SEN DE BAŞARIRSIN!

GERÇEK BİR YAŞAM ÖYKÜSÜ

ERHAN BAYLADI

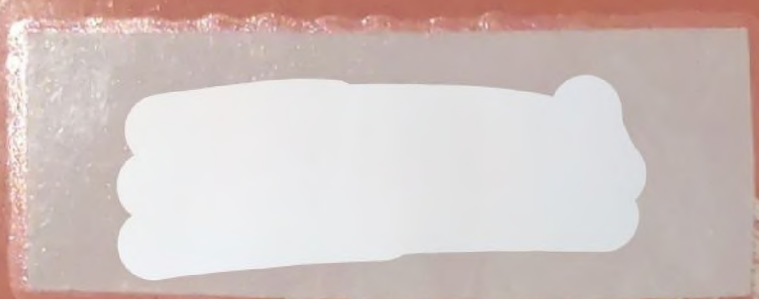

Otantik

SEN DE BAŞARIRSIN!

GERÇEK BİR YAŞAM ÖYKÜSÜ

"Sen de Başarırsın!" içinde sanat ateşi yanan ancak koşullar gereği daha önce yaşadığı sanat dolu hayatı bırakıp aldığı eğitimle ilgili işe kalkışmak zorunda kalan bir gencin, içindeki girişimci yapıyı keşfedip gerçek anlamda olanaksızlıklarla mücadele ederek amaçladığı hedefe varmasının hikâyesi...

otantikkitap

ISBN 978-625-7394-50-5

9 786257 394505

KORSANI DEĞİL BENİ OKU

TBYM

SEN DE BAŞARIRSIN!

Erhan Bayladı

Otantik

ISBN: 978-625-7394-50-5
© 2021 Otantik Kitap

Kategori / Roman 32

Genel Yayın Yönetmeni
Yasemin Eser Dayıoğlu

Editör
Yusuf Can

Kapak Tasarım
Tuğçe Delen

Yayına Hazırlayan
Kerime Şimşek

Otantik

YayıncıSertifika No
44589

Otantik Kitap
İkitelli OSB Mh. Hürriyet Blv.
Deparko S. S. No: 1/38 K:7
Başakşehir - İSTANBUL
0212 706 40 30
info@otantikkitap.com

Baskı ve Cilt
Coşkun Teknoloji ve
Yayıncılık Hizmetleri
San. Tic. Ltd. Şti.
Tel : (0212) 807 08 52

1. Baskı
İstanbul, Mart 2022

otantikkitap.com

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Otantik Kitap'a aittir.
İzinsiz yayımlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

SEN DE BAŞARIRSIN!

Erhan Bayladı

Otantik

Bölüm 1

Yıl 1977

Odamın kapısı sertçe açılıyor; içeride biri varmış yokmuş umursamadan, selamsız sabahsız içeriye dalıp masanın önündeki sandalyeye çörekleniyor ve teftiş edercesine etrafa bakınarak keyifsiz bir sesle mırıldanıyor:

"Patron seni çağırıyor, niçin olabilir?"

"Şükür, beyefendi varlığımı gördü." diyorum sessizce söylenerek. Yok sayılmak, görmezden gelinmek, yani saygısızca davranılması canımı sıkıyor. Üstelik neler olup bittiğini de bilmiyorum. Patron çağırmışmış, ben de şimdi öğreniyorum. Oysaki günlerdir patronla ne görüşmüş ne de yan yana gelmişliğim var. İşin ilginç tarafı ise çağrılan benmişim ama merak içinde olan başkası, yani benim çokbilmiş müdürüm Sahir Bey'miş.

İsmi gibi garip biri gerçekten... 'Sahir' sözcüğü Osmanlıca'da 'Uykusuz kalan, uyuyamayan' anlamına gelirmiş. Kendisi de hiç sevmiyor ismini. "Koyacak başka isim yokmuş da bu adı layık görmüşler." deyip manasını ve ne kadar sevimsiz bulduğunu ailesine küfürler yağdırarak bizzat bir gün kendi anlatmıştı.

Firmamızın patronu Doğu Bey getirdi onu fabrikanın başına müdür olarak. Bir Anadolu şehrinde, alüminyum tesislerinde tanışmışlar, beğenmiş, İstanbul'a gelmesini teklif etmiş. Belki iyi biri fakat insanlarla pek anlaştığı söylenemez. Kendini beğenmiş olarak görürüm onu. En sevmediğim tarafı ise başkasının yaptığı işleri kendine mal edip karşısındakine sunmasıdır. Bende oluşan bu ön yargı, bugüne dek ortaya çıkan her güzel şey, Doğu Bey'e onunmuşçasına sunulduğu içindir belki de. Zaten başka neden olabilir ki? Bizzat hem de defalarca gözlerimle görüp kulaklarımla işitmişliğim var.

Gür saçlı, orta boylu, sıska denilecek kadar zayıf, pos bıyıklı, ilginç bir tiptir Sahir Bey. Henüz yaşı otuz beş bile yokken o, ellisine merdiven dayamış gibi gösterir. Gözleri iyi görmediğinden kalın camlı gözlük takar. Dudaklarının üstüne inen bıyıkları; sigaradan sapsarı olduğu gibi, mısır püskülüne benzer saçaklı bir görünüme sahiptir. Orta parmağı ile işaret parmağının arası da bıyıklarından farklı değildir. Günde iki paketten fazla içtiğinden üstü başı leş gibi sigara kokar.

Ya odası? Orası ise tam bir felakettir. Yerlerde ezilmiş sigara izmaritleri, küller, buruşturulup bir köşeye sıkıştırılmış paketler, yani sigaraya ait ne varsa her şey...

Oda, oda değil de sanki büyük bir küllük; âdeta sigara çöplüğüdür. Garip bir insandır anlaşılacağı üzere. Bazen çok konuşur, bazen ağzından saatlerce bir kelâm çıkmaz. Ama çok meraklıdır. Etrafında ne olup bittiğini mutlaka öğrenmek ister, öğrenemezse çatlar.

Patronumla görüşmek için Silahtar'daki fabrikamızdan çıkarken yüreğim küt küt atmakta. Engebelerle dolu, uzunca toprak yolu zar zor yürüyerek katettikten sonra ancak

çıkabiliyorum caddeye. Arşınladığım yol; yer yer kazılmış, uzun zamandır kaderine terk edilmiş, döküntülerle, çöplerle dolu bir sokak. Caddeye çıktığımda durağa yönelip gelen ilk otobüse biniyor, Gayrettepe'de yüksek bir binanın önündeki durakta iniyorum. Bu çok katlı, gösterişli azman yapı, Doğu Bey'in ofisinin bulunduğu bina...

Daha önceleri birkaç kez buradan geçmiştim ama yapının bu denli görkemli olduğunu fark etmemişim. Binanın gösterişi karşısında heyecanım daha da artıyor, bacaklarım gerilip âdeta bir yaya dönüşüyor. Asansöre binip altıncı kata çıkıyor, Doğu Bey'in bürosuna geliyorum. Gerginim, zile dokunurken ellerimin titrediğini fark ediyorum. Kapıyı güzel, alımlı genç bir kız açıyor ve içeriye buyur edip nazikçe soruyor:

"Nasıl yardımcı olabilirim?"

Cevaplarken sesim titriyor:

"Doğu Bey'le görüşecektim."

"Randevunuz var mıydı?"

"Kendisi beni bekliyormuş. Müdürüm Sahir Bey söyledi."

"Ha, evet! Sahir Bey'den ben rica etmiştim zaten. Buğra Bey olmalısınız herhâlde?"

Kendini tanıtmadan pattadanak içeri daldığım için o an bir mahcubiyet hissediyorum. Sekreter kız Doğu Bey'e geldiğimi bildiriyor ve içeriye almak için kibarca yolu gösteriyor. İçeri adımımı atarken sanki kalbim yerinden fırlayacak. Kendimce haklıyım çünkü şu an yaşadıklarım kolay değil. Sebebini bilmediğim bir nedenle patronumun, yani velinimetinin karşısına çıkıyorum.

"Velinimetim." diyorum çünkü çocukluğumdan beri işverenin velinimet olduğu; onlara karşı daima vefa duyulması, saygı gösterilmesi, evimdekilerden ve çevremdekilerden işittiğim bir şeydir.

Kendimi bir korku ve endişe girdabında dönüp durur gibi hissetmekteyim. Öte yandan önemli bir şey olmalı ki patronum beni bizzat yanına, ayağına kadar çağırmış. Zira basit bir şey olsaydı telefon açar ya da söyleyeceklerini müdürüyle bildirirdi.

Girdiğim oda tam da filmlerdeki gibi bir mekân. Göz alıcı ve muhteşem... Doğu Bey beni görünce büyüğüm olmasına rağmen yerinden kalkıp elini uzatıyor fakat patron edasıyla komutunu vermekten de geri kalmıyor:

"Hoş geldin Buğra, otur!"

Heyecanlı olduğum kadar da meraktayım ancak gösterdiği kibarlık bir nebze de olsa rahatlatıyor beni. Zaten içimdeki Buğra da aynı fikirdeymiş. Hemen düşüncelerini paylaşıyor bilgeliğiyle:

"İnsanların niyetini önce gözleri, sonra da beden dili anlatır."

Doğu Bey'in hareketlerini, inceleyip analiz etmiş olmalı ki bu sözü edindiği intiba ile söylüyor. "Yani kendince her şey yolunda, endişelenme!" demeye getiriyor.

Önce hâlimi hatırımı, sonra evliliğimin nasıl yürüdüğünü soruyor. Zira henüz çiçeği burnunda sayılacak kadar yeni evliyim, seneyi devriyem henüz geçenlerde doldu. Patronumun gösterdiği ilgi karşısında biraz da olsa gerginliğim azalıyor. Bu defa sesim titremiyor. Her şeyin yolunda gittiğini, bir sıkıntımın olmadığını söylüyorum.

Doğu Bey her zamanki babacan tavrıyla gülümseyip aşağıdan yukarıya süzüyor, sonrasında yüzündeki memnuniyet ifadesiyle konuşmaya başlıyor:

"Bak Buğra! İki yılı aşkın süredir birlikte çalışıyoruz. Geçen zaman zarfında, bir yanlışını görmedim. Bir sorun çıkarmadın ve bir sorunun parçası da olmadın. Üstelik firmama çok şey

kattın. Belki bilmiyorsun ama söylemeliyim ki en sevdiğim elemanlarımın başında geliyorsun. Zaten seni çağırma sebebim de bu. Muhakkak biliyorsundur, şirketin yüzde elli hissesini Mordan grubuna sattım. Diğer yüzde elliyi satma ihtimalim de var. Büyük olasılıkla yakın gelecekte başınızda ben olmayabilirim. Bu yüzden esas söyleyeceklerime geçmeden bir ağabeyin, bir büyüğün olarak sana tavsiyede bulunmak istiyorum:

'Donanımlı, bilgili birinin, yaşamında ve işinde prensiplerinden taviz vermeden, özveri ve azimle çalışması sonucu, başarıya ulaşamaması imkânsızdır.'

Yani sen bugüne dek yaptıklarını devam ettirir, aynı yolda ilerlersen, eminim ki geleceğin iyi olacak. Ve yine eminim ki sen bunu başarıyla uygulayacak bir yapıya sahipsin."

Patronumu dinlerken odaya girdiğim anda beynimi zonklatan heyecan dalgası bir anda uçup gidiyor, rahatlıyorum. Üstelik işittiklerimden de onur duyuyorum. Zira bunlar bugüne kadar tanıdığım ya da bana anlatılan patronumun ağzından kolay çıkacak lâflar değil.

"Çay içer misin?" diye soruyor, cevabımı beklemeden de telefonu tuşlayıp sekreterinden iki çay söylemesini istiyor. Sonrasında yaslandığı koltuğunda, öne doğru hamle yapıp masasının sağ çekmecesini açıyor ve çıkardığı zarfı uzatıyor:

"Al bu senin."

Anlam veremediğim, daha doğrusu beklemediğim hareket karşısında bir an için irkiliyorum. Kalkıyor, uzatılan zarfı alıp tekrar yerime oturuyorum. Farklı titreşimler barındıran bir heyecan kaplıyor vücudumu. Bir anda karma karışık duygulara bürünüyorum. Hepsi benliğimi sarıp sarmalıyor Heyecan, endişe, korku....

Meraktayım... Ne var acaba ağzı seloteyple yapıştırılmış, şişkince dar uzun zarfın içinde? İşime son verildiğini belirten

bir yazı mı yoksa duyduğum güzel sözlerin sonucunda bana uygun görülen bir ödül mü? Ben merak ededuraym "Şimdi sana kısaca bir şey söyleyeceğim." diyerek yapıyor açıklamasını:

"Eminim ki sen de duymuşundur. Benim için, 'Pintidir, cimridir' derler. Kim bilir, belki de haklılar... Cebimden kolay para çıkmaz. Hatta cebimde akrep yetiştirdiğimi söyleyenler bile vardır. Pek de yalan sayılmaz ama gerektiğinde elimi sokmayı da bilirim; cebimdekini çıkarıp vermeyi de... Yani tıpkı şimdi olduğu gibi...

Ne var ki böyle yapabilmem için, bunun şartlarının yerine gelmesi, getirilmesi lazım. Mesela sen bugüne kadar sergilediğin çalışmayla, gösterdiğin çaba ve özveriyle bunu ispatladın, dolayısıyla da hak ettin. Tabii ki ben de gerekeni yaptım..."

Onur, gurur, şaşkınlık... Hepsi harmanlanmış, yer almakta içimde. Teşekkür edip odasından çıkarken içeriye girdiğim andaki kadar heyecanlıyım. Bu denli heyecanlı olmamın sebebi işittiğim methiyeler ve elimde tuttuğum şişkince zarf tabii ki. Duyduğum merak ise had safhada. Âdeta beynimin içini kemiriyor. Bu durumdan bir an önce kurtulmalıyım.

Asansörün kapısı kapanır kapanmaz elimi ceketimin iç cebine atıp zarfı çıkarıyor ucunu yırtıyorum. O da ne? Bir demet banknot var içinde! Hepsi de yüz lira olan birçok banknot... Kalbim hızla atıyor. "İçinde kaç lira var acaba?" diyorum, yanımda kimse olmamasına rağmen sessizce fısıldayarak. Asansörün kapısı açıldığı an sevinçle dışarı fırlıyor, hemen katta bulunan tuvalete koşuyorum. O sırada içeride kimsecikler yok. Boş kabinlerden birine giriyor, zarftaki demeti çıkarıp sayıyorum.

Dört bin lira var zarfta, tamı tamına dört bin lira! İki aylık maaşıma eşit bir miktar! Hiç ummadığım bir anda, gökten gelen bir mükâfat bu benim için. Zevkten dört köşe bir hâldeyim. Dışarı çıkıp otobüse biniyor yine fabrikanın yolunu tutuyorum.

Odama nasıl geldiğimin, onca merdiveni nasıl çıktığımın farkında değilim. Yolumu gözlemiş olmalı ki masasının başına oturduğum an içeri dalıyor Sahir Bey. Sorarken kafasını sallıyor:

"Neymiş sebep, niçin çağırmış?"

Düşünüyorum bir an 'Ne yapsam? Söylesem mi söylemesem mi?'

Olanları kısaca anlatıyor cebimden zarfı çıkarıp gösteriyorum. Birden yüzü değişiyor, suratında hasetliğin egemen olduğu bir karartı peydahlanıyor ve bir şey söylemeden hızla çıkıp gidiyor odadan. Anlam çıkarmakta zorlanıyorum.

"Başkasının başarısını gördüğünde, kendine işkence çektiren insana 'Kıskanç' denir."

İçimdeki söylüyor bunu. Arkasından da tavsiyede bulunuyor:

"Kıskançlık insana her şeyi yaptırır. Görüyorsun değil mi? Elindeki parayı görünce yüzü ne hâle geldi. Bırak o içindekiyle savaşsın dursun. Boş ver sen, takılma! Anın keyfini yaşa."

Ah ah! Şu içimdeki akıl hocam olmasa ne yapardım acaba? Zira her an kollamakta ve korumakta beni. Bazen yerer, bazen dövmekten beter eder, bazen de göklere çıkarır ama her şeyi benim iyiliğim için yapar.

Şimdi odamda yalnızım. Zarftaki paraları çıkarıyor, masanın üzerine dizip bir süre keyifle izliyorum. İçim içime sığmayacak kadar genişleyip büyüyor.

"Bu para işe yeni başladığın zaman eline geçseydi ne iyi olurdu." diyor içimdeki. Ben de o günleri düşünmekten alamıyorum kendimi? Sonrasında da geçmişe dalıp gidiyorum...

Neler çekmemiştim ki evliliğimin ilk aylarında. Bir ben bilirim bir de Allah... O günlerde bugünkü rahat sayılacak yaşamıma hiç kavuşamayacağımı zannederdim. Zor şartlarda evlenmiş, yeni düzenimi kelimenin tam anlamıyla sıfırdan kurmuştum. Bir de evveliyatı vardı elbette. Bir taraftan okumuş, bir taraftan müzikle para kazanmaya çalışmıştım. Zevkli fakat zor şartlar barındıran bir sektördü müzik piyasası. Gecem gündüzüme karışır, hayatımda nizam düzen kalmazdı. Yeri gelir para içinde yüzer, yeri gelir meteliğe kurşun atardım. İstikrar olmadığı için müzikle uğraştığım süre içerisinde tutumlu da olsam, kıyıya köşeye iki üç kuruşta atsam pek para biriktirememiştim. Kim bilir, belki biraz da kafasızlığımdan...

Zira elime geçeni har vurup harman savurdum lakin sonrasında az acısını, sıkıntısını çekmedim. Bu yüzden eşimin annesi "Parası yok pulu yok. Adam kendine bakmaktan aciz, bir de evlense karısına nasıl bakacak?" diye kızını vermek istememişti. Ne var ki eşim annesi kadar acımasız değildi. Olmamalıydı da... Ne de olsa sürdürdüğümüz yedi yıllık bir beraberliğimiz vardı geçmişte. Uzun ve meşakkatlerle dolu koca yedi yıl... Gerçi bu kadar zaman zarfında çok az görüşüp çok az yan yana gelmiştik ya, o da işin başka tarafı.

Neyse! Onu istemem ve evlenme hazırlığımız bile başlı başına bir hikâyedir zaten. Evlenmek istiyorduk fakat düğün yapabilmem imkânsızdı. Lakin eşim çok arzuluydu, benim pek istekli olmamama karşın babasına:

"Kendimi bildim bileli, evlenirken gelinlik giyip insanların hayranlık dolu bakışları altında piste çıkmayı arzu ettim. Bu arzum içimde ukde kalmamalı. Buğra'nın durumu müsait değil, kız tarafına düştüğü için hiç olmazsa nişanımı salonda yapalım." demiş. Babası da anlayışlı adammış ki hiç itiraz etmemiş.

Kendine münhasır bir yapım vardır. Seremoniyi hiç sevmem. İnsan önüne çıkıp boy göstermeyi de... Ne var ki eşim

isteyince kabullenmek zorunda kalmıştım. Gerçi böylelikle onun da gönlü olmuştu. Merter semtinde; büyük bir orman evini andıran, her tarafı ağaç kaplı, lüks bir restoranda yaptığımız nişanımızı ve sahneye çıkışımızı hatırlarım da güler dururum kendime. O akşam orkestranın bana yaptığı azizlik yüzünden nasıl da zorlanmıştım. Böyle düşünmekte haklıyım çünkü çocukluğumdan beri gittiğimiz her düğün salonunda gelinle damat düğün marşı eşliğinde piste gelir, La Cumparsita'yla tango yapardı. Ben de öyle yapacağımızı zannediyordum ama meğer oradaki uygulama farklıymış. Serde de müzisyenlik var ya, ritim algılamam farklı tabii ki...

"Hadi çıkıyorsunuz." diye bizi itekledikleri̇nde orkestra düğün marşı yerine "Adieu Jolie Candy" isimli bir Fransız melodisi çalmıştı. Alışılmışın dışında bir ritmi vardır o parçanın. "Vals" desen değil "Bolero" desen değil... Orkestranın işgüzarlığı işte! Sanki çalacak parça yoktu ortalıkta. Zavallı ben müziğin ritmine uyum sağlayacağım diye doğru dürüst yürüyememiş, piste ceylan gibi seke seke çıkmıştım. O akşam nasıl da gülmüştüm hâlime. Nişanlım da "Ne oluyor, nedir bu hâlin?" dercesine şaşkın şaşkın bakmıştı bana.

Neyse ki nişanı halletmiştik. Sıra gelmişti evlenmeye ama nasıl evlenecektik? Bu işler ha dedikçe olmuyor ki. Maddiyat gerekli, o da bende yok. Zaten işe gireli birkaç ay olmuş, aldığım maaş kuş kadar bir şey. Elime geçenin bir kısmını kenara atmışsam da birikimim henüz bir evin eşyalarını döşeyebilmekten çok uzaktı. Biz ona rağmen etrafın baskısına dayanamayarak nişandan yedi ay sonrasına nikâh gününü almıştık. Lakin hesaplarımı yapınca hiçbir şey birbirini tutmamış, bu defa da nikâh şekerini yaptıracak parayı bulamamıştım. Neyse ki sonunda kendime göre bir çare bulup halletmiştim.

Galatasaray'da, İstiklal Caddesi'nde, kilden yapılmış minyatür çanaklar satan bir dükkândan; cevizden büyük, kahve

fincanından küçük çanaklar satın almıştım. Parlak olanı da vardı, mat olanı da... Ucuz olduğu için, mat olanından almış, sonrasında 'göze hoş görünsünler' diye oturup tek tek verniklemiştim her birini. Pırıl pırıl olmuşlardı. Olmuşlardı da ancak bir sorun vardı. Kokuyordu, hem de çok kötü... Üzerlerine sinen tiner-vernik karışımı keskin koku, insanın burnunu yakıyordu. Bereket versin ki nikâh gününden çok evvel tasarlamıştım bütün bu işleri. Üç dört gün kurumaya bırakınca kokuları uçup gitmişti.

Nikâh gününe yakın, Eminönü'ndeki Hacıbekir şekercisinden, badem şekeri almış, her bir kabın içine dörder beşer tane koymuştum. Ne var ki şekerlerin toprak kap içinde durmaları içime sinmemiş, düşünüp taşınıp sonunda da bir çare bulmuştum.

Bir gelinlik dikimevine gitmiş ve kullanmadıkları tül parçalarından istemiştim. Onlar da vermişlerdi sağ olsunlar. Hem de para pul istemeden... Küçük yuvarlak parçalar kesip kabın içine yerleştirmiş, üstlerine şekerleri doldurmuştum ama hâlâ bir şey eksikti. Hani 'Aramıza katılmanızdan dolayı mutlu olduk' gibisinden şeyler yazan küçük notlar olur ya, onlardan hazırlamamıştım. Yine çaresini bulmuştum hemen. Sağ olsun küçük ağabeyim Recep, eli düzgün kalem tutan birine örnek yazdırıp onu fotoğraflamış, sonra da koca bir tabaka kâğıda çoğaltmıştı. Bana da onları tek tek kesip kapların içine yerleştirmek, kırmızı kurdelelere fiyonk atıp tüllerin ağzını bağlamak kalmıştı.

"Bu mutlu günümüzde sizi de aramızda görmek bizi onurlandırdı." yazan nikâh şekerlerimiz hazırdı artık.

Allah için çevremdeki birçok kimse bana 'Çam sakızı çoban armağanı' misali yardımcı olmaya çalıştı. Üzerimde az çok herkesin hakkı vardır. Davetiyeleri matbaada çalışan arkadaşım Hasan ucuza basmış, süt teyzemin oğlu Orhan da bana arabasını tahsis etmişti. Nasıl da fiyakalıydı ama o Plymouth

marka Amerikan arabası. Üstelik aracı kendi süslediği gibi şoförlüğünü de yapmıştı. Yani işin özü nikâh işini aklımı ve çevremi kullanarak olabildiğince ucuza halletmiştim. Ne var ki içimde hâlâ ukde kalan bir şey vardır. Çok istememe, arzu etmeme rağmen nikâhta eşime istediğim gibi bir takı takamamış, hoşgörüsüne sığınarak basit bir bilezikle geçiştirivermiştim. Bütün bunların sebebi ise maddi imkânsızlığım, yani parasız olmamdı tabii ki.

İnsanın çok istemesine rağmen bazı şeyler, istediği gibi gitmiyor. Ben de her şeyin iyi olmasını isterdim ama biraz da şans gerekli. Benim en büyük handikabım kendi göbeğimi kendim kesmek zorunda olmamdı. Yola kimseye güvenerek çıkmamıştım. Kimseden borç istemedim, kimseye avuç açıp minnet altında kalmak istemedim. Bu yüzden eve gerekli tüm eşyalar için senet imzalayıp mağazalara borçlandım.

Zaten minnetten ve birine muhtaç olmaktan her zaman ödüm kopmuştur ve bu konuda da çok kullandığım bir sözüm vardır:

"Mümkün olduğunca minnet altında kalacağın bir işten uzak dur, ancak gerektiğinde minnet duymayı da bil!"

İlginç bir tesadüftür... Nikâhıma bir hafta kala haminnemden annem ve kardeşlerine miras kalan ev satılmıştı. Annem, teyzem ve ben birlikte Sultanahmet'teki tapu dairesine gitmiş, annem işlemler bittiğinde güvende olsun diye alıcının ödediği parayı benim taşımamı istemişti. İşimizi halledip merdivenlerden inerken teyzem bir hafta sonra evleneceğimi, maddi açıdan zor durumda olduğumu bildiğinden annemden benim adıma bir istekte bulunmuştu:

"Şükran, bak kardeşim! Buğra birkaç gün sonra evleniyor. Aldığın şu paradan bir miktarını ona ver de eli rahatlasın, işini görsün çocuk."

Kızıp atılmıştım hemen:

"Olmaz teyze, kabul edemem! Şayet ben alırsam diğer kardeşlerime de vermesi gerekir. O zaman para kuşa döner, bu da annemin işine yaramaz. Ona zarar vermeyi katiyen istemem."

Bu sözleri söylediğimde annem üzgün bir ifadeyle "Teyzen doğru söylüyor ama sen de öyle..." dercesine yüzüme melül melül bakmıştı.

Evliliğimin ilk günlerinde az sıkıntı çekmemiştim. Sıradan bir koltuk takımı ve bir vitrinle eşyaların bir kısmını zar zor halletmiş ama halı alamamıştım. Onun yerine sağ olsun annem yere sermemiz için iki pelüş hediye etmişti. Ne var ki bizim için en elzemi sobaydı. "Kışa girerken yak, ilkbaharda söndür." diye reklamını görünce etkilenmiş, fiyatı emsallerine göre pahalı olmasına rağmen yine borca girip 'Demirdöküm' marka bir soba almaya karar vermiştim. Kullananlar "Bir kova kömürle günü geçirirsin." diyordu. Alıp eve getirmiş, sonrasında da eşimle birlikte kurmuştuk ama yakamamıştık çünkü kömürümüz yoktu ve ne yazık ki alacak paramız da...

"Neyse ki baharın son günleriydi de pek sıkıntı çekmedik." diyeceğim ama bu da pek doğru değildi. Zira şansımdan mıdır nedir, aylardan mayıs olmasına rağmen havalar bir türlü ısınmamıştı ve biz de üşümüştük. Serin havalarda soba bize bakmıştı biz de ona... Çaresizlikten soğuk gecelerde evde paltoyla, battaniyeyle oturup üşümemeye çalışmıştık. O günlerde tek ısındığımız yer, geceleri yorganı başımıza çekip içine girdiğimiz yatağımızdı.

"Ben böyle de mutluyum." diyordum ama meğer kayınvalidem benim gibi düşünmezmiş. Durumu öğrenince kızıp söylenmişti:

"Kızımı soğukta oturtuyorsun, onu hasta etmen için mi verdim sana?"

Sağ olsun benden pek hazzetmez, açığımı kollayıp her fırsatta bir lâf sokuşturur. Bunu bilir, hep görürüm. Zaten geçmişte de kızıyla aramıza mesafeler koymaya çalışarak bana az çektirmemişti...

İlginç biridir, kendine münhasır bir tiptir kayınvalidem... Derin bakışlı mavi gözleriyle, kaşlarını çatıp baktığında karşısındakini âdeta korkutur. Aslında sempatik hâlleri de yok değildir. Hele ki tipiyle... Pek şişman değildir ama boyu pek uzun olmadığından tostoparlak görünür. Bulgaristan'da doğmuş, teninde oraya özgü bir beyazlık taşır. Belli ki gençliğinde akça pakça, güzel bir kadınmış. Küçükken gelmiş Bulgaristan'dan ama nedense okula göndermemişler. Bu her hâlinden de belli olur ama en kötüsü de asla eleştiriye gelemez. Şayet ezkaza biri bir yanlışını görüp düzeltmeye çalışsa "Sana mı kaldı düzeltmek? Allah bile insanın kusurunu yüzüne vurmazken, sen nasıl eleştirirsin?" der, kızıp söylenir.

İşin aslına bakılırsa ben de ondan pek hazzetmem. 'Anne' desem de içimden gelerek değil, zaruretten söylerim. Gerçi başka ne yapabilirim ki? Ne de olsa sevdiğim kadının annesi...

Kayınvalidemle aramız pek iyi değildir ama Allah var, karım da annesine pek kulak asmaz. Darda olduğumuz günlerde bana elinden geldiğince destek olmuştur. Soba tutuşturmak için semt pazarlarından birlikte sandık toplamışlığımız bile vardır. Evde ben olmadığım zamanlar kadın hâliyle kömür de kırmıştır, odun da parçalamıştır. Elinden her iş gelir, dahası yüksünmez. Kapı da boyar, badana da yapar, boruları da temizler.

Yani işin özü hem karım hem benim için o günler oldukça zordu. Çok çalışmam gerektiğinden evimle de karımla da yeteri kadar ilgilenemezdim. Hâlbuki ailesinin durumu hiç de fena değildir. Her şeyden önemlisi, bir evleri var. Yirmi sene önce yapılmış, kâgir bir yapı. Bir binanın minimum kullanım

süresinin elli yıl olduğu düşünülürse oldukça yeni sayılır. Gerçi dış yüzü geçen onca yıla rağmen sıvanmadığından eskiymiş gibi görünüyor ama olsun! O kadar kusura kadı kızı da sahipmiş.

Gerçi işin aslına bakılırsa eşim babasının evinde oturmak arzusundaydı. Hatta bir gün:

"Babam ikinci kattaki kiracıyı çıkartacak, orada bizim oturmamızı istiyor." demişti de kızmıştım, küfür gibi gelmişti bana. Bizim için birinin evden çıkartılmasını istemediğim gibi kira ödemeden eve yerleşmeyi de gururuma yediremediğimdendi kızmam. Eşimin oturduğu muhitten uzak kalmaması için nikâhtan on beş gün önce yan komşunun apartmanında boşalan bir daireyi kiralamıştım. Bu daire de onların evlerine benziyordu, hatta aynısıydı. Sonradan öğrenmiştim ki eşimin babasıyla bu evin sahibi İsrafil Bey eski arkadaşlarmış. Yirmi yıl önce arsayı ortak alıp evleri birlikte yaptırmışlar.

Biliyorum ki eşim bu teklifi bana yardımcı olmak için yapmıştı çünkü zorda olduğum gün gibi aşikârdı. Ne var ki borç harç içinde yüzerken bile önerisini kabul etmemiştim. Benim için kira ödemek bir yük olsa da onları, evlerinde oturup alacakları kiradan mahrum etmek istememiştim, etmemiştim de zaten... Her şeyden önce bedelini ödemeden bir daireyi işgal etmeyi gururuma yedirememiştim. Zaten para pul, menfaat için kimseye baş eğemem ve daima doğru bildiğim yoldan giderim. Benim için şu söz çok önemlidir:

"Nokta kadar menfaat edinmek için virgül gibi eğilip de ahlaki dengeni bozma! Bir eğilmeye başlarsan bir daha da doğrulamazsın."

Gerçekten de çok meşakkatler çekmiştim o günlerde. Neyse, şükürler olsun ki atlattım artık.

Ne var ki her ne kadar o günleri geride bırakmışsam da Doğu Bey'in verdiği para yine de önemli benim için. Sadece maddi destek sağlamıyor, manevi olarak da motive ediyor beni. Söyledikleri hoşuma gittiği gibi kamçılıyor da... Üstelik geleceğimin iyi olacağından bahsetti. Bende bir şeyleri görmüş olmalı ki bunları söylüyor. Ve bu arada bir şey daha öğreniyorum:

"Şayet sen iyi niyetle çalışır, görevini yerine getirirsen, üstündekiler senin yaptığını fark eder ve bir gün mutlaka karşılığını görürsün."

İki senedir çalışıyorum Doğu Bey'in yanında. İşimi ve iş yerimi seviyorum, ayrıca burada istikbalimin iyi olacağına da inanıyorum. Okulu bitirip müziği bıraktıktan sonra girdiğim ilk iş yeri burası, yani 'Enter' şirketi... "Gözümü bu işte açtım." desem yalan olmaz.

İki sene önce, ilk başladığım zamanlar Tophane'de; evler arasında sıkışmış ufak, kasvetli bir atölyeydi. Eşimin baskı yaparak "Müziği bırakıp doğru dürüst bir işe girmezsen seninle evlenmem, zaten ben istesem de ailem vermez." dediği gün âdeta can havliyle araştırıp bulmuştum burayı.

Çok zamanlar gece yarılarına kadar çalışmış, az da mesai yapmamıştım orada. Yeni evliydim ve tabii ki ihtiyaçlarımız bitmiyordu. Akşam mesailerinden aldığım para benim için fazladan kazançtı. Bu Doğu Bey'in de işine geliyordu çünkü ben mesai yapmasam o bir eleman daha istihdam etmek zorunda kalacaktı. Sadece mesaiyle de kalmıyordum. Zaman zaman dışarıdan da ek işler buluyor, parasıyla proje çiziyordum. Bunları yapmamdaki asıl sebep ise bir an önce borçlarımı temizleyip düzlüğe çıkmaktı.

Müzik hayatını bıraktıktan sonra gitarımı duvara asmış, amplifikatörümü ise bir arkadaşıma kiraya vermiştim. Haftada iki yüz lira alıyordum kirası karşılığında ve o da benim bir gediğimi kapatıyordu. Ne var ki insanın basireti bağlanmaya görsün. Meğer neler gelebiliyormuş başına! Aklıma geldikçe hâlâ şaşarım. O gün adamlar benim gibi akıllı geçinen birini nasıl da tongaya düşürmüşlerdi.

Aksaray'dan geliyordum. Kira parasını henüz almış, cebime koymuştum. Tophane'de inip atölyeye doğru yürürken parkın hemen önünde üçkâğıtçıların açtığı tezgâhı görmüş, merak edip yanaşarak izlemeye başlamıştım. Adamın biri parayı bastırıyor, zarın hangi bardağın altında olduğunu bilince de koyduğunun iki katını, cebine indiriyordu. Tezgâhı açan adamlar için "Göz göre göre paralarını kaptırıyorlar." diyerek şaşıp kalmıştım. Ancak o an içimdeki şeytan aklımı çelip beni tahrik etmiş olmalı ki "Bu kadar kolaysa ben niye kazanmayayım." diyerek tezgâha on lira koymuş, hemen anında da yirmi lira kazanıvermiştim. Lakin insan bir kez yoldan çıkmaya görsün. Bu yeterli gelmemiş olacak ki kazandığım yirmi lirayı da atmıştım tezgâhın üstüne. Fakat bu defa talih yanımda değildi, koyduğum parayı kaybetmiştim. Oysaki kendimden çok emindim. Sanırım hırsımdan olsa gerek, sonrasında adamın el çabukluğunu görmezden gelmiş, giden paramı geri almak için elimde ne varsa peş peşe tezgâhın üstüne sürmüştüm. Birkaç dakika içinde cebimdeki paranın bir kısmı ve aldığım kiranın tümü gitmiş, geriye bir kuruşum bile kalmamıştı. Neye uğradığımı anlayamamış, sonrasında da şoka girmiştim. Ne var ki insanın hayatındaki sürprizler hiç bitmiyor. Kötü bir olayın ardından, hemen güzel bir durumun içine de girebiliyor bazen...

Yine aynı gündü, yani cebimdeki paranın tümünü kaptırdığım gün... Adamların yanından ayrıldığımın birkaç dakika sonrasıydı...

İş yerine doğru yürümekteydim. Tam son dönemece girmiştim ki gördüğüm şey karşısında birden donup kalmıştım. Bu bir afişti, bir film afişi... Üzerinde üç kişinin resmi vardı. Biri, Türk beyaz perdesinin sultanı Türkan Şoray'dı. Diğeri ise yakışıklı jön Cüneyt Arkın... Hemen arkalarında, ikisinin arasında görülen biri daha vardı. Evet, biri daha... İşte o biri bendim, evet, ben Buğra...

Hatırlıyorum, bu film senelerce önce çalıştığım bir gece kulübünde çekilmişti ancak ben bu görüntüyü hiç görmemiştim. Omzumda gitarımla kendimi görünce nasıl da heyecanlanmıştım, nasıl da hoşuma gitmişti. Dakikalarca afişin önünden ayrılamamış, o günleri hayal etmiş, o günleri yaşamış, gezip dolaşmıştım.

Afişin önünden uzaklaşıp kendime geldiğimde masamın başındaydım. Atölyeye ne zaman geldim ne zaman girip oturdum, hiçbir şey hatırlamıyordum. Aklım az önce yaşananlara takılmıştı yine. Olanlara çok ama çok üzülmüştüm. Zira evin rızkını başkalarına yedirdiğimi düşünmekte ve vicdan azabı çekmekteydim.

Aklıma geldiğinde hâlâ üzülür, böyle bir işe nasıl giriştiğime şaşar dururum. Ancak tamah etmenin ne denli zararlı olduğunu o gün, tam manasıyla görüp öğrenmiştim. Tabii ki o meşhur 'Dimyat'a pirince giderken, eldeki bulgurdan olmak' ve 'Az tamah çok zarar getirir.' sözlerinin boşuna söylenmediğini de...

O günlerde atölyemizde imal edilen işlerin tanıtımı için Doğu Bey, yirmi bin adet broşür bastırtmıştı. Ne var ki sadece bastırmış olmak işi halletmiyordu. Bunların katlanıp etiketlenerek postaneye verilecek hâle getirilmesi gerekiyordu.

Günlerce sekreter Mehmet, tek başına yapmaya çalışmıştı ama çabası nafileydi. Var gücüyle uğraştığı hâlde bir haftada postaneye verebildiği adet bini bile bulmamıştı. İşin bu şekilde yürümeyeceğini anlayınca Doğu Bey Mehmet'e:

"Ne kadar arkadaşın varsa söyle, evine götürüp postaya hazır hâle getirsin, tanesine beş kuruş veririm!" demiş, Mehmet de bunu ulu orta dillendirmişti. Benim de ilgimi çekmişti bu. Ne de olsa ucunda para kazanmak vardı. Duyunca hemen talip olmuştum fakat mesai arkadaşlarım "Sen de mi evine götüreceksin, yakışır mı bu sana?" diyerek şaşırmış, yadırgamışlardı. Ben de arkadaşlarımın bu sözünü yadırgayıp sarf ettiğim ders verici bir sözle onları söyleyip söyleyeceklerine pişman etmiştim.

"İşimi halletmek için birinden borç isteyip minnet altına girmektense, mutfağa girip bulaşık yıkamayı bile yeğlerim."

Niçin yadırgamışlardı, ne vardı ki bunda? Kötü bir şey mi yapıyordum? Fazladan para kazanmak için değişik bir işe girişecektim hepsi o kadardı. Üstelik alacağım da pek fazla bir şey değildi ama olsun! Benim için önemli olan paranın azlığı çokluğu değil, bir an önce borçlarımın bitmesiydi.

Söylenenlere kulak asmamış, bir hafta boyunca broşürleri koli koli eve götürmüştüm. Elimdeki listeye göre yazmış. katlayıp etiketlemiş, Mehmet'e teslim etmiş, ay sonunda da hak ettiğimi almıştım. Fena mı olmuştu yani! O da benim bir eksiğimi kapatmıştı.

Maaşımın dışında para kazanmak için başvurduğum yollar sadece bunlar değildi. İş yerimizle Perşembe Pazarı arası, bir buçuk-iki kilometre kadardı. Oraya gittiğimizde aldığımız malzemeler eğer çok ağırsa taksiyle, taşınabilecek gibiyse hamalla taşınırdı. Günlerden birinde, ofiste çalışan arkadaşlarımdan birini kan ter içinde, bir motoru merdivenlerden çıkarırken görmüş, sormuştum:

"Neden sen taşıyorsun?"

"Ben taşımasam hamala taşıtıp ona para vereceğim. Hâlbuki ona ödeyeceğim parayı şimdi kendim alacağım." dediğinde şaşırmış, bir o kadar da sevinmiştim. Çünkü bunu ben de yapabilirdim.

Hemen bu yapılanın doğru olup olmadığını Mehmet'e sormuştum. O da doğru olduğunu, Doğu Bey'in buna müsaade ettiğini, isteyenin hamalla, isteyenin de kendisinin getirebileceğini, hamala vereceği parayı da kendisinin alabileceğine onay verdiğini söylemişti. O günden sonra ben de arkadaşımın yaptığını yapmış, normalde taşıyabileceğimden ağır her yükü getirdiğimde Mehmet'ten taşıma parası almıştım. Ne var ki bunda da elimden geldiğince adil davranmaya çalışmış, yük gerçekten ancak bir hamalın taşıyacağı kadar ağırsa karşılığında da para istemiştim.

Fakat o günlerde borçlarımı bir an önce kapatmaya odaklandığımdan, kendime ayıracak zaman bulamaz olmuştum. Çünkü çizmek için dışarıdan eve getirdiğim projeler, hafta sonunda eşimle geçireceğim zamanı elimden almaktaydı. Öte yandan kendime zaman ayıramamış, sanatla ilgilenememiş olmak da beni rahatsız etmekteydi. Ben de müzikle ilgimi tamamen kesmemek için bir metot bulmuş, klasik gitar öğrenmeye başlamıştım ama bu da yetmemiş, bu arada 'Fono' adlı bir kitaptan İngilizce öğrenmeye başlamıştım. Tabii bütün bunlardan başka bir de resim vardı... Eşim uyurken ben sabahın köründe kalkar, tuvalimi şövaleye koyar, Hayat Mecmuası'nın orta sayfalarındaki reprodüksiyonlara bakarak yağlı boya resim yapardım. En çok da Pierre Auguste Renoir'in resimlerini...

O zamanlar Enter firmasında Proje-Planlama departmanına bakıyordum. Yanımda çalışan sadece bir yardımcım vardı. Kendisi bir kapıcının oğluydu ve henüz on altı yaşındaydı. İsmi Hakan olan bu çocuk ince, uzun boylu, esmer, siyah saçlı, kara gözlü, efendi biriydi. Doğu Bey'in bir akrabası önermişti. Okuldan yetişmemiş, resim çizmeyi kurslardan öğrenmiş ama kabiliyetli bir oğlandı. Desteğimle kısa zamanda çok yol almış, bana fayda sağlamıştı.

Günün birinde de Doğu Bey "Bizimle birlikte çalışacak." diyerek bir arkadaşını getirip tanıştırmıştı. Eğitimini yurt dışında, Kanada'da tamamlamış bir mühendismiş. Otuz beş-kırk yaşlarında, kısa boylu, gözlüklü, kel kafalı biriydi. Konuşması fazlaca kibardı. Hâlini görünce "Bu işlerin altından nasıl kalkacak?" diye düşünmekten kendimi alamamıştım ama kendime "Acele etme! En iyisi bekleyip görmek." diyerek de telkinde bulunmuştum çünkü bugüne dek edindiğim tecrübe şunu öğretmişti bana:

"Kılığına kıyafetine özen gösteren, kendini seven, sayan insandır. İstisnaları olsa da bu tarz insanlar genelde işine ehemmiyet verir."

Bunu söylememdeki sebep Özcan Bey'in temiz giyimli, bakımlı ve düzgün görünümlü biri olmasıydı. Zira bilirim ki bu tip insanlar, genelde kendilerine gösterdiği özeni, işlerine de gösterirler. Ne var ki öte yandan insanları görünüşüyle değerlendirmenin pek doğru olmadığını da bilirim. İşin gerçeği; firmamızın ona uygun bir yer olmadığını düşünüyordum. Bana göre o, lüks ve daha temiz yerlerde çalışmalıydı. Ben bu tarz birinin masa başından ayrılmayıp atölyeye girmeyeceğini, bunu yapmazsa da başarılı olamayacağını düşünüyordum. Kısacası Özcan Bey'in bende yarattığı intiba buydu.

Bir gün Doğu Bey "Makine atölyesindeki idareci arkadaş işten ayrılacak. Seni oraya düşünüyorum, ne dersin?" diye gelmişti yanıma. Ne diyebilirdim ki? Patron oydu, nasıl isterse öyle olurdu ama yine de sormuştum:

"Peki ama planlama bölümü ne olacak?"

"O bölüme Özcan Bey'i vereceğim. Eminim tecrübesiyle üstesinden gelir. Asıl sen söyle şimdi orada yapabilecek misin?" demişti.

Bahis konusu olan yer makine atölyesiydi. Orada imal edilen parçaların çoğunu zaten ben çiziyor veya Hakan'a çizdiriyordum. Yapabileceğimden en ufak bir kuşkum yoktu. "Elbette yapabilirim, hiç endişeniz olmasın." demiştim. Cevabımı duyunca Doğu Bey'in yüzü gülmüştü. Ertesi gün yeni bölümümdeydim... Zorlanmamış, işe birkaç gün içinde adapte oluvermiştim.

Neler görmüş, neler yaşamıştım bir zamanlar o atölyede. Başıma gelmeyen kalmamıştı. Bir defasında titreşimli bir elek makinesi yapılmıştı da muzurluğumdan olacak, dönen motor kasnağına parmağımla dokunuvermiştim. Sen misin dokunan! Bir anda iki parmağım birden kayışın arasına sıkışmış, parmaklarım kopacak diye korkudan ödüm patlamıştı. Elimi kurtarıp hepsini yerinde görünce de sağlam kaldığına şaşırmıştım. Allah korumuş olmalıydı. O kayışların arasından parmaklarımın kırılmadan geçmesi inanılmayacak bir olaydı.

Bir de mıknatıs olayı vardı... Beş tonluk elektromıknatıs kamyona yüklenirken birden zinciri kopup yere çakılmış, işçilerden biri saliselik bir farkla altında kalmaktan kurtulmuştu. Çok etkilenmiş, daha doğrusu korkup "Ya o sırada adamcağız altında kalsaydı?" diye aklımdan geçirmiş, sonrasında da soluğu Doğu Bey'in yanında alıp kendisine âdeta çıkışmıştım. Zira benim için şu sözün önemi büyüktü:

"Tasarruf olsun diye işi iyi bilmeyen insanlarla yola çıkmak, kazancın tersine büyük zararlar getirir."

Öncesinde ne olduğunu anlayamamıştı adamcağız. Olanları öğrendiğinde o da korkmuş. "Verilmiş sadakamız varmış desene." demişti. Sonrasında da Ekin Bey'i yanına çağırıp bir daha bu nakliyecilerle iş yapılmamasını, bundan böyle işten iyi anlayan birileriyle yola çıkılmasını salık vermişti.

Sayılamayacak kadar çok şey yaşamıştım Tophane'deki atölyede. Hele biri vardı ki çok komikti. Olay, Erzincanlı çaycı Müslim'in başından geçmişti.

Bir gün atölyeye "Beyler çaylarınız geldi." diye bağırarak çay bardaklarıyla dolu, askılı tepsisiyle girmişti. Ben de tesadüfen oradaydım. Nasıl olduysa elindeki tepsi birden âdeta görünmez bir güç tarafından çekilmiş, havada uçarak gidip bir buçuk metrelik koca mıknatısa yapışmış, ortalık bir anda savaş yerine dönmüştü. Çaylar, bardaklar bir yana, kendi bir yana savrulunca nasıl da korkmuştu zavallı çocuk. Beti benzi atmış, rengi uçup gitmiş, birkaç dakika şoka girip konuşamamıştı. Kendine geldiğinde ise hemen duaya başlamış, sonrasında da "Ben bir daha hayatta bu atölyeye adımımı atmam. Burada cinler, periler var." diye söylenerek kaçarcasına çıkmıştı dükkândan.

O zamanlar görmüştüm ki bazen patronlar da hata yapabiliyor, yanlış kararlar verebiliyormuş. Mesela Doğu Bey'in sırf arkadaşı olduğu için Özcan Bey'i Enter firmasında işi başlatması gibi...

Özcan Bey'in başına geçtiği günden beri proje bölümünden artık bir çizili kâğıt bile gelmez olmuştu bana. Günler geçip gitse de vaziyet hâlâ aynıydı. Oysaki makine bölümü eskisinden çok daha iyi şekilde iş çıkartıyordu. Bunu söyleyen sadece ben değil, bizzat orada çalışan işçiler ve Doğu Bey'in kendisiydi. Ne var ki başında bulunduğum atölyenin durumu iyiyse de genel olarak firmanın durumunun iyi olduğu söylenemezdi.

Siparişlerin hepsi gecikmiş, para sıkıntısı baş göstermeye başlayınca da önceleri yanında durup Özcan Bey'i savunan Doğu Bey, desteğini çekip yollarının ayrılması gerektiğini söylemişti kendisine. Mehmet kulağıyla işitmiş "Aman! Ne olur benden duymuş olmayın." diye de tembihleyerek aktarmıştı işittiklerini bana.

Yaptığı işleri devralmak için Özcan Bey'le yan yana geldiğimde de bana aktaracak hiçbir şeyinin olmadığını görmüş, üzülmüştüm. Zaten kendisi de burada işe başlamakla hata ettiğini, kendisine uygun bir yer olmadığını söylemişti. Bir diğer deyişle itiraf etmişti. Keşke haklı çıkmasaydım ama maalesef düşündüğüm doğruydu. Özcan Bey burada çalışabilecek yapıda bir adam değilmiş gerçekten. Üzücü olan ise Doğu Bey'in iyi niyetle giriştiği bir teşebbüsün cezasının firmaca çekilmesiydi.

Doğu Bey, Özcan Bey'den istediğini alamayınca beni tekrar planlama departmanına getirip makine atölyesine yeni bir şef arayışına girmiş, kısa zamanda da bulup işe başlatmıştı. Yeni şefin adı Sururi'ydi. Asker emeklisiydi. Ordu donatım subayıymış. Elli yaşlarında; zayıf, uzun boylu, kır saçlı doğulu ağzıyla konuşan bir adamdı. Hoş sohbet biriydi. Kore'de askerlik yapmış, hatta savaşmıştı bile. Çok şeyler görmüş, çok şeyler yaşamış. Birkaç arkadaş yan yana geldiğimizde bize bir ağabey edasıyla daha ziyade Kore'deki akşamlarını, gittiği gece kulüplerinde gördüklerini, yaşadıklarını naklederdi. Eh, ne de olsa hepimizden büyüktü. Ben yirmili yaşların sonuna doğru yol alırken sanırsam o elliyi devirmek üzereydi. Anlatacak çok şeyi vardı tabii ki. Hele ki striptizci kadınların yaptıkları atraksiyonları anlatırken hepimiz ağzı açık dinlerdik.

Kore'yle ilgili anılarını naklederken "Çok zor günler geçirdik ama keyifli günlerimiz de oldu." diyordu. Gerçekten iyi, hoş adamdı ama burası bir iş yeriydi. Tek başına iyilik, hoşluk

kâfi değildi. İşleri yürütebilmesi için başındakinin uygun vasıflara ve donanıma sahip olması gerekiyordu. Şef olarak getirilmiş olmasına karşın makineden ve mekanikten hiç anlamazdı. Atölyesinde sadece askeri disiplin sağlamıştı. Sistemin, düzenin iyi olduğu söylenebilse de ortaya bir iş çıkmıyordu ve siparişler, yine gecikmeye başlamıştı. Zaten bir süre sonra kendisi de yapamayacağının farkına varıp işten ayrılmıştı. O ayrılınca kabak yine benim başımda patlamış, Doğu Bey müjde verircesine "Hadi Buğra, artık makine atölyesini de sana bağladım." demişti.

"Beşer şaşar!" diye boşuna söylenmemiş. Ben de bir insan olduğuma göre şaşırmam gayet doğaldı da keşke şaşmasaydım. İki atölyeyi birden başarıyla idare edince Doğu Bey zam zamanı geldiğinde bana normalinden daha fazla zam yapmıştı. Oysa ben ne halt etmiştim? Bana yapılanı görmezden gelip başkasının aldığı parayı konu etmiştim. Aklıma geldiğinde bugün bile kendime kızıp yaptığıma üzülürüm.

Bir gün tesadüfen, Mehmet'in önündeki zam oranlarını gösteren tabloda, ustabaşılarından birinin benden daha yüksek maaş aldığını, uygulanan zammın oranının da daha yüksek tutulduğunu görmüştüm. Canım sıkılmış, hatta kızmış, sonrasında soluğu Doğu Bey'in yanında alarak sormuştum:

"Sedat Usta nasıl olur da benden daha yüksek maaş alır?"

Adamcağız şaşırıp kalmış, yine de sabırla sebebini anlatıp Sedat'ın eskiden beri orada çalıştığını, firmadaki en iyi usta olduğunu, verilen her işi yapabildiğini söylemişti. Sonra da bana ne olursa olsun böyle mukayeselere girmemin doğru olmadığını, düzgün çalıştığım takdirde ve zamanı geldiğinde hak ettiğimi fazlasıyla alabileceğimi anlatmıştı. O an niçin yaptığımı bilemediğim bu davranışım karşısında içimdeki Buğra da çok kızmış, bana veryansın etmişti:

"Yaptığının farkında mısın sen? Bu davranışın, önce patronuna, sonra da arkadaşına saygısızlık değil mi? Neler zırvaladın öyle? Neymiş efendim? Adam okumamışmış da piyasadan yetişmiş de böyle olduğu hâlde nasıl olurmuş da senden fazla alırmış! Niye almasın ki? Adam işi biliyor, gayet de güzel yapıyor ve patronu da onu memnun ediyor. Sen ne diye kendini onunla mukayese ediyorsun ki? Dur hele! Usta buraya yıllarını vermiş, sense daha ilk yılını bile doldurmadın. Sanki bulunmaz Hint Kumaşı gibi patronunun karşısına çıkıp sitem ediyorsun. Olmadı Buğra, olmadı! Bu yaptığın hiç yakışmadı sana!"

İçimdeki Buğra sadece bunları söylemekle kalmamıştı. Sonrasında da ömür boyu unutamayacağım bir öğütte bulunmuştu:

"Başkasının kazancını gözde büyütüp ona layık görmemek zayıf insanların işidir. İnsan, başkasının ne kazandığına değil, kazanmak için kendisinin ne yaptığına bakmalıdır."

Her ne kadar yüzünü eskisi gibi sık göremesem de severim patronumu. Atılgan, müteşebbis bir adamdır. Gaziantep'te doğmuş, büyümüş, eğitimini Amerika'da yapmış. Evli, bir oğlan ve bir kız çocuğu sahip. Hafif toplu, esmer, kara kaşlı kara gözlü, saçı dökülmüş, kibar biridir. Çevresinde sevilir sayılır, odasından misafir hiç eksik olmaz.

Benim için sadece bir öğretmen değildir, hayatımda lazım olacak bazı önemli dersler de vermiştir bana. Hele ki bir tanesi var ki hiç unutamam...

Bir gün odamda, masamın başında oturmuş çalışmaktaydım. Elinde kalınca, iri, sarı bir zarfla girmişti içeri Doğu Bey. Ayağa kalktığımı görünce oturmamı söylemiş, elindeki zarfı uzatmış, üzerindeki adresi parmağıyla göstererek dikkatimi vermemi isteyip bir talepte bulunmuştu:

"Bu zarfın acilen buradaki adrese gitmesi gerek. Postayla göndermeye kalksam günler sürer. Bugün Mehmet burada değil. Dolayısıyla yardımını istiyorum. Bunu bir zahmet sen götür."

Mehmet olmadığına göre bu durumda ben götürecektim tabii ki. Üzerindeki adreste 'Valikonağı Cad. Akkavak Sok... Filanca apartman... No: 7. Nişantaşı/İstanbul' yazdığını hatırlıyorum bugünmüş gibi.

Duruma bakılırsa elime tutuşturulan zarf, postaya verilmek üzere hazırlanmıştı. Bazı şartlar değişmiş olmalı ki patronum elden götürülmesini istiyordu. Nasıl, hangi vasıtayla gideceğimi sorduğumda hemen cevaplamıştı:

"Tabii ki otobüsle..."

Çalıştığım yer Tophane'deydi. Düşünceme göre otobüs, Taksim'den kalkıyor olmalıydı. Hazırlanıp çıkarken aklıma birden girip sormak gelmişti:

"Nişantaşı'na kaç numaralı otobüs gidiyor?"

Suratıma hafif bir kızgınlıkla bakmış, sonrasında yüzünü yumuşatıp masasının önündeki koltuğa oturmamı söylemiş, ardından da "Beni iyi dinle Buğra! Şimdi anlatacağım olay, Amerika'da çok popüler bir hikâyedir. Özellikle de iş yerlerinde sıkça gündeme gelir." diyerek anlatmaya başlamıştı:

"Amerika ile İspanya arasında yaşanan savaş sırasında ABD başkanı, Küba'daki isyancıların lideri konumunda olan Garcia'ya acilen bir haber göndermek ister. Elbette haber gizlidir ve çok önemlidir. Ancak Garcia'yı bulmak hiç kolay değildir çünkü Küba'daki dağlardan birinde, bir sığınakta saklanmaktadır. Bu durumda ne posta ne de telgrafla ulaşmanın imkânı yoktur. Ancak birinin onca yolu aşıp giderek kendisini bulup elden teslim etmesi gerekir. Tabi ki bu da hiç kolay değildir ve en zoru da böylesine zor bir işi üstlenip başarabilecek birini bulabilmektir.

Komutanlardan biri Başkan'a bu işi başarabilecek birini bildiğini, şayet isterse onu hemen görevlendirebileceğini söyler. Başkan çaresizdir, pek inanmasa da kabul eder.

Komutanın görevlendireceği kişi 'Rowan' adında bir çavuştur. Başkan'ın yanına gelir, verdiği mektubu alır, göğsünde sakladığı deri kılıfa yerleştirip sıkıca bağlar ve hiçbir şey sormadan yanlarından ayrılır.

Artık Çavuş Rowan'ın görevi başlamıştır. Günlerce süren bin bir maceradan, çektiği onca meşakkatten sonra Garcia'yı bulur ve mektubu verir. Çavuş Rowan böylelikle görevini hakkıyla yerine getirmiş olur."

Patronumun bana anlattığı işte bu hikâyeydi. Son sözünü bitirdiğinde bir şey anlayıp anlamadığımı sınarcasına durup yüzüme bakmış, sonrasında yine devam etmişti:

"Dikkat ettin mi? Çavuş, başkandan mektubu aldığında hiç soru sordu mu? Garcia kimdir, nerededir, kaç günlük mesafededir, yanına nasıl gidilir?"

Anlatmak istedikleri ancak son soruyu işittiğimde kafama dank etmişti. Nasıl da utanmıştın o an. Sorup soracağıma bin pişman olmuştum. Ve anlamıştım ki yöneticiler, kendilerine fazla soru sorulmasını sevmezlermiş. Yine anlamıştım ki bir kişinin başarılı olabilmesi için yapması gerekenler; öncelikle kendine güvenip görevi yüklenmek, vakit kaybetmeden ivedilikle harekete geçmek, görevini yerine getirebilmek için tüm gücüyle yapacağı işe odaklanmakmış. O gün, kısacık süre içinde gördüklerim, hayatta başarılı olmak adına elime birbirinden değerli birçok anahtar vermişti. Bunlar şöyleydi:

"Bir amir, mahiyetinde çalışanları iyi tanımalı, gerektiğinde en verimli şekilde kullanmalı."

"Çaresizlik, istemeden de olsa güvenmeyi gerektirir."

"Kendine güvenen, yürüyeceği yol tarif edilmese de gideceği yeri bulur."

"Başarı; özgüven, cesaret, zekâ ve bilgi dörtgeniyle yakalanır."

O gün, Doğu Bey'in yanından ayrılıp otobüsle Nişantaşı'na yaptığım yolculuk esnasında Garcia'yı düşünürken, aklıma birdenbire geçmişte yaşadığım bir olay gelmişti...

Lise ikiye gidiyordum, daha doğrusu sanat enstitüsü ikiye... O zamanlar ismi: Sanat Enstitüsü, hatta Erkek Sanat Enstitüsü olan meslek lisesinde görmüştüm lise eğitimimi. Günlerin birinde, okulun bahçesinde yerlerde uçuşan tek sayfalık broşürler görmüş, merak edip birini alıp bakmıştım. Başında, kocaman kırmızı harflerle 'Garcia'ya Mektup' yazıyordu. Birazını okuyup bir şey anlamamış "Bu da nedir ya?" diyerek buruşturup çöpe atmıştım.

İşte o gün, elime geçen kâğıtta yazılanları okusaymışım 'Garcia'ya Mektup'un niçin yazıldığını bilecek, patronumdan bu hikâyeyi dinlemek zorunda kalmayacakmışım. Ne var ki patronumla yaşadığım bu olay kulağıma küpe olmuş, bana sonraki zamanlarda elime geçen yazıları adamakıllı incelemeden atmamam gerektiğini öğretmişti. Ve bunun yanında bir şey daha öğretmişti:

"Bilginin nerede saklandığı bilinmez. Bazen bir bilgenin dilinde, bazen bir kitapta, bazen de uçuşan bir kâğıt parçasında çıkıverir karşına."

Silahtarağa'daki Fabrika

Artık firmamız Enter tanınmış, alınan siparişler artmış, dolayısıyla Tophane'deki yer, küçük gelmeye başlamıştı. Doğu Bey sık sık "Artık bize yeni bir yer gerek." deyip istediği gibi bir

yer bulamamaktan yakınmaktaydı. Bir gün, aradığı yeri bulduğunun müjdesiyle gelmiş ve "Arkadaşlar artık yeni muhitimiz Silahtar'dır, Tophane değil." demişti. Çalışan herkes duyduğuna memnun olmuştu ancak Silahtar'ın neresindeydi, nasıl bir yerdi kimse bir şey bilmiyordu.

Doğu Bey'in "Git oraya, çeki düzen ver." demesiyle gidip görmüştüm. Tek alan üstüne kurulu büyük bir yerdi. Bir zamanlar burada konvertör (çevirici) ve radyatör imal edilirmiş. İşler iyi gitmeyip kapatılınca zaman içinde bina metruk bir hâl almış. Uzun zamandır kullanılmadığından her yeri kalın bir toz tabakası kaplamış. Ne var ki 'toz' deyip geçmemek lazımmış zira az daha biri ölüyordu o gün.

Boyacı Kasım usta, kendisine tahsis edilen bölümü düzenlemek için çalışıp didinirken bir kapı görmüş "İçeride ne vardır, nereye açılır?" diye merak edip odaya dalmış. Ne var ki daha birkaç dakika geçmeden feryat ederek dışarı fırlamıştı.

"Aman Allah'ım! Ölüyorum, çabuk yardım edin!"

Tesadüfen o gün ben de oradaydım. Kim varsa koştuk adamın yanına. Çıldıracak gibiydi zavallı. Gördüğüm manzara karşısında kanım çekilmişti. Nasıl çekilmezdi ki? Adamın her tarafı pirelerle doluydu. Üstü başı, yüzü gözü görünmüyordu. İnanması zor ama garibin vücudunu belki yüzlerce, binlerce pire istila etmişti. Ben de dâhil herkes donup kalmış, hiçbirimiz ne yapacağımızı bilememiştik. İşçilerden biri ceketini çıkarıp pireleri kovalamak için âdeta adamı dövmüş ama faydası olmamış, adam dayak yediğiyle kalmıştı. Zavallı usta feryat figan gidiyor, korkudan ya da kapıldığı infialden dolayı sürekli bağırıyordu. Bereket versin ki ben kendimi çabuk toparlayıp seslenmiş "Hemen hortumu buraya çekin!" demiştim de adamı mart ayının soğuğunda yıkamışlardı. Pireler, buz gibi suyu görünce kaçışmışlar da adamcağız böylelikle temizlenmişti. Kurulanıp yanımıza geldiğinde gözlerimize inanamamıştık.

Adamcağız, kızamık çıkarmış gibiydi. Yüzü, ne ara girdilerse vücudu, yüzlerce kırmızı lekeyle doluydu. Zehirlenmesinden korktuğum için tedbir olarak kamyonetle acilen hastaneye göndermiştim.

İşte bu olayların yaşandığı 'metruk' diye bahsettiğim yer, kısa zaman sonra bakımdan geçip iş yerimiz olmuş; işçiler daha rahat, daha aydınlık ortamda çalışmaya başlamıştı. Ne var ki onlar düzenini kurmuştu da büroda çalışan bizler, işçiler kadar şanslı değildik. Hoş ve modern görünse de bulunduğumuz idari büronun birçok sorunu vardı.

En önemlisi tavan akıyordu, tepemiz âdeta kevgir gibiydi. Sadece tepemiz aksa yine iyiydi. Yağmur yağmaya görsündü; sular duvarlardan sızıyor, yetmezmiş gibi pencere aralarından giriyor, yer yer kova koyarak suyu toplamaya çalışsak da bir zaman sonra ortalık yine göle dönüşüyordu. Ayaklarımı korumak için masanın altına portakal sandığı koymuştum ama ayağa kalktığımda suya basmadan yürüyebilmem imkânsızdı. Yağmur yağdığında ofisten ancak çekirge gibi sıçrayarak çıkabiliyordum.

Neyse ki sonradan bu sorunlar tam olmasa da giderilmiş, biz de daha düzgün bir ortamda çalışmaya başlamıştık.

Yeni yerimiz çalışma ortamı açısından rahat olsa da personelin işe gidiş gelişi için aynı şey söylenemezdi. Öncelikle şehre çok uzak bir yerdeydik ve bu sebepten çalışanların sabahları işe gelmesi bir dert, akşamları evlerine dönmeleri ise ayrı bir dertti...

Muhasebe şefi Cevat'ın referansıyla fabrikanın ambarına bir astsubay emeklisi alınmış, kendisine Morris marka bir kamyonet teslim edilmişti. Nami Bey Aksaray'da oturuyor, evine bu araçla gidip geliyordu. Esmer, gür saçlı, kemer burunlu biridir. Onu boyuyla posuyla Cilalı İbo'ya benzetirim. İnatçı, çokbilmiş, en kötüsü de zalim biridir bana göre. Böyle düşünmemin de sebebi var elbette.

Öncelikle konuşmalarından anlamış, sonrasında da bizzat yaşayıp şahit olmuştum. Askerlik yaptığı dönemde matah bir şey yapmışçasına erlere çektirdiği eziyetleri anlatması beni çileden çıkarmıştı. Bu yüzden de çok tartışmıştık.

Muhasebeci Cevat da ona yakın bir yerde otururmuş. Vatan Caddesi'nden geçerlerken lunaparkın karşısındaki köşeden beni de alırlardı ama bana her gün ayrı bir stres yaşatırlardı. Sabahları caddeye çıkıp dolmuşla Fındıkzade'ye gelir, kamyonete binmek için Vatan Cadde'sine yürürdüm. Yürümek bir yana koşardım çünkü Nami Bey, saat 7.15'i bir dakika geçerse beklemez, basıp giderdi. Uzaktan görüp el sallayarak "Dur buradayım, geliyorum." diye bağırdığım hiç de az değildir. Oysa o görür ama görmezden gelip yola koyulur, iş yerine varıp da sitem ettiğimde ise ukalaca cevap verirdi:

"7.15'i bir dakika geçirtmem, basar giderim arkadaş!"

Yani 'zalim' diye boşuna nitelendirmemiştim adamı. Gerçi yine de şükretmek gerekirdi çünkü o beğenmediğim adam gelene kadar şirkette araba olmadığından Silahtar'a Alibeyköy minibüsleriyle gitmek zorunda kalıyordum. Hani şu içi tıkış tıkış, yolcu dolu minibüslerle... İnsanların kışın havasızlıktan, yazın ter kokusundan boğulduğu vasıtalarla... Hele ki o kış günleri çektiğim cefaları asla unutamam...

Haliç'in etrafındaki eski fabrikaların hepsi yıkılmıştı, çevresi genişletilecekti. 'Bahariye' denilen semte kadar bir problem yoksa da sonrası tam anlamıyla bir rezaletti. Yollar, kazılıp olduğu gibi bırakılmış, üstündeki çukurlarla girinti ve çıkıntılarla âdeta ay kraterine benzemişti. Uzunluğu da az değildi. Belki iki buçuk, belki üç kilometre vardı. Araç geçmez, daha doğrusu geçemez olmuştu. Kazılan yolun başlangıcı, mecburen minibüslerin son durağı olarak kabul edilmişti. Ben, fabrikaya gidebilmek için orada inip Haliç'in etrafını kat eder, Silahtar Köprüsü'nden geçerek karşı yakada tekrar neredeyse geldiğim

kadar uzunca bir yolu yürürdüm. Toplamda beş kilometreye yakın bir mesafeydi kat ettiğim yol.

Asıl meşakkat ise kar yağdığında başlardı. Yüzüm gözüm donar, soğukta onca yolu yürürken üşürdüm. Çaresini de kanın bulmuştu sağ olsun. Bana en kalın yünden, bilmem kaç numara şişle, elli santim genişliğinde kakao rengi bir atkı örmüştü. Kar yağdığında kafama sarar, örgülerin arasındaki gözeneklerden bakarak sağa sola çarpmadan yol almaya çalışırdım. Ne var ki başımı kardan korusam da ayaklarımı çamurdan koruyamazdım. Yürürken dizlerime kadar çamura, balçığa daldığım olurdu. İş yerine gittiğimde her gün botlarımı yıkamak zorunda kalırdım. Dönüşte de aynı eziyetleri çeker, eve bileğime kadar çamura batmış vaziyette gelirdim. Eşim ise yaşadığım şartları bilmediğinden söylenirdi:

"Anlamıyorum seni, özellikle mi dalıyorsun çamurun içine?"

Bunu demişti ama neyse ki günün birinde bir vesileyle yürüdüğüm yolları görünce eve neden her gün çamur içinde geldiğime hak vermişti.

Yani anlaşılacağı üzere Silahtarağa'ya ilk geldiğimiz o günlerde oldukça çok sıkıntı çekmiştik. Neyse ki bu sorunların pek çoğu bugün için halloldu da artık fabrikamızda çok daha rahat ortamda çalışmayı sürdürüyoruz.

Furkan Bey

Bir sabah büroya geldiğimde Sahir Bey'in yanında tanımadığım birini gördüm. Eliyle göstererek "Tanıştırayım, genel müdürümüz Furkan Bey." dedi. Şaşırdım çünkü bugüne kadar böyle bir şeyden hiç bahsedilmemişti. Neden gerek görüldüğünü bilmesem de çok geçmeden öğrendim. Meğer Doğu Bey,

Enter'dan kalan hissesini de aynı gruba, yani Mordan grubuna satmış ve tabii ki onlar da işin başına kendi istedikleri kişiyi getirmişler.

Ne var ki bu manipülasyondan sonra iş yerinde düzen değişmeye ve ne yazık ki huzur bozulmaya başladı. Genel müdür Furkan Bey ilginç bir adamdı. Her şeye kuşkuyla bakıyor, çalışanları âdeta her fırsatta sınava çekiyordu. Odalarımız yakın olduğu için en çok benimle karşılaşıyor ve en çok sorgulanan da hep ben oluyordum.

Teknik satın alma işlerini benim bölümüm yapıyordu. Aslında bu işin aldığım eğitimle pek bir ilgisi yoktu. Ne var ki geçmişte bana olan güveninden dolayı Doğu Bey yıkmıştı bu işi üstüme. Zaman zaman piyasaya çıkmak, bazı atölyelerdeki işleri kontrol etmek için fabrikadan ayrılmak zorunda kalıyordum. Özel aracım olmadığından; mecburen minibüs, otobüs, dolmuş gibi toplu taşıma araçlarıyla gidiyor, bu yüzden dışarıda pek çok zaman kaybediyordum.

Böyle günlerden birinde yine... İşlerimi bitirmiş, fabrikanın bulunduğu sokağın başında arabadan inip iş yerime doğru yürürken başımı kaldırdığımda Furkan Bey'i, arabasında gözleri bana takılmış hâlde gördüm. Yanımda durup aracın camını açtı:

Hesap sorarcasına "Nereden geliyorsun?" dedi. Nereye ve niçin gittiğimi, ne yaptığımı anlattım. Yüzünü ekşittir, ikna olmamış gibi görünüyordu. Alaylı bir ifadeyle:

"Şimdilik inanayım bakayım." diyerek gaza basıp hızla uzaklaştı. Muhasebeci Cavit de yanındaydı. Söylediklerime inanmamış olacak ki onun yüzünde de müstehzi bir ifade var. Canım sıkıldı, üzüldüm. İçimdeki Buğra atıldı:

"Bakar mısın? Kar kış demeden bu zor şartlarda, minibüs tepelerinde seyahat et, işini layıkıyla yapmaya çalış, takdir

bekle ama böyle bir muameleye maruz kal. Olacak iş değil bu! Artık sana burada ekmek yok sanırım Buğra."

Söylediklerinde haklıydı galiba... Zira o da uğradığım haksızlığın farkındaydı.

Artık sabahları evden çıkarken ayaklarım geri geri gidiyordu. Doğu Bey'in gidişiyle birlikte her şey değişiyordu. Iş yerinin üstüne bir huzursuzluk çökmüştü. Eskisi gibi mutlu değildim. Öte yandan işsiz kalmaktan korkuyordum ama kendimde başka bir yerde iş arama cesareti de bulamıyordum. İçimdeki Buğra ise benimle aynı fikirde değildi. Teselli edercesine öğütte bulunuyordu:

"Neden işsiz kalacakmışsın ki? Elinde gül gibi mesleğin var. Nereye gitsen bu azmin ve çalışkanlığınla başarılı olursun. Ayrıca olanları gözünde boşuna büyütüyorsun. Hem Furkan Bey'in bakışını yanlış yorumlamış olamaz mısın? Olaylara bir de böyle baksan!"

Belki de dinlemeliydim onu. Hakikaten bir maceraya atılacak durumda değildim. Zaten elime geçen parayla güç bela geçiniyordum. Bu arada çocuğumuz da doğmuştu ve büyüyordu. Tabii ki masraflarımız da çoğalıyordu. Eşim de bendeki değişikliğin farkına varmıştı. Nasıl varmazdı ki zaten! Büyük ihtimalle akşamları eve geldiğimde suratım sirke satıyordu. Dayanamayıp soruyor bir akşam:

"Nedir bu hâlin? Bir sıkıntın olmalı ki kukumav kuşu gibi başın önde düşünüp durmaktasın. Anlat ben de bileyim. Hem bilmez misin ki derdini söylemeyen derman bulamaz."

Bir şey söylemiyor. Ne diyebilirim ki? Belki kafamdaki sadece bir kuruntudur. Varsayımlarla hareket edip onu da üzmek istemiyordum ama bu arada bende mide ağrıları başlıyor ve günlerce de sürüp gidiyordu. Ağrılara dayanamayınca eşimin ısrarıyla soluğu doktorda aldım.

"Strese bağlı gastrit... Üzülmemeli, hiçbir şeyi kafana takmamalısın."

Doktor diyor bunları. İyi de o kadar basit miydi? Hadi kolaysa uygula bakalım! Yapabilirsen olanları kafana takma. İstediğim kadar sorun etmemeye çalışsam da Furkan Bey, her gün bir sebeple yanıma geliyor ve beni soru yağmuruna tutuyordu. İşin aslı, haşlamak için fırsat kolluyordu.

Nasıl olduysa iyi uyuduğum bir gecenin sabahında, Sahir Bey'in odasının aralık kapısından, belli belirsiz yüzünü göstererek işaret parmağıyla beni çağırdığını gördüm. Yanına gittiğimde ağzındaki baklayı çıkardı:

"Genel Müdür'üm seni odasında bekliyor."

"Allah!" dedim içimden. "Kim bilir ne olacak, neler isteyecek? Belki de çıkışımı verecek."

Kapısını çalıp içeri girdim. "Otur." demedi bile. Masasının önünde, ayakta durdum. Dikkatlice yüzüme baktı. Sonrasında elindeki dikdörtgen kesitli, bakır çubuğu burnumun ucuna uzatarak gösterdi.

"Biliyorsun, imal ettiğimiz elektromanyetik vinçlerde bunu kullanıyoruz." dedi. "Aldığım duyumlara göre köşelerindeki pürüzlerden dolayı, üzerine sarılan bezi tahriş edip parçalıyor, sonucunda da kısa devre oluşuyormuş. Ben düşündüm, yeterince kafa patlattım ve burnumun ucuna uzatarak sonunda da bir şeyler buldum. Şimdi sana anlatacağım, sen de çizip bana getireceksin."

Düşündüklerini tüm detayıyla anlattı ve çizip getirmem için bana iki gün mühlet verdi. O, iki gün süre verdi ama ben üç saat sonra elimde projeyle odasına gittim ve "İstediğinizi hazırladım, gösterebilirim." dedim.

İlk anda anlamadı. Gözlerini fincan gibi açtı, biraz da alaycı bir ifadeyle sordu:

"Bitirdin mi? Bu kadar çabuk mu?"

O an yüzünde beliren ifadeyi unutmam mümkün değil. Hayatım boyunca hafızamdan asla silemem.

"Nasıl olur? Henüz üç saat önce verdim bu görevi. Bu kadar zamanda yapabilmen, çizilebilmen imkânsız... Kesin sen anlamamış, boş kâğıdı getirmişsindir önüme." der gibi bir hâli vardı. Sergilediği tavır bunu gösteriyordu. Ne var ki projeyi toplantı masasının üzerine serdiğimde suratı değişti. İstediklerini yaptığım gibi birçok da detay görüntü de yerleştirmiştim projeye. Ne sorduysa cevabını aldı. Yüzündeki alaycı ifade yerini önce şaşkınlığa, sonra tereddüde, sonra da memnuniyete bıraktı.

Eve gittiğimde eşime bugünün kaderimde çok şeyin değiştiğine inandığım günlerden biri olduğunu söyle. O da mutlu oldu zira kendisi uzun zamandır yüzümün gülmediğinden şikâyetçiydi.

Yanılmıyordum... O günden sonra, sorgulayıcı Furkan Bey gitmiş, yerine her gittiği iş görüşmesine beni de götüren, ağzından sıkça takdir sözleri aldığım başka biri gelmişti. Tutumu ilk günlerdekinden çok farklıydı... Sevdiğini gösterdiği gibi saygı duyduğu da her hâlinden anlaşılıyordu.

İçimdeki ise yine taarruzdaydı:

"Olanları boşuna büyütüyorsun gözünde. Hem Furkan Bey'in bakışını, yanlış yorumlamış olamaz mısın? Olaylara bir de böyle baksan!" demiştim sana bir gün hatırlar mısın? İşte yine haklı çıktım ve şimdi de:

'Kendinden eminsen sabret. Hak mutlaka bir gün yerini bulur.' diyorum."

Sorumluluğunu taşıdığım departmanın diğer bölümlerden daha fazla görevi vardı. Tüm tasarımlar, fizibilite raporları, teknik satın alma, kalite kontrol vb. işler benim üstümdeydi.

Genelde altından kalksam da zorlandığım zamanlar da oluyordu. Neyse ki Furkan Bey farkına varmış ve bir gün benimle düşüncesini paylaşıp sormuştu:

"Sen hem Proje-Planlama bölümüne hem de Teknik Satın alma bölümüne bakıyorsun. Açıkçası bu durum bana pek akılcı gelmiyor. Senin iş yükünü azaltmamız lazım. Teknik Satın almayı ayrı bir departman hâline getirmek istiyorum, ne dersin?"

Aslında hâlimden pek şikâyetçi değildim ancak o uygun görüyorsa da diyecek sözüm yoktu. Olurum alınınca gazeteye ilan verildi, gelenlerle bizzat Furkan Bey ilgilendi, mülakat yaptı ve sonunda biri işe başladı.

Gelen zat herkesle tek tek tanıştırılıyordu. İsmi Hüseyin olan bu şahıs teknik resim öğretmeniymiş.

İyi, efendi birine benziyordu. Benden dört-beş yaş büyük olmalıydı. Günler geçtikçe adapte olmaya aynı zamanda yetersizliği de açığa çıkmaya başlamıştı. Yanlış malzemeler, yanlış ölçülendirmeler, daha neler neler... Elimden geldiğince hatalarını örtmeye çalışıyordum fakat nereye kadar süreceğini ben de merak etmekteydim. Öte yandan üzüldüğüm bir taraf vardı.

Bu adam okumuş, öğretmen olmuştu ama bana göre bu bilgisiyle bu mesleği yapabilmesi imkânsızdı. Varsayalım ki yarın bir okulda öğretmenliğe başladı. Çocuklara ne anlatacaktı? Kendi bir şey bilmiyor ki öğrencilerine ne öğretecek! Öte yandan bu zat-ı muhterem, sahip olduğu o muhteşem bilgisinin ne kadarını talebesine aktarabilir ya da talebesi kendisine aktarılanın ne kadarını alabilirdi? Tümünü alamayacağı gün gibi

aşikâr olduğuna göre o öğrenci bundan da bilgisiz olacaktı. Ya ezkaza o da öğretmen olursa ve aynı süreç devam edip giderse bundan yirmi yıl sonraki öğretmenin bilgi seviyesi yerlerde sürünmez miydi? İşin doğrusu bundan yirmi-otuz yıl sonrasını düşünmek bile istemiyordum lakin görünüşe bakılırsa Hüseyin Bey'le çalışmaya devam etmek zorundaydım.

Son yaşadıklarımızdan sonra gözümdeki Furkan Bey, yerini daha kibar, daha iyi, daha makul bir insana bırakmıştı. Kendisini sevmeye başlıyordum. İlk günlerde şeytan görmüş gibi uzakta durmaya, hatta yanından kaçmaya çalışan ben, şimdi tersine daha yakınında olmak için can atıyordum. Aslında hiç de sandığım gibi kötü bir insan değilmiş, meğer kendini dışarıya farklı yansıtırmış.

İşin doğrusu görmüş geçirmiş bir adammış. Temiz giyimli, tıraşsız işe gelmeyen, kibar ve uyumlu birisiymiş. Ya da onun bugüne dek göremediğim güzel yanlarını yeni keşfediyor, ondan hayata dair bazı şeyler öğreniyordum.

Bir gün odasındayken telefonu çaldı, sekreterine gelen misafiri yanına getirmesini söyledi. Az sonra kapıda Furkan Bey yaşlarında zayıf, uzun boylu bir zat belirdi. Sarılıp öpüştüler, sonrasında benimle tanıştırdı. Adı Taner'miş. Okuldan arkadaşıymış ama mühendislik yapmıyor, ticaretle uğraşıyormuş. Söz sözü açarken konu birden bizim Hüseyin Bey'e geldi. Konuşmalardan anlıyordum ki onu Furkan Bey'e öneren bu zatın ta kendisiymiş. Taner Bey bir ara ellerini oturduğu koltuğun arkasına koydu, bacak bacak üstüne atıp gerindi ve Furkan Bey'e sordu:

"Azizim, benim yeğen bir süredir burada çalışıyor ama gördüğüm kadarıyla pek mutlu değil. Sen ona işe başladığında 'Kendini göster, ben senin için gerekeni yapacağım, üç ay sonra da maaşını arttıracağım.' demişsin fakat herkese az çok zam yaptığın hâlde ona yapmamışsın, yani sözünü yerine

getirmemişsin. Hâliyle çocuk bu duruma üzülüyor. Şu işi bir halletsen diyorum Furkancığım."

Arkadaşının ağzından çıkanları duyunca Furkan Bey'in yüzü gerildi, birkaç saniye sessiz kaldı. Sonrasında telefona sarılıp sekreterinden adı geçen şahsı çağırmasını istedi. Bense oturduğum koltukta sessiz sedasız olacakları izlemekteydim. Az sonra Hüseyin Bey çıkıp geldi ve Furkan Bey ona hemen bir soru sordu:

"Falanca firmaya yapacağımız kireçtaşı eleme makinesinin malzemeleri ne durumda? Tüm malzemeler imalata verildi mi?"

"Bir dakika evraklarıma bakıp geleyim." dedi Hüseyin Bey. Az sonra da verdi bilgisini:

"Saçları bükülmüş, tedarikçiden alınmayı bekliyor."

"Pekâlâ, motor ve redüktörler hazır mı?"

Yine gitti Hüseyin Bey. Döndüğünde de verdi cevabını:

"Bu akşam elimizde olacakmış efendim."

"Elek telleri hazırlandı mı?"

Yine cevabı hazır değildi ve yine gidip döndü Hüseyin Bey.

"Onlar da iki gün sonra, elimizde olacakmış efendim."

Furkan Bey'in soruları, Hüseyin Bey'in de "Bir dakika efendim." diyerek gidip gelmeleri bitmiyordu. Olup bitenleri izlerken başım dönmüştü. Furkan Bey sonrasında Hüseyin Bey'e teşekkür ederek odasına gönderdi ve sekreterden imalat sorumlusu Ekin Bey'i çağırmasını istedi. Bu defa benzer sorular ona soruldu:

"Falanca firmaya yapacağımız kireçtaşı eleme makinesinin parçaları ne durumda, size göre ne zaman teslim edebiliriz?"

'Bana birkaç dakika müsaade edin falan' dememişti Ekin Bey. Başladı makineli tüfek gibi saydırmaya:

"Efendim saçlar bükülmüş, hazır beklemekte. Vasıtamız serviste olduğu için bugün aldıramadık, yarın öğleye elimizde olacak. Elektrik motorları, akşam mesai bitimine kadar teslim edilecek. Elek tellerinin siparişi ise öngördüğünüz şekilde verildi, iki gün sonra aldıracağız. Şu an bunların dışında, beklediğimiz herhangi bir malzeme yok. Bir terslik olmazsa on gün içinde, makineyi teslim edecek hâle getirebileceğimizi düşünüyorum."

Furkan Bey, Ekin Bey'i teşekkür ederek gönderdi. Az önce oturduğu koltukta kasım kasım kasılan Taner Bey ise Ekin'in böylesine duraksamadan cevaplamasını şaşkın şavalak anlamaya çalışırken damdan düşmüş bir vaziyete bürünmüştü. Şu Furkan Bey gerçekten uyanık adamdı... Hemen taşı gediğine oturtmak için başladır sıralamaya:

"Sanırım ahbabının neden zam alamadığını anladın Taner'cim. Kusura bakma ama o bu hâliyle işine devam edebiliyor olmasına şükretsin. Tabii ki bunda senin hatırının payı da yok değil."

Taner Bey'in yüzü düştü ve orada daha fazla kalamadı. Hemen toparlanıp müsaade isteyerek odayı terk etti. Bense o odada yaşananlardan kendimce hemen birkaç ders çıkarmıştım.

Şayet bir ahbabını, tanıdığın birinin yanında işe yerleştirdiysen ona asla kefil olma! Ettiği sitemler varsa anlayıp araştırmadan onun namına hakkını aramaya kalkışma!

Şayet iş yeri sahibi ya da yetkilisiysen, hatır için tanıdığın birinin yakınını asla işe alma!

Şayet patronunun ya da amirinin gözüne girmek istiyorsan, onun soru sormasına fırsat vermeden sorabileceği muhtemel soruları önceden hesaplayıp karşısına çık.

Kendini yetiştirmemiş, gerekli donanıma sahip olmayan, vaktini çalan personel, amirinin gözünde muteber değildir.

Artık Furkan Bey'le hiçbir sorun yaşamıyordum. Aksine bana verdiği değer gün geçtikçe artıyor, yaptığım işleri gördüğünde ise takdir ediyordu. Bölüm şefleriyle toplantı yaptığı bir gün, ağzından hoşuma giden sözler döküldü:

"Arkadaşlar bundan böyle kim ki yeni bir proje geliştirir ya da mevcut imalatların maliyetlerini düşürecek öneriler hazırlarsa ona proje başına yarım maaş prim vereceğim."

Duyduğumda gözlerim çanak gibi açılıyor. O andan sonra düşünmeye başladım:

"Neler yapabilirim?"

Gece gözüme uyku girmiyordu. Her makine en ufak detayına kadar gözümün önünden geçiyor. Projelerin pek çoğu ben işe başlamadan çizilmiş ve bugüne dek üzerlerinde hiçbir değişiklik yapılmamıştı. Oysaki geçmişte, Tophane'deyken beni işe alan Oktay isimli arkadaşıma defalarca önerilerde bulunmama rağmen söylediklerim kale alınmamıştı. 'Allah razı olsun' diyeceğim çünkü belki de onun sayesinde bu işe girdim ama doğrusu Oktay'ın iş ahlakının pek de iyi olduğunu söyleyemezdim. Oysaki Doğu Bey onu sever, tutar ve güvenirdi. Ne üzücüdür ki belki de iş hayatındaki en büyük darbeyi de ondan yemiştir. Zira o günlerde olanlara bizzat şahit olmuş, yaşamıştım...

İşe başladığımın ilk ayıydı, zam zamanıymış. Elektrik atölyesinin şefi Orhan, mekanik atölye şefi Ekin ve Oktay, bir gün hep birlikte Doğu Bey'in karşısına çıkmışlardı. Sebebi ise kendilerine yapılan zammı az bulmalarıymış. Üçünü aralarında konuşurlarken duymuş, işittiklerime inanamamıştım. Neler konuşmuşlardı neler:

"Oğlum, aklımızı kullanalım!" diye söze başlamıştı Oktay. "Firma büyük işler aldı, şimdi tam zamanıdır. Şu anda istediğimiz zammı aldık aldık! Şimdi alamazsak bir daha da asla

yaptıramayız. Fırsat bu fırsat! Bu imkân elimize her zaman geçmez. Sorarım size biz olmazsak kime yaptıracak bütün bu işleri? Biz çekilirsek yolda kalır, batar gider Vallahi! Ama şayet üçümüz birlikte hareket edersek naçar kalır, istediklerimizi mecburen verir."

Oktay aynen böyle demişti Orhan'a ve Ekin'e. Onlar da dünden razılarmış. İşin ucunda para olunca dediğini ikiletmeden kabul etmişler, sonrasında da düşündüklerini acımasızca tatbik etmişlerdi. Doğu Bey'in odasından çıktıklarında üçünün de yüzünün güldüğünü bugün gibi hatırlarım.

"Aman ağzımızı sıkı tutalım, kimse bilmesin." dediklerini de bizzat kulaklarımla işitmiş "Beni ilgilendirmez." diyerek kendimi avutmaya çalışmıştım ama Doğu Bey'in adına da çok üzülmüştüm. Çünkü adamcağız başta Oktay olmak üzere üçüne de güvenirdi. Gerçi güvenmesine güvenirdi de karşısındaki insan değilse o ne yapsın? Öte yandan gayet de iyi bildiğim bir şey var.

Sadakatten, vefa duygusundan, vicdandan yoksunsa o insandan her şey beklenir. Kötüyle, Allame-i cihan olsan bile baş edemezsin.

Sanki Doğu Bey, onlardan daha akılsız biri miydi? Ancak neylesin? Zora düşürülünce istediklerini yapmak zorunda kalmış; maaşlarını iki bin liradan, dört bin iki yüz liraya çıkarmıştı ama yine de memnun edememiş olmalı ki üç ay sonra Oktay'la Orhan, iş kurma bahanesiyle adamcağızı yüzüstü bırakarak firmadan ayrılmışlardı. İşin diğer ilginç tarafı da birlikte iş kuracakları kişi, Enter'in işlerini yapan bir döküm fabrikasının sahibiymiş ve buradaki işlerin aynısını yapacaklarmış. Yani bu durumda çalıştığım firmaya rakip oluyorlardı. Öğrendiğimde çok üzülmüştüm. Hele ki Doğu Bey âdeta yıkılmıştı.

"Besle kargayı, oysun gözünü lâfı meğer boşuna söylenmemiş." demiş, içini dökmek istercesine bana o güne kadar özellikle Oktay'a yaptığı iyilikleri anlatmıştı.

Söylediğine göre adam gerçekten az şey yapmamış. Maddi ve manevi destek vererek evlenmesine yardımcı olmuş, evinin birçok eşyasını almıştı. Söylemek istemediği daha birçok şey de varmış.

Orhan hakkında da iyi konuşmamış "Gözü doymaz, isteği bitmez biridir. Bana neler çektirdi bir bilsen. Ona Türkiye'yi sunsam inan ki benim dünyayı alacağımı düşünüp kabul etmez. Çünkü gözü hep başkasının kazancındadır." demişti.

Doğu Bey'in o günkü söylediklerini hiç unutamam. Anlattıkları gerçekten ilginçti.

Neyse artık! Bugün ne Oktay ne de Orhan var. Ne yazık ki Enter firması da yok. Duyduğuma göre Doğu Bey her şeyini satmış ve Amerika'ya yerleşmiş. Fabrikadaki tüm sorumluluk artık Furkan Bey'le Sahir Bey'de.

Furkan Bey'in prim vaadini duyunca, makine projelerinden birini eve götürüp çalışmaya başladım. Neredeyse makine baştan aşağı yenilendi. Yeni tipini çok beğenmiştim. Çizimleriyle ve hesaplarıyla bir aya yakın uğraşıp 'Hak geçmesin' diye de fabrikada ilgilenmiyor, hafta sonları ve geceleri evde uğraşıyordum. Zaten işlerim de başımı aşmış vaziyetteydi. Bu yüzden fabrikada projelere ayıracak bir dakikalık fırsatım bile olmuyordu.

O gün benim için önemli bir gündü. Projelerim ve fizibilite raporum hazırdı. İki klasör çizim ve evrakı Furkan Bey'e götürü. Dosyayı açıp raporu gördüğünde yüzüme baktı. Sevecenlikle gülümseyip "Zaten ilk atağın senden geleceğini tahmin etmiştim. Getirmesen şaşardım doğrusu." dedi. Daha sonra detaylı inceleyeceğini, uygun görürse bir adet imal ettireceğini, alacağı sonuca göre de verdiği sözü tutup tutmayacağına

karar vereceğini söyledi. On gün sonra projem kabul gördü ve onaylanıp imalata girdi. Sonuç memnun ediciydi... Her detayı verdiğim raporla neredeyse bire bir tutuyor, makinenin imalatında ve çalışmasında hiçbir sorun görünmüyordu.

Furkan Bey de sözünde durdu ve o ay bana maaşımın yarısı kadar fazladan para ödettirdi. Bu benim için bir doping olmuştu. Akabinde çalışmalarıma aynı hırs ve azimle devam ettim. Kafama koymuştum, on beşe yakın imalat çeşidimizin hepsini gözden geçirecektim. Her bir klasörü eve götürüyor, tek tek inceleyip gereken değişiklikleri yaparak yeniden çiziyordum. İçimdeki de hâlinden memnun. Beni mutlu görmek onun da hoşuna gidiyor. Kendini tutamıyor, bana Furkan Bey'i övüyordu:

"Gördün mü? Bir zamanlar ayrılmayı düşündüğün yerde şimdi baş tacı oldun. Genel müdürün de bu işi biliyor hani." diyor ve ders verircesine de bir söz söylüyordu:

"İyi yönetici, her koşulda yanında çalıştırdığı kişiden, maksimum verim alandır. Yöntemi ise; bazen prim, bazen ödül, bazen de bir çift tatlı sözdür."

Furkan Bey'den izin alıp yanımda çalışan iki arkadaşı; Hakan'la, Mesut'u da bir süre sonra işin içine katmıştım. Akşam, mesai saatlerinin dışında çizim yaptırıyor, onlara iki misli saat ücreti ödüyordu. Ben ise ortaya çıkardığım yeni projelerle neredeyse iki ayda bir çift maaş alıyorum. Artık maddi durumum düzeldiği gibi bankada para biriktirmeye bile başlamıştım.

Çocukluğumda yapardım ama uzun zamandır elimde para durmadığı için unutmuştum! Meğer para biriktirmek ne zevkliymiş. Artık elimde oluşan fazla parayı üstümde taşımıyor, hemen bankaya götürüyordum. Silahtar'da, köşe başındaki bankada çalışanlar artık beni tanıyordu.

Aslına bakılırsa ben müzikle uğraşırken de tutumluydum. Özellikle pavyonlarda çalışırken her gün kazandığım paradan yirmi lirayı ayırır, haminnemden yadigâr kalan çiçek resimleriyle bezeli şeker kutusunda saklardım. Ara sıra da çıkarır, Atatürk resimlerini üst üste getirerek özenle dizer, sayardım. En sevdiğin an ise onları bankaya götürüp yatırdığım miktarla defterde artan hesabımı gördüğüm andı.

Gençliğimde arkadaşlarımın arasında adım pintiye çıkmıştı. Böyle düşünmelerine sebep olan ise her bir kuruşu bin kere hesaplayarak harcamamdı.

Onlar da kendilerine göre haklıydı çünkü parasızlık yüzünden benim çocukluğumdan beri yaşadıklarımdan haberleri yoktu. Çocukken bana arzu ettiğim her şeyin çok uzak kaldığını, istediğim hiçbir şeye sahip olamadığımı bilmiyorlardı. Bir futbol topu alamayıp doğru dürüst tekme vuramadığımı; bir bisiklete ancak para biriktirerek kirayla binebildiğimi, bu yaşıma kadar da bir bisikletim, bir topumun olmadığını...

Sadece bir tek pantolonu yaz kış demeden senelerce giymek zorunda kaldığımı, çocukluğumdan delikanlılığa geçişime kadar ağabeylerimin giyeceklerinin ters düz edilip yeniden dikilerek giydirildiğini bilmiyorlardı ki...

Kendime bir gömlek alabilmek için haftalarca çalıştığımı, paramı denkleştirdiğimde ise "Artık modası geçti." diye vitrinden kaldırıldığını bilmiyorlardı ki.

Lisede yemeğimi okulun fakirlere verilen yemekhanesinde yediğimi; eve katkıda bulunayım diye tatillerde çalışırken öğle yemeğinde garsona "Kuru fasulye istiyorum ama suyu bol olsun." diyerek ucuza getirmek için âdeta yalvarıp bir kap yemekle koca bir ekmeği bitirdiğimi nereden bileceklerdi ki...

Daha hangisini sayayım? Gerçekten de on sekiz yaşıma gelip de müzikle uğraşana dek cebim doğru dürüst para

görmemişti. Bu yüzden sahneye çıkıp para kazanmaya başladığımda diktirdiğim pantolonların bel kısmına küçücük, gizli bir cep yaptırır, aldığım paranın bir kısmını muska gibi katlayıp burada saklardım.

Küçükken de aynıydım, delikanlıyken de... Şimdi de farklı değilim... Yine tutumluyum ve biriktirmeyi seviyorum. Bence bunun birçok nedeni var. Tabii ki küçükken çektiğim sıkıntılar...

İstediğimi alamayıp her şeyden mahrum kalmam...

Yapmak istediklerimi yapamamam...

Gerçekten de almak isteyip alamadığım, yapmak isteyip de yapamadığım o denli çok şey vardı ki, saymakla bitmez. Büyük ihtimalle yine aynı sıkıntılara düşmekten, o günlere dönmekten korkup kaygılanıyorum. Bu korku içime öylesine işlemiş ki arınmak istesem de yapamıyor, söküp atamıyorum.

Ekin Bey

1. Ortaklık

Ortalıkta bir şayia dolaşıp durmakta...

"Mordan grubu, firmayı Çekül isimli bir şirkete satmış..."

Bir ben bilmezmişim meğer. Doğruymuş, gerçekten de satmış. Alan da o günlerde magazin dünyasında adı sıkça geçen, ellinin üstünde şirkete sahip olan bir iş adamıymış. Zaten yeni patronlarımızın başımıza çöreklenip söylentilerin doğruluğunu ispatlaması çok sürmemişti.

Önce Furkan Bey'le, Sahir Bey'i görevden almışlar ve yerlerine firmayı satın alan adamın iki yeğenini getirmişlerdi. Amirlerden eski olarak sadece elektrik atölyesinin şefi Erman Bey, imalat atölyesinin şefi Ekin ve ben kalmıştık. Ne var ki yeni

yönetim tamamen acemiydi... Bilhassa makine sektörünü hiç tanımıyorlardı, inanılmayacak garip kararlar alıyorlardı ki, ben de haklı olarak "Böyle yönetildiği takdirde firmanın istikbali iyi olamaz." diye endişelenemeye başlamıştım.

İmalat atölyesinin şefi Ekin, sohbet esnasında bir teklifte bulundu:

"Bak Buğra, görüyorsun ki Furkan Bey de gitti. Artık burada anlaşabileceğimiz kimse kalmadı. Yarınımızın ne olacağı meçhul! Bugünden başımızın çaresine bakıp tedbir almamız lazım. Benim bir fikrim var. Gel bir torna alalım ve birlikte piyasaya iş yapalım. Üstelik sen burada dışarıya iş veriyorsun. Onları başkasına vereceğine bizim dükkânda yaptırırsın. Böylelikle işler hem kontrolünde olur hem biz de para kazanırız."

Düşündüğümde aklıma yatmıştı. Önerdiği fikir hiç de fena değildi. Ben zaten tornaya gidecek parçaları fabrikamızda yetişmediği için çeşitli atölyelere dağıtmaktaydım. Hâlbuki böyle bir işe kalkıştığımız takdirde, bir kısım parçayı başkasına vereceğime kendi atölyemizde yaptırır, para da başkasına gideceğine bizde kalırdı. Bunda sakıncalı bir durum görmüyordum çünkü adalet duyguma güveniyordum. Ancak yine de beni bir düşünce ele geçirmişti! Buraya kadar tamam da işin para kısmını nasıl halledecektim? Öte yandan gözüm de korkmuyor değildi. İşte şimdi tam anlamıyla araftaydım. Bir tarafta işimin sahibi olma isteği, bir tarafta işin altından nasıl kalkacağımın kaygısı...

Hiç unutmam, evliliğimizin ilk günlerinde kayınpederimin atölyesine gitmiştim. Küçücük bir yerdi ama benim gözüme kocaman görünmüştü. Oradayken kendimce düşünmüştüm:

"Böyle bir yerim olsa ne işler yapardım kim bilir?"

Günün birinde de eşim:

"Sen el âleme projeler çizip duruyorsun. Kendine bir iş yeri açıp bütün bunları kendin için yapsan da daha fazla kazansan ya!" demişti de ben de cevaplamıştım:

"Bu işler dışarıdan göründüğü kadar kolay değil. Sen bir iş yeri açmanın maliyetinin ne kadar olduğunu biliyor musun? O işler bizim boyumuzu çok aşar."

İşte o gün eşine bu işlerin imkânsız olduğunu söyleyen Buğra, dediklerini unutup şimdi neredeyse işin içine balıklama atlayacak.

Ne var ki çok korkmaktayım. Bir torna tezgâhı yüz elli bin liradan aşağı değil. Ayrıca bir dükkâna ve bir ustaya ihtiyaç var. Bütün bunların altından hangi imkânlarla kalkacağız bilmiyorum.

Ekin, bana teklif yaptığı günün ertesinde yanıma geliyor ve "Uygun fiyata bir torna tezgâhı buldum. Bende yetmiş bin lira var, bir o kadar da sen koydun mu tamam bu iş." diyor. Her ne kadar çekinsem de elimde olmadan seviniyorum. Zaten ilk teklifini duyduğumdan itibaren dükkân kurma hayaliyle yatıp kalkıyorum. Her saniye aklımda bu iş var ve ne yapıp edip denemeye kararlıydım ama nasıl olacak bilmiyorum. Parayı nereden bulacak ya da kimden isteyeceğim? Bu işe girişebilmem için yetmiş bin lira gerekli. Oysaki kenardaki bütün birikmiş paramı toplasam bile yirmi bin lirayı geçmez. Bana en az elli bin lira daha lazım.

Geçmişte konuştuklarımızdan cesaret alarak durumu eşime anlatıyorum. O da hiç tereddüt etmeden "Babamdan isteyebilirim." diyor. Şaşkınım, işin gerçeği bu kadar kolay kabulleneceğini düşünmemiştim. Şayet parayı alırsam geri ödemesini ancak parça parça yapabileceğimi ama kesinlikle faiziyle birlikte ödeyeceğimi söylüyorum.

İki gün sonra eşim, yemek sonrası bir paketle yanıma geldi ve "Al, bunu babam gönderdi." diyerek elindekini uzatıyor. Açtığımda gözlerime inanamayıp, bir an yanılsama içinde olduğumu düşünüyorum. Kolay değildi! Elime on bin liralık beş demet banknot ve lastikle sarılmış bir tutam para sunulmuş. Yani tam tamına elli beş bin lira...

Aslında ihtiyacım olan elli bin lira ama eşime 'Ne olur ne olmaz' diye düşünüp zorlanırsam elimdeki beş bin lirayla da "Birkaç taksiti öderim." diye fazlasından bahsetmiştim. Sağ olsun o da babasını nasıl ikna ettiyse her şeyi halletmiş.

"Faiziyle ödemek istediğimi sordun mu?" dedim. O da babasının "Ben tefeci miyim ki faiz alayım?" diyerek kızdığını söylüyor. O an içime bir sıkıntı giriyor. Zira bu üstümdeki sorumluluğun artması, yani minnet altına girmem demek. Ne var ki şu andan sonra parayı geri vermek de pek etik gelmiyor. İçimdeki de benimle aynı fikirde:

"Kayınpederin faiz istemediği için parayı geri mi vereceksin? Peki, bu durumda karına ne diyeceksin? 'Faizini almıyorsa parasını geri ver mi?' Yapma Buğra, biraz mantıklı ol! Babası da olsa kim bilir kadıncağız nasıl sıkılarak istemiştir. Şu andan sonra olanları kabullenmekten başka çaren yok."

İçimdeki de böyle deyince olanları benimsemekten başka çarem olmadığını düşünüyorum. Allah için doğruyu söylemek gerekirse kayınpederim iyi bir insan. Birini asla parasıyla ezecek yapıya sahip değil. Böyle bir şeye tevessül edeceğine kesinlikle ihtimal vermem. Zira iyi biliyordum ki özünde ve sözünde düzgün bir insan...

Mesleğinde de öyleymiş... Zamanında iyi bir motor ustasıymış. O da geçmişte dükkân açmak için çok zahmet çekmiş. Bu yüzden hâlimi anlamış olmalıydı. Sessiz, sakin, kimsenin etlisine sütlüsüne karışmaz, haddini bilen, efendi bir insandır. Zaman zaman kayınvalidemle ağız dalaşına girerler. Genellikle

sebebi paradır ve kayınvalidemin en büyük şikâyeti de kayınpederimin pinti oluşudur. Aslına bakılırsa yalan da değildir, öyledir gerçekten. Cebinden para çıkacak diye ödü kopar, bir alacağını zamanında alamazsa uykuları kaçar, dünyası kararır.

Ona göre her şey pahalıdır. Hele bir anım vardır ki o günü hiç unutamam. Eşimle birlikte Tahtakale'ye gitmiş, gezerken işportacının birinden sıradan bir ayakkabı almıştım. Alma sebebim fiyatının haddinden fazla ucuz olmasıydı. Bir mağazadan alabileceğimin yarısından bile daha az para ödemiştim. Evlerine gittiğimde kayınpederime göstermiş; kaça aldığımı sorduğunda ben de söylemiştim çünkü fiyatını uygun bulacağından adım gibi emindim fakat ağzından çıkan sözü duyunca şok olmuştum.

"Oo! Çok pahalıymış."

Eşim bile kızmıştı babasına. Ben ise şaşırmıştım, ağzım iki karış açık kalmıştı zira bundan daha ucuz bir ayakkabı o zamanlar ancak eskiciden alınabilirdi.

Neyse! Pintidir ama olsun! Gerçekten iyi bir insandır kendisi.

Bu arada Ekin, dükkân işini ayarlamış, bir an önce tezgâhı alıp işe başlamamızı öneriyor. Tornamızı bir zamanlar Doğu Bey'in yanında beraber çalıştığımız Sedat isimli arkadaşımızın yerine koyacak, karşılığında ise dükkân kirasının yarısını ödeyeceğiz.

Sedat Usta, Furkan Bey'in göreve başladığı günlerde işten ayrılmıştı. Sonrasında ise kendine bir iş yeri açtığını duymuştum, meğer burasıymış. Birlikte çalıştığımız dönemde kendisiyle pek sık karşılaşmazdık. Herkesle samimi olmayan, sakin, sessiz bir yapısı vardı. Bu yüzden ben de pek samimi değildim.

Çok geçmeden tezgâhı almış, başına da bir usta koyuyoruz. Ben de hemen işlerinin bir kısmını buraya kaydırıyor ama fiyat

kısmında son derece hassas davranmaya çalışıyorum. Parçaları dışarıdaki atölyelerden sorup fiyat alıyor, daha ucuza bizim tornada yaptırıyorum.

İşi kurarken Ekin "İş çıkışları gider biz de çalışırız." demişti ama nerede! Koyduysan bul bakalım beyefendiyi! İlk günlerde biraz da olsun gelen adam, haftasından sonra atölyeye uğramaz oluyor, nereden buluyorsa her gün bir bahane uyduruyor. Zavallı ben ise iş çıkışı gidiyor, ustanın mesai saati bittikten sonra tezgâhın başına geçip ertesi gün yapılacak işlerin kabasını alıyor, sonraki gün için hazırlıyorum.

İlk bir ay yeni bir iş yeri açmanın heyecanı ve hevesiyle işlere saldırıyorum ne var ki sonraları akşam mesaisinin ardından çalışmak bana da zor geliyor.

Bütün gün çalış, saat altıda iş yerinden çık, minibüsle Şişhane'ye gel, sonra da soyun tezgâhın başına geç! Kolay iş değil bu. Öte yandan minibüs yolculuğu esnasında günün yorgunluğuyla rehavet çöküyor, bende hâl derman kalmıyor ama ona rağmen yine de tornanın başına geçip akşamın on birine, on ikisine kadar çalışıyorum. Ben çalışıyorum ama Ekin ortalıklarda yok. Bahanenin onda bini bir paraya gidiyor maşallah.

Biraz zorlansam da kayınpederime ilk taksiti ödüyorum, sonrasında ikinciyi de ama üçüncüyü maalesef... Daha doğrusu ödeyeceğim parayı kazanamıyoruz. Yetmezmiş gibi usta da işi zor görerek bizi yarı yolda bırakıp gidiyor. Böylelikle iş sadece benim başıma kalıyor. İyi de ben tornacı değilim ki. Ortaya bir şeyler çıkartıyorum ama ancak bir yere kadar.

"Mahcup olmayayım." diye dördüncü, beşinci taksiti kıyıda köşede biriktirdiklerimle ödüyorum. Ne var ki onlar bitince dımdızlak ortada kalıyorum Taşıma suyla değirmenin çarkını çevirmeye çalışsam da dönmüyor. Öte yandan bu olanlar da Ekin Efendi'nin hiç umurunda değil. Roma yanıyor, o uzaktan seyrediyor. Dayanamayıp bir gün restimi çekiyorum:

"Zararına da olsa tornayı satıp borcumu ödeyeceğim."

Sözde restimi çekiyorum ama meğer o dünden razıymış. Bugünü beklermiş gibi bir anda havaya giriyor beyzadem. "Satmayalım da senin payını ben alayım." diyor. Altı ayda ödeyecekmiş. Düşünüyorum, işime geliyor zira derdim bir an önce borcumu ödeyip kurtulmak. Payıma düşen miktarı altı aya bölüyoruz, o da senetleri imzalıyor. İçimdeki ise üzgün... Kendine has yorumunu sundu:

"Aslında böyle olsun istemiyordun ama başka seçenek yoktu önünde. Her akşam gelip tezgâh başında çalışamazsın. Buna vücut mu dayanır? Baksana dayanamadı da zaten. Üç ay içinde beş kilo zayıfladın."

Artık senetleri Ekin ödeyecek ama içim hiç rahat değil. O çalışıp kazanacak, bana verecek, ben de ondan aldığımla kayınpederime olan borcumu kapatacağım. lay sadece bu kadarla kalsa iyi... Bu durumda Ekin, tornanın tek sahibi olarak bana olan borcunun dışında tezgâhı aldığımız yerin borcunu da üstlenmiş oluyor. Şayet ödeyemezse ben de borçtan sorumlu tutulacağım. Çünkü tezgâhı, onun dediği gibi yüz kırk bin liraya değil, yüz altmış bin liraya almış; yirmi bin lira için de birlikte müteselsil sorumlu olarak beşer bin liralık dört adet senet imzalamıştık.

Bir süre eşimden saklasam da sonunda olanları söylüyorum ama o durumu babasına açmıyor çünkü söylememesini tembihliyorum. Üç ay boyunca borcumu Ekin'den aldığım ödemelerle ve bir taraftan da kendi kazandıklarımla ödemeye çalışıyorum. Çok zorlanıyor, neler çektiğimi bir Allah bir de ben biliyorum. Çektiklerim yetmezmiş gibi üçüncü aydan sonra Ekin sapıtıyor. Bir ay ödese ertesi ay ödemiyor, beni peşinde koşturuyor. Bereket versin ki aynı yerde çalışıyordu da kaçamıyor.

Çok zor günler geçirmekteyim. Hevesimin kursağımda kalmasına mı yanayım, çektiğim eziyetlere mi düştüğüm sıkıntılara mı yoksa eşimin ailesine rezil olduğuma mı yanayım bilemiyorum. İlk dükkân açma teşebbüsüm, ne yazık ki Ekin'in vurdumduymazlığı yüzünden hüsranla sonuçlanıyor. Ona inanmış olmaktan dolayı kendime kızıyor, suçluyorum. İçimdeki de ona kızıyor, bir de bana nasihatte bulunuyor:

"Niçin kendini suçluyorsun ki? Sen üstüne düşeni fazlasıyla yaptın. Arkadaşının sorumsuzluğu ve verdiği sözü tutmamasından dolayı düştüğün duruma hiç gocunma. Şayet o da senin gösterdiğin özveriyi gösterseydi, hatta yarısını hayata geçirseydi bu hâle düşmezdiniz. Neyse, olan olmuş artık ama şu sözümü de unutma!

'Yolcunun, çıkacağı yolda neyle karşılaşacağı hiç belli olmaz. Birlikte yol alacağın arkadaşın, sorunları senin gibi göğüsleyebilecekse yanında yer almalı. Eğer göğüsleyemeyecekse hedefe varman hayal olur.'"

E&B firması kuruluyor

2. Ortaklık

Aynı yerdeyim, yani hâlâ Çekül firmasında çalışmaktayım ancak firmada işler hiç iyi gitmiyor. Yeni yönetim işi bilmediğinden ve yeteri kadar iş alınamadığından günden güne küçülüyoruz. Bir gün dayanamayıp müdürümüz Kadir Bey'in karşısına çıkıyorum. İşlerin onların öngördüğü şekilde yürüyemeyeceğini, kendimce neler yapılması gerektiğini anlatıyorum. Aslında yaptığım atak bir cesaret gösterisi... Kadir Bey'in kızacağını düşünüyorum fakat o tersine can kulağıyla dinleyip söylediklerimin çoğuna hak vermiş ve benden yardımcı olmamı istiyor. Verdiği değer, gördüğüm saygı hoşuma gidiyor.

Zaten oldum olası görevimi özveriyle yapmaktayım. Ancak o günden sonra daha da isteyerek çalışmaya başlıyorum. En büyük sürprizi de aybaşında yaşıyorum. Maaşıma zam yapılmış, hem de oldukça iyi bir zam... Yedi bin lira olan maaşım, on iki bin liraya çıkartılmıştı. Bu büyük bir artış... Üstelik talep etmeden yapmışlar. Ve tabii ki elime geçen paranın artması en çok da kayınpederime olan borcumu ödememe yardımcı oluyor. Kısa zamanda borcumu kapatıp, az da olsa mahcubiyetten kurtuluyorum.

Şimdi tüm gücümle çalışıyor, işlerin daha iyi gitmesi için çabalıyorum ama gene olmuyor. Kendimi yırtsam da paralasam da ibre sürekli aşağı iniyor. Buna en büyük sebep ise yeni getirilen şeflerin liyakat sahibi olmamaları. İşten hiç anlamıyorlar. İşin kötüsü de çok biliyormuş gibi hareket ediyorlar. Çok sevdiğim, ilk göz ağrım firmam; üretmeyi seven, nizamlı, intizamlı çalışmayı görev edinmiş benim için gittikçe azap veren bir yapıya dönüşüyor. Yani ilk ismiyle Enter, sonra Mordan, sonra da Çekül adını alan ekmek teknem...

Bir gün Erman Bey yanıma geliyor. Kendisi Furkan Bey zamanında işe başlamış, elektrik mühendisi olduğundan ilgili atölyenin sorumluluğu ona verilmişti. İyi anlaşıyoruz, günler içinde samimiyetimiz artıyor ve kendisine "Ağabey." demeye başlıyorum.

Bir iş çıkışı beni Beyoğlu'na, Çiçek Pasajı'na davet ediyor. İçinden gelmişmiş... Kabul ediyorum ve onun arabasıyla yola koyuluyoruz.

Pasajdaki mekânlardan birine giriyoruz ve Erman Ağabey masayı donattırıyor; kokoreç, midye tava, midye dolma, yeşil salata, daha birçok meze türünden tabak... İki de Arjantin bira... İş yerinde pek fazla özel konulara girmediğimizden birbirimizi detaylı tanıdığımız söylenemez. Biralarımızı yudumlarken bir ara bana dönüyor ve "Bak Buğra!" diyor. "İşe

başladığım günden beri dikkatle seni izliyorum. Hem çalışkan hem bilgilisin. Burada, yani başkasının yanında kendine yazık ediyorsun. Bence sen kendi işini kurmalısın, kendi işinin sahibi olmalısın. Öte yandan firmanın durumunu da görüyorsun. Bunu söylemek istemesem de ne yazık ki burada istikbal yok. Burası gelecek vaat etmiyor. Dolayısıyla hiçbirimize ikbal yok burada. Bunu bir ağabey olarak söylüyorum. Tez zamanda kendine bir yol belirle!"

İşittiklerim karşısında şaşırıyorum. Üstelik ültimatom verir gibi bir hâli var. Beynimde nereye düşeceklerini bilmeden rüzgârlar esiyor, yapraklar havalanıp uçuşuyor. İçimde ne zaman durulacağını kestiremediğim bir kaos yaşanıyor.

Bu durumda diğer Buğra'ya da iş düşüyor tabii ki. Zaten içimde ne zaman ki bir kargaşa hissetse, tıpkı şimdiki gibi hemen kendini gösterir:

"Güzel güzel sohbet ederken bu da ne şimdi? Adam bir anda kafanı karmakarışık etti. Gerçekten onun tarif ettiği gibi biri misin? Böyleyse güzel ama ne yapabilirsin ki? Sıkıntıların olsa da iş yerini seviyorsun. Aldığın ücret, başka tarafta kolay alamayacağın kadar iyi... Ezkaza ayrılıp bir iş kurmaya kalksan ve başarılı olamasan sonrasında ne yapacaksın? Bir daha böyle bir iş bulman bence ihtimal dâhilinde bile değil."

Yine haklı sanki içimdeki... Soruyorum Erman Ağabey'e:

"'Kendi işini kur.' diyorsun da bu nasıl olacak? Daha evvel Ekin'le yaşadıklarımı biliyorsun."

"Sen orasını hiç merak etme, düşünme bile." diyor. "Önce, benim adım Ekin değil. Üstelik şunu da bil ki Ekin'le ilgili anlattıkların hâlâ kulaklarımda. Zaten bırak o yaramaz adamı, koy bir kenara ya da at gitsin! Başında yanlış yaptığının farkındasın herhâlde. Giriştiğin işten önceden haberim olsaydı, elimden geleni ardıma koymaz, engel olmaya çalışırdım. Neyse, olan

olmuş artık. Boş ver geçmiş günleri! Biz bugüne bakalım. Şimdi beni iyi dinle! Ben bir zamanlar, İskenderun Demir Çelik İşletmeleri'nde taşeron olarak birçok iş yaptım. Sen şimdi benim burada çalıştığıma bakma. Geçici olarak buradayım fakat kimse bilmiyor. Şimdilik sadece sen öğrendin. Beklediğim bazı teklifler var. Onlar gelirse bir dakika bile durmam, buradan giderim. Ama diyorum ki 'Bir elin nesi var, iki elin sesi var.' Benim yanımda ol, gidip işimizi beraber kuralım."

Olanlar karşısında içimdeki de benim gibi şaşkın. Hemen soru yağmuruna tutuyor:

"İşittiklerin kulağa hoş geliyor değil mi? İyi de nasıl inanır, nasıl güvenebilirsin ki? Henüz ilk vartayı yeni atlatmış, yaşadığın hüsranı unutamamışken sence yeniden riske girmek akıl kârı mı? Üstelik yapmayı düşündüğü nasıl bir iştir? Bu işte seni hangi pozisyona yerleştiriyor?"

İçimdeki sorularıyla beni kendime getiriyor. Toparlanıp hayaller âleminden koparken bu defa Erman Ağabey'in sorusunu işitiyorum:

"Biraz olsun paran var mı?"

Aklıma bankadaki para geliyor. Son zamlardan sonra kayınpederime olan borcumu ödediğim gibi kenara da atmıştım. Birikimim otuz bin lira kadar var ama onun beklentisini, yani söz konusu olan miktarın ne olduğunu bilmiyor, sorusuna soruyla karşılık veriyorum:

"Birazdan kastın nedir? Kaç liradan söz ediyorsun?"

"Yirmi beş, otuz bin arası bir şey... Hatta 'yirmi beş bin bile' diyebiliriz."

Yavaş yavaş aklım durulmaya başlıyor. Durum biraz netleşir gibi gözükse de hâlâ yapılacak işin ne olduğunu bilmiyor, tereddüt geçirerek cevaplıyorum:

"Kenarda o miktarda param var; ancak tüm servetim bu, onu kaybedersem sıfırı tüketirim, bu yüzden hiçbir riski göze alamam."

"Almayacaksın ki zaten." diyor. "Demin söylediğimi iyi dinlememişsin galiba! Dedim ya 'Beklentilerim var.' diye. Şayet bu iş olursa zaten avans alacağız. İş gayet güvenli ve de iyi... Anlayacağın bir sıkıntı yok. Sen merak etme, ben her şeyi hesapladım. Şayet her şey düşündüğüm gibi giderse altı ayda refaha erer, dünyalığımızı bile yaparız."

Söyledikleri aklıma yatar gibi geliyor, birden olumlu bir hâletiruhiyeye bürünüyorum. Ancak böyle bir kararı tek başıma vermek işime gelmiyor. Nasıl ki Ekin'le giriştiğim işi eşimle paylaştıysam bunu da paylaşmayı düşünmekteyim. Erman Ağabey'den bana biraz süre tanımasını istiyorum.

Bir taraftan sohbet edip bir taraftan kadehleri tokuştururken vaktin nasıl geçtiğini anlamıyoruz. Sözde birkaç saatliğine gelmiştik ama neredeyse dört saattir buradayız. Kalkıyoruz ve Galatasaray'a geldiğimizde ayrılıyoruz. O arabasına binip yoluna, ben de bir dolmuşa atlayıp Aksaray'a gidiyorum.

Mevsimlerden yaz... Hava oldukça geç kararıyor. Aksaray'dan otobüse biniyor, son durakta iniyorum. Yani Kocamustafapaşa'da... İndiğim durak ise evime yürüme mesafesinde.

Semtime geldiğimde alışık olmadığım bir görüntüyle karşılaşıyorum. Etrafta bir gariplik var. Sıra dışı bir gün sanki... Ramazan Efendi Camii'ne yaklaşınca belirsizlik daha da pekişiyor. Caminin önünde; etrafında, yüzlerce hatta binlerce genç konuşlanmış. Alışık olmadığım bu görüntü karşısında irkiliyorum. Kimi oturmuş; kimi ayakta, kimi sürekli volta atıyor, kimiyse birbiriyle laflamakta... Lakırdılar havada uçuşuyor. Sessizce aralarından süzülürken konuşmalara kulak kabartıyorum. Genç birinin cenazesi için toplanmışlar. Tedirginim, hatta ürküyorum.

Zaten şu sıralar ülke olarak kötü günler geçirmekteyiz. Büyük Millet Meclisi, yüz yirmi günü aşkın süredir cumhurbaşkanını seçemiyor. Devlet âdeta sahipsiz... Gençler kamplara ayrılmış; insanlar giyim şekliyle, bıyıklarıyla, okuduğu gazetelere göre sınıflandırılıyor. Asker parkası giyenler bir fraksiyonu, bıyığı aşağı sarkanlar başka bir fraksiyonu temsil ediyor. Bir de 'badem' denen bıyık tipi var ki onlar da başka bir kesimin temsilcileri.

Şu an caminin etrafında toplananlar 'solcu' diye anılan kesimden olmalı; çünkü hiçbirinin bıyıkları aşağı sarkık değil ve neredeyse hepsinin sırtında parka var.

Evimin kapısındayım... Çalıyorum, açılmıyor. Sanırım eşim evde değil. Annesine gitmiş olduğunu düşünüp kapısına gidiyor, zile basıyorum. Kayınvalidem başını pencereden çıkarıyor, beni görünce de otomatiğe basıyor.

Yan taraftan buraya taşınalı yaklaşık bir sene oluyor. İkinci katta kiracı olarak biz, üçüncü katta ise kayınvalidem oturuyor. Soruyorum, eşimin alışverişe gittiğini söylüyor ve beni yukarıya çağırıyor. İçeriye girdiğimde görüyorum ki oğlum Serkan da orada, anneannesinin kucağında bana gülümsemekte. Yolda gördüklerimi anlatıyorum. Merak edip hemen balkona çıkıyor. Ben de arkasından...

İkimiz de gördüklerimiz karşısında afallıyoruz. Arka taraftaki apartmanların bahçelerinde ve bizim evimizin kömürlüğünün tepesinde, elleri silahlı polisler konuşlanmış, etrafı gözlemekteler. Balkondan caminin önünden geçen caddenin büyük bir kısmı görünüyor. Cadde hıncahınç kalabalık... Yani 'iğne atsan yere düşmez' dedikleri cinsten. Etrafta neler olup bittiğini anlamaya çalışır, sağa sola bakınırken bir silah sesi duyuyoruz.

"Aman Allah'ım neler oluyor?" diyerek bağırıyor kayınvalidem. O silah sesinden sonra da ortalık âdeta savaş yerine

dönüyor. Onlarca, belki de yüzlerce silah patlıyor peş peşe. Kayınvalidemi hızla kolundan çekip içeriye alıyorum ama kadın hem meraklı hem muzır. Bağırışlara, çığlıklara, silah seslerine aldırmadan canını hiçe sayarcasına yine atıyor kendini balkona. Silahlar patlıyormuş, ortalık savaş yerine dönmüş umurunda değil. Belli ki merakının esiri olmuş, olanları film seyreder gibi izlemek istiyor. İyi de ya kucağındakine ne diyeceğiz? O merakını yenmek için kendini ateşe atarken oğlumu, Serkan'ımı da ateşe atıyor. O an dayanamayıp fırladığım gibi çocuğumu kucağından alıyor, kendimi içeriye atıyorum. O hâlâ balkonda, duvara yapışmış, merakla olup bitenleri izlemekte.

İşin garibi, eşim ise hâlâ ortalıkta yok. Aklım onda, merak içindeyim. Pencereye çıkıp yolunu gözlemekteyim. Neden sonra çıkıp geliyor. Beklemekten öylesine gerilmişim ki çatarak söyleniyorum:

"Böyle bir günde, senin ne işin var dışarılarda? Niçin o kadar uzaklara gidiyorsun?"

"Uzağa gitmedim." diyor. "Hemen yakınımızdaki markete gittim. Ne yapayım ihtiyacım olanları ancak orada bulabiliyorum."

"Pekâlâ, neden bu kadar geç geldin?"

"Tam işimi bitirmiş, yola koyulacaktım ki bir anda silah sesleri duydum. Dışarı çıkmaya korktum ve gördüm ki koca bir insan seli, aşağıdan bulunduğumuz yere doğru gelmekte. Ben de çıkmaktan vazgeçtim, güvenli olduğunu düşünerek içeride kaldım. Zaten birçok insan da benim gibi yaptı, dışarıya çıkmadı. Marketin sahibi de korkup tüm kepenkleri indirdi. Anlayacağın, o anda alışveriş için içeride bulunan herkes, orada mahsur kaldı."

Kızmamın gereksizliğini eşimi dinleyince anlıyorum. Ne yaparsın! Merak ve koruma içgüdüsü işte! Çünkü onların başına bir şey gelmesinden korkmaktayım.

Kâbus dolu günler geçirmekteyiz. Ülkemizin üzerinde uzun zamandır karabulutlar dolaşmakta. İşin kötüsü, geçip bitmek bilmiyor. Öte yandan ihtiyaçlarımızı bulamıyor ya da zor karşılıyoruz. Âdeta kıtlık yaşıyoruz. Benzin, mutfak gazı, çay, şeker, sigara gibi önemli maddelerin birçoğu bulunmuyor. İnsanlar, bu maddeleri almak için sabahın köründe sıraya giriyor. Ancak akşam olduğunda -o da şansı yaver giderse- alabiliyor. Akşama kadar beklediği hâlde ihtiyacı olanı alamadan eli boş dönenler hiç de az değil. Diğer taraftan sokaklardan çöpler toplanmıyor. Her köşede dağ gibi çöp yığınları durmakta... Ortalık leş gibi; pislikten, kokudan geçilmiyor.

Ülkede asayiş de bozuk... Gece sokağa çıkmaya korkuyoruz. Gündüzler de güvenli sayılmaz. Her Allah'ın günü az banka soyulmuyor, az insan hayatını kaybetmiyor. Savaşta gibiyiz, her yere silah sesleri, bomba patlamaları hâkim. Evde bile huzur bulamıyoruz. Hiç ummadığımız bir anda, peş peşe patlayan silah sesleriyle irkilip; ikinci katta oturmamıza rağmen, ayakta durmaktan korkarak kendimizi yere, halının üzerine atıyoruz. Yaptıklarımızı görünce çocuğumuz şaşkına dönüyor. Zavallım bir süre sonra olanları oyun zannediyor, o da bizimle yere kapanıyor ama hâlimize kıkırdayarak gülmekten de geri kalmıyor.

Oturduğumuz caddenin alt ucunda; Ülkü Ocakları'nın bürosu, diğer ucunda ise Dev Genç'in bürosu var. Ortalık süt limanken nasıl oluyorsa bu iki oluşum yüzünden sokak, bir anda savaş alanına dönüyor. Bir akşam üst taraftan ellerinde silahlarla gelen Dev Gençliler, önlerine kattığı ülkücüleri, bir diğer akşam da Ülkücü Gençler, aşağıdan yukarı doğru, sokak boyunca solcuları kovalıyor. Bu durum sadece bizim oturduğumuz yere has değil. Tüm ülke aynı durumda, yani tam anlamıyla kaos içinde. İşin kötüsü, bu olanların ne zaman ve nasıl çözüleceğini de bilmiyoruz.

İşte anlattığım gibi son iki-üç saat içinde bile az şey görmüyoruz, başımızdan az şey geçmiyor. Özellikle de eşimin... Hâline üzüldüğümü söylüyorum, gülümsüyor. Yaşadıklarını örtmek istercesine rahat bir ifadeyle "Bu benim ilk olayım değil ki; alıştım artık böylesi olaylara." diyor. Şaşırıyorum duyduğuma. Kaşlarımı çatıyor, panikleyerek soruyorum:

"Alıştın mı? O da ne demek? Bilmediğim bir şeyler mi oldu? Neden benim haberim yok, şimdi mi söylenir bu?"

"Anlatıp da üzmek istemedim. Zamanı gelince söylerim diye düşündüm. Şimdi de tam zamanı işte." diyor ve anlatmaya başlıyor:

"Sen de evdeydin o akşam. Günün yorgunluğuyla kanepenin üstünde sızıp kalmıştın. Gülten, gelip kapıyı çalmış 'Abla ben çöpleri dökmeye gidiyorum, sen de gelsene.' demişti. Ben de hem evdeki çöpleri atarım hem de kardeşime yarenlik ederim diye katılmıştım yanına. Evden çıktığımızda her şey normaldi, anlayacağın asayiş berkemaldi. Taşıdığımız çöp tenekelerimizi Ramazan Efendi Camisi'nin köşesindeki yığına boşaltmış, dönüyorduk ki gençlerden oluşan, otuz-kırk kişilik bir grubun, koşarak bize doğru gelmekte olduğunu gördük. Sen düşün artık nasıl korkmuş olabileceğimizi. Hemen tornistan edip tekrar caddeye yöneldik ama bu defa da başka bir grubun o taraftan üstümüze doğru geldiğini gördük. Ne yapacağımızı şaşırdık ve ikimiz de öleceğimizi düşünüp salavat getirmeye başladık. O an en çok da yavrum, Serkan'ım geldi aklıma. Daha doya doya sevememiştim bile. Bir an kör kurşuna gideceğimi düşündüm. Kardeşim benden daha sakin olmalıydı ki elimden tutup bakkalın karşısındaki dar çıkmaza girdik. İşte ne olduysa o anda oldu. Birden silahlar patlamaya başladı. Bağıranlar, feryat edenler, ağlayanlar... Ortalık kısa sürede yangın yerine dönüştü. Kendimizi can havliyle açık gördüğümüz bir apartmanın kapısından içeriye attık. O esnada içeriye sığınmış iki

de genç delikanlı gördük. Onların da beti benzi atmıştı, korkudan tir tir titriyorlardı. Dışarıdan gelen sesler gittikçe yükseldi, patlama sesleri çoğaldı.

Apartmanın kapısını var gücümüzle çarparak kapattık ve kardeşimle bodruma yöneldik. Gençler de arkamızdaydı. Tabii ki orada ister istemez birtakım gürültü oluştu. Az sonra bodrum katındaki dairenin kapısı açıldı ve eşikte eli bıçaklı, yüzüne dehşet ifadesi oturmuş, iri yarı bir adam göründü. Ardından da karısı...

Bu defa daha da korktuk ama meğer adam bizi hırsız sanmış. Kısaca olanları anlatınca Gülten'i ve beni içeriye aldılar. Gençler de 'Ağabey ne olur bizi de al.' diye yalvardılar ama kabul etmediler, kapıyı yüzlerine kapatıverdiler. İşin garibi biz kendimizi içeriye atmıştık ama az önce boşalttığımız pis çöp tenekeleri hâlâ elimizdeydi. Korkudan ve panikten onları kapının dışında bırakmak aklımıza gelmemişti."

Eşimin anlattıklarını dinleyince dehşete düşüyorum. İşin kötüsü elimden ülkemizdeki bu kargaşaların bir an evvel bitmesi için beklemekten ve dua etmekten başka bir şey gelmiyor.

Olanların şokunu atınca aklıma Erman Ağabey'in söyledikleri geliyor. İnceden inceye düşünüp taşınıyorum. Anlattıkları beni ikna etmiş gibi. Biraz tereddüt etsem de içimdeki beni destekliyor:

"Ben de tereddüt yaşıyorum ama şayet dediği gibiyse; yani yapacağınız işin avansını alacaksanız, cebinizden o işle ilgili para çıkmayacaksa hiç sıkıntı yok. Sözün kısası, riske değer diye düşünüyorum."

Söyledikleri beni rahatlatıyor, zira onun düşünceleri benim için önemli. Çünkü o her zaman benim iyiliğimi ister. Kararlıyım ancak nasıl olacak, ne şekilde yol alacağız bu konuda hiçbir fikrim yok.

Odamın kapısını açıp masamın önündeki sandalyeye otururken Erman Ağabey'in yüzü gülüyor ve konuşmasına "Hadi bakalım, iyisin." diyerek başlıyor:

"Sana bahsettiğim yerden aradılar, işi vermeleri garantiymiş. Bir aya kadar mukaveleyi imzalayacağız, haberin olsun. Tabii ki bu arada işten ayrılacağımızı bildirmemiz gerekiyor. Ben istifa mektubumu yazdım bile. Sen de gerekeni yap artık. Ha bilesin, ben de bu arada boş durmadım; ofis olarak kullanabileceğimiz küçük bir yer arıyordum. Bir arkadaşım bulmuş, beni aradı sağ olsun. Yarın görmeye gitsek iyi olur derim."

Her şeyin bu denli çabuk gelişmesi beni tedirgin etse de bir o kadar da hoşuma gidiyor. Bahsi geçen ofis, Perşembe Pazarı'ndaymış. Ertesi gün iş yerinden izin alıyor, erkenden orada oluyoruz. İlgilendiğimiz yer, bir hanın ikinci katında bulunan küçük bir oda. İçerde iki masa, bir telefon, bir de dolap var. Hoşuma gidiyor ve bir an kendimi patron olarak düşlüyorum. Hayali bile yetiyor. Hemen mal sahibi ile anlaşıp depozite bırakıyoruz. Hava parası olarak otuz bin lira istiyorlarsa da işi, ıvır zıvır eşyasıyla adam başı yirmişer bin lirayla hallediyoruz. Evet! Şimdi sıra işten ayrılmamda... Endişeliydim ama kuşkum kalkıyor. Eh! Ne de olsa artık bir büromuz var.

Hemen notere gidip E&B isimli adi bir ortaklık kuruyor; sonrasında ise bir bankaya giderek hesap açtırıyor, bir de çek karnesi alıyoruz. İşin güzel tarafı ise bu hesap işlemleri ancak ikimiz birlikte imzalarsak geçerli olacak. Bu arada ben ayrıca kendi adıma da bir hesap açtırıyorum.

Ertesi gün gerekli evrakları bastırmak için bir matbaaya sipariş veriyoruz. Elbette ki tanıtım kartlarımızı da bastırıyoruz. Geldiğinde görüyorum ki kartta sadece firmamızın ismi ve adım yazıyor.

Yani, E&B ve Buğra... İsmimin altına mesleğim, unvanım belirtilmemiş. Soruyorum nedenini Erman Ağabey'e:

"Artık sen kendi işinin sahibisin, adının altına 'Patron' diye yazmayacaklardı herhâlde." deyince sebebini anlıyorum. Meğerse bir kartta iş sahibinin adının altına hiçbir şey yazılmazmış. Hoşuma da gidiyor tabii ki. Eh, ne de olsa genç yaşta, henüz yirmi sekizimde iş sahibi olmak üzereyim. Az bir şey değil bu. Hele ki benim gibi çocukluğundan itibaren hayatın gailelerini çekmiş biri için... Bundan sonrası da Allah'a ve bizim çalışmamıza kalıyor.

Karşısına çıktığımda Kadir Bey'le konuşmakta zorlanıyorum. O esnada yanında kardeşi de var. Kolay değil, nerdeyse üç yıldır burada çalışmaktayım. Patronlarım değişse de bana üç yıl boyunca bu firma baktı. Çoluğumun çocuğumun rızkını buradan temin ettim. Üzülüyorlar, ayrılmamam için ısrar ediyorlar ancak kararlıyım. Nedenini sorduklarında cesurca, biraz da haddimi aşarak cevaplıyorum:

"Burada çalıştığım takdirde sonumun ne olacağını kestiremiyorum. Üstelik işlerin daha iyiye gitmesi için bir çaba içerisinde de değilsiniz. Başta siz yetkililer olmak üzere hiç kimse elini taşın altına sokmuyor."

Söylediklerimi duyunca şaşkınlıkla birbirlerinin yüzlerine bakıyorlar. Bir şey diyemiyorlar. Önceden yazdığım imzalı istifa mektubumu masanın üstüne koyup yanlarından ayrılıyorum. Kendi isteğimle ayrıldığımdan tazminat talebim olmuyor. Çünkü biliyorum ki böyle bir hakkım yok.

Akşam evime gittiğimde bir kenara çekilip düşünmeye başlayınca olanları garipsiyorum. Nasıl garipsenmez ki? Yıllarca iyi bir müzisyen olmak için çalış çabala; her türlü meşakkate göğüs ger, artık anın sanın duyulmaya başlasın, yavaş yavaş cebine para girsin, her şey yoluna girerken sen kalk sevdiğin kız uğruna bütün bunlardan vazgeç ve sadece okumuş olmak için

eğitimini aldın diye ilk bulduğun işe balıklama atla. Ve böylelikle müzik hayatını da noktala... Oysaki benim hedefim makinelerle uğraşmak, onlarla boğuşmak değildi ki. Ben, hayatım boyunca müzikle uğraşmak istiyordum. Şimdi bütün bu olanlar ise o güne kadar verdiğim emeklerin boşa gitmesi değil mi? İşte bütün bunlar garipsenmez mi?

Pekâlâ, bunları kabullendik. Ya sonrasına ne demeli? Yani iş hayatıma... Az değil, dile kolay! Tam iki buçuk yıl birçok zorluğa göğüs gerip çabaladım durdum. Yeri geldi işten atılmaktan korktum, yeri geldi sabahlara kadar çalıştım. Uğradığım haksızlıkları dile getirmek, haykırmak istedimse de yapmadım. Karşılaştığım her meşakkatin üstesinden gelip iyi bir noktaya oturmak için çalıştım ve de şükürler olsun ki başardım. Ne var ki şimdi de sonunun ne olacağını bilmeden, beni sevdiğimle birleştiren işime sırtımı dönüp başka adalara yelken açıyorum. Hem de suların derinliğini sınamadan, rüzgârın şiddetini ölçmeden ve başıma gelecekleri bilmeden... Oysa ilelebet burada çalışmayı ben de istiyordum ama olmayınca olmuyor. Çok uyardım, çok yol gösterdim fakat kulak asmadılar. İstikbal görmeyince ben de haklı olarak kendime yeni bir yön belirledim, çünkü iyi biliyorum ki:

"Gelecek görmediğin yerde geçirdiğin süre, boşa salladığın küreğe benzer. Sen çekersin ama bulunduğun yer hep aynıdır."

Ama ne söyleyeyim, içim rahat. Ortaklığımız ne kadar sürer bilmem fakat Erman Bey işinin erbabı biri. Nedense bu işten her hâlükârda kazançlı çıkacağımı hissediyorum.

İstifa mektubumu sunmamdan on beş gün sonra, herkesle tek tek helalleşerek hayatımda çok önemli yeri olan iş yerimden ayrılıyorum. Erman Ağabey de benden on beş gün evvel

ayrılmıştı. O şu an büroda kendine göre birtakım işlerle uğraşmakta. Henüz masama oturduğum gün, önüme bir yazı getiriyor. Başımı kaldırıp "Bu nedir?" dercesine baktığımda gülen gözleriyle karşılaşıyorum.

"Hadi hayırlı olsun bakalım, işte ilk işimiz." diyor. "Aslında üç gün evvel haberini aldım ama sana sürpriz olsun diye bugüne, yani işine başladığın güne sakladım. Müteahhit firma ile seksen bin liraya anlaştık. Bu hafta sonu otuz iki bin lira avans ödeyecekler."

Sevincim tarif edilemez! İş alınmış da avansı bekleniyor. Ben sevinmeyeyim de kim sevinsin? Bu müthiş bir şey! Avans da olsa bugüne dek koyduğumuz para şimdiden kasamıza girecek anlamına geliyor. Henüz ümitle ilk adımımı atıp yürümeye başladığım yoldan eşime hiç bahsetmedim. İşin doğrusu Ekin'le yaşadığım kötü maceradan sonra söylemeye çekinmiştim. Ancak bu bir sır değil daha ne kadar saklayabilirim ki? Üstelik artık saklanacak bir tarafı da yok. Ne de olsa aldığımız garanti bir işimiz var. Yani şimdi karşısına geçip göğsümü gere gere her şeyi söyleyebilirim.

Nitekim bir akşam karşıma alıp gelişmeleri tek tek anlatıyorum. Önce kızar gibi olsa da işin garanti olduğunu, avans aldığımızı duyunca rahatlıyor. Bu defa o teşvik ediyor beni:

"Ben zaten sana ezelden beri kendi işini kurmanı söylüyordum. Her ne kadar, Ekin isimli arkadaşınla işlerin ters gittiyse de senin günün birinde güzel bir iş sahibi olacağına emindim. İnşallah bu gidişat senin için hayırlı olur."

Yatağımda eşimin söylediklerini irdelemekteyim. Gerçekten birkaç kez söylemişti ama iş kurmak hiç de kolay değil ki. Hele ki onun söylediği zamanlar henüz uçmayı öğrenen kuş gibiydim, yani adamakıllı acemiydim. Üstelik kenarda beş kuruş da param yoktu. Oysaki şimdiki şartlar o günküne nazaran çok farklı. Elbette ki eşimin beni teşvik etmesinin asıl sebebi;

bilgili, çalışkan olmam ve bu yüzden bana güvenmesi. Zira beraber yaşadığımız süre içerisinde benim nasıl çalıştığımı gördü. Zaten bana olan güveni de buradan gelmekte.

İşe girip de evlendiğimin ilk ayından itibaren haftanın her günü, gece yarılarına kadar çalıştığım gibi, hafta sonları da arkadaşım Recep'in ağabeyine ait kaynak makineleri üreten fabrika için projeler çizerdim. Süreyya Bey isminde çok tecrübeli ve bilgili bir müdürleri vardı. Birkaç defa evime gelmiş, beraber çalışmıştık. Kendisinin aldığı birçok uluslararası tasarım patenti vardı ve bu adam beni çok beğenir, yaptığım işi takdir ederdi. Proje ve tasarım konusunda çok yetenekli olduğumu yüzüme defalarca söylemişti. Hatta birkaç defa da eşime methetmiş "Okulu bitirsin Buğra'yı kimseye kaptırmam, hemen yanıma alırım." demişti.

Her ne kadar yaptığım işi anlamasa da eşim de bendeki potansiyelin farkındaydı. Ancak o desteklese de biliyordum ki bir iş sahibi olmak için sadece proje çizmek yeterli değildi. Bunun yanında insan, pek çok özelliğe ve bilgiye sahip olmalıydı. Zira hiçbir şeyin karşıdan göründüğü kadar kolay olmadığını iyi bilenlerdenim. Zaten hayatım boyunca haddimi bilip ona göre hareket etmiş; ancak hedefe varmak için gerekeni yapmaktan da uzak kalmamış biriyimdir. Çünkü şunu çok iyi bilirim.

"Seviyesini bilen insan, hedefe ulaşmak için ne yapması gerektiğini de bilir."

Artık hayallerini kurduğum kendime ait işimde, masamın başındayım. Alınan sipariş tamamen mekanik bir sistem ve o da benim ihtisas konum. Dolayısıyla öncelikle beni ilgilendiriyor. Ben her şeyi bitirdikten sonra Erman Ağabey'in elektrikle ilgili imalatı başlayacak. Bir T cetveli ve bir gönyeyle

yapıyorum çizimlerimi. Çalışma masamı aynı zamanda resim çizim masası olarak kullanmaktayım. İki günün sonunda, Trakya'da bir ilçe belediyesine ait içme suyu projesini hazırlıyorum. Malzemelerin siparişini verip gerekli aksamları, dışarıda eskiden tanıdığım atölyelerde, bizzat başında durarak imal ettiriyorum. Parçalar, altı ayrı yerde hazırlanıyor.

En keyif aldığım şey ise çek imzalamak... Filmlerde görürdüm; patronlar çeki imzalar, karşısındakine uzatırdı. Şimdi de aynısını bize iş yapanlara ben yapıyorum. Hatta bunun için cebimde özel bir de kalem taşıyorum. Doğu Bey'den görmüştüm. O öyle yapardı. Çekleri cebinden çıkardığı kalemle imzalardı. Şimdi aynısını ben yapıyorum ve bu çok hoşuma gidiyor.

Yoğun çabalarım sonunda, bir aya kalmadan iş bitiyor ve yanımızda götürdüğümüz iki ustaya montajını yaptırıyorum. Sevinçli ve mutluyum... Şimdilik sadece bir ofis de olsa iş yerimizi kurmuş, ilk siparişimizi almış ve alnımızın akıyla da teslim etmişiz. Artık alacağımız bakiyeyi beklemekteyiz. İşi veren belediye yetkilisi "İşinizi teslim ettiğinize göre artık kutlama zamanı geldi. Herhâlde bir yemek ısmarlarsınız." diyor ve emrivaki yaparak bizi ustalarla birlikte 'oğlak çevirme' yapan bir yere götürüyor. Kutlama yapıyoruz. Ağaç altında buz gibi ayran eşliğinde yediğimiz yemek nasıl da güzel geliyor. Midemi tıka basa dolduruyorum. Bu durumda akşam yemek yememe de gerek kalmıyor.

Her ne hikmetse kendi yatağından başka yatakta uyuyamayan, yadırgayan biriyimdir. Bu yüzden de bir yere gittiğimde, geceleri iyi uyuyabilmek için yanımda mutlaka teskin edici bir ilaç bulundururum.

Yorgunum... Üstelik midem de dolu... Erkenden yatıp rahat bir uyku çekebilmek için ilacımı ağzıma atıyorum. Yemek yemeyi ise aklımın ucundan dahi geçirmiyorum. Ne var ki ben bunları düşünüyorum ama bir kez daha atasözlerimizden biri çıkıp dikiliyor karşıma.

"Evdeki hesap, her zaman çarşıya uymaz."

"Kuş gibi erkenden tünemek de neymiş! Haydin bakalım takılın peşime." diyor belediye yetkilisi ve bizi hemen otelimizin yanındaki bir meyhaneye sokuyor. İçimdeki Buğra ise kendini gösteriyor:

"Hadi bakalım iyisin yine. İşinizi başarıyla teslim ettiniz, adam da sizi ödüllendiriyor(!). Ödüllendiriyor ama sizin cebinizden çıkan parayla. Neyse! Sen yine de keyfini çıkar, zira her zaman kolayca bulabileceğin bir ortam değil bu."

Dediğini yapıyor, keyfini çıkartmak için bardağımı gece boyunca uzatılan kadehlerle tokuşturup duruyorum. Ne var ki yaptığım hatanın farkında değilim. Hâlbuki erken yatmayı düşünerek ilaç yutmuştum. Hem de uyku ilacı... Alkol ve yatıştırıcı bir arada, olacak iş mi bu? Tıpkı ateşle barut gibi bir şey! Tabii sonrasında gece ise dön sağa dön sola... Hadi bakalım uyu uyuyabilirsen. Sözde iyi uyuyacaktım ama ne gezer! Gözüme bir dirhem uyku girmediği gibi sıkıntılarla boğuşup gece boyunca azap çekiyorum. İçtiğime bin pişman olsam da artık çok geç. İçimdeki söyleniyor:

"İyi bir uykuyu ancak evinde, kendi yatağında çekebilirsin. Yarın akşamı bekle!"

Birkaç gün sonra ofisteyim. Erman Ağabey ofisin kapısından gülerek giriyor. Elinde bir çek var. "Hadi yürü bankaya gidiyoruz." diyor. Şaşırıyor, merak ederek soruyorum:

"Çek! Neyin çeki, kimin çeki?"

"Kimin olacak?" diyor. "Bitirip teslim ettiğimiz işin."

"Versene." diyor, uzattığında alıp bakınca da gözlerim yerinden uğruyor. Üzerinde kırk sekiz bin lira yazıyor, tam kırk sekiz bin lira...

Sevinçten uçuyorum o an. Bu kadar para gözüme çok fazla geliyor. Hemen çıkıp ilgili bankaya gidiyor, çeki tahsil

ediyoruz. Oradan da kendi bankamıza... Ben firma hesabına yatıracağımızı düşünürken Erman Ağabey, parayı ikiye bölüp payıma düşeni uzatıyor ve "Al güle güle harca." diyor. Yine şaşkınım, yine soruyorum:

"Parayı firma hesabına yatırmamız gerekmiyor mu?"

"Hayır, gerekmiyor. Ben hep böyle çalıştım, böylesi işime geliyor." diyor. Garip gelse de şimdilik sesimi çıkarmıyor, aldığım parayı kendi hesabıma yatırıyorum. Mutluyum, böylelikle henüz ilk işimizde para kazanmaya başlamış oluyoruz. Zira insanüstü çabalarım sonunda işin tüm masrafını, aldığımız avansla karşılamıştık. Hatta küçük bir miktar para da hâlâ firma hesabında durmakta; çünkü o parayı ödemelerimiz için firma hesabına yatırmıştık.

İş ortaklığımız başladığından itibaren Erman Ağabey'le samimiyetimiz artıyor, ailece görüşmeye başlıyoruz. Güzel, güneşli bir pazar günü bizi evine davet ediyor. Boğaz'da, Kuruçeşme'de oturuyorlar. Misafir edildiğimiz yer, denize nazır güzel bir ev. Lâf lafı açıp sohbet edip bir taraftan da çaylarımızı yudumlarken "Siz hiç Manyas Kuş Cennet'ine gittiniz mi?" diye soruyor Erman ağabey. Ancak alacağı cevabı biliyormuş gibi "Biz de gitmedik ama bu hafta gitmeyi düşünüyoruz, hadi hep beraber gidelim." diyor ardından. Hoşumuza gidiyor davet etmeleri. Kararlaştırıyoruz, hafta arası gideceğiz. Çarşamba gününün sabahı gün ağarırken bizi alacaklar.

Fakat Erman Ağabey'in söylediğine göre bir sorunumuz varmış. Depo boşmuş, yani arabasının yakıtı yokmuş. Bunu duyan biri "Sorun bunun neresinde? Git benzinciye doldur." der ama kazın ayağı hiç de öyle değil. Ortalıkta benzin bulunmuyor ki gidip alalım.

Gerçekten çok kötü günler geçiriyoruz. Ülkemiz, tam bir yokluk yeri artık. Zaruri ihtiyaç maddelerinin dışında yakıt da bulunamıyor. Hele ki şehir içinde benzin bulmak neredeyse imkânsız...

Gitmeyi düşündüğümüz günün bir öncesi, yani salı... Ofisteyiz...

Erman Ağabey, emir verircesine bir anda kalkıyor masadan:

"Hadi hazırlan, çıkıyoruz."

"Hayrola? Nereye gidiyoruz?"

"Nereye olacak? Benzin almaya."

Anlaşılan Manyas'a gitmeyi iyice aklına koymuş. Oysaki ben, yakıtımız olmadığı için "Gitmemiz yattı, ne yapalım, kısmet değilmiş!" diye düşünüyordum.

Nereden duymuşsa ya da nereden icap ettiyse Erman Ağabey, rotasını birden İzmit'e doğru çeviriyor. Nedenini soruyorum:

"Bulursak ancak orada bulabiliriz." diyor. O benzinci senin bu benzinci benim, yoldaki tüm istasyonlara uğruyoruz. Gel gelelim bulduğumuz istasyonlar ancak sınırlı litrede veriyor ve onu almak için de en az elli araçlık kuyruklara girip saatlerce beklemek gerekiyor.

Velhasıl kelâm Erman Ağabey becerikli adam! Ne yapıp ediyor, bazen pompacının kulağına bir şeyler fısıldıyor, bazen gidip istasyon müdürüyle konuşuyor ama sonuçta depoyu dolduruyor. Üstelik bütün bunları üç ayrı istasyonda ve diğer araç sahiplerinin homurtuları arasında, sıranın en önüne geçerek yapıyor. Sorduğumda nasıl hallettiğini söylemiyor. Cevabı ise sorgulatacak nitelikte:

"Hayatta her şeyin bir yolu, yöntemi vardır."

Manyas yolundayız... Onların çocukları yok, bizim oğlumuz ise henüz bir buçuk yaşında. Serkan, uyumlu ve uslu bir çocuk... Yol boyunca hiç sorun çıkarmıyor. Saatler süren keyifli bir yolculuk sonrası, Bursa'ya geliyoruz. Bana söylememiş ama meğer Erman Ağabey, Uludağ'a çıkmayı da planlamışmış. Bu benim ve eşim için bir sürpriz oluyor ve hoşumuza gidiyor, çünkü daha evvel hiç Uludağ'a çıkmamışız. Önce Çekirge'de bir otele yerleşiyoruz, sonrasında ver elini Uludağ'ın zirvesi...

Baharın etkisiyle oluşan muhteşem manzaralar karşısında o günümüzü keyif içinde geçiriyoruz. Ne var ki bu keyfimiz sadece günün aydınlığında geçerliymiş. Zira gece bizim için tam bir azap oluyor. Yolda çıtı çıkmayan 'uslu' dediğim çocuk, sanki cinlere karışıyor. Gece boyunca ne annesine ne bana, bir dakika gözlerimizi kapatma fırsatı vermiyor. Ben, arada küçük kaçamaklar yapma imkânı bulsam da zavallı annesi, gece boyunca cebelleşip duruyor. Teskin etmek için saatlerce kâh kolunda kâh ayaklarında sallıyor. İşte o gece ben, dünyada hakkının ödenemeyecek tek varlık olduğunu düşündüğüm anneliğin, ne kadar zor olduğuna bir kez daha tanık oluyorum.

Güç bela da olsa geceyi bitirip sabaha eriyoruz. Küçük bir kahvaltı sonrasında da öğle yemeği için Manyas'ta göl kenarındaki bir balıkçıya gidiyoruz. Salaş bir restoran... Sazan ve Turna balığı varmış ve kendilerine has bir usulde pişirirlermiş. Balığı çok severim, üstelik gözüm de doymaz. "Fırsat bu fırsattır, bir daha bu imkânı nereden bulacağım?" diyerek ikisinden de söylüyorum. Yanına da buz gibi bir bira...

Nereden bilirdim ki porsiyonların bu denli büyük olacağını! Önüme dağ gibi yığılı, koca bir tabak geliyor. Eşimin söylediği de cabası. Bereket versin ki o sadece Turna balığı istemişti.

Önümdeki tabağı görünce gözüm korkuyor, herkesin içinde kendime söyleniyorum:

"Hadi bakalım Buğra Bey. Ye bakalım şimdi hepsini yiyebilirsen?"

Yiyorum vallahi! Gurur meselesi mi yaptım nedir? Bir kırıntı bile bırakmıyorum tabağımda.

Kuş cennetini geziyoruz, kulelere çıkıp dürbünle kuş gözlüyoruz. Otele dönerken midemin doluluğundan zor nefes almaktayım. Pişmanım ama kimseye bir şey demiyorum. Ertesi sabah, erkenden yola koyuluyoruz. Gemlik'te güzel bir restoranda kahvaltı masasındayız. Nedendir bilmiyorum, çaylarımızı yudumlarken aklıma esiyor soruyorum:

"Yediğimiz içtiğimiz ayrı gitmediğine, işimizde de ortak olduğumuza göre artık biz dost sayılırız değil mi?"

O an yüzü asılıyor Erman Ağabey'in.

"Hayır Buğra!" diyor. "Dostluk, senin söylediğin kadar çabuk edinilecek bir kavram değildir." diyor.

Şaşkınım! Lâf olsun diye sordum, âdeta şamar yedim. Meğer sözünü bitirmemiş, son söyledikleriyle noktayı koyuyor:

"Biz dost değiliz, sadece iş ortağı ve arkadaşız."

Eşimle bakışıyoruz, o da benden farklı değil. O da duyduğu söz karşısında şaşkın. Neden böyle söylediğini anlayamıyorum. Ne demek istiyor acaba? İçimdeki de durumu garipsiyor ve olanları kendine göre yorumluyor:

"Ben bu davranışı pek sevmedim. Bana sanki gelecek günler için yatırım yapıyor gibi geliyor."

Dilerim içimdeki haklı çıkmaz da sükût-u hayale uğramam. Zira ben onu dost olarak görmek istiyorum ve bu konuda gereken her şeyi yapacağımdan eminim. Çünkü bana göre:

"Dostluk, her zaman birlikte el ele yürüyebilmek, menfaat gözetmeden paylaşabilmek, kendi çıkarı için karşısındakinin çıkarını yok saymamaktır."

Kısa süre sonra, yine bir ilçe belediyesinden, ilk aldığımız işin benzeri bir sipariş daha alıyoruz. Birkaç günde projeyi hazırlayıp imal ettiriyorum ve tam zamanında da teslim ediyoruz.

İşler yolunda gidiyor ve tahsil ettiğimiz paraları bölüştürdüğümüz hâlde bankada yine bir miktar para kalıyor. Ne var ki Erman Ağabey, paranın birikmesinden yana değil. Onun isteği, paranın kasamıza girdiği an bölüşülmesi ve bankada hiçbir şey bırakılmaması. Oysaki ben, kurumsallaşmaktan ve büyümekten yanayım. Kendimce ilerisi için şimdiden hedefler koymaya başladım; fakat o ısrar edince bir şey diyemiyor, mecburen kabulleniyorum. Kim bilir, belki de şikâyet etmemem gerek çünkü bu arada bankamdaki şahsi birikimim, hatırı sayılır derecede artıyor.

Ortaklığımızın altıncı ayını doldurmak üzereyiz. Her şey güzel gidiyor. Birçok iş yapıp teslim ediyoruz ve düşlediğimden fazla para kazanıyoruz. Lakin son günlerde Erman Ağabey'de, anlam veremediğim birtakım değişiklikler seziyorum. Nedense her sabah, ofise yüzü asık geliyor. Sorarsan cevap veriyor, sormazsan tık yok.

Belli ki bir derdi var ama ne? Bilmiyor, sormaya da çekiniyorum. Yakın zamanda yeni bir sipariş aldık ve işin ilginci ondaki değişiklik bu siparişten sonra başladı. "Bana öyle geliyor." diyeceğim ama düşündüklerimin alelade bir vesvese olmadığını kısa zamanda öğreniyorum.

Alınan son işimiz, büyük bir tesisin elektrik panosu ve bu sipariş, daha önce yaptıklarımız gibi sadece bana dayalı değil, yani mekanik ağırlıklı değil... Dolayısıyla bu defa projeyi Erman Ağabey çizecek. Altı aydır ilk defa ona yönelik bir iş almışız ve o da ilk kez bilfiil çalışacak. Kendisine yardım isteyip istemediğini soruyorum "Gerek yok." deyip kestirip atıyor. Zaten günlerdir de doğru dürüst bir şey konuşamıyoruz. Daha doğrusu o konuşmuyor.

Bir sabah çaylarımızı yudumlarken "Bu hâlimiz daha ne kadar sürecek?" diyor. İrkiliyorum, ilk tepki içimdekinden geliyor:

"Hoppala! Bu da nereden çıktı sabah sabah? Ne varmış ki hâlinizde?" diyor.

Ben soruyorum onun yerine:

"Hangi hâlimizden bahsediyorsun? Ne varmış ki hâlimizde?"

"Görüyorsun ki anlaşamıyoruz, zorlamanın bir anlamı var mı sence? Bu iş böyle yürümeyecek, biz bir an önce ayrılalım." diyor.

Başımdan aşağı kaynar sular dökülüyor o an. Soruyorum:

"Ağabey, nereden çıkartıyorsun anlaşamadığımızı? Gül gibi geçinip gidiyoruz işte."

Öyle bir bakış fırlatıyor ki "Korkmuyorum." desem yalan olur.

"Pekâlâ, ne yapmayı öneriyorsun?" diye soruyorum bu defa. Cevabı çoktan hazırmış. Bir solukta çıkıyor ağzından:

"Hemen hesabı kitabı yapalım, bir an önce yollarımızı ayıralım."

"İyi de siparişini yeni aldığımız pano henüz bitmedi ki nasıl hesap kitap yapacağız?"

Celalleniyor bir anda:

"Ne panosu? Panoyla senin ne işin olabilir ki? O tamamen elektrik işi. Projeyi ben çizip ortaya çıkaracağım, götürüp sağda solda toplattıracağım. Seni ne ilgilendirir ki?"

"Nasıl?" diyorum. "Beni ilgilendirmeyecek de kimi ilgilendirecek?"

"Tabii ki seni ilgilendirmeyecek. Yani sen hiçbir şeyine katılmadığın hâlde, kârına ortak mı olacaksın? Boşuna heveslenme, olmaz öyle şey!"

O an anlıyorum olanları. Bu söyledikleri her şeyi açıklıyor. Günlerdir büründüğü rol bundanmış meğer. Beyefendi işi sadece kendisinin yapacağını, benim bir katkımın olmayacağını düşündüğü için de elde edilecek geliri paylaşmak istemiyormuş meğer.

İçimde çığlıklar eşliğinde bir isyan kasırgası esiyor. Dışarıya çıkartmak istesem de saygım müsaade etmiyor. İçimdeki Buğra haykırıyor yerime. Ne var ki sadece ben duyuyorum:

"Görüyor musun şunun yaptığını, nasıl da haksızlığa uğratıyor seni. Bugüne dek yapılan işlerin hepsi mekanik ağırlıklıydı ve onun katkısı, hiçbirinde yüzde onu bile bulmamıştı. Oysaki tüm işleri sen yaptın ve yaparken de zerre kadar gocunmadın. Gocunmadın çünkü sence:

'Ortaklık bir kader yolculuğudur ve bu yolculukta işin yükü, bir gün birinin, bir başka gün ise diğerinin omzundadır.'"

Doğru söylüyor içimdeki. Bence ortaklık bu ama o tam aksini düşünüyormuş. Meğer onun ortaklığı, işini gördürene, amacına ulaşana kadarmış.

Bir an içimi bir nefret duygusu kaplıyor. Yüzüne tükürmek istesem de içimdeki engel oluyor, hatta kızıyor:

"Ne yapıyorsun, sana yakışır mı bu?"

Bir şey yapmıyorum, yapamıyorum. Zaten o, kafasında her şeyi bitirmiş. Meraktayım, soruyorum:

"Şimdi nasıl bir yol izleyeceğiz, ibralaşıp anlaşmamız gerekmiyor mu?"

"Hayır!" diyor. "Bugüne kadar kazandıklarımızın hepsini ikiye böldük mü? Böldük... Sen payına düşeni aldın mı? Aldın... Bir kuruş alacağın var mı? Yok... O hâlde daha neyi ibralaşacağız ki?"

Söyledikleri karşısında apışıp kalıyorum ve bir şey diyemiyorum. Gerçekten kendisinde bir kuruşum kalmadı ama ya ofisteki malzemeler? Onları ne yapacağımızı soruyorum:

"Ortaklığımızı bozduğumuza göre eşyaları da paylaşmamız lazım. Üstelik benim getirdiğim, bana ait birçok doküman var burada."

"Bundan sonra sana ait hiçbir şey yok bu ofiste. Ne varsa hepsi benim. Üstelik unutma! Seni buraya kim ortak yaptı, altı ayda dünya kadar parayı kim kazandırdı?"

Söylediklerinde gerçeklik payı olsa da duyduklarıma inanamıyorum. Kendimi zapt etmek için dişlerimi sıkıyor "Ya sabır!" demekten başka söyleyecek söz bulamıyorum. Adam hesabını kitabını yapmış. Her şeyi hazırlayıp planlamış, bugün de uygulamaya koyuyor.

"Artık hiçbir hakkın kalmadı burada." diyor. O böyle diyor ama dolaplarda; bana ait bir sürü teknik kitap, broşür, katalog gibisinden doküman var. Onları almaya yelteniyorum, önüme geçip engel oluyor. O an ne yapacağımı bilemiyorum çünkü bunun bir adım ötesi kavga etmek. Bir süre karşılıklı inatlaşan iki keçi misali bakışıyoruz. Ani bir hareketle dönüp "Allah'ından bul!" diyerek odanın kapısını çarpıyor ve bir daha hiç görüşmemek üzere kendimle antlaşarak oradan uzaklaşıyorum. İçimdeki ise söylenmekte:

"Altı aydır süregelen ortaklığınız bir iki saat içinde sonlandı. Bakar mısın, hiç ummadığın bir anda, adam seni piç gibi orta yerde bıraktı. Aslında benim tereddütlerim vardı ancak böylesine çabuk ve adice olabileceğini hiç beklemiyordum. Neyse ki başta da söylediğim gibi, zararlı çıkmadın bu işten. Bankada paran var ve bu paranın tutarı, senin iki buçuk yılda başkasının yanında kazandığından fazla bir miktar. Adam seni yolda bıraksa da parasal olarak mağdur bırakmadı. Ne yapalım, buna da şükredeceksin. Öte yandan üzülme! Allah bir kapıyı kapar, bir kapıyı açar."

Evet, gerçekten de iki buçuk yılda kazandığımdan fazlasını kazandım, inkâr edemem ama böyle mi olmalıydı? Bu ortaklık

daha insani bir biçimde bitemez miydi? İllaki böyle despotça mı davranmalı, bana ait eşyalara el mi koymalıydı? Bundan dolayı içim acımakta. Bugüne dek sürdürdüğümüz birlikteliğimizde 'ağabey' diye bellediğim, bir kez saygısızlık yapmayıp hürmet gösterdiğim biri tarafından bunlara layık görülmek, beni derinden üzüyor ve anlıyorum ki:

"Bir insanın gerçek kalitesi yolda değil, yol bittiğinde sana gösterdiği davranışla anlaşılırmış."

Berbat bir hâldeyim. Kendimi istismara uğramış, aldatılmış, hepsinden önemlisi haksızlığa uğramış biri olarak görmekteyim. Hangisine üzülmeliyim? Geleceğe ait düşüncelerimin suya düştüğüne mi; çok güvendiğim 'ağabey' dediğim biri tarafından, maruz bırakıldığım duruma mı yanmalıyım, bilemiyorum. Oysaki ben, üstüme düşen her şeyi, fazlasıyla yaptığıma inanıyorum. Altı ay boyunca ırgat gibi çalıştım, bir gün bile işimi ihmal etmedim. Yeteneğimi, bilgimi kullandım, her işin üstesinden gelerek kendimi ve onu güç durumda bırakmadım.

Ha! Ne var ki inkâr etmemem gerek. Bütün bunların bana da faydası oldu. Altı ay gibi kısa sürede, Enter firmasında geçirdiğim iki buçuk yılı aşkın zamanda kazandığımdan fazlasını gelir haneme yazdım. Yani oldukça iyi kazandım. Şimdi maddi açıdan eskisine göre çok daha rahatım. Öte yandan düşünmeden de edemiyorum. Ya bu da Ekin'le yaptığım ortaklık gibi olsaydı? Ya bunun da sonunda, elimde ne var ne yok harcamak zorunda kalsaydım?

Aslına bakılırsa gözümün önüne getirince daha da rahatlıyorum. Ekin'le birlikteyken neler gelmemişti ki başıma? Kayınpederime borcumu ödeyeceğim diye ne hallere düşmüştüm? Elimde avucumda ne varsa tüketmek zorunda kalmıştım. Aslında beni esas üzen ise Erman Bey'in, benim içten davranışımı suistimal etmesi ve ayrılırken takındığı tutummuş, düşünüp irdeleyince bunu daha iyi anlıyorum.

Ne yazık ki insanoğlu böyle işte! Boşuna "Çiğ süt emmiş." denmiyor. Ne var ki artık yaşadığım sürece, bu gibi durumlara düşmemek için daha dikkatli ve hazırlıklı olmam gerektiğinin bilincindeyim. Ancak bundan sonra insanlara olan güvenimin azalacağı ve inanmakta zorlanacağım da bir gerçek. Çünkü biliyorum ki:

"Kötü insanların yarattığı güvensizliği, iyi insanlar zor inşa eder."

2. Bölüm

3. Ortaklık

Girişiğim işin hüsranla sonuçlandığını duyan bir arkadaşım, eski iş yerime dönmemi öneriyor. Üstelik ısrar ediyor ama gitmiyorum zira gururuma yediremiyorum. Kendi isteğimle ayrıldığım yere gidip de "Beni geri alır mısınız?" diyemem ki. Mümkün değil, aç kalmak pahasına da olsa yapamayacağım bir şey bu.

Bu arada etrafımdan çeşitli öneriler gelse de hiçbirini dikkate almıyorum. Kendime göre de haklıyım çünkü kendi işime sahip olmanın zevkini tatmışım. Birinin yanında çalışmayı düşünemiyorum bile. Her teklife sırt çeviriyorum. İçimdeki Buğra'nın ise bir önerisi varmış ve geçmişten beri aklının bir ucunda saklı durur, cesareti de bankada duran paradan alırmış. Hemen de önerisini yapıyor:

"Bir kırtasiye dükkânı aç. Tam sana göre temiz pak, efendice bir iş. Müşterilerin daha ziyade çocuklar olur; kitaplarla, okul araç gereçleriyle uğraşırsın. Hem dükkânını ne zaman açıp ne zaman kapayacağını bilir, böylelikle düzenli bir yaşantın olur."

Geçmişte düşünmedim değil böyle bir şeyi. Ta çocukluğumdan beri bir başka gözle bakarım kırtasiyeciliğe. Temiz

ve seçkin bir iş gibi gelir bana ancak artık üretmenin tadını da almış, çizip ortaya çıkartmaktan çok daha fazla zevk aldığımı anlamışım. Öylesi durağan bir iş beni tatmin eder mi acaba? Hiç sanmıyorum! Ben bundan sonra ancak tasarımlar yapabileceğim, ortaya çıktığında "İşte bunu ben yaptım." diyebileceğim bir işle mutlu olabilirim. Üstelik onca yıllık tahsili boşuna mı yaptım. Yeteneğimi ispatladım, kendime güvenim de var. Daha ne olsun? Görünen o ki bundan sonra farklı bir işi düşünmem zor; fakat nasıl bir yol izleyeceğim konusunda da pek fikir sahibi değilim.

Öte yandan her ne kadar bana yaptıkları etik olmasa da beni üzse de Erman Ağabey'e teşekkür ve dua ediyorum. Çünkü biliyorum ki şayet o olmasaydı, ben bu hazzı, yani kendi işine sahip olmamın mutluluğunu yaşayamayacaktım. Üstelik sayesinde para da kazandım. İçimdeki de aynı fikirde, bir de öğütte bulunuyor bana:

İnsan, kendine yapılan kötülükleri unutabilmeli, iyilikleri ise asla...

Geçmişte aynı orkestrada çalıştığım Raci isimli arkadaşım başıma gelenleri duymuş, bir gün yanıma geliyor ve dertleşiyoruz. Lâf lâfı açıyor, sohbet esnasında kırtasiyecilikten bahsediyorum. Dikkat kesilip atılıyor hemen:

"İşine karışmak istemem ama ben sana daha güzel bir öneride bulunacağım. Malum, ben yaptığım işten dolayı matbaacılık piyasasını çok iyi bilirim. Şu sıralar kâğıt çok revaçta, dövizle alınıp satılıyor. Elinde paran varsa kâğıt al, koy kenara... Ortalığı kolla, fırsatını bulduğunda da sür piyasaya. 'Paraya para' demezsin vallahi."

"Paraya para demezsin." lâfı kulağa hoş geliyor. Ne var ki böyle bir yolla kazanmak tarzım değil, üstelik hiç de etik değil. Bana göre bu yol resmen stokçuluk yapmak, fırsat kollamaktır. O taraklarda asla bezim olamaz. Her zaman söylerim; çalışıp üreterek alnımın teriyle kazanmayı yeğlerim. Bir iş yapacaksam düşünüp tasarlamalı, çizip ortaya çıkarmalı ve sonrasında karşısına geçip gurur duymalıyım. Ben ancak böyle kazanırsam mutlu olurum. Yani işimi severek yapmalı, yaparken de mutlu olmalıyım.

Buna uyan ve çok bilinen bir Çin atasözü vardır. Nasıl da severim anlatmak istediklerini. Der ki:

"Bir gün mutlu olmak istiyorsan balık tut...
Bir hafta mutlu olmak istiyorsan tatile çık...
Bir ay mutlu olmak istiyorsan evlen...
Bir yıl mutlu olmak istiyorsan servet sahibi ol...
Bir ömür boyu mutlu olmak istiyorsan sevdiğin işi yap..."

İşte benim felsefem budur. Bu yüzden para kazanmaktan çok, sevdiğim ve insanlara faydalı olabilecek işleri yapmayı tercih ederim.

Rahmetli Haminnem, karşısındaki insanın ümitsizliğe düştüğünü gördüğünde "Gün doğmadan neler doğar." derdi. Nasıl da haklıymış. Ben de tam umudumu kaybetmek üzereyken tesadüfen karşılaştığım, Kemal isimli arkadaşımdan hiç tahmin edemeyeceğim bir haber alıyorum.

"Yerde ararken gökte buldum seni." diyor. "Oktay, başına gelenleri duymuş, seninle konuşmak istiyormuş."

Kemal'in 'Oktay' dediği kişi, beni Doğu Bey'in yanında işe başlatan, yani işe girmemi sağlayan eski mesai arkadaşım... Hani Enter firmasında işe başladığımın bir süre sonrasında

Orhan'la birlikte, döküm işlerimizi yapan firmanın sahibiyle iş kurup ayrılan kişi vardı ya, işte o şahıs... İki yıldır görmemiştim kendisini. Şimdi beni arıyor, görüşmek istiyormuş.

Kemal aracı oluyor ve bizi bir araya getiriyor. Oktay, daha konuşmamızın başında beraber çalışmayı teklif ediyor. Nedeni ise Orhan'dan ayrılıp Rami'de küçük bir atölye kurması ve bir yardımcıya ihtiyacı olmasıymış. Lâfı uzatmadan ortaklık öneriyor. Duyunca şaşırıyorum. "Evet." demiyorum ama "Hayır." da demiyorum. Birlikte iş yerine gidiyoruz. Yaptığı işleri gösteriyor, yapmayı arzuladıklarını da... Oldukça heyecanlı ve istekli... Hoşuma gidiyor bu hâli. Büyük, tanınmış bir boya firmasından iyi fiyata bir iş almış. Gerçekten de öyle görünüyor. Zira dokuz yüz bin liraya alınmış bir işin hatırı da sayılır yani.

"İstersen envanteri beraber çıkartalım." diyor. "Elimdeki demirbaşın ve alınan işlerin tutarı, iki milyon liranın üzerinde ancak tek başıma bu işlerin üstesinden gelemiyorum. Bu işten anlayan, projeleri çizecek birine ihtiyacım var. Bir eleman alabilirim fakat işine sahip çıkan birini tercih ediyorum ve bu sebepten sana teklif ediyorum. Şayet ortak olmak istersen, yüzde on beş hissemi, yüz on bin liraya sana satabilirim."

Yaptığı teklif yabana atılacak cinsten değil. Gerçekten alınan işler varmış ve hepsinin mukavelesini tek tek gösteriyor. Hesapları incelediğimde görüyorum ki yüz elli bin liralık hisseyi, yüz on bin liraya verecek. Ve bu da demektir ki daha alırken kâra geçeceğim ancak yeter ki işler teslim edilsin...

Gündüz yaşadıklarımı akşam evde eşimle paylaşıyorum. "Sen bilirsin ama dikkatli ol!" diyor. Yani top yine bende... Günlerdir düşünmekteyim, karar vereceğim ama ne var ki ikircikliyim. Sebebi ise Ekin'den ve Erman Bey'den ağzımın yeterince yanmış olması. Öte yandan bir mesele daha var. Oktay'ı iyi tanıyor, Doğu Bey'e zamanında neler yaptığını biliyorum ve bu yüzden içimden ona tam anlamıyla güvenmek gelmiyor.

Lakin daha fazla da boş gezemem, artık bir karar vermeliyim. Üstelik 'armudun sapı var üzümün çöpü var' dersem hiçbir şey yapamayacağımı, bir baltaya sap olamayacağımı da biliyorum. Yani artık bir karar verme zamanı. Epeyce irdeledikten sonra gözümü karartıyor ve yüzde on beş payını ödeyerek resmen şirketin ortağı oluyorum. Ancak yaşadıklarımdan ders alarak da Oktay'ın önüne bazı şartlar ve istekler getiriyorum:

"Senden önceki iki ortaklığıma da iyi temennilerle başlamıştık. Gel gör ki zaman içinde çok şey değişti ve hiç ummadığım bir zamanda, kendimi kapının önünde buldum. Bir kez daha aynı şeyleri yaşamak istemediğimden bir öneride bulunacağım. Bir şirket daha kuralım ve bu firma benim üstüme olsun. Ancak buradaki hisseleri de gayrı resmi olarak, yüzde elli-elli bölüşelim. Olur da yarın herhangi bir sebepten ayrılırsak, sen ELM şirketiyle yoluna devam ederken ben de kendi firmamla devam edeyim."

Oktay, fikrimi uygun ve mantıklı görüyor. Konuştuklarımızı, aramızda yaptığımız bir protokolle yazıya geçiriyoruz. Protokole göre şayet ELM şirketi, ticaret sicilinde belirtilmiş işlerin dışında, farklı bir imalata girerse bu işler, yüzde ellisine sahip olduğum şirket, yani E&B tarafından yapılacak.

E&B... Erman Bey'le birlikte kurduğumuz firmanın ismi. Kullanmamda bir sakınca yok çünkü Erman Ağabey ayrılırken bu ismi kullanmayacağını söylemişti. Öte yandan yaptığım bu atak, beni rahatlatıyor çünkü biliyorum ki yarın başıma bir şey gelse, en azından şirketin ismiyle, kuruluşuyla ve birtakım mevzuatla uğraşmayacağım.

Oktay'ın benim gibi birine niçin ihtiyaç duyduğunu ise işe başladığımda anlıyorum. Görüyorum ki işlerin pek çoğunun avansı alınmış ama daha projesine kalem bile vurulmamış. İçimdeki Buğra da durumun farkında...

"Allah yardımcın olsun. İşinin ne denli zor olduğunu anlıyorsun herhâlde." diyor.

Anlıyorum tabii ki... Hemen kolları sıvıyor, her bir işin şartnamesini okuyarak tek tek projelendirmeye, bir taraftan da imalatına başlıyorum.

Yan komşumuz Halim Usta "Atölyeye canlılık geldi." diyor. Hemen yanı başımızdaki dükkânın ortaklarından biri kendisi. *Torna, freze* ve *borwerk* ustası... Oktay, bugüne kadar işlerin çoğunu onlara fason olarak yaptırırmış. Ben de devam ediyor, birçok tornalık parçayı işlemeleri için onlara veriyorum.

Halim Usta'nın ortağının adı Öner. Almanya'da tanışmışlar, Türkiye'ye geldiklerinde paralarını birleştirip ortak olmuşlar. Ortaklar ama gördüğüm kadarıyla bütün yük Halim Usta'nın omzunda. Onu sürekli tezgâh başında, Öner Usta'yı ise çay içerken ya da tornanın başında, Halim Usta'nın yaptığı işi izlerken görüyorum

Öğrendiğime göre gerek bizim, gerekse Halim Ustaların dükkânlarının sahibi aynıymış. "Hacı Dayı" diyorlarmış. Tanıştığımda ben de öyle hitap ediyorum kendisine. Boyabatlıymış... Bu iki katlı binayı inşaat kalfalığından kazandığı parayla yapmış. Her gün atölyenin kapısından kafasını uzatıp sakalını sıvazlayarak "Kolay gelsin, hayırlı işler." diyor ama bunu da mutlaka altın kaplamalı ön dişlerini göstererek yapıyor. Gördüğüm kadarıyla mütedeyyin bir adam.

Atölyemizde artık işler yoluna girmekte. Siparişler teslim edildikçe paralar da geliyor. Oktay hâlinden memnun, tabii ki ben de... Bir sebebi de işimden zevk almam, severek yapmam. Kısa süre zarfında işler; daha da yoğunlaşıyor, işçi sayımız artıyor, atölyemize torna, freze gibi, yeni tezgâhlar alıyoruz.

Bu arada Oktay da boş durmuyor. İş toplamak için sürekli sağa sola saldırıyor. Kendimizi tanıtmamız, ürettiklerimizi

anlatabilmemiz için broşüre ihtiyacımız var ve bu işi de ben üstleniyorum. A4 formatındaki aydınger kâğıtlarına, çini mürekkebi ile imal ettiğimiz makinelerin perspektif resimlerini çiziyorum, Oktay beğeniyor. "Reklam ajanslarına dünya kadar para versek bundan daha iyisi olmaz." diyor. Sonrasında fotokopiyle çoğaltıp firmalara postalıyoruz.

Günün birinde Oktay, elinde koca bir zarfla geliyor ve içinden ozalite basılmış bir sürü resim çıkartıyor. Zonguldak'ta bulunan bir devlet kurumu; bilmediğimiz, tanımadığımız bazı makineler için, yedek parça istiyormuş. Hoşumuza gidiyor, işi yapmak için hevesleniyoruz. Oktay, resimlere bakarak parçaların takribi ağırlıklarını, işçiliklerini hesaplıyor, kendine göre de kâr ekleyerek teklifi gönderiyor. Bundan sonraki aşama ise beklemek... Zira bir devlet kurumundan cevap gelmesi bazen ayları bulabiliyor fakat ilginçtir ki henüz on gün geçmeden cevap geliyor.

"Gelin, sözleşmeyi imzalayın." diyorlar. Yani işi bize vereceklermiş. Seviniyoruz ama kısa sürüyor sevincimiz. Teklifi hazırlarken Oktay "Senin işin çok, hesaplamaları ben hallederim." diyerek el sürdürtmemiş, her şeyi kendisi yapmıştı. Şimdi ise resimler imalata hazırlamam için benim önümde ve istenen adetleri incelerken bir terslik görüyorum. Teklif ettiğimiz fiyat, kulağa hoş geliyor ama parçaları irdeleyip adetlere baktığımda hiç de öyle gelmiyor. Az sonra anlıyorum nedenini. Parçaların ağırlıkları yanlış hesaplanmış. Adetlerle çarpıldığında ortaya çok büyük fark çıkıyor. Oktay ise ancak izah ettiğimde anlıyor yanlışını.

"Bu şekilde yapamayız, büyük zarar ederiz." diyor. Söylediği doğru, gerçekten zararımız büyük olur fakat "Yapmıyoruz." demek de olası değil, daha doğrusu elimizde değil. İhale, resmi olarak bizde kalmış ve teklifle birlikte bir de teminat mektubu göndermişiz.

"Vazgeçtik, yapmıyoruz." dediğimiz an, teminat mektubumuzu irat kaydederler ve biz de mecburen bunu ödemek zorunda kalırız. Bununla yetinmeyip hukuki yola da başvurabilirler.

Çare arıyoruz, bir çözüm öneriyorum:

"Biz, teklifi on gün evvel göndermiştik." Onların mektubundaki tarihe bakılırsa bunu üç gün önce değerlendirmişler. Şimdi yeni bir mektup hazırlayıp başlığına beş gün öncenin tarihini koyalım ve hesaplamaların yanlış yapıldığını, teklifimizin dikkate alınmamasını söyleyelim. Yani, sanki hatamızın farkına varmış da ihale saatinden önce göndermişiz gibi bir intiba yaratalım. Gerisi ise onların uyanıklığına kalıyor. Zarfın üstündeki tarihe dikkat ederlerse Allah yarımcımız olsun, etmezlerse ne âlâ...

Her ne kadar basit görünse de kendisi bir çare üretemediğinden teklifim aklına yatıyor ve hemen yazıp mektubu postalıyor. Merakla beklemekteyiz... İki gün sonra bir telefon geliyor. Konuşulanları dinlemek için telefonun ahizesine ben de yaklaşıyorum. Diğer uçtaki şahıs firmanın avukatıymış. Bir tehdit savuruyor ki aman aman! Oktay'da renk, bet beniz atmış vaziyette. Kendimi görmüyorum, muhtemelen benim de ondan kalır yerim yoktur.

Neyse ki Oktay bu işlerin ustası... "Canım ağabeyim, cicim ağabeyim." diyerek adamı yumuşatıyor. Hatta yumuşatmakla kalmayıp adamdan bu işten kurtulmanın tüyolarını bile alıyor. Avukat da gerçekten iyi niyetliymiş. Ne dediyse birebir uyguluyor, zarar etmekten kurtuluyoruz. Kâr etmeyi planlayarak girdiğimiz iş, yapılan dikkatsizlik yüzünden az daha sonumuz oluyordu. Böylelikle ikimiz de ders alıyoruz ve yaşadığımız olaydan şöyle bir sonuç çıkartıyoruz:

"Yaptığın işe azami dikkat göster; zira küçük bir dikkatsizlik, büyük sorunlara neden olabilir."

Oktay, yeni işler almak için sağa sola koşuştururken, ben de ortaklığımız başlamadan önce siparişi alınan işleri bitirmek için çabalıyorum. Bunlardan biri, Çayırova'daki bir boya fabrikası için ürettiğimiz iş. Makinelerin montajını bizzat başında durarak ben yaptırıyorum. Ofiste projelerle, sahada da montajla ben ilgilenmekteyim. Bu arada tecrübem gün geçtikçe artıyor ama imalat esnasında başıma gelmedik iş de kalmıyor.

Bir keresinde elim motorun kayışına sıkışıyor, parmağım bir hafta alçıda kalıyor. Bir başkasında ustalardan biri, demir bir çubuğu oksijenle kesmiş; artan parçayı oracıkta bırakmış, zavallı ben ise başıma geleceği bilmeden alaca karanlıkta "Bu parça burada ne arıyor?" diyerek tutup kenara koymaya kalkınca, kor rengini henüz kaybetmiş çubuk, elime yapışıp kalıyor. Çektiğim acıyla yerimden fırlayıp deli danalar gibi elimi sokacak su arıyorum. Sonrasında da on beş gün elimi kullanamıyorum. Ne var ki başıma gelenler bu kadarla sınırlı değil, daha bir sürü iş geliyor ve her biri ayrı bir iz bırakıyor, bedenimde ya da hafızamda...

Sağda solda "Sermayen yoksa iş yapman imkânsızdır." diye hep duymuşumdur. İş hayatına başladıktan sonra bunu daha da iyi anlıyor, bizzat da yaşıyorum. Ekin'le girişiğim işte sermaye yokluğundan nasıl sıkıntıya düştüğümü unutmuş değilim. Öte yandan sermayem olmasaydı, Erman Ağabey'le ortaklığımın gerçekleşmeyeceğinden de adım kadar eminim. Yine biliyorum ki Oktay, her ne kadar bilgime güvense de aslında bir elemanı gibi çalışmamı ister, şayet parasız olsaydım kesinlikle kendine ortak yapmazdı.

Geçmişte Erman Ağabey'le ortaklığa yeni başladığımız dönemde bu konuda, yani sermaye konusunda iyi bir ders almıştım. O günlerde nasıl da şaşırmış, garipsemiştim olanları. Anlatabilmem zor.

Elimizde çok özel bir motorun projeleri vardı ve imalatına girmeyi düşünmüştük. Ancak parasızlık ve yersizlik yüzünden bir atılımda bulunamamıştık. Biz çaresizlik içerisinde kıvranırken, nereden duymuşsa Sirkeci piyasasında yedek parça satan bir iş yeri sahibi "Sizinle bir konuda görüşmek istiyorum." diyerek bizi ofisine davet etmişti. Meğer davet sebebi, bizim imal etmeyi tasarladığımız motorlarla ilgiliymiş. Konuyu açtığımızda adam babacan bir tavırla "Siz parayı ve yeri düşünmeyin. İstanbul'da modern bir sanayi sitesinde, büyük bir mekânım var. Finansman olarak da her türlü desteği sağlayabilirim." deyince sevinçten Erman Ağabey'imle birbirimize gülen gözlerle bakmıştık.

Sonrasında adam, bir şirket kurmamız gerektiğini, bize tahsis edeceği yerin kirasının şirketten ödeneceğini, oğlunu da şirkete ortak yapacağını söylemiş ve sıra hisseleri konuşmaya gelmişti. Bizim aklımızdaki oran yarı yarıyaydı fakat o, bunu kabul etmeyip kendisine yüzde kırk, oğluna yüzde otuz, bize de kalan yüzde otuzu önerince ikimiz de şaşıp kalmıştık. Proje bizden, imal etmesi bizden, pazarlayıp satması bizden ama ikimize verilen toplam pay sadece yüzde otuz... Olacak iş miydi bu? Tabii ki kabul etmemiş, kendisine bu durumun adil olmadığını söylemiştik. Verdiği cevap âdeta ders niteliğindeydi ama etik olmayan, sadece kapitalist düşünceye sahip kimselerin benimseyeceği bir sözdü:

"Hoşuna gitse de gitmese de dünyadaki en kıymetli şey kapitaldir, bunu aklından çıkarma! Sen ne dersen de gerçek şudur; ne bulursan bul, ne icat edersen et, şayet paran yoksa yaptığın işin hiçbir değeri yoktur."

Evet! Aynen böyle demişti adam. Duyduğumda canım sıkılmış, kalkıp boğazına sarılmak gelmişti içimden. O günlerde böyle bir olayla bir daha karşılaşmamayı temenni etmiştim ama kader ağlarını örmeye görsün. Sen istediğin kadar

kaçmaya çalış, o seni gelip buluyor ve bir şekilde ağlarının arasına alıyor. Zira hayatın da kendine has kuralları var. Zarı attığında senin istediğin, görmeyi arzu ettiğin sayıları getirmiyor önüne. Sen ne kadar çabalarsan çabala, bazen karşına öyle aşılmaz engeller çıkıyor ki naçar kalıyorsun.

Mersin'de bulunan bir tesise, dört adet kireçtaşı eleme makinesi gerekiyormuş. İhaleye katılacağız fakat teminat mektubu isteniyor. Bankamızla konuşuyoruz. Müdür zor da olsa vermeyi kabul ediyor lakin işin tutarı bize göre çok yüksek, tam tamına dört milyon lira... İşin ilginci, ihale bizde kalsa maliyetini karşılayabilecek gücümüz yok. Fakat biz yine de "Şansımızı deneyelim, nasılsa bizde kalmaz." diye yüzde kırk avans şartı koyarak ihaleye katılıyoruz.

Postayla teklifi göndermemizin üzerinden bir hafta, ya da on gün geçiyor. Oktay bir akşamüstü yanıma geliyor. Yüzünde yarı şaşkın yarı üzgün, biraz da alaycı bir ifade var. Sonrasında "Biz ne yaptık?" dercesine başını iki yana sallayarak konuşuyor:

"Ayvayı yedik ortak, ihale üstümüzde kalmış."

"Ha! Üstümüzde mi kalmış?" diyorum. Diyorum da rengimin ne hâle geldiğini artık siz tahmin edin. Kesin bet beniz sapsarıdır bende. Şimdi odada arpacı kumrusu gibi düşünen iki kişi var. Başını ellerinin arasına almış, dalgın gözlerle yere, arada bir de su içip Allah'a dua eden tavuk misali başını kaldırıp tavana bakan iki kişi... İlk hareket Oktay'dan geliyor, hızla yerinden fırlayarak "Numan Bey'i arayacağım." diyor ve söylediğini yapıyor. Kimdir, kimin nesidir bilmiyorum. Dediğine göre zengin bir iş adamı ve bir fakültede öğretim görevlisiymiş.

Soluğu ertesi gün adamın ofisinde alıyoruz. Çaylarımızı yudumlarken dilimiz döndüğünce orada oluş sebebimizi ve başımıza gelenleri anlatıyoruz.

"Hiç sorun değil, basit bir iş bu çocuklar." diyor Numan Bey. "Beis yok, tasalanmayın. Kendinizi üzmeyin, hallederiz."

Adamın ağzından çıkanları işittiğimde şaşırıyorum. "Ne iyi adammış." diyor içimdeki. Nasıl demez ki? Biz "Bu işin içinden nasıl çıkacağız?" diye kara kara düşünüp kafayı yerken o, işin basitliğinden bahsediyor. Bu iş gerçekten bu kadar kolay mı? Biz koca bir servetten bahsediyoruz, adam ise işi anlam veremediğimiz kadar basite indirgiyor. Ne var ki işin gerçeği az sonra anlaşılıyor, yani Vehbi'nin Kerrakesi...

"İstediğiniz rakam gerçekten küçükmüş." diyor. "Ben size avansı almanız için gerekli teminat mektubunu vereceğim ama aramızda bir mukavele yapacağız. Ve bu mukaveleye göre işin yüzde elli ortağı ben olacağım. Ha, ayrıca şunu da söyleyeyim! Gelen avans bende duracak ve işin gidişatına göre de gereken parayı, size parça parça vereceğim."

Şoktayım... Yine geçmişte yaşadığımız olayın benzeriyle karşı karşıyayız. İçimdeki kızgın... Adamın söylediklerini duyunca az önce dile getirdiği "Ne iyi adammış." sözünün üzerine hemen bir çarpı atıyor. Bu arada adamın neden bu kadar rahat olduğunu anlıyorum. Teminat mektubunun bedeli, belli ki zat-ı şahaneleri için âdeta çerez parası. Oktay'la bakışıyoruz. Gözlerimizle konuşarak oracıkta karar verip çaresiz kabul ediyoruz. Zaten başka şansımız da yok. Şayet ihaleden caymaya kalksak, yüzde onu kadar ceza ödememiz gerekecek ve bu da asla karşılayabileceğimiz bir meblağ değil.

Anlaştığımız gibi firma, işin avansını Numan Bey'e gönderiyor ve o andan sonra biz de o ne dediyse yerine getiriyoruz. İşi biz değil de sanki kendisi almış. Üstelik burnundan kıl aldırmıyor ve dediğim dedik çaldığım düdük misali bir tavra

bürünüyor. Öylesine rahat, öylesine kasıntı bir hâli var ki görünce sinirimden çatlıyorum. Ne var ki işin bitimine kadar katlanmak zorundayım.

Dört ay boyunca projesi ve imalatıyla uğraşıyor, makineleri yerine götürüp teslim ediyoruz. Birçok teknik sorunla karşılaşıyor, gece gündüz didinip üstesinden geliyoruz ama Numan Bey'in yaptıklarımızdan zerre kadar haberi yok. Ruhu bile duymuyor ancak anlaşmamız gereği işin kabulünde hak edişimiz ona gönderiliyor. Her ne sebeptense paramız bir müddet kendisinde kalıyor. Bir süre sonra da lütfedip gönderiyor. İçim içimi yiyor, kızıp söyleniyorum. Oktay ise benim gibi değil. "Üzülme ortak! Bu işin raconu böyle, ne yaparsın. Gördüğün gibi parası olan hüküm sahibi oluyor." diyor. O diyor da ben yine de kabullenemiyorum. İçimdeki ise söylenmekte:

"Haksızlık bu! Sen araştırıp işi bul, ihaleye girip al, tasarımını yapıp imal et, git yerinde kurup çalıştır ama kazancın sadece yarısını al ve onu da bölüş. Parası olan ise teminat mektubu buldu diye diğer yarısını alıp cebine indirsin. Oh ne güzel iş bu!"

"Yine haklısın." diyeceğim içimdekine ama bu defa diyemiyorum. Çünkü dünyanın düzeni maalesef böyle kurulmuş ve belli ki böyle de gidecek. Alışmaktan başka bir çaremiz daha var, o da bir an önce güçlenip böylesi konularda kimseye muhtaç olmamak.

İşler yolunda... Bu arada benim yüzde elli ortağı olduğum E&B şirketi ilk işini alıyor. İzmit'te, ilaç hammaddesi üreten bir fabrikanın, konveyör ve elevatörlerini imal edeceğiz. Hemen projelere girişip kısa zamanda imalatına başlıyorum.

Oktay, dışarıdaki işlerinin takibini; otobüs, minibüs gibi toplu taşıma araçlarıyla yapmakta fakat işlerimizin yoğunluğu da artık bir araba almamız gerektiğini söylemekte. Kendime de almayı arzu ediyorum ancak ehliyetim yok. Oysaki Oktay için durum aynı değil. Ehliyeti olduğu gibi dışarıdaki işleri de o takip ediyor. Yani demek oluyor ki araba onun için elzem...

Şirketin üzerine kaydettirerek yerli bir araba alıyoruz ve araç Oktay'da kalıyor. Rahatlıyor çocuk... Artık minibüs, otobüs tepelerinde dolaşması gerekmiyor. İzmit'teki işlerimiz bitiyor ve iş oradaki montaja kalıyor. Tabii ki oraya yeni arabamızla gidip geliyoruz. Oktay her sabah, erken saatte gelip evimin bulunduğu sokağın köşesinden alıyor beni. Akşamın karanlığında da yorgun argın dönüyoruz. Ne de olsa oldukça uzun bir yol. Hani ta İzmit'e gidip gelmek de hiç kolay değil.

Bir sabah evden çıktığımda arabayı her zaman beklediğim yerde göremiyorum. İçimdeki "Geç kalmıştır, neredeyse gelir." diyor fakat etrafta anlam veremediğim bir gariplik var. İn cin âdeta top oynuyor. Ortalıkta bir Allah'ın kulu gözükmüyor. Sokağın başına doğru yürüyor, tam köşeyi dönecekken duyduğum bir sesle irkiliyorum.

"Olduğun yerde kal, kıpırdama!"

Korku ve şaşkınlık kardeş olmuş, bir anda sarıp sarmalıyor beni. Olduğum yerde çakılıp kalıyor, merak edip sesin geldiği yöne bakıyor, üniformalı birini görüyorum. Bir asker bu, bir Türk askeri... Ne var ki silahını üstüme doğrultmuş, bana doğru gelmekte. Ne yapacağımı bilemiyorum, içimdeki de şaşkınlıkla söylenmekte:

"Bu da ne şimdi? Ne yaptın ki bu asker silahını sana doğrulttu?"

Kendi askerimi tanımasam, ülkem işgal edildi sanacağım. Maruz kaldığım durum öylesine zoruma gidiyor ki anlatamam.

Uzakta birkaç resmi elbiseli adam daha görüyorum. Beni olduğum yerde durduran asker, bir düşman teslim almışçasına takındığı edayla aşağıdan yukarıya süzüyor, sonrasında kimliğimi istiyor. Elimle işaret ederek oturduğum evi ve nüfus kâğıdını gösteriyorum. Kasılarak başını kaldırıyor; dudağını bükerek bir eve, bir de bana bakıyor. Nüfus cüzdanımı evirip çeviriyor; tek tek sayfalarını inceliyor ve ardından alayla yüzüme bakarak iade ediyor. Hâlâ neler olduğunu anlamış değilim. Kendimi toparlayıp neden böyle bir duruma maruz kaldığımı soruyorum. Çokbilmiş bir tavırla cevaplıyor:

"Darbe oldu, haberin yok mu? Sokağa çıkma yasağı var, haydi evine dön!"

Donup kalıyorum o an. 12 Eylül 1980 sabahı...

Derhâl eve gidip televizyonu açıyorum. Eşim şaşkın, gözlerini ovuşturarak soruyor:

"Hayrola! Neden geri geldin, sabah sabah niçin televizyonu açıyorsun?"

Sormakta haklı çünkü ben televizyonla pek haşır neşir olan biri değilim. Hele ki sabahın köründe hiç değilim. Televizyonu açtığımızda sorusunun cevabını birlikte alıyoruz. Genel Kurmay Başkanı Kenan Evren konuşmakta, biz ise dikkatle dinlemekteyiz. Konuşmasının son paragrafları şöyle:

"Aziz Yurttaşlarım;

Silahlı Kuvvetler, aziz Türk Milletinin hakkı olan refah ve mutluluğunu, vatan ve milletin bütünlüğünü korumak ve gittikçe etkisi azalmaya, azaltılmaya çalışılan Atatürk ilkelerine yeniden güç ve işlerlik kazandırmak, kendini kontrol edemeyen demokrasiyi sağlam temeller üzerine oturtmak, kaybolan devlet otoritesini yeniden tesis etmek için yönetime el koymak zorunda kalmıştır.

Komutan, subay, astsubay ve erler olarak hepimiz, vatan ve milletin refah ve mutluluğu uğruna her şeyimizi, bu arada hayatımızı dahi seve seve feda etmeye hazırız. Memlekette her zaman bulunabilen ve özellikle son zamanlarda çoğalan kötü niyetli birçok kişi ve kuruluşlar, sizlere yalanlar düzerek, bunun aksini söyleyebilecekler ve menfi propagandalara başvurabileceklerdir. Bunlara asla inanmayınız. Bütün uygulamalar milletin gözü önünde yapılacaktır.

Kıymetli Vatandaşlarım;

Her zaman milletiyle bir bütün ve Türk milletinin emrinde olan Türk Silahlı Kuvvetlerine ve yeni yönetime karşı yapılacak her türlü direniş, gösteri ve tutum anında en sert şekilde kırılarak cezalandırılacaktır.

Yurtta kan dökülmemesi için bütün vatandaşlarımın tahriklere kapılmaksızın sükûnet içinde yayınlanacak bildiriler doğrultusunda hareket etmelerini ve ikinci bir bildiriye kadar sokağa çıkmamalarını rica ederim.

Vatandaşlarımın birbirlerinin hak ve hukukuna saygılı olmalarını, sevgi içinde kırgınlıklarını unutmalarını, hepimizin bu mübarek topraklar üzerinde aynı haklara sahip bir Türk vatandaşı olduğumuzun idraki içerisinde olarak yeni yönetime yardımcı olmalarını vatanperverlik ve asil karakterlerinden bekler, mutlu ve aydınlık yarınlar dilerim."

Yollar, sokaklar bomboş... Ülkenin genelinde bir sessizlik... Kimseden çıt çıkmıyor, herkes birbirinden korkuyor. Günlerce televizyonlardan bu bildiriden başka bir şey işitmez oluyoruz. İçimdeki ise durumu sorgulamakta:

"Neden bu hâle düşürdüler güzel ülkemi? Daha 1960 darbesinin izleri silinmemişken bu da ne demek oluyor şimdi. Bu asil millet bunlara layık mı, biz bunlara layık mıyız? Ah, baştakiler ah! Dört aydır mecliste bir araya gelip de bir

cumhurbaşkanını seçemediniz. Ne olurdu işinizi güzel yapsaydınız, ülkenizi iyi idare etseydiniz de bize bu günleri göstermeseydiniz. Bu millet askeri rejimle idare edilmeyi hak eden bir millet değil ki."

Hayat, üç gün sonra biraz da olsa normale dönüyor. Herkes günlük rutin işlerine, biz de İzmit'teki işimize devam ediyoruz. Gece dışarı çıkma yasağından dolayı ve geç saatlere kadar çalışıp yorulduğumuzdan eve dönmüyor; haftanın üç gecesini İzmit'te, sıradan, basit, iki yıldızlı bir otelde geçiriyoruz. Felaket bir mekân... Her şeyiyle çok kötü... Otelden ayrılırken resepsiyon görevlisine çarşafların, yorganların temiz olmadığını, koktuğunu ve yırtık pırtık olduğunu söylüyorum. Verdiği cevap karşısında ağzım açık kalıyor:

"Yanılıyorsunuz beyefendi, daha bir hafta önce değiştirildi onlar. Olsa olsa en fazla yedi gün kullanılmıştır."

Bereket versin ki bu sözleri otelden ayrılırken duyuyorum. Önceden bilsem böyle bir yerde kalmam mümkün değil. Dışarıda bank üzerinde yatar, yine de o yataklara girmezdim.

Neyse! İzmit'teki işimiz bitiyor ve oradan ayrılıyoruz. Benim firmamca yapılan ilk iş bu. Faturası da E&B üzerinden kesiliyor ve parasını alıyoruz. Tabii ki bu da beni ziyadesiyle mutlu ediyor.

Artık şirketin bir arabası var. Yani, ikimizin sayılacak bir araca sahibiz. Oktay, bazı hafta sonları eşini ve çocuğunu alıp bize geliyor, hep birlikte bir yerlere piknik yapmaya gidiyoruz. Ortağımı araba kullanırken görünce ben de hevesleniyorum ve ehliyet imtihanına girmek için müracaat ediyorum. Bir hafta sonrasına gün verdiklerinde ise şaşıp kalıyorum çünkü çok kısa bir süre bu. Yazılı imtihan için önerdikleri kitapları

aldığımda anlıyorum bunu. Ezberlemem gereken iki kitap var. Biri motor, diğeri trafik... Az da konu yok kitapların içinde, oku oku bitmiyor. Her bir konunun en az beş altı maddesi var ve bunların hafızaya yerleşmesi lazım. Gündüz işlerimin yoğunluğundan ancak akşamları yatmadan önce okuyup öğrendiklerimle giriyorum imtihana. Sonuçları öğrenmeye gittiğimde motordan doksan sekiz, trafikten doksan beş aldığımı söyleyip "Pazartesi gelip direksiyona gireceksin." diyorlar.

Yine şaşkınım! İyi de girip de ne yapacağım? Araba kullanmayı bilmiyorum ki! Şimdiye dek şoför koltuğuna belki iki belki de üç kez oturmuşumdur o da birkaç yıl önce Enter'da çalışırken ancak onar dakikalığına Morris marka kamyonette . Öte yandan arabayı sürdüğüm yerler ya çayırdı ya da mera... Yani anlaşılacağı üzere trafiğe çıkmışlığım olmadığı gibi asfalt yolda araba sürmüşlüğüm de yok.

Gün verilince mecbur hissedip kendimi imtihan sahasına buluyorum. Sıram geliyor, ben yaprak gibi titremekteyim. Her yerim kasılmış hâlde biniyorum arabaya. Yanıma resmi kıyafetli bir polis, arkaya da iki sivil adam oturuyor. Daha evvel imtihana girenlerin söylediğine göre arkadakiler karayollarındanmış.

Yanımdaki polis "Evet, hadi başlayalım." diyor. Anahtarı çevirip arabayı çalıştırıyorum. Ardından da "Şimdi ne yapmamı istiyorsun?" dercesine adamın yüzüne bakıyor, o anda samimi mi alaycı mı olduğunu anlayamadığım bir gülümseme görüyorum.

"Gayet güzel çalıştırdın, şimdi bire tak." diyor. Beğendiriyorum ya, hemen söylediğini yapıp vitesi bire takıyorum ama ayağım hâlâ debriyajda. Yine aynı ifade var polisin yüzünde. O ifadeyle de konuşuyor:

"Bravo, çok güzel! Şimdi de ikiye tak bakalım!"

Aferin lâfını duyunca gururlanmış çocuk edasıyla dediğini yapıyor, vitesi bu defa ikiye takıyorum. Polis devam ediyor:

"Hadi şimdi de üçe tak görelim."

Ben zavallı saf adam, vites geçirmeyi bildiğimi göstereceğim ya. Polis ne dediyse peş peşe yapıyorum. Hızını almadan vitesi üçe geçirince araba önce birkaç kez sarsılıyor, sonrasında ise stop ediyor. Polis, imalı bir ifadeyle yüzüme bakıp da "Teşekkür ederiz." diyerek diğerleriyle birlikte araçtan inince bir an için olanlara anlam veremiyor, neden sonra ancak anlıyorum olanları. Hani bir misal vardır; ineğin sırtına sinek konarmış da hayvan, onu ancak kırk saniye sonra idrak edip kuyruğuyla savurmaya kalkarmış. İşte benimki de ona benziyor. Polisin benimle dalga geçtiğini ancak saniyeler sonra anlıyorum.

Oktay, ortaklığa başladığımızın ilk aylarında bir daire almaya niyetlenmiş, parası yetmeyince bana yüzde on beş hissesini daha satmayı teklif etmişti. Ben de "Hayır." dememiş, gerekli parayı ödeyip ELM' deki hissemi yüzde otuza çıkarmıştım. Ne var ki o dönemde, iş yeri sahibi olarak göründüğüm için sigortalı gösterilemediğimden yerime eşimi şirket ortağı yapmıştım. Yani şu an kâğıt üzerinde, ELM şirketinin ortağı olarak ben değil, eşim görünmekte.

İnsan, hayatta ne zaman ne olacağını kestiremiyor. Bir gün atölyenin bir köşesinde 'çanaklı vibratör' denen bir makinenin modelleri gözüme çarpıyor. Bu, eski fabrikamızda (Enter'da) yapılan imalat çeşitlerinden biriydi. İşte 'çanaklı vibratör' diye adlandırdığımız bu küçük makine, bizim imalat konumuzu, belki de kaderimizi değiştiriyor.

Tanınmış bir ilaç firmasının elemanları, nasıl olmuşsa duymuşlar ve gelip bizi buluyorlar. Bir öksürük şurubunun

kapaklarını otomatik olarak dizmek için bu vibratörden istiyorlarmış. Anlaşıyor, yapıp teslim ediyoruz. Hoşlarına gidiyor, işimizden gayet memnun kalıyorlar.

Bizimle temas kuran iki arkadaştan biri olan Cenap isimli genç mühendis "Siz temiz ve düzgün iş yapıyorsunuz, bizim yurt dışından getirdiğimiz bazı sistemler var. Onları da yapabileceğinizden eminiz." diyor. Vibratörün imalat aşamasında, firmamıza sıkça geldiklerinden hem Cenap'la hem de Yalçın'la samimi oluyoruz. Bu defa 'döner tabla' diye adlandırılan basit bir makine sipariş ediyorlar. O işin yapımından da alnımızın akıyla çıkıyor, böylelikle ilaç sektörüne de adım atmış oluyoruz. Öyle ki şayet bu sektörde çalışırsak, istikbalimizin çok daha parlak olacağını düşünmekteyiz. Akabinde yapılanmamızı bu yönde değiştirmeye ve geliştirmeye başlıyoruz.

Ancak şimdi biz ortaklar arasında bir sorun baş göstermekte. Oktay'la bu işe başlarken aramızda bir protokol yapmıştık ve yaptığımız bu protokoldeki maddelerden biri aynen şöyleydi:

"Şayet alınan bir iş, ELM şirketinin ticaret sicilinde belirtilmemişse bu imalat, E&B şirketince yapılacak ve bu firma üzerinden fatura edilecektir."

Madde bu kadar açık ve net... Bugüne kadar bilmediğimiz, yapmadığımız işlere doğru yöneldiğimize ve bu işler, ELM şirketinin imalat portföyünde bulunmadığına göre bu imalatların adresi elbette ki E&B olacak. Ne var ki Oktay bu duruma itiraz ediyor. Sebebi ise bu şirketteki hissesinin %50 olması, yani kazancının otomatikman düşecek olması.

"Ben yarı yarıya bölünmesine karşıyım. Şayet ELM olmasaydı, biz bu firmalarla tanışamayacak, dolayısıyla şu an bunları konuşmayacaktık." diyor.

Lâf ola beri gele... Şunun dediğine bakın hele. Şayet ile söze başlarsak bu iş yarışa döner ve sonu gelmez. Eğer bugün

iyi bir noktadaysak, bunda ikimizin de emeği ve katkısı var. Onun yalnız başınayken ne hâlde olduğunu gördük. Ben de yalnız başınayken pek bir şey yapamadım. Demek ki büyüklerimizin sözü doğruymuş. Boşuna türememiş "Bir elin nesi var, iki elin sesi var." sözü. Yani bu durumda bizim de birlik olup uzlaşı sağlamamız lazım. "Ben, sen" demekle hallolmaz bu işler ama gel de anlat anlatabilirsen. Oysaki benim tek isteğim, daha evvelki konuşulanlara, yaptığımız anlaşmalara uyulması. Bu yüzden ben de onun dediğini kabul etmiyorum ve haklı olduğumu düşünerek ısrarla mukavelemizde yazılanlara uymamız gerektiğini söylüyorum. Bir an susup kalıyor, ardından atılıp o bir teklif sunuyor:

"Pekâlâ, o zaman ben ELM'deki hissemin yüzde onunu karşılığında hiçbir şey istemeden, yani bedelsiz olarak sana vereyim, böylelikle senin payın yüzde kırka çıksın fakat bundan sonra ne olursa olsun her türlü imalat, ELM' de yapılsın. Ayrıca ben, senin firmandaki hissemden de feragat edeyim ve E&B' deki tüm hisseler senin olsun. Ancak o firma, bundan böyle pasif olarak kenarda dursun, bir iş yapmasın. Zaten sen de bu firmayı ortaklığımızın başında, kendini güvende hissetmen için kurmak istememiş miydin? İşte sana bir fırsat. Böylelikle istediğin gerçekleşmiş olur.

Söyledikleri karşısında empati yapıyorum. Bu sektörle, yani ilaç sektörüyle tanışmamıza gerçekten çanaklı vibratör vesile olmuştu. O da ELM'nin bir imalat çeşidi olduğuna göre Oktay söyleminde haksız sayılmıyor. Üstelik yüzde on vermeyi teklif ediyor. Hem de bedelsiz olarak... Aslında bu benim için bir hediye. Böylelikle şirketteki payım, hatırı sayılır bir orana erişecek ve ELM'nin yüzde kırk hissedarı olacağım.

Artık Oktay'la hemfikiriz fakat Erman Bey'le dokümanlar konusunda yaşadıklarımı unutamadığımdan haklı olarak kendimi olabildiğince garantiye almak istiyorum. Erman Bey

işe başlarken kendisini dürüst bir insan olarak tanıtmış, iş paylaşmaya geldiğinde ise ağzından çıkanları unutmuştu. Bir kez daha aynı durumla karşılaşmak, aldatılmak istemiyorum ve hakkım olan yüzde on hissemin de resmileşmesini talep ediyorum. Oktay önerimi pek uygun bulmuyor.

"Yeniden bir sürü mevzuatla uğraşmaya gerek yok, lütfen sen bana güven! Bugünden sonra senin payın yüzde kırktır. Bu konuda hiç tereddüdün olmasın." diyor.

Yine değişen bir şey yok. Yine aynı film... Oktay da Erman Bey gibi kendisine güvenmemi istiyor. Zaten yapacak başka bir şeyim yok. Öte yandan herkesi kendim gibi bildiğimden üstelemiyorum. Zaten oldum olası ortama uyum göstermeye çalışan bir yapım vardır. Bu yüzden de başıma gelmedik kalmamıştır ya, o da işin başka tarafı. Lakin yine de her zaman aynı şeyi yapar, karşımdakine 'Pekâlâ, madem öyle istiyorsun. Benim atım kısrak olsun' der ve geçer giderim. Bu olayda da farklı davranmıyorum. Bence ters bir vaziyet de yok ortalıkta. Ortağız ve birbirimizin sözüne inanmamız, güvenmemiz gerekiyor. Zaten güvenip itimat etmezsek ortaklığın bir anlamı kalmaz ki.

Artık tam otomatik makineler imal etmeye başlıyoruz. Çok zevkli işler. Özellikle ortaya çıkıp da çalıştığını gördüğümde mutluluğumu tarif edebilmem imkânsız... Diğer yandan bu işlere başladığımız ilk zamanlardaki hâlimizi hatırlıyorum da o günleri nasıl komik buluyorum anlatamam.

Bir gün Oktay'la Bomonti'de bulunan bir ilaç fabrikasına gitmiş, orada gördüğümüz makineyi şaşkınlıkla izlemiştik. Alt tarafı pedala basılarak tek musluktan şişe dolduran bir makineydi ama biz daha önce benzerini görmediğimizden çalışırken nasıl da ilgiyle seyretmiştik. Sanki dünyanın en karmaşık

makinesiydi. İşte o günlerde bize çok zor gelen o işler, şimdi gözümüze oyuncak gibi görünmekte...

O günlerle mukayese ettiğimizde ne kadar yol aldığımızı görebiliyorum. Bu arada gün geçtikçe işimiz büyüyor, müşteri sayımız artıyor. Artık tamamen ilaç sektörüne çalışıyoruz. Büyük ilaç firmaları, makinelerini yurt dışından; Almanya, İtalya, Fransa gibi ülkelerden getiriyor. Küçük firmalar ise maddi güçleri yetmediğinden bize geliyor. Kısa zamanda piyasada oldukça iyi yer ediniyoruz.

Bizden başka aynı işleri yapan sadece bir firma daha var. Yani rakibimiz, sadece bir tane. İkimiz de aynı dönemlerde başlamışız ve bir firmada karşılaşıp aynı işi yaptığımızı görene dek, birbirimizden haberimiz olmamış.

Allah için söylemeliyim. Diğer firmanın yaptığı işler oldukça kaliteli... Hatta "Bizden daha iyiler." desem yalan olmaz ama bu benim hoşuma gitmiyor. Onlardan daha önde olmak istiyor, bunun da ancak daha kaliteli elemanlarla ve bir sistem dâhilinde gerçekleşebileceğine inanıyorum. Ben inanıyorum fakat Oktay benimle aynı fikirde değil. Belki de "İşine gelmiyor." demek lazım. Çünkü bir gerçek var ki işin daha kaliteli olması; tasarım ve kullanılan malzemeyle orantılı olduğu kadar, üzerine verilen emekle, elemanın ustalığıyla ve de harcanan zamanla alakalı. Tabii ki bu da işin imalat süresinin uzaması anlamına geliyor ki Oktay, bu durumdan hiç hoşnut değil. O, bir an önce işler bitsin, nasıl giderse gitsin mantığında... Onun bütün düşüncesi gelecek paranın bir an önce kasaya girecek olması. Bu konuda zaman zaman tartışmalar yaşıyoruz ve son tartışmamızda canıma tak ettiriyor.

Her zaman 'Biz Türklerin mantığında bir terslik var' diye düşünmüşümdür. Şimdiye kadar defalarca görüp yaşamışlığım var ve şu anda da yaşamaktayım. Biz Türkler, yaptığımız işi sadece fonksiyonel olarak düşünüyor, estetiğe hiç önem

vermiyoruz. Yıllar içinde edindiğim genel izlenimim bu. Bir Alman'ın ya da bir İtalyan'ın yaptıklarına baktığımızda hemen bir estetizm göze çarpıyor. Bizlerin yaptıklarında ise bir baştan savmacılık...

İşte ben bunu yıkmak istiyorum ama işim zor. Oysaki kaliteli iş üretmek için harcanan zaman, baştan sağma yapılan bir iş için harcanandan pek de fazla değil. Aralarındaki zaman farkı, belki yüzde onu bile geçmez. Bence, kaliteli üretim bir anlayıştır. Bir felsefedir... Fakat ne yazıktır ki bu felsefeye sahip olmayanlardan biri de ortağım. O, gecikmelerin sebebini daha iyi iş yapabilmek adına kullanılan zamana bağlasa da asıl sebebi bu değil. Her şey çalışanların kalitesi ve tecrübesiyle ilgili... Öte yandan yanımızdaki çalışanların vasfı da belli...

Bir usta hariç diğerleri işi yaparken bozuyor ve düzeltmek için tekrar zaman harcıyor. Yani en büyük sıkıntımız, elemanlarımızın yeterince kalifiye olmaması ama Oktay bunu anlamak istemiyor.

Daha geçenlerde yaptığımız küçük bir tartışmada bana onun gözünde Mithat'ın, Nedret Usta'dan daha değerli olduğunu söyledi. Bak hele sen! Nedret Usta, otuz yaşında çırak olarak bu işe başlamış, torna, freze, tesviye gibi her iş elinden gelen bir adam. Mithat ise henüz on yedi yaşında, çırak sayılacak bir çocuk. Ha! Cebbar, çalışkan ama daha tecrübesi ne ki ortaya hangi işi çıkarsın? Başında durursan iyi, durmazsan iki işten biri hatalı...

Öteki öyle mi? Ver resmi unut, sonrasında en düzgün biçimde al. İşi iyi yaptığından uzun sürüyor ama bir kere yapıyor, yerine taktığında da 'cuk' diye oturuyor. Oktay'ın buradaki mantığı, Mithat'a verdiği işin daha çabuk ortaya çıkması ama yapılanların yarım yamalak olmasının ceremesini de ben çekiyorum. Makinelerin fabrikalardaki kurulumunu ben yaptırdığımdan, çıkan sorunlar sonrasında müşteriyle ben

muhatap oluyor, hesabını da ben vermek zorunda kalıyorum. Bu durumda kaldığım için bana yazık değil mi? İlk gittiğimde özel ilgiyle karşılandığım yerlerde, sonraları çıkan sorunlar sebebiyle neredeyse yüzüme bakılmıyor. Başkasının vurdum duymazlığı yüzünden prestij kaybına uğruyor, itibarımı yitiriyorum. Hâlbuki benim arzum işi atölyede hakkıyla bitirmek ve götürüp müşterinin fabrikasında yüzümüzün akıyla teslim etmek... Fakat görüyorum ki bu açıdan işim zor. Bakalım böylesine bir çalışma şeklini daha ne kadar sürdürebileceğim?

Şu sıralar 'Madem tam olarak bitmedi, neden getirdiniz?' sorusunu müşterilerden sıklıkla duyuyorum ve bu da beni çok üzüyor. Karşılarında ezilip büzülmek, cevap verememek gururumu incitiyor ve benden kaynaklanmadığı için bu durum daha da zoruma gidiyor. Artık dayanamayacak hâle geldiğimin farkındayım. Oktay'a defalarca söylesem de bir kulağından girip diğerinden çıkıyor. Bu da yetmezmiş gibi gereksiz yere atölyeye girip müdahalelerde bulunuyor, işleri karmakarışık hâle getiriyor. İşçiler ise ondan çekinip korkuyor. Son zamanlarda bağırmak, fırça atmak âdet hâline gelmiş onda. O içeri girince hepsi çil yavrusu gibi etrafa dağılıyor, zavallıların elleri ayakları birbirine dolanıyor. Asık suratı ve huysuzluğu yüzünden onu şu sıralar en çok izlenen televizyon dizisi *Dallas*'taki *J.R.*'a benzetiyorlar. Ne derece doğru söylüyorlar bilmiyorum ama beni ise B*obby*'ye benzetiyorlar.

Bir gün yine bir hışımla giriyor atölyeye Oktay. Belli ki bir şeylere kızmış. Öncelikle her işçi, tek tek attığı fırçalardan nasibini alıyor. Daha da ileri gidip birini tokatlıyor. O da yetmezmiş gibi herkesin içinde bana da aynı davranmaya yelteniyor. Karşılığını alınca da tezgâhların birinden kaptığı çekiçle üstüme saldırıyor. Artık kontrolünü tamamen kaybetmiş

durumda. Kendimi korumaya kalkınca tekme tokat birbirimize giriyoruz. İşçiler ve arkadaşımız Sedat zor ayırıyor bizi. Neredeyse birbirimizin kafasını gözünü patlatacağız. Ben kendimi biraz da olsa kontrol ediyorum ama onun ağzından hâlâ köpükler saçılmakta. Daha fazla uyarsam işin sonu çok kötüye gidecek gibi görünüyor. Sedat'ın ricası üzerine "Yiğitlik bende kalsın ya da yine benim atım kısrak olsun." diyerek çıkıp gidiyorum atölyeden.

Yaşananlar hiç de hoş değil. Bugün sanki ortaklığımızın sonunun geldiği gün... Her şey özel bir planla hazırlanmış gibi görünmekte. Bu durumda ufukta ayrılık yolundan başka bir çıkış göze çarpmıyor. Oysaki biz, ne hayallerle yan yana gelmiştik. Firmayı büyütecek, koca bir fabrika kuracaktık. Bunun için Bağcılar'da iki dönümden büyük bir arsa bile almıştık.

"Dolu dolu mu?" demek gerek, yoksa "Topu topu mu?" bilemiyorum ama görünüşe bakılırsa ortaklığımızın ömrü sadece üç buçuk yılmış...

Akşam eve gittiğimde yalnız kalmak için eşime "Yapacak işlerim var." diyorum ve küçük odaya geçiyorum. Amacım şu andan sonra nasıl bir yol izlemem gerektiğini düşünmek ve kendime göre bir plan hazırlamak. Ve tabii ki düşünmeye başladıkça içinde Oktay'ın da bulunduğu geçmiş günler geliyor gözümün önüne. Biz sadece iş değil, aynı zamanda kader ortağıydık. Birlikte birçok şey yaşadık. Birbirimizin sofrasına oturduk, yemeğinden yedik, suyundan içtik. Zaman zaman ailece görüşür; onun çevresindeki ve benim çevremdeki arkadaşlarımızla buluşur, eğlenip sohbetler ederdik. O günlerden kalma güzel anılarım da var, üzücü anılarım da...

Hele bir tanesi var ki onu unutmam mümkün değil. Gerçi olayın içerisinde Oktay yok ama hayata dair acı bir ders almıştım o akşam. Çok yaralanmıştım, çok...

Oktay'ın Bahçelievler'deki evine gitmiştik. Arkadaşları Burak, İlkay ve Kemal de gelmişti. Tabii ki eşleri de... Hep birlikte hoş, güzel bir akşam geçirmiştik. Dönüşümüzde Oktay, Burak'la Kocamustafapaşa'da aynı semtte oturduğumuzu bildiğinden arkadaşına giderken bizi de evimize bırakmasını söylemiş, o da hiç itiraz etmemişti. Fakat her nedense evden çıkıp Londra Asfaltı'na geldiğimizde arabayı yolun kenarında durdurmuş; itici bir ifadeyle "Bizim başka bir yere daha uğramamız lazım, bu yüzden sizi burada indirmek zorundayım." diyerek bizi şaşırtmıştı. Ve tabii ki biz de maaile inmiştik arabadan.

Oğlum Serkan, üç buçuk yaşına gelse de yürümek ve ayakta durmak istemiyor, hemen kucağımıza atılıyordu. Çocukla minibüs tepelerinde seyahat etmek kolay değildi fakat o andan sonra binecek bir vasıta beklemekten başka çaremiz de yoktu. Vakit gece yarısını aşmıştı, doğru dürüst bir araç geçmiyordu. Uzun zaman ayakta durmaktan bacaklarımız ağrımış, mecalimiz kalmamıştı. Öte yandan çocuk "Beni yatağıma yatırın." diye huysuzlanmış, bir annesinin bir benim kucağıma atılmaktan heba olmuştu. Gecenin bir vakti yol kenarında sap gibi bırakılmak, safra gibi savrulup atılmak zoruma gitmişti.

Orada beklerken kafamdan birçok şey gelip geçmiş; yoksulluğa, çaresizliğe verip veriştirmiştim. Neden sonra bir taksi geçmişti de binip dünya kadar da para verip evimize gitmiştik. Adam da insafsızın tekiymiş. "Gece tarifesi." diyerek o akşam neredeyse cebimdeki tüm parayı almıştı.

Basit gibi görünse de o gece yaşadıklarım büyük, derin bir yara bırakmıştı bende. Birinden bir şey istemek ve birine muhtaç olmak zaten fıtratıma aykırıdır. Bundan sonra da aynı durumlara düşmemek, benzer olaylar yaşamamak için düşünmüş taşınmış ve çareyi "Ben de araba alacağım." diye Oktay'ın karşısına geçip diretmekte bulmuştum. Aslında bu hareketim o güne kadar yaşadıklarımın; belki de çaresizliğimin, eksik

kalmalarımın, maddi yetersizliğimin dışavurumuydu. Çünkü her ne kadar dışarıdan bir iş sahibi olarak görünsem de maddi durumumu istediğim şekilde düzeltememiştim. Bundaki en büyük sebep de ülkenin genel durumundan kaynaklanan gelecek endişesiydi.

Karşısına dikilip söylediğimde Oktay'ın yüzü değişmişti ama bir şey dememişti. Muhtemelen kasadan çıkacak parayı düşünmüş, bundan hoşlanmamıştı. Ne var ki birkaç gün sonrasında; ucuz ve ödeme şartlarının uygun olması hasebiyle bir arkadaşının önerdiği 1973 model, Murat 124 marka bir arabayı satın almıştık. İşin gerçeği beni asıl mutlu eden arabayı almaktan ziyade istediğimi, yani kafama koyduğumu yapmış olmaktı. Çünkü biliyordum ki bir şeyi çok istersem ve onun için çaba gösterirsem o iş olurdu. Yani:

"Bir işi bitirmenin yarısı başlamak ise, diğer yarısı azimle sona erdirme çabasıdır."

Amacıma ulaşmış, arabayı almıştım ama evimin önüne getirdiğimde nasıl bir hata yaptığımı anlamış "Almasına aldım da nasıl kullanacağım?" diye kara kara düşünmeye başlamıştım. Oysaki ehliyetimin olmadığını biliyordum fakat hırsıma yenik düşmüştüm. Bilmem ki belki de haklıydım! İnsanın bir işini gördürmesi için birilerinin ağzının içine bakması ya da ona avuç açması, her babayiğidin kabullenebileceği bir şey değildir. Hele ki benim için hiç değildir.

Aslında talihi pek açık biri değilimdir, hatta şanssız bile sayılırım ama nasıl olduysa bu defa şansım yaver gitmişti. Sağ olsun özel şoförümmüş gibi iki ay boyunca Hamit kullanmıştı arabayı. Hamit, geçmişte orkestramızda solo gitar çalan, sonrasında da firmamızın elektrik işlerini yapan bir arkadaşımdı. Kendisi Fındıkzade'de oturmasına rağmen iş çıkışı beni evimin önüne kadar getirir, sabahları da gelip alırdı. Vakti olduğu günlerin akşamında ise bana araba kullanmayı öğretirdi. Ne

var ki kısa bir süre sonra askere gidince ben şoförsüz kalmıştım. Araba ise uzun süre evin önünü beklemiş, günlerce melül melül ben ona, o bana bakmıştı.

Kafama taktım mı her işin üstesinden gelmek gibi bir yapım vardır ve bu huyumu da beğenirim. Bir gün canıma tak etmişti. Ehliyetim olmamasına rağmen her şeyi göze almış, işe gitmek için arabaya atlayıp tek başına yola koyulmuştum. Fakat kullanırken de "Aman Allah'ım! Yasa dışı bir iş yapmak ne zor şeymiş!" demiştim. Çünkü büyük bir suç işlediğimi zannediyordum. Böyle düşünmemin sebebi de tabii ki cebimde ehliyetimin olmamasıydı. Her düdük sesi duyduğumda, benim için öttürülüyor sanıyordum. Uzaktan gördüğüm her trafik polisi önüme geçecek, bana "Dur!" diyecek gibi geliyordu. Kullanırken çok tedirgin oluyordum ve bu da beni geriyordu. Bu tedirginliğim yüzünden az da sıkıntı çekmedim zaten...

Her akşam iş dönüşü Vatan Caddesi üzerinden gelir, Malta yokuşundan Fındıkzade'ye çıkardım. Yokuşun başında trafik ışıkları vardı ve kırmızı ışık yandığında araçlar mecburen dururdu. Her şoför bilirdi ki yokuşta duran bir aracı kaydırmadan kaldırmak zordur ve küçük de olsa kazalara sebebiyet verebilir. Bense o güne dek aracı bir kez dahi kaydırmadan kaldırmıştım. Ancak sürekli bir korku yaşamaktaydım. Endişem ışıklar yandığı anda en önde kalmaktan dolayıydı. Korkuyordum; çünkü arabayı kaldıramayıp istop ettirdiğim takdirde arkamda bekleyen araçlar kornalarına basacak, beni protesto edeceklerdi.

İşte bir akşam korktuğum başıma gelmiş, tam da yokuşun başında kalmıştım. Kalkacağım anda aracı istop ettirmiş, arkamdakiler kornalarıyla kakafoni oluşturunca da heyecanlanıp ışığa tutulmuş tavşan misali hareket edemez olmuştum. Gerçi kendime göre haklıydım zira oldukça dik bir yokuştu ve bu hadise kaymamak için telaşlandığımdan başıma gelmişti. Sonunda o akşam aracı yürütsem de neler çektiğimi bir ben bir de Allah bilir.

İşin kötüsü sadece o akşamla da kalmamıştı başıma gelenler. O yokuşta her durduğumda arabayı stop ettirmek âdeta farz olmuştu benim için. Çareyi güzergâhı değiştirmekte bulmuş, sonrasında birçok alternatif denemiştim. Bunlardan biri de eve yolu uzatma pahasına da olsa Aksaray üzerinden gitmekti...

Askeri idare hâlâ iş başındaydı ve mavi bereli askerler her tarafa yayılmış, omuzlarında silahlarla asayiş görevini yürütüyorlardı.

Hiç unutmam! Yağmurlu bir akşamdı... Haseki'den Cerrahpaşa'ya doğru ilerliyordum, trafik sıkışıktı ve araçlar sürekli dur-kalk yapmaktaydı. Birden düdük sesi duymuş, kafamı çevirip baktığımda arabanın yanında bir asker görmüştüm. Korkudan bir an için trafikte olduğumu unutup aracın içinde eğilmiş, sanki duyacakmış gibi ona bakarak kapalı camın ardından sormuştum:

"Bana mı öttürüyorsun?"

İşte o an gelmişti ne geldiyse başıma. "Bamm!" diye bir ses duymamla koltuğa yapışmam bir olmuştu. Boynum kırıldı zannetmiştim bir an. Meğer öndeki araca vurmuşum.

"Ne oldu Ağabey, bir yerine bir şey olmadı ya?" diye sormuştu biri. Kafamı kaldırdığımda görmüştüm ki biraz önce düdük çalan askerdi bu. Ben hesap soracağını düşünürken o olayın nasıl olduğunu sormuş, benimle ilgilenmişti.

"Bana düdük çalıp işaret ettin ya, o sırada sana bakarken oldu ne olduysa." dediğimde ise şaşırarak cevap vermişti asker:

"Yoo! Düdüğü ben sana çalmadım ki karşı kaldırımda itişip kakışan gençlere çaldım."

Duyduğum an nasıl da kızmıştım kendime. Tabiri caizse tam manasıyla "Ne şehittir ne gazi, korku yoluna kurban gitti Niyazi." durumuna düşmüştüm. Ve tabii ki bütün bunların sebebi ehliyetsiz trafiğe çıkıp kendimi suçlu hissetmemdi.

Trafik durmuş ve öndeki aracın sahibi inmiş, canımı alacakmış gibi kapının önünde beni beklemekteydi. Baktığımda görmüştüm ki arabasının arkası tamamen göçmüş, bagaj kapağı kapanmıyordu. Benimkinin de ondan farkı yoktu ve zararım hiç de az değildi. Ön panel parçalanmış, farlarından biri haşat olmuştu. Ne var ki her ne kadar ehliyetim olmasa da kurallarla ilgili oldukça birikimim vardır. Zira biliyordum ki arkadan vuran daima suçludur. Ayrıca benim ehliyetimin olmaması ise başlı başına bir suçtu zaten...

Bütün bunların ışığında akıllı davranmış, adama ehliyetten hiç bahsetmeden üstümde yeterli param olmadığını, beni takip etmesini söylemiştim. Sonrasında ben önde, adam arkada yolu tutmuştuk. Evin önüne geldiğimizde adam arabasının sağını solunu tekrar incelemiş, sonrasında benden hasarına karşılık tam dört bin lira istemişti. Fazlaydı ama korkudan sesimi çıkartamamıştım. Adam da fırsatçının tekiymiş. Üstelik bir de avukatmış utanmaz...

Bunu yaptığımız kısacık sohbette aba altından sopa gösterircesine söylemişti. Ama yine de hâlime şükretmiştim. Zira adam bir de ehliyetimin olmadığını öğrense neler yapardı kim bilir? Bendeki de şans işte! Ortalıkta başka araç yokmuş gibi gide gide bir hukukçunun aracına vurmuşum. Gerçi nereden bilecektim ki? Bilsem ki illa vuracağım; ona değil, gider alelade birinin aracına vururdum. Velhasıl bendeki şansla büyük ihtimalle bu defa da başıma, başka bir dert çıkardı...

Evimin merdivenlerini çıkarken aklım hâlâ adama ödediğim paradaydı. Az para da değildi ki! Tam tamına dört bin lira... Sanki bu miktarda para ödemenin abonesi olmuştum. Çünkü arabayı aldığım ilk günlerde de sürmeyi öğrenirken, üstelik Hamit yanımdayken bir araca daha vurmuştum. Kuyruğunu çökerttiğim araç, eski model bir Amerikan arabasıydı. Sahibi de pek uyanıkmış. Arabasından iner inmez ehliyetimi

sormuş, kem küm edince de beni karakola gitmekle tehdit etmişti. Sonrasında pazarlık yapıp anlaşmış, adamı firmaya götürüp şirketin kasasından borç alıp dört bin lira ödemiştim.

Artık yaşadıklarım beni bezdirince kararımı verip ehliyet almaya karar vermiştim. Düşüncem doğruydu çünkü her ufacık kazada böylesine astronomik paralar ödersem yakında elimde avucumda bir şey kalmazdı. Trafiği ve motoru zaten vermiştim, şimdi sıra direksiyondaydı. Bir tanıdığım Maslak'taki imtihan alanında ders almam gerektiğini söylemişti. Ben de denileni yapmış ve aldığım derslerin faydasını görmüş, böylelikle de bütün kuralları öğrenmiştim. Gösterilenleri zaten biliyordum ama eğitmen imtihanda çok daha titiz davranılacağını söyleyip inceliklerini anlatmış, uygulatmıştı.

İmtihan günü beni yine bir heyecan almıştı ve arabaya yine üç kişilik bir imtihan heyeti binmişti. Bu defa aracı gayet güzel kaldırmış, polislerin uyguladıkları tuzaklara düşmemiştim. Düşmemiştim ama bu sefer de yanımdaki polis geri geri gelirken bilmediğim tabirlerle bir şeyler yapmamı istemişti. Dediklerini yapmaya çalışmıştım ama beceremediğim. İçlerinden birinin "Geçmiş olsun, inşallah bir dahaki sefere." demesiyle anlamıştım başaramadığımı.

Moralim bozulmuş, imtihan sahasını başım önde terk ederken kara kara ne yapacağımı düşünüyordum. Neden geçirmediklerine mana verememiş, anlamakta zorlanmıştım. Oysaki her şeyi hatasız yaptığıma emindim ve bu işte bir bit yeniği olduğunu düşünmekteydim. Her şey yanımda oturan polisin "Şimdi de çift yönlü yolda geri geri gel ve sonrasında dur." demesine kadar doğru gitmişti. Onu da yapmıştım ama her nedense yine de benim için sonuç hüsrandı.

Oysaki araba kullanmanın adamakıllı ustası olmuştum. İstanbul kazan ben kepçe, her semtinde durmadan gezip fink atıyordum. Fakat iş ehliyet imtihanına geldiğinde nedense olmamıştı.

Akşam evde hararetle imtihan sahasında yaşadıklarını anlatırken baldızım atılmış "Enişte sana torpil yaptırmamı ister misin?" demişti. Bense kızı ciddiye almamış "Dalga geçme." diye kızmıştım. Ciddi olduğunu söyleyip nasıl olabileceğini anlatınca da kendime yakıştıramamış "Hakkını vermeden bir şeyi elde etmek bana etik gelmiyor." diyerek aklımca noktayı koymuşsam da eşim kızıp atılmıştı:

"Ne var ki bunda? Para vermiyorsun, pul vermiyorsun. Kardeşimin dediğini yap da bir an önce al şu ehliyetini. Al ki sen de rahatla biz de rahatlayalım."

Pek hoşlanmamıştım, benim için bir ültimatom gibiydi bu söylem fakat uzatmamak için "Peki." diyerek konuyu kapatmıştım. Gerçekten torpil yaptırmayı sevmem. Ne var ki bir çaresi de yok gibiydi sanki. Çünkü herkesin dilinde dolaşan bir cümle benim kafamı da karıştırıyordu:

"Şayet torpilin yok ise ya da para vermezsen asla ehliyet alamazsın."

Ertesi günün akşamı baldız ne yapacağımı söylemişti bana:

"İmtihana girdiğinde yanındaki polise Nuri Bey'in ahbabı olduğunu söyleyeceksin."

Şaşırmış ve "Sadece bu kadar mı?" diye sormuştum. Çünkü bana göre böyle bir iş, bu denli basit olmamalıydı. Üstelik daha kendisine imtihana gireceğim tarihi bile söylememiştim. Sorduğumda ise kestirip atmıştı:

"Vallahi bu iş böyle yürüyormuş, sorduklarında öyle diyecekmişsin."

İmtihan günü geldiğinde sınav yerinde, yine direksiyon başındaydım. Bu defa yanıma babacan görünümlü bir komiser oturmuştu. Bir dakika geçmeden de sormuştu:

"Nuri Bey neyin oluyor?"

Şok olmuştum o an. Nereden biliyordu ki sormuştu? Ben kendisine henüz bir şey demeden sorması ilginçti. Bereket versin ki kendimi çarçabuk toparlamış, yakın ahbabım olduğunu söylemiştim. Hâlbuki işin gerçeği şimdiye dek böyle birini ne görmüş ne de tanımıştım. Ne var ki "Kendisi ahbabım olur." dedikten sonra komiserin yüzündeki müstehzi ifade de gözümden kaçmamıştı. Fakat bir yorumda bulunmamış "Hadi, başla bakalım." demişti.

Kalkış anından itibaren gereken ne varsa hepsini usulüne göre yaptığımı düşünüyordum. Aracı sürerken içerde oturanlardan en ufacık bir ses çıkmıyordu. Az sonra yanımdaki komiserin konuşmasıyla sessizlik bozulmuştu:

"İleriki yoldan sola sap ve bitiş noktasında dur!"

Söylediğini yapıp dönerken mümkün olduğunca açıktan almaya çalışmıştım. Çünkü ders aldığım eğitmen sola dönüşlerde böyle yapmayı unutmamamı defalarca tembihlemişti. Fakat buna rağmen komiser "Git, git!" diyerek telaşla uyarmıştı beni. Neredeyse karşı kaldırıma çarpacakken "Tamam, şimdi dön." demiş, bitiş noktasına gitmemi istemişti. Açıktan alınacağını biliyordum ama karşıya bindirecek kadar da yaklaşmam gerektiği söylenmemişti. Kaldırıma o kadar yaklaşmıştım ki dikkat etmesem bindirebilirdim.

Aracı durdurup indiğimizde komiserin söylediklerini işitince afallayıp kalmıştım.

"Müdahaleme şaşırdın değil mi delikanlı" demişti. "Seni uyarmasaydım kaldırıma o derece yaklaşıp dönmeyecek, biz de bunu yeterli görmeyip beğenmeyecektik dolayısıyla sen de imtihanı kazanamayacaktın. Şimdi ise her şeyi usulüne uygun yaptın. Hadi bakalım ehliyetin hayırlı olsun."

"Hayırlı olsun." lâfını duyunca nasıl da sevinmiştim. Uçacak gibi olmuş ama utanıp sevincimi belli etmemiştim. Öte

yandan içim rahattı çünkü bana yapılan torpil, anladığım kadarıyla sadece komiserin beni uyarmasıydı. Elbette ki buna da şükretmem gerekiyordu. O beni uyarmasaydı kim bilir ehliyet almak için daha kaç kez imtihana girecektim.

Bir hafta sonra ehliyetim elimdeydi ve artık kimseden çekinmeme gerek kalmamıştı. Bundan dolayı bir ceza yeme korkum da yoktu ama insanın şansı yaver gitmezse terslikler dönüp dolaşıp onu buluyor...

Bir gün iş görüşmesi yapmak üzere Fatih'e gidecektim. Demirkapı'ya yaklaşırken nereden çıktığını anlayamadığım bir polis eliyle işaret edip durdurmuş, ehliyetimi, ruhsatımı istemişti. Emir büyük yerdendi zira polis devleti temsil ediyordu. Ve tabii ki torpido gözünden ruhsatı çıkarıp vermiştim. Bakıp incelediğini, sonrasında makbuz koçanını eline alıp bir şeyler yazmaya kalktığını görünce de telaşla sormuştum:

"Ne yapıyorsunuz, ceza mı yazıyorsunuz?"

"Evet" demişti. "Ceza keseceğim çünkü ruhsatınızın süresi dolmuş."

Şaşırmış, adama "Ne! Süresi mi bitmiş?" demiştim. Arabayı kullanıyordum ama o güne dek merak edip ruhsattaki muayene tarihine bir kez bile bakmamış, ne olduğunu ancak polisin elinden alıp inceleyince anlamıştım. Fakat ilginç bir durumla karşı karşıyaydım. Ruhsat üç yıllıktı ve ne gariptir ki o süre dün dolmuştu, yani o gün, cezayı hak ettiğimin birinci günüydü. Bense bir günlük gecikme için ceza kesilmesini yedirememiş, cesaretimi toplayıp polise sormuştum:

"Kirada mı oturuyorsunuz?"

Adam, ummadığı soru karşısında suratıma bön bön bakmış ama yine de cevap vermekten erinmeyip "Evet." demişti.

Cevabını alınca hemen bir soru daha sormuştum:

"Kiranızı her ayın başında, yani muntazaman tam gününde ödüyor musunuz?"

"Neden sorguluyorsun? Bu özel bir durum" der gibi yüzüme baksa da cevabını vermişti polis:

"Nerede ayın başında ödemek? Çoğunlukla gecikiyoruz."

Beklediğim de zaten buydu. Fırsatı bulunca hemen taşı gediğine koymuştum:

"Sayın memur bey! Siz ayda bir ödemeniz gereken kirayı bile geciktirirken nasıl olur da üç yılda bir yenilenmesi lazım gelen ruhsat muayenesini, 'bir gün geçti' diye cezai muameleye tabi tutarsınız, sizce reva mı bu yaptığınız?"

Adamcağız utanmıştı ama yiğitliğine de yedirememiş olacaktı ki "Tamam, tamam! Derhâl git muayeneni yaptır" diyerek yanımdan uzaklaşmıştı. O olay ders olmuş, o günden sonra da her türlü evrakı sıkı sıkı kontrol etmeye başlamıştım. Ve böylelikle anlamıştım ki:

"Hata yapmamak için azami dikkat göstermelisin. Zira hayat, hatalarını yüzüne vurmak için fırsat kollar."

3. Ortaklık Bitiyor

Bugün kavga ettiğimiz günün ertesi... Geçen süre ben de pek bir şey değiştirmiyor. Aynı düşüncelere sahibim. Yani ortaklıktan ayrılma düşüncesine... Biliyorum ki birbirimize sille tokat girecek kadar yüzgöz olmuşsak bu iş yürümez. Bugün olmazsa yarın yine aynı duruma düşeriz. Oktay ne durumdadır ne düşünür onu bilemiyorum. Öte yandan ufak tefek pürüzler olsa da ben kendi hâlimden memnundum ama Oktay değilmiş meğer. Zaten bildim bileli hep endişelerle yaşıyor. Yok efendim bu piyasa çok darmış, bir yıla kalmaz bütün firmalara iş yaparmışız da ortalıkta sipariş verecek firma kalmazmış.

Siparişle iş yapmak zormuş, seri üretimi olan bir imalata girmek gerekirmiş, falan filan... Anlaşılan o ki mutsuzluk adamın kanına işlemiş.

Sabah mesaiye başlama saati... İkimiz de odamızda, masalarımızın başındayız. Ne var ki hiçbirimiz ortaya bir lâf atmıyor, karşıdan gelecek atağı bekliyoruz.

"Daha ne kadar sürecek bu durumumuz? Bu saatten sonra bir arada olabileceğimizi düşünmüyorsun herhâlde." diyerek Oktay gırtlağından çıkan boğuk ve tatsız bir sesle odadaki sükûneti bozuyor. Yüzümü çevirip bakıyor, göz göze gelince de lâf ağzımdan çıkıyorum:

"Bana sorma, sen karar ver!"

"Dünkü olay bence her şeyi noktaladı. Konuşup anlaşarak bu ortaklığı bitirelim."

Onun kararlı görünümü karşısında "Sen öyle istiyorsan öyle olsun." diyorum. Bu kadar çabuk kabul edeceğimi düşünmemiş olacak ki şaşkın bir ifadeyle söyleniyor:

"Ha! Demek bunu sen de istiyorsun. O zaman benim de işime gelir vallahi."

Yalan değil söylediği. Muhakkak ki işine gelir. Çünkü ben bugüne dek bütün projeleri çizmiş, detaylara ayırmış, malzeme listelerini hazırlamışım. Şu an yerime biraz bilgi sahibi kim gelse rahatlıkla bu işi götürüp sürdürebilir. Üstelik bir de teknik eleman alıp yetiştirmişim. Bu durumda ayrılmam elbette ki hoşuna gider. Böylelikle işin tek sahibi olur, kazancını bölüşmek zorunda kalmaz.

Kararlılığını görünce kafamda ortaklığı en az zararla bitirmenin planlarını yapıyorum ancak o ne düşünüyor bilemiyorum. "İkimiz de kararlı olduğumuza göre tamam o zaman, uzatmanın gereği yok." deyip soruyorum:

"Pekâlâ, nasıl bir yol izleyeceğiz? Firmanın büyük hissesi senin, bu durumda devam hakkını muhakkak sen kullanmak isteyeceksin. Yanılıyor muyum?"

Sesini yükselterek gürlercesine cevap veriyor:

"Elbette ben kullanacağım, tersi olamaz ki zaten."

"Bak Oktay!" diyorum. "Dün kavga etmiş olabiliriz ama unutma ki bugüne kadar güzel günleri birlikte geçirdik, zor günleri birlikte göğüsledik. Anlaşıldı ki birlikteliğimiz bu kadarmış. Ben sana asla bir zarar vermek istemem ama kendim de zarar görmek istemem. Yollarımız ayrıldıktan sonra ben de kendi firmamla yola devam etmeyi arzuluyorum fakat anlıyorum ki senin çekincelerin var. Ama şunu bil ki en az bir yıl süreyle bu işlerle uğraşmayacağım, bundan emin ol! Üstelik bu konuda sana söz de verebilirim. Benim tek arzum, hakkım olanı alıp buradan güzellikle ayrılıp gitmek. Bunun için derim ki; şu an bankada olan nakit paranın ve elimizde mevcut olan vadeli çeklerin payıma düşen yüzde kırk karşılığını bana ver. Atölyedeki demirbaşların ve ambarımızdaki malzemelerin sayımını yapalım, onların bedelini de bana altı eşit taksitte senetle öde."

Yüzü gülüyor Oktay'ın. Söylediklerimi duyunca üstüne bir rahatlık çöküyor.

"Helal olsun sana Buğra." diyor "Senden de bunu beklerdim. Şu yaptığın kolaylığı bana kardeşim bile yapmazdı."

Takdir etmesi güzel... Bu tavrı dostça ayrılacağımız anlamına gelir ki bu da beni memnun ediyor. Hemen yanından uzaklaşıp öncelikle evrakları inceliyorum. Sonrasında da atölyedeki malzemeleri sayarak firmanın gerçek parasal değerini çıkarıyorum. Bunu çok dikkat ederek titizlikle yapıyorum zira oldum olası hak yemekten korkar bir yapım vardır. Her makinenin fiyatını, kullanım sürelerini göz önünde bulundurarak belirliyorum. Şayet bu hesaplamada bir hak geçiyorsa mutlaka benden Oktay'a geçiyordur. Zaten o da dürüstlüğüme inanmasa bana hesaplatmaz, kendi hesaplardı. Her malzeme ve tezgâhın bedelini olduğundan daha düşük gösteriyorum. Tüm hesabı benim

hakkım ona geçebilir ama onunki bana geçmemeli düşüncesiyle yapıyorum. Sonuçta firmadan üç milyon lira alacağım çıkıyor.

Bu arada elimizde hemen paraya dönüşecek hazır bir de makine var. Satılmış olsa payıma en az iki yüz bin lira düşer. Talepte bulunup "Buna da bir değer biçelim" diyorum, kabul etmiyor. Müşteri bulup sattığında payıma düşeni vereceğini söylüyor.

"Nasıl inanacağım? En iyisi bir senet imzala" diyorum. Yine kabul etmiyor fakat söz veriyor:

"Sana erkek sözü! Satayım, paranı peşin ödeyeceğim."

Yapacak bir şeyim yok. Çaresiz güvenmek zorundayım.

Önerime göre bana sekiz yüz bin lira nakit, bir milyon iki yüz bin liralık vadeli çek, her ay ödemek üzere de iki yüz elli bin liralık dört adet senet vermesi gerekecek. Yaptığım hesabın sonucunu söylüyorum. Kafasını 'olur' anlamında sallayıp cevaplıyor:

"Tamam, yarın oturup halledelim."

Bu sözü şu andan sonra benim işsiz kalmam anlamına geliyor ve beni bir düşünce alıyor. İş hayatına yine her şeyi silip yeniden başlamam gerekiyor. Şu andan sonra ne yapmalıyım, elime geçecek olan parayı nasıl değerlendirmeliyim? Birçok soru yumak olmuş, karşımda çözülmeyi bekliyor.

Ertesi sabah yazıhaneye gittiğimde Oktay'ı, hesap yaparken buluyorum. Yüzü asık, gözleri şiş... Belli ki gece uyku uyumamış, kafasında bir şeyler kurmuş. Beni görünce heyecanlanıp hızlı hızlı nefes almaya başlıyor ve titrek bir sesle "Senin niyetin beni batırıp yok etmek mi?" diye başlıyor söze. Duyduklarım karşısında bir an afallıyor, doğru dürüst konuşamıyorum.

"Bunu da nereden çıkardın durup dururken?" diyorum. "Ağzından çıkanı kulağın duyuyor mu? Söylediğine kendin

inanıyor musun? Bunu düşünmene sebep olacak ne yaptım ki?"

"Bulunduğun öneriye baksana! Böyle bir şey yapmaya kalkarsam, bu benim sonum olur. Bu şekilde işimi sürdürebilmem imkânsız... Sen beni batırmak için özellikle böyle bir teklifte bulunuyorsun." diyor.

Gel de hırsından çatlama şimdi. Tekliften kasti; bir gün önce bana "Senin yaptığını kardeşim olsa yapmaz." dediği önerim... Hâlbuki duyduğunda nasıl da sevinmişti. Dahası teşekkür bile etmişti. Şimdi ne oldu da böyle konuşuyor, anlayamıyorum. Soruyorum, bir şey söylemiyor. Belli ki çamura yatıyor. Zaten bu tip davranışlarını gerek bana gerekse başkasına karşı sıklıkla görüp yaşamış, defalarca tanık olmuştum. Söylediği sözden vazgeçip kıvırmak, onun için olağan bir şeydi ve yine biliyorum ki sıkıştığında söylediğini "Söylemedim." demek onun için çok kolaydır. Elbette bu davranışı benim için pek de sürpriz sayılmıyor.

Bir ara masasından kalkıyor, ellerini cebine sokup 'dünyaları ben yarattım' dercesine kendinden emin bir ifadeyle konuşmaya başlıyor:

"Sana iki yüz lira peşin verir; bir milyon üç yüz bin lirayı sekiz aylık çeklerle kapatır, kalan bir buçuk milyon lirayı da ayda yüzer bin liralık senetlerle öderim ve benden daha fazlasını da bekleme!"

Bu sözleri duyduğum an kan tepeme sıçrıyor. Hani 'küfretse daha iyiydi' denir ya, öyle bir noktadayım. Nasıl bir tekliftir bu? Alay mı ediyor, yoksa beni mi sınıyor anlamış değilim. Kabul edemeyeceğimi, teklifinin adil olmadığını, asıl kendisinin beni batırıp çaresiz bırakmak istediğini yüzüne haykırıyorum fakat umurunda bile olmuyor. "İşine gelirse." diyor.

Sinirleniyor, bir panter gibi üstüne saldırmamak için kendimi zor tutuyorum. Bu da ne demek şimdi? "İşine gelirse ha!" Çok geçmeden anlıyorum ki bir kez daha itimat etmenin, karşımdakine güvenmenin cezasını çekiyorum. O an aklıma annemden sıklıkla duyduğum bir söz geliyor.

"Kişi, kendisi neyse karşısındakini de öyle bilirmiş."

Bu sözü iyi bildiğim hâlde her defasında aynı hataya düşüyor, her seferinde aldatılıyorum. Çünkü her zaman karşımdakinin kendim gibi iyi niyetli olacağını düşünmekteyim. İşte şimdi Oktay'la da aynı noktadayız. Adam kalkmış hesabı yüzde otuz pay üzerinden hesaplayacağını söylüyor. Oysaki E&B'nin kurulduğu dönemde hissemin yüzde kırka çıkarılıp resmileştirilmesini, kayıt altına alınmasını söylediğimde bana "Buğra yeniden bir sürü mevzuatla uğraşmaya gerek yok. Sen bana güven, payın yüzde kırktır. Lütfen bu konuda tereddüdün olmasın." demişti ama verdiği sözden dönmek onun için hiçbir zaman sorun olmadı ki şimdi olsun.

Yine aynısını yapıyor ve "Ben öyle bir şey söylemedim." diyerek ağzından çıkanları inkâr ediyor. Yani işin özü şimdi bana resmileştirilmeyen yüzde on payımı koz olarak kullanıyor ve şayet onun istediğine razı olmazsam hesabı utanmadan resmi gözüken yüzde otuz pay üzerinden yapacağını söylüyor. Yani açıkça tehdit ediyor.

Neler geçmiyor ki o an gözümün önünden... Karakollar, nezarethaneler, hapishaneler, hücreler... Hatta cenaze namazları bile... Atlayıp gırtlağına sarılmak, yerde duran demir çubuğu kafasına indirip orada yere yığmak. Daha neler neler...

İyi ki yanımda silah yok. Gerçi hiçbir zaman da olmadı ya, neyse işte! Üstelik de hiç sevmem. Çünkü böylesine bir psikoloji içinde yanımda olsa kesinlikle çeker vurabilirim, hem de tereddüt etmeden. Neyse ki bütün bunların hiçbirini yapmıyor, içimden sürekli sabır duası edip kendimi yatıştırıyorum.

Ve o an karşımdaki insan gözüme dünyanın en aciz, an zavallı mahlûku olarak görünüyor.

"Ne yaparsan yap, nasıl yaparsan yap ama şu işi bir an önce hallet, yarın Sedat gelip senden tüm evrakları alsın." diyorum ve kapıyı çarparak oradan hızla uzaklaşıyorum.

Sedat, Doğu Bey'in yanında çalışırken tanıdığım arkadaşım... Hani maaşını yüksek bulup da kendimi onunla mukayese ederek sonrasında yaptığımdan utandığım insan... İyi bir ustadır kendisi. O da Enter firması Mordan grubuna satıldıktan sonra işten atılanlar arasındaydı. Eline geçen tazminat parasıyla ve yaptığı birikimlerle kendisine Şişhane'de küçük bir dükkân açmış, piyasaya iş yapmaya başlamıştı. Zaten Ekin'le ortak olup aldığımız tornayı da o zamanlar onun dükkânına koymuştuk. Yerini işgal etmemize pek razı değildi ama Ekin eski arkadaşı olduğu için onu kıramamış, kabul etmişti. Biz yanından ayrıldıktan bir süre sonra her ne olduysa işleri kötü gitmiş, dükkânını kapatmak zorunda kalmış ve gelip Oktay'la beni bulmuştu. Zaman zaman atölyemizde kendisine parça başı iş vererek, para kazandırmaktaydık. Özellikle de ustası olduğu vakum pompalarının imalatını yapmaktaydı.

Sedat, eskiden beri tanışıklığı olmasına rağmen Oktay'dan pek hazzetmezdi. Hareketlerini samimi bulmazmış, kendisi bilhassa söylemişti. Zaten Oktay'a J.R. ismini de o koymuştu. Oktay'la yaşadığımız olaylardan sonra ayrılacağımı bildiği için bana "Şayet sen olmazsan ben bu adamla çalışmam. Bugüne kadar sen varsın diye durdum burada." demişti. İşte şimdi Oktay'dan paraları ve evrakları gidip bu arkadaşım alacak.

Bu arada merak ettiğim bir şey var! Oktay "Senin yaptığını kardeşim olsa yapmaz." dediği akşam bana bir öneride

bulunmuş "Şayet kendine bir iş yeri açtığın takdirde; arzu edersen desteklemek için benim yapmadığım işleri sana yönlendiririm, hatta istersen vakum pompalarını da sen yaparsın." demişti.

Hoşuma gitmişti bu teklif. İki yönden güzeldi. Birincisi, kavga etmiş olsak da birbirimize düşman gibi davranmayacaktık. İkincisi ise Sedat'ın asıl işi zaten Vakum Pompası imal etmekti ve bu durumda Sedat'la birlikte olmak bana avantaj sağlayacaktı. O gün duyduğumda memnun olmuş 'akmasa da damlar. En azından dükkânı çevirecek bir işimiz olacak' diye düşünüp moral bulmuştum.

Sedat gidiyor fakat döndüğünde elinde sadece bir ödeme listesi olduğunu görüyorum. "Bu nedir?" diye sorduğumda ise Oktay'ın karşılıklı ibralaşmak istediğini söylüyor. Muhasebecisi öyle söylemişmiş. Ayrıca eşimin de imzalaması gereken birtakım evraklar varmış. Aslında haklı, her şeyi resmiyete göre uygulamak istiyor ama ben bir daha bu adamla karşılaşmak, onun meymenetsiz yüzünü görmek arzusunda değilim. Yaşadıklarımdan olsa gerek, artık benim için dünyanın en aksi suratlı insanı. Ben Sedat'a onunla bir daha yüz yüze gelmek istemediğimi iletmesini söylüyorum. Bunun üzerine Oktay da muhasebecimiz, daha doğrusu muhasebecisi Namık'ı vekil tayin ediyor ve o da eve gelip eşime ve bana gereken evrakları imzalatarak paramı, çekleri, senetleri verip gidiyor.

Böylelikle de hukuken ayrılıyoruz ve benim için bir dönem, daha doğrusu bir serüven daha bitiyor. Geçen üç buçuk yıllık sürede neler gördüm neler yaşadım. İyi anılarım da oldu kötü anılarım da... Neyse! Artık önüme bakıp hayatın karşıma çıkaracağı zorluklara hazırlanma zamanı...

3. Bölüm

E&B Şirketi faaliyete geçiyor

Şimdi benim için yine yeni bir macera başlıyor. Bundan sonra ne yapacağım, nasıl bir yol izleyeceğim konusunda hiçbir fikrim yok. Yaşım henüz otuz üç... Genç sayılacak yaşıma rağmen sürekli iş kurma mücadelesi vermekten kendimi bezgin hissediyorum. Ve şu an dördüncü işimi kurmanın arifesindeyim. Yani, yine çıkmam gereken merdivenlerin birinci basamağına döndüm. Tıpkı Ekin'le, Erman Ağabey'le, Oktay'la ortaklığa başladığım ilk günlerdeki gibi... Önümde yine tırmanmam gereken birçok basamak duruyor. Nereye ulaştıracağını, hangi yüksekliğe çıkartacağını bilemediğim meçhul sayıda basamak...

Birkaç gün iş yerimizin çevresinde tanıdığım, zamanında iş yaptırdığım yerleri gezip dolaşıyorum. Farkında değilmişim, meğer bu civarda çalıştığım süre içerisinde nasıl da iyi bir çevre edinmişim. Ne güzeldir ki bu benim için önemli bir kazanç zira şimdi onların desteğine ihtiyacım olacak. Öte yandan gözüm yükseklerde de değil. Öncelikle dükkân kirasını ödeyebilecek miktarda iş bulup yapsam razıyım. Kendime göre hesaplarım var. Elimdeki nakit para az ama on beş aya yayılmış senetlerim var. Bu da belli bir süre boyunca kirayı rahat ödeyeceğim anlamına gelir.

Öncelikle aynı muhitte bir iş yeri araştırıyoruz Sedat'la birlikte.

"Sen benim yüzümden işinden olma, sıkıntı çekme." dememe rağmen Sedat dinlemiyor ve yanımda yer almak istediğini söylüyor. Bu benim de hoşuma gidiyor çünkü onun seviyesinde bir usta bulmak hiç de kolay değil. Aslına bakılırsa bu benim için bir şans. Ancak sıkıntılıyım. Sıkıntım ise ona değerini ödeyebilecek kadar para kazanabilecek miyiz endişesinden ve onun disiplinsiz, rahat davranışından geliyor.

Çekip kenara konuşuyorum:

"Bak Sedat." diyorum. "Geçmişte Ekin'le yaptığımız ortaklıkta kirasını ödemek koşuluyla da olsa sağ olasın bize dükkânını açtın. Sonrasında da geldin ELM'de bize yardımcı oldun. İyi kötü geçinip bugünlere geldik. Seninle ortaya iyi işler çıkarabileceğimizi düşünüyorum ancak senin çalışma sistemini beğenmediğimi de söylemeliyim. Öncelikle işe çok geç geliyorsun ve çok keyfi çalışıyorsun. Bense birlikte çalıştığımız takdirde geçmişte yaşanan bu olumsuzlukları tekrarlamayacağını ve iş hayatında yepyeni bir sayfa açacağını düşünüyorum. Bunun için de senden hiçbir şey beklemeden sadece emeğin karşılığında sana %15 hisse veriyorum."

Gözleri parlıyor Sedat'ın. Biliyor ki bu harika bir teklif. Bu devirde kim kime bedelsiz %15 hisse verir de şirket ortağı yapar. Bu bir nevi başına Devlet Kuşu konmasıdır.

Bu teklifi düşüne taşına yapıyorum ama tereddütlerim de yok değil. 'İçim rahat' dersem yalan olur. Çünkü Oktay'la beraberken Sedat'la aramız iyiydi ancak Enter'da çalışırken hiç de öyle değildi. Belki bana öyle geliyordu ama sanki beni adam yerine koymak istemez, bana karşı âdeta kibirlenirdi.

Ekin'le yaptığım ortaklıkta günlerce yüzüme bakmamış, birtakım tafralara bürünmüştü. Üstelik dükkânın kirasını ben

verdiğim hâlde... Takımlarına el sürdürtmediği gibi dükkânın geç saatlere kadar açık kalmasından rahatsız olup engel olmaya da kalkışmıştı.

Sadece bu kadarla da değildi yaptıkları. ELM'ye, yani yanımıza görmeye gelmiş, âdeta yatıya kalmıştı. İkinci katımızın arkasındaki balkonu Oktay'ın karşı çıkmasına rağmen "Çanak çömlek boyayıp satacağım" dediği için önünü açmak, para kazanabilmesini sağlamak amacıyla ona tahsis etmiştim. Benden az borç istememiş, işin kötüsü de hiçbirini gününde ödememişti. Daha da kötüsü bir gün "Aldığın yüz lirayı ne zaman geri ödeyeceksin?" diye sorduğumda verdiği cevapla hırsımdan dudaklarımı kemirtmişti. Çok sinir olmuştum "Ödeyecek durumum yok, Allah bana ben de sana..." dediğinde...

Vukuatları bu kadarla da bitmemişti Sedat'ın. Girdiğim depresyondan dolayı doktorun bana verdiği yatıştırıcı ilacı çekmecemde bulamamıştım bir gün. Üstelik oraya koyduğumu gayet iyi hatırladığım hâlde... Sorduğumda görmediğini, bilmediğini söylemişti. Ne var ki bir gün uyurgezer hâli dikkatimi çekmiş, ısrarla üzerine gidip sorgulamıştım. Meğer beyefendi o hapları çekmecemden aşırıp birer ikişer içer, kafa bulurmuş.

Öğrendiğimde ne yapacağımı şaşırmış, hâlini görünce üzülmüş, üstüne gittiğime de pişman olmuştum. Ancak üzüntümün bir sebebi de arkadaşımın göz göre göre uyuşturucuya alışmasıydı. Ve anlamıştım ki son zamanlarda onu normal vaziyette göremez olmamın nedeni buymuş.

İşte bana bu sitemleri yaptırtan adama şimdi hisse vermekten bahsediyorum. Hem de karşılığında hiçbir şey almadan... Ancak söz ağzımdan çıkıyor bir kere. Sedat artık ortağımdır... Tükürdüğümü yalayamayacağıma göre birlikte "Bismillah." deyip yola koyuluyoruz.

İlk yaptığımız iş bize uygun bir dükkân aramak oluyor. Sanayi sitelerini geziyoruz fakat her yer ateş pahası. Oralarda bir yer kiralamaya kalkarsak elimizdekini çarçabuk tüketiriz. Oysaki ben eski iş yerimizin civarında, yani Topçular'da bir yerler olsun istiyorum. Üstelik oraya alışmışım ve tüm çevrem de orada...

Neyse ki sonunda bir yer buluyoruz. Hem de Topçular'ın göbeğinde ama aslına bakılırsa yapacağımız işe pek de uygun değil. Hatta hiç uygun değil... Lakin bu çevreden uzaklaşmak istemediğimizden mecburen kabulleniyoruz. Burası ikinci katta yer alan, yandan taş merdivenlerle çıkılan eski bir bina... Böyle olması bizim için büyük bir dezavantaj ancak ben yine de toplamda yüz yirmi metrekarelik bu dar, uzun virane dükkânı beğeniyorum.

Sorup soruşturuyor, sonunda öğreniyoruz. Sahibi Fatih'te oturan yaşlı bir kadınmış. Gidip evinde buluyoruz. Dediğine göre yetmiş sekiz yaşındaymış. Kapıda ziyaret sebebimizi söyleyince hemen içeri giriyor, telefonla birini çağırıyor. İki dakika geçmeden de alt kattaki merdivenlerden birinin çıktığını görüyoruz. Yeni gelen kişi "Hoş geldiniz." deyip bizi içeri alıyor. Orta yaşlarda bu kadın, yaşlı teyzenin kızıymış.

Henüz koltuğa yerleşiyoruz ki acelesi varmış gibi "Dükkânın kirası otuz bin lira, ben altı aylık peşin, iki kira tutarında da depozito isterim." diyerek söze başlıyor yaşlı kadın. Sedat'la göz göze geliyoruz. Fiyat ikimize de çok yüksek geliyor. Neredeyse yeni yapılan sanayi sitelerindekilerle aynı. Hâlbuki oradaki dükkânların önüne araba bile çıkıyor. Oysa burası ikinci kat. Ne var ki ben yine de bu yeri tutmaya istekliyim. Her şeyden önce müstakil... Tam hayalimdeki gibi yani... Kapısını ben açıp ben kapayabileceğim. Biraz indirim yapmasını istiyorum.

"Olmaaz!" diye kükrüyor âdeta. "Olmaz! Sizden evvelkiler de aynı fiyata oturuyorlardı, daha ucuza veremem. Üstelik benim yerim çok bereketlidir. Girdiğiniz zaman göreceksiniz. Çok para kazanacaksınız, çok!"

Birkaç saniye susup devam ediyor:

"Ha! Bakın, peşinen söyleyeyim. Kazandığınız zaman benim kiramı da artıracaksınız, anlaşıldı mı?"

Son sözlerinden sonra Sedat'la bir kez daha bakışıyoruz "Ciddi mi acaba?" dercesine. Ben kiranın bedelini düşürmeye çalışırken o nelerden bahsediyor. Ne yaptıysam başaramıyorum. Nuh diyor peygamber demiyor. Kadın fiyatı indirmiyor. Çaresiz söylediği rakamı ve şartları kabul ediyoruz. Kadın beni çok sevmiş, pek kibar ve efendi bulmuş. Öyle söylüyor, yolcu ederken de devam ediyor konuşmasına:

"Ben insan sarrafıyım oğlum, bu saçları değirmende ağartmadım."

İçimdeki Buğra ise harekete duyunca geçiyor:

"Sever elbette." diyor. "İstediği oluyor da ondan seviyor."

İki gün sonra Asiye Teyzeyle gerekli işlemleri yapıyoruz ve dükkânın anahtarını elimize veriyor. İsmini de o gün öğreniyoruz. Artık dükkânın geçici de olsa sahibi biziz.

"Bu ne ya! Siz atölye mi kuruyorsunuz yoksa restoran mı? Bu ne özendir kardeşim? Başkaları lokantasına bile bu kadar itina göstermiyor, böylesine cafcaflı renklerle boyayıp dekore etmiyor."

Hamdi Bey söylüyor bunu. O da alt kattaki bir diğer kiracı. Yani Asiye Teyzenin kiracısı... Frezeci Sabahattin Usta tanıştırmıştı bizi geçmişte kendisiyle. Birkaç kez de küçük revolver işleri yaptırmıştık Hamdi Bey'e.

'Dükkânı tuttular ama ne durumdalar; ne yapıyorlar acaba?' diye merak ettiğinden gelmiş. Yapılanları görünce bunları

söylüyor. Şaşırmakta haksız sayılmaz çünkü gerçekten özeniyoruz. Bana göre yaptıklarımızın abartılacak bir yanı yok. Alt tarafı; duvarlardaki delikleri, çatlakları sıvayıp tavanı ve duvarı beyaza, yerden bir buçuk metrelik bölümü griye boyamış, duvarla tavan arasına mavi bir bant çekmişiz. Hepi topu bu...

Tertemiz, pırıl pırıl bir iş yeri olsun istiyorum. Benim için bu çok önemli. Çünkü bana göre bir iş yerinin düzenli olması ve dışarıdan temiz görünmesi, oradan çıkacak işin "Kalitesi ve teminatı." demek.

Birçok iş yerine girip çıkıyorum, gördüklerim karşısında aklım şaşıyor. Atölyelerin çoğu "Köpek bağlasan durmaz." denecek kadar pis ve kötü durumda. Yalnız atölyeler mi? Ya patronların yazıhanelerine ne demeli? Birçoğu sanki kum fırtınasına tutulmuş da bir daha hiç temizlenmemiş gibi. Tozdan, pislikten sandalyelerine, koltuklarına oturulmuyor. İçerideki sigara kokusu da cabası...

Zaten böyle kötü görünen iş yeri sahiplerinin mantığını gerçekten aklım almıyor. Niye mi? Çünkü bir iş insanının en az on saati iş yerinde geçer. Geriye kalan on dört saatin sekizini uykuya saysak, kalan altı saat, yolda ve evde geçen zamandır. Diğer bir deyişle evde tüketilen zaman, iş yerinde geçen zamandan çok daha azdır. Hâlbuki bu insanların çoğu evinin eşyasına, dekoruna, temizliğine son derece özen gösterirken, işyerlerine aynı özenin onda birini bile göstermezler ve bu da bana çok garip gelir. Bana göre bir erkeğin ofisi de evi sayılır ve en az orası kadar temiz ve düzenli olmalıdır.

İşte ben bu düşüncelere sahip olduğum için yeni kiraladığım yeri tadil edip özen göstererek düzenliyorum, Kiraladığım dükkân iki bölümden oluşuyor. Geniş olan bölüm imalathanemiz olacak. Girişteki bölümü ise ikiye ayıracağım; arka kısmı mamul deposu, ön bölümü ise kendime ofis olarak kullanacağım.

Mordan şirketinde çalıştığım ilk günlerde Doğu Bey'in oturduğu masaya gıptayla bakar "Günün birinde ben de böyle bir masada oturabilecek miyim?" diye sorardım kendime. Hayalini kurup oturmaya özendiğim bu masa ahşap görünümlü, formika ve çelik karışımı malzemelerden imal edilmişti.

Erman Ağabey'le ortakken tutuğumuz büro zaten dayalı ve döşeliydi. Oktay'la ortak olduğumda da ofis hazırdı. Şimdi ise yeni bir büro kuracağım için istediğim masayı alabilirdim. Ve alıyorum da... Önüne de iki normal, bir de müdür koltuğu yerleştiriyorum. Ayrıca teklifleri yazabilmek için bir de daktilo alıyorum.

İşim benim için çok önemli. Ben de Doğu Bey'in yaptığını yapıyor, henüz küçücük bir atölye olmamıza rağmen işime her gün onun gibi kravat takarak geliyorum. Zira biliyorum ki insanlar üzerinde yaratılan imaj çok önemlidir.

Bu arada atölye için gerekli alet, edevatı -matkap, kaynak makinesi ve benzeri birçok donanımı- da alıyorum. Ne var ki bunlara umduğumdan çok daha fazla para ödüyorum. Hâlbuki Oktay'dan ayrılırken her şeyin fiyatını kullanım sürelerini göz önünde bulundurarak belirlediğim için çok daha düşük hesaplamış, dolayısıyla karşılığında daha az para almıştım. Ne var ki bu dürüstlüğüm bana pahalıya mal oluyor ve alınanlara çok daha fazla para ödüyorum. Gerçi isteseydim oradan ayrılırken bazı makineleri alabilirdim ama yapmadım. Hiç de pişman değilim çünkü Oktay yüzünden ELM'den o denli soğumuştum ki bir çöp almayı bile aklıma getirmemiştim.

Dükkânımız hazır... Artık küçük de olsa ucundan kenarından bir şeyler yapmaya başlayabiliriz. ELM'deyken Amerikan yapımı, taşınabilir küçük bir kompresörümüz vardı. Boya

işlerinin tümünü bununla yapardık ve o zamandan beri "Acaba bunu daha da güçlü bir hâle getirebilir miyim?" diye düşünmekteydim ancak işlerin yoğunluğundan bir türlü el atamamıştım. Şimdi ise tam zamanıydı.

Sedat'la konuşup mutabık kalıyoruz ve hemen projelerini hazırlayıp imalatına başlıyoruz. Ortaya güzel görünümlü bir kompresör çıkıyor. Fakat bu henüz bir prototip... Belki daha da geliştirebiliriz ki zaten öyle de olmalı. Öte yandan estetik düşkünüyüm ya! Şeklini şemailini, özene bezene tasarlamışım. Rengi de pek hoş ve göz alıcı oluyor. Tam da sevdiğim renk, kanarya sarısı...

Yaptığımız işe güvendiğimiz hâlde hemen piyasaya çıkarmıyorum. Bu konuda bir iki yerle görüşsem de acele etmiyorum çünkü henüz kompresörleri 'zorlama testi'ne tabi tutmadık.

İlk üç günkü sonuç harika görünüyor. Her şey tam istediğim gibi gidiyor. Ne var ki beşinci günde hüsrana uğruyoruz. En çok endişe ettiğim parça 'membran' diye adlandırdığımız kauçuktan yapılmış disk parçalanıyor. Çok kötü bir durum! Derhâl çözemezsek bizim için bir felaket olur. Tüm emeğimiz çöpe gittiği gibi kendimize olan güvenimiz kaybolur, hayallerimiz yıkılır.

Alt sokağımızda bir lastik imalathanesi var. Sahibiyle pek samimi değilim ama arada bir selamlaşıyoruz. Adı Hâlim. Soluğu hemen orada alıyor, derdimi anlatıp membranı piyasadan temin ettiğimi söylüyorum.

Usta parçayı eline alıyor, evirip çeviriyor ve ardından "Olmaz, bu iş onların, yani piyasadakilerin harcı değil!" deyip nedenini anlatıyor. İkna oluyorum... Bir kalıp yapmamızı öneriyor. Sedat'la kafa kafaya verip tartışıyoruz. Resimlerini çizip aynı sokaktaki tornacı Nedim Usta'ya parçalarını yaptırıyor, kalıpla birlikte Hâlim Usta'nın yanına gidiyorum. Bunu da adamakıllı inceleyip; "Tamam, gayet güzel görünüyor, yarın

akşam size ilk numuneyi hazırlarım." diyor ve dediğini de yapıyor. Ertesi akşam da membranı getirip teslim ediyor. Hiç vakit kaybetmeden parçayı yerine takıp kompresörün düğmesine basıyoruz.

Şimdi meraklı günler başlıyor. Bir hafta boyunca gece gündüz çalıştırıp teste tabi tutacağız. Her akşam kontrol ediyoruz, vaziyet iyi görünüyor. Beşinci gün bakıyorum. Taş gibi sapa sağlam ancak ben yine de tatmin olmuyorum.

"Bir-iki gün daha çalışsın." diyorum Sedat'a. Üç gün sonra bakıyoruz fakat gördüklerim canımı sıkıyor. Zira parçada yine hafiften bozulma emareleri var. Tabii ki gene soluğu Hâlim Usta'nın yanında alıyorum. Bereket versin ki iyi ve anlayışlı biri. Onca işinin arasında yine de benimle ilgileniyor. Elindeki deformasyona uğramış membranı inceleyip bana dönüyor:

"Sen canını sıkma, bu işi hallolmuş bil! İş bu noktaya gelmişse sonrası kolay... Ben böyle olacağını zaten tahmin etmiştim. Şimdi gözümle de görmüş oldum. Bana bir gün mühlet ver, ben sana hazırlayıp getireyim." diyor ve dediğini yaparak bir sonraki gün teslim ediyor.

İlk beş günlük sonuç mükemmel, ikinci beş günlük sonuç da öyle... Yani artık piyasaya vermeye başlayabiliriz.

İlk etapta, 16 adet imal ediyoruz. Sekizi trifaze, sekizi monofaze... Yani iş yerlerinde kullanılabilen tipi de var, evde kullanılabilecek tipi de...

İmal edip boyadıklarımızı biblo gibi tezgâhın üzerine diziyoruz. Gidip gelip bakıyor "Bunları biz mi imal ettik?" diye kendime sorup keyifleniyorum. Eh ne de olsa bunlar ilk imalatlarımız.

Kompresör imalatına başlayacağımı zamanında birkaç kişiyle paylaşmıştım. Bunlardan biri de Sahir Bey'di. Hani Mordan şirketinde çalışırken müdürüm olan Sahir Bey... O

zamanlar bir arkadaşının Bayrampaşa'da satış mağazası bulunduğunu, istersem onunla tanıştıracağını söylemişti. O gelemiyor ama beni refere ederek tanışmamın önünü açıyor ve gidiyorum. Muammer'miş adı, ilgileniyor sağ olsun. Ne olduğunu ne işe yarayacağını öğrenip bana fiyatını soruyor:

"Otuz iki bin liraya satmayı düşünüyorum."

"Peki, peşin fiyatı nedir?"

"İşte 'otuz iki bin lira' dedim ya." diyorum. Gözleri büyüyor adamın. Başını iki yana sallayarak konuşuyor:

"Oo! Çok pahalı. İmkânsız satılamaz!"

O an ne yapabilirim diye düşünüyorum. Hemen fiyatı düşürüp "Pekâlâ, o hâlde otuz bin olsun" diyorum.

"Beni iyi dinleyin!" diyerek söze başlıyor Muammer Bey. "Şimdi siz bunu bana, otuz bin liraya verirseniz, benim bunun üstüne en az %40 koymam gerekir ki o fiyata satılamaz. Bir de vadeli vermeye kalkarsam vade farkı falan derken bu elli bin lirayı geçer. Bak dostum, senin bunu toptancıya vereceğin rakam en fazla yirmi bin olmalı, bu mamulü bunun üstünde bir fiyata satamazsın."

Alıyor beni bir düşünce. Haydi çık bakalım işin içinden çıkabilirsen. Maliyetini en hassas biçimde hesaplamışım, on altı bin beş yüz lira tutmuş. Yirmi bin liraya versem bana kalacak üç bin beş yüz lira. Bir an düşünüp ürettiklerimin elde kalmasından korkuyor "Yirmi iki bin lira olsun bari." diyorum.

Belli ki adam hâlime acıyor, yarı istekli yarı isteksiz bir hâlde "Pekâlâ, birer tane alayım bari" diyor. Ben de trifaze ve monofaze kompresörlerden birer tane bırakıp hemen oracıkta faturalarını kesiyor, sonrasında beklemeye başlıyorum. Parasını alacağım ya, bekleyişimin sebebi bu. Beş dakika geçiyor, adamda tık yok. On dakika geçiyor, yine tık yok. O bana bakıyor, ben ona... O esnada bazı müşteriler gelip bir şeyler

soruyor, onlarla ilgileniyor. Sonrasında da biriyle birlikte asma kattaki ofisine çıkıyor. Çıkış, o çıkış... Bir daha adamı ortalıkta göremiyorum. Dayanamıyorum, üst kata çıkıp soruyorum:

"Daha bekleyecek miyim?"

"Neyi bekleyecek misiniz?" diyor adam. Afallamış vaziyetteyim. Soruma soruyla cevap verince atılıyorum hemen:

"Ödeme yapmanızı..."

"Ödeme mi?" diyor. "Bizim ödeme günlerimiz cumadır. O gün geleceksiniz!"

Şaşkın şavalak kalıyorum oracıkta. Hâlbuki bugün günlerden salı... O ise "Cuma'ya gel." diyor. Hani sözde peşin konuşmuştuk! Oysaki peşin demek ödemenin malın teslimi anında yapılması anlamına gelir. Adam bir çırpıda kendine göre peşin satın almanın izahını yapıyor. Ses çıkaramıyor, ayakkabılarımın ucuna baka baka mağazadan çıkıyorum. Yolda alıyor beni bir düşünce. İçimdeki Buğra başlıyor konuşmaya:

"Eğer toptancıların satış şartları böyleyse bu işi yürütmen zor. Baksana, on altı bin beş yüz liraya mal ettiğin işi yirmi iki bin liraya zor pazarlıyorsun. Dediği gibi öderse aradaki farkın hepsi kâr olsa ne yazar? Allah yardımcınız olsun!"

Doğru söylüyor vallahi. Daha ilk günde moralim bozuluyor. Gidip yaşadıklarımı Sedat'la paylaşıyorum.

"Üzülme be ortak!" diyor. "Olmadı yapmayız bu işi, olur biter. Hem Oktay ne güne duruyor? 'Vakum Pompalarının imalatını sana vereyim' dememiş miydi?"

O an aklıma geliyor. Demişti gerçekten ama ben dükkânla ve diğer işlerle uğraşma telaşından unutmuşum demek. Ne var ki tek sebebi de bu değil. Her ne kadar Oktay'la kötü ayrılmayı istemesem de huyunu bildiğim için onunla iş yapmayı pek de arzu etmiyor, işi Sedat'a yıkıp "Pekâlâ, ara da konuş bakalım. Nasıl yapacakmışız bu işi?" diyorum, ancak o razı değil.

"Ne olur beni muhatap etme, sen konuş!" diyor. Çaresiz arayıp Oktay'a soruyorum. Memnun oluyor, yirmi beş adet pompa gövdesinin dökümcüde sıra beklediğini, hazır olduğunda oradan almamızı söylüyor. Yani şimdilik işler tıkırında görünüyor. Yirmi beş pompa demek, bize bir aylık iş ve yüz elli bin liralık da ciro demek. Henüz yeniyiz ve şayet anlaşırsak bu bize iyi bir takviye olacak.

Dökümcüyü tanıyorum. Gidip pompaların durumunu soruyorum. Bir haftaya kadar hazır olacağını söylüyor. Yedinci gün dükkânına gidiyor "Almaya geldim." diyorum. Fakat verdiği cevap şaşırtıcı:

"Onları dün aldılar."

"Aldılar mı?" diye sorabiliyorum sadece. Sinirlerim boşanıyor o an. Başım önde, hırsım tavan yapmış vaziyette dökümcünün yanından ayrılıyorum. İş yerime gidip telefon açıyorum. Sekreteri Oktay'ın orada olmadığını, kendisi geldiğinde notumu iletebileceğini söylüyor. "Acilen telefonunu bekliyorum." diyerek koyuyorum ahizeyi yerine.

Merak içindeyim. Acaba yine bir kalleşlik mi yapacak? Üstünden günler geçiyor, arayan soran yok. Bir türlü aramıyor Oktay. Tesadüf bu ya, bir öğle vakti yemek yediğim lokantadan çıkarken karşılaşıyoruz. Soruyorum:

"Pompaları niçin sen aldın? Hani benim oraya gidecekti?"

"Göndermedim çünkü benim orada yaptıracağım."

"Fakat söz vermiştin, hani biz yapacaktık?"

"Bu söylediğin o zaman için geçerliydi. Düşünüp taşındım, fikrimi değiştirip vazgeçtim."

Şaşkınım ancak bu durumu düşünmedim de değil. Gözlerimi kısarak nefretle soruyorum:

"Senin için sözünden dönmek, kararından vazgeçmek bu kadar mı basit Oktay?"

Cevap vermediği gibi adamın yüzü de kızarmıyor. Başını çevirip yanımdan hızla uzaklaşıyor. Diyecek söz bulamıyorum. Ben diyemiyorum ama içimdeki veryansın ediyor:

"Gerçekten de çok adiymiş bu adam. Durup dururken sana söz verdi, ümitlendirdi. Şimdi ise sözünü umursamıyor bile. Ya sen tamamen ona güvenip de yola çıksaydın? Ya tek dayanağın ondan almayı düşündüğün iş olsaydı? Anlaşılan o ki seni yarı yolda değil, henüz yolun başındayken atacaktı sırtından. Vay adi herif vay! Anlamakta zorlanıyorum vallahi. Sen nasıl bununla üç buçuk yıl beraber iş yaptın? Hayret doğrusu! Sende de ne sabır varmış be birader!"

Vardı ya, hem de haşa peygamber sabrı vardı. Bugüne dek neleri duyup da duymazlıktan, neleri görüp de görmezlikten geldiğimi sadece Allah bilir.

Lokantada oturduğum masanın başında, içimdekine bunları söylerken geçmiş günlere dalıp gidiyorum. Hem de ta, yedi-sekiz sene öncelerine... O günlerden bugüne iyisiyle kötüsüyle Oktay'la yaşadığım birçok anı gelip geçiyor gözlerimin önünden...

Gazetedeki tüm sayfaları taramış, onlarca ilan arasından biri dikkatimi çekmişti o gün. "Konstrüktör ressam aranıyor!" yazıyordu. Uygun gibiydi bu iş. Lisede teknik ressamlık eğitimi almış, üniversitede de pekiştirmiştim ama Gülizar'ın verdiği ültimatom sonrası iş seçme gibi bir lüksüm olmadığından, bu ilanı görünce balıklama atlamıştım.

Tophane'deydi-adı Enter'dı- görüşmek için gittiğim iş yeri. Benden üç-dört yaş büyük görünen biri; beni mülakata almış, birkaç soru sorup birkaç çizim yaptırmış, ertesi gün de işe başlatmıştı. İşte o gün, benimle görüşüp işe alan adam, bugün içimdeki Buğra'nın 'adi adam' diye vasıflandırdığı Oktay'dı.

İşe başladığım günden itibaren ister istemez bende onun hakkında birtakım kanılar oluşmaya başlamıştı. Sağı solu belli olmayan bir tipti. Bazen çok mütevazı görünürdü, bazense tam tersi... 'Dünyayı ben yarattım' dercesine hâllerini gördüğüm hiç de az değildir. Kendisinin önüne geçilmesine asla tahammül edemezdi. Onunla birlikte çalışırken büyüklü küçüklü birçok olay gördüm, yaşadım.

Hele bir gün var ki o gün yaşadıklarımı hiç unutamam...

Herkesin bildiği şu kapı anahtarlarını imal eden firmalardan biri gelmiş, Doğu Bey'den bir dizme makinesi istemişti. Oktay'la Orhan günlerce kafa kafaya verip düşünmüşler, anahtarları bir türlü aynı yöne getirememişlerdi. Onlardan habersiz ben de kafa yormuş ve olayı çözdüğümle kalmayıp düşündüğüm düzeneğin bir de maketini yapıp nasıl çalışacağını göstermiştim. Ben güzel bir şey söyleyecek diye beklerken Oktay'ın yüzü değişmiş "Bunlar senin işin değil, sen çizimlerini yap yeter." diyerek çatmıştı bana. Daha da kötüsü, benim fikrimi kale almamış, Doğu Bey'e çözemeyeceklerini söyleyip işi kaçırtmışlardı. Kim bilir, belki de Oktay bunu bilerek, onun önüne geçeceğim endişesi ve korkusuyla yapmıştı. Ve tabii ki o gün için bu işten Doğu Bey zararlı çıkmış, alabileceği muhtemel bir işi kaçırmıştı. Zaten bir süre sonra da o ve arkadaşı adamı yüz üstü bırakıp gitmişlerdi.

Enter'da birlikte çok uzun süre çalışmadığımız için pek bir özel paylaşımımız olmamıştı Oktay'la. İkimiz de orada evlenmiş, ben onun o da benim düğünüme gelmişti, hepsi bu kadardı. Onunla esas samimiyetimiz ortakken başlamış, ayrılana kadar da sürmüştü. Hele ki ona araba alındıktan sonra bu samimiyet daha da pekişmişti. Birlikte ailecek görüşür, gezmelere gider, piknik yapardık.

Sedat'la da samimiyetimiz, Oktay'la ortak olduktan sonra artmaya başlamıştı. Kendine has zevkleri, hobileri vardır

Sedat'ın. Hele ki dalmayı, balık avlamayı çok sever. Yaşadıklarını anlata anlata bana da aşılamıştı bu zevki. Ben de onunki gibi bir balık adam kıyafeti almış, birlikte zıpkınla balık avlamaya başlamıştık. Bizi görünce Oktay da heveslenmişti ama gelip birkaç kez denemiş, beceremeyeceğini anlayınca da vazgeçip aramıza katılmaz olmuştu.

Ben oltayla avlanmayı da severim, bu merak bende evlendiğim yıllarda, küçük ağabeyim Recep'le birlikte başlamıştı. İş çıkışı olta takımlarını alıp Galata Köprüsü'ne ve Kuleli Askerî Lisesi'nin önüne gittiğimiz hiç de az değildir. Hatta bazen eşim ve baldızım da aramıza katılırdı.

Sedat ise hem denizde hem de tatlı suda avlanırmış. Hatta söylediğine göre -ben hiç görmemiştim- bir de teknesi varmış. Bir cumartesi günü iş çıkışında Oktay'la bana bir teklifte bulunmuştu Sedat:

"Ben yarın Ahmediye'ye balık tutmaya gideceğim, siz de gelmek ister misiniz?"

Ben atılıp sormuştum hemen:

"Ahmediye mi? Orası neresi?"

"Çatalca da bir köy demişti. "İçinden bir akarsu geçiyor. Zaman zaman gider avlanırım. En çok da kızılkanat çıkıyor. Ama eğer oltaya kaşık bağlarsan ve şansın varsa Turna da yakalayabilirsin."

"Tamam, geliriz." demiştik ikimiz de. Ertesi gün öğle üzeri Oktay'ı Bahçelievler'den, Sedat'ı da Büyükçekmece'den almıştım. Güzel manzaralı, yemyeşil bir yerdi. Bende ve Sedat'ta kamış, olta takımı, yani balığa dair ne gerekiyorsa her şey vardı ama Oktay elini kolunu sallayarak gelmişti. Sedat, Turna balığı için kaşıklı olta hazırlamış, ben ise kızılkanat için oltaya yem bağlamıştım. Oktay'ın melül melül bakmasına dayanamayıp oyalanması kabilinden eline bir misina vermiş, iğnesine de

topraktan çıkardığımız solucanlardan birini takmıştık. Ne var ki haspam yetinmemişti misinayla.

"Sizin kamışlarınız var, benim yok." diyerek ağaçlardan birinin dalını kırmış, ucuna misinayı bağlayıp derenin kenarına geçmişti.

Sedat bu işi bilirim edasıyla kasıla kasıla kamışı savursa da her çektiğinde oltası boş geliyordu. Bense balıkları besleye besleye bir hâl olmuş, henüz bir tane bile yakalayamamıştım. Oktay, bizden biraz ötede, bir ağacın dibine konuşlanmış, sesi sedası çıkmamaktaydı. Merak edip yanına gidince gördüklerim karşısında gözlerim yerinden fırlamıştı. Tam tamına beş tane kızılkanat, Oktay'ın ayağının dibinde uzanmış, kuzu gibi yatmaktaydı. Aptalca bir soru sorduğumun farkına ancak cevabı alınca varmıştım.

"Bunları sen mi yakaladın?"

Çevresine bakınıp cevabını soruyla vermişti Oktay:

"Etrafta benden başka biri mi var?"

Bunu der demez de benim şaşkın bakışlarımın arasında oltasını sudan çıkarmıştı. Ve ilginçtir ki oltasının ucunda yine bir balık sallanmaktaydı. Gelip görmesi için seslenmiştim Sedat'a. Görünce o da şaşırmış, yorum yapmakta da gecikmemişti:

"Ne olacak? Acemi şansı işte!"

Gerçekten de şanslıydı Oktay ve kendi de her fırsatta bunu dile getirirdi. Ben de birçok olaya bizzat şahit olmuştum. Zaten şimdiki hâli de bunu kanıtlamıyor muydu ki? Biz, yani Sedat'la ben dünya kadar para döküp takım taklavat alalım. O gitsin bir dal parçasının ucundaki misinaya bağladığımız iğneyle bir sürü balık yakalasın. Bundan âlâ ispat mı olur? Adam bal gibi de şanslı işte! Bende olmayan talih gitmiş adama yapışıp kalmış sanki.

Onun balıkların yuvasını bulduğunu düşünerek ve de şansından yararlanmak için yanına konuşlanıp tek tük de olsa ben de yakalamaya başlamıştım sonrasında. Bende de biraz açgözlülük mü vardır nedir! Yakaladıklarım gözüme az görünüp kifayet etmeyince derenin içinde, kıyıdan bir metre kadar uzakta duran kurumuş ağacı gözüme kestirip riske girerek üzerine sıçramıştım. Hatta suya düşmeme ramak kalmıştı da dengemi zor sağlamıştım. Artık oltamı oradan sallıyordum.

Beş-altı tane de orada tutmuş, sonrasında tekrar kıyıya geçmek istemiştim. Ne var ki ağacın üzerinden sıçrarken tüm kuvvetimi verdiğimden ileri doğru hamle yaptığımda bastığım dal birden kırılmış, kendimi bir anda suyun içinde bulmuştum. Hem de tam göğsüme kadar...

İşin kötüsü, bir akarsu ancak bu kadar kirli olabilirdi. Ayrıca dibi de bataklıkmış. Ta dizime kadar çamura batmış; ancak çocukların yardımıyla çıkmıştım ama esas felaket meğer o zaman başlayacakmış...

Üstüm başım batmış vaziyetteydi. Balık tutacak hâlimin kalmadığını söyleyince arkadaşlarım anlayış göstermiş, toparlanıp arabaya yürümeye başlamıştık. Aman Allah'ım, o nasıl bir şeydi! Sanki çevredeki bütün sivrisinekler kokumu almış ya da kendilerinden bir parça bulmuş gibi bölük bölük üstüme saldırıyordu. Oysaki Oktay ve Sedat da yanımdaydı ama onlara uğramıyorlardı bile. Arabaya gidene kadar saldırıları bertaraf etmek için elimi kolumu sallaya sallaya bir hâl olmuş, yorgunluktan bitap düşmüştüm. Sinekler de pek zalimdi birader. Bir o kadar da kuvvetliymişler. Üzerimdeki kadife pantolonun üstünden bile sokmuşlardı hainler. Evde yıkanırken her tarafım hâlâ kaşınıyordu. Hele ki sabah kalktığımdaki hâlim tam bir fecaat idi. Yüzüm gözüm şişmiş, ringden yeni inen dayak yemiş boksöre dönmüştüm.

Az değil, dile kolay... Oktay'la tam tamına üç buçuk yıl ortaklık yapmış, bu arada ne badireler atlatıp ne olaylar yaşamıştık...

Ortaklığımızın ilk günleriydi... Gazetede tesadüfen bir ilan görmüştüm. Sarıyer üstlerinde çok özel villalar yapılıyormuş, ödeme şartları da çok uygunmuş. Görünce nasıl olduysa bir merak sarmıştı beni. Iş yerinde ballandıra ballandıra Oktay'a anlatınca o da heveslenip merak etmiş "Hadi, gidip görelim." demişti. Canıma minnetti. Hemen arabaya atlayıp onca yolu üşenmeden ta Sarıyer'e kadar gitmiştik. Enfes bir manzaraya sahipti adı geçen yer. Boğazın bir kısmı ayaklar altındaydı. Uzakta, tepelerin arasında kalan deniz görüntüsünü bir göle benzetmiştim ama bunu düşünen yalnız ben değilmişim. Bizi gezdiren şahıs da orayı işaret ederek "Şu gördüğünüz yeri biz 'Dört kanton gölü' diye isimlendirdik." demiş, ardından da sormuştu:

"Ne kadar benziyor değil mi? Eminim ki siz oralara mutlaka gidip görmüşsünüzdür."

Anlaşılan adam bizi zengin taifesinden zannetmişti. Biz daha sınırdan dışarıya kafamızı uzatıp bakmamıştık ki Dört Kanton Gölü'nü görmek için İsviçre'ye gidelim.

Ödeme şartları bana da Oktay'a da makul gelmişti. Dönüşte tartışıp müzakere etmiş ve birer villa almaya karar vermiştik. Ertesi gün yine oradaydık ama bu defa görmeye değil işi bitirmeye... Evlerimizi beğenip peşinatlarımızı yatırmış, senetleri de imzalamıştık. Gel gör ki iki gün sonra gazetelerin birinde gördüğüm bir manşet bütün keyfimi kaçırmıştı."

"Tapular kanuna aykırı verildiği için Sarıyer tepelerinde, falanca firmanın yaptığı inşaata mühür vuruldu."

Okuduğumda canım sıkılmış, en çok da Oktay'ı da bu işe neden soktuğuma üzülmüştüm. Öte yandan gerçekten de yazılanlar doğruymuş, tapuyu muhtar vermişmiş inşaat firmasına. İkimizi de bir korku almış, heyecan sarmıştı. Hemen atlayıp gitmiş, verdiğimiz parayı geri istemiştik ama verirler mi? Vermemişlerdi tabii ki. Hakkımızdan feragat edip ancak bir kısmını geri alabilmiştik. Görünen oydu ki benim şansızlığım, Oktay'ın şanslılığından baskın çıkmıştı.

Gayrimenkul alma merakımdan başımıza gelen sadece bu değildi. Belki de "Benim başıma gelen." demek daha doğru olur...

Henüz yeni evlendiğim günlerde Sultançiftliği'nde, kardeşlerimle ortak bir arsa almıştım. Yanımızdaki parseli de annem tek başına almıştı. Anlaşılan o ki meğer gayrimenkul edinmeye o günlerden meraklıymışım. Kim bilir belki de bu denli istekli olmamın sebebi, çocukluğumda annemden "Allah bize hayırlısıyla başımızı sokacak bir yuva verse" dileğini sık sık işitmemdi.

Bir arkadaşımdan duymuştum; Şarköy'de bir kooperatif, deniz kenarında yazlık evler inşa ediyormuş, fiyatı ve ödeme şartları da pek uygunmuş. Hemen haberi muştularcasına Oktay'a da vermiştim. O da benden meraklıymış. Hemen koşup birer eve talip olmuştuk. İlk üye olup da ödemeyi yaptığımız gün; araziye bin adet ev yapılacağı, arsanın denize cephesinin üç yüz metre, geriye doğru uzunluğunun ise iki bin metre olduğu söylenmişti. Ayrıca evlerin kura ile tespit edileceği de anlatılmıştı. Anlatılmıştı da ne bilirdim ki talihimin bu kadar kötü olduğunu. Kura sonucunu öğrendiğimde ağzım, bir karış açık kalmıştı. Bana düşe düşe denizden en uzak bölgede, yani iki km uzakta, sınırın en dibindeki evlerden biri düşmüştü.

Ya Oktay'a neresi düşmüştü? İnsan talihli olmaya görsün. Planda evinin yerini görene dek inanmamıştım. O an kafayı sıyırmadım ya herhâlde bir daha da sıyırmam. Tam denizin

önündeki binalardan biriydi onunki. Yani kurada onun şansına düşen ev, tam manasıyla Leb-i Derya'ydı. İkimiz de sitenin sınırlarını korur gibiydik. Ben kara tarafını, o ise deniz tarafını...

Moralim bozulmuş, sonraki ödemeleri aksatmaya başlamış, ardından da hiç ödememiştim. Zaten bir süre sonra da duymuştum ki beni üyelikten atmışlar. İlgilenmemiştim bile, hiç de üzerine düşmemiştim. Tabii ki o güne kadar ödediklerim de buhar olmuş, uçup gitmişti.

Oktay'la ortak aldığımız bir de fabrika arsası var. %40'a-%60 hisseli... Neyse ki o şimdilik durmakta. İş ortaklığımız bitti ama oradaki ortaklığımız, hâlâ sürmekte.

Gerçekten çok şanslıydı Oktay. Gerçi kendisi de bunu her fırsatta söylerdi. Hele anlattığı iki olay vardı ki işittiğimde "Yok artık, bu kadar da olmaz!" demiştim.

Oktay'la ortak arkadaşlarımız olan Burak ve İlkay, İstanbul belediyesinde, üst kademe yönetici olarak çalışmakta, tabii ki oranın birtakım imkânlarından da faydalanmaktaydılar. Florya Sosyal Tesisleri'ndeki yazlık evler, kura ile belediye çalışanlarına sezonluk olarak dağıtılırmış. Nasıl becerdilerse, nasıl yaptılarsa Burak ve İlkay'la birlikte Oktay da katılmış kuraya. Oysa sadece dört ev kalmışmış son olarak. Onlar da en iyi yerde, tam da denizin kıyısındaymış.

Sonuçta ne mi olmuş dersiniz? Sadece Oktay oturmaya hak kazanmış, hem de yine tam denizin kenarındaki yazlıkta. Onu kuraya katan arkadaşları ise avuçlarını yalamışlar ve oturma hayalini kurdukları eve ancak misafir olarak gidebilmişler.

Bununla da bitmiyor, bir diğer olay daha var. Ataköy'de iki daire varmışmış yine o zamanlar. Belediyeye mi aitmiş neymiş, şimdi pek anımsayamıyorum. Kura çekilişiyle kelepir fiyata satılacakmış. Bu iki eve birçok kişi talipmiş. Tabii ki Burak'la, İlkay da... Ve elbette ki Oktay da...

Sonuç gene hüsranmış Burak'la, İlkay için. Oktay'ı sorarsanız? İki daireden birinin sahibi gene o olmuş.

İnsan geçmişe dalıp gitmeye görsün. Ne çok şey gelip geçiyor gözlerinin önünden. Masanın başında oturmuş, yemek sonrası garsonun getirdiği çayı yudumlarken anımsıyorum bütün bunları. Çok şeyler yaşamıştık Oktay'la birlikte...

Lokantadan çıkıp iş yerinin yolunu tutuyorum. Sedat Usta, yeni imal edeceğimiz kompresörlerin gövdelerini boyamakla meşgul... Müşteri bekleyen on dört adet kompresör ise hâlâ tezgâh üzerinde durmakta.

Sedat'a "Şunlardan dörder tanesini arabaya koyalım." diyorum ve birlikte aşağıya indiriyoruz. Özenle bagaja yerleştiriyorum. İyi ki bir arabamız var, çok işimize yarıyor. Hem evime gidip gelirken kullanıyor hem de piyasada dolaşıp malzeme taşıyorum.

Bahsettiğim sahibi olduğum ikinci araba... 1971 model, Opel Kadett marka, şirin bir araç... ELM'deyken bir ilaç firmasında çalışan Veli isimli arkadaşım gümrükten çekmiş, hoşuma gittiğini söyleyince de bana satmıştı.

Karaköy'de, Perşembe Pazarı'ndayım şimdi... Bagajdaki kompresörlerden birini indirip dükkânlardan birinin önünde konuşlanıyorum. Daha önceden ürünümüzü satabilecek yerlerin araştırmasını yapmış, tek tek tespit etmiştim. Birden ateş basıyor, heyecanlanıyorum. İçimdeki sebep oluyor bu hâle düşmeme, merakla soruyor:

"İyi de oğlum, sen hiç daha evvel tanıtım işinde çalıştın mı? Çalışmadın! Pekâlâ, şimdi gidip de nasıl yapacaksın bu işi? Nereden başlayacağını, doğru dürüst ne söyleyeceğini bile bilmiyorsun. Hiç olmazsa birine sorup öğrenseydin ya."

Vallahi yerden göğe kadar haklı... Bu konuda hiçbir şey bilmediğim gibi kimseye de "Bu iş nasıl yapılır?" diye sormamıştım. Ne var ki yine de dalıyorum dükkânlardan birine "Ya Bismillah!" diyerek.

"Merhaba, dükkân sahibiyle görüşecektim." diyorum ilk gördüğüm kimseye.

O kişi üst kata sesleniyor. Sonrasında aşağıya bir ses yankılanıyor:

"Kimmiş o, niçin gelmiş?"

Gel de cesaretin kırılmasın bakalım. Hadi, anlat anlatabilirsen derdini şimdi?

Neyse ki yukarıdaki ses, cevabı beklemeden aşağıya iniyor ve cismini gösteriyor. Kibar bir adammış. Oysaki sesini duyduğumda kaba birini tahayyül etmiştim.

Elimdekini gösterip meziyetlerini anlatmaya başlıyorum. Ben konuştukça adamın ilgisi artıyor. Ağzından "Ha! Çok iyi, güzelmiş." gibisinden sözler çıkıyor.

"Peki, o zaman birer tane bırak." diyor ve o da tıpkı Sahir Bey'in arkadaşı Muammer Bey gibi soruyor:

"Peşin fiyatı ne bunun?"

"Otuz bin lira..."

O gün, Muammer Bey'in dükkânında ne yaşadıysam, aynısını yaşıyor ve bu adamla da yirmi iki bin lirada anlaşıyoruz. Burası da ödemelerinin cuma günü yapılacağını söylüyor.

Adım attığım ilk dükkândan başarıyla çıkınca, yüreklenyorum ve sonrasında konuyla ilgileneceğini düşündüğüm her dükkâna dalıyorum. Gün sonunda arabanın bagajında hiç mamul kalmıyor. Her birinin faturasını da kesiyorum ki cuma günü hepsinin ödemesini alabileyim. Ertesi gün, bir sefer daha yapıyorum ve bu getirdiklerim de sahiplerini buluyor. İş

yerimizde bir tane bile kompresör kalmıyor. On dördü birden gidiyor. İstediğim de bu zaten, harika bir gelişme...

Günlerden cuma, iş yerindeyim. Aşırı derecede heyecanlıyım. Öğleden sonra tahsilâta gideceğim, heyecanım bu yüzden. Yaptığımız işlerin semeresini bugün görmeye başlayacağız. Yani satış siftahımızı yapmışız, parasıyla da Allah'ın izniyle bugün tanışacağız. İş yerini açalı neredeyse üç ay oluyor ama henüz bir lira bile girmedi kasamıza. Hep cepten yedik, yemeye de devam ediyoruz. Hesabımı da yapıyorum bu arada. Bugün tam tamına üç yüz sekiz bin lira toplamam gerekiyor.

"Bismillah." diyerek ilk dükkânın kapısından içeriye adımımı atıyor, elimdeki tahsilât makbuzunu göstererek "Ödeme almaya geldim." diyorum.

Dükkân yetkilisi eliyle köşedeki sandalyeyi gösteriyor "Buyurun oturup bekleyin." diyor. Çünkü o sırada bir müşterisiyle ilgilenmekte... İşi bitince bana dönüyor ve "Buyurun size beş bin lira, tahsilât makbuzunu kesin lütfen." diyor.

Duymak istemediğim, hatta düşünmediğim bir söz.

"Beş bin lira mı?" diyorum. "Ama biz peşin konuşmuştuk. Yoksa siz fikrinizi değiştirip taksitle ödemeyi mi düşünüyorsunuz?"

"Taksitle olur mu? Şayet öylesini kabul etseydik, size senet verirdik. Hem siz bu işin biraz acemisisiniz galiba. Bu piyasada 'Peşin' diye ödeme günlerinde verilen paraya denir."

Hadi bakalım, duy da çıldırma! Adamım dediğine bak şimdi. Neymiş efendim? "Peşin." diye, ödeme günlerinde verilen paraya denirmiş.

Ne var ki şu andan sonra yapabileceğim bir şey yok. Naçar adamın uzattığı beş bin lirayı alıp makbuzunu kesiyor, ikinci dükkâna geçmek için kendimi dışarıya atıyorum. Meraktayım, bakalım orada neyle karşılaşacağız?

İkinci dükkânda yaşadıklarım da farklı değil. Bunlar sözleşmiş mi nedir anlamadım. O da beş bin lira uzatıyor. Bense bir evvelkinden dersimi almıştım, burada ses çıkartmıyorum. Ne var ki üçüncüsü öncekileri de aratıyor. "Bu hafta ödeme yok, haftaya gel." diyor.

"Ama biz böyle konuşmamıştık." demeye kalkıyorum ama net bir tavırla konuşuyor:

"Malın vitrinde, istersen al git!"

Sonuncu dükkândan çıktığımda ise içimdeki Buğra, veryansın ediyor. Zaten bu ana kadar nasıl sabretti bilemiyorum:

"Bu dünyanın çivisi çıkmış vallahi. Şu densizlerin yaptıklarına bak yahu! Zaten fiyatını kırpa kırpa kuşa çevirdiniz, hiç olmazsa zamanında ödeyin bari. Bu insanlar ne yiyecek ne içecek, iş yerini nasıl çevirecek? Bakar mısın? Ne umdun ne buldun... Sözde üç yüz sekiz lira toplamaya gelmiştin. Hâlbuki sen ne topladın? Sadece yetmiş yedi lira... Hepsi de sözleşmiş gibi birader. Biriniz de çıkartıp beş bin liradan fazla verin bari. Ha, sahi biri vermişti. Yani lütufta bulundu beyefendi. O da yedi bin lira ödedi."

Ne söylese haklı da kimin umurundaki onun bir yerini yırtarak avaz avaz bağırması?

Ertesi hafta da durum farklı seyretmiyor. Hatta 'daha kötü bile' diyebilirim. Çünkü mağaza sahiplerinin neredeyse hepsi bir ağızdan "Geçen hafta ödemiştim ya bir dahaki haftaya gelin." diyor. Bu durumda giderse paraların tamamını toplamam neredeyse üç ayı bulacak.

İçinde bulunduğumuz, yaşadığımız gelişmelerden dolayı canım sıkkın. Sedat'la paylaşıp soruyorum:

"Başka bir yol denememiz lazım, ne yapsak?"

Tepkisiz kalıyor, vallahi sen daha iyi bilirsin." diyor. İçimdeki kızıyor, söyleniyor:

"İyi de bir fikir de sen ileri sürsen, bir öneride de sen bulunsan olmaz mı yani. Yürüyeceğiniz yola beraber çıktınız ya sözde. Sadece üretmekle olmuyor ki bu iş. Arkadaşının fikren desteğe de ihtiyacı var."

Bazen içimdekini öylesine seviyorum ki tarif edilemez. Bu sefer de hislerime tercüman oluyor.

Ambalaj makineleri

İyi çocuk, hoş çocuk ama ilginç bir insan Sedat... Gerek Doğu Bey gerekse Oktay'la çalıştığım dönemden beri az da olsa iyisiyle kötüsüyle tanırım kendisini. İnsan olarak 'söyleyecek söz, eleştirilecek yönünü bulamam' desem yalan olmaz. Ne var ki "İş hayatında yine aynı şekilde arkasında durur musun?" diye sorsanız, işin gerçeği uzun uzun düşünürüm.

Öncelikle şu geç gelme alışkanlığından kurtulamadı gitti. Dün de böyleydi bugün de böyle... Diğer taraftan daima akşam olsa da bir an önce kaçıp gitsem havasında... Aslına bakılırsa çalışmayı pek sevmiyor. Üstelik iş saatinde, gereksiz yere onunla bununla ilgilenerek ya da gazete okuyarak zaman geçiriyor.

Hele ki güneş, bulutların ardından kendini göstermeye görsün. Tam beklediği şey... Hemen sigarasını yakar, geçer karşısına... İşi varmış, gecikmişmiş hiç umurunda olmaz. Zaten tavırlarını izleyen biri derhâl notunu verebilir. Hâli 'benim ne işim var burada? Şimdi bir yerlerde kumlara uzanmak ya da bir teknede balığa olta sallamak varken' der gibidir.

En kötü huylarından biri de çok müsrif olması ve hesabını bilmemesidir. Cebindeki para biraz azalsa yüzü gülmez, asılır. Çok da sigara içer sağ olsun. Günde iki paket... Bazen daha da fazlasını...

Yanımda durmadan tüttürmesi, emzik gibi ağzından düşürmemesi de benim için ayrı bir azap. Hele ki şimdi o mereti de bıraktım ya! O tüttürdükçe saldığı dumanı sanki ben çekiyorum.

Sahi ya, vay canına! Şaka maka benim de sigarayı bırakıp tüttürmeyeli beş ay oluyor. Umarım böyle devam eder de tamamen kurtulur, ölene dek içmem şu illetti...

Beş ay önce başlamıştı bırakma maceram... Evde ben de eşim de içiyorduk. Daha doğrusu ben öyle sanıyormuşum. Bir gün dikkatini çekmişti. Evdeki sigaralar hiç eksilmiyordu, paketler hep yerinde durmaktaydı. Sigaraları genellikle kayınçom getirirdi. Kendisi tır şoförlüğü yaptığından ve sürekli yurt dışına çıktığından, dönüşlerinde eli boş gelmez, en çok da sigara getirirdi bize. Hem de karton karton... ...

İşin kötüsü sigara, eşimle kavga nedenlerimizden biri olmuştu. 'Sen çok içtin ben az içtim' diye az tartışma yaşamamıştık. En sonunda anlaşarak bir çözüm bulmuş, elimizdekileri bölüşmüş, herkes kendininkini bir kenarda saklamaya başlamıştı. Fakat günün birinde görmüştüm ki eşimin sigara kutuları orta yerde duruyor ve içleri de boş değil, hepsi de dolu...

"Allah, Allah!" demiştim. "Bu nasıl iştir. Neden eksilmez bu paketler?"

Sebebini sorduğumda aldığım cevap beni şaşırtmıştı.

"Ben bıraktım artık. Hem de iki ay oldu ağzıma koymayalı...

İnanmakta zorlanmıştım zira kendisinin o katran tüpüne ne denli tutkun olduğunu biliyordum. O an kafamda bir şimşek çakmıştı. Sesle de dışarı aktarmıştım:

"Ben de mi bıraksam acaba?"

Eşim duyunca hemen alaya almıştı.

"Hadi canım! Nerede sende o irade? Bırakacakmış! Ha ha ha! Güleyim bari!"

O sahte de olsa gülmeye çalışınca, ben kızıp sinirlenmiş, gurur meselesi yaparak söylenmiştim:

"Niçin bırakamayacakmışım ki? Sen yapıyorsun da ben mi yapamıyorum? Bıraktım işte... Eğer bugünden sonra içtiğimi görürsen, gel bana istediğin lafı söyle!"

Evet, aynen böyle demiş, uygulamaya da başlamıştım.

İşin ilginci, sigarayı bıraktığımın haftasında Oktay'la kavga etmiş, ayrılma sürecine girerek yollarımızı ayırmıştık. Bir erkek için işinin bozulmasının ne denli zor olduğunu ancak başına gelen bilir. Üstünde koca bir aile yükü varken; toplum gözünde boşta gezer görünmek, işi başaramamış, beceremmiş olmak nasıl da yaralar, nasıl da kötü bir hâletiruhiye içine sokar insanı, bunu ancak çeken anlar.

Ne var ki o sıkıntılı zamanlarda, başıma gelen sadece bu da değildi...

Geçirdiğim o zor günlerde sinirlerim çok bozulmuş, istemeden kırıcı olmuştum. Elimde değildi, yaptıklarım girdiğim psikolojinin bir dışa vurumu olmalıydı. İşin kötüsü benim aşındırıcı tavırlarımdan eşim de nasibini almış, daha fazla dayanamayıp "Artık senin bu hâline katlanamam." diyerek evi terk edip annesine gitmişti. O kadar dertle uğraşırken bir de tek başına kalmıştım. Gerçi annesi, üst katta oturuyordu ama olsundu. Yine de terk edilmek ya da o lâfı işitip yalnız bırakılmak hiç hoş değildi. Üstelik çocuğumu da göremiyordum. O kerata da benden uzaklaşmaya pek meraklıymış meğer. Merdivenden sesini duyuyor, çıkıp görmeye çalışıyordum ama ne mümkün, hemen kaçıyordu. Neden böyle yapıyordu acaba? Yoksa parmak kadar çocuğa da mı aksi davranmıştım. İşte bütün bu olanlara rağmen başı sıkışan her tiryakinin "İçmeyeyim de ne yapayım? Stresten içiyorum." dediği sigaraya itibar etmedim ve kendimi teselli etmeye yeltenerek "Nedir bu başıma gelenler?" deyip bir tane bile yakmaya niyetlenmedim. Ne var

ki sigarayı bırakabilmemin tek nedeni, tabii ki irademdi değildi. Öncelikle kendime inandım ve bazı stratejiler geliştirdim. Sonunda da karşılığını gördüm.

Öncelikle çayı ve kahveyi bırakmam çok akıllı bir karardı. Çünkü bu iki içecek, yanına muhakkak o mereti de istiyor. Keyif almayı bilene güzel ikili oluyorlar. Sigara tüttürüyorsan olmazsa olmaz anlardan biri de yemek sonralarıdır. Hele ki bir de etli ya da kebap türü yemek yemişsen... Aman Allah'ım! O dumanı tüttürmek insana nasıl da keyif verir.

Öte yandan çayı, kahveyi bırakmakla da yetinmedim. Yediğim yemeğin arkasından hemen bir elma, ya da yüzümü ekşiterek de olsa bir parça limon dişlemek dâhice bir fikirdi. Çünkü nasıl oluyorsa ikisi de insandaki sigara içme isteğini bir anda yok ediyor. Bunu deneyince görüp anlamıştım. Ya da en azından benim için böyleydi. Kısacası, beş aydır sigara içmiyorsam sebebi bunları titizlikle uygulamamdır.

Yaptığımız işlerin, verdiğimiz emeklerin yerini bulamamış olması, yani kompresörlerin yeterince rağbet görmemesi beni ve Sedat'ı yeni ve farklı düşüncelere sevk ediyor. Oktay'la ortaklığımız sırasında yaptığımız işler, hiç de fena para kazandırmıyordu, hatta iyi bile denilebilirdi ama yanında getirdiği sıkıntılar da oldukça fazlaydı. Her biri özel tasarlandığı için gene her biri ayrı sorun demekti. Özellikle teslimatlarda çokça sorunla boğuşmak zorunda kalıyorduk. İmalat esnasındaki problemler de cabasıydı.

Sıkça sorun yaşıyor olmamız bizi yıldırmış, Oktay da ben de sitemlere, şikâyetlere başlamıştık. İkimiz de aynı şeyi söylüyorduk:

"İşte siparişle iş yapmak böyle bir şey... Her makine ayrı bir sorun, ayrı bir dert... Hâlbuki seri imalat öyle mi? Sadece birkaç tip işle uğraşacak, imalat bandını kurup mamulünü piyasaya süreceksin. Başın ağrımayacak, sen sadece paralarını toplayıp sonrasında 'işimi daha fazla nasıl büyütüp geliştiririm' diye kafa yoracaksın."

İşte kompresör imalatına, o zamanlar bu konuştuklarımızın etkisiyle girmiştim ve ne yazık ki henüz işin başında da boyumun ölçüsünü aldım. Tez zamanda anlıyorum ki 'Kazın ayağı göründüğü gibi değil' sözü gerçekmiş.

Kararlıyız artık, kompresör imal etmeyeceğiz! Etmeyeceğiz de ne yapacağız pekâlâ? Ortaklıktan ayrılırken Oktay'a 'Bir yıl boyunca ben bu imalata girmem' diye söz verdiğimden aynı işlere girişmem mümkün değil. Yani verilmiş sözüm var. O, verdiği sözlerden dönebilir ama ben yapamam bunu.

Arabayı satın aldığım arkadaşım Veli, bir gün çalıştığı ilaç firmasında, bir ampul dizme makinesine ihtiyaçları olduğunu, firma yetkilisiyle konuşmamı söylüyor. Duyunca soluğu hemen orada alıyorum. Yetkili, yapıp yapamayacağımı soruyor "Kesinlikle hallederiz." diyorum. Cevabı hazır adamın:

"Madem o kadar eminsiniz, o hâlde sözleşme yapalım ama para ödemeyelim. İşi getirip teslim edin, ödemenizi peşin alın."

Kısa bir süre sessiz kalıyor, sonrasında veriyorum cevabımı:

"Kabul ediyorum!"

İş çok büyük değil, alt tarafı altmış bin liralık bir meblağa sahip. Ne var ki malzeme maliyeti pek fazla tutmaz. Kısa zamanda yapar, bir terslik olmaz da güzel çalışırsa para kazandırır. Ancak iyi bir tasarım ve işçilik gerekli. Bunu başarabileceğimize de inancım tam. Sistem, yabancı menşeli bir makinenin üzerine monte edilecek. Ona uyumlu ve senkronize çalışması, kalitesi ve görünümüyle de ona yakışır biçimde olması gerek.

Sedat'la kafa kafaya verip beyin fırtınası yapıyor, sonrasında işin imalatına başlıyoruz. Her şey güzel gidiyor ancak ampuller besleme kanalına düzenli akmıyor. Belli ki kendine has bir hareket gerekiyor ve bu da ancak özel bir motorla sağlanabilir. Sistem, âdeta minyatür bir makine, üzerine koca bir elektrik motoru bağlayabilmemiz mümkün değil. İşte orada da işi Sedat kotarıyor. Bildiğimiz olta makinesinin sisteminden yola çıkıp basit, küçükçe bir motorla sorunu çözüyor. Artık sistemimiz bitmiş, teslime hazır. Götürüp montajını yapıyor, düğmesine basıyoruz. Her şey gayet güzel... Bağlı olduğu ana makineyle senkronize çalışıyor. Gören kişi, ana makinenin orijinal sistemi sanıyor. Yani, o denli başarılı bir iş çıkarmışız.

Parasını derhâl ödüyorlar. Perşembe Pazarı'ndakiler gibi 'bugün git, yarın gel' demiyorlar. Bu iş bize moral kazandırıyor. Aynı zamanda da cesaret...

Bir başka gün, yine bir ilaç firmasında çalışan Harun isimli bir arkadaşım, fabrikalarında bir kapsül temizleme makinesine ihtiyaçları olduğunu söylüyor ve yapıp yapamayacağımı soruyor. Ampul dizme makinesini başarmış olmanın verdiği cesaretle "Yaparız ama bağlanacağı makineyi görmem, bu konuda bilgilenmem gerek." diyorum.

Ertesi gün firmanın teknik müdürünün odasında çayımı yudumlarken ne istediklerini anlatıyorlar. Numune de getiriyorlar. Bildiğimiz ilaç kapsülleri için istiyorlarmış. Hani hastalandığımızda doktorun verdiği, genellikle iki renkli, parlak ilaçlar vardır ya, onlardan işte! Zaten bizden istenen makine de çok tanınmış bir soğuk algınlığı ilacı içinmiş.

Müdür, birkaç resim gösteriyor ve istediği özellikleri anlatıyor. İşimi ciddiye alıp üstünde titizlikle çalışıyor, zaman geçirmeden teklifimizi hazırlayıp yanlarında bitiyorum.

Fiyattan biraz kırpıyorlarsa da o işi de alıyoruz. Olsun, önemli değil! İşe ihtiyacımız var. Evde çoluk çocuk ekmek bekliyor. Sedat ise para... Sadece o mu? Kompresörlerin imalatlarına başladıktan sonra işe çırak-kalfa arası özelliğe sahip bir de eleman almıştık. Onun maaşı var, sigortası var. Bununla da bitmiyor; dükkânın kirası, elektriği, suyu, telefonu var. Yani birçok masraf yüklenmiş başımıza. Bu yüzden ayrım yapmadan 'becerebileceğimiz her işe girmeliyiz' diye düşünüyorum. Giriyoruz da.

İlginç bir makine tasarlıyorum. İlhamımı gördüğümüz fotoğraflardan alıyorum. Bir de müdürün anlattıklarından... Yapacağımız sistem, kapsülü imal eden makineye monte edilecek. Şayet patlamış bir kapsül olur ve içindeki toz, diğer kapsülleri kirletirse onları temizleyip parlatacak.

Bir ay uğraşıyoruz imalatıyla. Bittiğinde büyük çaplı bir mitralyöze benziyor. Ve deneme zamanı geliyor. "Bismillah." deyip düğmesine basıyor, önce boş olarak çalıştırıyoruz. Sonuç gayet güzel görünüyor. Üstelik hızı da ayarlanabiliyor. Yani yavaş ya da hızlı dönebiliyor. Siparişi aldığımızda deneyebilmek için bol miktarda kapsül de almıştık. Bir miktarını makinenin içine atıyoruz. Görüyoruz ki çıkanlar pırıl pırıl. Sedat seviniyor.

"Niçin seviniyorsun ki?" diyorum. "Zaten içine attıklarımız temizdi."

"Çırağımızı bakkala gönderip bir paket un almasını söylüyorum. Az sonra elinde un paketiyle geliyor. Sedat, paketin ağzını açıp makinenin hunisinden boca edecekken atılıyorum:

"Ne yapıyorsun oğlum, hamur mu yoğuracaksın?"

Paketi elinden kapıyor, makine çalışırken içine sadece bir tutam döküyorum. Sonuç fevkalade. Ağızdan dökülen kapsüller yine pırıl pırıl. Çırak Sedat'ın yanına gelip bir şeyler

söylüyor, sonrasında yeni bir koli getiriyor makinenin yanına. Soruyorum Sedat'a:

"Bu ne, ne var içinde?"

"Bunlar dolu kapsül." diyor. Afallıyorum o an. Makinenin içinden bir kapsül çıkarıp açıyorum, içi boş... O an vücudumu bir sıkıntı kaplıyor.

"Boş kapsülleri denerseniz elbette ki temiz çıkar, bir de doluları deneyin de görelim bakalım." diyor içimdeki.

Makineyi boşaltıp doluları yüklüyoruz ve basıyoruz butonuna. Her şey güzel görünüyor. Ağızdan dökülen kapsüller, yine pırıl pırıl çıkmakta. Ancak birkaç dakika sonra bu görüntü değişiyor, kapsüller girdiğinden de kirli çıkmaya başlıyor.

"Bu ne ya kardeşim?" diyor içimdeki bu defa. "Siz kapsül parlatma makinesi mi yaptınız, yoksa kirletme makinesi mi? Şu makineni ağzından çıkanlara bakın, nasıl da pis, nasıl da tozlu!"

Bu kez de doğruyu söylüyor. Gerçekten de temiz giren kapsüller, ağızdan kirli olarak çıkmakta. Hemen makineyi söküp konsültasyona başlıyoruz. Müsebbibi, yapılan bir işçilik hatasıymış meğer. Makinenin içinde, yan yana dizilen çubukları silindir hâline getiren çemberlerin üzerinde kaynak çapakları kalmış. Yani, iyi temizlenmemiş, itina gösterilmemiş. Kısacası işçilik hatası... Gözlerimi devirip Sedat'a bakıyorum. O da çırak İbrahim'e...

Ufacık bir ihmal neler açıyor başımıza. Neyse ki bütün bunları denerken görüyoruz. Ya adamlar kontrole geldiğinde olsaydı?

O önemsiz görülen ufacık çapak parçacıklarının, kapsülleri delip içindeki tozların dökülmesine aracılık ettiğini; dökülen tozların da kapsülleri temizlemek için yerleştirilen fırçalar aracılığıyla diğerlerine bulaşarak onların kirlenmesine sebep olduğunu düşünüyoruz.

Makineyi dağıtıyor, her yerini özenle elden geçiriyor, tekrar deniyoruz. Bir problem görmüyor, firmaya haber vererek gelip görmelerini istiyoruz.

Geliyorlar, makineyi görüp beğeniyorlar ancak sonuçtan pek memnun değiller. Kapsüllerin, makineye girmemiş hâlini ve girmiş hâlini gözümüzün dibine kadar uzatıp soruyorlar:

"Sizce aralarında bir fark var mı?"

Görünüşe bakılırsa yok gibi.

"Girenle çıkan arasındaki bariz farkı görünce bizi çağırın." diyorlar ve bizi sorunumuzla baş başa bırakıp iş yerimizden ayrılıyorlar.

"Hadi bakalım, sorunlu bir çocuğumuz oldu." diyor Sedat. Dediği doğru. Oldu ya, bakalım şimdi nasıl çözeceğiz bu işi?

Neler denemiyoruz, neler yapmıyoruz! Fakat sonuç hep aynı, değişmiyor.

Evde yemekte, lâf olsun diye değiniyorum bu konuya. Eşim atılıp "Kadife kumaşla denediniz mi?" diyor. Birden aydınlanıyorum sanki. Aklıma ayakkabı boyacıları geliyor. Hani boyadan sonra cila sürüp fırçalar, sonrasında da kadife bir bezle parlatırlar ya, işte o yaptıkları...

Ertesi gün, makinede kullandığımız çubukları getiriyorum ve eşim verdiğim ölçülere göre üstlerine zıbın misali bir kadife kılıf dikiyor. Öğleden sonra da bu kılıfları tek tek çubuklara giydirip makineyi çalıştırıyoruz. Beş dakika, on dakika, yarım saat, bir saat... Sonuç mükemmel. Makineye giren kapsülle, çıkan kapsül arasında müthiş fark var. Hemen firmaya haber veriyoruz. Onlar da merak içindelermiş. Bekletmiyorlar, ertesi gün erkenden kapımızda beliriyorlar.

Çalıştırdığımızda sonuçtan memnun kalıp "Gönderebilirsiniz." diyorlar. Gönderiyoruz, bir hafta deniyorlar ve hemen de paramızı ödüyorlar. Küçük de olsa bu ikinci makine imal

edişimiz. Belki rakamları pek büyük değil ama bize verdiği moral ve motivasyon had safhada...

Bir öğleüstü Perşembe Pazarı'nda, okul arkadaşım Hüseyin'le karşılaşıyoruz. Kendisiyle uzun yıllar görüşememiştik. Japon malı bir fotokopi makinesinin Türkiye distribütörlüğünü yapmaktaymış. Tünel'de kendine bir yer açmışmış. Ben de kısaca kendi yaptığım işi anlatıyorum.

"O zaman seni bir yere göndereyim de konuş, umarım faydası olur." diyor ve gerekli bilgileri veriyor. Bahsettiği yer, Bağcılar'da kurulu bir ilaç fabrikasıymış. İsmini duymuştum. Hatta ELM olarak ilaç sektörüne girdiğimizde Oktay rakibimiz olan firmanın, orada bir makinesinin bulunduğunu söylemişti. Randevu alıp ertesi gün gidiyorum. Görüşeceğim kimsenin ismi Tevfik, ilgileniyor sağ olsun. Hüseyin'in arayıp bilgilendirdiğini de söylüyor. Fabrikayı gezdiriyor, oldukça büyük bir tesis. İçeride birçok makine var. Bunlardan biri de bir zamanlar Oktay'ın anlata anlata bitiremediği, rakibimizin yaptığı makine. Gerçekten güzel iş çıkarmışlar adamlar, belli ki çok özenmişler.

İçimdeki kendini tutamıyor. Dürüstlüğünden ödün vermeden, lâfını sakınmadan konuşuyor:

"Helal olsun vallahi! Görüyor musun eloğlu ne işler yapıyor. Sen, o kıt kafalı ortağına bir türlü anlatamamıştın bunları. Zaten başka ne olacaktı ki? Adamın aklı da fikri de paradaydı. "Gelsin de iş nasıl yapılırmış görsün."

Küçük bir atölyeye sokuyor Tevfik Bey beni. Her taraf sökülmüş, dağılmış küçük makine ve parçalarıyla dolu. Tezgâhın üzerinde duran iki pompalı dolum makinesini eliyle işaret ederek "Bunu tamir edebilir misiniz?" diye soruyor. Bir göz atıp

"Şayet atölyemize gönderirseniz gerekeni yapabiliriz." diyorum.

Ertesi gün makine iş yerimizde... Sedat'la inceliyor, kusurlarını tespit ederek söküp dağıtıyor, sonrasında gerekli işlemlere başlıyoruz. Bir haftaya kalmadan da bitiriyoruz. Tevfik Bey'i arayıp alabileceklerini söylüyorum.

On gün ya geçiyor ya geçmiyor. Arayıp soruyor Tevfik Bey:

"Siz bu işin tamirat faturasını kesmediniz mi?"

Yaptığımız işin pek fazla bir şey olmadığını, bunun için para ödemesi gerekmediğini söyleyince adam şaşırıyor ve ne yaptıysa da beni ikna edemiyor. Ancak benim böyle davranmamın bir sebebi var tabii ki.

On gün sonra, bu defa kendisi arayıp bir sıkıntıları olduğunu, yardım etmemizi istiyor Tevfik Bey. İki saate kalmadan fabrikalarında bitiyoruz. Hoşuna gidiyor adamın, yüzü gülüyor. Eh, ilgi gösterilmesi kimin hoşuna gitmez ki? Hem de bu kadar çabuk...

Rakibimizin makinesinin yanındayız. Nazar mı değmiştir nedir? Makine çalışmıyor, yan kapakları açık duruyor. O esnada bir usta, makinenin altında bir şeylerle uğraşmakta...

"Sabahtan beri didiniyoruz ama çalıştıramıyoruz. Garip sesler geliyor makinenin alt tarafından." diyor Tevfik Bey.

Sedat'la giriyoruz makinenin altına. Bir şey dikkatimi çekiyor. "Çok yavaş döndürme imkânımız var mı?" diye soruyorum ustalarına.

En düşük devirde döndürdüklerinde sorunu buluyorum. Ana motor mili eğilmiş... Tevfik Bey, yapıp yapamayacağımızı soruyor.

"Tabii ki yapabiliriz." diyor, halledebileceğimizi söylüyorum. Sedat ve ustaları, uzun bir uğraşın akabinde birlikte mili çıkarıp dışarı alıyorlar.

Bir hafta sonra yenisini yaptırıp götürüyoruz. Tevfik Bey görünce şaşırıyor "Orijinalinden iyi olmuş." diyor. Sedat'la onların ustası yine birlikte takıyorlar mili yerine. Ne var ki çok da zorlanıyorlar. Yarım günden fazla verdikleri bir uğraş sonrası makine ancak çalışıyor. Tevfik Bey'in yüzü gülüyor "Ne kadar teşekkür etsem azdır, borcumuz ne kadar?" diye soruyor.

"Borcunuz yok." diyorum.

"Olur mu Buğra Bey? Dünya kadar emek verdiniz."

Bu defa ben gülümsüyorum ona. Merak ettiğimi söyleyerek de bir şey soruyorum kendisine:

"Neden makineyi yapan firmaya değil de bize yaptırdınız bu işi? Bir sorun mu var aranızda?"

Birden yüzü değişiyor, suratı asılıyor.

"Bırakın şunları!" diyor. "Şeytan görsün yüzlerini bundan sonra."

Her şeyi anlatıyor söyledikleri Tevfik Bey'in. Öğrenmek istediğimi öğreniyorum. Başka bir şey sormama gerek kalmıyor.

Bu işle birlikte kendimize güvenimiz geliyor, işler ufak da olsa kıpırdadığından 'akmasa da damlar' misali, kasamıza küçük miktarda paralar giriyor. Ben, hiç üşenmeden her ayın sonunda envanter çıkartıp; elimizdeki malzemeleri, demirbaşı, mamul ve yarı mamul ürünleri listeliyorum. Durum pek de fena değil. En azından firma kendini döndürmekte... Artık cebimden para takviyesi yapmama gerek kalmıyor.

Bir gün iş yerime Raci geliyor. Hani geçmişte aynı orkestrada çalışıp da sonradan okuyup grafiker olan arkadaşım Raci... Oradan buradan konuşurken bir ara elimizde tek tük kalan kompresörlerden birini görüyor ve merak edip soruyor. Ne işe

yaradığını ve özelliğini anlatıyorum. Çalıştırmamı istiyor, çalıştırınca da çok sesli bulduğunu söylüyor. Neden böyle dediğini soruyorum. Bir reklam ajansında çalıştığını, orada özel bir iş için kullanmak istediğini anlatıp bir de öneride bulunuyor:

"Bir tarihte, Cağaloğlu'ndaki bir ajansta, bizim ihtiyacımız olan kompresörün benzerini görmüştüm. İstersen onu görme fırsatı yaratabilirim."

"Olur." diyorum ve üç gün sonra gidip görmek için sözleşiyoruz. Zira yeniliklere açığım ve yapabileceğim, aklımın erebileceği her işe parmak atma taraftarıyım.

Şimdi Raci ile birlikte, radyolarda sıklıkla adını duyduğum bir reklam ajansındayız. Art direktör, bizimle bizzat ilgileniyor ve kompresörü gösteriyor. Mini minicik, şirin mi şirin, biblo gibi bir şey... Çalıştırıyor, tık yok makinede. Sessiz mi sessiz ... Pembe renkli motoru gösterip anlatıyor ve soruyor ardından:

"Adamlar buzdolabı motoru kullanmışlar, ne zekice değil mi?"

Gerçekten çok zekice! Bense izlerken olayı çözmeye çalışıyor ama motorun özel olduğunu düşündüğümden buzdolabı motoru olacağını aklıma getirmiyorum. İçimdeki ise hemen konuya müdahil oluyor:

"Buzdolabı motorunu çıkarınca geriye ne kalıyor ki? Sen bunların hepsini yapabilirsin. Üzerindeki basınçlı hava malzemelerinin, yani pnömatik malzemelerin pek çoğu piyasada var. Depoyu ise rahatlıkla imal edebilirsin. 'Estetik' dersen, o zaten senin işin."

Doğru söze kim ne diyebilir ki?

Raci'yle arkadaşı sohbet ederken gözümle kompresörün fotoğrafını çekip zihnime yerleştiriyor, yanımdan eksik etmediğim not defterine, çalakalem bir şeyler çiziktiriyorum.

Ajanstan çıktığımızda Raci, şayet bu kompresörden yapar da başarılı olursam; kendi ajanslarına bir tane aldırabileceğini, sonrasında başka yerlere satmam için de aracılık edebileceğini söylüyor. Bense kendisine bunun ancak gerekli çalışmalarımın sonunda netleşebileceğini söylüyorum. İş yerime geldiğimde aklımdaki tüm bilgileri bir kâğıda döküp notlar alıyor, sonrasında da minik kompresörün projesini çizmeye başlıyorum.

Projesine başladığım, adına 'pistole kompresörü' denen makine, bugüne kadar hep yurt dışından temin edilirmiş. Raci'nin dediğine göre daha çok reklam ajansları ve grafikerler getirtir, reklam afişleri, resim, illüstrasyon gibi işlerin tasarımında kullanırlarmış.

İlginç bir kullanımı var. Makineden çıkan hortumun ucuna kendine has özel bir kalem takıyorlar, içine de boya doldurarak püskürtüyorlarmış. Hani şu oto boyacılarında gördüğümüz boya tabancaları vardır ya, anlayacağınız onun çok küçültülmüş hâli. Minicik bir boya tabancası işte... Tabii ki herkesin yapabileceği bir iş değil. Gördüğüm kadarıyla ancak işinin erbabı olanlar kullanabiliyor.

Projeyi bitirince hemen imalatına başlıyor ve prototip olarak sadece bir tanesine girişiyoruz. Çünkü "Ne olur olmaz." diyor içimdeki. "Zira sonunda başaramamak da var."

Başarıyoruz! Raci'yi çağırıyorum, görünce ağzı açık kalıyor. "Bu ne oğlum böyle!" diyor. "Orijinalinden güzel olmuş! Sakın bana bu işi 'seninle gittiğimiz gün aldığım bilgiler ışığında çıkardım' deme! Peşinen söyleyeyim, inandıramazsın beni!"

Sağ olsun Raci'nin aşırı bir abartma huyu vardır ve benim yaptığım her işi gözünde büyütür. Orkestrada beraber çalışırken de gitar çalışımı beğenir, benim çıkardığım seslerin tınısının herkesten farklı olduğunu söylerdi.

Hele bu abartılarının bir tanesi vardır ki hiç unutamam...

Harbiye civarında Fatih isimli bir arkadaşımızla birlikte bir ses kayıt stüdyosu kurmuşlardı. İkinci el bir kayıt aleti almışlar, onunla işi götürmeye çalışıyorlardı fakat dediklerine göre bu cihaz, aldığı sesi kaydederken yarım ses düşürüyormuş ve bu problemi ne yaptılarsa kime gösterdilerse çözememişler.

Orada olduğum bir gün, cihazın içini açmış karıştırırlarken meraklanıp ben de ilgilenmiş, gördüğüm bir parça dikkatimi çekince de söküp bana vermelerini söylemiştim. Şaşırıp sormuşlardı:

"Bunu ne yapacaksın ki?"

"Gördüğüm kadarıyla bu kasnakta oransal bir fark var. Ben size bu kasnağın benzerini farklı ölçüde yapacağım, bir de onu takıp deneyin bakalım."

Bunları duyunca iki arkadaş bakışmış, ardından tereddüt etmeden parçayı söküp bana vermişlerdi. Ben de iki gün sonra eskisiyle birlikte yenisini getirmiş; onlar da parçayı hemen yerine takıp denemişler, sonucu gördüklerinde ağızları kulaklarına varmış, çok sevinmişler, tam istedikleri gibi olduğunu söyleyip hakkımda methiyeler yağdırmışlardı.

Oysaki bana göre yaptığım çok basit küçük bir işti. Sadece biraz zekâ, biraz sorgulama, biraz da hesap gerektiriyordu. Yani hepsi bu kadardı. Ne var ki Raci de kendine göre haklıydı çünkü benden önce bu işi çözmek için birçok kişiye başvurmuşlar, birçok kişiye danışmışlar ama hepsi aynı şeyi söylemişmiş:

"Bu iş burada hallolmaz, bunu imal eden firmaya, yani Amerika'daki üreticisine göndermeniz lazım."

İşte bu sebepten Raci, olmaz bir işi başardığımı düşünmüş beni yere göğe sığdıramayıp "Sen nasıl garip bir adamsın ya! Elinden her şey gelir, her şeyi çözer, her işin en iyisini yaparsın. İyi ki varsın Buğra, iyi ki arkadaşımsın." demişti.

O gün beni yaptıklarımı takdir eden Raci, şimdi de beğenisini pistole kompresörü için yapıyor. Gerçi ortaya çıkan işi ben de çok beğeniyorum. Orijinalindeki parçalar pembe ve kırmızı renkliydi. Bizimkinde ise sarı ve kırmızı renkler hâkim. Çalıştırdığımda daha da şaşırıyor Raci. Sadece 'tıss' diye bir ses çıkarıyor makine. Zaten bir kompresör ancak bu denli sessiz olabilir. Yüzü gülüyor "Alıp götüreyim o zaman." diyor. "'Tamam, götür." deyince de soruyor:

"Kaç para?"

"Sen hele bir kullan, memnun kaldığını söyle de konuşur hallederiz. Ama çabuk ol çünkü senden alacağım habere göre imalatına devam edip etmeyeceğime karar vereceğim." diyorum.

Haftasına kalmadan arıyor ve memnun olduğunu söyleyip yineliyor o günkü sorusunu:

"Kaç liraya vereceksin bana?"

Fiyatını otuz beş bin lira olarak tespit ettiğimi ancak onun firmasına yirmi beş bin liraya vereceğimi söylüyorum:

"Sen gene 'yirmi beş lira' de ama ben sana yirmi üç bin lira ödeyeyim. İki bin lira da benim olsun." diyor.

'Hayır' diyecek hâlim yok ya, kabul ediyorum. Sonrasında da gözümüzü karartarak on beş tanesinin birden imalatına başlıyoruz. Hadi bakalım, dilerim Allah yardımcımız olur...

On beşi birden tezgâhın üzerine kuzu gibi dizilmiş, durmakta. Bu defa renklerini daha farklı yapıyoruz. Beşini, ilk yaptığımız gibi sarı kırmızı renklerle... Onunu da farklı... Onların 'ekovat' denen motorlarını lacivert, diğer aksamlarını ise açık pastel maviye boyuyoruz. Ortaya çok hoş bir kombinasyon çıkıyor. Bu kararı da ben yalnız vermiyorum. Sedat'la, çırağımız İbrahim'e de soruyorum. Hepimiz mutabık kalınca da bu renkleri uyguluyoruz.

Sıra artık bunları pazarlamakta... Bazı ajansların yurt dışından kompresör getirtemediğini öğreniyorum ve Ticaret Odasından, İstanbul'daki tüm reklam ajanslarının adresini ve telefon bilgilerini toplayarak masanın başına geçiyor, telefonla tek tek arayıp Art Direktörlerinle konuşmak istediğimi söyleyip başlıyorum anlatmaya:

"Biz, E&B firması olarak bir Pistole Kompresörü geliştirdik ve bunu da size gösterip tanıtmak istiyoruz. Şayet arzu ederseniz, bize uygun olduğunuz gün ve saatte bir randevu verin, getirip gösterelim."

Aradığım altı ajanstan dördü, hemen razı oluyor ve randevu veriyor. Aramayı derhâl durduruyorum çünkü neredeyse her gün bir yere gitmek durumundayım. Yerler de yakın değil; biri Maslak'ta, biri Nişantaşı'nda, bir diğeri Taksim'de, biri Sultanahmet'te. İşin hoş tarafı ise hepsi tanınmış, bilinen ajanslar...

Dağıtıma önce Maslak'takinden başlıyorum ve 4. kata çıkmak için asansöre biniyorum. Asansörde benden başkaları da var. Hepsi de merakla "Bu nedir?" dercesine önümde duran kompresöre bakıyorlar. Ajansın kapısından girip danışmanın önünde beklerken görüşeceğim şahıs geliyor ve birlikte bölümüne gidiyoruz. Departmanında beş- altı masa var. Kapı girişinde, Grafik-Tasarım yazdığına göre içerdekiler, grafiker ya da benzeri bir meslekten olmalı. Kompresörü yere koyup çalıştırmak için prize soktuğumda masasının başında bulunan herkes, bir anda etrafımı sarıyor.

"Bu nedir?" diyen de var. "Aa! Pistole kompresörü almışız." diyen de...

Benim konuştuğum şahıs, içlerinden birine "Haydi al da bir dene bakalım." diyor. Ben de art direktöre "Onlar deneyedursunlar, benim beklememe gerek yok çünkü telefonda gerekeni size söylemiştim zaten. Dolayısıyla sizden haber bekliyorum. İçinize sinmezse hiç mesele etmeyin. Koyun bir kenara ben gelir alırım." diyorum.

Diğer üç kompresörü ise arayıp konuştuğum ajanslara tek tek götürüp bırakıyorum. Aradan bir hafta geçince de arıyorum. Ne güzeldir ki hiçbirinden olumsuz cevap almıyorum. Hepsi de sözleşmişçesine:

"Faturanızı gönderin, ödemenizi yapalım." diyor.

Hafta başı yine telefonun başına geçiyorum ve numaraları çeviriyorum. Yine dört yerden randevu alıyor, ertesi gün de götürmek için yola çıkıyorum. İlkini, Nişantaşı'na götürüyorum. Ne var ki çok zorlanıyorum. Arabaya park yeri bulmak bir dert, kompresörü taşımak ayrı bir dert... Cadde üzerine koyamadığımdan aracımı bir sokak arasına park ediyorum. Sora sora belki bir kilometre yol yürüyorum. Aslında yürümek pek mesele değil ama kompresör ağır, tam tamına on dört kilogram... Her elli metrede üzerine bir kilo daha ekleniyor sanki. Aradığım adrese gelinceye kadar nefes nefese kalıyorum. Kollarım kopuyor, bacaklarım kesiliyor. Neyse ki yorgunluğumun karşılığını alıyorum. Zira getirdiğim kompresörü hemen oracıkta satın alıyorlar. Sebebi de kompresörümüzü kullanan bir ajanstan methini duymalarıymış.

Yirmi gün içinde on beşini birden elden çıkarıyorum. Bu arada adımız duyulmaya başlıyor. Telefonla isteyen bile oluyor ama ne var ki elimizde hazır yok. Bu defa yirmi adetlik bir plan yapıyoruz ve imalatına başlıyoruz. Ekovatları Dolapdere'den alıyorum çünkü bu işin piyasası orada kurulmuş. Diğer malzemelerin bir kısmını Perşembe Pazarı'ndan, bir kısmını da yakın çevreden, yani Bayrampaşa ve Topkapı Maltepe'den temin ediyorum.

Hâlimizden memnunuz şimdi, şükürler olsun. Belki ihya olmuyoruz ama kötü durumda da değiliz. Bu arada müşterilerden biri arıyor ve makinesinde yaşadığı bir problemi iletiyor. Getirmesini istiyorum, arabasının olmadığını söylüyor. Hatırlıyorum bu zatı. Bir talebeydi bu genç. Evinde çalışır, dışarıya iş yaparmış. Kompresörü almak için geldiğinde anlatmıştı.

Hâlini bildiğimden kompresörü gidip evinden alıyor, kontrol ve tamir etmek için atölyemize getiriyorum. Makineyi söküp dağıttığımızda görüyoruz ki; arızanın sebebi basit bir conta ama 'basit'" deyip de geçmemek gerek zira sonuçta adamın aleti çalışmıyor. Aradaki bağlantı contası nasıl olmuşsa şişmiş ve bu yüzden havayı geçirmiyor. Ancak ne yapacağımızı bilmez durumdayız. Aklıma Hâlim Usta geliyor o an. Öyle ya, adam lastik imalatçısı... Üstelik de bu işin kompetanı. İlk kompresörün membranını da o halletmişti zaten. Bozulan lastiği inceliyor titizlikle.

"Bu yağdan dolayı bozulmuş." deyip Bayrampaşa'da bulunan bir yeri tarif ediyor. Vakit geçirmeden arabaya atlıyor, soluğu söylediği yerde alıyorum. Oradaki adam da inceliyor, nerede kullandığımızı soruyor. Söyleyince de "Kullandığınız conta 'nitril' kökenli, dolayısıyla amacına uygun değil. 'Nitril' yağa uzun süre dayanmaz. Sizin 'viton' kullanmanız lazım." diyor. Bahsettiği malzemeden istiyorum:

"Maalesef burada yok, Bursa'daki fabrikamızdan getirtmem lazım." diyor ve siparişimi alıyor. İki gün sonra da conta elimize ulaşıyor. Hemen değiştirip kontrolünü yapıyor, götürüp delikanlıya teslim ediyorum. Ayrıca kendisinden rica edip "Ne olur! Elinizden geldiğince çok çalıştırıp zorlayın ki bir sorun çıkarsa bilelim." diyorum. Adam borcunun olup olmadığını soruyor:

"Ne borcu." diyorum. "Sayenizde belki de büyük bir sorunu çözüyoruz."

On gün sonra arıyorum delikanlıyı. Makineden gayet memnun olduğunu, geceleri bile çalıştırdığını, hiçbir sorunla karşılaşmadığını söylüyor. Rahatlıyorum ancak şimdi de farklı bir sorun var kapıda. Yani işin ikinci merhalesi... Ya verdiğimiz diğer on dört kompresör ne olacak? Onlar da sorun çıkarmayacaklar mı? Alıyor beni bir düşünce. İçimdeki de ortak oluyor konuya:

"Arpacı kumrusu düşünmesene be adam! Hani sen hep farklı bir zihniyete sahip olduğunu söyler durursun ya! İşte sana fırsat... Yapman gereken şey gayet açık ve net ortada... Şimdi paşa paşa telefonun başına oturup; her bir müşterini tek tek arayacaksın ve makinede bir arıza tespit ettiğinizi, bunun da tarafınızca ücretsiz olarak giderileceğini söyleyeceksin. Ha sakın unutma! Müşterilerinden kompresörlerini getirmelerini de aklından geçirme sakın! Sen gidecek, problemlerini onların yerlerinde çözeceksin. Zaten onlar niye getirsin ki? Senden bu malı sorunları çözülmüş, randıman alabilecekleri bir sistem olarak satın almadılar mı? Bunu aklından çıkarıp da yanlış bir şey yapma sakın!"

Dediklerini yapıyorum. Her bir müşteriyi tek tek arıyor, randevu alıyorum ve konuştuğumuz saatte Sedat'la yanlarında bitiveriyoruz. Eli pek çabuk Sedat'ın... On dakika sürmüyor değiştirmesi. Kimini, müşterinin ajansında, kimini çalışma odasında, kimini ise merdiven boşluğunda hallediyoruz. İki günde de tümüne ulaşıp görevimizi yerine getiriyoruz. Bu arada ilginç diyaloglar da yaşıyoruz. Yaptığımızı takdirle karşılayanı da var, şüpheyle karşılayanı da... Ne var ki artık içim rahat. Eminim ki bundan sonra aynı sorunla karşılaşmayacağız.

Sorunumuzu giderdiğimiz için yeni kompresörleri de imalata sokuyoruz ve ben yine telefonla müşteri aramaya koyuluyorum. Kısa zamanda on tanesini pazarlıyorum. Son götürdüğüm yer, Gayrettepe'de bir ajans. Getirdiğim kompresörün performansı denenirken ben de Art direktörle sohbet ediyorum. İsmi İbrahim'miş. Lâf lâfı açıp konuşurken bir ara "Biliyor musunuz Buğra Bey?" diyor. "Ben sizi gıyabınızda gayet iyi tanıyorum."

Şaşırıyor, bir o kadar da garipsiyorum. Onların camiasında kompresörlerim kullanıldığına göre, firmamın ve biraz da olsa benim tanınmam pek anormal değil ama "Ben sizi gıyabınızda

gayet iyi tanıyorum." dediğinde iş değişiyor. Meraktayım, nereden tanıdığını soruyorum:

"Tanıyorum çünkü bizim camiamızda sıklıkla konuşuluyorsunuz. Hele ki son yaptığınız jest, herkes tarafından büyük takdir görmüş." diyor.

"Hangi jestmiş o? Ne yapmışım?"

"Daha ne yapacaksınız ki? Sattığınız mal henüz arıza çıkarmadan siz gerekeni yapıp hatalı olan parçayı değiştirmişsiniz. Buna şaşılmaz mı? Hele ki bizim ülkemizde."

O an anlıyorum neyi kastettiğini. Aslında bana göre yaptığım çok normal bir davranış ama yine de duyduklarımdan gururlanıyorum. Sonrasında işittiklerim ise daha da şaşırtıyor beni. Asıl havadisi sona bırakmış meğerse adam. Çıkarıyor ağzından baklayı:

"Sizin için 'Türkiye'ye yakışmayan adam' diyorlar."

"Nasıl yani?" diye bir lâf çıkıyor ağzımdan şaşkınlıkla. Söz ağzımdan dökülürken de anlıyorum söylenmek isteneni.

Gururlansam mı üzülsem mi diye karar veremiyorum bir an. Keyifle üzüntü bir oluyor, sarıp sarmalıyor beni. İbrahim Bey devam ediyor:

"Haksız da sayılmazlar hani. Geçenlerde evdeki fırın durup dururken arıza yaptı. Servisi çağırdım ama inanın çağırdığıma pişman oldum. Hâlbuki daha yeni sayılır, henüz senesi bile dolmamış, ne var ki adamlar bizi hatalı çıkartmak için ellerinden geleni yaptılar. Amaçları, işi garanti kapsamı dışında tutup vereceği hizmet karşılığı havadan para kazanmaktı elbette. İşte bizdeki servis ve garanti anlayışı bu... Şimdi siz söyleyin bakalım? Böyle olaylardan sonra sizin yaptıklarınız ya da siz, bu ülkeye yakışıyor musunuz?"

Bunları duyunca yorum yapamıyor, susup kalıyorum. İçimdeki atılıyor:

"Sağ olsun adam hakkında güzel şeyler söylüyor ama sen söylenenlere kulak asma. Neymiş, Türkiye'ye yakışmayan adammış. Boş ver söylenenlere, pek de önem verme! Sen doğru olanı, yani zaten yapman gerekeni yaptın ve her zaman da doğru bildiğini yap."

Nasıl da iyi tanıyor beni. Yaptıklarım gerçekten de büyütülecek bir şey değil. Biraz iş ahlakına sahip herkesin yapacağı, yapması gereken bir şey ama yine de gıyabımda böyle şeyler söylenmesi beni gururlandırıyor. Şimdi üstüme düşen görev, yarattığım bu imajı elimden geldiğince sürdürmek, hatta daha da geliştirmek.

Oktay arıyor bir gün. Oradan buradan konuşurken de bombayı patlatıyor:

"İşlerim çok yoğun, size bir adet dolum makinesi sipariş etsem yapar mısınız?"

Rüyamda görsem inanamayacağım bir teklif bu. Gerçi pek de şaşırmamam lazım çünkü kavga sonrası uzlaştığımız dönemde "Şayet isterseniz size bazı işler yaptırabilirim." demişti. Şimdi herhâlde onu gündeme getiriyor ya da vakum pompalarının günahını çıkarıyor.

Sedat'la konuşuyorum "Yapalım." diyor. Eh! O uygun gördüyse mesele yok. Çünkü ne de olsa işin yükü onun omzunda. Anlaşıyoruz, siparişle birlikte avansı da alıp işe başlıyoruz. Her şey yolunda gidiyor ve söz verdiğimiz tarihte bitiriyoruz. Artık makineyi gönderme zamanı... Göndereceğiz ama nasıl göndereceğiz? Başımız büyük dertte! Gerçi işe başlarken böylesi bir sorunla karşılaşacağımızı biliyorduk ama bu kadarını da tahmin etmemiştik doğrusu.

Atölyemiz, ikinci katta ve dışarıdan bir merdivenle çıkılıp iniliyor. İnsanlar için sorun değil ancak bu denli ağır bir makine için büyük sorun. Tam tamına 28 basamak... Makine dersen, o da tam tamına dört yüz kilogram... Hadi kaldırabilirsen kaldır da yirmi sekiz basamaktan indir bakalım...

Neyse ki Oktay, dört-beş adam gönderiyor da bizler, komşular derken güç bela aşağıya indiriyoruz ama kimsede hâl, takat kalmıyor. Hemen koca bir kutu baklava alıp makinenin ucundan tutan herkese enerji takviyesi yapıyorum. Sonrasında ise istemesem de içimdeki giriyor devreye:

"Söyler misin? Bu tip işler yapmaya kalkarsanız, böylesine koca gövdeli makineleri nasıl indirip kaldıracaksınız? Bunu tez zamanda düşünüp halletmeniz gerekir. Yoksa küçücük işlerle uğraşıp ancak karnınızı doyuracak para kazanır, dolayısıyla da eşeğin kuyruğu gibi ne uzar ne kısalırsınız."

Yine zayıf yerimden vuruyor. Alıyor beni bir düşünce. Hakikaten bu iş böyle olmaz. Benzeri makineler yaparsak hep bu zorluğu çekeceğiz demektir ki bu da olacak iş değil. Buna tez zamanda bir çare bulmak lazım. Gerçi aklımda bir şey var ama... Neyse zamanı geldiğinde gerekeni yapacağım bakalım.

Sabahattin isimli bir büyüğümüz var. Kendisi freze ustası... Dükkânı bizim bir üst sokağımızda. Oktay'la beraberken pek çok iş yaptırırdık kendisine. Burada da bazı işlerimi yaptırdım ve yaptırmaktayım. Bir gün telefonla arayıp misafir getireceğini söylüyor. Az sonra da iki kişiyle birlikte geliyor. Gelenlerin simaları yabancı gelmiyor, bir aşinalık var. Anımsayacağım ama acaba nereden? Neyse ki onlar fazla zorlanmama meydan vermeden kendilerini hatırlatıyorlar. Anımsıyorum... Oktay'la beraberken görüşmüştük kendileriyle. İlk yardım

malzemeleri üreten bir ilaç firmasının sahibi olduklarını söylemişlerdi. Bazı makineler hakkında görüşmüştük ancak sonrasında bir sonuç çıkmamıştı. Bana da aynı mevzu için gelmişler. Aslında Oktay'a gideceklermiş ama Sabahattin Usta, benden ağzı dolu dolu bahsedince "Hadi gidip bir de onunla görüşelim." demişler.

Hoş geldiler sefalar getirdiler ancak ortada gösterebileceğim bir makine ya da benzeri bir şey yok ki. Adamların istediği, Etiket Yapıştırma Makinesi. Benim çok iyi bildiğim, ELM'deyken projelendirip bizzat başında durarak imal ettirdiğim makine çeşitlerinden biri. Dilim döndüğünce yapabileceğimi, bu konuyu iyi bildiğimi anlatmaya çalışıyorum.

Fiyatını soruyorlar "Ne söylesem?" diye düşünüyorum. Zira Oktay'ın kaç liraya yaptığını bilmekteyim ve aynı fiyatı söylediğim takdirde işi bana verme ihtimalleri çok zayıf.

"Bir milyon beş yüz bin lira." diyorum. Bakışıyorlar birbirlerine. Soruyor sarışın olanı, adı Basri'ymiş.

"Pekâlâ, 'verdik' diyelim, gerçekten kendinize?" güveniyor musunuz?

"Elbette güveniyorum." diyorum. "Söyledim ya zaten orada da projesini ben hazırlamıştım. İmalatını yaptıran da bendim. Hatta götürüp teslim edip çalıştıran da..."

İşi yapabileceğimi kanıtlamak için kendimi âdeta yırtıyorum. Aman Allah'ım! Meğer insanın kendini ispatlamaya çalışması ne zor işmiş. Bu arada adamların yüzlerindeki değişimleri de görüyorum. Olumlu değişimler... Çok çabalıyorum çünkü böyle bir iş alıp tekrar ilaç piyasasına adım atmayı gerçekten çok arzu ediyorum. Gel gör ki birilerini ikna etmek hiç de kolay değilmiş. Zira ELM'deyken de aynı merhalelerden geçmiştik. İşin aslına bakılırsa burada da 'ye kürküm ye misali' dükkânının büyüklüğüyle ve iş yaptığın müşteri sayısıyla değerlendiriliyorsun.

Adamlar benim ne denli istekli olduğumun farkındalar. Ben de onları az da olsa ikna ettiğimin... Reddedemeyecekleri bir teklif sunmadan önce soruyorum:

"Siz gerçekten bu makineyi almaya kararlı mısınız?"

"Elbette." diyor, uzun boylu olanı. "Hatta arkasından likit doldurma ve kapak kapatma makinesini de almayı düşünüyoruz."

Sarışın olan atılıyor hemen:

"Ne düşünmesi Ahmet, hemen ardından siparişini vereceğiz. Tabii ki sonuçtan memnun kalmak ve fiyatta anlaşmak şartıyla..."

Beklediğim cevap buydu. Hemen hamlemi yapıyorum:

"Bakın beyler!" diyorum. "Gördüğünüz gibi iş yerimiz yeni faaliyete geçti. Açalı henüz bir sene bile olmadı. Ancak kendi potansiyelimizi biliyoruz ve istediğiniz makineleri yapabileceğimizden adımız gibi eminiz. Ne var ki bu söylediklerimin sizin için pek bir şey ifade etmediğinin de farkındayım. Şimdi sizle bir anlaşma yapalım. Malum geçmişte, yani ELM'de konuştuğumuzda da söylemişizdir. Bu tarz işlerin avansı, %40'tır. Oysaki ben, bu iş için sizden avans olarak sadece %10 isteyeceğim. Fakat iskeletini ortaya çıkartıp makinenin ilerleyişini gösterdiğimizde sizden yine bir miktar para isteyeceğiz. Yani işin aslı siz, bizim patronumuz gibi bir pozisyona bürüneceksiniz. İlerlememize göre ödeme yapacaksınız. Benden size söz! Verdiğiniz tüm parayı, sizin işiniz için kullanacağız. Bunun dışındaki harcamaları kendi öz kaynağımızdan yapacağım.

Görüyorsunuz ya bu durumda en ufak bir riskiniz yok. Yani demek istiyorum ki bizi kullanın! Ha, yalnız şunu da söyleyeyim! Benim size sağladığım bu imkânlar karşısında ben de çok ciddi bir sözleşme isterim. Öyle bir sözleşme yapalım ki iki taraf da akşam başını yastığa koyduğunda rahat uyuyabilsin."

Adamların yüzlerindeki ifade ikna olduklarının bir kanıtı âdeta... Gösterdiğimiz ilgiye, alakaya teşekkür ediyorlar ve "Bize birkaç gün müsaade edin." diyerek ayrılıyorlar iş yerimizden. Merdivenden inerken Sabahattin Usta geriye dönüyor ve 'işler yolunda' dercesine göz kırpıyor.

Şimdi atölyede Sedat'la baş başayız. Benden önce o atılıyor, ağzımdan lâfı alıyor:

"İyi de bu işi verirlerse burada nasıl yapacağız? Hadi, 'yaptık' diyelim, merdivenlerden nasıl indireceğiz?"

"Merak etme!" diyorum. "Ben, hafta içinde gidip mal sahibiyle konuşacağım. Ortadaki camı söküp etrafını genişleteceğimizi, tam ortasına da bir vinç sistemi kuracağımızı söyleyeceğim."

"Ben kabul edeceğini sanmıyorum. Biliyorsun huysuz kadının teki o." diyor Sedat. Ben ise zaten her şeyi göze almışım, cevabım hazır:

"Kendi bilir. O zaman biz de gider, başka bir yer ararız."

Dayanamıyorum, gidip Asiye Teyzenin, yani mal sahibinin kapısını çalıyorum. Kısaca anlatmaya çalışıyorum ama pek anlamadığı gibi bu tip işlere tek başına karar veremeyeceğini, kızına danışması gerektiğini söyleyip hemen telefona sarılıyor. Üç dakika geçmeden de kızı yanımızda beliriveriyor.

"Bak kızım, Buğra bir şeyler istiyor ama ben pek bir şey anlamadım. Sana anlatsın da ne olduğunu öğren." diyor.

Daha detaylı anlatmaya çalışarak dükkânı sevdiğimizi; ancak ikinci katta olduğumuzdan ağır makineleri yapamadığımızı, yapsak da merdivenlerden indiremediğimizi, buna çözüm olarak orta camı genişletip oraya basit bir vinç sistemi yerleştirmeyi düşündüğümüzü söylüyorum.

Sen misin söyleyen? Önce Asiye Teyze atılıyor:

"Ne söylüyorsun öyle sen? Yoksa ağır makineler mi yapıyorsunuz orada? Hayır, asla müsaade etmem. Binamı yıkmayı aklınıza koydunuz galiba?"

O daha susmadan kızı da katılıyor annesine. Şimdi çift ses vokal yapan şarkıcılar gibiler.

"Yok, asla olmaz! Burası bize babamızdan hatıra... Bırakın camı kırıp vinç yerleştirmeyi, duvarına küçücük bir delik açmanıza bile müsaade etmem!"

Kızı söylüyor bunu. İçimdeki ise yine isyanlarda:

"Bırak Allah aşkına şunlara lâf anlatmayı. 'Duvarına küçük bir delik açtırmazmış.' O, buranın ilk hâlini biliyor mu ki konuşuyor! Her taraf yıkık dökük, dükkân savaştan çıkmış gibiydi. Virane olarak teslim aldığın yere dünya kadar emek verdin, para harcadın. Neyse boşuna uğraşma! İkisinin de kafası, 'Nato kafa, nato mermer.' Bunlara laf anlatmak deveye hendek anlatmaktan daha zor... Sen en iyisi tez zamanda yeni bir yer ara da kurtul bu sıkıntıdan."

Dediğini de yapıyorum içimdekinin. Ama uyarmadan da duramıyorum ana kızı:

"İstediklerimi yaptırmadığınız için benim alacağım işlere engel olduğunuzun farkındasınızdır herhâlde. Peşinen söyleyeyim, yarın bir gün karşınıza dikilip 'Ben dükkânınızı boşaltıyorum' dersem sakın şaşırmayın!"

Söylediklerimi işittiklerinde ikisinin de yüzü sapsarı kesiliyor. Onlar birbirlerine bakarlarken "Bana müsaade." deyip ayrılıyorum yanlarından.

Ertesi gün, öğle vakti... Sedat'la birlikte Köfteci Ramazan Usta'nın dükkânında, yemekteyiz. Priştineli bir Yugoslavya göçmeni kendisi. Harika köfte yapıyor. Enfes tadı var, mis gibi de kokuyor. Fırsat buldukça öğle yemeklerinde, buraya geliyoruz Sedat'la. Daha önceleri Oktay'la da gelirdik.

Yemek esnasında "Tuh be! Sana söylemeyi unuttum." diyerek söze giriyor ve devam ediyor Sedat:

"Geçenlerde sen yokken Nedret Usta uğradı iş yerimize. Biraz sohbet ettik. Hoşuna gidecek bir de havadis aldım ondan. Hani hatırlar mısın? Beş altı ay önce 'Oktay, üst sokağımızın karşı köşesinde bir dükkânı tutmuş' demiştim. İşte şimdi o dükkânı boşaltıyormuş. İçine vinç sistemi de kurmuşmuş. Yani her hâliyle hazırmış, anlayacağın tam bize göre. Sen Oktay'la bir konuşsana, bakarsın anlaşırsın."

Günün en güzel haberi bu... Makûs talihimiz değişiyor mudur, nedir? Hemen arıyorum Oktay'ı. Doğruymuş, boşaltacakmış gerçekten. Ne var ki yaptığı masraflar boşa gitmesin diye de benzer bir iş yapana devretmek istiyormuş. Beğendiğim takdirde talip olabileceğimizi söylüyorum, seviniyor. Nasıl sevinmez ki? İstediği parayı hiç pazarlık yapmadan verebileceğimi söylüyorum. Böyle bir fırsatın bir daha kolay kolay eline geçmeyeceğini o da biliyor. Ancak ben de şunu iyi biliyorum ki alıştığımız bu muhitte, bundan daha uygun bir yer bulmamız mümkün değil. Üstelik dükkân her şeyiyle hazır... Hem de vinç sistemine kadar...

Ertesi gün gidip görüyoruz. Burası da ikinci kat ama hiç sorun değil. Zira mevcut vinç sistemi bir buçuk tona kadar kaldırabiliyormuş ki bize yeter de artar bile. Mutabıkız Sedat'la. Katta üç büyük bölme var. Birini bölüp yazıhane yapmayı düşünüyorum, Sedat da uygun görüyor.

Bu arada bir şey dikkatimi çekiyor. Oktay'la ayrılırken payımı ödemediği 'dikey etiket makinesi' dediğimiz bir makine vardı. Senet yapmasını önermiştim de kabul etmeyip "Sana erkek sözü! Satayım, paranı peşin ödeyeceğim." dediği makine... İşte o, şimdi bu binanın giriş katında durmakta. Bu demektir ki burayı kiraladığımız takdirde o da burada duracak, dolayısıyla satılırsa haberim olacak.

Öte yandan, dükkânı tutmakta kararlıysam da tereddütlerim de yok değil. Çünkü henüz böylesine geniş yeri gerektirecek bir iş almış değiliz. Ne var ki içimdeki Buğra benden daha hevesli.

"Niye çekiniyorsun, neden kararsızlık yaşıyorsun ki?" diyor. "Burası, bu civarda bulabileceğin en kullanışlı yer belki de. Bırak o köhne yeri artık. Üstelik unuttun mu mal sahibinin söylediklerini? 'Duvara delik açtırmam' diyor. Kadınlar senin önünü kapatıyor, âdeta sana takoz oluyorlar. Sen bu koşullarda ne kadar ilerleyebilirsin ki? Artık şu saatten sonra istikbalini düşünmelisin. Allah'a şükürler olsun ki kafan çalışıyor, sağlığın yerinde. Şimdi para kazanma zamanın, sen de Oktay gibi işini büyütmelisin."

Doğru ya, hem de sonuna kadar haklı. Mal sahipleri önümü tıkıyorlar gerçekten. İçimdeki gözümü açıyor, aklımı başıma getiriyor. Hemen Oktay'ı arıyorum. O her şeyi hazırlamış zaten, hatta dükkân sahibini bile...

Dükkânın sahibi Karagümrük'te soğuk demirciymiş. İsmi de Refik'miş. Refik Usta... Frekanslarımız tutuyor, kirada anlaşıyoruz. "Siz düzgün insanlara benziyorsunuz; depozitmiş, peşin kiraymış, bunlara hiç gerek yok." diyor ve basıyoruz ikimiz de imzayı kira mukavelesine. Fiyatı da uygun sayılır. Kırk bin lira... Şu anki yerimizden pek de pahalı sayılmaz. Zaten bize sağlayacağı pek çok da artısı var.

Asiye teyzenin henüz gelişmelerden haberi yok. Oturacağımı sandığından bu arada durmuyor. Aklınca alt kattaki kiracısıyla kulağıma kar suyu kaçırtıyor. Hamdi Usta'ya "Buğra'nın kulağına çıtlat, yeni mukaveleyi kırk beş bin liradan yapacağız." demiş.

O, kirasının artacağını düşünedursun, Refik Usta'yla anlaştığımız günün ertesinde karşısına dikiliyor; "Dükkânınızı boşaltıyorum." diyorum kendisine. O an nasıl da sinirleniyor.

Kendi yetmiyormuş gibi hemen telefona sarılıp kızını da çağırıyor. O bir yandan kızı bir yandan âdeta mücrimmişim gibi üstüme çullanıyorlar. Söylemedikleri söz, işitmediğim lâf kalmıyor. Vay efendim! Bana güvenmiş de oğlu yerine, torunu yerine koymuşmuş da bense vefasız çıkmış, onu yarı yolda bırakmışmışım. Daha neler neler... Dayak yemişten beter oluyorum ama ne var ki ikisi de benden büyük. Biri annem, biriyse ninem yaşında... Çaresiz susuyorum...

Kira kontratımız bir yıllık ve bitmesine daha otuz beş gün var. Ben son ayın kirasını da ödüyor, yanlarından öyle ayrılıyorum. Bir hafta sonra da dükkânı boşaltıp anahtarı Hamdi Usta'ya bırakıyorum.

Yeni yeri kiralayıp sağına soluna çeki düzen veriyoruz. Bu defa boya işiyle biz uğraşmıyoruz, boyacı sokuyoruz içeriye.

Tüm alet edevatı kamyona yükleyip yeni yerimize getirdiğimizde kötü bir sürprizle karşılaşıyorum. Dikey Etiketleme Makinesi yerinde yok! Binanın giriş katında, her geldiğimde gördüğüm yerde şimdi yeller esiyor. İçimden telefon açıp sormak geliyor ama vazgeçip aramıyorum. Benim için sürpriz değil, ne var ki içimdeki Buğra yine isyanlarda:

"Nasıl bir adamdır bu ya? İnsanda biraz şeref, haysiyet olur. Söz verip de tutmamak var mı insanlık defterinde. Kabahat sende zaten... Nasıl inandın o yalancının sözüne? Ne yapıp edip alacaktın o senedi. Gördün ya, yine kandırdı seni."

Haklıydı da ne yapabilirdim ki? O an inanmaktan başka çarem mi vardı? Üstelik bir insanın kanına yalancılık, sözünde durmamak bu denli işlemiş ise söyleyecek sözüm olabilir mi?

Sedat'la ortaklığımızın ikinci yılına giriyoruz artık. Resmi olarak ortağım gözükmüyor ama ben yine de hesap kitap

işlerinde son derece titiz davranıyorum ve harcadığım her kuruşu, kasa defterine günün gününe yazıp akşamları mizan çıkartıyorum. Bir kuruşluk hakkı geçecek diye ödüm kopuyor. O da üzerine düşeni yapıyor, çalışıyor Allah için. Ancak keyfinden de pek ödün vermiyor, yine de ara sıra kaçamakları oluyor.

Bu arada yeni iş yerimize, tam manasıyla adapte oluyoruz. Arka bölümü ikiye ayırıp kendime küçük bir ofis yapıyorum. Küçük, şirin bir mekân çıkıyor ortaya. Burası; eskisine göre daha geniş, kullanışlı, ferah ve havadar. Yani daha bir iş yeri havasında...

Üstümüzde bir kat daha var. Elektrik taahhüt işleri yapan bir firma kiralamış. Depo olarak kullanırmış ama etrafta kimseyi görmüyoruz. Sahipsiz olmadığını kanıtlamak için merdivenin başına bir köpek bağlamışlar. O da görevini biliyor ve kapıdan biri girdiğinde ortalığı yırtmaya başlıyor. Dükkâna ilk bakmaya geldiğimizde tanışmıştık, bu kara renkli kurt köpeğiyle. Böyle bir şey olacağını tahmin etmediğimizden sokak kapısından binaya girdiğimiz an birdenbire havlayıp gür sesiyle ortalığı çınlatınca Sedat'ın ödü patlamıştı korkudan.

Neyse ki gün geçtikçe bize alışıyor ve artık gördüğünde havlamıyor. Özellikle de beni seviyor çünkü onu elimle besliyor, zaman zaman da kesme şekerle ödüllendiriyorum. Besliyorum ama hayvanın başına nasıl bir iş açtığımı, meğer nasıl yanlış bir şey yaptığımı ancak uzun zaman sonra anlayacakmışım...

Yeni yerimizde de pistole kompresörlerini imal etmeye devam ediyoruz. Artık İstanbul'da ihtiyaç duyup da kullanan herkeste bizim kompresörümüz var. Bir gün, bir ressam arıyor ve kompresör almak istediğini, atölyemize gelip bizimle görüşmek istediğini söylüyor. Davet ediyoruz geliyor ve bir adet kompresör sipariş ediyor ancak bununla kalmıyor bizimle yaptığı iş. Bir kâğıt kalem isteyip bir şeyler çizmeye başlıyor, bittiğinde de tarif ediyor. Bu bir 'gravür presi' imiş. Nasıl iş gördüğünü soruyorum, anlatıyor...

Yeni bir imalat çeşidine girişiyor gibiyiz sanki. Yanılmıyorum, o gün siparişini aldığımız presten kısa zaman içinde üç tane yapıyoruz ve böylelikle kasamıza da para giriyor.

Ve o gün geliyor... Arıyorlar nihayet...

Gelip görüşmek, işi bitirmek istiyorlarmış. Kimler mi? Hani Sabahattin Usta'nın getirip tanıştırdığı kişiler vardı ya, onlar işte! Yani, ilk yardım malzemeleri üreten firmanın sahipleri... Her ne kadar kendime dahi belli etmemeye çalışsam da aklım uzun zamandır onlarda. Zira içimdekinin "Hadi adamları arasana!" diye söylendiği hiç de az değil son günlerde.

Yeni yerimizi onlar da beğeniyor. Etiket makinesinin siparişini vermek istediklerini ancak biraz daha iskonto yapmamızı istiyorlar. Hiç işime gelmiyor ama "Alaşağı ver yukarı." diyerek bir miktar düşürtüyorlar fiyatı. Elli bin lira daha indiriyorum, bir milyon dört yüz elli bin liraya anlaşıyoruz. Ne var ki bu işi almak benim için çok ama çok önemli. Para kazanmak hiç umurumda değil. Çünkü biliyorum ki bu tarz imalatlara bir başlarsak ardı arkası kesilmeyecek, önümüz açılacak. Öte yandan kendime de güveniyorum. Özellikle de tasarım kabiliyetime...

İlk konuştuğumuz şartlarda mukavelemizi yapıyoruz. İkimizi de güvence altına alacak tarzda çalışmalarımı yapmış, sanki istemişlermiş gibi taslağını bile hazırlamıştım. Daktiloyla son şekline getiriyorum ve iki taraf da sözleşmenin altına imzayı basıyor. İki gün sonra da konuştuğumuz avansı gönderiyorlar. Yani yüz kırk beş bin lirayı...

Yolunda gidiyor her şey. Bir ay sonra gelip yaptıklarımızı gördüklerinde hesabımıza tekrar para havale ediyorlar. Bu işin altından kalkacağımıza artık onlar da inanıyor. Makine bittiğinde ise iki ortağın ağzı kulaklarına varıyor. Hele ki etiketlerin şişelere seri hâlde yapıştığını gördüklerinde memnuniyetleri had safhaya varıyor.

On gün geçmeden yine arıyorlar:

"Buğra Bey, gelin de diğer iki makineyi konuşalım." diyorlar. "Günün sürprizi." diyeceğim ama zaten beklediğim bir haber. Hiç de sürpriz değil benim için. Çünkü biliyorum ki ilk makine verimli çalışırsa iş yetiştiremeyecekler, dolayısıyla iştahları kabaracak ve ona uygun diğer makineleri almak için harekete geçecekler.

Yanılmıyorum. Bu defa sıvı doldurma makinesi, kapak kapatma makinesi, besleme ve toplama tablaları üzerinde konuşuyoruz. Bu makineleri yapabileceğimizden zerre kadar kuşkuları yok. Artık bize son derece güven duyuyorlar. Zira ilk makineden memnun oldukları gibi şeklinden ve estetiğinden de memnunlar. Övünmek gibi olmasın ama gerçekten de yaptığımız makine, emsallerine hiç benzemiyor. Bir sanatçı gözüyle tasarlamış, iyi sonucu alabilmek için en ince detayına kadar düşünüp çaba göstermişim. Zaten yanlış yapmamış olmalıyım ki müşterilerimiz başka yerde değil de buradalar şimdi. Ayrıca bu demektir ki gösterdiğimiz özen ve dikkatin semeresini görüyoruz.

Ancak hakkını da teslim etmek gerekir. Ortaklardan uzun boylu olanı, yani Ahmet Bey sanata eğilimli biri... Bilfiil bir şeyle uğraşmazmış ama sergilere, konserlere gider, sanatsal etkinlikleri takip edermiş. Hele bir ara Bekir Sıtkı Sezgin'in konserine gittiğini söylediğinde şaşırmış, kalite anlayışının hatırı sayılır, iyi seviyede olduğunu düşünmüştüm. Zira Bekir Sıtkı'yı dinlemek herkesin harcı değildir. Dinleyip zevk alabilmek için Klasik Türk Müziği'nden anlamak ve sevmek gerekir.

Sıkı bir pazarlık yapıyor, diğer makineler için de anlaşıyoruz. Onlar da bu makineleri, bu fiyatlara hiçbir yerden bulamayacaklarının farkındalar. Zaten bu performansa göre bulamazlar, bu mümkün değil. Hele ki yurt dışından getirmeye kalksalar bize ödeyeceklerinin dört beş katını ödemek zorunda kalırlar.

Önümüzün açıldığını görür gibiyim, ilerisi aydınlık... Kasamıza paralar girmeye başlamış, yeni işler de almışız. Eh artık! Daha ne olsun? Ne var ki dört ay sonra bu makineleri bitirmemiz gerekiyor, adamlara söz verdik. Oysaki vaziyete bakılırsa makinelerin bu sürede teslimatı zor gibi... Öncelikle personel yapımız bu işe hiç uygun değil. Ben, Sedat, İbrahim, bir de çırak Serdar... Topu topu dört kişiyiz...

Ben zaten ancak zamanım olursa yardım edebiliyorum. İbrahim'in iş becerisi ise şöyle böyle... Sadece Sedat var iş bitirecek. O da olmasa yanmışız zaten. Serdar desen, o çırak zaten. Ancak getir götür işlerinde yardımcı oluyor ama gene de birçok işe yarıyor. Babası İsmail Ağabey'i Karaköy'deki iş yerimizden tanırım. Şimdiki atölyemizin bulunduğu yerde, yani Topçular'da bir kamyon iskelesine bağlı çalışıyordu, hâlâ da çalışmakta...

Enter'da teknik satın almaya bakarken iş yaptırdığım birçok yer, aynı şimdiki gibi bu muhitteydi. Atölyelerde işlettiğim parçaları İsmail Ağabey'in kamyonetiyle taşır, yol boyunca sohbet ederdik kendisiyle. Tanışıklığımız oradandır. Serdar'ı da bir ay önce kolundan tutup getirmiş "Okuması için çok çabaladım ama okumadı, ben de aldım sana getirdim. Sana inanıyorum ve güveniyorum. Sen benim oğlumu adam eder, sanat sahibi yaparsın." demişti.

Personel yetersizliğinin dışında, başka sıkıntılarımız da var. Bugüne dek makinelerin tüm parçalarını dışarıdaki atölyelerde fason olarak yaptırdık ve bu da bizim kârımızı düşürdü. Oysaki bazı parçaları kendimiz yapsak daha ucuza mal edip daha çok kazanacağız. Yapacağız ama nasıl? Bunun için torna, freze gibi tezgâhlara gereksinimimiz var.

Tesadüf bu ya! Belki de Allah yardım ediyor. Bir sabah iş yerine geldiğimde Sedat'ın yanında birini görüyorum. Süleyman bu! Bizim Öner Ustaların yanında çalışan Borverkçi Süleyman... Beni beklermiş meğer.

"Hem hayırlı olsun demek hem de yüzünü görmek için buradayım Buğra Ağabey." diyor. "Bilirsin seni çok severim. Büyüğüm olarak danışmaya, fikrini almaya geldim. Bir hafta önce Öner Usta'nın yanından ayrıldım, şimdilerde boştayım. Paylaşmak istediğim bir düşüncem var, görüşebilir miyiz?"

"Tabii ki, neden olmasın?" diyorum. "Gel odama geçelim, orası daha sessiz."

Bir teklifte bulunmaya gelmiş, beni özlemesi işin bahanesi belli ki. Ama sanki hayırlı bir durum çıkacak sonunda.

"Kenarda bir miktar param var. Onunla bir torna almak istiyorum." diyor ve devam ediyor. "Almasına alabiliyorum da ne var ki onu koyabileceğim bir yerim yok. Bir dükkân kiralamaya kalksam elektriği, suyu, giderleri derken bir sürü para tutuyor. Hesaplıyorum, bir türlü tutturamıyorum, yani işin içinden çıkamıyorum. Anlayacağın "Boşa koysam dolmuyor, doluya koysam almıyor." Ne olur bir himmet eyle de alacağım tornayı senin mekânının bir köşesine koyayım."

Soru kendisine sorulmuş gibi içimdeki Buğra hemen dalıyor aklımın ortasına:

"Süper bir teklif! Bence hemen kabul et. Hem tanıdığın, bildiğin biri... Üstelik senin işlerini de yapar. Öte yandan hiç belli olur mu? Belki de hep sana çalışır. Zaten şu an verdiğin işleri dışarıdan istediğin vasıfta alamıyorsun. Geç kalmaları da cabası. Böylelikle bir nebze de olsa işini hâl yoluna koymuş olursun. Denemeye değer bence."

Denemeye değer mi bilmiyorum ama soruyorum Süleyman'a:

"Varsayalım ki sana bir yer gösterdim ve tezgâhını koydun. Sonrasında ne olacak, kime iş yapacaksın, nasıl yapacaksın? Bunları anlat bana."

"Benim de kendime göre bir piyasam var. Bazılarıyla görüştüm bile. Bana iş verecekler, ben de yapacağım."

Pek hoşuma gitmiyor işittiklerim. Bu demektir ki atölyem yolgeçen hanına dönecek. Benim malzemelerimin dışında, el âlemin malzemeleri de dükkânımın bazı köşelerini işgal edecek. Giren çıkanın kimler olacağı da işin bir başka bilinmezi. Oysaki içimdekinin düşünceleri hiç de bu yönde değildi. O, bir iş birliği içinde olacağımızı öngörmüştü.

"Bu olmaz Süleyman." diyorum. "Ben mekânımda kendi müşterilerimden başkasını görmek istemem. Şayet başka bir fikrin varsa onu söyle, değerlendireyim."

"Olmaz olur mu Buğra Ağabey. Aslında onu söyleyecektim ama çekindim, biraz da utandım işin aslı. Esas niyetim senin işlerini yapmak. Yani işin doğrusu, senin işlerine talibim. Hem ne güzel! Her şey senin gözünün önünde olur."

"Olacağı buydu zaten. Şunu baştan söylesen de insanın içini karartmasan olmaz mıydı Süleyman!"

İçimdekinin bu söyleminin ardından soruyorum:

"İyi güzel! Varsayalım ki buraya yerleştin. Nasıl bir yol izleyeceksin ya da birlikte nasıl bir çalışma sürdüreceğiz?"

"Kolay Buğra Ağabey!" diyor. "Biz birbirimizi tanımıyor değiliz ki. Sen beni biliyorsun, ben de seni... Ayrıca ben senin nasıl adaletli, düzgün bir insan olduğunu da biliyorum; Oktay Bey'le birlikteyken yanında çalışan işçilerin, senin hakkında ne hoş şeyler söylediğini, seni nasıl yere göğe sığdıramadıklarını da...

Oktay Bey'e '*Ceyar*' demeye devam ettikleri gibi seni '*Babi*'ye benzetmekten de vazgeçmediler. Hakkında hep iyi şeyler konuşuyorlar."

"Hiç girmeyecektin bu konuya Süleyman." diyor içimdeki. "Oradan ayrılırken hepsinin bu çocuğu ne kadar sevdiğini

gördük. Bir tek Erdal, 'Buğra Ağabey, şayet istersen hemen istifamı verir, yanında yer alırım' demişti. Diğerlerinin umurunda bile olmamış, bir helalliğini bile istememişlerdi. Oysaki bu çocuk, onlar için ne mücadeleler vermişti. Gerçi onlar da Erdal gibi aynı şeyleri söyleseydi kabul mü edecekti? Yapar mıydı hiç öyle bir şey? Kimseyi zora sokmak, ekmeğiyle oynamak ister miydi? İstemezdi elbette zira bu tarz şeyler fıtratına aykırıdır onun."

İçimdeki Buğra bunları söylüyor. Ne var ki duygusal davranıp sitem etmenin sırası değil. Öte yandan Süleyman, söylediklerinyle beni zora sokuyor. Yani "Senin nasıl adaletli, adil bir insan olduğunu biliyorum." demekle... O böyle derse ben fiyat tespitlerini nasıl yaparım ki? Ya hakkı geçerse?

"Yalnız bana bırakma Süleyman." diyorum. "Elini taşının altına koy, sen de bir öneride bulun!"

"Saat başı yapalım. Bana bir saat ücreti biçelim. Yaptığım işleri ona göre değerlendirin."

Mantıklı gibi görünüyor ama içimdeki:

"Yanlış olur" diyor. "Saat başı hesaplama yanlış olur. Şimdi bu adam çalışırken; çay içecek, sigara keyfi yapacak, su dökmeye gidecek. Şayet adaletten bahsediliyorsa bu yol hiç de mantıklı değil. Her parçaya kalem daldırırken kronometreye basacak değil ya."

Kafam iyice karışıyor. Bir öneride bulunup "Şöyle yapsak Süleyman?" diyorum. "Sen yapılacak parçaların resimlerini incele, köşelerine de istediğin fiyatı yaz. Madem benim adaletli biri olduğumu söylüyorsun, bu konuda hassas olduğuma inanıyorsun. Ben de senin içinde bulunduğun konumu ve sana sağlanan imkânları göz ardı etmeden verdiğin fiyatları inceleyeyim, uygunsa mesele yok! Değilse de yanına bana göre olması gerekenleri yazayım. Ayrıca bu sanırım konudaki tecrübeme de güvenirsin. Bu söylediklerime ne dersin?"

"Güvenmez olur muyum Buğra Ağabey?" diyor Süleyman sevinçle gözlerini açarak. "Elbette güveniyorum. Tamamdır! Teklifini kabul ediyorum."

Dünden hazırmış meğer. Bir hafta sonra getiriyor tezgâhını. İki gün sonra da parçalar işlenmeye başlıyor. Şimdi iş yeri daha bir atölye havasına bürünüyor. En azından torna işlerinde rahatlıyoruz ama freze, planya, kesme, bükme işlerini hâlâ dışarıda yaptırmaktayım.

Bu arada güzel bir gelişme daha oluyor. Oktay'la beraberken Nedret isimli bir ustayı işe almıştım. İyi bir ustaydı, temiz iş yapardı, efendi biriydi.

Bir gün çat kapı çıkıp geliveriyor iş yerimize. Ben de oradayım tesadüfen.

"ELM'den ayrıldım çünkü tüm iyi niyetime rağmen Oktay Bey'le anlaşamadım." diyor.

Bu pek sürpriz gelmiyor bana zira Oktay, Nedret Usta'yı pek beğenmezdi, çok ağır hareketli bulurdu. Haksız da sayılmazdı ama işini hakkıyla yapardı çocuk. Yani yaptığı iş, doğru düzgün çıkardı ortaya. Sonrasında geri dönüp de düzeltmeye kalkmazdı. Tabii ki bu benim görüşüm, Oktay böyle görmüyormuş demek ki...

Nedret, direk konuya girip soruyor:

"Elemana ihtiyacınız var mı? Şayet isterseniz ben sizinle çalışmaya hazırım."

Olmaz olur mu? Üstelik 'körün istediği bir göz, Allah'ın verdiği iki göz' misali bir durumla karşı karşıyayım. Şimdi tam istediğim nitelikte bir adam duruyor karşımda.

Hemen anlaşıyoruz ve işe başlıyor Nedret Usta. Şimdi daha da güçlüyüz. İki iyi ustamız var artık ...

Ha! Bu arada bir çırak daha alıyoruz. Adı Burak. Dayısı getiriyor kolundan tutup bir gün. Mordan'da beraber çalışmıştık

dayısı Mürsel Usta'yla. Orada elektrik panolarını döşerdi, yani elektrik ustasıydı.

Artık montajcı kadromuz oldukça güçlü ancak tornacı Süleyman, her nedense işe başladığı günlerdeki istikrarını sürdüremiyor. Şimdi koyduysan bul bakalım Süleyman'ı.

Sabah yerine öğlen gelmeler, akşam erkenden gitmeler, hatta hiç gelmemeler...

İçimdeki yine söylenmeye başlıyor:

"Bu insanlar neden böyle? Kendilerine biraz güvenmeye gör. Hemen havaları değişiyor. Kendilerini iş yerinin patronu gibi görüp istedikleri gibi kuralları değiştirmeye başlıyorlar. Oysaki sen her şeyi baştan konuşmuştun. Özellikle de iş disiplini açısından işe geliş gidiş saatlerini. Bunun sebebi kanımca işe yaradıklarını düşünüp kendilerini 'bulunmaz Hint kumaşı zannetmeleri."

İçimdeki yine haklı... Tabii ki bu durumda işler gecikmeye ve aksamaya başlıyor. Bu hiç hoş bir durum değil. Bir de bütün bunlar yetmez gibi "Ramazan ayına girdik." diye haspam karşıma dikilip başlıyor anlatmaya:

"Bak Buğra Ağabey! Ben oruç tutuyorum, tuttuğum zaman da açlığa hiç dayanamam. Hele ki sigarasızlık beni mahveder. Bu yüzden oldum olası ramazanlarda; saat 15.00'te işi bırakır, eve gider, yatar uyurum. Artık bir ay boyunca beni idare edecek, kusuruma bakmayacaksın tamam mı?"

Süleyman böyle diyor da 'tamam' demek kolay mı? Hadi ben dedim, işler ne olacak? İşlerin sahibine ne diyeceğim?

"Anlıyorum da Süleyman..." dememe fırsat kalmadan "Ağabey, bu konuda yapabileceğim hiçbir şey yok. Ben kendimi biliyor ve tanıyorum. O saatten sonra burada kalsam da size bir faydam olmaz. O yüzden ben kararlıyım, boşuna ısrar etme."

Hadi ayıkla pirincin taşını şimdi ayıklayabilirsen. Dediğini yapıyor, bir ay boyunca saat 15 00'i bir dakika bile geçirmeden ayrılıyor iş yerinden. O bir ay boyunca, saat 15 00'ten sonra torna tezgâhı bize bakıyor, biz de ona... Katlanılacak gibi değil, üstelik işlenecek parçalar yere serilmiş beklerken...

Ramazan geçiyor ancak Süleyman'ın hâlinde, tavrında bir düzelme yok. Üstelik işler gecikmekte ve makinenin sahipleri de iki de bir aramaktalar. Sadece bunlar olsa iyi, bir de beyefendinin yüzünün ekşiliğini çekiyorum. Neymiş efendim, evinde sorunları varmış, falan filan... İyi de kimin evinde yok ki? Bizimkiler güllük gülistanlık mı yani?

Daha fazla dayanamıyorum, daha doğrusu katlanamıyorum. Bir kenara çekiyor, böyle davrandığı takdirde bundan böyle bir arada yapamayacağımızı anlatıyorum. O da dünden hazırmış.

"Ben de seninle bu konuyu konuşmak istiyordum ama bir türlü kendimi yüreklendiremedim." diyor. "Meğer hiçbir şey dışarıdan göründüğü gibi değilmiş. Üstelik benim acilen, toplu paraya ihtiyacım var ve tezgâhı hemen satıp paraya çevirmem gerek."

Ne diyeyim? O zaten kararını vermiş... Bir haftaya kalmıyor, tezgâhını alıp gidiyor. Ben yine sap gibi ortalıkta kalıyorum. Yani torna tezgâhıyla evliliğimiz topu topu iki buçuk-üç ay sürüyor. Mecburen yine işleri dışarıda yaptırmaya devam ediyorum. Ancak fena hâlde alışmışız torna tezgâhına, gidince büyük boşluk hissediyoruz. Bize sağladığı en büyük avantaj, montaj esnasında çıkan sorunlara, anında müdahale imkânı sağlamasıydı. Oysa şimdi bir sorun olduğunda işi yaptırdığımız yere götürüyoruz ve böylesi durumda pek çok zaman kaybediyoruz.

Hâl böyle olunca, fazla dayanamıyorum "Bu iş böyle olmayacak." diyerek Sedat'ı yanıma alıp torna tezgâhı bakmaya

gidiyoruz. Rus malı bir tezgâh ilgimizi çekiyor, almaya karar veriyoruz. Satıcı firma yetkilisi, verimli ve güçlü olduğunu söylüyor. Getirip yerine yerleştirdiklerinde "Önce ben bir çalıştırayım da göreyim." diyor Sedat. Aman Allah'ım! O da ne? Bu nasıl bir gürültüdür böyle? Dayan dayanabilirsen! Sanki atölyenin ortasından tren yolu geçiyor. Sonu gelmez bir katar durmaksızın âdeta yol almakta. Bakışıyoruz, ikimizin de yüzünden düşen bin parça.

"Ne yapacağız bunu? Böyle gürültü eşliğinde çalışmak, cehenneme düşmekle eşdeğer." diyor Sedat.

Ben de farklı düşünmüyorum zaten.

"Arayıp konuşalım, başka bir tezgâhla değiştirsinler." diyorum. Ertesi gün yine tezgâhı aldığımız mağazadayız. Bereket versin ki satıcı anlayış gösteriyor da diğer tezgâhlara yönlendiriyor bizi. Ancak beğendiklerimizin hepsi pahalı, âdeta ateş pahası... İçimdeki kızıyor hareketlerimize:

"Durumunuz müsait olsaydı zaten bunlardan birini alırdınız. Şimdi niçin başa dönüp de aklınızı karıştırıyorsunuz? Sanki alacak paranız varmış gibi gözleriniz hep en iyilerinde. Yerli olanlardan birine neden bakmıyorsunuz? Hani şu Konya yapımı mı nedir? Mesela onlardan birine..."

Tilkinin dönüp dolaşacağı yer kürkçü dükkânıdır." misali kendimizi yerli marka bir torna tezgâhının başında buluyoruz. Yani içimdekinin dediği oluyor. Mağaza sahibiyle anlaşıp makineleri takas ediyoruz. Ne var ki ceremesi yine bize kalıyor çünkü hiç yoktan yeni gelen tezgâhın nakliye ücretini ödüyoruz.

Tezgâhı alıyoruz da şimdi kim geçecek başına? Ben mi? Mümkün değil... Sedat mı? Onun işi zaten başından aşkın. Gazeteye ilan veriyoruz. Gelenlerle mülakat falan derken içlerinden birini seçiyor, geçiriyoruz başına. Yeni gelen tornacı,

yaşı geçkin, işi bilen biri ama biraz ağır. Bu da normal olsa gerek çünkü bugüne dek Almanya'da çalışmış. Öte yandan tornamız pek güçlü olmadığından adam fazla yüklenemiyor parçalara. Bu yüzden de işler pek seri çıkmıyor. Ancak yine de "Oh be, dünya varmış!" diyorum. Böylelikle istediğim gibi olmasa bile işimiz biraz hız kazanıyor, parçalar da daha düzgün çıkıyor.

Yeni bir atılım. Unlu mamuller...

Eski orkestra arkadaşlarımdan Cengiz, bir gün çıkıp yanıma geliyor. O da müziği bırakalı yıllar olmuş. Ağabeyi ölmüş, demesine göre onun işini sürdürmek de kendisine kalmış.

"Rahmetlinin sağlığında, kardeşi olmamın dışında aynı zamanda yardımcısıydım. Kendisi Pirinç tüccarıydı. Ağabeyimden çok şey öğrendim. Bütün Trakya'yı avucumun içi gibi bilirim. Çeltik üreticilerinin ihtiyaçlarını da... Makine imal ettiğini öğrenince sana bir öneride bulunmak için koşup geldim. Ben adına 'Randıman ölçme aygıtı' diyorum. Pirinç fabrikalarında kullanılan makine benzeri küçücük, biblo gibi çok basit bir şey... Şayet bunu yaparsak beraber çok para kazanırız."

Bunları söylüyor bana. Açıkça bir ortaklık teklifi bu... Şüpheyle bakmaktayım çünkü henüz ne olduğunu bile bilmiyorum. Anlatıyor, kendine göre de çizimler yapmış, onları gösteriyor. Küçücük bir şey ama her parçası için özel kalıp yaptırmak gerek. Bu da oldukça maliyetli. Açıkçası beni aşar. Zorluğunu anlatıyorum, anlamıyor sağ olsun. 'Bu şöyle olsun, şu böyle olsun' diyerek ortaya abuk sabuk fikirler atıyor. Yapamayacağımı, buna ayıracak vaktimin ve paramın olmadığını söylüyorum fakat dinletemiyorum. Deveye hendek atlatmak, Cengiz'e lâf anlatmaktan daha kolaydır herhâlde. Sonunda kabullense de beni canımdan bezdiriyor. İstediğini yaptıramıyor ama sık sık gelmeye de devam ediyor.

Bir öğleüstü gözlerini açarak sevinçle yaklaşıyor yanıma ve,

"Uzun zamandır 'seninle birlikte ne iş yapabiliriz?' diye düşünüp durmaktayım, en nihayet buldum. Fırın açalım, yani modern ismiyle 'Unlu Mamuller' fırını" diyor.

Ağzından çıkanları işitince, gözlerim pörtlüyor, soruyorum hemen:

"Şaka yapıyorsun değil mi?"

"Hayır, gayet ciddiyim. Birlikte yapacağız bu işi."

"Ben ne anlarım fırıncılıktan? Benimle kafa bulma Allah aşkına Cengiz!"

Karşıma geçip gözlerini gözlerime dikiyor, başlıyor hararetle anlatmaya:

"Çok ciddiyim arkadaşım. Uzun zamandır düşünmekteyim fakat bu tek başına altından kalkabileceğim bir iş değil. Bugüne dek sana söylemedim ama inan aylardır üzerinde çalışıyorum. Bak, bu elimdeki defterin en az yirmi sayfası yaptığım fizibilite araştırmalarıyla dolu. İstersen sen sor, ben söyleyeyim. Ne nereden nasıl alınır, nasıl bir mekân gerekir, nasıl ustalarla, nasıl ürün üretilir, hepsi yazıyor burada. İnanmazsan al da incele."

Alıp karıştırıyorum sayfaları. Doğru söylüyor, görebildiğim kadarıyla içinde ne ararsan var. Hangi tür ekmek nasıl yapılır, hangi çöreğin hamuru nasıl karılır? Elektrikli fırın üreten firmalar hangileridir? Fırının yerleşimi nasıl olmalıdır, hangi tezgâhlar alınmalıdır gibi bu işe dair ne varsa her şey gerçekten de yazılı defterde. 'Etkilenmiyorum' dersem yalan olur. Son söylediği daha da şaşırtıyor beni.

"Senin vakit harcamana gerek de yok. Sadece benim koyduğum miktarda para koy yeter. Yarı yarıya ortak olacağız. Sen burada işinle uğraşırken ben de orada görevimin başında duracağım. Tabii ki idareci olmak sıfatıyla bir miktar maaş alacağım. Bu da anormal olmasa gerek."

Vallahi kafama yatıyor, sonunda adam beni ikna ediyor. Öte yandan bahis konusu olan para, benim için atla deve değil. Rahatlıkla ödeyebileceğim bir miktar. Soruyorum:

"Pekâlâ, nerede açmayı düşünüyorsun fırını?"

"Karşıda; Göztepe'de, Kozyatağı'nda, Sahrayıcedit'te ya da o civarda bir yerlerde... Hatta sana gösterebileceğim bir iki yer bile var."

İki gün sonra bir eksper gibi gezdiriyor beni. Gösterdiği yerlerden biri, ikimize de cazip geliyor. Görünüşe göre önünden geçen insan sayısı oldukça fazla ve bu da önemli bir faktör.

"Burayı beğeneceğini tahmin etmiş, sahibiyle de konuşmuştum. Fiyatı şu kadar lira... Ancak içinde yapmamız gereken işler var, onun için de şu kadar para gerek." diyor.

Nedense söylediği hiçbir rakam gözümde büyümüyor. Ya söylediği her şey mantıklı ya da Cengiz beni büyüleyip gözlerimi bağladı. Birden emrivaki yapıp yandaki binanın girişindeki emlakçıya sokuyor ve beni uzun boylu, çam yarması gibi bir adamla tanıştırıyor. Bu şahıs, Cengiz'in önerdiği dükkânın sahibi olduğu gibi mekânın yer aldığı binanın da müteahhidiymiş. Adamla konuşuyor, bazı sorular soruyor, gerekli bilgileri alıyorum. Cengiz'e kalsa hemen kaparoyu verecek, yeri tutacak ama ben engelliyorum. Sebebi ise kafamın yeterince beraklaşmamış olması.

"Buraya kadar gelmişken ekmek pişirme makinesi üreten yere de gidelim, hemen yakın şuracıkta, Ümraniye'de." diyor. Gidiyor, yetkilisine sorup fikrini alıyoruz. Tipi de belli, fiyatı da... Bu da korkutmuyor beni ancak yine de ani karar vermiyor ve bir iki gün mühlet vermesini istiyorum arkadaşımdan.

İki gün sonra yine karşımda Cengiz... Soruyor yılışarak:

"Ne haber ortak, artık işe başlıyoruz değil mi?

"Hayır." diyemiyorum. İçim pek rahat olmasa da kabul ettiğimi söylüyorum. Acelesi varmış gibi beni yanına katıyor ve önce Sahrayıcedit'teki mekânın, sonrasında da Ümraniye'deki makine üreticisinin yolunu tutuyoruz. Elbette ki bu seferlerin tümü benim arabamla yapılıyor. Cengiz'in arabası da yok, almaya gücü de...

Hâlbuki bir zamanlar nasıl da varlıklıydı. Ne var ki şu meşhur darbımesel boşuna söylenmemiş demek ki. Hani 'insan ne oldum demememeli ne olacağım demeli' sözü. Bu çocuk da bir zamanlar varlık içinde yüzüyordu. Havasından yanına yaklaşılmazdı. Her fırsatta bir giydiğini bir daha giymediğini, geceleri gazinolardan, tavernalardan çıkmadığını söylerdi. Hele ki bindiği arabalara ne demeli?

Hiç unutmam, bir pazar günüydü. Evimize misafirliğe gelmişti de giderken nezaket gereği sokağa kadar geçirmiş, bindiği arabayı görünce de apışıp kalmıştım. Kocaman, Nova marka bir Amerikan arabasıydı altındaki. Hem de gıcır gıcır, yepyeni... Nasıl da gıpta etmiştim o gün arkadaşıma...

Önümde durup arabanın özelliklerini anlatmış, parmağının ucuyla direksiyonu sağa sola çevirip "Görüyor musun? Havalı direksiyon koca arabaya nasıl da hükmediyor." diye hava atmaktan geri kalmamıştı. O zamanlar bırak arabayı, ehliyetimin olmadığı, özel taksiye binmeye bile gücümün olmadığı zamanlardı. Fakat kaderin bir cilvesi olsa gerek. Sanki 'gün olur devran döner' misali her şey değişmiş. Şimdi ise ben neredeyim, o nerede?

Onun arabası yok, benim var... Onun işi yok benim var... Üstelik "Acaba isteğimi kabul edecek mi?" diye ağzımın içine bakıyor. Rahmetli haminnem "Hayatta ne zaman ne olacağını kimse bilmez." derdi. İşte örneği, hem de herkes için geçerli bir örnek. Tabii ki arkadaşımın bu hâli, aynı zamanda benim için de bir ders niteliğinde...

Oysaki orkestradayken Cengiz de hepimiz gibi sıradan biriydi. Bizim yediğimizi yer, bizim giydiğimizi giyerdi. Ne olduysa ağabeyinin ölümünden sonra oldu. Gerçi bu konu hakkında -tüm malı, parayı üstüne geçirdi, yengesinin hakkını elinden aldı gibi- birçok şayia işitmiştim ama bu tarz konularla ilgilenmeyi sevmediğimden o günlerde kulak ardı etmiştim. Zaten bu tip ailevi olaylara karışmayı, dinlemeyi ve de yorumlamayı hiç sevmem "Beni ilgilendirmez." der, geçer giderim. Ancak o zamanlar anlattığı bir şeyi de çok garipsemiştim. İyi hoş insandı fakat sağ olsun abuk sabuk şeylerle övünürdü.

Söylediğine göre beyimiz bir akşam tavernaya gitmiş, içkiyi de fazla kaçırmış. Tuvalette istifra ederken de üstüne fazlaca abanmış mı ne? Lavabo, bağlantısından sökülüp yere düşerek darmadağın olmuş. Garsonlar bunu görünce hiddetlenecekken bizimki "Ne kadar bunun bedeli?" diye sormuş. Onlar da "Fırsat bu fırsattır." diyerek abartarak ortaya bir rakam atmışlar. Haspam da bonkörlüğünü gösterecek ya! Söyledikleri rakamın fazla olduğunu bildiği hâlde "Alın fazlası da sizin olsun." diyerek daha da üstünde bir miktar para çıkartıp avuçlarına koyuvermiş. Tabii ki bu durumda garsonlarda hiddet middet kalır mı? Tersine bizimkini adamakıllı yağlamışlar, ballamışlar.

İşte buydu o zamanlar kasıla kasıla anlattıklarından biri. Duyduğumda nasıl da kızıp yadırgamıştım. Ancak asıl kızma sebebim yaşadıkları değildi. Bana ne ki onun yaşadıklarından! Esas kızdığım; bunları anlattıktan sonra ortaya attığı replikti:

"Yaşamak böyle bir şey işte kardeşim. Parayla istediğimi yaparım. Canım isterse lavaboyu da aşağıya indiririm, dükkânı da..."

Neyse! Artık o günler geride kalmış da arkadaşım, biraz da olsa kendini toparlamış. Yani şimdilik hayattan dersini almış görünüyor. İnşallah öyledir de bir daha aynı durumlara düşmez. Zaten her insanın çok iyi bilmesi, unutmaması gereken bir şey var.

Hayat, insanı asla alması gereken derslerden mahrum bırakmaz.

Karadenizli müteahhitle anlaşıp dükkânı kiralıyor, avansını ödeyip pişirme makinesinin siparişini de veriyoruz. Şimdi sıra dükkânın düzenlenmesinde... Ne de çok işi varmış meğer... Üstelik her şey de mevzuatla belirtilmiş. Neler yok ki içinde! İşçilerin yatakhanesi, banyosu, tuvaleti, hamur yoğurma yeri, üretim yeri, makinenin yerleşeceği bölüm, tezgâh, vitrin ve daha pek çok şey... Bereket versin ki Cengiz ilgileniyor her şeyiyle. Zaten kendi istemiş "Her şeyiyle ben ilgileneceğim, sen kendi işine bak." demişti. Ne var ki her ne kadar kendi işime baksam da sürekli kontrol etmeyi de bırakmıyorum. Her gün telefonlaşıyoruz, o da rapor veriyor. İki-üç günde bir uğrayıp gelişmeleri bizzat anlatıyor. Dediğine göre sona doğru yaklaşmaktaymışız. Pişirme makinesinin teslimine sayılı günler kalmış. Mekânın bölünmesi bitmiş, sıra boyada ve seramiklerin döşenmesindeymiş.

İlginçtir, nedense iki gündür ses seda çıkmıyor Cengiz'den. Üçüncü gün çıkıp geliyor iş yerime. Yüzündeki ifade hiç iyi değil. Bet bir surat karşımdaki... Belli ki bir şeyler ters gitmiş. Soruyorum endişelenerek:

"Hayrola! Yüzün sirke satıyor, kötü bir şey mi oldu?"

"Oldu ya!" diyor. "Hem de nasıl oldu! Battık ortak, battık!"

Anlam veremiyorum. Her şey yolunda giderken ne manaya geliyor "Battık ortak." demesi?

"Maalesef battık. Belediye gelip kapıyı mühürledi. 'Buraya fırın açamazsınız' diyorlar."

"Nasıl açamazmışız? Sen gidip her şeyi görüşüp hallettiğini söylemiştin ya."

"Halletmiştim ama belediyeyle görüşmemiştim, atlamışım anlayacağın."

'İyi halt etmişsin' diye figan etmekte içimdeki.

"Pekâlâ, ne yapacağız? Gidip belediyeyle konuşalım, ruhsatsa ruhsat isteyelim. Başka yapacağımız bir yükümlülük varsa onu yerine getirelim."

"Olmuyor Buğra, olmuyor! Benden iki gündür ses çıkmamasının sebebi nedir sence? İşte bunlarla uğraşıp duruyorum. Görüşmediğim kimse kalmadı, başkan yardımcısına bile çıktım ama nafile. Açamıyormuşuz çünkü binanın iskânı yokmuş. Üstelik tüm kat malikleri, bizim müteahhitten şikâyetçiymiş. Adam, yapması gereken vecibeleri yerine getirmediğinden, hepsi birleşmiş ve adamdan intikam almak için 'Biz burada fırın açılmasını istemiyoruz' diye tutturmuşlar. Zaten zabıtalar da şikâyet üzerine gelip mühürlemişler.

Anlayacağın, hevesimizin kursağımızda kaldığı yetmezmiş gibi harcadığımız tüm para da battı. Ha! Ama yine de iyi bir haberim var! Pişirme makinesini üreten firmayla konuştum, verdiğimiz avansı geri aldım. Al işte burada. Yarısı senin, yarısı benim..."

Şoka girmiş hâldeyim, biraz açıldığımda soruyorum:

"Dükkân sahibiyle ne yaptın?"

"Bir şey yapmadım, henüz senle konuşmadan bir şey demedim. İstersen hemen kalkıp gidelim."

Dediğini yapıyor, kalkıp gidiyoruz. Adamın karşısında oturmaktayız şimdi. O da yalnız değil, yanında delikanlı oğlu var. Başımıza gelenlerin, binanın iskânı olmamasından kaynaklandığını, bu sebepten mukaveleyi bozacağımızı ve bugüne dek kendisine ödediğimiz parayı geri istiyoruz.

Söylediklerimiz adamın umurunda değil. Arkasına yaslanıyor, umursamaz bir ifadeyle başlıyor konuşmaya:

"İşe başlarken iyi araştırsaydınız ya kardeşim! Hem araştırmamışsınız hem de gelmiş beni sorumlu tutuyorsunuz. Dua edin de ben size, 'Iş yerime yaptığınız ilaveleri kaldırın, pılınızı pırtınızı toplayıp götürün, bana mekânımı aldığınız gibi verin' demiyorum. Ayrıca unutmayın ki elimde düzenlenmiş bir de kontrat var. Ya bir sene boyunca bu kirayı ödeyeceğinizi söylesem ne diyeceksiniz?"

Atılıyorum hemen.

"Mahkemeye verir, hakkımızı ararız."

"Verin!" diyor pis pis sırıtarak. "Verin de görün bakalım ne olacak. Mekânı tuttunuz ama mukavelede 'Burada fırın açılacak' diye bir ibare var mı? Yok! Böyle bir şey yazıyor mu? Yazmıyor! Yani anlayacağınız, mahkemeye de verseniz benden alabileceğiniz bir şey yok. Siz en iyisi, her şeyi unutun ve kendinizi bu işe hiç girişmemiş sayın!"

Belli ki adam bizden fersah fersah tecrübeli... Ona göre henüz uçmayı öğrenen kuş gibiyiz. Bize ölümü gösterip âdeta dayağa razı ediyor. Anlıyorum ki yapabileceğimiz bir şey yok. İşaret ediyorum ve baba oğlun yanından çıkıyoruz.

Cengiz hırsla soruyor:

"Hangisini gözüne kestirdin, babasını mı oğlunu mu?"

"Bu ne demek şimdi, nasıl bir soru bu?"

"Dükkâna dalıp adamlara girişelim, hırsımı ancak böyle alabilirim."

Gülümsüyorum acınacak hâlimize. İçimdeki başlıyor söylenmeye:

"Hırslanıyor ama kime ve niye? Kendi kusurunu başkasına mı yükleyecek şimdi. İşi baştan sıkı tutsa, her şeyi öğrenip de gereğini yerine getirseydi ya. Ne oldu şimdi? Kendini de zarara soktu, seni de... Ah Buğra ah! Anlaşılan senin yüzün ortaklardan yana hiç gülmeyecek. Demek ki bundan böyle daha dikkatli olacaksın!"

Söylediği doğru. Ortaklıktan yana bahtım açık değil galiba. Anlaşılan daha dikkatli olmam gerekiyor.

Vecdet Bey

İşler oldukça iyi gitmekte. İlk dolum hattını bitirip veriyoruz, gayet de güzel çalışıyor. Böylelikle kendimize güvenimiz artıyor ve başka kıtalara doğru yelken açmaya başlıyoruz.

Bir tanıdığım var 'Altan Usta' der bilenler. Kapak imal ediyor. Hani bildiğimiz ilaç ya da içki şişelerinin alüminyum kapakları vardır ya, işte onlardan imal eden bir firması var. Oktay'la iş yaparken tanışmıştık. Sağ olsun, her fırsatta beni sevdiğini söyleyip "Çalışkan ve dürüst bir çocuksun; göreceksin kısa zamanda önün açılacak, çok daha iyi noktalara geleceksin. Yeter ki dürüstlükten ayrılma ve bu kalitede iş yapmayı sürdür. Bu konuda Allah'tan sonra en büyük yardımcın ben olacağım." diyor. Aslında esas tanıdığı Oktay'dır ve onun memleketlisidir. Yani Orduludur ama ondan pek hazzetmez. Geçmişte aralarından su sızmadığını, sonraları ise bozulduğunu biliyorum. Birkaç kez merakımdan arkadaşlıklarının neden açıldığını sormuşsam da "Boş ver hayırsız adamı. Hakkında konuşmak istemiyorum." diyerek cevap vermekten kaçınmıştı.

Altan Usta, bir gün ofisine çağırıyor beni. Kısa bir sohbetin ardından da birine yönlendiriyor. Ne var ki nasihat etmeyi de unutmuyor:

"Hani Çamlıca'da iş yaptığın firma var ya, onunla aynı konuda iştigal eden birine senin numaranı verdim. Yani, o da ilk yardım malzemeleri imal ediyor. Ben de kapak veriyorum ona. Yeri Kocamustafapaşa'da... Düzgün bir insandır ama ödemelerinde bazen sorun yaşatır. Gerçi ne yapacaksın ki piyasada bin bir çeşit insan var. Bizlere de ister istemez aralarında

geçinip gitmek düşüyor. İnsanları biraz da olduğu gibi kabulleneceksin. Yoksa kılı kırk yarar 'Armudun sapı var, üzümün çöpü var!' dersen, etrafında iş yapacak kimse bulamazsın ama sen yine de dikkatli ol!"

Gerçekten de dediği şahıs ertesi gün arıyor. Gidip yerinde görüşüyorum. Görüşmeye çağrılığım yer, oturduğum eve beş yüz metre ya var ya yok. O denli yakın yani... Şaşkınım, zira 'iş yeri' diye gittiğim mekân, zaman zaman önünden geçtiğim iki katlı bir ev. İşin doğrusu bugüne dek böyle bir yerde imalathane olabileceği aklımın ucundan dahi geçmemişti.

İsmi Vecdet'miş, eczacıymış kendisi. Benden üç-dört yaş büyük olmalı. Bunu gözaltındaki torbalara ve gözünün yandaki 'kazayağı' denen çizgilerin derinliğine dayanarak söylüyorum. Ama saçları yerinde maşallah... O da Orduluymuş... İyi bir insana benziyorsa da gözleri velfecri okuyor. Tentürdiyot, oksijenli su, badem yağı ve benzer ürünleri dolduracakmış. Aslında oldukça zor iş... Özellikle de doldurma makinesi için. Hem yağlı hem renkli hem de korozif ürün bunlar. Zor ama yapacağız, başka çaremiz yok. Komple hat istiyor, ödemede de kolaylık... Bir yıl içinde vadeli çeklerle peyderpey ödemeyi öneriyor. İçimdeki kararsız, biraz da kızgın:

"El insaf yahu." diyor. "Hadi anladık, vade istiyorsun da 'On iki ayda öderim' ne demek kardeşim? Bu kadar uzun vade olur mu? Bu zaman içinde bu çocuk ne yiyecek? Öte yandan hiç mi nakit ihtiyacı olmayacak?"

Söyledikleri beni kendime getiriyor. Bu defa öneriyi ben sunuyorum adama:

"En fazla sekiz ay vade yaparım. Yüzde yirmisini de kesinlikle peşin isterim."

Önerimi kabul ederken yüzünde garip bir gülümseme beliriyor. Sebebini az sonra anlıyorum. Peşin niyetine verdiği

çeklerin en yakın vadelisi iki aylık. İçlerinde üç- dört aylık olanlar dahi var.

"Neyse artık." diyor içimdeki. "Belli ki onun da pek durumu yok. Üstelik aynı makinelerden diğer firmaya da yaptın ve tecrübe sahibisin. Şu andan sonra sıkıntı çıkarma da kabul et."

Şartlar zor ama anlaşıyoruz. Biraz kemerleri sıkacağız, yapacak başka bir şey yok. Gelmiş işe sırt çevirmek olmaz. Öte yandan piyasada tanınmamız, referans listemizi çoğaltmamız gerek. Numune şişe, etiket, kapak, ne varsa alıp ayrılıyorum adamın yanından.

Ertesi gün de o benim iş yerime geliyor, karşılıklı mukaveleleri imzalıyoruz. Tabii ki bu arada çekleri de alıyorum ve hemen işe başlıyoruz. Fakat adam makinelerin bitmesine daha bir ay varken sıkıştırmaya başlıyor:

"Yeni siparişler aldım, ne olur makineleri erken verin."

Pek mümkün görünmüyor, anlatmaya çalışıyorum, anlamıyor. "Hiç olmazsa etiketleme makinesini erken verin." diyor ama henüz etiketlerini bile hazırlatmamış. Öylesine ısrarla yalvarıyor ki dayanamayıp birkaç gece çalışarak makineyi bitirip götürüyoruz. Götürüyoruz da makine imalathaneye girmiyor. Manzarayı görünce içimdeki Buğra'yı hafakanlar basıyor ve başlıyor veryansın etmeye:

"Girmez tabii ki. Burası imalathane olarak dizayn edilmemiş ki girsin! Milattan önce kalma bir barınağı, üretim yeri yapmaya çalışmış beyefendi. Üstelik buraya ilk geldiğinde sen makinelerin kapılardan girmeyeceğini hatırlatmış, o da genişletileceğini söylememiş miydi? Dediğini yapmış mı? Yapmamış, elini bile sürmemiş. Yani, eski tas eski hamam. Hadi bakalım şimdi ne olacak? Ne güzel iş ya! O işini ihmal etsin, ceremesini sen çek."

İçimdekinin dediği gibi ceremesini biz çekiyoruz. Çaresiz makineyi söküp dağıtıyor, içerde tekrar topluyoruz. Bu da bizim iki günümüze mal oluyor. Ne o? Sözde makineyi erken getiriyoruz da beyefendinin arzusu oluyor. Sedat'la Burak burada olduğundan adamın diğer iki makinesine de el sürülemiyor tabii ki. Sözde iş yapıyoruz. Dostlar alışverişte görsün yani...

Evime yakın olduğu için gidip ben devreye alacağım makineyi. Sabah erkenden oradayım. Etiketleri istiyorum, bir koli getirip önümde açıyorlar. Görünce apışıp kalıyorum. Gözlerim yerinden fırlıyor âdeta. 'Etiket' diye elime verdikleri, dikdörtgen şekilli beyaz kâğıtlar. Üzerinde baskı yok, logo yok, firma adresi yok... Yani yok da yok... Üzerlerinde sadece kalın siyah harflerle "Tentürdiyot, oksijenli su, vb.." yazmakta.

La havle çekerek elimdeki demetleri etiket kasetine yerleştirmeye çalışıyorum ama ne mümkün! Sapır sapır dökülüyorlar zira her bir demetin boyutları farklı. İşçilerden Vecdet Bey'i çağırmalarını istiyorum, geliyor beyefendi. Anlatıyorum derdimi ama ha duvar ha Vecdet Bey. Anlat anlatabilirsen...

"İdare edemez misiniz?" diyor. "Elimde on bin şişe kadar acil siparişim var, hiç olmazsa onları bitirseydim. Sadece oksijenli suyu halletsek de razıyım, gerisi sonra da olsa olur."

Yalvarır bir hâli var. Acıyor "Ne yapsam?" diye düşünüyor; kendime göre bir çözüm bulup anlatıyorum:

"Bana verdiğiniz etiket boyutlarıyla bunların arasında dağlar kadar fark var. Şu an yapabileceğim tek şey, etiket kasetinde tadilat yapmak. Fakat bu durumda sadece bu etiketleri yapıştırabilirsiniz, başka bir boyuta geçtiğinizde bu parçalar kullanılamaz ve yenisinin yapılması gerekir. Ancak şunu da bilin ki şayet yenisini yaparsak bu da birkaç günümüzü alır."

"Pekâlâ, tadilatı yaparsak elimizdekileri kullanabilecek miyiz? Yani siparişlerimi yetiştirebilecek miyim, siz onu söyleyin."

Ofluyor pufluyor, çaresiz "Şayet bir aksilik olmazsa akşama kadar biter ve saat sekiz gibi çalışmaya başlayabiliriz." diyorum

Tadilatı yapacağız da nerede yapacağız? Adamların bir atölyeleri yok ki! Vecdet Bey, benimle Burak'ı yanına katıyor, yürüyerek gidip bir dükkânın önünde duruyoruz. Buranın bir tornacı dükkânı olduğunu zannediyorum ama yanılıyorum. Basit bir soğuk demirciymiş meğer. Yani kapı, çerçeve, korkuluk gibi işlerin yapıldığı, diğer bir anlatımla pek de hassas işlerin yapılmadığı bir yermiş.

İhtiyacım olan hiçbir alet edevat yok iş yerinde. Ne var ki o hâlde bile bin bir zorlukla da olsa işi halledip bir saat sonra götürüp kaseti yerine takıyoruz. Sıra ayarını yapmaya geliyor. Fazla sürmüyor, ayarlıyorum ve makinenin düğmesine basıyorum. 'Yüz, beş yüz, bin adet' derken gece yarısına kalmadan şişelerin tümü etiketleniyor. Görünce adamın ağzı kulaklarına varıyor, yüzü dört köşe olmuş bir vaziyette konuşuyor:

"Ne iyi yapmışız da almışız bu makineyi."

Bunu diyor ama ardından da dönüp ustasına "Hemen hazırlığını yap, şimdi de tentürdiyotları etiketleyelim" demesi beni çileden çıkarıyor.

İçimdeki isyanlarda yine... Tutamıyor kendini:

"Buyurun cenaze namazına. Adamın istediğine bakın şimdi. Ya kardeşim, bu çocuk sana gerekli tadilatı yaptığı takdirde sadece oksijenli su şişelerini etiketleyebileceğini söylemedi mi? Söyledi! O hâlde bu yaptığın ne? 'Tentürdiyotları da etiketleyelim' ne demek şimdi?"

Dediğinin mümkün olmadığını, bunu yapabilmek için kasetin yeniden tadil edilmesini, bunu da kendisine önceden anlattığımı söylüyorum ama adam anlamak istemiyor. Yetmezmiş gibi bir de "Madem diğerlerini yapamayacaktı da niçin bozdunuz kaseti?" demesin mi? Gel de dayan dayanabilirsen!

Sinirlerim tepeme fırlıyor, kendimi zor zapt ediyorum. Sakinleşince de kulağına yaklaşıp fısıldıyorum:

"Sen bir dakika benimle dışarıya gelsene..."

Rengi bembeyaz oluyor o an, gözleri sünüyor. Korkuyor belli ki. Söylediği şey daha da ilginç:

"Ben yeni mide ameliyatı oldum."

Adam, dışarıya çağırdığım için midesine yumruk sallayacağımı falan mı düşünüyor nedir? Oysaki ben içerdeki gürültüden yeteri kadar rahat konuşamadığımdan çağırmıştım dışarıya. Korkudan sapıtmış olmalı. İçimdeki ise yine söylenmekte:

"Sen adamın hâline acıdın. Gittin el âlemin atölyesinde, abuk sabuk aletlerle kaseti tadil ettin. Yetmezmiş gibi makinenin başına geçip gecenin bir vaktine kadar siparişlerini etiketledin. Adam, sözde memnun oldu ama teşekkür edeceğine yediği herzeye bak şimdi. Çektiğin eziyete mi yanarsın, işittiğin lâflara mı?"

Ancak ne yaparsın? Müşteri işte, yani velinimetim. İstediğim kadar kızıp köpürsem de belli etmemek zorundayım. Zaten sonrasında diğer makinelerin teslimi için, Sedat'ı gönderiyorum ve o hallediyor tüm işleri. Bereket versin ki sonraları benzer bir sorunla karşılaşmıyoruz da ilişkimiz bozulmuyor. Zaten Sedat da gerekeni yapıp adamı memnun ediyor.

Büyük tesadüf

Altan Bey bir gün, Ankara'da sirke üretimi yapan bir firmanın telefonunu veriyor. Ben de onları arayıp İstanbul'a, atölyeme davet ediyorum. Böyle yapmamın nedeni, istedikleri makinenin bir benzerinin elimde bitmek üzere olması... Bir gün çıkageliyorlar. Gelenler, iki kardeşler. Elimden geldiğince ağırlamaya, yaptığımız işlerin ne denli kaliteli olduğunu anlatmaya çalışıyorum. Bu işi iyi becermiş olmalıyım ki gördüklerinden

memnun kalıyorlar ama tereddütleri var. Sirke köpüren bir ürün olduğu için dolarken taşacağından ve şişenin kirleneceğinden endişe duyuyorlar. Onları ikna etmek yine bana düşüyor ve ben de nasıl yapacağımı, bu sorunu nasıl gidereceğimi tüm teferruatıyla anlatıyorum. İkna oluyorlar ve ani bir kararla, hemen oracıkta, makinenin siparişi veriyorlar.

Artık tecrübeliyiz, ne de olsa ustalaştık. Makineyi zamanında bitirip götürüyoruz. İki taraf da bu alışverişten memnun kalınca aramızda bir arkadaşlık, dostluk başlıyor. Kardeşler İstanbul'a ne zaman gelseler, bana uğramadan gitmiyorlar. Sadece bununla da kalsalar iyi... Zaman zaman beraber geziyor, onları görmedikleri yerlere götürüyorum.

Makineden memnun kalınca, kısa zaman sonra da kapak kapatma ve etiket yapıştırma makinesinin siparişini veriyorlar. Onlar bizden, biz de onlardan memnunuz. Artık iyiden iyiye içli dışlı oluyoruz. Hatta ikinci makineyi kurmak için gittiğimde Ankara'da, evlerine misafir oluyorum. Tüm aile ve iki kardeş, bana aşırı şekilde saygı gösteriyorlar.

Çok geniş bir bahçe içinde, güzel bir evleri var. Sirke imalathanelerini bahçenin bir köşesine kurmuşlar. Köşe dediysem de imalathanenin kurulduğu alan, sekiz yüz metrekareden az değil. Bu bölümün bir tarafında da turşu imal ediliyormuş. Mevsiminde en diri sebzeler toplanır, burada turşu yapılırmış. Bu bölümü gezerken bana salatalık, yani kaba ismiyle hıyar turşusu yediriyorlar. Aman Allah'ım! O ne güzel bir tat, yemeye doyamıyorum. Zaten çok da severim turşuyu. Bir - iki - üç derken, kaç tane yediğimin farkında değilim. Aradan bir zaman geçiyor ve ben nasıl susuyorum anlatamam. İşin kötüsü, içiyorum içiyorum susuzluğum geçmiyor...

Su içmekten karnım davul gibi oluyor ama nafile! Ben hâlâ suya yanıyorum. Artık ne yapacağımı şaşırmış vaziyetteyim. Neyse ki sonunda orada çalışan kızlardan biri imdadıma

yetişip "Siz ne kadar içerseniz için, susuzluğunuz geçmez. Ancak koyu birkaç bardak çay içerseniz rahatlarsınız." diyor ve sağ olsun biraz sonra da hazırlayıp önüme getiriyor. Gerçekten de iki bardak çayı içtiğimde içimdeki ateş sönüyor ve birkaç bardaktan sonra da susuzluğum tamamen geçiyor. Böylelikle öğreniyorum ki suya çok yandığında demli çay içmen gerekliymiş.

Birkaç gün kalarak oradaki işlerimi bitiriyor, İstanbul'a dönüyorum. Kardeşlerden büyük olanı, yani Ahmet, bir gün beni telefonla arayıp yanıma gelmek istediğini, yardımıma ihtiyacı olduğunu söylüyor ve birkaç gün sonra da geliyor. İstanbul'da bir firmaya, sirke şişelerini kutuya yerleştirecek bir makine siparişi verdiğini fakat taahhüt edilen süre geçtiği hâlde makinenin teslim edilmediğini söyleyerek benden yardım istiyor. Oysa ben, bahsettiği firmayı da sahibini de tanımıyorum. Yine de bir faydam olabilir düşüncesiyle sahibiyle görüşmek için, Ahmet'le beraber firmanın atölyesine gidiyorum.

Levent civarında, Sanayi Mahallesinde bir yerde gittiğimiz atölye. Güç bela arayıp buluyoruz ama adamın atölyesi tam takır, kuru bakır... Hani derler ya sıçan düşse başı yarılır. O hesap işte. İçerisi bomboş...

Bırakın Ahmet'in makinesini, başlanmış hiçbir iş yok ortada. Ahmet'in canı sıkılıyor, çok da üzülüyor. Onun bu hâlini görünce firmanın sahibini bir kenara çekerek konuşuyorum ve kendisinden "bir ay içinde bitecek" diye de söz alıyorum.

Ankara'ya dönmesinin üzerinden yirmi gün kadar geçiyor ki Ahmet arıyor yine bir gün. Babasının bir iş için İstanbul'a geleceğini, bu arada makineyi yapan firmayı da ziyaret etmek istediğini, bununla ilgili olarak kendisine yardımcı olmamı rica ediyor. Ben de ne gerekiyorsa yapabileceğimi söylüyorum.

Babası Selim Bey atölyeme geldiğinde yanında biri daha var. Dönürüymüş, tanıştırıldığımızda adının Recep olduğunu

öğreniyorum. Sohbetimiz sırasında Selim Bey bana dönüyor ve "Buğra Bey, ben Ankara'dan geldim ama sonuçta Anadolu çocuğuyum. Bizli sizli konuşmaları ve bey kelimesini pek sevmem. Bunu kabalık olarak addetme sakın! Sen benim küçüğümsün, ben ise senin ağabeyin sayılırım. Bana 'bey yerine ağabey' dersen sevinir, böylesinden daha memnun olurum" diyor. Onu kıracak hâlim yok ya, o andan sonra ağabey demeye başlıyorum Selim Bey'e.

İş, dönüp dolaşıp onların ziyaret sebebine geliyor. Ben daha önce Ahmet'ten ne yapmam gerektiğini öğrendiğim için öğle yemeğinden sonra "İsterseniz gidebiliriz." diyorum ve yola çıkıyoruz. İlk gittiğimizde yolu, Ahmet tarif etmişti. Oysaki Levent'e geldiğimizde ben, Sanayi Mahallesi'ne gideceğime Gültepe istikametine girmişim fakat bunu nasıl yaptığımı bilmiyorum. Farkına vardığımda ise kaybolduğumuzu anlıyorum ama bunu yanımdakilere belli etmemeye çalışarak "Ha bu sokaktı, ha şu sokaktı!" diyerek bilinçsizce bir yerlere girip çıkıyorum.

Nerede olduğumuzu kestiremeyecek durumdayım artık. Kendi derdimle uğraşırken birden dikiz aynasından Selim Bey'in telaş içinde elini cebine sokup karıştırdığını görüyor, ardından da "Recep görüyor musun yaptığımı? Adresi kaybettim, bulamıyorum." dediğini işitiyorum. Recep Bey ise bir şey anlamamış olacak ki "Ne diyorsun, neyi kaybettin, ne adresi?" diye soruyor. Selim Bey de yüksek sesle anlatmaya başlıyor:

"Geçen gün Ankara'da, geçmiş yıllarda bir ara yanımda çalışmış olan Yunus Usta'yla karşılaşmıştım. Karısını da iyi tanırım, Ayşe'dir adı... Hatta bir zamanlar evimizde temizlik işlerini yapmış, birçok konuda eşime yardımcı olmuştu. Âdeta kızımız gibiydi. Yunus Usta ise bir müddet yanımda çalıştıktan sonra İstanbul'a yerleşmek istediğini söyleyerek işten ayrılmış, gittikten kısa bir süre sonra da karısını yanına çağırmıştı.

Orada kendine bir gecekondu yapmış; fakat ailesiyle beraber yaşarlarken her ne sebeptense işinden ayrılmış ve istediği gibi bir iş bulamayınca tekrar Ankara'ya dönüp yine burada çalışmaya başlamış.

Karşılaştığımda ayaküstü, bir çırpıda bunları anlatmıştı bana. İstanbul'a gideceğimi öğrenince de kendisinin iş yerinden izin alamadığını, vereceği parayı hanımına götürmemi istedi benden. Verdiği, yani cebimdeki paranın, bir an önce Ayşe'nin eline geçmesi gerekiyormuş. Postayla göndermesi çok zaman alacağından benden yardım diledi. Geçmiş günlerin hatırına, hem de insanlık namına ben de kabul ettim. Bir kâğıda evlerinin adresini ve kendi telefonunu yazıp bana verdi ama işte şimdi o kâğıdı bulamıyorum.

Hay Allah! Ne yapacağımı şaşırdım. Ya çok önemliyse ya o para ellerine geçmediği takdirde başlarına bir sıkıntı gelirse? Vallahi kendimi affedemem sonra. Üstelik halledemeden dönersem ayıp da olur, o insanların yüzüne bir daha nasıl bakarım? Herkes benim beceriksiz olduğumu, bir işi halledemediğimi düşünür. Adam bana güvendi ama benim yaptığıma bak şimdi! Bu durumda hem kendimi hem o insanları zora soktum."

Bütün bunları bir solukta anlatıyor Selim Bey. Çok üzgün, kendini yiyor âdeta. Onu sessizce dinleyen dünürü Recep Bey ise soruyor:

"Nerede oturuyorlarmış, uzakta mı?"

"Pendik'te."

Dünürü, İstanbul'da oturduğu için, Pendik'in nerede olduğunu biliyormuş. Duyduğunda "Ooo! Çok da uzakmış." diyor.

Ben ise bir taraftan, aradığımız yeri bulmak için sokak sokak dolaşırken, diğer taraftan da dikkat kesilmiş, can kulağıyla konuşulanları dinliyorum. Bir anda da nasıl olduysa lâfa giriyorum:

"Pendik, buraya oldukça uzak bir semttir gerçekten. Üstelik deniz aşırı olduğundan karşı yakaya geçmeniz gerekir." diyerek. İşte bu lâfı söyledikten sonra da yüksek sesle, nasıl çıktığını anlayamadığım bir cümle çıkıyor ağzımdan:

"Üzülme Selim Ağabey, Pendik uzak ama dünya küçüktür, bilmez misin?"

Bu sözü söylüyorum ama niçin, nasıl söyledim, kendim de anlamıyorum. İstemeden bir anda çıkıveriyor ağzımdan. Hatta sonrasında "Lafa bak şimdi! Ne alaka? Bu konuşulanların dünyanın küçüklüğü, büyüklüğüyle ne ilgisi var?" diye de kendime sessizce söyleniyorum.

Selim Ağabey ise hâlâ arabanın içinde kendine kızıyor:

"Hay Allah! Nasıl da kaybettim o kâğıdı? Bu insanlara ne diyeceğim şimdi? Ah akılsız kafam! Madem beceremeyeceksin niçin bu işlerin altına girersin?"

Bütün aramalara rağmen aradığımız iş yerini bulamıyorum. Hem de sokak sokak dolaştığımız hâlde. Sanırım Sanayi Mahallesi'yle, Gültepe'yi karıştırdım. Sonunda kaybolduğumuzu onlar da öğreniyor. Selim Bey'in dünürü "Biz en iyisi bir yere soralım Buğra Bey." diyor ama elimde soracak bir adres yok ki sorayım. Bilmediğimiz adresin nesini soracağım? Tek bildiğim firmanın ismi. Gerçi hatırlayabildiğim bir şey daha var! Ahmet'le geldiğimiz zaman iş yerinin çok yakınında 'Beyaz Ekmek' isimli bir fırın görmüştüm. Sadece onu anımsıyorum...

Bundan bahsedince Selim Bey "En azından fırının ismini biliyoruz, onu soralım bari!" diye akıllarınca yol gösteriyorlar. Araba ilerlerken de sık sık "Şu kaldırımda bekleyen adama soralım, şu sağdaki bakkala soralım." gibi önerilerde bulunuyorlar ama nedense ben hiç duymamışçasına yoluma devam ediyorum. Bunu da onları dinlememekten ya da onlara saygısızlık olsun diye değil, içimden gelmediği için yapmıyorum. Artık

hangi sebeptense hepsini es geçmek zorunda hissediyorum kendimi. Onların gösterdikleri hiçbir yerde durmuyor, hiç kimseye de sormuyorum. Bilinçsizce sokak sokak dolaşırken nasıl oluyor, nereden icap ediyor bilmiyorum ama parmağımla işaret ederek sanki daha evvel tanıyormuşum gibi ileride, köşe başında gördüğüm bakkal dükkânını gösteriyor ve "Gidip şuraya soralım." diyorum.

Bu arada bakkalın kapısının iki yanında, iri gövdeleriyle iki uzun kavak ağacı ve bu ağaçların arasındaki mavi boyalı telefon kulübesi dikkatimi çekiyor. Ağaçların arasında sıkışıp kalmış bu telefon kulübesi ile bakkal dükkânının kapısı, özel olarak hizalanmış gibi karşı karşıya durmakta.

Bakkalın önüne geldiğimde aracı ani bir frenle "Zınk" diye durduruyorum. Arabadan inerken Selim Ağabey de "Hazır durmuşken ben de bir sigara alayım, zaten bitmişti meret." diyerek benimle aşağı iniyor ve birlikte dükkâna giriyoruz. O sigarasını alıyor, ben ise hatırımda kaldığı kadarıyla fırından bahsedip yerini soruyorum. Sağ olsun dükkân sahibi de dili döndüğünce tarif etmeye çalışıyor. Meğer aradığımız yere oldukça yaklaşmışız fakat bizim haberimiz yokmuş.

İşimizi bitirip dükkândan çıkarken yaşça büyük olduğu için hürmeten Selim Ağabey'i önüme alıyor, kapıyı açarak ona yol gösteriyorum. Teşekkür edip dışarıya çıkmak için adımını attığı anda, kapının karşısındaki telefon kulübesinin kapısı da açılıyor ve içinden ufak tefek, başörtülü bir kadın çıkıyor. Kapılar aynı anda açıldığından kadınla Selim Ağabey neredeyse çarpışmak üzereler. Çarpışmamak için ikisi de oldukları yerde durup kalıyorlar.

İşte o an, ömür boyu aklımdan çıkmayacak bir olaya tanık oluyorum ve önümde cereyan eden, anlam veremediğim diyaloğu, şaşkınlıkla izliyorum. Kadın hayretle bağırmakta:

"Aaa! Selim Ağabey! Bu sensin değil mi? Gözlerime inanamıyorum, ne işin var senin burada?"

Selim Ağabey'in gözleri de fal taşı gibi açılmış. Bir süre sessiz kaldıktan sonra ancak konuşabiliyor:

"Ayşe! Asıl sen söyle bana, senin ne işin var burada?"

Ardından kollarını açıyorlar ve bir anda sarmaş dolaş oluyorlar. Ben ise hâlâ ne olduğunu anlamaya çalışıyorum. İçimdeki de merakta. "Selim Ağabey kadına niçin sarıldı, bu da kim?" diye soruyor. Bense şaşkın şaşkın olanları izliyorum. Selim Ağabey anlatınca da neler olduğunu öğreniyorum.

"Görüyor musun Buğra?" diyor. "Ben adresi kaybettiğim için kendimi yerken sen, dünyanın küçük olduğunu söylemiştin. Söylediğin gibi de oldu, ne kadar haklıymışsın gerçekten. Hakikaten dünya küçükmüş. 'Pendik uzak' diyorduk ama Allah o uzaklığı göstermedi bize. Tersine yakınlaştırdı. Ne yapacağımı, nasıl bulacağımı düşünürken Ayşe'yi ayağımıza getirdi baksana. Gökte ararken yerde buldum onu."

Arabaya bindiğimizden beri olanların nasıl cereyan ettiğini anbean bildiğimden, gördüklerim karşısında dilim tutuluyor âdeta. Nasıl tutulmaz ki? Şuraya bakar mısınız? Aradığı insan bir anda 'şak' diye karşısına çıkıyor. Bu nasıl izah edilebilir ki? Öte yandan 'dünya küçüktür' diyen bendim. Üstelik bu lâfın ağzımdan nasıl çıktığını hâlâ kendim bile anlamış değilim. Sokak aralarında Selim ağabey ve dünürü sürekli olarak "Şu adama soralım, bu dükkâna soralım' demişti ama ben bunların hiçbirine kulak asmadan kendi bildiğimi yapmış, gide gide o bakkal dükkânını bulmuştum ve orada da bunlar olmuştu. Kapıyı, birkaç saniye önce ya da sonra açsaydık, belki de karşılaşamayacaktık. "Hikmetinden sual olunmaz." diye bu sebepten söylenmiş demek ki. Bu işte de bir hikmet varmış anlaşılan. Allah söyletti bu lâfı herhâlde bana.

Herkes kendine gelip soluklandığında, yani üstümüzden bir nebze de olsa şoku attığımızda, Selim Ağabey ve Ayşe Hanım bir kenara çekiliyor ve kendi aralarında konuşuyorlar. Ne konuştuklarını duymuyorum ama Selim Ağabey'in eliyle kadına bir paket uzattığını görüyorum. Bu olsa olsa kendisine verilen emanettir ve kanımca şimdi asıl sahibine teslim ediliyor. Zaten paketi elinde tutarken de Ayşe Hanım'ın bakışlarında minnet dolu bir ifade seziyorum.

Yanımıza geldiğinde Selim Ağabey'in gözleri nemli. Belli ki duygulanmış. Bir şey söylemek istemiyor, sadece "Hadi gidelim Buğra." diyor ve yola koyuluyoruz. Bakkal dükkânının sahibi doğru anlatmış. Adamın tarif ettiği yere gidiyor, önce fırını, sonra da elimizle koymuş gibi aradığımız iş yerini buluyoruz. Selim Ağabey, gördüklerinden memnun kalıyor. İş yeri sahibi verdiği sözü tutmuş. Makineyi teslim alacakları tarihi aralarında konuşarak anlaşıyorlar. İçimdeki ise yine işbaşında ama o da şaşkın. "Allah'ın işine bak ya! Ne yapmaya gittiniz, neler oldu!" diyor.

Selim Ağabey'in söylediklerini duyduğumda ise çok mutlu oluyorum.

"Allah razı olsun senden, beni büyük bir yükten kurtardın Buğra." diyerek başlıyor söze. "Kendi işimi halletmek bile Ayşe'yle karşılaşmak kadar sevindirmedi beni. Allah yardım etti hem bize hem de onlara. Şayet parayı yetiştiremeseydik evlerine haciz geliyormuş baksana zavallıların..."

Bilmeden iyi bir şeye vesile olduğuma seviniyorum ama çok da önemli bir şey yaptığımı düşünmediğimden Selim Ağabey'e dönüyor, ben ne yaptım ki teşekkür ediyorsun, her şey tesadüfi gelişti" diyorum. O ise benimle aynı fikirde değil.

"Daha ne yapacaktın ki Buğra?" diyor. "Şayet sen, bizi dinleyip başkalarına sorsaydın, o dükkânın önünde durmayacaktık. Oysaki biz sana bizi dinlemediğin için kızdık fakat bunu

belli etmedik. Sen ne yaptın? Sanki biliyormuş gibi oraya gittin. Hem de başka hiçbir yerde durmadan, hiç kimseye sormadan doğru oraya yöneldin. Eğer o dükkânın önünde durmasaydın, ben Ayşe'yle karşılaşamayacaktım. Bir daha da nasıl bulacaktım ki onu? İmkânsız bir şeydi bu. Üstelik yanımda kocasının telefonu da yoktu. Bu durumda ona da ulaşamayacaktım. Ancak Ankara'ya gittiğimde görebilecektim ki o da bir şey ifade etmeyecek, iş işten geçmiş olacaktı. Anlayacağın, çaresiz kalmışken sen Hızır gibi yetiştin Buğra."

Dinleyince ben de hak veriyorum Selim Ağabey'e. Hakikaten bütün bunlar nasıl oldu? Sadece tesadüfle izah edilebilir mi? Merak içindeyim, soruyorum kendisine:

"Ayşe Hanım'ın Pendik'te oturduğunu söylemiştin. Pekâlâ! Ne yapmaya gelmiş o kadar uzak bir yerden ta buraya?"

"Burada bir akrabası varmış, çocuklarıyla birlikte onun yanında kalıyorlarmış. Şayet haciz için eve gelen olursa kimseyi bulamasınlar da içeriye giremesinler düşüncesiyle ayrılmışlar evlerinden. Sabırsızlıkla Yunus'un göndereceği parayı bekliyormuş. O parayla gidip borçlarını ödeyecek, haczi durduracakmış. Kaldığı yere yakın olduğu için de eşini aramaya bu telefon kulübesine gelmiş. Maksadı da parayı sormakmış zaten. Konuştuklarında da Yunus aramızda geçenleri, parayı bana verdiğini, bir iki gün içerisinde kendisine getireceğimi söylemiş. Kadıncağız da bu habere sevinmiş. Yani az önce o telefon kulübesinde olmuş bütün bunlar. Ayrıca Yunus bana Pendik'teki evinin adresini verdiği için de karısına derhâl oraya gidip beklemesini söylemiş. Kadıncağız da kara kara bu vakitte oraya nasıl gideceğini düşünürmüş. Ne bilsin ki hiç ummadığı bir anda benim karşısına çıkacağımı? Şimdi anladın mı Buğra ne büyük bir iş yaptığını?"

Selim Ağabey bunları söylüyor ama ben hâlâ kendime gelememiş, ne olduğunu anlayamamış gibiyim.

"Yani sen şimdi kadınla burada karşılaşmasaydın onu bulamayacak, dolayısıyla da parayı veremeyecektin. Tabii ki bu durumda da onlara haciz gelecekti, doğru mu Selim Ağabey?" diyorum.

Minnet dolu bir ifadeyle yüzüme bakarak konuşuyor:

"Evet! Aynen öyle olacaktı Buğra."

Sirke piyasası

'Sıvı' denince aklımıza şişeye veya benzeri kaba doldurulacak bin bir çeşit mamul gelir. Şimdiye dek iki firmaya; oksijenli su, tentürdiyot gibi ilk yardım malzemeleri dolduran hatlar yapmıştık ama Ankara'ya yaptığımız makineden sonra adımız piyasada 'sirke dolum makinesi yapan firma' diye dolanmaya başlıyor.

Ankara'daki makinelerin devreye girmesinden bir süre sonra Altan Usta bize yeni birini gönderiyor. Bu defaki müşterimiz Eskişehir'den... O da sirke dolum makinesi yaptırmak istiyor. Kısa süren pazarlık sonrasında siparişi alıyoruz. Bu firma da henüz ilk makinelerini teslim almadan kapatma ve etiketleme makinelerinin de siparişini veriyor. Hâlimizden memnunuz, elemanlarla yaşadığımız sorunlar dışında vaziyetimiz iyi sayılır.

Bir sabah iş yerine geldiğimde masamın üzerinde kocaman sarı bir zarf görüyorum. Merkezi İzmir'de bulunan bir kooperatif göndermiş. Sirke şişelerini etiketleyecek bir makine istiyor. Bu güzel bir haber ancak ihale yoluyla satın alınacakmış. Muhammen bedeline bakıyorum, bizim piyasaya verdiğimiz fiyatın çok çok üstünde. Bu bizim için bir avantaj... Hatta büyük bir avantaj çünkü bu durumda şansımız oldukça fazla olacak. Birden kafamda bir şimşek çakıyor ve geçmişte yaşadığım bir olayı hatırlıyorum.

ELM'de ortakken bir vesileyle Seferihisar'a gitmiştim. Oktay, bulabildiğim ilk fırsatta İzmir'e gitmemi, bu firmaya uğramamı ve ismini verdiği şahısla konuşmamı istemiş, ben de dediğini yapmış, Nusret Bey'i bulup konuşmuştum.

İşte şimdi o Nusret Bey'i arıyor, o zamandan kurduğumuz samimiyete binaen aklımdaki soruları sorup İstanbul'a davet ediyorum. Bundaki sebep, Eskişehir'deki firma için yaptığımız etiketleme makinesiyle, onların istediği makinenin tıpa tıp aynı olması. İki gün sonra geliyor Nusret Bey. Makineyi görünce de şaşırıp kalıyor "Tam da istediğim kalitede." diyor. Diyor da işi vermek sadece onun elinde değil ki. İşi alacak firma ihale sonucunda belli olacak. Ne var ki birlikte yediğimiz öğle yemeğinde, Nusret Bey bizi rahatlatıyor ve Oktay'la yaptığı konuşmada öğrendiği fiyatı tam olmasa da ima ediyor.

O gittikten iki gün sonra teklifi hazırlayıp gönderiyorum. Bu işi almış olmak, benim için çok önemli ve bir o kadar da anlamlı... Çünkü ihalede ELM, yani Oktay da var ve ben bu işi ona kaptırmamakta kararlıyım. Artık aramızdaki rekabet adamakıllı kızışmış vaziyette. Sağdan soldan kulağıma gelen havadislere göre beyefendi fena hâlde hırs yapmışmış. Her fırsatta "Ben ona gününü göstereceğim, onu bu piyasadan silip süpüreceğim." demekteymiş.

Nihayet beklediğim haber geliyor. İhale sonuçlanmış ve işi biz almışız. Keyfime diyecek yok doğrusu. Hem yeni bir iş almış hem de Oktay'a ilk dersini vermiş olmak beni çok mutlu ediyor.

Oktay'ın firmayı arayarak "İhaleyi kim aldı." diye sormasının ardından "E&B firması kazandı." lafını işittiğinde yüzünü görmek isterdim ancak biliyorum ki böyle imkânım yok.

Makineyi üç ayda bitirip gönderiyoruz. Kurmaya bizzat ben gidiyorum ve başarıyla çalıştırıp teslim ediyorum. Bu arada orada çalışanlarla samimiyeti daha da ilerletiyorum çünkü

içimde bir his, ileride bu firmayla daha pek çok iş yapacağımızı söylüyor.

Bir gün çat kapı iki kişi geliyor iş yerimize. Orta yaşın üstünde; ince, uzun boylu ve beyaz saçlı iki kişi... Kendilerini tanıtınca şaşırıyor, bir o kadar da seviniyorum. Zira bozasıyla ünlü bir firmanın sahibiymişler ve sirke şişesi etiketleme makinesine ihtiyaçları varmış. Tesadüfen İzmir için ürettiğimiz makineyi görüyorlar ancak makine henüz bitmediğinden çalıştıramıyoruz.

"O hâlde bittiğinde haber verin de gelip görelim." deyip müsaade istiyorlar. Tam kapıdan çıkacakları sırada üst katta beslediğimiz köpek Kont, birden havlamaya başlıyor. İlginç bir durum yaşanıyor o esnada. Ben adamların korkup kaçacaklarını düşünürken, onlar tersine gülümsüyor, yetmezmiş gibi biri "Kimmiş bakalım bu ortalığı kasıp kavuran." diyerek üst kata çıkıyor.

İlginçtir ki merdivenlerden insan sesini duyup da havlamasıyla ortalığı çınlatan köpek, adam karşısına geçtiğinde havlamayı kesip kuyruğunu sallamaya, beraberinde de sevimli sesler çıkarmaya başlıyor. Nasıl beslediğimizi soruyor adam. Anlatıyoruz, çok sevdiği için günde bir-iki de kesme şeker verdiğimizi söylüyoruz.

"Ne! Ne yapıyorsunuz siz öyle?" diyerek çatıyor. "Sakın öyle bir şey yapmayın. Niyetiniz hayvanı kör etmek mi?" diye söyleniyor.

Şaşkınız "Biz bilmeden ne yapmışız?" dercesine bakışıyoruz Sedat'la. Adamlar, köpekle ilgili bazı tavsiyelerde bulunuyorlar ve makineyle ilgili haber beklediklerini söyleyerek iş yerinden ayrılıyorlar.

Hilton Otel'inin altındaki salonda, geçen sene ve evvelki sene bir fuar açılmıştı. Bu yıl da üçüncüsü açılacakmış. Daha evvel duymuş ama gitmemiştim. Daha doğrusu işimin yoğunluğundan gitmeye vakit bulamamıştım. Okul arkadaşım Hüseyin ise gitmeyi düşünüyormuş.

"Muhakkak sen de gelmelisin çünkü yurt dışından birçok makine getirmişler, üstelik rakibin de oradaymış." diyor. Son cümleyi duyunca karar veriyorum ve açılış günü birlikte gidiyoruz.

Fuarı gezip yabancı menşeli makineleri izlerken "Vay be!" diyor içimdeki "Baksana, eloğlu neler yapmış! Makinelerdeki performansa, hıza, estetiğe bak. Bak da ilham al, böylelikle de iş nasıl yapılırmış gör!"

İçimdekinin dediğini yapıyor, özellikle de adamların uygulamış olduğu işçilik ve estetikten ders çıkarıyorum. Onların yaptığı makinelerden sonra yerli makineleri görünce içimden beğenmek gelmiyor. Bizimkiler tam manasıyla arabesk... Paslanmaz çelikleri ayna gibi parlatmışlar. Üstlerini harelerle süslemişler. Akıllarınca makinelere makyaj yapmışlar ama bu benim anlayışımın dışında bir tarz. Ben onlar gibi yapmıyorum; ne var ki henüz benimkiler de yabancıların makineleri gibi naif bir görüntüye sahip değil. Belli ki önümüzde kat etmemiz gereken daha çok yol var.

Oktay, standına bir etiket makinesi koymuş ve çalıştırıyor. Ben ise uzaktan izliyorum. Standına sürekli birileri girip çıkmakta... Belli ki çalışırken izlemek insanların hoşuna gidiyor. Bir ara adamın biri, standa giriyor ve bir süre oturuyor. Ayrılırken de Oktay'la samimi bir şekilde el sıkışıyor; ama adam tam ayrılacakken Oktay, makinenin başına geçiyor ve birkaç gösteri yapıyor, sonrasında da adama hararetle bir şeyler anlatıyor. Belli ki etiket makinesi üzerine konuşuyorlar. İçimdeki Buğra harekete geçiyor hemen:

"Bana bak, bu adam, bundan on beş-yirmi gün önce sana gelen, hani üst kata çıkıp da köpeğin Kont'u seven adam değil mi? Baksana nasıl da yüzü gülüyor. Kanımca burada işi bitirecekler ve böylelikle de iş senin elinden uçup gidecek. Bir şeyler yapmayacak mısın, bir formül düşünmeyecek misin?"

Dikkat kesiliyorum... Evet ya, gerçekten o adam! İçimdekinin dürtmesiyle ancak tanıyorum. Öte yandan, tabii ki bir formül düşüneceğim ama ne? Daha doğrusu ne yapabilirim? Aklıma aniden bir şeytanlık geliyor. Kesinlikle uygulayıp şansımı deneyeceğim. O andan itibaren de adamı göz takibime alıyor, adım adım izliyorum. Bir elinde çantası var, diğer elinde de stantlardan topladığı broşür ve kataloglar... Artık filmlerde gördüğüm sahnelerden birini uygulama zamanı...

Adam, stant arasındaki koridorda sağına soluna bakınıp yürürken ben tam karşısından geliyor ve hızla koluna çarpıyorum. O an elinde ne varsa bir anda sağa sola saçılıyor. Hemen eğilip yerdekileri tek tek toplayarak adama uzatıyor ve özür diliyorum. Bir şey diyemiyor adam. Şaşkınlıkla "Ben seni nereden tanıyorum?" dercesine yüzme bakmakta. Atılıyorum hemen:

Aa! Siz falanca firmanın sahibi değil misiniz? Hani iş yerimize gelmiştiniz de makinelerimizi görmüştünüz. Hatta üst kattaki köpeğimizi sevmiştiniz."

"Evet, hatırladım!" diyor adam. "Hani o kurt kırması siyah köpekten bahsediyorsunuz değil mi. Evet! Siz de yanılmıyorsam makineler bittiğinde haber verecektiniz."

"Evet ya! Tesadüfe bakın ki burada karşılaştık. Ben de bugünlerde siz arayıp haber verecektim. Makinemizi üç gün sonra göndermek zorundayız. Şayet yarın gelirseniz çalışırken görebilirsiniz. Hem köpek de özlemiştir sizi."

'Köpek' lâfını duyunca sanki daha bir hoşnut oluyor adam. Gülümseyerek ertesi gün saat üçte geleceğini söylüyor. Ancak iş bu kadarla bitmiyor çünkü Oktay'ın makinesi ışıklar altındaki sunumla adama cazip görünmüş olabilir. Bu kadarla da bitmiyor. Makinenin bedelini de bilmem gerekir ki ben de fiyatımı ona göre belirleyeyim. Hüseyin'den rica ediyor, çaktırmadan Oktay'ın makinesinin fiyatını öğrenmesini istiyorum. Dediğimi yapıyor, sorup öğreniyor sağ olsun. Yanıma yaklaştığında da sessizce kulağıma fısıldıyor:

"Fiyatı üç milyon liraymış. Hatta biraz evvel görüştüğü firmaya da bir tane verecekmiş."

Ertesi gün... Vakit saat üçe gelmekte ve biz de adamı beklemekteyiz. Makinemiz gösteriye hazır ve güzel bir tesadüftür ki etiketleyeceğimiz şişe ve etiketler, onların mamulleriyle tıpa tıp aynı.

Yine iki kişi geliyorlar. Köpek seven adam, önce köpeğin yanına çıkıyor ve âdeta onunla konuşuyor. Orada epey vakit harcadıktan sonra da aşağıya iniyor. Şimdi makinenin başındayız... Gösterimiz başlıyor ve şişelerin etiketsiz girip de etiketle çıktığını gördüklerinde adamların yüzü gülüyor. Şimdilik her şey yolunda görünüyor. Makinenin fiyatını soruyorlar. "İki milyon dört yüz bin lira." diyorum. Şaşkınlıkla birbirlerine bakıyorlar. Belli ki kafalarında Oktay'ın makinesinin fiyatıyla mukayese ediyorlar. Yüzleri daha da gülmekte şimdi...

Bir hafta sonra adamların yazıhanesindeyim ve büyük bir sürprizle karşı karşıyayım. Şayet fiyatı iki milyon iki yüz elli bin liraya indirirsem, iki adet birden sipariş vereceklermiş. Böyle bir fırsat yakalamışım da indirmez miyim? Derhâl dediklerini yapıyorum ve sözleşmeyi hemen orada birlikte imzalıyoruz. Mukaveleye göre birini İstanbul'daki, diğerin de Nevşehir'deki fabrikalarında çalıştırarak teslim edeceğiz. Adamların ofisinden ayrılırken içimdeki Buğra yine iş başında, övüyor beni.

"Bakar mısın?" diyor. "Bu kadar basit görünen bir olay, senin o firmayla iş yapmana sebep oluyor. Neden bahsettiğimi anlıyorsun herhâlde. Şayet sen o gün, o senaryoyu hazırlamasaydın. Yani gidip de adama çarpmasaydın, eminim ki bugün bunların hiçbiri olmayacaktı. Adamı arayıp çağırsan bile o, Oktay'ın makinesinin etkisinde kaldığından büyük ihtimalle çağrına yanıt vermeyecek, iş yerine de gelmeyecekti. Üstelik yaptığın ikinci hamle de gayet yerindeydi. Yani fiyatı aşağıya çekmen... Şimdi iki makine birden yapıyorsun. Hadi bakalım, hayırlı olsun yeni işin. Ha! Bu arada da farkındasın herhâlde. Bu işi de diğerleri gibi Oktay'ın elinden aldın. Hem de bileğinin hakkıyla. Helâl olsun vallahi sana!"

Denizli, Bekilli.

Artık tanınmaya başlıyoruz ama en çok da sirke üreten firmalar arasında... Ama olsun, iş iştir! 'Ankara, Eskişehir, İzmir, İstanbul, Nevşehir' derken arkasından Denizli geliyor.

Altan Usta'nın dediğine göre Denizli'nin ilçesi Bekilli'de üretim yapan bir firma, bizi sorup soruşturmuş ve hakkımızda güzel şeyler işitmiş. Doğruymuş dediği... Gerçekten de birkaç gün sonra gelip üç makine siparişi birden veriyor firmanın sahibi Güngör Bey. Bir kısmını peşin, bir kısmını vadeli olarak anlaşıyoruz ve imalatına başlıyoruz.

Artık daha güçlüyüz... Özellikle de personel ve tecrübe açısından... Ve biraz da olsa para kazanmaya başlıyoruz ama ben yine de öğle yemeklerimi evden getirmeye devam ediyorum. Böylesi hem daha sağlıklı hem de hesaplı... Kullandıkları yağdan mıdır, salçadan mıdır bilemiyorum. Nedense dışarıda yediğim yemekler midemi ekşitiyor, sonra da ağrıtıyor.

İşimi kurduğumun ilk günlerinde eşim, benim için bir sefertası almıştı, hâlâ onu kullanmaktayım. Bazen iki çeşit, bazen de üç çeşit yemek getiriyorum. Serdar'ı bakkala gönderiyor, yarım ekmek, bir de küçük yoğurt aldırıp soframa oturuyorum. 'Sofra' dediysem demirden yapılmış bir sehpa, yanında da alelade bir sandalye. Hepsi o kadar...

Ha! Bir de olmazsa olmazım var. Gazete... Yemek boyunca her satırını gözden geçiriyorum. Hele ki spor sayfalarını daha da bir hararetle... Siyaseti oldum olası sevmem. Bir göz atıp geçiyorum ama bilim ve sanatla ilgili her haberi, her makaleyi okuyorum.

Bir gün, gazetedeki bir yazı, dikkatimi çekiyor.

"Erkekler ne başarırlarsa 45 yaşına kadar başarır. Bu yaştan sonra kazanma arzusu, mücadele gücü, edinme hırsı düşer. Bu yüzden de bir erkek, bu yaşa kadar tüm gücünü kullanmalı" diyor. Ne kadar doğrudur bilemem ama bu bende doping etkisi yapıyor ve bunu kafamın bir köşesine nakşediyorum. Öyle ya! Yazılanlar doğruysa bir zaman sonra bugünkü azmim, isteğim kalmayacak demektir. Üstelik büyüklerimiz zamanında ne demiş:

"Yağmur yağarken tekneleri dolduracaksın."

Şükür ki gücümüz, kuvvetimiz yerinde. Zaten eve akşam sekizden-dokuzdan evvel gidemiyorum. Bu yazıyı okuduktan sonra iş yerinde daha da çok zaman geçiriyorum. Ne var ki bu da evde birtakım sorunlara neden oluyor. Eşim "Benimle ilgilenmiyorsun, çocuğunla ilgilenmiyorsun. Gezmeye gitmiyoruz, gönlümüzce tatil yapmıyoruz." diye sürekli sitem ediyor. Haklı fakat ben de haklıyım. Ne yapmalıyım? İşlerim yeni yeni düzene girmeye başlıyor. Her ne kadar işler yolunda desem de hâlâ birçok sorunla boğuşmaktayım.

Sağ olsunlar, elemanlarım da çok üzüyor beni. İçimdeki Buğra da sık sık söyleniyor:

"Benim ülkemin insanları neden bu kadar rahat? Niçin bu kadar sorumsuz, duyarsız, sistemsiz, disiplinsiz?"

Vallahi yerden göğe kadar haklı... Rahatlar zira iş gecikmiş, sahibi zor durumda kalmışmış onların umurlarında değil... Akşamları birkaç saat fazla çalışacaklar diye ödleri kopuyor. Hem de fazla mesailerini aldıkları, mesaiye kaldıklarında âdeta onlara ziyafet çektiğim hâlde. Bahaneleri geçerli olsa gam yemeyeceğim. İçlerinde "Kahvede arkadaşlarım bekliyor; ben gitmezsem dörtlü eksik kalıyormuş. Gideyim de partimize devam edelim." diyenden tut da "Kalamam çünkü televizyondaki falanca diziyi izliyorum. Dün akşam filmi çok ilginç bir yerde kestiler. Meraktayım, gidip gözlerimle görmezsem rahat edemem." diye bahane süren bile var.

Böylesi durumlarda içimdeki Buğra âdeta sinirden çıldırıyor. O zaman da veryansın etmeye başlıyor:

"Sistem, disiplin desen zaten hak getire... Aldığı takımı yerine koymuyor, sonra da 'Kayboldu' diyor. Takımları toplamadan orta yerde bırakıp paydos ederse sonu bu olur elbette. Sayayım sayabildiğim kadar...

Hele ki sabah işe geç kalmaları. Aman aman! On beş dakika, yirmi dakika... Hatta bazen yarım saatten geç işbaşı yaptıkları bile oluyor. Bir de pişkinler ki maşallah. Sormayın gitsin! Lâf duyacaklarmış, söz işiteceklermiş umurlarında değil. Üstelik kendilerine laf da söyletmiyorlar. Neymiş efendim, vasıtalar doluymuş da falan da filan... Sen de biraz daha erken çık yola be kardeşim! Biz de geçtik zamanında bu merhalelerden. En kötüsü de geç kalanların hepsi, daha paydosa on beş-yirmi dakika kala ellerini yıkamak, hacetlerini gidermek için âdeta yarış ediyor. Ya kardeşim! Biraz vicdanlı olsana! Sabah zaten geç geldin, hiç olmazsa beş on dakika sonra git. Oysaki o ne

yapıyor? Sanki fazla çalışmış gibi bir de erkenden işten el çekme yollarını arıyor."

İşte böyle! Gel de sen tersini söyle bakalım söyleyebilirsen! Vallahi içimdekinin söylediklerinin hepsi doğru... Eksiği var, fazlası yok... Üstelik elimden gelen her fedakârlığı göstermeye çalıştığım hâlde böyleler. Ya yapmasak ne olur kim bilir? Belki de öyle mi yapmak gerekir bilemiyorum. Oktay'la beraberken bu denli sorunum yoktu çünkü o, hiçbir isteklerini yerine getirmezdi. Hâlbuki burada öyle mi? Belki de yumuşak yüzlülüğümün karşılığını veriyorlar! Borç isterler veririm, izin isterler veririm. "Sevdiğim kızla buluşacağım, bugün iki saat erken çıkmak istiyorum." der, yine gönderirim. Daha ne yapacağım ki?

Ancak gene de kıymetim bilinmiyor. İçlerinden biri de çıkıp "Bu adamın bize yaptıklarının karşılığında onu üzmememiz gerekiyor." demiyor, diyemiyor.

Denizli Bekilli'deki makineleri gönderiyoruz. Bir hafta sonra da Sedat devreye almaya gidiyor. Gidiyor ama oraya vardığında sadece bir kez telefon ediyor, sonrasında ise kayıp... Ne arıyor ne soruyor. Üç gün-beş gün geçiyor fakat haber yok. Neredeyse meraktan çatlayacağım. İşin güzel tarafı ise birkaç ay önce ben anneme "Temmuz ayında dayıma gideriz." demiş, onunla sözleşmiştim. Zira dayım ve çocukları, Denizli Buldan'da oturmaktalar. İşte bu durumda gitmek artık vacip oluyor ve "Hem ziyaret hem ticaret." diyerek maaile kardeşimin arabasıyla yola çıkıyoruz. Ben, annem, eşim, kardeşim ve büyük oğlum Serkan... Küçük oğlumu ise "Merak etme, ben bakarım, sizi aratmam!" dediği için teyzesine bırakıyoruz. Zaten çocuğun onca yola dayanması mümkün değil. Zira henüz o iki yaşında bir bebek.

Sabah gün ağarırken erkenden yola çıkıyor, akşam güneş batmadan da Denizli'ye varıyoruz. Gece, hoş sohbet, muhabbetle geçiyor. Annem ve dayım birbirlerini özlemişler, sarılıp koklaşıyor, hasret gideriyorlar. Ben de kuzenlerle özlem gideriyorum.

İkisi kız, ikisi erkek, dört kardeşler... Annem en küçüğü, dayım ise onun bir büyüğü... Birkaç mesleği varmış ama baba mesleği, yani esas mesleği tenekecilikmiş dayımın. Sami Ağabey'in dediğine göre onun dayısı da yani anneannemin kardeşi de zamanında aynı mesleği yapmış. Bunları söyledikten sonra da "Babam şimdi çatı, oluk işleriyle uğraşıyor ama bir diğer işi de dokumacılıktır. Üstelik esaslı bir dokuma ustasıdır. 1952 yılında Denizli'ye gittiğinde vali bile onun namını duymuş. Ender ustalardan biri olduğundan iyi maaş alırmış da vali bey merak edip 'Benden bile fazla maaş alan bu zat kimdir? Getirin de bir göreyim' demişmiş. İşte böyle biriymiş babam Muzaffer Usta." diyor.

Her şeyi yaptığımız sohbet esnasında öğreniyorum. Şimdi ise çocuklarından en küçüğü olan Mehmet Ali sürdürmekteymiş aynı mesleği. Binaların su giderlerini, saçaklarını, oluklarını yapar, geçimini böyle sağlarmış. Dayım ise yaşlandığından artık bu işleri bırakmış. Şimdi hafızlık yapıyormuş. Dediklerine göre 'Muzaffer Usta' denince Buldan'da herkes tanırmış. Haminnemin ölümünde ikindi ezanını o okumuştu. Sesini hatırlarım, güzel ve içliydi gerçekten. Sanki şu an bile insanın içini burkan okuyuşunu duyar gibiyim. Sami Ağabey'e soruyorum:

"Sen ne yapıyorsun, kardeşlerin ne iş yapar?"

"Ben Buldan'da, bir okulda öğretmenlik yapıyorum. Bir küçüğüm Zafer de öğretmenlik yapıyor ama o, burada değil, Denizli'nin bir köyünde. Sorma! Bin bir bahane üreterek sürdüler çocuğu oraya. Gel gör ki ne yaparsın, devlet işi böyle işte!

Diğer kardeşim Saim de öğretmen... O da Denizli'de görev yapıyor. Mehmet Ali ise demin dediğim gibi, baba mesleğini sürdürmekte. En küçüğümüz Zerrin'i sorarsan evlendi, İstanbul'da yaşıyor..."

Ta derinlere, çocukluğuma gidiyorum Sami Ağabey'in anlattıklarından sonra.

Çok küçüktüm... Dayım, bir gün siyah bir motosikletle çıkıp gelivermiş, annemle beni motosikletin sepetine oturtup Yedikule'ye kadar götürüp getirmişti. Çocuklarıyla hep birlikte annesini görmeye, yani bizim eve geldiğinde ev âdeta bayram yerine dönerdi. Hepimiz birbirimize nispet yaparcasına haminnemizin etrafına doluşur, eteklerinden çekiştirirdik. O nur yüzlü insan da hepimizin ayrı ayrı gönlünü almaya çalışırdı.

Hiç unutmam bir yaz günüydü, hep birlikte dayımın eşi Kadriye yengemin annesi, Zila Hanım Teyzenin İdealtepe'deki evine gitmiştik. Hatırladığım kadarıyla bir köy evi gibiydi. Bahçesinde horozlar, tavuklar, keçiler vardı. Kemal dayımın oğlu Erdoğan Ağabey de o gün bizle gelmişti. Hep beraber deniz kenarına gitmiş, iskelede oturmuştuk. Orada tanımadığım genç kızlar vardı ama Erdoğan Ağabey için bu sorun olmamalı ki hemen yanlarına yaklaşıp kırk yıllık arkadaşlarıymış gibi laflamaya başlamıştı. Onlar aralarında eğlenirken, ben de yanlarından ayrılıp kendimi denizin serin sularına atmıştım. Demek ki o zamanlar nasıl yaramazmışım. Ne işim vardı ya da nasıl bir cesarete sahipmişim ki onların yanından ayrılıp tek başıma denize bırakmışım kendimi? Üstelik yüzme de bilmiyordum. Birkaç adım atmış; birden derinleştiğini görünce de korkmuş, hele ki ayağıma yosunlar değince adamakıllı panikleyip çırpınmaya, bir taraftan da korkudan bağırmaya başlamıştım. Görenler telaşlanıp bana doğru gelmeye başlayınca Erdoğan Ağabey, bir kahraman edasıyla yüzerek yanıma gelmiş, beni kucakladığı gibi çıkarmıştı denizden.

Şimdi düşünüyorum da o gün Erdoğan Ağabey olmasaydı belki ben bugün yaşamıyor olacaktım.

Sami Ağabey'le konuşurken bir an için o günleri hatırlıyor, yaşadıklarım bir film şeridi gibi gözümün önünden gelip geçiyor. Bu arada derin muhabbet yavaş yavaş sığlaşırken uykusu gelen "Ben uyumaya gidiyorum." deyip kalkıyor ve çardak altında oturanların sayısı azalıyor. Biz bizeyken soruyorum:

"Bekilli buraya kaç kilometre?"

"Seksen kilometre." diyor Sami Ağabey.

Kendisi dayımın dördü oğlan, biri kız, beş çocuğundan en büyüğü... Benden üç yaş falan büyük ama ben saygımdan ona 'Ağabey' diye hitap ediyorum.

"Niçin sordun, ne işin var ki Bekilli'de?"

Anlatıyorum sebebini.

"Yarın işim yok, istersen ben de geleyim sizinle." diyor. İşime geliyor. Ne de olsa buraları beden çok daha iyi bilir. Biz zaten kardeşimle sözleşmiştik gidecektik, şimdi o da bizimle gelecek.

Buldan'daki ilk gecemiz eşim ve benim için pek de iyi geçmiyor. Hava çok sıcak, sivrisinek girer korkusuyla camları açamıyoruz. Ne var ki nasıl girmişlerse içerisi yine de sinek kaynıyor. Çok da hain ve insafsız yaratık şu 'Sivrisinek' denen illet. Sokup da canımı yaktıkları yetmiyormuş gibi bir de kulağımın dibinde vızıldamıyorlar mı çıldıracağım vallahi! "Hadlerini bildireceğim!" diye attığım şaplaklarla kendimi dövüp daha da sersemletiyorum. Tabii ki tam anlamıyla eziyet çekiyorum ve doğru dürüst uyuyamayıp sabahı sersem bir şekilde karşılıyorum.

Neyse ki güzel bir kahvaltı yapıyoruz da gecenin olumsuzluğu bir nebze de olsa uçup gidiyor üzerimden. Kahvaltının ardından dayımın evinden ayrılıyoruz.

Keyifli bir yolculuk sonrası Bekilli'ye varıyoruz. Ne hoş bir yermiş meğer. Yemyeşil, cennet gibi... Biraz arayıp sonunda gideceğimiz yeri buluyor "Merhaba." deyip içeriye giriyoruz. Gönderdiğimiz makineler giriş katına yerleştirilmiş. Sedat ise kendini kaptırmış bir şeylerle uğraşmakta. Omzuna dokunuyorum irkiliyor, sonrasında da yüzünde bir hayret ifadesi beliriyor. Suali ise gözleri soruyor:

"Sen ne arıyorsun burada?"

"Ne arayabilirim ki? Neredeyse on beş gündür senden haber alamıyorum, bu yüzden soluğu burada aldım." diyorum.

Elbette tek sebebi bu değil ama ne denli merak ettiğimi anlaması için böyle söylüyorum. Yüzü sirke satıyor, belli ki moralı bozuk. Sebebini soruyorum:

"Şu Allah'ın cezası etiket makinesi" diyor. "Ne yaptıysam ne ettiysem halledemedim."

O sırada Güngör Bey geliyor. Kendisi firmanın sahibi... Yani bize işi veren, paraları ödeyip senetleri imzalayan kişi... Onun da yüzü asık, o da keyifsiz... Söyledikleri ise sıkıntı verici...

"Doldurma ve kapatma makinesi iyi çalışıyor ama etiket makinesi için aynı şeyi söyleyemeyeceğim." diyor.

Duyunca içimdekinin canı sıkılıyor. Başlıyor konuşmaya:

"Hoş bir durum değil. Müşterinin memnun olmaması sıkıcı, hatta tehlikeli... Zira henüz ödenmeyen bir sürü senetleri var. Sorunu çözemezseniz başınıza büyük dert alırsınız."

Alırız ya! Hem de ne büyük dert alırız. Acilen sorunu çözmemiz lazım. Lazım ama nasıl?

"Yazıhaneye gelin, bir kahve içelim." diyor Güngör Bey. Kabul etmiyor "Siz yerinize geçin, ben makinelere bir göz atayım sonra gelirim." diyorum. Bir şey söylemiyor, yazıhanesine çıkıyor. Ben ise pür dikkat makineleri izlemekteyim.

Doldurma makinesi gayet güzel çalışmakta. Aynı anda altı şişe dolduruyor ve hepsi de aynı hassasiyette... Kapatma makinesi de öyle... Bunlarda bir sorun gözükmüyor. Ne var ki etiket yapıştırma makinesi için aynı şeyi söyleyemiyorum. Bir şişe düzgün çıkıyorsa diğeri etiketsiz ya da etiketi yamuk çıkıyor. Gerçekten sıkıcı bir durum...

Bir-iki dakika sonra bir sese yoğunlaşıyorum... Belli belirsiz 'dink' dercesine çıkan bir sese... Dikkat kesiliyorum. Tam da şişeyle etiketin bulunduğu noktadan geliyor. Gözlerimi dört açmış, detay parçaları izlemekteyim. Sesle birlikte şişenin hareket ettiğine tanık oluyorum. İşte o an Arşimet'in banyo küvetinden çıkıp da "Evreka evreka!" diye bağırması gibi bağırmamak için kendimi zor tutuyorum. Ses, etiketi tutan tırnakların üstüne bağlanan muhafaza sacından geliyor. Evet ya! Muhafaza nasıl olmuşsa etiketi taşıyan silindirin birkaç milim dışına taşmış. Şişe bu çıkıntıya çarpıyor ve o an etiketi taşıyan silindirden uzaklaşıyor. Böyle olunca da etiket, şişeye yapışacağına kendi başına hareket ediyor. Yani ya boşluğa düşüyor ya da alakasız yerlere yapışıp kalıyor. Hemen Sedat'tan oraya uygun bir anahtar istiyorum. Onun "Ne yapıyorsun?" dercesine fırlattığı bakışlarının altında muhafazayı oradan söküp çıkartıyor, ardından makinenin başındaki işçilere sesleniyorum:

"Lütfen hiç ara vermeden şişeleri bandın üzerine yükleyin!"

Benim imalathaneye girdiğimdeki makine gidiyor, yerine başka bir makine geliyor sanki. İşçiler telaş içindeler, etiketlenen şişeleri toplamaya yetişemiyorlar. İmalathane bir anda bayram yerine dönüyor. Üretim hızlanıp herkeste bir koşuşturmadır başlayınca Güngör Bey, ofisinden aşağıya iniyor. Yüzünde önce şaşkınlık, sonrasında bir gülümseme beliriyor. Olanları beş dakika kadar benim kaçak bakışlarımın arasında, merdivenin alt basamağından izliyor. Sonrasında ise yanıma gelip cevap arıyor:

"Neredeyse on beş gündür çalışmayan makineye ne yaptınız da her şey yoluna girdi Buğra Bey."

Ne diyebilirim ki? "Sedat bu süre boyunca oradaki basit hatayı görmemiş." diyecek hâlim yok ya. O zaman bana sormayacak mı?

"O hâlde niçin makinenin altında el atmadığı, sökmediği, ayarınla uğraşmadığı yer kalmadı. Pekâlâ, bütün bunları gereksiz yere mi yaptı." diye. Soracak elbette, mutlaka soracak... Hemen koluna girip "Hadi ofisinize çıkalım da yarım saat önce teklif ettiğiniz kahveyi içelim." diyorum. Saatini gösteriyor, kafasını sallayarak da konuşuyor:

"Olmaz! Şimdi yemek vakti... Gidip bir güzel karnımızı doyuralım, sonrasında da kahvemizi içeriz."

İçimdekinin hoşuna gidiyor duydukları. Bize izin veriyor:

"Eh artık! Her şeyi çözdüğünüze göre iyi bir yemeği, mükellef bir sofrayı hak ettiniz."

Güngör Bey içimdekini duymuş mu ne! Bizi bir akarsu kenarında konuşlanmış, mazbut bir restorana götürüyor. Hoş bir yer. Şarıl şarıl akan dereden gelen su sesi eşliğinde soğuk biralarımızı yudumlarken, ellerimizin yağlanmasına aldırmadan kuzu tandır yiyoruz. Sonrasında da kahvelerimizi içiyoruz ve restorandan ayrılırken Güngör Bey "Sizi bir yere daha götüreceğim" diyor. "Bir şarap imalathanesi gideceğimiz yer. Burada alışılmışın dışında bir şarap üretilir. Ürettikleri de üzüm şarabı değil, vişne şarabıdır. Gittiğimizde göreceksiniz zaten."

Gerçekten de gittiğimizde görüyoruz ki içerisi mis gibi vişne kokuyor. Şişeleri basit makinelerle dolduruyorlar. Firmanın sahibi, bizden otomatik makineler almak istiyor ama üretim sayıları makinelerimize göre çok düşük. Dolayısıyla da fiyatları pahalı geliyor ve bir şey satabilmemiz mümkün olmuyor. Ne var ki firma sahibi bizi eli boş gönderme niyetinde değil.

İmalathaneden ayrılırken arabamızın bagajına üç kasa vişne şarabı koyduruyor. Gözlerim parlıyor çünkü girdiğimizde birer bardak ikram etmiş, biz de çok beğendiğimizi söylemiştik. Gerçekten de içtiğimiz şarap mıydı, vişne şurubu muydu anlayamamıştım. Anlayamamıştım ama vişne şurubu değil de şarap olduğunu imalathaneden ayrılırken anlıyorum. Güngör Bey'in yazıhanesine gittiğimde göz kapaklarım düşüyor, uyumaktan zor alıkoyuyorum kendimi. İşleri Sedat'a emanet edip arabaya bindiğimde göz kapaklarım artık itaat etmez oluyor. Ne zaman Bekilli'den ayrıldık ne zaman Buldan'a gelip de eve girdik hiçbir şey hatırlamıyorum.

Ertesi sabah erkenden dayımın evinden ayrılıyoruz. Dört şişe şarabı dayıma göstermeden Sami Ağabey'e veriyorum. Zira o bir hacı, ona göre içki içmek zinhar yasak. Oysaki annem yolda anlatıyor. Gençliğinde o da içermiş... Hem de ne içmek... Söylemesine göre zilzurna olup da çocuklarının onu direk diplerinden topladığı bile olmuşmuş.

Annem bunu söylüyor ya o an kendimi çocuklarının yerine koyuyorum ve aklıma "Ben ne yapar eder, bu şarabı şifa niyetine ya da şurup niyetine içirirdim dayıma." diye bir şeytanlık geliyor. İçimdekinin de içine bir şüphe düşüyor, soruyor:

"İster misin şimdi Sami'yle Zafer bir olsun da bu şarabı 'vişne şurubu' diye içirip adamı günaha soksunlar?"

Bunu düşündüğümde beni bir gülümseme alıyor. Vallahi yaparlar mı yaparlar. Çünkü biliyorum ki Sami Ağabey olsun, Zafer olsun, muzırlıkta benden aşağı kalmazlar, hatta fazlalıkları bile vardır.

Oktay'a Ders

Hâlihazırda ikisi ilk yardım malzemesi, üçü sirke dolduran beş hattımız ve üç ayrı firmada da üç etiket makinemiz çalışmakta. Ara sıra küçük sorunlar çıksa da müşterilerimiz makinelerden memnun. Kendime ve firmama olan güvenim arttıkça sağa sola saldırmaya başlıyorum. Bunlardan biri de zamanında Oktay'la birlikte iş yaptığımız devlete ait, alkollü içki üreten fabrikalar zinciri...

ELM'deyken Paşabahçe'deki fabrikaya eşantiyon şişe doldurma hattı yapmış fakat teslimini geciktirmiştik. Ne var ki Oktay'ın yaptığı baskı sonucu makineleri bitirmeden yerine götürüp kurmuş, imalatını orada tamamlamıştık. Topçular'dan Paşabahçe'ye kadar çok defalar gidip gelmiştim. Neyse ki sonunda güç bela da olsa teslim edebilmiştik ve onca eziyeti çekmekten kurtulmuştum. Lakin bu da benim için bir kazanç olmuş, bu vesileyle fabrikanın müdürü ile samimiyetinizi ilerletmiştik.

Aslında kendisiyle çok daha önceden, işi yeni aldığımız dönemde tanışmıştık. Hoş, güler yüzlü bir insandır. Hatta o ilk günlerden kalma ilginç bir de bir anımız vardır ve hatırladığımda hâlâ gülerim.

Olayın kahramanı bir kavanozdu... Evet, müdürün masasında duran, içi arı dolu bir kavanoz... Oktay'ın her şeyi öğrenme gibi bir merakı vardır. O gün de müdürün makam masasının üstünde, içinde arıların cirit attığı kavanozu görmüş, meraklanıp sormuştu:

"Bu arılar neden kavanozda duruyor? Yoksa yeni bir kovan yöntemi mi bu?"

Gülümseyerek cevaplamıştı müdür:

"Onlar benim ilacım. Romatizmamı tedavi ediyorlar."

"Aa! Öyle mi?" demişti Oktay şaşırarak. İkinci bir soru yöneltmişti ardından:

"Sadece romatizmaya mı iyi geliyor, yoksa her türlü ağrıya mı? Çünkü benim de sağ kolum dirseğimden bileğime kadar fena hâlde ağrıyor da!"

Hani "İnsanın başına ne gelirse meraktan gelirmiş" diye bir söz vardır. Gerçekten de boşa söylenmemiş. Müdür, Oktay'ın derdine çare ararcasına sorduğu soruya yanıt vermek için ona dönüp "Siz hiç üzülmeyin, ben sizi iki-üç yerinizden sokturttum mu ağrınız şipşak kesilir" demiş, Oktay'dan kolunu dirseğine kadar sıyırmasını isteyip rızasını almaya gerek bile görmeden kavanozdan çıkardığı üç arıyı, kolunun muhtelif yerlerine yerleştirerek sokturmuştu.

Bunu görünce müdahale etmeyi düşünmüş ama "Madem meraklandı, o zaman sonucuna katlansın." diyerek susmuştum. Gördüğüm kadarıyla oldukça canı yanmıştı. Çünkü çektiği acıdan yüzü kıpkırmızı olmuş; ama yiğitliğine bir şey sürdürmek istemediği için de ses çıkarmamış, böylelikle merakının bedelini, kolunu delik deşik ettirerek ödemişti.

İşte şimdi ben, o gün bize bunları yaşatan müdürle görüşmek arzusundayım. Sorup soruşturuyorum, hâlâ görevinin başında olduğunu öğrenince de arayıp kendimi tanıtıyorum. Sağ olsun bana ilgi gösteriyor ancak şu an herhangi bir ihtiyaçları olmadığını söyleyip Mecidiyeköy'deki fabrikayla görüşmemi öneriyor. Bahsettiği kurumun yetkililerini tanıyorum zira oraya da birtakım işler yapmıştık ve oradakilerle de samimiydik. Hatta daha da samimiydik...

İlk fırsat bulduğum bir gün, Mecidiyeköy'deki fabrikaya gidiyor ve bizim de bu tip imalatlara başladığımız haberini veriyorum. Adamlar da sanki beni bekliyorlarmış. Teknik müdürleri gözümün içine bakarak konuşuyor:

"O hâlde önümüzdeki hafta yapılacak ihaleye siz de katılın."

Duyduğumda oturduğum koltukta çakılıp kalıyorum. Tıp oynuyoruz sanki. Kaç saniye o vaziyette durduğumu bilemiyorum. Kendime geldiğimde ise soruyorum:

"Ne ihalesi?"

"Kapak kapatma makinesinin ihalesi." diyor Turhan Bey. Kurumun teknik müdürü kendisi... "Ayın yirmi birinde açık eksiltmeyle satın alacağız. Teknik şartnameyi Fuat Bey'den alabilirsiniz."

Yaşadığım şaşkınlığı anlatabilmem zor. Bu tarz işleri yapabilecek bir firma kurduğumu söylemeye gidiyorum, bana "İhaleye girin." diyorlar.

Geçmişte ELM'deyken, birkaç kez ihaleye katılmıştık, az da olsa sistemin nasıl işlediğine dair bilgim var. Soruyorum Turhan Bey'e:

"Kaç liradan çıkıyor eksiltmeye?"

"İki milyon beş yüz bin lira." diyor.

Birden yüzüm düşüyor ya da ben öyle hissediyorum. Böyle olmamın sebebi, fiyatı yüksek bulmam. Benzer makinenin fiyatını biz bir milyon yedi yüz elli bin lira olarak belirlemişiz. Oysaki bu makine için ihalede biçilen bedel neredeyse iki katı... Ben şaşırmayayım da kim şaşırsın? Çünkü ELM'deyken adı geçen makinenin aynısından tamir için bize göndermişler, Oktay makineyi dağıttırmış, ben de her parçayı tek tek resimlemiştim. Şaşkınım zira bu makine gerçekten bu fiyatı etmez. Vallahi de etmez, billahi de etmez... Hele ki bizim imal ettiğimiz makineleri göz önünde bulundurursak, hiç etmez. Birden içimdeki, fişekleyip âdeta kışkırtıyor beni:

"Sen de girsene ihaleye. Bakar mısın, mis gibi para. İşi bir alsan neredeyse iki makine parasına yakın para kazanırsın."

Haspam konuşuyor ama boşa konuşuyor. İş ihaleye kaldı mı bizim işimiz zor. Katılmak için %5 tutarında teminat mektubu vermek gerekiyor. Gerçi bunu hallederim ama istedikleri bununla sınırlı değil. Şayet ihale üstümüzde kalırsa %30 nispetinde kati teminat mektubu verme zorunluluğu da var. Birinciyi halletsek bile burada şişeriz. Zira bu 750.000 TL demek oluyor ki; bu miktarda teminat bulmam çok zor, hatta imkânsız.

"Ne yapsam ne etsem." diye düşünerek ayaklarımın ucuna baka baka çıkıyorum fabrikadan. Hemen çalıştığım bankaya gidip derdimi müdüre anlatıyorum.

"Hallederiz Buğra Bey, tasalanmayın." diyor.

"Tasalanmayın." demek kolay ama altından ne çapanoğlu çıkacağını bilmiyorum. Nitekim çıkarıyor ağzındaki baklayı:

"Bize bir buçuk milyon liralık bir ipotek gösterin ya da bir buçuk milyon tutarında çek-senet getirin hemen halledelim."

Bu söz üzerine susup kalıyor, orada oturduğum süre boyunca adamdan nasihat dinliyorum. Kapıdan çıktığım anda da içimdeki konuşmaya başlıyor. Cinleri tepesine çıkmış belli ki.

"Bakar mısın adamın söylediğine?" diyor. "A benim güzel kardeşim! Kenarında o kadar çeki, senedi olsa burada ne arardı ki bu garip çocuk. Şayet o söylediklerin olsaydı, büyük olasılıkla kenarda parası da bulunurdu. O zaman da sana avuç açmaz; masraf, faiz gibi fazladan parayı da ödemek zorunda kalmazdı. Senden kredi dileneceğine vezneye gider, teminatı yatırır, işi teslim ettiğinde de paşa paşa geri alırdı."

Banka müdürü öfkesinden nasibini alıyor ama içimdeki bana da hırslanmışmış meğer. Hem nalına hem mıhına vuruyor. Az önce ihaleye girmemi isteyen sanki o değildi. Şimdi ise âdeta girme diyor.

"Sen de gittin kafayı teminat mektubuna taktın. Varsayalım ki o işi hallettin. Pekâlâ, makineyi zamanında teslim

edebilecek misin? Elinde yapman gereken kaç tane makine var bilmiyor musun? Sen bunları hiç düşündün mü?"

Gerçekten de söylediği gibi kendimi teminat mektubuna öylesine kaptırmışım ki vallahi bunları hiç düşünmedim. Gerçi doğru söylüyor, hakikaten zamanında yetiştirebilmemiz mümkün değil. Ne var ki içimdeki hakikaten çok acımasız. Beni yine köşeye sıkıştırıyor.

"Tamam! Diyelim ki bu işe girmedin. Pekâlâ, o zaman ne olacak? İhaleyi Oktay almayacak mı? Başka kimse girmezse tabii ki o alacak. Sen ne yapacaksın? Yine uzaktan baktığınla kalacaksın. Al işte sana fırsat! Kafanı çalıştır ve bir formül üret. Hiçbir şey yapamasan bile adamın işi o fiyata almasına engel ol."

Hayda, şunun yaptığına bakın şimdi! Buyurun buradan yakın! Şeytanı kılavuz gösterip beni yoldan çıkarmaya çalışıyor. Gerçi pek de haksız sayılmaz sanki. Bugüne kadar adam, sağda solda kendini büyük görerek gek gek geğirmiş, aleyhime bir sürü şey söylemiş. Kızıyorum ama belki de içimdeki haklı. Belki de bir ders verme zamanı geldi...

Gece doğru dürüst uyuyamıyorum. Kendime göre planlar kurup kurguluyorum. En sonunda da kararımı veriyorum. İçimdekinin dediğini yapacağım. Yani Oktay'a bir ders vermek niyetindeyim. Zira sağda solda duyduklarıma göre benim için "Bana ne kadar rakip olabilir ki? Olsa olsa cürmü kadar yer yakar." diyormuş. Madem öyle diyor, o hâlde benim de ona cürmümü gösterme zamanım gelmiş demek ki.

Kararlıyım bu konuda. Üstelik bunun için fazla bir şey yapmama gerek de yok. Çünkü %5 teminat bedelini kurumun veznesine nakit olarak yatırırsam ihaleye girebiliyorum ki bu altından rahatlıkla kalkabileceğim bir durum.

Mevsimlerden sonbahar... Gece yağmur yağmış, havada tatlı bir serinlik var. Az da olsa heyecanlıyım ama bir o kadar da huzurluyum nedense. Hâlbuki bugün ihale günü, heyecanlı olmam gerekiyor çünkü rakibimle karşı karşıya geleceğim. Belki de aramızda bir savaş yaşanacak fakat yine de sakinim.

Açık eksiltme saat 11.00'de başlayacak. Teminat bedelini dünden hazırlamış, çantama koymuşum. Erkenden yola çıkıyorum ve saat 9.30'da arabamla kurumun kapısından giriyorum. Park yeri hemen giriş kapısının yanında ama oraya park etmiyor, gidip fabrika binasının arkasına bırakıyorum. Elbette bunun bir sebebi var çünkü Oktay arabamı tanıyor ve ben onun görmesini istemiyorum zira kurguladığım plan bunu gerektiriyor.

Bahçede, giriş kapısını görecek bir yere konuşlanıyor, aracını gözlemeye başlıyorum. Saat 10.15'te kapıdan giriyor ve arabasını park ediyor. Eksiltmeye daha kırk beş dakika var, bu benim için fazla bir zaman. Oysaki bana 30 dakika yeter.

10.30'da kurumdan içeri giriyorum ve doğru Turhan Bey'in odasına yöneliyorum. Sanırım Oktay orada olmalı. Girdiğimde yanılmadığımın anlıyorum. Beni görünce bir anda yanakları kızarıyor, gözleri büyüyor. Umursamıyor, karşısındaki koltuğa geçip oturuyorum. Heyecanlıyım ama belli etmemek için çaba sarf ediyorum. Onun ise kesinlikle kimyası bozulmuş olmalı. Bu bir tahmin değil, bundan eminim. Zira hasmımı çok iyi tanıyorum. Neredeyse dört koca yıl gözlem altında tutmuşum, yanılmam âdeta imkânsız. Zaten beklediğim hareketle karşılaşmam da çok sürmüyor.

"İki dakika konuşabilir miyiz Buğra." deyip oturduğu yerden kalkıyor ve odadan dışarı çıkıyor. Ben de arkasındayım. Kendine göre ücra bir köşe buluyor, elini beline koyup ukala bir tavırla soruyor:

"Senin ne işin var burada?"

"İhaleye gireceğim." diyorum.

"Bilmez misin ki burası benim çiftliğim. Ben çiftliğimde başka horoz öttürmem."

Bu söz beni zıvanadan çıkarmaya yetiyor ama yine de ses etmiyorum zira planım tıkır tıkır işlemekte.

"Öyle mi beyefendi? O hâlde biraz sonra çiftlik kiminmiş, orada başka horoz öter miymiş ötmez miymiş görürsün bakalım." diyorum ve yanından ayrılmak için hareketleniyorum. Atılıp koluma yapışıyor ve hemen bir teklifte bulunuyor:

"Sana para vereyim."

Beyefendi yavaş yavaş istediğim kıvama geliyor. Vereceği miktarı soruyorum:

"Elli bin lira." diyor, beğenmiyorum. Beğenmeyince arttırıyor:

"Yüz bin lira olsun."

Lâf olsun diye, biraz da tepkisini ölçmek için "Beş yüz lira isterim." diyorum ama arzum kesinlikle para almak değil. Zaten bu ihaleye fesat karıştırmak anlamına gelir ki asla benim tarzım değil. Benim bu tarakta bezim olamaz. Ayrıca bu rakamı vermeyeceğinden adım gibi eminim. Yani yaptığım sadece basit bir blöf.

"Delirdin mi sen?" diyor.

Cevap vermiyor, yüzümdeki müstehzi ifadeyle yanından hızla ayrılıyorum. Eksiltmenin başlamasına sadece on dakika var ve ben henüz teminat bedelini yatırmamışım. Arkamdan bakakalıyor. Hemen vezneye koşuyor, teminat bedelini yatırıyorum.

Bu da planımın bir parçası... Adım gibi eminim ki Oktay, odasına girer girmez Turhan Bey'e kendinden başka herhangi

bir kimsenin teminat yatırıp yatırmadığını sormuştur. Benim böyle davranmaktaki amacım ise ona düşünebileceği, plan yapabileceği zaman bırakmadan olabildiğince moralini bozup köşeye sıkıştırmaktı, böylelikle de istediğim oluyor.

Şu ana kadar tüm düşündüklerimi başarıyla uyguluyorum. Sıra artık ikinci aşamada... Ne var ki bu kısım çok daha riskli...

İhale masasındayız... Birbirimizin yüzüne bakmıyor, gözlerimizi kaçırıyoruz. Eksilmeyi kurumun müdürü yönetiyor. İlk soru da Oktay'a soruluyor:

"İşin muhammen bedeli iki milyon beş yüz bin lira. Siz ne diyorsunuz, yani kaç lira teklif ediyorsunuz?"

"İki milyon dört yüz doksan bin lira." diyor.

Komisyondakiler "Ne bu ciddiyetsizlik?" dercesine birbiriyle bakışıyor. Müdür bu defa bana soruyor. Cevaplıyorum:

"İki milyon üç yüz bin."

Zıplıyor âdeta yerinden Oktay. Bana nazire yaparcasına bir rakam telaffuz ediyor:

"İki milyon yüz elli bin."

Planım tam anlamıyla işliyor ve eksilte adamakıllı kızışıyor.

"İki milyon elli bin." diyorum ama kulağım Oktay'ın yapacağı hamlede. "Bir milyon dokuz yüz bin" demeli, beklentim bu. Yanılmıyorum, düşündüğümü söylüyor. Ne var ki benim için risk burada başlıyor. Ağzımdaki rakamı çıkartıyorum:

"Bir milyon sekiz yüz bin."

Hırslanıyor, elini masaya vurarak pey sürüyor.

"Bir milyon yedi yüz bin."

Evet! İşte şimdi tam da beklediğim yerde

Müdür yine bana soruyor:

"Siz ne diyorsunuz?"

Cevabım kısa ve Oktay'ı çıldırtacak nitelikte.

"Ben çekiliyorum!"

Apışıp kalıyor Oktay. Yüzü geriliyor. Hani ortam müsait olsa kalkıp boğazıma sarılacak. Yani o denli hırslanıyor. Öte yandan böylelikle benim planım da düşündüğüm gibi işlemiş oluyor. Çünkü benim bildiğim Oktay, beni bu kuruma sokmamak için elinden geleni ardına koymaz, gerekirse işi almamam için yarı fiyatına kadar düşerdi.

Her neyse artık! Düşündüklerimi, planladıklarımı uyguluyorum ve amacıma ulaşıyorum. Bundan sonrasını o düşünsün! Umarım dersini almıştır. Gerçi ben hâlâ ders alacağını pek sanmıyorum ya, bakalım zaman ne gösterecek.

Sıkıntılı bir süreç

Postacı, bir gün gelip elime sarı, büyük bir zarf bırakıyor. Bir davet mektubu bu, yani yine ihaleye davet ediliyorum. Hani Oktay'a ders vermek için ihaleye girmiştim ya, meğer bundan sonra o kurumun düzenlediği tüm ihalelere davet edilirmişim, adet böyleymiş...

Ne var ki bu defaki eksiltmeyle değil, kapalı zarf usulüyle olacakmış. Yani kimse kimsenin ne verdiğini bilmeyecek, insanlar masa başında karşı karşıya gelmeyecekmiş. İstedikleri, tutkallı etiket yapıştırma makinesiymiş. İlk yaptığım iş, gidip banka müdürüyle konuşmak oluyor ama görüyorum ki banka müdürü değişmiş. Hiç tanımadığım iri yarı biri oturuyor eski müdürün koltuğunda. Tanışıyoruz, lâf lâfı açıyor ve ummadığım bir şeyle karşılaşıyorum. Meğer yeni müdür, Sedat'ın arkadaşıymış, hem de çok samimi bir arkadaşı...

Büyükçekmece şubesinden gelmişmiş. Orada oturur ve zaman zaman Sedat'la buluşup dalmaya giderlermiş. Yani o da meraklıymış bizim gibi dalmaya. Kısa süre içinde samimi oluyoruz ve bize çek-senet karşılığında bir milyon liralık kredi çıkartıyor. Çek ve senedi her zaman temin etmek pek kolay değil ama olsun, bunu bilmek bile rahatlatıyor beni. Zaten bu arada elimizdeki işlerden bazılarını teslim ediyor, müşterilerden evraklarını alıyor ve hemen bankaya veriyorum.

Bu defa kati teminat mektubunu vermekte hiç zorlanmıyorum. Sağ olsun yeni müdür Şükrü Bey hemen hallediyor. Zaten pek de fazla tutmuyor. Teklifte makinenin bedelini bir milyon sekiz yüz bin lira olarak belirttiğimden, yüz seksen bin liralık teminatı almak hiç de zor olmuyor.

Bugün ihalenin sonuçlanacağı gün... Yani kimde kalacağı bugün belli olacak. Heyecan içindeyim, kalbim âdeta yerinden fırlayacak. Öğleden sonra müesseseyi arayıp soruyorum. Aman Allah'ım! Sevinçten uçacağım. İhale E&B'de, yani bizde kalmış. Dediklerine göre bir aya kalmaz sözleşmeyi imzalamam için çağırırlarmış. Şimdi de kati teminat istiyorlar fakat bu sorun değil, onu rahatça halledebileceğim. Soruyorum Turhan Bey'e:

"İhale sonuçlandığına göre sanırım öğrenmemde bir sakınca yoktur. Kimler katıldı ve kaç lira verdi?"

Saklamıyor Turhan Bey, samimiyetimize binaen açıklıyor:

"Sizden başka sadece ELM katıldı, fiyatı da iki buçuk milyondu."

Tahmin etmiştim, sağda solda duyuyordum. Bu makineyi iki milyon yedi yüz elli bin liraya veriyormuş. Ben ise onun daha düşük bir rakam söyleyebileceğini öngörüp bir milyon sekiz yüz bin lira demiştim. Benim için normal. Zaten makineyi satış fiyatım bu.

Yapacağımız makine, tutkalla etiket yapıştıran bir sistem. Kurumlarında bu tarz, eski sistem bir makineleri var ve dekstrinden özel imal edilmiş bir tutkal kullanıyorlar. Oysaki artık daha modern bir makine istiyorlar ve bu tarz makinelerde de yeni üretilen sanayi tipi tutkal kullanılıyor. Bunu kullanmalarının sebebi de bu tutkalla yapışan etiketlerin, şişe üstünden kolay sökülememesi. Ne yapılırsa yapılsın ne denenirse denensin asla kolay sökülmüyor.

İhaleye katılmadan evvel bize fabrikada kullanacakları tutkalı göstermişlerdi. Boza-ayran arası bir kıvamı vardı ve biz o gün, bu denli akışkan bir sıvıyı, tutkal kabında akıtmadan nasıl durduracağımızın endişesini yaşamıştık.

İşe başlıyor ve makineyi, bir hafta gecikmeyle üç ayda bitiriyoruz, Tam da yılbaşına geliyor teslim günümüz. Götürüyoruz ama kurdurtmuyorlar. "Yılbaşından sonra biz size haber veririz." diyorlar. Yapacak bir şey yok, kuralları böyle ya da işlerine böyle geliyor. Ancak yine de kibarlar ve hem beni hem Sedat'ı boş göndermiyorlar. İkimizin de eline, koca birer sepet tutuşturuyorlar. Yılbaşı hediyesiymiş... Aman Allah'ım, neler yok içinde! Kanyak, Ahududu likörü, muz, turunç daha birçok çeşit likör... İşimizi halledemiyoruz ama yeni yılda görüşmek üzere memnun bir hâlde ayrılıyoruz fabrikadan.

Aylardan Ocak... Soğuk mu soğuk bir hava... Konuşurken ağzımızdan buharlar çıkıyor. Bugün makineyi devreye alacağız. Sabah erkenden Sedat'la yola çıkıyor, öğleye doğru da hazırlayıp makinenin düğmesine basıyoruz. Birinci şişe, ikinci şişe, üçüncü şişe... Derken yüzüncü şişe, yüz birinci şişe... Her şey yolunda görünüyor ancak o da ne? Her ne sebeptense etiket bir tarafa, şişe bir tarafa gitmeye başlıyor ve şişelerin tümü, banttan etiketsiz çıkıyor. Hemen makineyi durdurup arkadaki makineleri de stop ettirmelerini söylüyoruz.

Bir gariplik var bu işte! Tutkalı kontrol ediyorum macun, hatta sakız gibi. Tel tel uzuyor. Parmaklarımın arasına alıyorum, açmakta zorlanıyorum. Acayip kıvamlı bir şey... Üç ay evvel bize gösterilenle uzaktan yakından alakası yok. Hâlbuki biz o zaman Sedat'la "Bu sıvılıktaki bir yapışkanın tutkal kabından akmasını nasıl önleriz?" diye düşünürken şimdi de "Akışkanlığını nasıl sağlarız." diye düşünmekteyiz. Yani anlaşılacağı üzere hüsran yaşamaktayız. Akşama kadar uğraşıyoruz, ne var ki makineyi temizlediğimizde üç yüz, dört yüz tane temiz etiketlense de sonrası yine rezalete dönüşüyor. Artık kafayı yiyeceğimi düşünürken fabrikanın teknisyeni Hikmet Usta yetişiyor imdada.

"Bu tutkalı gözüm tutmadı, en iyisi ben yarın Paşabahçe'den başka, yeni bir bidon getirteyim." diyor. Ertesi gün fabrikaya, Nedret'i gönderiyorum. Sedat, atölyede diğer işlerle uğraşmakta... Öğleden sonra da ben gidiyorum. Ne var ki içeri girdiğimde beni yine o kötü görüntü karşılıyor. Makinenin sağı solu tutkal içinde, etraf tam manasıyla berbat... Müdür de gelip bakmış, olanları görünce haklı olarak da veryansın etmiş. Şu aralar her şey aleyhimize işliyor ve moralim âdeta yerlerde geziyor.

Hikmet Usta, öğleye doğru koca bir bidon tutkalla geliyor makinenin yanına. Sanırım içinde elli kilo tutkal var. Nedret Usta, makineyi adamakıllı temizleyip çalışmaya hazır hâle getiriyor. O sırada da öğle paydos zili çalıyor ve biz de Hikmet Usta'yla birlikte yemeğe çıkıyoruz. Çıkıyoruz ama lokmalar ağzımda büyüyor, sonrasında da boğazımdan geçmiyor. Bütün bunların sebebi, tabii ki sıkıntı ve üzüntü... Nasıl üzülmem ki? İşi yaparken avans almamışız, bütün giderleri cebimizden karşılamışız. İş yaptırdığımız, malzeme aldığımız yerlere dünya kadar borçlarımız var. Söz verdiğimiz ödemelerin süresi ise gelmiş de geçiyor.

Yemek sonrası yine makinenin başındayız. Nedret Usta, Hikmet Usta'nın yeni getirdiği bidondan bir miktar tutkalı boca ediyor. Makinenin konveyörü ise dolum makinesine kadar şişeyle dolu durmakta...

Oradaki işçilere seslenip "Verin gelsin şişeler." diyorum. Çıkan şişelere bakıyorum hepsi tertemiz ve düzgün. Dakikaları saatler kovalıyor, neredeyse akşam olacak ancak işin ilginci, makineden tek bir etiketsiz şişe bile çıkmıyor. Hemen fırlayıp müdürün yanına gidiyorum.

"Siz sabahleyin makineyi görmeye gitmişsiniz ama pek memnun kalmamışsınız sanırım. Bir zahmet yine gelir misiniz?" diyorum.

Garip bir tavırla yüzüme bakıyor. Daha doğrusu bakışlarından bir anlam çıkartamıyorum. Beraber makinenin yanına gidiyoruz. Adamın yüzünde, önce garip, ardından şaşkın bir ifade beliriyor ve Hikmet Usta'ya dönüp soruyor:

"Sabah böyle değildi, neyi beceremediniz de o hâle geldi makine. Oysaki şimdi her şey harika görünüyor."

Ben atılıyorum hemen:

"Ustanın kabahati yok, sorun tutkaldaymış efendim." diyorum. Eğilip bidona bakarak konuşuyor ve Hikmet Usta'ya soruyor:

"Sorun tutkalda mı? İyi de tutkal aynı tutkal, yani aynı marka. Değil mi Usta?"

Ben ustanın itiraz ederek "Hayır!" diyeceğini beklerken o başını öne eğiyor ve olduğu yerde sünüp kalıyor. Tık yok adamda... Bir anlam veremiyorum. Müdür az daha durup "Tamam! Bir süre daha çalışsın bakalım." diyor ve yanımızdan ayrılıyor.

Nedret Usta, üç gün süreyle sabahtan akşama kadar makinenin başında duruyor. Ben ise akşamları rapor alıyorum. Sabah karşıma geçiyor ve "Her şey yolunda Buğra Bey. Bir bidon

tutkalı bitirdim, artık gitmeme gerek yok. Ustaya da her şeyi öğrettim. Bugün o çalıştıracak makineyi." diyor.

Sevindirici bir durum benim için. Artık gidip paramı isteyebileceğimi düşünüyorum. Düşünüyorum ama öğleye doğru gelen bir telefon yine dertlere gark ediyor beni. Telefonun ucundaki kişi Hikmet Usta ve verdiği haber hiç iyi değil. "Makinede yine problem var." diyor. Ne olduğunu soruyorum, anlattıkları pek de yabancı gelmiyor. Nedret'i yanıma alıyor, soluğumu orada tamamlıyorum. Gördüğüm manzara ilk günküyle aynı. Yine her taraf tutkal içinde, yine her taraf berbat...

Ancak görüyorum ki tutkal bidonu yeni açılmış. Bu demektir ki Hikmet Usta'nın Paşabahçe'den getirdiği tutkal bitmiş ve yeni açılan tutkalla birlikte sorun da başlamış. Ustalar makineyle boğuşurken ben, tutkal bidonunun üstündeki etiketi inceliyor, en ufak teferruatına kadar yazıları okuyorum. Birden bir şey dikkatimi çekiyor. "+20 derecenin üstünde muhafaza ediniz." yazmakta etikette. Soruyorum Hikmet Usta'ya:

Tutkalları nerede muhafaza ediyorsunuz?"

"Bahçedeki depoda." diyor.

Beni oraya götürmesini istiyorum ve birlikte fabrikanın arka tarafına gidiyoruz. Müştemilat benzeri bir yerin kapısını açıyor, içeri giriyoruz. İçeride en az otuz bidon durmakta. Elimi birine değdiriyorum, buz gibi olduğunu hissediyorum. Zaten başka türlü olması olanaksız; çünkü burası alelade, korumasız bir yer ve şu andaki hava sıcaklığı da +5 dereceden fazla değil. Bidonlardan birini açıp parmağımla kontrol ettiğimde görüyorum ki içindeki macuna benziyor. Belli ki tutkallar yanlış depolanmadan, yani soğuktan dolayı bozulmuş. Soruyorum Hikmet Usta'ya:

"Paşabahçe'den getirdiğin bidonu nerede muhafaza ediyorlardı gördün mü, hiç dikkat ettin mi?"

"Gördüm, kazan dairesinde muhafaza ediyorlardı." diyor

"Yani sıcak bir yerdeydi, öyle mi?"

"Evet! Hamam gibi sıcak bir yerde..."

Böylelikle durum anlaşılıyor; ne var ki bir korku görüyorum Hikmet Usta'nın gözlerinde. Zavallım ancak anlıyor olanları.

"Ne olur, birlikte buraya geldiğimizi Müdür Bey'e söylemeyin." diyor.

Hayda! Gel de çık bakalım şimdi işin içinden çıkabilirsen! İyi de gerçekleri gösteremezsem hakkımı nasıl savunacağım? Bu bana yapılan haksızlık değil mi?

Yine makinenin başındayız. Durum yine aynı, ortalık gene kötü durumda... Müdür görse çıldıracak. Ancak artık kesinlikle eminim ki sorun bizden kaynaklanmıyor. Bir hışımla müdürün yanında alıyorum soluğu.

"Bizim makinemizde bir sorun yok, sorun tutkalda." diyorum. O benimle aynı fikirde değil. Hemen müdafaaya geçiyor:

"Niçin tutkalda olsun ki? Aynı marka tutkal kullanılıyor. Siz de gözünüzle gördünüz ya zaten."

"Aynı marka ama..." diyor, gerisini getiremiyorum. Nedret Usta'nın söyledikleri geliyor aklıma. Söyleyeceklerim boğazımda düğümleniyor. Konunun başka yönüne geçip hâlimi anlatıyorum:

"Lütfen bizzat ilgilenin bu işle. Bakın henüz paramı da alamadım. Çok zor durumdayım. Malum, dünya kadar para bağlı bu işin üzerinde..."

"İyi de bu benim sorunum değil ki! Baksanıza makineniz doğru dürüst çalışmıyor." diyor.

Bunu duyduğum an kafama sanki koca bir meteor düşüyor. İsyan edip bağırasım geliyor ama yapamıyorum. Çıldıracağım!

Adamın yakasına yapışıp "Sizde hiç insaf yok mu? Vurdumduymazlığınız yüzünden düştüğüm şu hâle bakın. Bir ustayla, bir müdür arasında pinpon topu gibi gidip geliyorum." demek için kendimi zor zapt ediyorum.

Yüzümdeki ifadeden anlamış olmalı ki bir anda insafa geliyor.

"Pekâlâ, şimdi Canip Bey'e söylüyorum, yarın tutkal aldığımız firmadan bir yetkili istesin, birlikte ne olduğuna bakın." diyor.

O an içimdeki olaya müdahil oluyor:

"Eh! En azından bu da bir gelişme sayılır. Baksana adam bir şeyden anlamıyor, hâlâ senin makineni suçluyor. Bahsettiği firmadan gelecek yetkili de durumu görüp anlayacaktır herhâlde? Zaten depolanan yeri göstersen, her şey hallolacaktır kanımca."

Söylediği doğru ancak tutkalın depolandığı yeri, Hikmet Usta'ya bir zarar gelecek diye kimseye gösteremiyorum ki.

Ertesi günün sabahı yine oradayız, yani fabrikada. Bu arada Canip Bey'le de tanışıyoruz. Kendisi imalat sorumlusuymuş. On gündür izinliymiş, görevine bugün başlamışmış.

Öğleye doğru tutkal firmasından biri geliyor ve yaşananları görüyor. Ben de derdimi anlatıyorum. Parmağını tutkala daldırıp baktığını, sonrasında dudaklarını büktüğünü görüyorum. Bu hâli bir şeyleri garipsediğinin ifadesi olmalı. Soruyorum:

"Ne düşünüyorsunuz bu hususta?"

"Bu tutkal bozulmuş olabilir." diyor.

"Neden bozulabilir ki?"

"Mesela yanlış depolanmadan." diyor. "Örneğin soğuk yerde depolanırsa bozulabilir."

O anda gözlerim parlıyor. Nihayet gerçek ortaya çıkacak. Tesadüfen o anda müdür gelip soruyor:

"Sonuç nedir, bir mutabakata varabildiniz mi?"

"Beyefendi tutkalın özelliğini kaybetmiş olabileceğini söylüyor." diyorum. Adam birden gözlerini açarak atılıyor.

"Hayır, öyle bir şey demedim. Yanlış depolanmadan olabilir dedim ama bence sorun makineden kaynaklanıyor."

Buyur buradan yak şimdi! Çıldırmak üzereyim. Az önce tutkalların bozulmuş olabileceğini söyleyen adam şimdi ne diyor, müdürü görünce nasıl da çark ediyor, şaşırıp kalıyorum.

Müdürün yanımızdan ayrılırken attığı bakış, adama inanmışlığın, duyduklarının işine gelmesinin bir göstergesi âdeta. Canip Bey'e dönüyor uzaklaşırken:

"Şu işi halledin! Zira canıma tak etti artık. Makine mi aldık, sorun mu aldık anlamıyorum. Olmuyorsa gönderin gitsin!"

O an dünya başıma yıkılıyor sanki. İçime tarif edemeyeceğim bir sıkıntı, bir daralma giriyor. Nefes alamıyor gibiyim. Gayret etmesem, yere yığılıp kalacağım. Bir an, kalp krizi geçirdiğimi sanıyorum.

Adamın son davranışı hiç de hayra alamet değil. Bu kadar acımasız olmamalı. Kendisini pek de iyi tanımıyorum çünkü bugüne dek hep Turhan Bey'le muhatap oldum. Öte yandan, Oktay'la arasının iyi olduğunu da biliyorum. Birden içimdeki devreye giriyor ve ortalığa bir vesvese atıyor:

"Bana bak! Sakın Oktay tezgâhlamasın bütün bu olanları? Baksana adamın hâline, tavrına! Oysaki makine kaç gündür kusursuz çalıştı, her şeyiyle harikaydı. Eminim ki aynı tutkalı versinler, sen yine aynı performansla çalıştırırsın. Fakat adam çalışmasını istemiyor sanki. Hani elinden gelse makineyi iade de eder bu adam. Aman dikkatli ol! Yeni planlar üret kendince. Öte yandan Hikmet Usta'yı zora sokmamak için bir şey

demiyorsun ama çok işittiğimiz bir atasözü var bilirsin, her ne kadar pek sevmesen de doğru olabilir. 'Acıma! Acınacak hâle düşersin.' O zamanlar niçin söylenmiştir bu söz bilmem ama sen Hikmet Usta'yı ele vermemek için mi susuyorsun? Kendisine orada depolamaması söylendi de o mu hâlâ orada depoluyor yoksa? Bunlara dikkat et! Bu yüzden o atasözü gerçekleşmesin. Yoksa acınacak hâle düşen sen olursun vallahi!"

Müdür yanımızdan gidince adama soruyorum:

"Az önce ne demiştiniz, şimdi ise ne diyorsunuz! Siz değil miydiniz bu tutkalın bozulmuş olabileceğini söyleyen? 'Bozulmuş olabilir' ne demek? Bal gibi de bozulmuş işte."

Bunu söylediğimde firma yetkilisi bir şey demiyor. Etrafına bakıyor, kimsenin bizi izlemediğinden emin olduğu bir anda yanıma yaklaşıp kulağıma fısıldıyor:

"Siz haklısınız ama kusura bakmayın. Şimdi ben 'Bu tutkal bozulmuş' desem biliyorum ki 'Hemen alın, yenisini verin' diyecekler. Hâlbuki kabahatli olan onlar ve bu da açıkça ortada. Belli ki bidonları soğukta muhafaza etmişler. Ne var ki bunları bilsem de söyleyemem. Çünkü burası, bizim en büyük tüketicilerimizden biri. Bunlarla ters düşemeyiz. Düşmemek için de bozulan bütün malları değiştirmek zorunda kalırız ve böylelikle de kurumum zarar eder. Bu da benim için iyi olmaz. Ama yine de benden size tavsiye. Bunu bir şekilde ispat edin ve hakkınızı arayın. Artık nasıl bir yol bulursunuz o da size kalmış".

Hayda! İş kalıyor yine bizim başımıza. Az sonra da soluğu müdürün yanında alıyorum. Makinede bir şey olmadığını, sorunun tutkaldan kaynaklandığını bir kez daha anlatıyorum ama nafile! Adam anlamak istemiyor. Bir de dalga geçer gibi masasının üstündeki sümenin altından bir çek çıkarıyor ve uzatıp soruyor:

"Okudunuz mu ne yazıyor üzerinde?"

E&B' ye yazılmış bir çek bu. Evet, ta kendisi! Üstünde yazan da tam tamına bize ödenmesi gereken rakam... Ne var ki henüz imzalanmamış. Otoriter bir sesle konuşuyor:

"Görüyorsunuz ki çekiniz imzaya hazır. O hâlde makineyi çalıştırın, çekinizi alın."

Az bir miktar değil, üzerinde yazan rakam. Özellikle de benim çapımdaki bir firma için büyük meblağ. Üstelik peşin para... Yani çeki alıp da bozdursam paranın hepsi kasama nakit olarak girecek. Bir öneride bulunuyorum heyecanla:

"Pekâlâ, şayet bir hafta boyunca makineyi sorunsuz çalıştırırsak çekimizi alabilecek miyim?"

"Tamam!" diyor. "Bir hafta boyunca hiç sorunsuz çalıştırın, gelin alın."

Razı oluyorum. Zira ne yapacağımı iyi biliyorum. Ertesi gün, onların kullandıkları markanın aynısından bir bidon tutkal alıp öğleye doğru fabrikaya gidiyoruz. Nedret, makineyi iyice temizliyor ve tutkalı kabına döküyor. Sonuç harika! Mesai bitimine kadar tek bir şişe, etiketlenmeden geçmiyor.

Yine müdürün yanındayım ve artık sonuçtan eminim. Vaziyeti anlatıyorum. O da biraz insafa gelmiş sanki.

"Bugün günlerden salı, hafta sonuna kadar sorunsuz çalıştırın. Gelin pazartesi günü paranızı alın.. diyor.

Bu teklif sevindiriyor beni. Bir bidon tutkalın, hafta sonuna kadar idare edeceğini düşünüyorum. Temennim bu çünkü meret anormal derecede pahalı... İkinci bir bidon almak ise hiç mi hiç işime gelmiyor.

Hafta sonu geldi, bugün cuma... Bidonda hâlâ tutkal bulunmakta... Akşam oluyor, iş bitiyor, benim yüzüm gülüyor. Çünkü makine gün boyu kusursuz çalıştı. Sevincim bundan.

Pazartesi öğleye doğru gidip ödememi alıyorum. Tam çıkacakken de Canip Bey'le karşılaşıyorum.

"Gelin bir kahve içelim birlikte" diyor. İşimi halletmişim ya, artık hak ettiğimi düşünüyorum ve birlikte odasına geçiyoruz. Müstahdem, kahvenin yanında dolu bir bardak bırakıyor. 'Kanyak' diyeceğim ama bunun rengi bildiğimiz kanyağın rengiyle aynı değil, bu simsiyah... Öğreniyorum ki meğerse adına 'kara kanyak' deniyormuş. Özel yapılır, sadece misafirlere ikram edilir, piyasaya sürülmezmiş. Biraz kahveden, biraz kanyaktan içerken sohbet ilerliyor, bu arada da her şeyi anlıyorum. Yani müdürün nasıl ikna olduğunu, paranın nasıl ödendiği...

İşçilerden biri, Canip Bey'e, Paşabahçe'den gelen tutkalla makinenin mükemmel çalıştığını ama kendi tutkallarına geçtiklerinde yaşadıkları sorunları anlatmış. Canip Bey de Hikmet Usta'yı sıkıştırınca tutkalların bozulduğunu anlamış ve bunu Müdür Bey'le paylaşmış. Eh artık! Bu adamın da kalbi taştan değil ya! O da bize, bir hafta şans verip vaziyetten emin olmak istemiş.

Yani işin aslına bakılırsa bizi bu sıkıntıdan kurtaran kişi, ona durumu anlatan işçi ve Canip Bey'miş. Allah razı olsun onlardan. Eğer onlar işe müdahil olmasaymış belki biz oraya daha çok defalar gidip gelir, belki de makineyi sırtlar geri götürürmüşüz.

Ne var ki dünyada her güzel şeyin bir de acı karşılığı var. Bunu bizzat yaşayıp bir kez daha görüyorum.

Parayı alamama, makinayı geri vermeleri korkusu bende büyük bir panik yaratıyor ve sürekli içim daralıyor. İçimde koca bir basket topu var sanki. Midem kızışıyor, nefes almakta zorlanıyorum. Geceleri rahat uyuyamadığım gibi uykumun bir yerinde nefessiz kalmış gibi yatağımdan fırlıyorum. Umarım bu durum kalıcı olmaz da çabuk atlatırım.

İlginç Bir Müşteri

Masamın başında, proje çizmekteyim. Telefon çalıyor, bakıyorum. Tiz bir erkek sesi geliyor ahizeden.

"Ben Vedat." diyor. "Sizin isminizi Altan Usta verdi; bir makine hakkında görüşmemiz gerek ama acil, yerimi tarif etsem yarın gelir misiniz?"

"Elbette gelirim." diyorum. "Hayır." diyecek hâlim yok ya, hem de koşa koşa giderim. Görüşmeye gideceğim yer, Mısır Çarşısı'nın arka kapısının civarındaki dükkânlardan biriymiş.

Ertesi gün, konuştuğumuz saatte oradayım. Görüşeceğim kişi uzunca boylu, kendinden emin fakat çenesi düşük biri. Konuşmasından Musevi olduğu anlaşılıyor. Etiketleme makinesine ihtiyacı olduğunu söyleyip çalışan bir makineyi görmek istiyor. İstediği makineden İstanbul'da dört yerde var. Bunlardan biri de Mecidiyeköy'deki içki fabrikasında. Vedat Bey, özellikle oradakini görmek istiyor çünkü tesadüf bu ya, evi o fabrikanın arkasındaki sokaktaymış. Ancak resmi bir kurum olduğu için onları aramayı sona bırakıp önce ilaç firmalarıyla konuşuyorum fakat pek sıcak bakmıyorlar. Kanımca sebebi yerlerinin pek düzenli olmaması, yani utanmaları. Bunu öne sürmüyorlar ama ben anlıyorum. Sirke imal eden firmayı ise hiç düşünmüyorum çünkü onlar zaten böyle bir şeye izin vermeyeceklerini baştan söylemişlerdi. Bu durumda geriye kalan tek yer, Mecidiyeköy'deki fabrika...

Canip Bey'i arayıp derdimi anlatıyorum. O da sağ olsun ikiletmiyor "Elbette olur! Getirin, gösterin." diyor.

İki gün sonra orada, etiket makinesinin başındayız. Vedat Bey'in yüzünde bir şaşkınlık ifadesi var, gülümseyerek soruyor:

"Bunu siz mi yaptınız?"

"Evet, biz yaptık." diyorum.

Bu denli güzel çalışan bir makinenin Türkiye'de yapılmış olacağına inanamıyor. Sağ olsun Canip Bey de makineden duyduğu memnuniyeti ballandırarak anlatınca, Vedat Bey adamakıllı etkileniyor ve bir hafta sonra da beni yine yazıhanesine çağırıyor. Makinenin siparişini verecek ancak fiyatı da bayağı aşağı indirmeye çalışıyor. Adam tam bir pazarlık ustası... Zaten kendi de bunu inkâr etmiyor, hatta örnek olarak "Ben havaalanından uçak bileti alırken bile pazarlık yaparım." diyor.

Seviyorum adamı, en azından her şeyi açık açık söylüyor. Hemen oracıkta eliyle bir kâğıda işin adını, fiyatını, teslim tarihini yazıp "İmzala." diyerek bana uzatıyor. Şaşkınım çünkü bugüne dek hiçbir iş bu kadar basit bir sözleşmeyle bağlanmamıştı. Ben tüm detayların yazıldığı bir antlaşmadan bahsediyorum "Hiç gerek yok, bu yeterli, ben sana güveniyorum." diyor. Üstelemiyor 'pekâlâ' deyip kenara çekiliyorum. Avansın bir kısmını nakit, bir kısmını vadeli çek olarak veriyor. Ofisinden çıkarken elime bir poşet tutuşturuyor. Bir hediye paketi bu... Neler yok ki torbada! Tırnak makasından tutun da erkek, kadın çorabına kadar çeşit çeşit hediye var içinde. Bu hediyeleri müşterilerine dağıtmak için bulundururmuş. Anlaşılan Vedat Bey işini ve gönül almasını iyi bilen biri.

Hemen imalatına başlıyor, üç aya kalmadan da makineyi teslim ediyoruz. Ne var ki daha makinenin devreye alındığı gün, Vedat Bey'in fabrikasında bir telaş başlıyor. Makinenin hızına yetişmeye çalışıyorlar ancak ne mümkün! Şişeleri yarı otomatik makinelerle doldurduklarından yetiştiremiyorlar. Ortalık karmakarışık, işçiler bir oraya bir buraya koşuşmaktalar. Öte yandan Vedat Bey de âdeta bir telaşe memuru fakat o ne kadar çırpınırsa çırpınsın sonuç değişmiyor; çünkü ellerinde bizim makinemizin hızına yetişecek bir doldurma makineleri yok.

Biz makinemizin başında olanları izlerken vakit öğleye geliyor ve Vedat Bey de bizi yemeğe davet ediyor. Sofrada konuşurken de soruyor:

"Bakın Buğra Bey." diyor. "Makineyi aldık ama gördüğünüz gibi fabrikada bir telaştır başladı. Sizce ne yapmalıyız?"

Benim için sürpriz değil, beklediğim bir soru bu.

"Çözümü basit Vedat Bey." diyorum. "Bir dolumla bir de kapak kapatma makinesi alırsanız; sorununuzu halleder, telaşınız kalmadığı gibi kapasitenizi de üçe-dörde katlarsınız."

Şakacı bir adam, takılmayı çok seviyor. Birden yerinden kalkıyor, gevrek sesiyle yemeği getiren kadına sesleniyor:

"Buğra Bey'in sucuklu yumurtası nerede kaldı?"

Bunu söylüyor, ardından da bana dönüp konuşuyor:

"Şimdi yiyeceğin sucuğun eti özeldir. Bunu hiçbir yerde bulamazsın. Yumurtalar da öyle, onları da fabrikanın bahçesinde yetiştirdiğimiz tavuklardan ediniyoruz."

Gülümsüyorum zira bu pek mümkün görünmüyor. Çünkü görebildiğim kadarıyla fabrikanın bahçesi yok ki tavuk yetiştirebilsinler. Yemek sonrası, kahvelerimizi yudumlarken soruyor:

"Doldurma ve kapatma makinelerinin fiyatı ne kadar?"

Söylüyorum iki makinenin ederini.

"Çok pahalı." diyor, arkasından da ekliyor. "Eh artık! Yediğin bu özel sucuklu yumurtanın yüzsuyu hürmetine herhâlde bir şeyler yaparsın."

Çok pazarlıkçı gerçekten... Bu da mensup olduğu milletin özelliklerinden biri olsa gerek. Al takke ver külah, iki makine için anlaşıyoruz. Hem de yemek masasında... Yazıhaneye geçtiğimizde ise yine kasasından bir miktar nakit para ile bir miktar çek çıkartıp önüme koyuyor. Gördüklerim hoşuma gidiyor fakat küçük bir itirazda bulunup "Ama henüz sözleşmeyi

yapmadık Vedat Bey. Onu hazırlayıp getireyim, bunları da o zaman alırım." diyorum. Kaşlarını çatıyor, kızmış rolü yaparak "Gerek yok kardeşim. Sen şunu imzala kâfidir." diyor ve verdiği çeklerle paranın miktarının yazıldığı makbuzu önüme uzatıyor. Ben ise kararlıyım "Ama yine de sözleşmeyi hazırlayacağım ve yarın getireceğim." diyorum. Vedat Bey yine kızarak, biraz da gülümseyerek "Gerek yok dedim ya Buğra Bey. Ama madem çok istiyorsun, O zaman seni kırmayalım ve şu çok önem verdiğin sözleşmeyi yapalım." diyerek ortağından bir kâğıt istiyor ve bir şeyler yazarak imzalıyor. Ardından da üstüne kaşe basıp bana uzatıyor.

Okuyorum kâğıtta yazanları.

"Şu iki makine, şu kadar bedelle, E&B' ye sipariş edilmiş, avans olarak... TL ödenmiştir. Bakiye... TL ise makineler teslim edildiğinde peşin olarak ödenecektir."

Yine şaşkınım çünkü adam gene benim anlayışıma uyan bir sözleşmeye yanaşmıyor. Dahası, sözleşmeye kendini koruyacak hiçbir madde koymamış. Tersine, bize yapması gereken ödemeyi not düşerek kendini bağlamış

Gerçi ben kendime her açıdan güveniyorum. Yazılanlarla firmam güvence altında ama o güvence altında değil. Yani her şey benim insafıma kalmış. Soruyorum kendisine:

"Pekâlâ, bunu böyle yaptınız ama içiniz rahat mı?"

"Bak delikanlı!" diyor. "Ben insandan anlarım. Seni ilk gördüğüm gün, bu piyasadaki insanlardan farklı bir yere oturttum. Elbette içim rahat. Rahat olmasa yapar mıydım sanıyorsun? Asıl sen rahat mısın onu söyle bana?"

İşittiklerim karşısında bir şey diyemiyor, duygulanıyor, biraz da seviniyorum. Artık bu durumda bana makineleri zamanında, hatta zamanından önce vermek düşüyor. Önce veremiyoruz ama en azından zamanında götürüp makineleri devreye alıyoruz.

Fabrikalarındaki telaş, yerini artık sükûnete bırakıyor ancak Vedat Bey'de pek bir değişim yok. O hâlâ ortalıkta yüksek sesle ona buna sataşmakta... Fakat ilginçtir ki onun bu hâline rağmen, tüm çalışanları onu çok seviyor. Çünkü hepsi biliyor ki ne varsa dilinde var, içinde bir kötülük yok.

Beni yemeğe davet ettiği bir gün, bana bir fotoğraf gösteriyor. Bir defter sayfasına yapıştırılmış, yan yana duran iki fotoğraf...

Birinde kendisi, beyaz bir duvarın önünde kollarını açmış, arka tarafı işaret ederek durmakta ve arkasındaki duvarın dibinde, sadece birkaç koli görünmekte. Diğer resimde ise yine aynı pozu vermiş. Ne var ki bu resimde, diğerine göre bariz bir fark var. Arkadaki beyaz duvar görünmüyor çünkü tavana kadar dizilmiş koliler tüm duvarın önünü kapatmış, dağ gibi yığılmışlar.

Birden dikkatimi çekiyor ve fotoğrafın altındaki yazıyı okuyorum. O an duygulanıyor hem de gururlanıyorum. Nasıl gururlanmam ki!

Birinci fotoğrafın altında; E&B'den makine almadan önce... İkinci fotoğrafın, yani tüm duvarın kolilerle kaplandığı fotoğrafın altında ise E&B' den makine aldıktan sonrası yazmakta...

İşte duygulanmamın ve gururlanmamın sebebi...

Bir Tekirdağ Macerası

Mecidiyeköy'deki içki fabrikasının makinesini teslim ettikten bir süre sonra, aynı kurumdan yine bir ihale daveti alıyorum. Bu defa istedikleri makineler, Boğaz'ın kıyısında bulunan fabrikaları için komple bir dolum hattı... Bu demek oluyor ki portföylerinde sağlam bir yer edinmişiz çünkü artık bizi

ihalelerine davet ediyorlar. Ne var ki istenilen üç makinenin bedeli oldukça yüksek. Bunun geçici teminatını karşılasam kati teminatında zorlanırım. Gerçi ihale tarihine daha iki hafta var ve bu süre zarfında bazı gelişmelerin olabileceğini umuyorum.

"Ne yapsam ne etsem?" diye düşündüğüm günlerin birinde Oktay arıyor ama arama sebebini söylemiyor "Öylesine aradım." diyor. İçimden gülüyorum çünkü ağzımdan bir şeyler almak istediğine eminim. Yani aklınca ihaleden haberim olup olmadığını öğrenecek. Fazla uzatmıyorum, kızdırmak için üzerine basa basa:

"Hadi bakalım, bir kez daha karşı karşıya geliyoruz, gazamız mübarek olsun Oktay" diyorum. Anlamamış gibi yapıp soruyor:

"Niçin karşı karşıya gelecekmişiz ki?".

"Komple dolum hattı için."

Sesi değişiyor duyunca. Hemen bir öneri sunuyor:

"Bu işi karşılıklı konuşmamız lazım. Sana bir teklifte bulunacağım."

Anlaşılan kuyruğu tutuşmuş. Ertesi gün ortak bir arkadaşımın yazıhanesinde baş başa kalıyoruz.

"Bu işe sen girme." diyor. "Bu makineleri aldırtmak için çok uğraş verdim, bu benim hakkım."

"Senin hakkınsa neden ihaleye çıktı o hâlde. Kim az fiyat verirse o alır, öyle değil mi?"

Böyle söylüyorum ama onun B planı çoktan hazırmış.

"Öyleyse anlaşalım, makinelerin birini sen yap, diğer ikisini de ben..." diyor.

Cazip bir teklif benim için. Zira tümünü almaya da yapmaya da gücüm yetmez. Sürdürdüğümüz kısa konuşmanın

ardından durum netleşiyor. Etiketleme makinesini ben, diğerlerini ise o yapacak. Sistemi nasıl işleteceğimizi soruyorum:

"İhâleye ben gireceğim, seninle de bir anlaşma düzenleyeceğiz. İşi aldıktan sonra ben sana etiketleme makinesini sipariş edeceğim, sen de yapıp faturayı bana keseceksin."

Düşünüyorum, mantıklı geliyor. Böylelikle benim kurumla muhatap olmama, teminat yatırmama gerek kalmıyor. Soruyorum:

"Pekâlâ, şimdi ne yapmam lazım?"

"Tabii ki yapman gereken şeyler var. Öncelikle ihaleye katılmak isteyen bir firma daha var." diyor ve firmanın ismini söylüyor. Bu firma, Oktay'la ortak olduğumuz dönemdeki rakibimiz. Oysaki şimdiye dek hiç karşı karşıya kalmamıştık. Ne yapacağımı soruyorum "Şu miktardaki parayı götürüp şu şahsa vereceksin." diyor. Şaşırıyorum "Bu neden icap ediyor?" diye soruyorum, anlatıyor:

"Benim geçmiş yıllarda, onlarla birlikte yaptığım bazı işlerim oldu ve o zamanlardan yapmam gereken bir ödemem var. 'Nasılsa yollarımız yine kesişir, o zaman anlaşır, öderim' demiştim. İşte şimdi zamanı geldi, yani bunun ödenmesi gerekiyor. Şayet ödemezsem ihaleye onlar da girecekmiş. Girerlerse bu bizim için hiç iyi olmaz. Alamasalar bile fiyatı aşağı çekerler. Bunu ödeyelim de boşuna riske girmeyelim."

Adı geçen para atla deve değil ama yine de rahatsızlık duyuyor "Niye ben ödüyorum?" diyorum.

Cevabı hazır. Hemen dökülüyor ağzından:

"Sen ödüyorsun çünkü işin teminatını ben yatıracağım, yani içeride benim param bağlı kalacak. Ayrıca bu işi oluşturmak için de çok emek verdim, çok da para harcadım."

"Çok mu para harcadın?" diyorum.

"Evet, harcadım. 'Nereye?' diye sorma ama gerçekten bu işin oluşması için çok para sarf ettim."

Bir an birbirimizi tartarcasına bakışıyoruz.

"Ha! Bir şey daha var." diyor. "İşi bitirip paramızı aldıktan sonra ben sana o kurumda çalışan birinin ismini ve bir miktar para vereceğim, sen de götürüp parayı ona teslim edeceksin."

Garipsiyorum duyduklarımı.

"Yani rüşvet mi vereceğim?"

"Nereden çıkarıyorsun bunu?" diyor. "Bahsi geçen adam bu işi kolaylaştırdı, ben de ona söz verdim."

Bahsi geçen adamın kim olduğunu bilmiyorum. Yapamayacağımı, bu tip işlere alet olamayacağımı söylüyorum. Çaresiz bir şey diyemiyor. Sonrasında sözleşmeyi nasıl yapacağımızı soruyorum:

"Bana güven, gerisini merak etme." diyor. Demesine diyor da daha evvel bana yaptıklarını hatırlatıyorum. Savunması hazır beyefendinin:

"O zaman öyleydi ama şimdi her şey farklı. Belli ki artık iş birliği yapmamız gerekiyor."

Görünüşü bakılırsa bugüne kadar olanlardan ders almış görünüyor. Öte yandan da hani bir söz vardır. "Kişi karşısındakini nasıl bilirmiş? Kendi gibi..." Ben de böyle düşünüp haklı olarak onun benim kadar dürüst olacağını zannediyorum.

Dediği miktardaki parayı götürüp rakibimin eline sayıyorum. Gerçi çok bir para değil ama yine de zoruma gidiyor. Ne var ki vicdanım da Oktay'ı destekliyor; çünkü teminatı o yatıracak ve birtakım angaryalarla o uğraşacak.

Arayıp o işi hallettiğimi, yapacağım başka bir şey olup olmadığını soruyorum. İhalenin yine Mecidiyeköy'deki fabrikada yapılacağını ama benim orada görünmemem gerektiğini

söylüyor. Her ne kadar bunlara bir anlam veremesem de "Bildiği bir şey vardır." diyerek ses çıkarmıyorum.

İhale gününe iki hafta var. O günü beklerken bir taraftan da kendimizi atölyedeki işlerimize kaptırmış gidiyoruz. Yoğunluktan iki haftanın nasıl geçtiğinin farkında bile değilim. Birden aklıma Oktay'la yaptığımız anlaşma geliyor. Defterimdeki notlara ve takvime bakıyorum. İhâle dün yapılmış olmalıydı. Hemen arayıp soruyorum:

"Ne oldu, nasıl geçti, ne yapacağız şimdi?"

"İhale sonuçlandı, işi ben aldım" diyor.

Bundan normal bir şey yok ki. Tabii ki o alacaktı işi. Zaten böyle konuşup anlaşmıştık.

"Ben ne zaman başlayayım makineye?" diyorum.

Ses tonu gergin ve şaşkın...

"Ne makinesi?" diyor.

"Etiket Makinesi... Onu ben yapacağım ya..."

Bir insan ahlaksız olmaya görsün. O an söylediği söz beni çileden çıkarıyor.

"Dedim ya işi ben aldım, yani iş benim. Bu durumda da ben yapacağım."

Çıldıracağım hırsımdan. Bağırıyorum:

"Biz böyle mi konuşmuştuk? Böyle mi yapacaktık? Sen resmen adilik, dolandırıcılık yapıyorsun."

"Olabilir Buğra ama şu anda işim çok, daha fazla konuşmayacağım. Ayrıca sen de işini iyi takip etseydin ya. Niye gelmedin ihaleye o zaman?"

İçimdeki dayanamıyor bunu işitince:

"Şu hâle bakar mısın? Böylesi bir insan adamı katil yapar. İşte gel de şimdi sorma bakalım 'Ölende mi kabahat, yoksa öldürende mi?' diye. Adamın kötüsünü gördüm de bu kadarına da 'Pes' diyorum vallahi."

İçimdeki 'pes' diyor ama ben demiyorum. Tersine üstü kapalı bir tehdit savuruyorum:

"Peki, arkadaşım! Bundan sonrasını da sen düşün o zaman!"

Sinirim tepemde. Telefonun ahizesini yerine koyar koymaz arabaya atladığım gibi Mecidiyeköy'e gidip soluğu Turhan Bey'in odasında alıyorum. Beni görünce soruyor:

"Siz dünkü ihaleye niye katılmadınız?"

Bir an bocalıyorum zira Oktay'la anlaştığımızı, işi müşterek yapmayı kararlaştırdığımızı nasıl söyleyebilirim ki. İşi aptallığa vuruyor:

"Şehir dışındaydım, yetişemedim." diyorum. Ardından da ihalenin idari şartnamesini ve kurumun bağlı olduğu ihale yasasını istiyorum. Biraz kem kem ediyor ama ısrarım karşısında naçar vermek zorunda kalıyor. Onun bu tedirgin hâli "Oktay'ın parayı vermemi belirttiği adam Turhan Bey mi acaba?" diye düşünmeme sebep oluyor bir an.

Atölyedeyim... Şartnameyi inceliyor, kendime uygun bir boşluk arıyorum. Israrlı aramalarım sonunda da buluyorum. İhale kanununa göre başkalarına itiraz hakkı tanımak için on gün askıda kalma hükmü var. Benim aradığım da buydu işte.

İçimdeki heyecanını dışarıya vuruyor:

"Hadi bakalım şimdi göreceğiz Oktay Bey. El mi yamanmış yoksa bey mi?"

Tamam, bu açığı yakaladım ama iş bununla bitmiyor ki. İhaleyi bozsam teklif vermem gerekiyor ve işin tutarı da oldukça yüksek. Teminatı yatırabilmem ise mümkün değil. Hele ki bankadan teminat mektubu almam ise tamamen olanaksız. İçimdeki yol gösteriyor bana:

"Gidip de banka müdürü Şükrü Bey'le konuşsana. Belki sana bir yol gösterir. Ya da birlikte farklı bir şey düşünürsünüz.

Sen de kafanı çalıştır, blöf yap, başka bir şey yap, olmadı illegal de olsa bir yol bul ama bu yaptığını onun yanına bırakma."

İçimdeki tahrik ediyor da son söylediği bana ters düşer. Ben kim, illegal iş yapmak kim? Ama dediğini dinleyip hemen Şükrü Bey'in yanına koşuyorum. Geçen süre zarfında samimiyetimiz adamakıllı ilerlemiş vaziyette. Artık birbirimize, ismimizle hitap ediyoruz.

Olanları bir bir anlatıyorum. O da kızıyor benim gibi, o da üzülüyor. Yardımcısından benim hesap kartımı getirmesini istiyor, dikkatle inceliyor. Sonrasında dönüyor bana:

"Maalesef istedikleri tutarda bir teminat verebilmemiz mümkün değil Buğra." diyor. Bense hazırlıklıyım. Ondan hiç ummadığı bir şey istiyorum.

"Veremeyeceğini zaten biliyordum. Pekâlâ, ben yarın ya da sonraki gün, Oktay'ı buraya getirsem; sen de ona benim bu bankanın önemli müşterilerinden biri olduğumu, dilediğim zaman, dilediğim miktarda banka teminat mektubunu alabileceğimi söylesen..."

Akıllı çocuk Şükrü... Sonunu getirmeden anlıyor demek istediğimi. Tavana bakıp düşünüyor bir süre. Sonrasında yardımcısını yanına çağırıyor ve akıl veriyor:

"Yarın ya da sonraki gün, Buğra Bey buraya gelebilir. Yanında da muhtemelen biri olacak. O gün, öyle bir davranış içine gireceksiniz ki; Buğra Bey'in bankamız için çok önemli bir müşteri olduğunu, başta teminat mektubu olmak üzere istediği her şeyin bankamızca karşılanabileceğini yanındaki şahsa ima edeceksiniz, tamam mı?"

Emir büyük yerden... 'Hayır' diyecek hâli yok ya kadının. Artık her şey yolunda görünüyor. Teşekkür edip ayrılıyorum Şükrü'nün yanından. Iş yerime gidince de Oktay'ı arıyor ve bir şans verip soruyorum.

"İyi düşündün mü Oktay, söz verdiğin işi hâlâ bana vermemekte kararlı mısın?"

Kararlıymış beyefendi... Elimden geldiğince ikna etmeye çalışıyor, sonrasında uyarıyorum ama adam inat ediyor. Ben de tabii ki son hamlemi yapıyor, konuşmaya başlıyorum:

"Oktay, biliyorsun ki ihale kanununa göre isteyen her firmanın itiraz hakkı var. İşte ben de buna dayanarak yarın gidip bu hakkımı kullanacağım ve itirazımı yapacağım. Yani anlayacağın bu işi iptal ettirip sana yar etmeyeceğim. Tekrar açılan ihalede de sana avucunu yalatacağım. Gerekirse senin verdiğin fiyatın yarısını verip işi ben alacağım."

Söylediklerime kendim bile inanıyorum. Zira bildiğim bir şey daha var ki; o da bu kurumun ihalesine bizden, yani ikimizden başka bir firmanın katılmıyor olması. Öte yandan piyasada bu tarz işleri yapan sadece ikimiz varız. Bize rakip diyebileceğimiz diğer firma ise zaten belli sebepten katılmıyor.

Birkaç saniye ses gelmiyor ahizeden. Sonrasında da boğuk bir ses duyuyorum.

"Blöf yapıyorsun..."

"Blöf mü? İşi kaybettiğinde blöf olup olmadığını anlarsın." diyorum. O ise inanmayıp soruyor:

"Bir kere sen bu miktardaki işin teminatını bulamazsın. Teminatın olmazsa nasıl gireceksin ki?"

İşte şimdi tam da istediğim noktada duruyor. Yani 12'nin üstünde...

"Blöf yapıp yapmadığımı anlaman kolay arkadaşım." diyorum. "Yarın istediğin saatte gel, birlikte bankaya gidelim. Sen de alıp alamayacağımı, bizzat müdürün ağzından duy."

"Tamam, gidelim de ispat et bakalım." diyor ve ertesi gün 11.00' de bankanın önünde buluşmak üzere sözleşiyoruz.

Bankanın duvarına dayanmış beklemekteyim. Saat 11.00, kimse yok görünürde, çeyrek geçiyor hâlâ yok. Buçuk oluyor yine yok. Gelmiyor beyefendi. İçeri girip Şükrü'nün yanından arıyorum. İtirafları oynuyor:

"Ben seni iyi tanırım Buğra. Bilirim, sen boşa konuşmazsın. Dediğini de mutlaka yaparsın. Bu yüzden gelmeye gerek görmedim. Bugün 15.00'te buluşalım ve ne yapmamız gerektiğini konuşalım." diyor.

Sözleşiyoruz... Kendine, iş yerinden ayrı bir yerde ofis kiralamış, şimdi orada buluşacağız...

'Allah doğrunun yanındadır' denir ya! Gerçekten de öyle. Defalarca yaşadım, şimdi buna bir kez daha tanık oluyorum. Tesadüf mü yoksa tevafuk mudur bilemiyorum. Atölyeye gittiğimde Sedat bana bir zarf uzatıyor. Üzerine bakıyorum, yine aynı kurum ve yine bir ihale daveti... Bu defaki Tekirdağ'daki fabrikaları içinmiş. Kapak kapatma makinesi ve etiket yapıştırma makinesi istiyorlar.

"Hayda!" diyor içimdeki. "Henüz birini halletmeden bir diğeri çıkıyor karşına."

İşte o anda bir de kıvılcım çakıyor kafamda...

Saat 15.00 Oktay'ın ofisindeyiz... Aramızda önce hararetli bir tartışma yaşanıyor. İçimde ne varsa ortaya döküyorum. Bir ara ortam adamakıllı geriliyor. Haspam, işittiklerini gururuna yediremiyor. Ne yapayım, o da dürüst olsaydı da beni söyletmeseydi. Gururuna düşkün insan onurlu hareket eder, onu zedelemekten korkar.

Ortalık biraz durulduktan sonra konuya giriyor:

"Tamam, o zaman konuştuğumuz makineyi sen yap." diyor.

Kabul etmiyor "Hayır." diyorum. Zira şimdi planım başka. Son birkaç saat içinde her şey değişti. Uzatmıyorum:

"Bak Oktay!" diyorum. "Bugüne dek sicilin bozuk olduğu hâlde sana inandım ve güvendim. Oysaki sen hep hile peşinde koştun. Şu andan sonra karşında farklı bir Buğra var. Şunu bilesin ki eski günler bugün itibarıyla mazide kalmıştır. Aldığın bu ihale senin olsun. Ben buradaki makinelerden hiçbirini istemiyorum."

Söylediklerimi duyunca gözlerini açarak yarı şaşkın, yarı sevinçle soruyor:

"Vaz mı geçtin?"

"Evet, vazgeçtim ama sence neden olabilir?" diyerek devam ediyor, konuşmasına fırsat vermeden de "Bir dakika, sen sormadan ben söyleyeyim. Bu işi istemiyorum çünkü Tekirdağ'daki işin tümünü ben alacağım." diyorum.

İşte şimdi gördüğüm, ha duvarın beyazı ha Oktay'ın suratının beyazı... İkisinin de birbirinden zerre farkı yok. Tebeşir gibi bir suratla kekeleyerek konuşuyor:

"Ama bu adil değil ki. Sen bu konuştuğumuz işteki bir makineyi yapacaktın, şimdi ise iki makineye talip oluyorsun."

"Vallahi bu konuda yapacağım bir şey yok kardeşim." diyorum. "Üstelik bunun böyle olmasını sen istedin. Bunu kabul edeceksin, başka çaren yok. Aksi hâlde sen bilirsin. Bu durumda iki işi de sana kaptırmamak için elimden geleni ardıma koymam!"

Ne denli zorda olduğunu ancak anlıyor akıllım.

"Fazla söyleyecek bir şeyim kalmıyor anladığım kadarıyla. Tamam, o işi sen al o zaman." diyor.

"Yok, olmaz, bu kadar basit değil!" diyorum gözlerimi açarak. "Bu defa beni oyuna getiremezsin, her şey yazılı olacak. Dur hele! Bununla da bitmiyor isteklerim. Tekirdağ'daki işin bedeli kadar da senet imzalayıp vereceksin bana."

"Olmaz!" diyor. "Olmaz! Senet menet veremem!"

Yaptığım emrivaki zoruna gidiyor ancak ben de kararlıyım.

"Sen bilirsin, ben gideyim o hâlde. Anlaşılan o ki evli evine köylü köyüne..."

Kapıya doğru yöneldiğimde sesi titreyerek soruyor:

"Pekâlâ, ben sana nasıl güveneceğim?"

"Güveneceksin çünkü benim adım Oktay değil, Buğra." diyorum. "Ayrıca güvenmene de gerek yok... Bir yeddi emin bulacağız ve senetleri ona teslim edeceğiz. Mesela Kemal olabilir... Sonuçta ikimizin de ortak arkadaşı."

Biraz düşünüyor, kabul ediyor. Başka çaresi de yok ki zaten.

"Ha bir dakika!" diyorum. "Çok kapsamlı bir sözleşme yapacağız ve bu antlaşmaya her şeyi en ufacık teferruatına kadar da yazacağız."

"Tamam!" diyor ama benim isteklerim bitmiyor. "Hadi bakalım buraya kadar gelmişken şu borcunu da öde diyorum."

Soruyor gözlerini açarak:

"Ne borcu? Benim sana borcum yok ki!"

"Olmaz olur mu?" diyorum. "Rakip firmaya götürdüğüm para ne olacak? İşi sen alacaksın da ceremesini ben mi çekeceğim? Hemen şimdi çıkar ver paramı!"

Çaresiz, çek defterini çıkarıyor ve benim ödediğim miktarı yazıp uzatıyor. Zavallım, o denli naçar ki fazlasını istesem de eminim ki itiraz edemeyecek...

Ertesi gün yine Oktay'ın ofisindeyiz. Bu defa yanımızda Kemal de var. Kemal, Oktay'ın hemşerisi ama ikimizin de ortak arkadaşı. Sağlam çocuktur, kendisine güvenirim. Zaten Doğu Bey'in yanında da beraber çalışmıştık.

Akşamdan sözleşmeyi hazırlayıp önüne koyuyorum. İkimizin hakkı da orada en ufak detayına kadar belirtiliyor. Oktay okuyor ve bir noktasına bile ilişme gereği görmüyor. Senetleri de tek tek imzalıyor. İmzaladığı senetlerin tutarı az değil, tam tamına yedi milyon lira. Üçümüz de sözleşmeden birer nüsha alıyoruz. Senetleri korumak da artık Kemal'e düşüyor. Zira sözleşmede çok net belirtilmiş bir madde var.

"Senetler ancak E&B firması işi alıp da sözleşmeyi imzaladıktan sonra Oktay'a teslim edilecek."

Ha! Bu arada sözleşmede bir madde daha var ki bu da Oktay'ın hiç mi hiç işine gelmiyor. Ne var ki gelse de gelmese de her hâlükârda bu maddeye uymak zorunda. Çünkü ihale açık eksiltmeyle yapılacağından muhakkak ikinci bir kişi de masada yerini almak durumunda. Bu kişi de tabii ki Oktay olacak. Zira ben tek kaldığım takdirde ihalenin iptal olma olasılığı var.

İhale günü, Tekirdağ'a eşimle birlikte gidiyoruz. Rahatım çünkü her şeyin yolunda olduğunu düşünüyorum. İhale saat 15.00'te. Geçici teminat mektubunu vermek için, önce fabrikaya gidiyorum. Fakat nedendir bilinmez, ekstradan birtakım masraflar çıkartıyorlar. Üzerimde ödeyebilecek para yok. Şu andan sonra İstanbul'a gidip dönmek imkânsız... İyi ki eşim de benimle gelmiş. Sağ olsun o yetişiyor imdada... Kolundaki bileziklerden birini çıkartıp satıyoruz ve gereken parayı vezneye ödüyoruz.

Oktay da fabrikaya tam saatinde geliyor. Masada sadece iki kişiyiz. İşin muhammen bedeli yedi milyon lira. Eksiltme başlıyor, Oktay'a soruyorlar:

"Altı milyon dokuz yüz elli bin." diyor.

Sıra bende.

"Altı milyon dokuz yüz otuz bin."

Bu defa Oktay "Altı milyon dokuz yüz yirmi bin." diyor. Ben "Altı milyon dokuz yüz on bin." deyince de "Çekiliyorum." deyip gerçekten çekiliyor.

İhaleyi yöneten kişi gülümseyerek sessizce konuşuyor:

"Ne kadar rahat bir ihale oldu."

Oktay'ın suratından düşen bin parça ama belli etmemeye çalışıyor. Oysaki çok iyi biliyorum. İçi içini yiyor fakat yapabileceği bir şey yok. Sonradan öğreniyorum ki bu makineleri, bu fabrikaya aldırmak için gerçekten çok uğraşmış ama olmayınca olmuyor işte. Ee! Efendim boşuna "Kime niyet, kime kısmet..." denmemiş...

Aslına bakılırsa her şeye kendisi sebep oldu. Doğru yoldan ayrılmasaydı, belki bu işi de birlikte yapacaktık. Neyse artık! Demek ki kısmetten öte bir şey olmuyormuş.

Oktay, işin sözleşmesini imzaladığımı duyunca hemen arayıp senetleri istiyor. Ben de arkadaşım Kemal'e, elindeki senetleri sahibine verebileceğini söylüyorum.

O günden sonra koca bir üç ay geçiyor. Mevsimlerden kış, aylardan ocak... Makineler bitiyor ve gönderiyoruz.

İlk kuruluma Sedat gidiyor, sonrasında ben de katılıyorum yanına. Makine gayet güzel çalışıyor, her şey yolunda. Gün bitiyor, yola çıkacağız, yani İstanbul'a... Yarın ise tekrar geleceğiz; çünkü henüz çalışanlara eğitim verme aşamasındayız. Bize yardımcı olan usta vaktin geç, bu saatte İstanbul'a gitmemizin gereksiz olduğunu, güzel bir yatakhanelerinin bulunduğunu,

istersek orada kalabileceğimizi söylüyor. Sedat dünden razıymış. "Çok yorgunum, burada kalalım." diyor. Haklı çocuk, makinelerle uğraşırken bayağı efor sarf ediyor.

Gece ikimiz de iyi birer uyku çekiyoruz. Sabah kalktığımızda ise gözlerimize inanamıyoruz. Her taraf bembeyaz... Kar yağmış ama ne yağmak! Yollar kapanmış, İstanbul'a gidilemiyormuş! Yapacak bir şey yok, zaten henüz işimiz de tam olarak bitmiş değil.

Sedat, makinenin başında, işçilerin çalışmalarını takip gerektiğinde de müdahale ediyor. Ben de oradayım. Ustalardan biri bana dönüp soruyor:

"Buğra Bey, fabrikayı gezmek ister misiniz?"

Teklif kulağıma hoş geliyor çünkü bu fabrikada yapılan her ürünün özel, kendine has özelliklerinin olduğunu duymuştum. Böylelikle bunun doğruluğunu da öğrenebilirim. "Hastaya ilaç sorulur mu?" diyor, ustanın peşine takılıyorum. Önce bahçeyi geziyoruz. Kocaman, uçsuz bucaksız bir yer, her taraf yemyeşil...

Usta, beni kapalı bir bölüme sokuyor. Peş peşe, asker gibi dizili tahta fıçılar dikkatimi çekiyor. Sayıyorum, tam tamına yirmi sekiz taneler. 'Fıçı' dediysem alışıla gelmiş boyutlardan bahsetmiyorum. Her biri, en az üç insan boyu var. Çevresini de beş-altı kişi ancak kucaklar. Bu denli ilgimi çekince soruyorum:

"Nedir bunlar, neden böyle peş peşe dizili?"

"Bunlar rakı fıçıları." diyor usta. "Burada üretilen rakı, özelliği gereği yirmi sekiz gün demlenmeye bırakılır. Yani en sonda gördüğünüz fıçıdaki rakı, tam tamına yirmi sekiz günlüktür. Ondan öncekiler de 'yirmi yedi- yirmi altı- yirmi beş...' diye giderler."

O an jeton düşüyor bende. Aklıma Paşabahçe'deki kazanlar geliyor. Orada gördüklerimin her biri elli, belki de yüz tonluk hacme sahipti. Oradaki ustalardan aldığım bilgiye göre kazanlardaki rakı en fazla üç gün bekletilir, sonrasında şişelenirmiş. Oysaki buradaki öyle mi? Tam tamına yirmi sekiz gün demleniyormuş, hem de meşe fıçılar içinde. Bu durumda tabii ki Tekirdağ'ın rakısı diğerlerinden farklı olacak. Zira aralarındaki üretim farkı basit bir fark değil. Teyit ettirmek için soruyorum ustaya:

"Desenize yirmi sekiz gün, yani uzun süre beklediği için buradaki rakı güzel oluyor."

"Sadece bu değil sebebi." diyor. "Buradaki rakının anasonu da farklıdır, suyu da... Bu fıçılardaki su, fabrikanın bahçesinden, tam yüz metre derinlikten çıkarılır. Çok özel bir sudur, memba suyundan farklı değildir."

Ustanın anlattıklarını dinledikten sonra, burada üretilen rakının bu denli güzel olmasının sırrını anlıyorum. İçimdeki de öğrendiklerini kendine göre yorumluyor:

"Baksana işin kerameti meğer rakının tam tamına yirmi sekiz gün boyunca, meşe fıçıda demlenmesiymiş. Demek ki bu zaman zarfında rakının içine anasonla beraber meşe ağacının aroması da karışıyor. İşin içine bir de ustanın saydığı faktörler girince, ortaya böylesi farklı bir nefaset çıkıyor anlaşılan."

İşin sırrını öğrenince aklıma birden bugüne kadar içki masalarında gördüklerim, yaşadıklarım geliyor. Ne çok şeye şahit olmuştum... İşin garip tarafı da herkesin bu konuda fikir sahibi olması... Bazıları var ki rakının nasıl yapıldığıyla; nerede yapıldığıyla ilgili en ufak bir bilgiye sahip değil ama içki masasında garip tezlerle ahkâm kesip burada üretilen rakının farklı olmasını izah etmeye çalışıyor. Böylesi açıklama yapanlara hep gülerdim, sebebini öğrenince şahit olduklarımı daha da komik buluyorum. Neler söylemiyor ki çokbilmişler...

Yok efendim! Şişenin altına bakacakmışsın, şayet bilmem kaç yazarsa burada üretildiğinin kanıtıymış. Ya da etiketin altındaki tutkal izleri şu yöne doğru olursa veya şu kalınlıkta olursa burada üretildiğinin işaretiymiş, falan filan... Anladım ki meğer hepsi de saçma, zırva şeylermiş. Bugün burada olanları öğrendikten sonra söylenenlerin doğru olmadığına daha da emin oluyorum.

Bahçedeki gezintimiz bitiyor "Şimdi de mahzene inelim." diyor usta. Soruyorum şaşkınlıkla:

"Mahzen de mi var burada?"

Geniş, uzun bir galerinin içindeyiz. Sağımızda solumuzda betondan yapılmış koca koca depolar bulunmakta. Aralarında paslanmaz çelikten yapılmış olanlar da var. Ustanın dediğine göre sofralık şarapların fermantasyonu gördüğümüz bu tanklarda gerçekleşmekteymiş.

Birden kocaman, ahşap bir fıçı çekiyor dikkatimi. Bu fıçı, rakı fıçılarından bile çok daha büyük. Çapı da neredeyse onların iki misli... Onlardan bir farkı da üstünün vernikli olması... Hafif mat bir görüntüsü var. Yanına yaklaştığımızda ustanın yüzünde hafif bir gülümseme beliriyor ve elini fıçının üstünde bir yere değdirdiğinde birden koca bir kapı açılıyor.

O da ne! Büyük bir salon görüyorum içeride. Yer, boydan boya kırmızı halı kaplı, duvarlar ise tamamen ahşap lambri. İçeriye loş bir ışık hâkim. Köşede gösterişli bir bar ve önünde sandalyeler... Üstte, baş aşağı sarkıtılmış zarif kadehler... Duvardaki girintilerde ise yatık dizilmiş şarap şişeleri durmakta. Pek tabii ki hepsi de burada üretilen şaraplar...

Usta, yüzümdeki şaşkınlığı görünce anlatıyor:

"Bakan, vekil, vali gibi üst kademeden misafirler geldiğinde müdürümüz onları mutlaka buraya getirip ağırlar. Buraya sadece müdürün misafirleri girebilir."

İçimdeki atılıyor hemen:

"Desene 'ye kürküm ye' misali herkesin giremeyeceği, sadece ağır adamların girip demleneceği bir mekân burası. Anlaşılan burada da işin kaymağını yemek onlara düşüyor."

Dar, ahşap bir kapıdan salon benzeri, uzun bir mekâna giriyoruz. Sol tarafta yere yatık, peşi sıra dizilmiş çok sayıda ahşap fıçı bulunmakta. Fakat bunlar büyük değil, olsa olsa en fazla yüz-iki yüz litrelik. Ancak bir şey dikkatimi çekmekte... Her bir fıçıda musluk ve üstlerinde de yapıştırılmış etiketler var. Yaklaşıp birkaçını okuyorum. Daha doğrusu okumaya çalışıyorum çünkü hepsi yabancı dilden, çoğu da Fransızca yazılmış isimler. Ustaya yazıların neyi ifade ettiğini soruyorum. Fıçılardan birini işaret ederek anlatmaya başlıyor:

"Onlar şarapların orijinal isimleridir ve üzümün yetiştiği bölgeleri açıklar. Örneğin şu gördüğünüz şarabın üzümü Şarköy'e hastır ama sadece altı bin metre karelik bir alanda yetişir. İşittiğime göre o alanın dışında da yetiştirilmeye çalışılmış fakat aynı sonuç alınamamış."

Usta sonrasında sürpriz bir çıkış yapıp soruyor bana:

"Biraz tatmak ister misiniz?"

İstemez olur muyum? Hem de nasıl isterim. Hele ki ustanın dediklerinden sonra nasıl da meraktayım bunu anlatmam zor.

"Tabii ki isterim." diyorum, içimdeki atılıp soruyor:

"İyi de şarabı burada sana nasıl sunacak? Kadehi bırak, ortalıkta bardak bile görünmüyor."

O kendince söylenedursun, usta otuz saniye sonra elinde boş, temiz bir şişeyle yanıma geliyor ve fıçıların birinden iki parmak yüksekliğinde şarap dolduruyor. Açık sarı renkli, yoğun mu yoğun bir kıvamı var. Bir yudum tadıyorum, nefis! 'Bir daha, bir daha' derken bitiyor şişedeki. Bugüne dek içtiklerime hiç mi hiç benzemiyor. Şerbet gibi bir şey, gerçekten çok leziz...

Hoşlandığımı söylüyorum.

"Bir de şunun tadına bakın." diyor ve şişeyi o fıçının dört-beş sıra ötesinde duran başka bir fıçının musluğuna dayıyor Yine aynı miktarda dolduruyor, yani sadece iki parmak...

Bu da nefis... Şarap değil sanki şurup... Bunun rengi ise kırmızımtırak, hatta bordo bile denilebilir. Onu da keyifle yudumlayarak içiyorum. Ustanın gezdireceği yerler bitiyor. Artık dönüş vakti geldi zira saate baktığımda görüyorum ki neredeyse iki saattir buralarda dolaşmaktayız.

Geldiğimiz galeriden geri dönerken nedense etrafı puslu görmeye başlıyorum. Sonrasını daha da puslu... Daha sonrasını ise hiç hatırlamıyorum. Kendime geldiğimde ertesi gün olmuş, vakit öğleye doğru gelmekte. Fakat bu geçen sürede ben, o mahzenden nasıl çıktım, yatakhaneye nasıl geldim, nasıl yattım? Bunların hiçbiri hafızamda yok. Soruyorum bütün bunları Sedat'a.

"Usta benim yanıma geldi ve senin mahzenin kapısında sızıp kaldığını, birlikte yatakhaneye götürmemiz gerektiğini söyledi. Hemen dediğini yaptık, birlikte seni yatağına taşıdık. Ne kadar dürtüp uyandırmaya çalıştıysam da 'bana mısın?' demedin. Bu vakte kadar da horlayıp durdun."

Garipsiyorum işittiğimde. Böylesi bir olay "Başıma ilk kez geliyor." dersem yalan olur, üçüncü kez geliyor... O anda da birden o günlere dönüyorum. Bunlardan biri henüz delikanlılığımın başlarındaydı...

On altı-on yedi yaşlarındaydım. Bir akşam arkadaşlarım Sadi, Hakan ve Aykut, beni Samatya'da bir meyhaneye götürmüş, votkayla tanıştırmışlardı. Daha evvel bira içmiş, vermut tatmıştım ama ağzıma hiç votka koymamıştım.

Arkadaşlarımın hepsi çalışmaktaydı ve hafta sonu olduğu için haftalıklarını almışlardı. Yani hepsinin cebinde parası

vardı. Oysaki ben okuyordum ve tabii ki cebimde param yoktu. Zaten buraya gelirken durumumu söylemiş, onlar da "Senin hesabını hep birlikte biz ödeyeceğiz." demişlerdi.

İçmeye birayla başlamış, ikinci bardağın içine arkadaşlarımın tavsiyesine uyarak votka katmıştım. Tadı değişip pek hoşuma gitmese de etrafıma belli etmemiş, ikinci bardağıma da aynı işlemi yapmıştım. Ve üçüncü bardağıma da... Ne var ki sonrasında kendimde bir gariplik hissetmiş, Sadi'ye dönüp "Arkadaşım, etraf mı dönüyor, yoksa bana mı öyle geliyor?" diye sormuştum. Orayla ilgili hatırladığım son sahne de buydu zaten. Öylesine sarhoş olmuşum ki, kendime geldiğimde ertesi günün akşamının üstüydü ve ben hâlâ yatmaktaydım.

Bir diğeri de ilginçti...

Sinop Amerikan Üssü'nde çalışıyor, orkestrada tenor saksafon çalıyordum. Bir akşam sahnedeyken askerin biri gelmiş 'House of the rising sun' isimli parçayı çalmamı istemiş, ben de çalmıştım. Kendime has bir tavırla çalmam askerin pek hoşuna gitmişmiş. Parçayı bitirdikten sonra beni masasına davet etmiş, kadeh kadeh içki sunmuştu. Ben de her nedense reddetmeyip hepsini içmiştim: İşte o akşam kendimi kaybetmiş, sarhoş olmuştum ancak bunun farkında değildim.

Orada da kendime geldiğimde vakit akşamüstünü geçmişti. Arkadaşım Raci karşıma geçmiş, 'Sana her akşam içirmek lazım Buğra, sarhoşken o kadar tatlıydın ki eve dönüşte bütün otobüsü gülmekten kırıp geçirdin' demişti. Duyduğumda hoşuma gitmişti; çünkü zaman zaman birçok insanın sarhoş olduğunda düştüğü halleri görünce, 'Acaba ben de çok içip sarhoş olsam, nasıl bir hâle düşerim?' diye kendime sorardım. İşte o gün arkadaşımdan sorumun cevabını almıştım. Yani burada da kimseye zarar vermeden gidip yatağıma girmişim.

Bir sonraki günün sabahı, İstanbul'a gitmek üzere yola çıkıyoruz ancak ben son yirmi saate dair hiçbir şey

hatırlamıyorum. En son hatırladığım; şarap depolarının bulunduğu galerinin uzaktan görebildiğim kapısıydı. Toplamda bir kadehi bile bulmayacak şarap içiminden böylesine etkilenmiş olmam gerçekten çok ilginç. İçimdeki ise hâlime gülüyor ve dalga geçercesine konuşuyor:

"Şişe dibindeki şarap, nasıl böylesine etkiledi seni anlayamıyorum. Hem de azıcık içtiğin hâlde! Ya iki kadeh içseydin, kim bilir ne hâle gelirdin? Aman Allah'ım! Düşünmek bile istemiyorum."

Artık İstanbul'da, işimizin başındayız. Birkaç gün sonra gelen bir telefon canımı fena hâlde sıkıyor. Tekirdağ'daki kapak kapatma makinesi arıza yapmış. Bir an içim daralıyor çünkü sözleşmede makinenin bedelini almamız için 'on gün sorunsuz çalışma şartı' var. Bugün yedinci gün... Üç gün daha sorun çıkmasaydı paramız ödenecekti ama olmuyor işte.

Vakit öğle vaktine gelmekte... Elimizdeki işleri bırakıp Sedat'la birlikte hemen yola çıkıyor, gittiğimizde makinenin çalışmadığını görüyoruz. İmalat sorumlusunun yüzünden düşense bin parça...

Hemen kapakları açıp konsültasyona başlıyoruz. Çabuk buluyoruz arızayı. Makine rulman dağıtmış. Hani bazen çocukların elinde görürüz; içinde metal bilyelerin olduğu küçük tekerlekler vardır, işte onlara "Rulman" deniyor. Nasıl olmuşsa onlardan biri kırılıp dağılmış. İşin kötüsü yanımızda yok, getirmemişiz. Ancak çaresi var. Hemen sanayiye giderek iki tane alıp makine üzerindekini değiştiriyor, birini de yedek bırakıyoruz.

Bu bizim için çok önemli bir arıza değil. Pek önemsemiyoruz ama onlar, yani makineyi kullananlar büyük sorun olarak görüyorlar. Araştırıp sorunun sebebini de öğreniyoruz. Havanın soğuk olması ve gece çalışmamasından dolayı makinenin o bölümünde kullanılan yağ, donup kayganlık özelliğini

kaybetmiş, bu da sistemi zorlayınca rulman dayanamayıp dağılmış. Aslında hepsi bu... Yine sanayiye gidiyor, soğukta kullanılabilecek bir yağ bulup getiriyoruz. Böylelikle de her şey yoluna giriyor.

Sedat makinenin başında çıkan kapakların düzgün kapanıp kapanmadığını kontrol ediyor. Ben de ustalardan biriyle şarap dolumu yapılan bölüme geçiyorum. İtalya'dan muhteşem bir hat getirdiklerini söylemişlerdi, onu göreceğim. Görünce söylenenlere hak veriyorum. Gerçekten devasa bir şey, görünüşü muhteşem, albenisi harika... Çalışması nasıl onu bilmiyorum. Deneme yapıyorlarmış, o esnada görüp anlayacağız bakalım. Şişeler, dönen bir sistemle dolup tıpa çakma makinesine geçiyor. Fakat orası sorunlu...

Her yirmi-yirmi beş tur attığında şişeler patlıyor ve etraf şişe kırıklarına, şaraba bulanıyor. Ustalara sebebini soruyorum, aldığım cevap büyük olasılıkla doğru ama şaşkınım.

"Adamlar harika makine yapmışlar ama bizim şişelerde standart yok ki." diyor. "Her şişenin ağız çapları farklı. O yüzden de tıpa bazı şişe ağızlarına büyük gelip patlatıyor."

Gerçekten üzülüyorum duyunca. Oysaki bu şişeler, Türkiye'nin en büyük tesislerinin başında gelen bir kurumda üretiliyor. Üzülmemin bir sebebi de çok değil, daha birkaç gün evvel, bu kurumun şişelerinin dünyanın en iyilerinden olduğunu söyleyenler de yine kendileriydi. Ne var ki bizim insanımız, iş yabancılara geldiğinde onların koruyucusu olup çıkıyor.

Öte yandan bunu bana yapılmış bir adaletsizlik olarak addediyorum. Çünkü o gün, yaşanılan sorunun makinemizle ilgili olmadığını, şişe boyunlarının yarım santimden fazla eğik olduğunu söylemiş ama adamlara kabul ettirememiş, sonunda da işi yine ben kotarmış, şişe yıldızını bollaştırarak eğri şişeleri bile kapatacak hâle getirmiştim.

İşte bunları düşününce üzülüyorum. İçimdeki de konuşmaya başlıyor:

"Senin bu yaptığını gidip elin yabancısına yaptırsınlar da görelim bakalım. Vallahi kıllarını bile kıpırdatmazlar. 'Benim makinemde kusur yok, siz şişelerinizi düzeltin' der, kestirip atarlar. Oysaki bize gelince canavar kesilir, anlatmaya kalksan dinlemez, biraz sıkıştırınca da 'Yapamıyorsan al götür makineni' derler."

Yine doğruyu söylüyor, yine haklı...

İstanbul'dayım ve artık ödeme zamanı geldi. Alacağımız az para değil. Bugüne dek kasamıza girecek en yüksek meblağ... Telefon açıp makinenin durumunu soruyorum, beş gün sonra da ödemeyi almak için gidiyoruz.

Bir sürpriz bekliyormuş da haberim yokmuş!

Bir heyet kurulmuşmuş, o heyetle konuşacakmışız ve onların onayından sonra paramız ödenecekmiş. Böyle söylüyor muhasebecileri.

"Hayda, buyurun da buradan yakın yine. Sözleşmede böyle bir madde var mı ki? Heyetten meyetten hiç bahsedilmemişti ki şimdiye kadar. On gün çalıştıracak, nihayetinde alacaktınız paranızı. Hâlbuki senin makinen neredeyse on beş gündür çalışıyor."

İçimdekinin tepkisi bu... Haksızlığa uğradığımı düşünüyor. Yanlış da düşünmüyor çünkü bugün makineyi teslim ettiğimizin on dördüncü günü. Oysaki sözleşme mucibince ödemeyi onuncu günün sonunda yapmaları gerekiyordu. La havle çekerek heyetin karşısına çıkıyoruz. Dört kişiler... Biz ise iki kişiyiz; Sedat ve ben... Biri, makineyi getirdiğimiz gün tanıştığımız makine mühendisi. Diğerleri necidir bilmiyorum, bugüne dek de görmedim zaten.

"Geçenlerde makinenin üstündeki parçalardan biri kırılmış öyle mi?" diyor içlerinden biri.

"Evet, doğru ancak kırılan bir parça değil, rulman". diyorum ve elimden geldiğince nedenini anlatıyorum. Mühendis olan şahıs, heyete söylediklerimin doğru olduğunu, yaşananların sebebini, yapılan müdahalelerle durumun hallolduğunu anlatıyor. İçlerinden biri bana dönüp canımı sıkacak bir şey yumurtluyor:

"Madem arıza yaptı, o hâlde makinenin on günlük deneme süresi bugünden itibaren başlasın. Şayet on gün sorunsuz çalışırsa gelin paranızı alın. Aksi hâlde her arızadan sonra kronometreye basar, on gün süreyi yeniden başlatırız."

"Buyurun cenaze namazına şimdi." diyor içimdeki. "Bunu hak edecek ne yaptın ki sen? On dört gündür makine saat gibi çalışıyor. Küçük ve sebebi senden kaynaklanmayan bir arıza yüzünden bu yaptıkları reva mı şimdi? Üstelik sizin bir kabahatimiz yok ki. Makinenin başındaki teknisyene hava soğuk olduğu için her sabah yağı kontrol etmesini de söylemiştiniz. Daha ne yapacaktınız ki?"

İçimdeki beni de etkisi altına alıyor. Adama dediklerini kabul edemeyeceğimi, bize yapılanın haksızlık olduğunu söylüyorum ama tınmıyor. Üstelik kendince daha birçok şey sıralıyor. Zaten ilk gördüğüm anda gözüm tutmamıştı bu adamı. Sanırım üst makamdan bir yetkili. Zira hâl ve tavrı öyle söylüyor.

Ancak benim de deli damarım kabarıyor, ani bir hareketle yerimden kalkıp adama dönüyor ve içimde ne varsa boşaltıyorum:

"Ben size olanları tüm açıklığıyla anlattım. Ne var ki anladığım kadarıyla bizim suçumuz Türk ve yerli malı üretiyor olmamız. Merak etmekteyim, acaba aynı tutumu İtalyanlara

da gösterebilecek misiniz? Şarap bölümünde yaşananları bizzat kendi gözlerimle gördüm. Teknisyenleriniz üç dakikada bir şişe patlatan makineyi savunurken siz burada, sebebi belli bir hata yüzünden anamızdan emdiğimiz sütü burnumuzdan getiriyorsunuz. Benim söyleyeceklerim bu kadar. Bundan sonrası size kalmış. Ben, buradan alacağımız paranın anamızın ak sütü kadar helal olduğuna inanıyor ama ne yazık ki sizin aynı fikirde olmadığınızı görüyorum. Şayet bu para size lazımsa ve kullanmanız gerekiyorsa buyurun gönlünüzce kullanın. Keyfiniz gelince ödersiniz. Görünen o ki zenginlik cesametle değil, yürekle ilgiliymiş. Buradan da anlaşılıyor ki bizim küçücük firmamız, sizin bu koca kurumunuza borç verecek kadar zenginmiş. Şimdi güle güle harcayın paramızı beyler."

Sedat şaşkın... Şaşırmakta haklı çünkü bugüne dek böyle bir çıkışımı görmemişti. Odadakiler de şaşkın... Huyum böyle ne yapayım? Haksızlığa, adaletsizliğe tahammülüm yok. Bugüne dek benzer olayları çok yaşadım ve pek çoğunda başım derde girdi ama yine de böylesi durumlarda kendime hâkim olamıyorum.

Sedat'a işaret ediyor, arkama bakmadan hırsla odadan çıkıyorum. Fabrikanın ana giriş kapısı ile bulunduğumuz yerin arası oldukça uzun bir mesafe. İki yüz-iki yüz elli metre vardır herhâlde. O yolu kat edip dışarı çıkıyoruz ve tam arabaya binecekken girişteki bekçi telaşla bana doğru koşup sesleniyor:

"Buğra Bey siz misiniz?"

"Evet, benim. Ne oldu?"

"Sizi içerden bekliyorlar efendim." diyor.

Yaptığım atağın sonucunun olumlu olduğunu düşünmekteyim. Birkaç dakika sonra yanlarında beliriyorum. Sedat ise arabada beklemekte...

Yine aynı odaya giriyorum. Bu defa içeride üç kişi var. Benim çatıştığım zat aralarında değil.

"Maksadımız sizi üzmek değildi Buğra Bey." diyor mühendis. "Biz şimdi gerekli evrakı hazırlatacağız. Siz on beş dakika sonra muhasebeye gidebilirsiniz."

İçimdeki eşeliyor durumu.

"İyi de ne değişti ki bu adamlar yaptıklarından çark etti?"

Ben de merak etmekteyim ama sormuyorum, öğrenmek de istemiyorum. Yarım saat sonra arabada, Sedat'ın yanındayım.

"Nerede kaldın bunca zaman?" diyor.

Zafer işareti yaparak elimdeki çeki gösteriyorum. Altı milyon dokuz yüz on bin TL, tutarındaki çeki...

Yine Bir İlaç Firması

Öğle vakti teşkilatımı kurmuş, yemeğimi yemekteyim. Bugün eşim sefertaslarından birine sadece biber dolması koymuş. Allah için yemekleri çok güzel yapar. Hele ki karnıyarığı bir başka güzel... Yemeklerine öylesine alıştım ki onun yaptıklarından başkasını yiyemez oldum. Serdar'a söylüyorum, o da yarım ekmekle birlikte küçük bir yoğurt getiriyor. Yoğurdu çok severim, her gün mutlaka bir miktar yerim.

Lokmalarım ağzıma girmek için yol ararken Sedat geliyor yanıma.

"Kusura bakma!" diyor. "Sabah seni bir firmadan aradılar ama söylemeyi unuttum, şimdi aklıma geldi."

"İyi halt ettin." diyor içimdeki. Haklı zira bu ilk unutması değil beyefendinin.

Arayanın kim olduğunu soruyorum.

"Refik miydi, Tevfik miydi? İşte öyle bir şeydi. Telefonun yanındaki kâğıda yazmıştım, orada görebilirsin." diyor.

Telefonun yanındaki kâğıt... Nasıl da önemli bir işlevi vardır onun ama anlatabilirsen anlat bakalım. Ah ah! Nasıl da dalgındır, nasıl da umursamazdır Sedat. Gelen telefonları bana söylemediği gibi bir kenara da yazmaz, sonra da unutur gider. Bu yüzden başımıza az şey gelmemiştir. Defalarca hatırlatmama rağmen maalesef bir yol alamamışımdır. Neyse ki en son bulduğum basit bir yolla bir nebze de olsa bu işi halletmiş bulunmaktayım.

İş yerimizde paralel bağlanmış, iki telefon bulunuyor. Biri benim ofisimde, diğeri ise atölyenin köşesinde. Bir gün aklıma, atölyedeki telefonun yanındaki duvara, 30*40 ebadında bir kâğıt yapıştırmak geliyor. Düşündüğümü yapıyor, yanına da iple bağlanmış bir kalem asıyorum. Kâğıdın üzerinde beyefendiyi uyarmak için kırmızı kalemle yazılmış kocaman bir yazı var;

"UNUTMA!"

İşte Sedat bana iletmesi gereken notları arada bir es geçse de buraya yazıyor. Yemek sonrası son yazdığı nota ve telefon numarasına bakıyorum. Arayan, Bağcılar'daki fabrikada çalışan eczacı Tevfik Bey'miş. Hani daha evvel iki kere fabrikalarına gidip görüştüğüm, sonrasında da işlerini halledip para istemediğim firmanın yetkilisi olan kişi...

Arıyorum "Patronumuz acilen sizinle görüşmek istiyor." diyor Tevfik Bey. Hemen arabaya atlıyor, soluğu yanında alıyorum. Beni kendisi karşılıyor ve dosdoğru patronunun odasına götürüyor. İçeri girdiğimizde; uzun boylu, iri yarı, göbekli, ablak suratlı, kırmızı yüzlü bir adam görüyorum. Elini uzatıyor "Hoş geldin delikanlı, ben Ender." diyor ve bize oturmamızı söyleyip kendisi ayakta dolaşarak konuşmaya başlıyor:

"Tevfik Bey senden öylesine sitayişle bahsetti, seni öylesine ballandırarak anlattı ki ben de merak edip tanışmak istedim. Tanışmak istedim çünkü duyduğuma göre bize birçok faydan dokunmuş, birçok sorunumuzu çözmüşsün fakat işin ilginç tarafı, bunların karşılığında bizden hiçbir şey talep etmemişsin. Açık söyleyeyim, bu yaptığın benim hoşuma gitti. Senin bu tavrında sanki kendimi gördüm. Bak delikanlı! Eğer ben bu boyutlardaki bir iş yerinin sahibiysem, bunun birçok sebebi vardır ve bunlardan biri de hatta belki de en önemlisi 'küçük hesap' peşine düşmememdir.

Görüyorum ki sen de böylesin ve şu anda karşımda olmanın nedeni de bu özelliğe sahip olmandır. Kısacası, ben senin gibi insanları takdir eder, birlikte iş yapmaktan zevk duyarım. Şimdi gelelim esas meseleye. Benim acilen bir dolum hattına ihtiyacım var. Aslında tanıyıp bildiğimden ben bu işi, elimdeki mevcut makinelerin imalatçısına yaptıracaktım ama Tevfik Bey, bir de seninle görüşmemi söyleyince kabul ettim. Her ne kadar ufak tefek sorunlar yaşasak da yine de memnunum onlardan. Ne var ki bu defa sana da bir şans vermek istiyorum. Belli olmaz, belki beni onlardan daha fazla memnun edersin. Bildiğim kadarıyla sen de bu işleri yapıyormuşsun. Umarım beni, bana mahcup etmezsin."

Adam ne güzel şeyler söylüyor. İşittiklerimden mest oluyorum. Odanın içinde dolaşmaktan yorulmuş olmalı ki en nihayet yerine oturuyor. Ardından masa üzerinde duran ilaç şişelerini göstererek soruyor:

"Bunları ambalajlamak için gerekli hattın özelliği ve fiyatı nedir, ne kadar zamanda getirip kurarsın?"

Şişelerin hepsine aşinayım. Bunlar daha evvel dolum yaptığımız, yani önceki firmalarda denediğimiz şişelerin tıpa tıp aynısı. Bu yüzden hiç tereddüt etmeden fiyatı söyleyiveriyorum. Biraz duruyor, eline kâğıt kalem alıp bir şeyler hesaplıyor ve

ardından bana dönüp "Tamam delikanlı, dediğin olsun! Seni üzmeyeceğim ancak ödeme vadesini biraz uzun tutacaksın. Ha! Buna karşılık ben de tüm evrakları sana siparişle birlikte vereceğim. Sanırım o da senin işine gelir, senetleri bir yerlerde kullanırsın." diyor.

Vade yapmak istemiyorum fakat ayağıma kadar geleni reddetmek de hiç işime gelmiyor. Kabul ettiğimi söylüyor, sözleşmeyi ne zaman getirmem gerektiğini soruyorum.

"Yarın öğleden sonra üç civarı burada ol, ben de o zamana dek senetleri ancak hazırlarım." diyor.

Ertesi gün, saat üçte oradayım. Sözleşmemi masasının üzerine koyuyorum, Ender Bey eline alıp en ince detayına kadar inceliyor, sonrasında bana dönüyor.

"Sözleşmen de pek güzel hazırlanmış. İki tarafı da garanti altına alıyor, muhtemel sorunlardan koruyor. Zaten senin gibi birinden başka bir şey de beklemezdim, eline sağlık." diyor ve her sayfaya imzasını atıp bana ait olanı uzatıyor. Bununla da kalmıyor, ardından da bir demet senet uzatıyor. Hepsini inceliyor, çantamdan hesap makinesini çıkarıp tek tek topluyorum. Elimdeki senetler, tam da sözleşmenin bedeli kadar. İçimdeki soruyor hemen:

"İyi de nakit para almadan işin altından kalkabilecek misin? Senin için zor olmayacak mı?"

Elbette zor olacak ama baştan kabul ettim, Üstelik bu tip insanları iyi tanıyorum. Biraz itiraz edersem vazgeçebilir. İşin doğrusu bu riske hiç girmek istemiyor, hepsini çantama koyup önüme uzattığı alındı belgesini imzalıyor ve müsaade istiyorum.

"Olmaz!" diyor Ender Bey. "Dur bakalım, 'nasılsa senetleri aldık, işi hallettik' diye çekip gitmek yok. Otur da biraz sohbet edelim."

Bırakmıyor beni. Lâf lafı açtıkça sohbet uzuyor, hele ki benim eskiden müzikle uğraştığımı işittiğinde kendine daha da yakın hissediyor ve ortaya kendisi hakkında bir sürü şey döküyor. Özellikle de ballandıra ballandıra yaptığı çapkınlıkları, bu uğurda yaşadığı maceraları anlatıyor.

Meğer Ender Bey geçmişte İzmir'de pavyon da işletmiş. Tabii ki böyle bir işle uğraşan insan birçok da macera yaşar, başından onlarca olay geçer. Onun da geçmiş zaten... Çapkınlıklarını anlatırken birçok ünlü kadının ismi dökülüyor ağzından. Laf lafı açınca yanında saatlerce kalıyorum. Kapıya kadar uğurlarken de hoş sözler duyuyorum.

"Seni çok sevdim Buğra. Dilerim verdiğim işi başarıyla halledersin de seninle sık sık konuşur, dedikodu yaparız." diyor. Arabaya bindiğim de ise içimdeki konuşmaya başlıyor:

"Görüyor musun Buğra! Bugün buradan böylesi yüklü bir iş almışsan bunu küçük hesap peşine koşmamana borçlusun. Zaten bu söylediğimin benzerini dün Ender Bey de söylemişti. Zamanında izlediğin yol doğruydu ve şimdi bunun semeresini görüyorsun. Şunu sakın unutma Buğra! Doğru yoldasın ve tuttuğun bu yolu hiç bırakma!"

Bırakmam elbette. Bu benim kanıma işlemişse ve fıtratımda varsa zaten bırakamam. Çünkü şunu çok iyi biliyorum:

Küçük hesap peşine düşmeyen insanın, her zaman kazanma ihtimali vardır.

İlk Evim

İşler yolunda gidiyor, para da kazanıyoruz. Duyuyorum ki Oktay, kendine bir fabrika arsası almış ve inşaatına başlamış. Adetten "Hayırlısı olsun." diyorum ama içimde gıptayla, haset arasında geçen bir mücadeleye de şahitlik ediyorum. Ancak içimdekinin beni teselli eder bir hâli var.

"Yadırgamaman gerek." diyor. "Ayrıldığınız günden sonraki bir yıl boyunca aynı imalata soyunmamış olman onu güçlendirdi. Meydanı boş bulup bu dönemi iyi değerlendirince birçok firmaya iş yaptı ve böylelikle iyi bir çevre edindi. Bundan doğal ne olabilir ki? Sen ise dürüstlüğünden taviz vermeyip "Merak etme, bir yıl senin yaptığın işi yapmayacağım." sözünü tuttun ve meydanı ona bıraktın. Zaten diğer bir yılın da kendini tanıtmakla geçti. Tabii ki bu sırada o da yol kat etti. Üstelik unutmaman gereken bir şey daha var. Ayrıldığınızda o kurulu bir düzene, geniş bir müşteri portföyüne, sağlam bir referans listesine sahipti. Ya sen? Her şeye sıfırdan, kılı kırk yararak, elindeki parayı pür dikkat harcayarak bu günlere geldin. Yine de Allah'a şükretmelisin çünkü geriye baktığında nereden nereye geldiğin çok açıkça görülmekte..."

Evet ya! Nereden nereye geliyorum gerçekten. Bugünlere "Gece gündüz" demeden sabırla çalışarak ulaşıyorum. Ancak bildiğim bir şey var ki önümde aşmam gereken birçok engel, kat etmem gereken upuzun yollar bulunmakta...

Yaptığımız işlerden gelen paralarla bankada bayağı bir meblağ birikiyor. Lakin Sedat, payı yüzde on beş olmasına rağmen o kadar çok, öylesine düzensiz para çekiyor ki içeriye sürekli borçlu görünüyor. Bense zaruri ihtiyaçlarımın dışında mümkün olduğunca para harcamamaya çalışıyorum. Tam anlamıyla tasarruftayım. Elbette bir amacım var. Öncelikle bir fabrika arsası almayı, ileride maddi durumum elverdiğinde de üzerine bir bina kondurmayı düşünüyorum.

Bankada otuz milyon lira birikmiş. İyi para, rüyada görsem inanmam ama bu gerçek. Elimizde işlerimiz de var, gelmesini beklediğimiz paralar da...

Bir hafta sonu eşime "Hadi arsa bakmaya gidiyoruz." diyorum. Kadın şaşkın, soruyor:

"Ne arsası? Nereden çıktı şimdi bu?"

Yolda açıklıyorum nedenini. Küçükçekmece'den itibaren sanayi kesimlerini gezmeye başlıyoruz. Fakat fiyatlar ateş pahası. Benim gözüme çok görünen para, duyduğum fiyatların yanında soğan cücüğü gibi kalıyor. Daha uzaklara gidiyor, Hadımköy'ü de karış karış geziyorum. Benimle birlikte dolaşmaktan eşim de helâk oluyor. Görüyorum ki cebimdeki paraya uyan bir yer bulabilmem mümkün değil. Canım sıkılıyor. İçimdeki yine isyanda:

"Zaten bugüne dek ne zaman ki bir şey almaya kalksan ya boyun yetmez ya adımların... Kısmetten ziyade olmuyor, görüyorsun işte. Bari paranı başka türlü değerlendirmeyi düşünsen..."

Düşüneyim de ne düşüneyim. Nasıl değerlendireceğim ki? Ev almaya kalksam daireler ateş pahası. Ama yine de bir gezip görmeye değer galiba. İçimdeki doğru söylüyor. Gidip kendime bir daire bakacağım.

Yıllar önce orkestra arkadaşlarımdan biri olan Cengiz, beni Kadıköy Göztepe'deki evine davet etmişti. O gün âdeta büyülenmiştim. Göztepe'nin sokaklarına, evlerinin mimarisine bayılmıştım. Her yer yemyeşildi. Sokakları ise sessiz ve sakin... Yürürken tatlı esen rüzgâr eşliğinde; gökyüzünün mavisini, ağaçların arasından bembeyaz, pamuk gibi bulutları izlemiştim. Çok etkilenmiş, içimden 'günün birinde param olsa da buralardan bir daire alsam' diye geçirmiştim.

Bir hafta sonu... Bu defa bahar değil, soğuk bir kış günü... Eşimle birlikteyiz ve Göztepe sokaklarında daire arıyoruz. Tam aradığımız gibi olmasa da birkaç yeri gezip inceliyor, akşamüstü kararımızı veriyoruz. Rıdvanpaşa Caddesi'nde, temeli henüz atılmış bir apartmanın 5. Katına talibiz. Fiyatı iyi, daha doğrusu bize uygun. Üstelik on iki ay vadeli. Hemen anlaşmayı yapıyoruz. Şayet sözlerinde dururlarsa daire altı ayda teslim edilecek. Bu da demek oluyor ki bir süre sonra Göztepeli olacağız.

Günler, göz açıp kapayıncaya kadar geçiyor. Altı ayda teslim edemiyorlar ama dokuzuncu ayın başında "Buyurun anahtarınızı." diyorlar. Evet, artık Göztepeliyiz. Ne var ki iş yerim Topçular'da, yani buraya bayağı uzak ama bu benim tercihim. "Gülü seven dikenine katlanır." misali şu saatten sonra yapacak bir şeyim yok.

Eşyaların pek çoğunu yeniliyor, eski evimizden çok az eşya getiriyoruz. Keyfimize diyecek yok. Üç oda, bir salon, koca bir ev. Çocuklar, iki katlı bir ranzada yatıyor, biz ise kendimize ait geniş bir odada. Güzel bir balkonumuz var. Hemen kapattırıp kış bahçesi yapıyoruz. Manzaramız da şahane zira hemen önümüzde kocaman, yemyeşil çiçeklerle dolu bir bahçeye sahip, eski bir konak bulunmakta. İçinde barındırdığı apartman boyundaki çamlar, kim bilir kaç yaşındadır? Ha! Bu arada balkonumuzdan az da olsa deniz de görünmekte. En güzel tarafı da kaloriferli olması... Böylelikle artık kömür almaya, onu kırmak için kendimizi yormaya gerek kalmıyor.

Taşındığımızda ilk işlerimizden biri de büyük oğlumu okula yazdırmak oluyor. Küçüğü ise henüz üç yaşında... Onun okula gitmesine daha çok zaman var.

Bu arada kendime bir de araba alıyorum, daha doğrusu yeniliyorum. Bu arabayı; geçmiş yıllarda, Almanya'da çalışan, Türkiye'ye tatile gelen bazı yurttaşlarımızın altında görmüş, gıpta etmiştim. İşte şimdi o arabadan bir tane ediniyorum. Hem de sıfır model... Ne var ki artık bu marka ülkemizde üretiliyor ve onu bir gazetenin kampanyasından yirmi dört ay vade ile alıyorum. Bu arada ehliyeti olduğu için eski arabamı eşime veriyorum. O şimdi daha da mutlu, artık onun da bir arabası var.

Ancak çok geçmeden yaptığım işin pek de akıl karı olmadığını düşünmeye başlıyorum. Çünkü iş yerim Bayrampaşa'da, yani Avrupa yakasında; evim ise Göztepe'de, yani Anadolu

yakasında... Neyse ki ikinci bir köprü yapıldı da ben daha çok o yolu kullanıyorum. Gerçi yol biraz uzuyor ama tenha... Böylelikle hızlı gidip işime zamanında varabiliyorum.

Yazlık Ev

Yine karşı karşıyayız Oktay'la. Hem de yine bir zamanlar karşılaştığımız kurumun ihalesinde. Ne var ki bu defaki makine İstanbul için değil, Gaziantep'teki fabrikaları içinmiş. Bu bugüne dek yapmadığımız, resmini sadece kataloglarda görebildiğim bir makine. Yüksek kapasiteli, değişik bir sistem... Hemen sağı solu araştırmaya başlıyorum. Sağ olsun Canip Bey, bu konuda da yardımcı oluyor. Hani Mecidiyeköy'deki fabrikanın imalat şefi olan var ya, işte o zat... Bir İtalyan makinesinin bakım kataloğunun fotokopilerini veriyor. Benim gibi bir adamın esinlenmesi için bunlar fazlasıyla yeter.

Oktay arıyor bir gün... Ben de bekliyordum zaten... Katılıp katılmayacağımı soruyor:

"Henüz ihale tarihine on beş gün var." diyorum.

Onu sormadım, katılıp katılmayacağını soruyorum."

"Elbette katılacağım." diyorum. Nedense şaşıyor beyefendi. Kendine göre de konuşuyor:

"Bu makineyi bilmezsin ki. Şimdiye dek ne görmüşündür ne de sende projesi vardır."

Kızıyorum ama bildiğimden ve gerekli alt yapıyı hazırladığımdan haberi olmasın diye sadece gerekeni söylüyorum:

"Sen öyle zannet. Beni tanımıyorsun galiba. Bugüne kadar tanımadıysan da söyleyecek sözüm yok."

Gene para teklif ediyor "Sen ihaleye girme! İşin bedelinin yüzde onunu sana vereyim." diyor. Düşünüyorum, hiç de fena

para değil. Hem de hiç riske girmeden. Üstelik taş atıp kolum da yorulmayacak.

İçimdeki anında müdahale ediyor:

"Hani seni tanımasam, bunu aklından geçirmeni bile yadırgarım ama biliyorum ki böyle bir şeye ne temayülün olur ne de tenezzül edersin."

Ne de güzel tanıyor beni. Yapabilir miyim? Elbette yapamam. Yapmam da zaten! Yıllardır gazetede okur, ihaleye fesat karıştıranlara kızardım. Şimdi de ben mi yapacağım? Allah korusun, yazdıysa bozsun' Tamam, daha önce Oktay'la bir anlaşma yapmıştık ama o ihalede sadece ikimiz vardık ve ben zaten Oktay'ın yapacağı fiyatın çok altına inerek bir nebze de olsa kuruma fayda sağlamıştım.

"Şu andan sonra bu tip işlerde, asla seninle birlik içinde olmak istemiyorum." diyorum Oktay'a "Bugüne dek birlikte yapmaya kalktığımız her işte bir yamukluk yaptın. Artık sen yoluna git, ben de yoluma. Tasalanma! Nasip kiminse onun olur. Sonrasında da Hodri meydan zaten..."

Sinir oluyor Oktay. Ancak ben kararlıyım ve artık çok daha dikkatliyim. Ayrıca tüm ihaleleri de titizlikle takip etmekteyim. En ince detayları inceleyip kılı kırk yararak teklifi gönderiyorum.

Ve o gün geliyor, o güzel gün ...

Bu iş de ben de kalmış, yani ihaleyi ben almışım. Hem de oldukça iyi bir fiyata. "İyi fiyat" derken, tabii ki benim için iyi fiyat. Sonradan öğreniyorum ki Oktay'ın fiyatı, benim fiyatımdan yüzde otuz daha fazlaymış. Bu durumda ihaleyi yine hak ederek, devleti kara sokarak almış oluyorum.

Bu yapacağımız değişik, farklı bir makine. Oturup her bir parçayı tek tek resimliyor, özenle imalata sokuyorum. Ortaya çıkması dört ay sürüyor ama sonuç harika. Görünüşü

fevkalade, çalışması da öyle... Sedat, Gaziantep'e gidiyor ve kuruyor. Bir müddet sonra da parası geliyor.

Bu defa daha çok param var bankada. Yine fabrika arsası almaya hevesleniyorum ama ne gezer! Geçen arayışımın üzerinden henüz bir sene geçmemesine rağmen fiyatlar ikiye katlamış. Hatta bazı yerlerde ikiye-üçe... İçimdeki yine isyanlarda:

"Şu hâle bak ya! Sen bir yerlerini yırt, gece gündüz çalışıp demir parçalarıyla uğraş, insanlarla mücadele et. "Biraz para kazanayım da kendime bir yer yapıp başımı sokayım." diye eline geçen paraya bin düğüm at. Öte yandan adam hiçbir iş yapmasın ama toprağı durduk yerde ikiye üçe katlansın. Olacak iş mi? Senin gibi özveriyle çalışanlara, ülke ekonomisine katkıda bulunanlara reva mı bu? Örneğin Gaziantep'teki makineye sen ya da Oktay talip olmasaydınız ne yapacaklardı? Gidip dışarıdan getirecekler, dünya kadar paramızı dışarıya ödeyeceklerdi. Ancak senin elinden ne gelir ki? Maalesef bu ülkede üreten değil, yan gelip yatarak toprağının değerlenmesini bekleyenler kazançlı çıkıyor."

Küçükken haminnemden sıklıkla duyduğum bir söz vardı. Rahmetli yeri geldiğinde hemen söyleyiverirdi. Ben de içimdeki için söylüyorum aynı sözü.

"Doğru söze hacı emmin ne desin?"

Gerçekten de ülkemizde üretenin değeri pek bilinmiyor, hatta hiç bilinmiyor...

Güzel bir pazar günü... Hanımla birlikte gezmedeyiz. Çocuklar da yanımızda... Yeni arabamızla işe gidiş gelişimin dışında daha doğru dürüst uzun bir yol yapmamışız. "Fırsat bu fırsat" diyerek Kumburgaz'a, oradan Silivri'ye yöneliyor, sonrasında kendimi Gümüşyaka'da buluyorum. Burayı beğenirim,

zira geçen kış Tekirdağ'daki içki fabrikasına gidip gelirken hep buradan geçmiştim. Yolun sağına soluna yapılan iki katlı villalar çok hoşuma gitmişti. Onları her gördüğümde "Günün birinde şayet param olursa burada bir ev bakabilirim." diye düşünmüştüm. Aklıma o günler geliyor, heyecan duyuyorum. Gördüğüm bir ilan beni daha da heyecanlandırıyor.

"İnşaata hazır ruhsatlı arsalar."

Bir emlak ofisinin camına asılmış bu yazı dikkatimi çekiyor. Çünkü bugüne dek ne zaman ki bir arsa işine girdiysem gördüm ki inşaat izni yok. Girip soruyorum, ofisteki adam "Aldığınız takdirde isterseniz yarın kazmayı vurabilirsiniz, yüzde otuz imar hakkınız var." diyor. Eşime soruyorum, cevabı âdeta sorumluluktan kaçar gibi.

"Sen bilirsin."

"Pekiyi, o zaman." deyip adamdan yeri göstermesini istiyorum. Gittiğimiz yer, köyün bir buçuk kilometre aşağısında yolun sağında bir yer.

"Yolun solunda, yani deniz kenarında bir yeriniz yok mu?" diyor eşim. Adam kendinden emin cevaplıyor:

"Orada belki tek tük olabilir ama fiyatları buradakilerin üç dört mislidir, üstelik oradaki toprağın kayma riski vardır."

Eşim sorduğuna pişman oluyor. Birlikte karar veriyoruz ve bir parseli almak için emlakçıyla sözleşiyoruz. Bir hafta sonra yanlarına gelip tapu işlerini hallederken kendilerinin aynı zamanda inşaat da yaptıklarını söylüyorlar. Hemen iki katlı bir evin takribi maliyetini soruyorum. Söyledikleri fiyat oldukça cazip... Hâlbuki bazı evlere baktığımızda görüyorum ki fiyatların yanına yaklaşılacak gibi değil.

Yolunu yordamını sorup öğreniyor, sonrasında prensipte anlaşıp bana bir mimar göndermesini istiyorum. Ben de o arada hayal ettiğim evin en ufak detayına kadar eskizini çizip

hazırlıyor, geldiğinde mimarın önüne koyuyorum. Gördüğünde şaşırıyor "Bunu siz mi çizdiniz?" diyor. İçimdeki ise hemen konuşmaya başlıyor:

"O çizdi elbette. Niçin şaşırıyorsun ki? Bunca yıl okuyup okul sıralarında boşuna mı dirsek çürüttü? Yapacak tabii ki. Aslında çok daha iyisini yapardı da o zaman size iş kalmaz diye düşünüp yapmadı(!)"

İçimdeki bu defa güldürüyor beni. Söylediğime şaşırsa da mimarın hoşuna gidiyor. Projeyi çizip onaylatması bir ayı bulmuyor ve ardından hemen inşaatına başlıyoruz. İnşaatı yapacak olan kişi, arsayı aldığım firmanın sahibi. Ne var ki bazı aksilikler çıkmıyor değil. Arsamızın içindeki elektrik direklerinin kaldırılması gerekiyor ve bu da süreyi uzatıyor.

İşlerimin yoğunluğundan zaman bulup da gittiğimde inşaatın yükseldiğini görmek, bana müthiş keyif veriyor. Nihayet kabasını bitirip teslim ediyorlar. İş artık kapıları, pencereleri yaptırmaya kalıyor. Göztepe'de oturan arkadaşım Cengiz tavsiyede bulunuyor:

"Bizim Recep, Bursa'da bir kereste deposunda müdürlük yapıyor, onunla bir konuşsana. Eminim ki sana bu konuda yardımcı olur veya yol gösterir.

Dediğini yapıyor, bir cumartesi günü hanımla birlikte Bursa'ya gidiyorum. Sağ olsun Recep bizi ağırlıyor ve yaptığımız sohbetin ardından bazı önerilerde bulunup bizi birkaç ustayla tanıştırıyor. Ancak esas görmemizi istediği usta İstanbul'a gitmişmiş. Bu aradaki zamanı değerlendirmemiz için "Gelin sizi Mudanya'ya götüreyim." diyor. Geziyoruz, yemek yiyoruz, sonrasında da "Bana bir dakika müsaade edin." diyerek arabayı bir zeytin kooperatifinin mağazası önünde durduruyor ve az sonra elinde poşetlerle çıkıyor. Soruyorum Recep'e.

"Alışveriş yaptın galiba?"

"Evet, evim için zeytin aldım." diyerek başlıyor anlatmaya:

"Sorma arkadaşım!" diyor. "Ben zeytini pek sevmezdim. Masamda olsa da olurdu olmasa da. Fakat Bursa'ya geldiğimden beri nasıl müptelası oldum bilemezsin. Her sabah kahvaltıda en az yüz gram yiyorumdur inan. Hatta bazen öğle yemeğini bile zeytinle idare ettiğim oluyor."

Garipsiyorum... Zeytini öyle bir anlatıyor ki sanki onun bahsettiği benim bildiğim zeytin değil. Meraklanıp soruyorum:

"Senin yediğin zeytin, bizim bildiğimiz zeytin değil mi?"

"Evet ama bundan yemiş olduğunuzu sanmıyorum." diyor. "Buna 'süper zeytin' diyorlar. Öncelikle çok iri, öküzgözü gibi bir şey... Bir de eve gittiğimde onları bir saat kadar ılık suda tutuyorum, o zaman daha da irileşiyorlar. Sabah kahvaltıda tabağa koyup üzerine yarım limon, biraz da zeytinyağı gezdirdim mi tadı daha da güzelleşiyor. Vallahi Buğra şimdi sana anlatırken canım istedi." diyor.

Kendisini bırak, benim de canım çekti. Ancak bu arada Mudanya'dan da epey uzaklaşıyoruz.

"Sadece Mudanya'da mı satılıyor bu zeytin?" diye soruyorum.

"Yok! Bursa'da da bayii var. Zaten şimdi yakınına gidiyoruz. İstersen oradan alabilirsin." diyor. Böylelikle önerisine uyup Bursa'nın içine giriyor ve bizim ustaya uğramadan önce bayiye gidip kilolarca zeytin alıyorum.

Tanıştığımız usta temiz yüzlü, efendi görünümlü bir genç. Bizi evine davet ediyor, karısı çay ikram ediyor. Yeni evlenmişler, henüz birkaç aylıklarmış. Dükkânını da yeni açmışmış. Kısa misafirliğimizin ardından bizi atölyeye götürüyor ve mevcut işleri gösteriyor, hoşuma gidiyor. Yaptıkları benim kalite anlayışımla örtüşüyor. Kapıların, pencerelerin metre kare

birim fiyatını öğreniyorum, cazip geliyor ve genci ölçüleri alması için İstanbul'a davet ediyorum.

Birkaç gün sonra geliyor, istediğim özellikleri anlatıyorum, o da ölçüyor, biçiyor, fiyatını söylüyor. Basit bir pazarlık sonucu anlaşıyoruz ve Recep'in sözüne güvenerek istediği avansı veriyorum. Öte yandan Bursa'da çocuğun evine misafir olmuş, çayını içmiştik. Dolayısıyla evini, dükkânını bilmekteyim ve güvenmek durumundayım.

Artık bekleme zamanı... Kapıları ve pencereleri getirip takması için iki ay bekleyeceğim. İki ay uzun bir süre görünüyor ama yapması gereken pencere ve kapı sayısı hiç de az değil. Keşke iki ayda getirip takabilse zira bu sürede bitirebileceğinden bile kuşkum var. Şu an aylardan mart... Tahminimce işin bitmesi haziranı bulur.

Sabırsız bir yapım vardır. Her şey çarçabuk olsun, bitsin isterim. Aradığım bir gün usta, öncelikle kapı ve pencerelerin kör kasasını takacağını söyleyip benden bir an önce evin duvarlarını boyatmamı istiyor. Duyduğum hoşuma gidiyor çünkü inşaat henüz kaba hâliyle duruyor ve ben bir an önce iş bitsin istiyorum. Hemen biriyle anlaşıp binanın dışını mozaik yaptırıyorum. Dediklerine göre evladiyelikmiş, hatta asırlar boyu durur, bir şey olmazmış.

Dışı bitince ustanın dediğini yapıyor, hemen odaları boyatmaya başlıyor, bir taraftan da marley ve seramikleri döşettiriyorum. Artık aylardan hazirandayız. Tüm işlerin bitmesine az bir zaman kaldı. Ne var ki ustayı arıyorum fakat ulaşamıyorum. Bir-iki derken bir hafta boyunca arasam da konuşamıyorum. Belli ki bir sıkıntı var. İşin kötüsü şu an Recep de İstanbul'da ve temmuz ayının on beşine kadar da Bursa'ya gitmeyecekmiş. Ben ise tek başıma gidemem, gitsem de ne evini ne de dükkânını bulabilirim. Recep'le beraber gittiğimizde yolu o tarif etmiş, ben de etrafı izleyip aracı sürmüştüm.

Nihayet temmuz ayı geliyor ve Bursa'ya birlikte gideceğiz. Recep "Ağabey'imi de yanımıza alalım. Bakarsın bir zorluk falan çıkartır, biz de onu polis diye tanıtırız." diyor. Komik geliyor ama kabul ediyorum ve hep birlikte yola koyuluyoruz. Atölyesine gittiğimizde usta bizi görünce âdeta saklanacak delik arıyor, tabii ki bir yere saklanamıyor. Hemen karşısına dikilip soruyorum:

"Usta benim işler nerede? Etrafıma baktım göremedim. Ne zaman getirip takacaksın?"

Gayet rahat bir ifadeyle "Onlar bitti, hazır." diyor. Şaşkınım çünkü beklediğim bir cevap değil. Oysaki ben kem küm edeceğini ve bize bir şey gösteremeyeceğini düşünmekteydim. "Göster o zaman." diyorum. İtiraz etmeden "Tabii ki. Göstereyim; gelin benimle." diyor. Atölyesinin bulunduğu sokakta başka bir dükkâna giriyoruz ve görüyorum ki benim işler boyanmış, paketlenmiş orada durmakta. Soruyorum:

"Madem hazırlar, neden gelip takmıyorsun?"

"Paranın tümünü burada öderseniz getiririm." diyor. Ben ise şaşırıyor "Anlaşmamıza göre getirip takacaksın ve ben de borcum neyse o zaman ödeyeceğim. Seninle böyle bir konuşmamız yoktu ki." diyorum. Konuşmalarımıza Recep'in ağabeyi de şahit oluyor ve çatarcasına konuşuyor ustaya:

"Bak kardeşim, biz bütün işlerimizi bitirdik, seni bekliyoruz. Bir an önce getir tak, yoksa sonrasını sen bilirsin."

Usta o an tırsıp kalıyor. Yardım istercesine Recep'e bakıyor, ardından yanına yaklaşıp "Bir dakika benimle gelir misin ağabey?" diyor. Az sonra da Recep benim yanım gelip bu defa da o beni bir kenara çekiyor ve başlıyor anlatmaya:

"Bu çocuk çok zor durumda kalmış. Paraya çok sıkışmış, on gün içinde evinin altı aylık kirasını ödeyemezse evden ve atölyeden atılacakmış. Bu yüzden öncelikle elindeki işi bitirip

parasını almak, borcunu ödemek istiyormuş. Bizden parasını istemesinin sebebi buymuş. Eğer elindeki işi bitirmesine müsaade edersen o iş biter bitmez senin eve montaja gelecekmiş."

Bunları duyup da müsaade etmemek olur mu? En azından bunu ben yapamam. El mecbur müsaade ediyor, kendisine en kısa zamanda beklediğimizi söylüyor, yanından ayrılıyoruz.

"On beş gün, bir ay, bir buçuk ay." derken, yine Bursa'dan bize intikal eden bir hareket görmüyorum. Bu arada sonbahar geliyor ve yağmurların etkisiyle yaptırdığım boyalar rezil rüsva oluyor.

Recep'i arayıp işlerin akıbetini soruyorum. "Öğrenip seni arayayım." diyor, ertesi gün de açıklıyor olanları:

"Geç kaldığı için hâlâ parayı alamayacağından korkuyormuş, bu yüzden de gelemiyor, yani getirmiyor işleri."

Ne yapmam gerektiğini soruyorum.

"Yapacak tek şey adamın parasını ödemek." diyor. Canım sıkılıyor duyunca, ben de sitemimi Recep'e yapıyorum:

"İyi de Recep ben adama zaten dünya kadar para ödemişim. Üstelik onun yüzünden nasıl bir zarara girdim bilemezsin. Sözüne güvenip evi baştan aşağı boyattım. Kapılar, camlar olmadığı için yazın sıcağından, kışın soğuğundan, yağmurundan duvarlardaki bütün boyalar kalktı. Şimdi hepsini yani tüm duvarları kazıtıp yeniden boyatmam gerek. Başıma nasıl bir iş açıldığını düşünebiliyor musun? Bütün bunların üstüne adam, bir de kalkmış işleri getirmeden parasını istiyor. Bende güven mi bıraktı ki, sözüne itimat edeyim de işini bitirmeden parasını vereyim?"

"Haklısın." diyor Recep. "İnan ben elimden geleni yaptım ama adam 'Nuh diyor peygamber' demiyor. Bence yapacak başka bir şey yok. Adamın parasını verelim de gelsin taksın. Sen de kurtul şu işten, ben de."

Çaresiz 'peki' diyorum. Zira başka seçeneğim yok. Gidip de adamın gırtlağına çökecek değilim ya.

"Yalnız bir şartla." diyorum Recep'e. "Ben parayı sana veririm. Sen de iş bittiğinde ona. Yani yeddi eminlik yapacaksın."

Pek hoşuna gitmiyor ama naçar kabul ediyor.

On gün sonra pencereler, kapılar yerine takılmaya başlıyor ama bu arada adam, yine bize kan kusturuyor.

Yok, efendim kaldığı yer iyi değilmiş. Yok, efendim burada yediği yemekler midesine dokunmuşmuş. Bursa'nın gözünü seveymiş, falan filan... İçimdeki ise bu arada maruz kaldığım vaziyete haklı olarak isyan ediyor.

"Şu hâle bak yahu! Adama parasını fazlasıyla verdin, aralarda istedi gene gıkını çıkarmadın. Geldi, otele yerleştirdin, karnını doyurdun, yine de beğendiremedin. Ben bu insanları anlayamıyorum. Anlayan varsa beri gelsin."

Neyse ki işlerini bitirip gidiyor da ben de rahatlıyorum. Pencereler, kapılar takılınca sıra camlara geliyor ve onları da hallediyorum. Ne var ki evde ve bahçede yapacak daha çok işlerim var. Üç ay içinde hepsi bitiyor ve artık yazlık evim hazır hâle geliyor. Bahara girdik, inşallah yaz başında yerleşiriz diye düşünüyorum.

Kendi kendime kaldığımda bazen yazlık ev yapmak çok mu gerekliydi; ya da senin haddine mi diye düşünmekten kendimi alamıyorum fakat sonrasında kendimi haklı buluyorum. Bundaki en büyük sebep de çocukluğumda yaşadıklarım olsa gerek...

Çocukken denizi çok sevsem de gidebilmemiz pek mümkün değildi. Ancak büyüklerimiz Samatya'daki küçük kumsala götürürse ya da nadir olarak piknik için Kumburgaz'a gidersek orada girebilirdik.

Ne var ki yaz geldiğinde Mükerrem teyzenin kızı Nuran'ın, kasıla kasıla "Biz artık yazlığa gidiyoruz, iki ay orada kalacağız." demesi bugün bile kulağımdadır. Nasıl da özenir, nasıl da gıpta ederdim. "Niçin bizim gidebileceğimiz bir yazlığımız yok." diye sorgular, günlerce hayata küserdim. Yoksulluğumuza mı yoksa bahtsızlığıma mı üzüleceğime, hangisine kızacağıma karar veremezdim. Çoğu zaman kendime göre hayaller kurar, filmlerde yazlık evleri gördüğümde imrenirdim. Delikanlılığa adım attığım günlerde şu an hatırlamadığım biri bana sormuştu:

"Zengin olsan en önce kendine ne alırdın?"

Bugün gibi hatırlarım.

"Yazlık ev alırdım, hem de havuzlu olanından." demiştim. Daha sonraları sorulduğunda ise öncelik sıramın başına oturacağım evi, ardından arabayı, sonrasında yazlık evi, en sonuna ise iş yerini oturtmuştum.

Yazlık eve olan düşkünlüğüm; belki çocukluğumdan kalma bir şey, belki de benim yaşadıklarımı çocuklarımın yaşamalarını istememdendir. Onlar, benim gibi başkalarının çocuklarına imrenmemeli. Onların yazlıklarına gittiğini gördüklerinde arkalarından melül melül bakmamalı. Okullar kapandığında onların bahçesinde oynayacakları, önünden ya da yakınından girebilecekleri denizleri olmalı.

Balcının Makinesi

Elim cebimde, atölyenin kirli camının arasından dışarıyı seyretmekteyim. Aslında anlatmak için kirli sözü yetmez. Şeffaflıktan eser kalmamış, üstünü sis bürümüş sanki. Hatta "Buzlu cama dönüşmüş" demek daha doğrusu belki de. Her ne kadar sitem etsem de temiz tutmak pek mümkün değil. Çünkü bu durum, demir talaşından ve kaynak yapılırken çıkan dumanlardan oluşuyor. Sadece bunlar olsa iyi diyeceğim

ama boya esnasında pulverize olan toz da camlara yapışıyor. Zavallı çıraklar da bunlarla başa çıkamıyor "Ne hâliniz varsa görün." dercesine öylece bırakıyorlar. Ne yapsınlar ki çocuklar? Ustalarının verdiği işle mi yoksa camların temizliğiyle mi uğraşacaklar?

Dalmışım, geleceğe dair düşünceler içindeyim. Telefon çalıyor, dördüncü zil sesinden sonra açıyorum. Arayan Erol isimli bir zat... Benimle görüşmek istiyor, iş yerine davet ediyor. Hemen gelebileceğimi söylüyorum, memnun oluyor. Bir saat sonra yanlarındayım. Görüşmemizi Zincirlikuyu'da, bir villanın kış bahçesinde, çaylarımızı yudumlarken yapıyoruz.

"Biz bal üretiyoruz, adımız da Kristal Petek." diyor Erol Bey. Bugüne dek gelmemiş olmama rağmen burayı anımsıyorum. Çok değil, birkaç sene önce karşılarında bulunan reklam ajansına pistole kompresörü satmıştım. Ayrıca bir zamanlar, küçük ağabeyimin kendisine gençlik kürü uygularken Arı Sütü ile Polen kullandığını ve bunları Zincirlikuyu'da bulunan bir imalathaneden temin ettiğini biliyorum. İşte şimdi ben, bir zamanlar ağabeyimin Kocamustafapaşa'dan üşenmeden kalkıp geldiği yerdeyim.

Güzel mi güzel bir bahçe... Hem de koskocaman... Ağaçların gövdelerine ve boylarına bakılırsa oldukça eski olmalı. Evin yan tarafında iki büyük ıhlamur ağacı görmekteyim. Belli ki zenginler ve mutlaka bir de bahçıvanları var zira bahçe o kadar bakımlı ki rengarenk çiçekleriyle bir parkı andırıyor.

Ben dikkatle etrafı incelerken Erol Bey nazikçe soruyor:

"Çayınızı tazelemelerini ister miydiniz?"

Olur, anlamında başımı sallıyorum.

"Çayınız gelene kadar biz de artık konuya girelim." diyerek başlıyor anlatmaya:

"Telefonda kısaca bahsettiğim gibi biz bal üreten bir firmayız. Ne var ki imalathanemiz pek geniş değil. İşimizi babadan kalma usullerle sürdürüyoruz ama ürünlerimiz son derece güvenli ve doğaldır. Zaten birazdan tanıştıracağım annem, Türkiye'de arıcılıkla bilimsel anlamda uğraşan ilk insanlardan biri, kadın olarak ise ilkidir. Çok kimse arıcılığı ondan öğrenmiştir ve ondan aldığı öğretiyle de Anadolu'nun birçok yerinde işlerini sürdürmektedir."

Anlatılanları ilgiyle dinliyorum. Bu arada arıcılık hakkında da bir şeyler öğreniyorum.

"Çayınız bitti galiba hadi, annemin yanına gidelim." diyor sonrasında Erol Bey. Kalkıp birlikte evin arka tarafına geçiyoruz. Ön taraftan pek belli değil ama arkada oldukça geniş bir yapı var. 'Sundurma' desem hafif 'kâgir yapı' desem ağır kalır. İkisinin arası geniş bir mekân...

İçeriye adımımızı atar atmaz burnuma hoş bir koku geliyor. Çiçek, bal karışımı anlayamadığım bir koku... Koridorda yan yana dizilmiş birkaç buzdolabı var. Birinin kapağını açıp gösteriyor:

"Bunlar arı sütüdür. Soğukta muhafaza ediyoruz, aksi hâlde bozulur. Çok faydalı bir gıdadır."

Raflara dizili, içinde bazıları kum tanesi, bazıları da kırık bulgur büyüklüğünde rengarenk, granül benzeri bir şeylerle dolu kavanozlar görüyorum.

"Nedir bunlar?" diye soruyorum.

"Çiçek polenidir. Arılar çiçek tozlarını almak için çiçekle cebelleşirken bu gördüğünüz toz benzeri şeyler, yani polenler gövdelerine, bacaklarına yapışır, arılar da bunları kovanlarına kadar getirir. Anlayacağınız biz üreticiler kovanlardan sadece bal değil, çiçek tozu da toplarız."

Bir bölümde kehribar sarısı petekleri görünce Erol Bey sormama meydan vermeden anlatmaya başlıyor:

"Bu gördüklerinizin ne olduğunu sanırım biliyorsunuz. Bunlar petektir ama arının yaptığı petek değil, suni petektir. Fakat 'suni petek' dediysem suni bir malzemeden yapıldığını sanmayın, gerçek balmumundan yapılır. Anlayacağınız tam manasıyla doğaldır. Ancak ne üzücüdür ki bunlar varken pek çok üretici hâlâ parafinden yapılmış petekleri kullanıyor ve tabii ki o zaman da balın kalitesini düşüyor."

Erol Bey âdeta brifing veriyor bana. Edindiğim bilgiyle artık neredeyse arıcılık yapabilirim. Ne var ki meraktayım. Telefonda "Bir makine için görüşmek istiyoruz." demişti ama hâlâ ne makinesi olduğu söylenmiyor. Basiretim bağlanmış olacak ki ben de soramıyorum.

Beni bir odaya sokuyor. Nuh nebi zamanından kalma, yer yer kararmış, yer yer de sararmış ahşap bir masa görüyorum. Arkasında ise yüzü buruş buruş, yaşlı bir kadın oturmakta. Kanımca yaşı seksen beşten aşağı değildir. Başını kaldırıp bana "Sen de kimsin?" dercesine bakıyor, Erol Bey de hemen tanıtıyor:

"Hani dün sana bahsetmiştim ya anne. İşte makine yapan firmanın sahibi Buğra Bey... Sağ olsun bir telefonumla hemen kalktı geldi buraya."

"Konuştunuz mu anlaştınız mı bari?" diyor kadın.

Nasıl da derinden gelen boğuk bir ses... Genizden konuşuyor sanki.

"Hayır, henüz konuşmadık. Firmamızı tanıtıyorum. Birazdan imalathaneye geçiyoruz anneciğim, sen merak etme!"

Pek merak etmiş olabileceğini sanmıyorum zira zavallı kadının konuşmaya mecali yok gibi ama yine de işinin başında. Erol Bey yol gösteriyor, geniş bir kapıdan içeriye giriyoruz.

Burası imalathane olmalı. Bir kadın, önündeki kavanozları küçük yarı otomatik bir makineyle dolduruyor. Hemen yan masadaki kişi de kapağını sıkıyor. Bir diğer masadaki dört kişi de kavanozlara etiket yapıştırıyor. Elle etiket yapıştırmak gerçekten zor iş. Etikete tutkalı sür, kavanozdaki yerini ayarla, etrafına bulaştırmadan sıvazla... Üstelik bir tane de değil, kavanozun iki yanına birden etiket yapıştırıyorlar. Yetmiyormuş gibi de etiketin birini büküp kapağın üstüne tutturuyorlar. Yani anlaşılacağı gibi tam bir ömür törpüsü...

"Görüyorsunuz ya işin zorluğunu! İşte bunun için sizi buraya kadar zahmete soktum. Acilen dört işçinin yaptığı işi görecek bir makine istiyorum."

İstemesine istiyor da bizim imal ettiğimiz makineyle olacak iş değil ki bu. Bizimkiler yuvarlak şişeye etiketi sarıp geçiveriyor. Yani şişe dönerek giderken etiket üstüne sarılıyor. Buradaki durum böyle değil ki. İki etiket var ve karşılıklı yapışması gerekiyor. Üstelik iş bununla da bitmiyor. Etiketlerden biri uzun, yapıştığında kavanozdan yukarıda duruyor ve bunun da bükülüp kapak üzerine, hem de tam ortasına yapışması gerekiyor. Kısacası "Aynı anda üç etiket birden yapışıyor." diyebiliriz. Hâlbuki benim bugüne kadar böyle bir makinenin varlığından bile haberim yok. İki taraflı makineleri duymuştum da hiç görmemiştim. Çözemediğim bir mevzu olduğunu görünce içimdeki atılıyor:

"Hâlbuki sen kendini bu konuda yeterli görmeye başlamıştın değil mi? Görüyorsun ki iş yaptığın piyasa çok geniş. Şu ana kadar yaptıklarınla bir şeyler öğrendin ama belli ki henüz bu konuda çok yetersizsin. Ancak bu durumdan da hayıflanma! Daha yolun başındasın. Zaman içinde bilgin artacak. Sen akıllı, zeki bir çocuksun. Her şeyden önce hırslı ve yaratıcısın. Evvel Allah hepsinin altından kalkarsın."

Kalkarım ya, niye kalkmayayım ki? Henüz tecrübem yetersiz ama zaman içinde artacak. Öte yandan işten kaçan bir yapıya sahip değilim. Hatta tam tersine problemlerle boğuşmayı seviyorum. Yani, zoru defetmekten hoşlanıyorum.

Erol Bey "Hadi çardak altına geçip orada konuşalım." diyerek beni kendime getiriyor. Bahçeye çıktığımızda da müsaade isteyip eve giriyor. Ben ise kafamda bir şeyler oluşturuyor, her geçen saniye içinde düşündüklerimi pekiştiriyorum. Artık yapabileceğime inanmaktayım. Adam gelsin söyleyeceğim "Yapabiliriz." diyeceğim.

Erol Bey evden çıktığında görüyorum ki koltuğunun altına broşür, katalog ne varsa doldurmuş. Yanıma gelip hepsini masanın üzerine bırakıyor. Bunların her biri göz alıcı kitapçıklar ve işin ilginci de hiçbiri Türkçe değil.

"Bunları gittiğim yurt dışı fuarlarından toplayıp getirdim." diyor. "Dikkat ederseniz göreceksiniz ki broşürlerin pek çoğu İtalyan'dır. Adamlar bu konuda çok ileri gitmiş, çok yol kat etmiş ama çok da pahalıya satıyorlar."

Sabırla her birinin her sayfasını tek tek inceliyorum ve broşürlerin birinde, Erol Bey'in kavanozun aynısını etiketleyen bir makine resmi görüyorum. Üstelik yanında detayları da mevcut... Ne var ki çok teferruatlı bir sistem, bizi aşar görünüyor. En azından şimdilik... Açıkçası tırsıyorum.

"İşte bu makine bizim işimizi görecek sistem ama dediğim gibi çok pahalı. Yanına yaklaşmak mümkün değil." diyor Erol Bey.

Gözü korkmuş belli ki. Fiyatını sormaya yelteniyor, vazgeçiyorum. Makineler hakkında yaptığımız uzun konuşmanın ardından bana iki-üç gün müsaade etmelerini istiyorum çünkü gidip Sedat'la beyin fırtınası yapmak niyetindeyim.

Atölyeye gittiğimde çıkarıp broşürleri gösteriyorum, Sedat'ın gözleri fincan gibi açılıyor. "Vay be! Ne makineler yapmışlar." diyor. Şaştığı kadar da var. Adamlar gerçekten de bizden fersah fersah ilerideler. Kafamda bir mukayese oluşturmaya çalışırken içimdeki dayanamayıp konuşmaya başlıyor:

"Yediğin herzeye bak şimdi." diyor. "Sen nasıl kendini onlarla mukayese edersin ki? Şayet böyle bir şey yaparsan öncelikle kendine haksızlık etmiş olursun. Sorarım sana: Bu konulara girdiğin kaç yıl oldu? İşe yeni başladığınız günlerde, Şişli'deki ilaç firmasında gördüğün tekli dolum makinesi bile gözüne acayip teknolojik görünmüştü hatırlamıyor musun? Ama sen o günleri çoktan geride bıraktın. Artık senin yaptıkların da yabana atılacak işler değil. Yine hatırlarsan geçenlerde eline İtalyanca bir dergi geçmişti de orada şarap ve zeytinyağı doldurma makineleriyle ilgili resimler görmüştün. Ne yazıyordu altında? Hangi tarihi gösteriyordu? 1915'ti değil mi? Yani senin ataların, Çanakkale'de vatan savunma mücadelesi verirken onlar aynı yıllarda bu makinelerin atalarını imal etmişler, üretimlerinde kullanmışlar. Şimdi sen boşu boşuna kendini onlarla kıyaslayıp da canını sıkma! Eminim ki gün gelecek, sen de onların kalitesinde işler üreteceksin."

Yerden göğe kadar haklı, doğru söylüyor. Tabii ki üreteceğim, eminim bundan. Hem de çok...

Bu arada aklımda bir sürü fikir oluşuyor, Sedat'a anlatıyorum. Onun aklına da yatıyor. Önce kendime göre bir taslak çiziyorum, olacak gibi görünüyor ancak ortaya çıkmadan pek anlaşılacak gibi değil. Teklifimi hazırlayıp Erol Bey'in yanına gidiyor, yapmak istediğimiz sistemi dilim döndüğünce anlatıyorum, hoşuna gidiyor. Güzel tarafı da inanıp yapabileceğimize kani olması ve "Başlayalım o zaman." demesi... Hâlbuki ben bu kadar çabuk karar verebileceklerine hiç ihtimal vermiyordum.

"Hemen karar vermeme şaşırdınız değil mi?" diyor Erol Bey. "Şaşırmayın zira hakkınızda gerekli soruşturmaları yaptım ve referanslarınızı araştırdım. Sizi tanıyan herkes çok memnun ve hatta hemen karşımızdaki ajansın sahibi de geçenlerde sizden sitayişle bahsetti. Bunu duyunca garipsiyorum ve aynı kişiden bahsettiğimizden emin olmak için soruyorum:

'Karşınızdaki ajansın sahibi mi? Yani Enver Bey'den mi bahsediyorsunuz? İyi de o beni hiç görmedi ki, nasıl olabilir bu?'"

Şaşkınım gerçekten. Bahsettiği adamın sahip olduğu ajans, ülkenin en büyük reklam şirketlerinin başında geliyor. Ünlü biri olduğunu duymuştum ama beni tanımış olmasına ihtimal veremiyorum. Olanları yadırgamamın asıl nedeni bu.

"Olur, hem de bal gibi olur." diyor Erol Bey. "Unutmayın ki dünya küçüktür zira kendisi benim yakın dostumdur. Yani Enver Bey'i kastediyorum. Lâf arasında firmanızın adı geçti de kendisi hemen kulak kesilip 'Ha şu çocuğun firması mı? Bizimkiler ondan çok memnunlarmış. Bir zamanlar küçük bir makine mi ne öyle bir şey almışlar, çocuk malına tam anlamıyla sahip çıkmışmış. Zaten ne sattıysa hâlâ da çalışmaktaymış' dedi. Ha sahi! Bir de zamanında hakkınızda Türkiye'ye yakışmayan adam diye de bir söylenti çıkmış. Onu da başka birinden duydum. Anlayacağınız tanıyanlar hakkınızda hep iyi konuştu ve güvenilir olduğunuzu söyledi."

Şaşkınlıktan neredeyse küçük dilimi yutacağım. Dört sene evvel hakkımda söylenenler alakasız, hiç ummadığım bir yerde tekrar önüme geliyor. İçimdeki ise hâlinden son derece memnun, atılıp konuşuyor yine:

"Hani bir söz vardır ya 'namın yürüsün' diye. Yürüsün ama nasıl? Görüyorsun ki o zamanlar yaptığın güzel bir iş yıllar sonra karşına mükâfat olarak çıktı. Demek ki insanlar yaptığından nasıl mutlu oldular ki adın dilden dile dolaşmış. Bunu hiç unutmamalısın ve bundan böyle bu imajını zedeleyecek her hareketten kaçınmalısın Buğra.

İçimdekinin hatırlatmaları âdeta baba nasihati gibi.

"Kaça yapacaktınız, fiyatınız neydi?" deyip elindeki teklif mektubuna bakıyor. Gülümseyerek bir istekte bulunuyor sonrasında Erol Bey:

"Makinenin bedeline 'Yedi milyon beş yüz bin lira' demişsiniz. Gelin şunu düz yapalım, yedi milyona çekelim de hemen başlayalım, ne dersiniz?"

Adam bunu söylerken o kadar sempatik bir tavra bürünüyor ki reddedebilmem imkânsız. Kırabilmem mümkün değil. Çaresizce cevaplıyorum:

"Pekâlâ, dediğiniz olsun."

"Tamam, o hâlde gelin teklifte belirttiğiniz avansınızı hemen takdim edeyim." diyor.

Bugün aklımı kaçırmazsam bir daha da kaçırmam herhâlde. Her şey alıştığımın haricinde sıra dışı bir şekilde ve de yolunda ilerliyor. Bunu yadırgamamak mümkün değil. Erol Bey, eliyle yolu gösterip beni eve davet ediyor, birlikte salona geçiyoruz. Yan odaya gidip elinde bir anahtarla geri geliyor ve salonun köşesine yönelip önünde durduğu kitaplığı kendine doğru çekiyor. Meğer burası derin bir çekmeceymiş ve arkasında çelik bir kasa bulunmaktaymış.

Erol Bey, benim orada olmamdan rahatsızlık duymadan anahtarı sokup birkaç kez çevirdikten sonra kasanın kapısını açıyor. Gördüklerim pek hoşuma gitmiyor zira kendimi adamın mahremine girmiş gibi hissetmekteyim. O da sanki bana ne denli güvendiğini ispat edercesine bu işleri hiç sakınca görmeden benim gözümün önünde yapıyor. Yanıma geldiğinde elindeki koca tomarı bana uzatıyor ve. "Siz avansı yüzde kırk olarak belirtmişsiniz ve üç milyon TL olarak yazmışsınız ama bizim anlaştığımız fiyattan hesapladığımızda iki milyon sekiz yüz bin lira ediyor. Buyurun burada da o kadar var." diyor.

Sen aklıma mukayyet ol Allah'ım. Böylesini ne gördüm ne işittim. Oysaki iş yerimde teklifi hazırlarken içimdeki:

"Sen hevesleniyorsun ama onlar bu işi yaptırmazlar, fiyat yüksek gelir. Bunların günlük imalat sayıları fazla değil ki bu kadar parayı ödesinler." demişti de ben yine de görevimi yapmış olmak için hazırlayıp sunmuştum teklifi. Oysaki şimdi bunların hepsi çürüyor. Adamı ikna etmek için çaba göstermeme bile gerek kalmıyor.

"Bir dakika ben size bu paraları paket yapayım, torbaya koyayım da rahat taşıyın." diyerek de yardımcı oluyor. Arabaya bindiğimde paketi nereye koyacağımı, nerede saklayacağımı şaşırıyorum. Hatta biraz panikliyorum. Çünkü şimdiye dek bu kadar parayı taşımak bir yana, bir arada bile görmemiştim ki! Evet, çek olarak bazı kurumlardan benzer bedeller aldım ama onlar bankadaki hesabıma geçmişti. Oysa şimdiki durum çok farklı... Elimde canlı canlı paralar taşımaktayım.

Cendereye girmiş gibiyim. Benim içim zor günler bunlar. Birçok işimin yanında çift taraflı etiketleme makinesi projesine de soyunmuş bulunmaktayım. Hele ki yuvarlak kavanoza çift taraf etiket için proje hazırlamak çok daha zor. Erol Bey'den aldığım broşürleri inceliyorum. Hepsi de aynı tip makine üretmiş, yani döner tipte...

Hâlbuki ben şişeler bantta ilerlerken yapıştırmayı düşünüyorum. Aslında mizacıma pek uygun değildir ama 'inadım inat' bir vaziyetteyim. Gerçi haksız sayılmam çünkü döner tipi imal etmek çok daha zor ve maliyetli. Üstelik bu konuda hiç tecrübemiz yok.

İki ay sonra makine ortaya çıkıyor, üçüncü ayın sonunda da denemelere başlıyoruz. Her şey yolunda gibi ancak kısa

süre sonra âdeta duvara çarpıyoruz. Makinede basınçlı hava ve vakum sistemi bir arada... Yani emiş ve basınçla itme... Ne yaparsak yapalım, ikisini bir arada barındıramıyoruz. Neler deniyoruz ama olmuyor. Artık kafayı yiyecekken içimdeki bir şey hatırlatıyor:

"Bilmem hatırlıyor musun? Mecidiyeköy'deki fabrikaya iş yapmadan önce sana ellerindeki eski makineyi göstermişlerdi. Üzerinde hem vakum hem de basınçlı hava vardı. Gidip onu incelesen nasıl olur!"

Hatırlıyorum, hatırlamaz olur muyum? Zaten ondan esinlenerek bu tarz makineyle yola çıkmıştım ama işin doğrusu o kısmını detaylı incelememiştim. İçimdekinin sözünü dinleyip hemen atlayıp gidiyor ve Canip Bey'e derdimi anlatıyorum. Sağ olsun ilgilendiği gibi Hikmet Usta'yı da yanıma verip benimle alakadar olmasını istiyor. Makineyi müsait bir anında durdurup bizi ilgilendiren bölüme bakıyoruz. Ancak ne ilginçtir ki durumu anlamamız on saniye bile sürmüyor. Aynı anda Sedat'la kafalarımızı kaldırıp bakışıyoruz. Benim yüzümdeki nasıldı bilmiyorum ama Sedat'ın yüzündeki ifade sanki "Biz bunu nasıl düşünemedik?" diyor. Ben ise "Hangi taş büyük, onu gösterin de kafamı vurayım." der gibiyim. Günlerdir meğer nasıl da beyhude bir çırpınış içindeymişiz. İkimiz de ne denli gereksiz ve zor yöntemlere kafa yormuşuz. Meselenin çözümü hemen yanı başımızdaki sokaktayken biz gitmiş, New York sokaklarında ya da Chicago sokaklarında aramışız âdeta. Yani bu derece benzer bir durumdayız.

Yapmamız gereken birkaç parçayı hazırlayıp makine üzerine takıyoruz. İki gün sonra da sorunu hallediyoruz ancak ben pek mutlu değilim. Makine istediğim gibi olmuyor çünkü alelade birinin çalıştıracağı gibi basit değil. Başına ancak Sedat ya da Nedret Usta gibi biri geçecek ki randımanlı çalışsın, aksi hâlde çok zor. Öte yandan Kristal Petek'in ellerinde böyle

becerikli adamları yok. Oysaki benim mantığıma göre başına ne tip adam geçerse geçsin, o makine çalışabilmeli.

Ayrıca kendime öğretip uygulatmak istediğim bir de felsefem var.

"Yaptığın makine öylesine sade olmalıdır ki aptal bir insan bile çalıştırabilmelidir."

Oysaki bu makine hiç de öyle değil. Benim ustalarım bile çalıştırmakta, ayarlamakta zorlanmaktalar.

İyi de şimdi ne yapacağım? Makine bitmiş ama o bize bakmakta biz de ona. "Hadi artık beni alın da sahibime götürün." der gibi bir hâli var. Lakin hiç rahat değilim, çok huzursuzum. Ne yapacağımı düşündüğüm birkaç günün ardından ani bir kararla gidip Erol Bey'in karşısına geçiyorum. Kendisi gerçekten çok efendi, çok naif bir insan...

"Buraya size bir öneride bulunmak için geldim ve hoşgörünüze sığınarak kabul etmenizi rica ediyorum." diyerek yaptığım girizgâhtan sonra devam ediyorum:

"Makineniz bitti, gayet güzel çalışmakta ancak benim içim hiç rahat değil. Sebebi de makinedeki ayarların zorluğu. Gördüğüm kadarıyla elinizdeki elemanların bu sistemi çalıştırabilmesi bana pek mümkünmüş gibi görünmüyor. Çok zorlanacaklar ve size de sıklıkla şikâyet gelecek. Biliyorum biraz geç kaldım ama inanın kârlı çıkan siz olacaksınız. Ben şimdi size şunu öneriyorum: Bana verdiğiniz broşürdeki rotatif tip İtalyan makinenin aynısını yapalım, sizden de az bir fark isteyelim."

Bir an irkiliyor adam. Sonrasında da kısa bir süre duraksıyor:

"Ama o makine çok pahalı bir sistem." diyor. "Siz kaça yapacaksınız, ne kadar fark isteyeceksiniz?"

Ben ise geçen sürede gerekli araştırmamı yaptığımdan hazırlıklıyım. Hemen başlıyorum anlatmaya:

"Muhakkak ki biliyorsunuzdur. O makinelerin en ucuzu olan altı kafalısının fiyatı yirmi iki milyon lira. Sekiz kafalısı ise yirmi beş milyondan başlayıp özelliğine göre daha yukarılara çıkıyor. Oysaki ben size aynı makineyi, yani sekiz kafalısını yapmayı taahhüt ediyorum ve fark olarak da sadece dört milyon lira istiyorum. Bu durumda siz, makineyi yurt dışındaki fiyatının yarısına alacaksınız. İnanın kârlı çıkan siz olacaksınız. Sadece makinenizi biraz daha geç alacaksınız. İşin zararını ben çekeceğim çünkü size yaptığımız makine elimde kalacak ve onu başka bir yere satamayacağım için söküp parçalayacağım. Bazı parçalarını kullanabilirsem ne âlâ... Aksi hâlde tümüyle zarar edeceğim. Biliyorum bu sizi ilgilendirmez. Siz haklı olarak konuştuğumuz fiyata işinizin hallolmasını istersiniz ancak ben sizin zor duruma düşmenizi, ustalarla uğraşmanızı istemediğim için böyle bir öneride bulunuyorum. Kabul ettiğiniz takdirde inanın yurt dışından alınmış gibi kaliteli bir makinenin sahibi olacaksınız."

Erol Bey'in yüzünde "Ne yapsam?" dercesine bir tereddüt ifadesi beliriyor. Rahatlatmam gerek. Hemen atağımı yapıyorum:

"Ama şunu da söyleyeyim ki şu an sizden para istemeyeceğim. İlk ödediğinizi tümünün avansı kabul edip işi kendi imkânlarımla halledeceğim. Yani bundan sonrası benim sorunum ve de takdir sizin..."

Vallahi helal olsun adama. Bir sözümle ikna oluyor.

"Bu işe size güvenerek girdik, anladığım kadarıyla yine güvenmek zorundayız. Bu arada üç ay bekledik, üç ay daha bekleriz ne olacak ki ucunda ölüm yok ya." diyor.

Erol Bey'den broşürleri aldığım günden beri makinelerin resimlerini incelemekte, neredeyse her tarafını çözmüş bulunmaktayım. Çok da hevesliyim zira böyle bir makineyi Türkiye'de ilk yapan ben olacağım.

Hemen imalatına başlıyor, her parçasını özene bezene yapıyoruz ve üç aya kalmadan da makine ortaya çıkıyor. Artık iş çalıştırmaya ve performansını denemeye kalıyor. Ancak bu arada aklıma bir şey geliyor. Yirmi-yirmi beş gün sonra Hilton Oteli'nin altındaki salonda fuar açılacak. Sedat'la konuşuyorum ve fuara girmeye karar veriyoruz. Katılmak az paraya mal olmayacak ama değeceğini düşünüyoruz çünkü aldığımız duyumlara göre Oktay, fuara katıldığından beri başını işten kaşıyamaz durumdaymış. Hem zaten rakip de değil miyiz? O hâlde bu arenada biz de olmalıyız.

Makine bitiyor ancak ufak tefek eksiklikler ve düzeltilmesi gereken noktalar bulunmakta. Ne var ki o işlere giriştiğimiz takdirde fuara yetiştiremeyiz. Karar vermemiz gerekiyor ve veriyoruz. Performans gösterisi yapmayacağız, makineyi boş olarak çalıştıracağız. Eminim ki makinemiz bu hâliyle de ilgi çekecek. Çünkü fevkalade bir işçilik yaptığımızı düşünüyorum. Özellikle makinenin paslanmaz kısımlarını özel bir teknikle matlaştırıyoruz ve bugüne dek ben Türkiye'de bu şekilde bir uygulama görmedim. Ayrıca makinemizin alışılagelmişin dışında bir estetiğe sahip olduğuna da eminim.

Günü geliyor ve makineyi fuara götürüyoruz. Alandaki kamyonlar, üzerlerindeki makineleri indirmek için sıra beklemekteler. İndirme ve stantlara yerleştirme işlemini sadece bir forklift yapıyor ve nihayet sıra bize geliyor. Heyecanlı, son derece de dikkatliyiz. Makineyi lacivert renkli bir örtüyle sarmışız, en ufak bir noktası bile görünmüyor. Forkliftle birlikte standa doğru yürürken birden Oktay'ın yanımda belirdiğini görüyorum.

"Oo! Hayırlı olsun." diyor. "Demek artık sen de fuara katılıyorsun. Hangi makineyi koyuyorsun bakalım?"

"Sabret! Açılınca görürsün." diyorum.

Meraklanıyor haspam. Oysaki ben insanların makineyi standa yerleştirip etrafını düzenledikten sonra görmesini istiyorum. Oktay, makinenin karşısından ayrılmıyor, örtüsünü açmamızı bekliyor. Bizim ise kaybedecek zamanımız yok. Makineyi yerine yerleştireceğiz ve duvardaki dekorları hazırlayacağız. Bakıyorum ki beyefendinin ayrılacağı yok, adamlarıma "Açın!" diyorum.

O an karşılaştığım manzara ömür boyu aklımdan çıkmaz herhâlde. Oktay'ın suratı renkten renge giriyor, suratında her saniye farklı mimikler hâsıl oluyor. Bir süre ses çıkarmadan yarı hayranlık, yarı kıskançlık içeren bir ifadeyle seyrediyor, sonrasında yüzüne yapışıp kalan karanlık bir mimikle sırtını dönüp oradan uzaklaşıyor. Beklediğim de buydu ve bu benim için bir sürpriz değil.

Sabah saat on civarı fuarın kapıları açılıyor, insanlar içeriye girmeye başlıyor. Standımızın önüne gelenler çakılıp kalıyor ve kendilerini makineyi izlemekten alıkoyamıyorlar. Erol Bey'i bekliyorum; zira onun göstereceği tepkiyi merak etmekteyim çünkü o, bu makinenin İtalyan versiyonunu görmüş biri ve onun değerlendirmesi benim için çok önemli.

"Oo, ne yaptınız siz Buğra Bey? Bu makineyi İtalya'dan mı getirttiniz yoksa?"

Erol Bey'in ağzından çıkan sözler bunlar. Ve de benim için çok önemli, hatta hayati bir mesele. Belki de geleceğimiz bununla birlikte şekillenecek. Erol Bey, hâlâ inanmakta zorluk çektiğini söylüyor ve ne zaman teslim edeceğimizi soruyor. Ufak tefek birkaç eksiği olduğunu onları halleder halletmez götürüp kuracağımızı söylüyorum.

Makinemiz umduğumun çok üstünde ilgi görüyor. Bunun nedeni de makinenin kompakt görünümü, kaliteli işçiliği ve hoş estetiği olsa gerek. Birçok kimseye makineyi burada imal ettiğimizi, yurt dışından getirmediğimizi anlatmak zorunda kalıyorum. Bu arada da çok ilginç anlar yaşıyorum.

Bir baba ve yanında da oğlu... Çocuğun yaşı on dört civarında olmalı. Birlikte standımıza doğru yürümekteler. Ben ise standın duvarına yaslanmış onları izlemekteyim. Önünde durup dikkatle makineyi incelerlerken baba oğluna dönüyor ve "Bak oğlum görüyor musun?" diyor. "Kapıdan girdiğimizden beri onlarca makine gördük. İşte onlar yerli malıydı, yani hepsi ülkemizde yapılmışlar. Oysa şimdi bir de buna bak. Aralarındaki kalite farkını anlayabiliyor musun? İşte gavur yaptı mı böyle yapıyor. Görüyorsun her şeyiyle bizimkilerden fersah fersah üstün. Şimdi eğil etiketine bak, üzerinde ya 'Made in Germany' ya da 'Made in Italian' yazıyordur."

Çocuk babasının dediğini yapıyor ve eğilip makinenin sağ alt köşesindeki etiketin üstünde yazanları okuyor. Fakat yüzünde bir şaşkınlık ifadesi var. Babasına dönüp gördüğünü dile getiriyor:

"Ama baba bunun üzerinde Türkçe; Eyüp-Topçular yazıyor."

Baba kendinden emin, çocuğunu ikaz ediyor:

"Olur mu öyle şey oğlum? İyice bak, dikkatli oku!"

Çocuk bu defa parmağını etiketin üzerinde gezdirerek sesli okuyor:

"E&B Makine Sanayi Demirkapı Cad. Eyüp/ Topçular."

Ben ise baba oğul arasındaki diyalogu dikkatle ve film seyreder gibi izlemekteyim. Adam şaşkın, bir taraftan da oğluna hâlâ bir şeyleri ispat etme çabasında.

"Oradaki adres, bu makinenin ihracatçısının yani Türkiye distribütörünün adresidir. Bak şimdi benim haklı olduğumu anlayacaksın." diyor ve yanıma gelip soruyor:

"Bu makineyi hangi ülkeden ithal ediyorsunuz?"

"Hiçbir ülkeden! Burada imal ediyoruz. Tamamen Türk malı, yani kendi imalatımız."

"Adam dumura uğramış vaziyette. Belli ki oğluna nasıl izah edeceğinin hesabını yapıyor. Neyse ki arif adammış, sonunda oğluna dönüyor ve "Yanılmışım oğlum, Türk malıymış." diyor. Ardından da bana dönüp tebrik ediyor. Gururluyum ve anlıyorum ki doğru yoldayım. Fuar boyunca özellikle estetik ve işçilik anlayışımızla birçok kimseden methiye duyuyorum. Hatta bazı katılımcılar, kendi aralarında bir seçim yaptıklarını ve bizim makinemizi fuarın en güzel makinesi olarak seçtiklerini söylüyorlar.

Fuarda bal üretenden, turşu üretenine, temizlik ürününden, ilaç üretene kadar birçok yeni firmayla tanışıyoruz. Oysaki bu durumda hâlimden memnun olacağıma tersine sıkıntılıyım. Zira makinemizin kalitesini beğenip de bizimle temas kuran herkes, ağız birliği yapmış gibi aynı soruyu sormakta:

"Fabrikanız nerede?"

Soranlara "Sanırım 'Atölyeniz nerede?' diyecektiniz, herhâlde diliniz sürçmüş olmalı." diyesim geliyor ama diyemiyorum. Oysa bilmiyorlar ki fabrikamız toplamda seksen metrelik bir yer, yani küçücük bir atölye...

Ne var ki insanların sorduğu bu soru, üzdüğü kadar da hırslandırıyor beni. İçimdeki de benden farklı değil.

"İnsanların yaptığını görüyorsun değil mi? Bu denli kaliteli bir iş onlara göre demek ki ancak bir fabrikada yapılır. Belki de kendilerine göre haklılar. Büyük bir ihtimalle şimdiye dek atölyelerde yapılan işlerden tatmin olamamışlar.

Bu durumda yapman gereken bir şey var. Bundan sonraki birinci amacın, bir fabrika binası yapmak olacak. Ve eminim ki sen bunu başaracaksın."

Evet, içimdekinin dediği gibi bugünden sonra artık birinci hedefim bir fabrika binası inşa etmek. Ve ben bu hayali gerçekleştirmek için elimden gelen çabayı göstereceğim.

İçimdeki bir kez daha beni gaza getiriyor:

"Başarırsın Buğra, sen de başarırsın!.."

Ancak ne zaman böylesine büyük bir işe kalkışabilirim bilmiyorum. Lakin bunu gerçekleştirmek için doğru yoldan ayrılmamak koşuluyla ne gerekiyorsa yapacağım ve eminim ki bunu başaracağım.

İşçi Problemleri

Fuarda ne büyük keramet varmış meğer. Her Allah'ın günü birkaç kişi arıyor, iş yerimizi görmek, firmamızı tanımak istediğini söylüyor. İki günde bir misafir ağırlıyoruz, atölye hiç boş kalmıyor maşallah. Ancak ben bu durumdan pek hoşnut değilim. Yerimi görmelerini istemediğimden görüşmeleri onların yerlerinde yapmayı tercih ediyorum. Oysaki atölyem kötü değil, hele ki utanılası hiç değil ama "Fabrikanız nerede?" sorusu maalesef ben de bir kompleks yaratmış durumda.

İşlerimiz yoğun, siparişleri yetiştirmekte zorlanıyoruz. Tabii ki bu durumda personel sayımızı da arttırıyoruz. Bu arada çırağımız Burak da küçük yaşına rağmen gözümde neredeyse kalfa seviyesine erişiyor. Çok kabiliyetli, çalışkan ve azimli bir çocuk, üstelik cabbar, hiçbir iş gözünde büyümüyor. Sözde Serdar'a yardımcı olsun diye almıştık ama merakıyla, hırsıyla kısa zamanda onun çok önüne geçiyor ve böylelikle benim gözümde geleceğin ustası olma yolunda ilerliyor. Tabii ki benim ona bu gözle bakmamı sağlayan; öncelikle çalışma şekli ve cesareti...

Bir gün küçük bir kaynak işi yaptırmam gerekiyor. İkisi de yanımda hem Serdar hem de Burak... Kıdemli olduğu için önce Serdar'a soruyorum:

"Bu işi şöyle yapıp sonrasında da çok hassas bir şekilde kaynatmanı istiyorum, yapabilirsin değil mi?"

Yüzünde bir kararsızlık, hatta bir endişe peydahlanıyor. İçinden "Bu iş de nereden çıktı şimdi, bir de gelip başıma çöreklendi?" der gibi sanki. Elbette içini okuyamıyorum ama tavrı bende böyle bir intiba uyandırıyor. Bu defa başka bir şey sorup öneride bulunuyorum:

"Zor mu geldi? Şayet 'Yapamam' diyorsan Burak'a vereyim o yapsın."

Kerata sorumdan hiç rahatsız olmuyor.

"Olur, o yapsın." deyiveriyor. Öte yandan henüz benim teklifimi beklemeden Burak atılıyor:

"Ben yapayım mı Buğra Ağabey?"

İşte böylelikle de istikbalde ön sırada yer olacak usta, benim gözümde belli oluyor.

Bir tarihte televizyonda, üst rütbeli bir general ile yapılan bir izlemiştim. Sunucu, generale sormuştu:

"Mahiyetinizde çok sayıda subay var, siz bu kadar subayın arasından geleceğin komutanını nasıl fark edebilirsiniz?"

Cevabı ilginçti generalin...

"Hepsi hazır ol pozisyonuna geçip selamını verdiğinde içlerinde biri, mutlaka duruşuyla diğerleri arasından kendini fark ettirir. Görürsünüz ki o göğsü ileride, başı dik, vakur ve kendinden emindir. İşte geleceğin komutan adaylarından biri mutlaka odur."

Anlaşılacağı gibi Burak da gösterdiği cesaret ve atılganlıkla ben de böyle bir intiba bırakıyor.

Elimizdeki torna tezgâhı bize yetmemekte ve ben de pek çok parçayı dışarıdaki atölyelerde işletmekteyim. En çok parça verdiğim yer ise Rami'deki bir atölye. Hem çeşitli tezgâhları var hem de işlerini iyi yapmaktalar. Hele ki torna ustalarından çok memnunum. Hassas ve temiz iş üreten biri. Sağ olsun beni de çok seviyor ismi Hüsnü olan bu usta.

Atölyedeyim, saat yedi civarı... İşçiler mesai yapıyor, bense masamın başına geçmiş, proje çizmekteyim. Telefon çalıyor, arayan Hüsnü Usta. Bize ait parçalarla ilgili bir şey soracağını sanıyorum ama değilmiş. Son derece temiz Türkçesiyle(!) telaş içinde bir şeyler anlatıyor ama anlayamıyorum. Anladığım bir şey var ki o da beni acilen atölyeye çağırmış olması. Merak edip gidiyorum... Haspam kapıda beni bekliyormuş. Görünce bir boynuma sarılmadığı bir de hüngür hüngür ağlamadığı eksik kalıyor.

"Buğra Ağabey; yandım, bittim, mahvoldum ben!" diyor. Şaşkınım, merak içinde soruyorum:

"Hayrola, nedir bu telaşın Hüsnü Usta? Niçin mahvoldun, neden yanıyorsun?"

"Akşamüstü haciz memurları geldi, yarın tezgâhların hepsini kaldıracaklarmış. Görüyor musun başımıza geleni? Ben ne yapacağım şimdi? Nasıl halledeceğim bu işi? Bir sürü de borca harca girdim. Vah başıma gelenlere..."

Bir şey söyleyeceğim ama diyecek söz bulamıyorum ki söyleyeyim. Atölyede dünya kadar tezgâh var. Eğer dediği gibiyse ve hepsini kaldıracaklarsa dünya kadar borcu olmalı Hüsnü Usta'nın patronu Orhan Bey'in. İçimdeki uyarıyor beni:

"Sen şimdilik Hüsnü Usta'yı yatıştır, sonrası Allah kerimdir. Daha da fazla durma burada. Hadi işinin başına git!"

İçimdekinin dediğini yapıp "Üzülme Hüsnü Usta. Sen işinin ehli birisin, açıkta kalmazsın. Hem merak etme! Allah bir kapıyı kaparsa diğerini açar" diyorum.

Hüsnü Usta, melül melül yüzüme bakıyor. Belli ki bir medet umuyor ama başka ne diyeceğim ki? Ne var ki ben demesem de o bana söylüyor:

"Şayet buradaki işim kapanırsa beni yanına alırsın değil mi Buğra Ağabey?"

"Hayda!" diyor içimdeki. "Akşam akşam sorulacak soru mu bu? İşini gücünü bıraktırıp da bunu söylemek için mi çağırdı seni buraya?"

Adam zora düşmüş, kendini kurtarmayı düşününce de aklına ben gelmişim. Ne yapsaydı zavallı?

"Hele bir yarın olsun, bakalım durum ne gösterecek? Sonrasında Allah kerimdir. Bir hâl çaresi bulunur elbet." diyorum.

Yanaklarını okşayıp yanından ayrılırken Hüsnü Usta, mahzun bir ifadeyle "ümid-i hüsnü sendedir" dercesine yüzüme bakıyor ama bu konuda temkinliyim zira bu karşılaştığım ikinci olay... İyi niyetimden ötürü benzeri olan birincisinden zor kurtulmuşken şimdi de başıma ikinci bir dert açmak istemiyorum.

İşimi kurduğumun ikinci senesi falandı sanırım. Çamlıca'da iş yaptığım firmanın sahibi Ahmet Bey "Bir kurumun üretim alanı için bir kazan işi var, isterseniz gidin görüşün, benim eşim de orada çalışıyor, size yardımcı olur." demişti. Dediğini yapmış, şansım da yaver gitmiş olmalı ki ihaleyi kazanmıştım. Aldığım iş, dört tonluk bir hemodiyaliz kazanıydı. İşin gerçeği benim pek bildiğim bir imalat türü değildi ama o günlerde çaresizlikten mecburen her işe atlıyordum. Böyle davranmamın

nedenlerinin içinde kendime olan güvenimin payı büyükse de "Yeter ki iş olsun da ne olursa olsun yaparım." mantığımın da etkisi vardı. Öte taraftan işsiz kalma ve etrafa mahcup olma korkusu da büyük etkenlerden ikisiydi.

İşi yaptırmak için birkaç yerden teklif almış, en iyisini Nuri Usta'nın yapacağını düşünerek ona vermiştim. Bir tanıdık vasıtasıyla tanımıştım kendisini ve oğlunu. Baba oğul birlikte çalışıyorlardı fakat hiç geçinemiyorlardı. Her fırsatta baba oğlunu, oğlu babasını çekiştiriyordu bana. Genellikle baba haklıydı çünkü oğul gerçekten vurdumduymaz, tembel, sorumsuz biriydi. İşine zamanında geldiğini hiç görmedim desem yalan olmaz çünkü işimi bir an önce bitirtebilmek için sabah dükkânın açılma saatinde kapılarında beklediğim hiç de az değildi.

Sağlamcı bir yapım vardır. Her yaptığım ya da yaptırdığım iş için sözleşme hazırlarım. Adı geçen kazan işi için de sözleşme yapmıştık ama ne var ki insan namussuz olmaya görsün. Böylelerine sözleşme yapsan da vız gelip tırıs gidiyor. Avansı verdikten sonra neredeyse haftanın her günü yanına uğramak benim için âdeta farz olmuştu. O hâlde bile işime az vakit ayırdıklarını, ben daha önce sipariş verdiğim hâlde yeni aldıkları işleri öne alarak benim işimi geri attıklarını görüyordum. O günlerde işim geç kalacak diye nasıl da strese girmiştim anlatmam zor. Nitekim sonunda korktuğum başıma gelmiş, işin teslim tarihinde kazanın imalatı bitmemişti.

Bir gün gittiğimde babasını ve oğlunu telaşla sağa sola koşuşurken görmüştüm. Merak edip olanları sorduğumda tanımadığım birilerini gösterip "Bunlar haciz memuru, hacze geldiler." demişlerdi.

İşte o an bende bet beniz atmıştı; çünkü bu iş yerlerinde ne var yok götürüleceği ve benim işlerimin tamamlanmayacağı anlamına geliyordu. Durum böyle olunca ben mecburen araya girmiş, borçlarının pek fazla olmadığını öğrenince de

adamlarla konuşup gerekli miktarı çıkarıp ödemiştim. Nasıl da dua etmişlerdi baba oğul o gün bana. Etmişlerdi ama sonrasında yine benim işleri kenara atıp başkalarının işlerini yapmışlardı. Görmüştüm ki meğer adamlarda zerre kadar minnet duygusu yokmuş.

Neyse ki sonunda işimi zor da olsa bitirmişler fakat borçlarını ödememek için de her türlü katakulliyi yapmışlardı. Hatta haciz olayından ders almamış olmalılar ki senet imzaladıkları hâlde ödemekten imtina etmiş, her istediğimde borçlarını ileri bir tarihe ötelemişlerdi.

Bu davranışlarına daha fazla dayanamayıp bir gün Nuri Usta'nın yakasına yapışınca adam, sinirden kıpkırmızı kesilmiş, olduğu yerde ter ter tepinip "Sen koskoca Nuri Usta'ya nasıl böyle davranır, nasıl böyle şeyler söylersin?" diye feveran edip ortalığı yıkmaya kalkmıştı ancak bu defa da ben onu tınmamıştım. Yani sözün kısası; parayı verirken iyiydi de geri alırken çok zorlanmıştım. İşin kötüsü adamlar, yaptığım iyiliğin karşısında beni âdeta cezalandırmıştı.

Bu arada en zoruma giden şeylerden biri de parasızlıktan yakınan baba oğulun en pahalı yabancı sigaraları ceplerinden eksik etmemeleri ve iş yerlerine dolmuş ya da minibüs ile değil de taksi ile gelmeleriydi. İçimden "Madem paranız yok niçin bu sigaraları içiyorsunuz? Madem paranız yok nasıl taksiye biniyorsunuz?" diyerek az kızıp da isyan etmemiştim.

İşte bu yaşadıklarımı düşündükçe bir kere daha aynı duruma düşmek istemiyorum ve Hüsnü Usta'dan uzak durmaya çalışıyorum. Gel gör ki ben uzak durmaya çalışıyorum ama Hüsnü Usta rahat durmuyor ki. Bir sabah atölyede gelmiş, beni beklerken buluyorum onu.

"Haciz memurları, dükkânda ne var ne yok kaldırdılar ve ben artık işsizim. Gözünü seveyim Buğra Ağabey ne yap ne et beni yanına al!"

"Alayım da benim tornacım var. Şimdi o dururken bir de seni alacak hâlim yok herhâlde." diyorum.

"Zaten ben de öyle bir şey istemiyorum ki." diyor. "Üstelik sizin torna bana hafif gelir. Bana canavar gibi bir şey lazım. Ben derim ki: 'Sen bir tane Tos marka tezgâh al, geçip başına çalışayım.' O zaman gör bakalım dışarıya iş vermene gerek kalıyor mu? Hem bu iş yeri artık benim sayılır, 'Gece' demem, 'Gündüz' demem çalışırım."

'Usta' denir çıkılır ama akıllı çocukmuş Hüsnü. O an bir kıvılcım çaktırıyor kafamda. İçimdeki de konuya müdahil şimdi:

"Vallahi doğru söylüyor adam. Elindeki torna da tornacı da senin işine kâfi gelmediğinden dünya kadar işi dışarıya veriyorsun. Sen en iyisi ustanın istediği ikinci el tezgâhı al da koy atölyene. Sonra da ver çalışsın! Hem ne diyor? 'Gece gündüz çalışırım' O çalışsın sen de hakkını öde. Bence bu bir imkândır, fırsatı kaçırma!"

Hem Hüsnü Usta hem içimdeki, iki yandan sıkıştırınca kaçacak yerim kalmıyor, naçar yapıyorum istediklerini. Aslına bakılırsa aklıma da yatıyor. Ertesi gün birlikte gidiyor, Hüsnü'nün beğendiği tornalardan birini sipariş ediyoruz.

Tezgâh bir hafta sonra gelecek ancak bir sorunumuz var. Tornayı aldık, iyi güzel de nereye koyacağımızı bilemiyoruz. Daha doğrusu koyabileceğimiz bir yerimiz yok.

Hani bir söz vardır:

"Kul sıkışmadıkça Hızır yetişmez." diye. Çok severim bu sözü. Ve işte o yine gerçekleşip yüzümü güldürüyor.

Tezgâhın gelmesine dört gün varken, yukarıdaki kiracı geliyor ve kullandıkları üç bölümden birini boşaltacağını, istersem mal sahibiyle konuşup bana kiralayabileceğini söylüyor. İstemez olur muyum? Hemen mal sahibini arayıp onayını alıyor, gerekli basit düzenlemeleri yapıp iki gün içinde odaya

yerleşiyorum. Bu yüzden de alttaki ofisimi boşaltıyor, oraya tornayı koyup bir gün içinde faal hâle getiriyoruz.

İsabetli kararmış hakikaten. İşlere bir rahatlama geliyor, imalat hızlanıyor. Ben de dışarıdaki atölyelerde 'iş takip edeceğim' diye kaybettiğim zamandan tasarruf ediyorum. Diğer yandan atölyede yapılan işler, dışarıda yaptırdıklarımızdan çok daha ucuza mal olmakta, Hüsnü Usta da verdiği sözü tutup her akşam mesai yapmakta...

Her daim yüzü gülüyor Hüsnü Usta'nın. Gülmese de hani tiyatroyu sembolize eden gülen maske vardır ya onu takmış gibi görünüyor. Suratına bakan kendisine gülümsüyor sanır. Don Kişot'un Sancho Panza'sına benzetiyorum tipini. Kısa boylu, kısa bacaklı, toraman, hafif göbekli, koca kafalı...

Bir akşam iş çıkışı sırıtarak karşıma geçiyor "Bir maruzatım var Buğra Ağabey." diyor. Ben de kendisine soruyorum:

"Hayrola? Umarım kötü bir şey değildir!"

"Değil, değil!" diyor. "Evdeki televizyonu değiştirmek istiyorum fakat yenisi çok pahalı. Peşin alabilmem mümkün değil. Eşim de sıkıştırıp 'Söz verdin, hadi al bakalım' diyor. Hay dilimi eşek arısı soksaydı da söylemeseydim ama ağzımdan çıktı bir kere. Gözünü seveyim, istediğim şu televizyonu bana sen al. Ben de sana bir yıl boyunca parça parça ödeyeyim."

Hadi bakalım, gel de ayıkla pirincin taşını şimdi. Versen bir türlü, vermesen bir türlü... Vermesem biliyorum ki darılacak, gönül koyacak. Zaten tek isteyen de o değil, şu an yanımda çalışanların istisnasız hepsi bir sebeple benden borç istemişler ve vermişim. İşin garibi isterken enerjilerinin tümünü gösteriyorlar da geri verirken nedense enerjileri tükeniveriyor. Her ne hikmetse şimdiye dek "Ben şöyle ödeyeceğim." deyip de ödeyenine rastlamadım. İşveren olmak gerçekten çok zor... Yanında ne kadar adam çalışıyorsa o kadar da çocuğun, bir o kadar

da derdin var demektir. Üstelik yaşı senden çok daha büyük olsa bile...

Henüz yanımda işe başlayalı üç ay bile olmamasına rağmen her şeyi göze alıp "Tamam, vereceğim Hüsnü Usta." diyorum. "Ancak senden bir istediğim var: Her ne pahasına olursa olsun aylığından kestiğim zaman itiraz etmeyeceksin. Olur ya yine ihtiyaç hissedersen gel üç gün, beş gün sonra tekrar iste ama lütfen sistemi bozma. Çünkü bütün arkadaşlarına aynı uygulamayı yapmaya özen gösteriyorum. Sen de aksatma ki kötü emsal olmasın."

"Ne demek Buğra Ağabey?" diyor. "Elbette dediğine harfiyen uyarım. Sen benim işimi halledersin de ben seni üzer miyim?"

İki gün sonra soruyorum, televizyonunu almış. Gayet mutlu, hâlinden memnun... Zaten atölyede bir nevi büyük bir aileye benziyoruz. Çalışanların içlerinde benden küçük olanı da var, büyük olanı da... Üstelik insanların problemlerini çözmeyi, dertlerine çare olmayı seviyorum. Yardımsever bir yapıya sahibim ancak onların sevmediği, anlamadığı, belki de anlamak istemediği bir tarafım var. Prensipli ve sistemli olmak... İşte bu yönümle hiç anlaşamıyorlar. Verdikleri sözü her ne pahasına olursa olsun tutmalarını salık veriyorum ama ne gezer! Koyduysan bul yerinde!

Maaş günü geliyor, aylıklarını ödüyorum. Sırası gelen odama giriyor, parasını alıp önüne konan bordroyu imzalıyor. Sıra Hüsnü Usta'da... Parasını sayıyor, ardından yüzüme bakarak konuşuyor:

"Bu para eksik, kesmişsin parayı."

"Evet kestim, hani konuşmuştuk ya bundan dolayı kestim."

"Ağabey gözünü seveyim bu ay kesme, çok ihtiyacım var! İleriki aylarda kesersin."

Hayda! İşte işte yine mayına çarptık. Anlat anlatabilirsen. Hatırlatıyorum kendisine:

"Ne konuşmuştuk? Sistemi bozmayacaktık değil mi Hüsnü? Sen şimdi bunu al, üç gün sonra yine gel. İstersen daha fazlasını vereyim ama ne olursun konuştuklarımız lâfta kalıp da çöpe gitmesin. Mademki söz verdin harfiyen uygula!"

Önce elindeki paralara, sonra kafasını kaldırıp bana bakıyor. Bir şey söylemek ister gibi hâli var. Tam ağzını açacakken vazgeçiyor ve "Pekiyi ağabey, dediğin gibi olsun." deyip odadan çıkıyor. Ancak bugüne kadar edindiğim tecrübeleri göz önünde bulundurursam bu çıkış tarzı pek de hayra alamet değil.

Akşam mesai bitimi ama kimse evine gitmiyor, dışarıdan yemek söylemiştim, hepimiz onu bekliyoruz. Sonrasında hep birlikte fazla mesai yapıp işimize devam edeceğiz, zira yetişmesi gereken işlerimiz var. Elimdeki parça resimleriyle Hüsnü Usta'nın yanına iniyorum. Atölyeden birtakım sesler geliyor ama torna bölümünde tık yok, olabildiğince sessiz. İçeri giriyorum, Hüsnü Usta, elindeki üstüpüyle tezgâhını temizlemekle meşgul. Beni görüyor fakat görmezden geliyor. Oysaki onun tezgâhını siliyor değil, çalıştırıyor olması lazım. Soruyorum merakla:

"Hayrola usta, ne yapıyorsun?"

"Tezgâhımı temizliyorum."

"Ne iş yaptığını ben de görüyorum ama ne gerek var ki şimdi temizlemene? Akşam işlerin bittikten sonra temizlersin."

"Ben çalışmayacağım, onun için temizliyorum. İşim bitince de gideceğim."

Sağ olsunlar, iyidirler, hoşturlar ama bu tip insanlar ellerine fırsat geçti mi de kullanmaktan geri kalmazlar. Öyle de bir zamanlamaları vardır ki senin elini kolunu bağlarlar. Bunu ilk işe başladığımda Doğu Bey'in yanında çalışırken görmüş,

sonrasında da sık sık rastlamıştım. İşte şimdi yine o zamanlar yaşadıklarımdan birini yaşıyor gibiyim. Belli ki bir derdi var ama söylemiyor, niyeti belki de bana kan kusturmak. İşin ilginci ise böyle yapmasının sebebi nedir bilmiyorum. Çalışmama sebebini soruyorum, cevabı ise komik.

"Hanım artık akşamları çalışmamamı söyledi. 'Eve erken gel de yüzünü göreyim' diyor."

Hadi bakalım, gel de kafan karışmasın. Daha bir ay öncesine kadar "Karım televizyon istiyor, sen al ben de sana akşamları fazla mesai yaparak ödeyeyim." diyen adamın yaptığına bakın şimdi.

Yaptıklarının normal olmadığını, sebebini söylemesini istiyorum. Biraz naz niyazın ardından da öğreniyorum. Bütün bunların sebebi, borcuna karşılık anlaştığımız tutarı maaşından kesmiş olmammış. "İki-üç gün sonra yine iste yine vereyim." dememin hiçbir anlamı yokmuş beyefendinin gözünde. O söylemişmiş ya, kesmemem gerekiyormuş.

İşte başıma bir kez daha aynı şey geliyor. Böyle olunca da yaptığım iyiliğin karşılığında muhatap kaldığım duruma üzülüp bir o kadar da kızıyorum. Ne var ki müdana etmiş olmamak için de ardıma bakmadan ustanın yanından ayrılıyorum. Lakin içimdeki uğradığım haksızlığa köpürüyor:

"Bu nasıl bir nankörlüktür anlamadım. O değil mi 'Karım televizyon istiyor, sen al da parasını akşamları fazla mesai yaparak ödeyeyim, aybaşlarında maaşımdan kesersin' diyen. Üstelik kendisinden sözünü tutmasını rica etmiştin. Bunların yaptıklarını inan ki havsalam almıyor. Bu bir değil, üç değil, beş değil... Neredeyse yüzü aştı... Neden böyle yaparlar kendime izah edemiyorum. Sen bir dediklerini iki etme ama bunun karşılığında onların yaptıklarına bak. Neyse, artık şu an yapacağın bir şey yok. Allah'a havale et gitsin. Hem artık bu tarz olaylara alışman gerekiyor. Anlaşılan o ki böylesi nankörlüklerle sık sık karşılaşacaksın Buğra."

İçimdeki iyi hoş söylüyor ama böylesi vefasızlıklara nasıl alışacağım bilmiyorum. Söz verip tutmak bir insanlık erdemi değil ki. Zaten olması gereken bir şey... Öte yandan ben elimden geldiğince yanlarında olmaya, bir dediklerini iki etmemeye çalışıyorum ama görünen o ki bu uğraşlarım nafileymiş. Ellerine geçirdikleri ilk fırsatta beni sukutu hayale uğratıyorlar. Bu ilk değil, biliyorum ki son da değil... Çalıştıkça daha neler göreceğim kim bilir?

İçimdeki ise yine sitemlerde:

"İyi de bunlar gibiler yüzünden iyilik de mi yapmayacaksın? Yardım etmekten hep uzak mı duracaksın? Ya da her yaptığın iyiliğin karşısında bir kötülük mü bekleyeceksin?"

Evet, içimdeki böyle söylüyor, bu soruları soruyor ama biliyorum ki ben insanlara yardım elini uzatmadan duramam. Bu içime yerleşmiş, daha doğrusu benliğime işlemiş. Zaten her akşam uyumak için yatağıma girdiğimde dua eder, duamın sonunda da mutlaka "Ne olur, içimdeki iyilik ateşini söndürme, beni insanlara yardım etmekten uzak tutma Allah'ım.. diye yalvarırım.

Ne var ki bazen karşılaştığım bu tür olayların karşısında iyilik yapmaktan korkmuyor da değilim. O zaman da aklıma hemen rahmetli haminnemin anlattığı bir kıssadan hisse gelir.

Hazreti Ömer bir mecliste etrafındaki insanlarla sohbet ederken yanına bir tanışı gelmiş ve ona şöyle demiş:

"Ya Ömer! Hemen arkanda duran çember sakallı zata dikkat et, sana kötülük edecek."

Bu söz üzerine Ömer, belli etmeden arkasına dönmüş ve adamı görünce diğer zatın yüzüne bakarak konuşmuş:

"Sen merak etme! O söylediğin kişinin bana hiçbir kötülüğü dokunmaz."

Tanışı olan adam merakla sormuş:

"Nasıl oluyor da kendinden bu kadar emin konuşuyorsun?"

Ömer'in cevabı ders verecek nitelikteymiş:

"Eminim çünkü söylediğin o şahsa ben hiçbir iyilikte bulunmadım, hiçbir faydam dokunmadı. Şayet bir iyilik yapsaydım o zaman kötülük bekleyebilirdim."

Bu anlatılan ne kadar doğrudur, gerçekten böyle bir olay yaşanmış mıdır bilmem ama bu kıssadan hisse, gerçekten ders verecek niteliktedir.

Arkadaşım Rıfkı

Yerim küçücük ama işçilerimizin sayısı on kişiden fazla. İş gören olarak içeride her vasıfta insan var. Çalışkanı, tembeli, iş bileni, bilmeyeni, ustası, acemisi... Öte yandan neredeyse her sektöre iş yaptığımızdan adımız da piyasada günden güne daha fazla duyulmakta.

Bir arkadaşım var, adı Rıfkı... Aynı sektörde çalışıyoruz, yani ambalaj makineleri sektöründe. O, işin bizden sonraki kısmını; şişeleri altılı, on ikili gruplar hâlinde şeffaf plastikle kaplayan, paketleyen makineleri imal ediyor. Katıldığım fuarda tanışmıştık, stantlarımız yan yanaydı. Adını duymuş, fuarda tanışınca da hemen samimi olmuştuk. Bir zamanlar Oktay'la da aralarından su sızmazmış fakat ne olmuşsa birden bozuşmuşlar. Şimdi ise bana yakın durmakta.

İyi, efendi, terbiyeli bir insan... Benden iki yaş civarı büyüklüğü var. Yugoslavya göçmeniymiş. O da mühendis ama elektrik mühendisi. Ancak bana göre bir farkı var, belki de şansı... İşini benim gibi kendi başına kurmamış, ona babasından miras kalmış ama Allah için o da bu emaneti olduğu yerde bırakmamış, aldığı andan itibaren en yüksek seviyelere çıkarmış. Zaten bu yüzden onun firması, aynı makineleri imal eden firmaların içinde en ön sırada yer almakta.

Sohbet esnasında babasını anlatıyor bir gün. Onun yüzünden bu mesleği seçtiğini ancak birlikte fazla çalışamadıklarını çünkü babasının genç yaşta, hem de yakın senelerde kalp krizi geçirerek öldüğünü söylüyor ve devam ediyor:

"Babam piyasanın eskilerindendi. Bu tarz makineleri ilk olarak o yapmış. İyi bir ustaydı rahmetli... İşine düşkün ve sistemli çalışan bir adamdı."

Meraklanarak soruyorum:

"Rahatsız mıydı, yoksa aniden mi öldü?"

Hüzünlü bir ifadeyle o günleri tekrar yaşarmışçasına anlatmaya başlıyor:

"Bir gün iş yerinde onunla sohbet ederken bir önceki gece yarısı fenalaştığını söylemiş, ben de telaşlanıp itirazlarına aldırmadan hemen doktora götürmüştüm. Muayenesini bitirdiğinde doktor acilen elektrokardiyografisini istemişti. Çektirip gösterdiğimizde de gözleri fal taşı gibi açılmış, hayretle 'Ama siz kalp krizi geçirmişsiniz!' demişti. İşittiğimde nasıl korkmuştum anlatamam.

Hemen birtakım ilaçlar vermiş, ardından birtakım tavsiyelerde bulunarak babama ne iş yaptığını, birtakım sıkıntılar yaşayıp yaşamadığını sormuştu. O da iş yerinde işçilerle, piyasada müşterilerle yaptığı mücadeleleri kısaca anlatmıştı. Doktor, duyduklarından rahatsız olmuş, karşısına alıp 'Ya işe gitme evinde otur ya da gittiğinde işçilerine sırtını dön ve ne yaptıklarını görme! Görürsen de kafana takma' diye tavsiyelerde bulunmuştu.

Babam ise dinlememişti tabii ki. Yine bildiğini yapmış, işine gitmeye başlamıştı. Ve maalesef kısa bir süre sonra bir gün, hemen oracıkta benim gözümün önünde yere yığılıp kalmıştı. Hastaneye götürmüştük ama vardığımızda geç kaldığımızı, yapacak bir şeyleri olmadığını söylemişlerdi."

Rıfkı bunu anlattıktan sonra bana dönüp konuşmaya başlıyor:

"Babam büyük ihtimalle işinin yarattığı stresten dolayı hastalandı ve öldü Buğra. Yaptığımız iş gerçekten çok meşakkatli ve zor ancak ne yaparsın bir kez bulaşmışız, terk edip gidemiyoruz. Seni bilmem ama en azından ben öyleyim."

Son söylediği ne derece doğrudur bilmem ama anlattığı hikâye gerçekten çok üzücü. İnsan sevdiği birinin, hele ki babasının ölümünü seyredip çaresiz kalınca nasıl bir travma yaşar kim bilir. İşte Rıfkı maalesef bizzat bunu yaşamış. Allah kimsenin başına vermesin, böylesine zor bir durumu kimseye yaşatmasın.

Eve gittiğimde içime bir sıkıntı giriyor, infiale kapılıyorum.

"Eyvah yandık şimdi" diyor içimdeki. "Kalp Krizi lâfını duydun ya şimdi günlerce kurtulamazsın etkisinden."

Vallahi çok haklı... Artık etkisi kaç gün sürer bu hâlimin bilemiyorum. Bu denli güçlü takınak çok değil, iki sene evvel başladı bende. Gerçi başlangıcı çok daha eskilere dayanıyor ama o zamanlar hafifti, son zamanlarda daha da arttı. İşin enteresan tarafı da sebebinin ne olduğunu bilemiyor olmam.

Ne zaman ki genç birinin kalp krizinden öldüğünü duysam hemen evhamlanıyor, kendimi dinlemeye başlıyorum. O andan itibaren göğsüm sıkışıyor, omzum, kolum, çenem ağrıyor. Sonrasında da doktora gidiyorum ve tabii ki hiçbir şey çıkmıyor. Her zaman turp gibiyim ama bu iyi hâlim ancak bir başka kötü haber duyana kadar sürüyor. Duydum mu aynı arazlar yoksa da kendini var gibi gösteriyor.

Aslında her şey "Cengiz" isimli arkadaşımın beni gece yarısı uyandırıp verdiği haberle başladı. Oldum olası gece yarısı

uykudayken uyandırılmayı sevmem. Hele ki gece çalan telefon, adamakıllı panikletir beni. Nedense kötü bir haber alacağımdan endişelenirim. En çok da yaşlılığından ötürü annem gelir aklıma. O gece de öyle olmuştu. Güzel güzel uyurken; gecenin bir vaktinde telefon çalmış, neden sonra duyunca "Eyvah! Anneme bir şey oldu!" diyerek uyku sersemliğiyle fırlamıştım yatağımdan. Kötü haber annemden gelmemişti ama arkadaşım Cengiz'den gelmişti, bir talebi vardı benden:

"Buğra bana acil bir araba gerekli, seninkini alabilir miyim?"

Garipsemiştim duyunca, uyku sersemliğiyle biraz da kızarak sormuştum kendisine:

"Gece yarısı uyandırılıp da araba mı istenirmiş?"

Açıklayınca aydınlanmıştı her şey. Meğer hem arkadaşı hem eski ortağı Ragıp, akşamüstü oynadığı halı saha maçında fenalaşmış, hastaneye götürülürken de kalp krizi geçirerek ölmüş. Cenazesi Yalova'daymış ve bu yüzden getirmek için benden arabayı istiyormuş. Henüz yeni almıştım, daha bir ay bile olmamıştı ve ben de bunu bahane ederek vermemiştim. Ne var ki daha oracıkta; telefonu kapattığım an göğsümde bir sıkıntı, daralma başlamış, ellerim, ayaklarım terlemiş, tüm vücudumu ateş basmıştı. Bu hâlim günlerce sürmüş, sonrasında ise kendimi doktorun yanında bulmuştum. Doktor beni adamakıllı kontrol etmiş, bir şey bulamayınca da bir ruh ve sinir uzmanına görünmemi tavsiye etmişti. Ben de ertesi gün psikiyatra gidip bir dolu ilaçla dönmüştüm evime.

Verdiği ilaçlar sözde sakinleştiriyordu ama bu defa da uyurgezer hâlimden rahatsız olmuştum. Âdeta yağmurdan kaçıp doluya tutulmuştum. Günlerim çok kötü geçmekteydi. Sanki bu adam ben değildim. Eski Buğra gitmiş, yerine durgun ama her fırsatta derdinden bahseden bir Buğra gelmişti. Tabii ki bu vaziyetim işimi de etkilemiş, yorgun argın hâlimle pek randıman gösteremez olmuştum. Sabahları yatağımdan çıkmak,

insanların arasına katılmak istemiyordum. Aslında bir depresyonun içindeydim, sözde tedavi görüyordum ama ilaçlar beni daha da kötü yapmıştı. Sonunda dayanamayıp ilacı bırakmış, o da yanında başka bir sorunu getirmişti. Alışkanlık mı yapmıştı ne! Bu sefer de ilaç almadığımda kendimi kötü hissetmeye başlamıştım. Bu durumdan rahatsız olunca da kullanmamak için savaş vermiş, neyse ki sonunda iradem ve ısrarım sayesinde zaman içinde düzelip eski sağlıklı günlerime kavuşmuştum.

Kavuşmuştum ama hakikaten çok, hem de çok zorlanmıştım. Şükürler olsun ki o günler gerilerde ama yine de kötü bir haber almayayım, hemen etkisinde kalıveriyorum.

Yeni İş yerim

Rıfkı arıyor bir gün.

"Yerindeysen gelip alacağım, birlikte bir yere gideceğiz." diyor. Nereye gideceğimizi soruyorum, söylemiyor.

Götürdüğü yer; inşaatı yeni bitmiş, arabayla içine girip de park edilecek kadar büyük, devasa bir site. Zaten benzeri birçok site var çevrede ve bu da onlardan biri. Bu binaların içinde, hep küçük sanayi kuruluşları yer alıyor. Oktay'dan ayrılıp kendime yeni iş yeri açacağım günlerde Sedat'la birlikte buralardan kiralık dükkân aramış, fiyatların yüksekliğinden dolayı tutamamıştık. Zaten Rıfkı'nın iş yeri de bu tarz sitelerden birinin bodrum katında bulunuyor. Fakat geniş, ferah ve düzenli bir imalathanesi var. Yanına her gittiğimde hoşuma gittiğini, hâline gıpta ettiğimi söylerim. O da "İnşallah günün birinde senin de olur." der. Meğer şimdi bu söylediğini uygulatmak için getirmişmiş beni buraya.

"Bak arkadaşım." diyor. "Böyle bir sitede dükkân sahibi olmak istediğini biliyorum, işte sana fırsat. Satışla ilgilenen şahsı iyi tanırım, senin için onunla konuştum. Birlikte gittiğimizde bir kolayına bakacakmış."

Şaşkın ve hazırlıksızım ama ilgimi çekiyor söylediği. Dediği şahsın yanına giriyoruz, tanıştırıyor. Muhatap olduğumuz adamın ismi Hüseyin'miş. Elli-elli beş yaşlarında biri... Karadenizliymiş... Olmasa şaşarım, zira burnu nereli olduğunu anlatıyor.

Önümde seçenekler ve ödeme tabloları var. İnceliyorum, koşullar pek de korkutucu gelmiyor. Sağ olsun Rıfkı da yüreklendiriyor beni. Hüseyin Bey'in yanından ayrıldığımızda artık toplamda 135m2'lik iki adet dükkânın sahibiyim.

Her şey o kadar çabuk gelişiyor ki hangi ara dükkânı beğendim ne vakit pazarlık yaptık da senetleri tanzim edip imzaladım anımsamıyorum bile. Almasına alıyorum fakat işin aslı pek de rahat değilim ve buna da en büyük sebep sitede gördüğüm başka iş yerleri. Aklım bu dikdörtgen şekilli, alanı 200m2'den büyük iş yerlerinde. Gözüm de onlar kalıyor, aklım da... İçimdeki yine devrede, bir şeyler anlatıyor:

"İyi yaptın, hayırlı olsun. En kötü ihtimalle bir yatırımda bulundun fena mı? Taksitle on iki ayda ödeyeceksin. Gerçi sen de biliyorsun ki burası senin işini görmez. Zaten aşağı yukarı şu an kullandığın mekân kadar bir alana sahip fakat ne var ki senin malın. Olmadı borcun bittiğinde satar, tekrar borçlanır daha büyük bir yer alırsın. Biliyorum gözün, yan yana duran dar, uzun dükkânlarda kaldı. Haklısın, senin öylesi bir alana ihtiyacın var. Orada istediğin makineyi, hatta gerekirse şişe yıkama makinesi bile yapabilirsin ama sabret bir gün inşallah o da olur."

Dediği dükkânlarda gerçekten her makineyi yapabilirim ama böylesi bir mekânı almaya bugün için gücüm yetmiyor.

Zaten böylesi yerlere ulaşmakta adımlarım hep kısa kalmıştır ve yine kalıyor. Şimdilik küçüğüyle yetinmek zorundayım. Ne var ki içimdeki başkaldırıda:

"Benim bildiğim Buğra kanaatkârdır ama geleceğini düşündüğünde bununla yetinmez. Elinden gelen her şartı zorlar ve gördüğü büyük dükkânlardan birine sahip olabilmek için elinden gelen her şeyi yapar."

Söylemesi kolay... Yapar da nasıl yapar? Gerçi haklı çünkü kafamda böylesi yerlerden birinin sahibi olabilmek için daha şimdiden kendime göre stratejiler geliştirmekteyim.

Fuardayım, tabii ki katılımcı olarak... Yine standımı birçok firma ziyaret ediyor, yine birçok övgü alıyorum. Bu arada yeni yeni imalatçı firmalar türemiş. Anlaşılan "Bu işte para var." diyenler balıklama dalıyor. Müşteriler de çeşit çeşit. En çok da hallerinden yakınıp vadeli ödeme şartlarıyla makine sahibi olmak isteyen müşterilerle karşılaşmaktayım. Tek bir makine isteyenlere kolaylık yapabiliyorum ama komple hat satın almak isteyenlere maalesef istediği kolaylığı gösteremiyorum. Zira bunlar küçük avanslarla ortaya çıkabilecek işler değil. Ne var ki ben yine de kimseye olumsuz cevap vermiyor "Değerlendireyim, uygun olursa ben sizi ararım." diyorum.

Fuar bitiyor, masamda tek tek defterimdeki notları incelemekte, arayacaklarımın listesini dökmekteyim. Dikkatimi çeken bir şey var. Görüştüğüm iki firma, bir yıla kadar vade yaptığım takdirde benden makine alabileceklerini söylemiş, ben de not etmişim. O an kafamda bir şimşek çakıyor. Şayet bunlardan biriyle dahi anlaşsam, üzerine az bir takviyeyle düşündüğüm o büyük iş yerlerinden birini alabilirim. İçimi o anda bir sevinç kaplıyor. İçimdeki de boş durmuyor, beni hemen teşvik ediyor:

"O hâlde ne duruyorsun?" diyor. "Hemen harekete geçsene!"

Dediğini ikiletmiyorum, derhâl iki firmayı da arıyorum. Biri, projeyi şimdilik ertelediğini, diğeri ise görüşebileceğimizi söylüyor. Ertesi gün konuştuğumuz saatte o firmaya gidiyorum. Uzun bir sohbetin ardından "Al takke ver külah." diyerek rakamda ve vadede anlaşıyor, sözleşmeyi derhâl oracıkta yapıyoruz. İşin tutarını on iki aya bölecek, dolayısıyla da on iki adet senet yapacaklar. Benim istediğim de tam bu zaten.

Öte yandan aldığım dükkânların iki senedini zaten ödemiştim. Şayet mal sahibini ikna edebilirsem küçük iki dükkânı iade edip üstüne müşterimden edindiğim senetleri verecek ve böylelikle düşündüğüm yere kavuşacağım.

İki gün sonra anlaştığımız müşterimizin verdiği senetleri çantama koyuyor, Hüseyin Bey'in karşısına çıkıyorum. Maruzatımı çekinerek anlatıyorum fakat çekincem boş yereymiş.

"Ne demek Buğra Bey!" diyor. "Tabii ki dediğinizi yaparız. Ancak küçük bir sıkıntımız var, sanırım siz onu da rahat aşarsınız. Firmamız prensip olarak müşteri senetlerini kabul etmiyor. Bu yüzden sadece mal sahiplerinin imzaladığı senetleri alabiliyoruz."

Düşününce normal karşılıyorum. Böyle düşünmekte yerden göğe kadar haklılar çünkü mal sahipleri senetler ödenmediği takdirde tanımadıkları insanlarla muhatap olmak zorunda kalıyor. Onlar da olası bir durumda aynı sıkıntıyı yaşamamak için böyle bir yöntem belirlemişler ise bize de buna saygı duymak düşer.

"Siz bize elinizdekilerin tarihini göz önünde bulundurarak yeni senetler imzalayın bu işi bitirelim" diyor Hüseyin Bey. "Ayrıca biliyorsunuz ki senetlerin tümü bitmeden tapuları vermiyoruz. Zaten şunun şurasında iş yerlerinin sizlere teslim edilmesine de altı ay kaldı."

İçimdeki Buğra kıpır kıpır... Zaten beni bu yola sevk eden de o değil miydi? Şimdi neredeyse sevinçten uçacak. Benim namıma konuşmaya başlıyor:

"Siz kendinizi üzmeyin Hüseyin Bey. Buğra o dükkânın sahibi olduğunu bilsin yeter. Siz tapuyu isterseniz bir sene sonra, isterseniz daha sonra verin, vallahi hiç mesele değil."

Koca altı ay ne zaman geçiyor, aldığım yer ne vakit teslim ediliyor, anlamakta zorluk çekiyorum. Anahtarı teslim alıp da yeni mekânımın kapısını açtığımda nasıl mutluyum anlatamam. Mekândaki gerekli ölçüleri alıp hemen düşündüklerimi tasarlamaya başlıyorum; çünkü en kısa sürede buraya geçmek niyetindeyim. Geçen zamanda birkaç kez gelip dükkânı incelemiş, kafamda kendime has tasarımlar yapmıştım. Şimdi ise uygulama aşamasındayım.

İş yeri, dikdörtgen alanlı bir mekân... Giriş kapısının soluna iki odalı bir ofis düşünüyorum. Üstüne de bir asma kat... Hesabıma göre üst katta, boyu yüz seksen santimin üstünde olan biri az da olsa zorlanır ama ne yapayım? İmkân bu ve bu kadar kusur kadı kızında da bulunurmuş(!). Girişe bir antre tasarlıyorum çünkü dış kapıdan giren birinin hemen atölyeye dalmasını istemiyorum. Atölye kısmını ise uzunlamasına ikiye bölmek var hesabımda. Sol kısımda da iki bölme oluşturup; birini kaynak ve boya gibi tozlu, dumanlı işlerde kullanmak, diğerine de torna, freze gibi talaşlı tezgâhları yerleştirmek amacındayım. Her ne kadar şu an elimde mevcut değilse de ilk fırsatta bir freze tezgâhı alacağım.

Sıra artık inşaatta... "İnşaat" derken öyle görkemli bir şey zannedilmesin. İki bölme, birkaç duvar... Sonrasında da çelik konstrüksiyon bir tavan ile taban...

"Kime yaptırsam, kimi bulsam?" diye düşünürken birden aklıma Hacı Dayı geliyor. Hani Oktay'la ortakken yerini kiraladığımız Boyabatlı şahıs vardı ya o işte! Yeri gösteriyor,

yapmak istediklerimi anlatıyor, fiyat istiyorum. Söylediği rakamda anlaşıyoruz. Planını veriyor, bir an öce işe girişmesini rica ediyorum. O da hemen tuğla, çimento gibi gerekli siparişleri verdirip işe başlıyor.

İlginç bir adam Hacı Dayı... Her fırsatta gülüyor ama bunu sanki hep altın kaplamalı dişlerini göstermek için ağzını olabildiğince açarak yapıyor. Sıklıkla Allah'ın ismini anan, her fırsatta dudakları oynayan, beş vakit namazını kılan biri... Yani görünen o ki dindar bir insan.

İşlerin nasıl gittiğini görmek için yeni yerime geliyorum. Hacı Dayı işinin başında, duvarı sıvıyor. Vakit öğleye doğru gelmekte, bir saate kalmaz ezan okunur. Gerekli teftişimi yapıyorum, tam kapıdan çıkarken sesleniyor:

"Buğra Bey gitme de seni Cuma namazına götüreyim."

Oktay'la ortakken de bizi çağırır, hep birlikte giderdik ama benim kendisiyle pek sohbetim olmazdı. Daha ziyade Oktay'la konuşur, sohbet ederdi. Bu yüzden aşırı samimiyetim yoktur, huyunu suyunu pek bilmem.

O gitmeyi teklif ediyor fakat dışarıda bazı işlerim var. Ancak kırmak istemediğimden "Pekâlâ, gidelim öyleyse" diyorum. Dükkânımızın elektrik tesisatı henüz çekilmemiş ama suyumuz var, çeşmelerden su akıyor. Abdestimizi alıyor, en yakın camiye gitmek üzere yola koyuluyoruz.

Yürürken oradan buradan konuşuyor, bir taraftan da etrafı seyrediyorum. Yolda iki katlı, hoş görünümlü bir bina dikkatimi çekiyor. Önü mavi beyaz çinili, güzel bahçeli bir ev... Merak edip yaklaşıyor, dış kapı korkuluklarının arasından içeriye bakıyorum. Nasıl güzel bir bahçe anlatamam. Envaiçeşit çiçek mevcut içinde... Menekşeler, şebboylar, papatyalar, güller... Âdeta bir parkı andırıyor.

Biraz izleyip oracıkta beni bekleyen Hacı Dayı'nın yanına sokuluyor, gördüklerimi anlatıyorum:

"Şu bahçenin güzelliğine bak. Adam âdeta bir cennet yaratmış. Çok zevkli bir insanmış."

Son cümlem ağzımdan çıkar çıkmaz Hacı Dayı atılıyor ve elini kolunu sallaya sallaya konuşmaya başlıyor:

"Bırak o şerefsizi! Pis adamın tekiymiş o. Kaçakçı mıymış, neymiş? Duyduğuma göre yemediği herze yokmuş herifin."

İrkiliyorum duyduklarım karşısında, merakla soruyorum:

"Sahibini iyi tanıyor musun?"

"Yok, sadece bir keresinde uzaktan gördüm ama tanış olduğum kimseler onun hakkında hiç iyi konuşmuyorlar."

Bu sözleri duyunca nasıl bir şoktayım anlatamam. Ben bahçenin güzelliğinden bahsetmeye çalışıyorum ama neler işitiyorum. Adam hakkında söylemediği tek bir kötü söz kalmıyor. Ne varsa yukarıdan aşağıya yağdırıyor. Hem de bu mübarek günde hem de cuma namazına giderken... Susuyorum, bir şey söylemiyorum ancak canım fena hâlde sıkılıyor.

Camiye doğru yürümekteyiz... Yolun solunda yer alan dört katlı bir binanın çatı katını gösteriyor. Ben ise kaygılıyım ve "Acaba ağzından yine ne inciler dökülecek." diye beklemekteyim. Sağ olsun o da yanıltmıyor beni(!)

"Şu gördüğün çatı katı katı var ya, işte orasının her şeyini ben yaptım." diyor, ardından da soruyor:

"Nasıl güzel olmuş değil mi?"

Neresi güzelmiş pek bir anlamış değilim ancak yine de hatırı kalmasın diye cevaplıyorum:

"Evet, eline sağlık Hacı Dayı, güzel olmuş."

Konuşmaya başlamasıyla beni yine hüsrana uğratıyor.

"Ben yapmasına güzel yaptım ama sahibi beş para etmez, yaramaz adamın biri." diyor.

İşte o andan sonra içimdeki dayanamıyor, düşündüklerini orta yere aktarmaya başlıyor:

"Gözünü seveyim yapma Hacı Dayı! Sözde ibadete gidiyorsun ama kendini günaha sokuyorsun. Üstelik bu masum çocuğu da kendine alet ediyorsun. Bu çocuk her daim başkası için kötü şeyler düşünmekten, söz söylemekten imtina eder, kendini sakınır ama sen ona neler anlatıyorsun. Yapma Allah aşkına, herkesi kendin gibi zannetme!"

Neyse ki sonunda camiye giriyoruz da Hacı Dayı'nın etrafa dağıttığı iltifatları işitmiyorum. Rahatladığımı sanıyorum fakat ne gezer! Meğerse olay hiç de düşündüğüm gibi değilmiş. Hoca vaaz kürsüsüne çıkmış, sözde vaaz veriyor ama neler söylüyor neler... Daha doğrusu neler söylemiyor ki?

Neymiş efendim! Kadınlar asla yalnız evden dışarı çıkmamalı, yüzünü kimseye göstermemeli, kocalarına koşulsuz itaat etmeliymiş. Şayet bir kadın, bu dünyada kocasına itaat etmezse öbür dünyada, zebaniler tarafından memelerinden kancalara asılıp işkenceye tabii tutulacakmış. Hele ki zina yapanlar, onları sormayın gitsin! O kadınlar, tenasül uzuvlarından kancalara takılıp sallandırılacakmış.

Bu ve benzeri daha neler anlatıyor neler... Söylenenlere şaşırıyorum çünkü bugüne dek böyle bir şeyi ne duymuş ne de işitmişliğim var. Tamam, dinimize göre bunlar günah ama nasıl olur da bu denli kendinden emin anlatabiliyor şaşmamak elde değil. Öylesine ateşli anlatıyor ki duyan da hocanın öteki dünyaya gidip de gözüyle gördüğünü sanacak. Bununla da kifayet etmiyor adam. Bir şey daha söylüyor ki zıvanadan çıkmamak için kendimi zor zapt ediyorum. Hararetle anlatıyor:

"Bir gün peygamberimizin de dâhil olduğu bir cemaatte adamın biri, Resulullah'ı görünce gülümseyerek yanına yaklaşır ve tokalaşmak için elini uzatır. Ne var ki peygamberimiz karşılık vermemek için elini uzatmaz. Üstelik bununla da kalmayıp adama sırtını döner. Pekâlâ, şimdi söyleyin bakalım neden yapar bunu? Çünkü adamın parmağındaki yüzük, Resullullah'ın dikkatini çekmiştir. Yani Peygamberimiz yüzüğü gördüğü için elini uzatmamıştır.

Ey müminler! İşte görün ve erkeklerin yüzük takmasının ne denli günah olduğunu buradan anlayın. Peygamberimiz bile bunu yapmışsa günahın büyüklüğünü siz düşünün artık."

Kulaklarıma inanamıyorum ve böyle bir şeyin olmuş olabileceğine zerre kadar ihtimal vermiyorum. İçimdeki ise feveranlarda, zor zapt ediyorum:

"Neler söylüyor bu?" diyor "Yüce yaratanın elçilik görevi verdiği bir insanı şu meymenetsiz adam ne hallere soktu. Benim peygamberim senin dediğini yapar mı bre zındık? Gelip de herkesin içinde insanı müşkül duruma sokar mı? Şayet o adamın yaptığı yanlış olsa bile onu bir kenara çeker, kimsenin yanında rencide etmemeye özen göstererek kulağına eğilir, varsa hatasını düzeltmesini ister, yani nasihat eder. Sen daha peygamberimizi tanıyamamışsın, onun ne denli hoşgörü sahibi olduğunu idrak edememişsin ki cahil adam. Bir de gelmiş, yarım yamalak bilginle etrafa vaaz veriyorsun. Ah ah! Kabahat sende değil ki. Sana burada vaaz verdirende, sana bu imkânı sunanda."

Bununla da kalmıyor vaizin söyledikleri. Biz erkekler asla ipek gömlek giymeyecekmişiz. Aksi hâlde çok büyük günaha girer, cehennem ateşinde cayır cayır yanarmışız.

Namaz kılmaya mı geldik, yoksa günaha girmeye mi anlayamıyorum. Namazımızı bitirip camiden çıkıyor, Hacı Dayı'nın yanından ayrılınca da olanları sorgulamaya başlıyorum. İçimdeki de söylenip durmakta:

"İyi ki biraz sevap kazanmak için namaza gittin! Artık sevap mı kazandın, günaha mı girdin Allah bilir. Ancak benim dinim, bu adam gibi yobazların eline bırakılmamalı zira bu gibi cahil hocalar, dini sevdirmek yerine tersine insanı dinden imandan çıkarır."

Sedat'la Yol Ayrımı

İş yerimdeki duvar benzeri inşaat işleri bitiyor. Sıra boyada ve büro kısmının düzenlenmesinde... Yağlı ve kirli bir işle uğraşmamıza rağmen duvarları yine de beyaz boyatıyor, zeminden tavana doğru kısmına ise bir insan boyu gri yağlı boya sürdürüyorum. Tavanların köşesine de mavi boyayla bant çektiriyorum. Görenler yine şaşkınlık yaşamakta ve kendilerini "Burayı restoran mı yapacaksınız?" demekten alıkoyamamaktalar.

Artık geniş pencereli, ferah ve bol ışıklı, pırıl pırıl bir iş yerimiz var. Mekân en üst katta yer alıyor ama olsun, arabalar önüne kadar çıkabiliyor. Araç park etmek hiç sorun değil çünkü sitenin dükkân önleri boydan boya otopark. Hatta çatısı bile tümüyle park etmeye müsait. Anlaşılacağı üzere modern bir site... Bulunduğu lokasyon ise çok değerli. Tam da küçük sanayi bölgesinin göbeğinde yer alıyor. İş yeri sahibi olmama önayak olduğu için Rıfkı'ya, her fırsatta dua ediyorum.

Müracaatımdan kısa süre sonra telefonum bağlanıyor, ofislerim düzenleniyor. İki günlük bir nakliye zahmetinden sonra da diğer iş yerini boşaltıp tamamen yeni atölyeme yerleşiyorum. Eski iş yerini ise imkânlarıyla birlikte Sedat'a bırakıyorum. Artık onunla yollarımız ayrı. "Birbirimizi kırmadan ayrıldık." desem de ikimizin de içinde muhakkak biraz burukluk vardır. Bazen üzülür gibi olsam da içimdeki Buğra teselliye çalışıyor beni:

"Niçin üzülüyorsun ki? Sen üstüne düşeni fazlasıyla yaptın. Oktay'dan ayrılıp Sedat'la birlikte işe koyulduğunda onun bazı sıkıntılı huyları ve davranışları olduğunu biliyordun. Bence şimdi üzülmen yersiz... Üstelik o da önce seninle birlikte işe başladığı günleri, sonra da bu günleri göz önünden geçirmeli. O günlerde cebinde beş kuruşu bulunmayıp her gün senden borç isteyen insanın bugün bir işi, aleti edevatı ve bir de arabası var. Eğer onda biraz minnet duygusu varsa bütün bunları gözden geçirir ve yatar kalkar, senin için Allah'a dua eder."

Gerçekten de onu yanıma ortak olarak yanıma aldığım zaman bazı çekincelerim vardı ama kendi işi olduğunda huzurlu olacağını düşünüp bu tereddütlerimi yok saymıştım. Fakat 'can çıkar, huy çıkmaz' misali ilk zamanlar biraz düzelmiş gibi görünse de sonraları yine sapıtmış, geç gelmeleri artıp had safhaya ulaşmıştı. Herhangi bir yere makine kurmaya gittiğinde bütün ikazlarıma rağmen orada olan bitenden haber vermediği gibi, biraz da olsa bilgilendirmedi bile. İşçilerini, ustalarını yönlendirmedeki becerisinin olmadığını zaten biliyorum. Bir ara iş yerinin yönetimini ona bıraktığımda ortalığı pislik götürdüğünü bizzat görmüştüm. Biliyorum ki benim düzen anlayışımla onunkinin arasında dağlar kadar fark var. Zaman içinde insanlarla iletişim açısından da birbirimize taban tabana zıt olduğumuzu fark ettim.

Mesela İzmir'deki madeni yağ üreten bir firmayla yaşadıklarımı unutmam asla mümkün değildir. Eğer adam bana ulaşamasaydı şimdi o müşterimden yoksun kalacağım gibi, bugüne dek o firma için yaptığım her işi Oktay kapacak, aynı zamanda çok önemli bir referanstan da olacaktım. Neden mi? Çünkü bir gün bahsi geçen adam, yaptığımız işleri görmek için dükkâna gelmiş, her nedense bizimkisi de adamcağızla hiç ilgilenmemiş, terslemiş ve kovmaktan beter etmiş. Bereket versin ki adam biraz çatmak, biraz da içini dökmek için beni aramıştı

da yaptığım ilmi siyasetle adamın gönlünü almakla kalmayıp siparişlerini de almıştım. Meğer bu zat, İzmir'in en büyük yağ firmalarından birinin sahibiymiş. Bu insan, şu an bile en iyi müşterilerimden biri ve onun sayesinde birçok yeni firmaya iş yapmışlığım var.

Sedat'la yaşadığım sıkıntı sadece bununla kalmamıştı ki. Neredeyse her üç ayda bir karşıma alıp daha ciddi ve prensipli çalışması gerektiğini, artık sektörde söz sahibi olmaya başladığımızı, bunu ileriye götürme yolunun da ancak sistematik bir çalışmayla mümkün olabileceğini söyledim ama o tınmadı bile. Aslında son konuşmamla ona ileride olacakların mesajını vermiştim ama anlayamamıştı. Şunları söylemiştim kendisine:

"Bak Sedat! Seninle birkaç ayda bir kendini düzeltmen hususunda konuşma yapıyorum ancak ne yazık ki bir gelişme göremiyorum. Şunu bil ki bu böyle sürüp gitmez. Şayet seninle bir konuşma daha yapma ihtiyacı duyarsam bu seni ikaz etme değil, ortaklığımızı bozma konusunda olacaktır."

Evet, aynen bunları söylemiştim. Gerçi demiştim de ne değişmişti? O yine aynı tas aynı hamam misali bildiğini okumaya devam etmişti.

İşte bu sebepten şu an içim gayet müsterih ve ben üstüme düşeni fazlasıyla yaptığımı düşünmekteyim. O ise hiçbir zaman işini benim kadar ciddiye almadı, önemsemedi. Belli ki onun hiçbir zaman hedefi olmadı ama ben onun gibi değilim, benim hedeflerim var. Üstelik bütün bunlara rağmen ben onu yolda bırakmadım. Şahsi kredimi kullanıp istediği takımı, taklavatı gidip onun için aldım. Hakkı olan parayı da eksiksiz, kuruşu kuruşuna ödedim. Hem bu defa makinelerin fiyatını Oktay'dan ayrılırken yaptığım gibi hesaplamadım. Tersine her şeyi onun lehine hesaplayıp sırf lâf edilmesin diye de parasını en yüksek değerden ödedim.

Yani ona Oktay'ın bana yaptığını yapmadığım gibi bir de hazır iş yeri bıraktım. Üstelik "İstersen bugüne dek ve bundan sonra yaptığımız makinelerin servis hizmetlerini de sen yap." deyip para kazanmasına olanak da sağladım. Hem de bunun büyük bir risk olduğunu bile bile yaptım. Neden? Çünkü sıkıntıya düşmesini, iş peşinde koşmasını istemedim. İnşallah o da bunun kıymetini bilir de gittiği yerler de beni kötülemez, karşıma rakip olarak çıkmaya kalkmaz.

Sedat'ın içinde olmadığı düzenim tamamen yeniden kuruluyor. Şimdiye dek işin başında hep ben durdum ancak bundan sonrası için bu pek mümkün gözükmüyor. Bir sorumlu koymam gerektiğini düşünüyor, gazeteye ilan veriyorum. Aradığım kişi; ustaları sevk ve idare edebilecek iyi bir atölye şefi, iyi bir usta olmalı, elinden her türlü iş gelmeli. Birkaç gün içinde yirmiye yakın insanla görüşüyorum. İçlerinde genç, yaşlı, dinamik, tecrübeli görünenler var. Yaptığım mülakatlar neticesinde, birinde karar kılıyorum. Bu genç beni kıyafeti ve kravatıyla, yani giyim tarzıyla tavlıyor. Aslında bu sıra dışı bir durum çünkü nedense tüm ustalar, görüşmeye sözleşmiş gibi ya da işçiler şık ve temiz giyinemezmiş gibi günlük rutin kıyafetiyle geliyor. Aralarında karşıma kir pas içinde, pejmürde hâlde geçip oturanlar bile var. Gördüğüm kadarıyla bu genç haricinde hiçbiri yapacakları iş görüşmesinde şeklin, kıyafetin, davranışın bırakacağı izlenimin önemini bilmiyor.

Zaten nedense işçi arkadaşların pek çoğu kendine değer vermiyor, en azından öyle görünüyorlar. Ne var ki ben bunu içime sindiremiyorum çünkü içlerinde çok bilinçli olanlarına rastladığım hiç de az değil. Fakat bizim Hüsnü Usta gibi "Biz işçi milletinden bir şey beklenmez, onların hepsi cahildir." diyen insanlara rastladığım da yok değil.

Yanılmamışım, işe başlattığım arkadaşın elinden iyi iş geliyor. Üstelik temiz yüzlü, efendi görünümlü, güzel konuşup ağzı iyi laf yapan biri Kamil Usta. Kısa sürede adapte oluyor ve üstümdeki işin bir kısmını alıp beni rahatlatıyor. Böylelikle bir kez daha anlıyorum ki şu söz doğru söylenmiş:

"Kılığına kıyafetine özen gösteren, kendini seven, sayan insandır. İstisnaları olsa da bu tarz insanlar genelde işine ehemmiyet verir ve başarılı olur."

Artık iş yerine bir de sekreter gerekli çünkü ben atölyeden ayrıldığımda telefonlara Kamil Usta bakmak zorunda kalıyor. Zaten sekreter almamı öneren de kendisi. Bana kalsa tasarruf etmiş olmak için almaya kalkışmazdım ama kısa zaman sonra ben de gerekliliğine inanıyorum. Eleman alımlarında artık mülakatları Kamil Usta yapıyor. Daha doğrusu ben onun yapmasını istiyorum çünkü benim zamanımın çoğu, dışarıda malzeme peşinde ya da iş görüşmelerinde geçiyor. Arzu ettiği gibi birini bulup işe başlattığını söylediğinde memnun oluyorum. Alınan kişi genç bir kız. Daha önce hiç çalışmamış, iş tecrübesi yok ama en azından dışarıdayken gözüm arkada kalmıyor, telefonlarıma bakılıyor ve arayanların notları iletiliyor. Böylelikle artık eski iş yerimize kıyasla daha düzenli bir yapıya sahip oluyoruz.

Büyük bir boya firmasının üretim müdürü görüşmeye gelecek. Fuarda konuşmuş, telefonla da sözleşmiştik. Yuvarlak tiner kutuları için kapatma makinesi istiyormuş, numuneleri de yanında getirecekmiş. Oktay'la ortak olduğumuz günlerin başında bu firmaya iş yapmış, gidip kurma ve teslim işini beraber yürütmüştük. Gerçi çok zaman geçti üzerinden, neredeyse koca on yıl... Öte yandan biliyorum ki o zamanlar kurulma aşamasında olan fabrika bu günlerde çok büyüdü ve bu

yüzden onlara iş yapmanın benim için pek çok avantajı olacak. Ancak karşımda Oktay'ın olacağı da kesin...

Bir öğle vakti misafirlerim geliyor... İki kişiler, biri imalat sorumlusu Zübeyir, diğeri de üretim müdürü Tuğrul Bey. İş yerimi gezdiriyorum, özellikle Tuğrul Bey yüzündeki saklı gülümsemeyle atölyeyi en ince detayına kadar inceliyor, sonrasında odama gidip işin özelliklerini konuşuyoruz.

İstedikleri zor bir makine. "Ex-proof" denen; yangına, yanmaya, patlamaya karşı korumalı özel bir sistemle dizayn etmek gerekiyor. Her tarafı plastik kaplı ve tabii ki her türlü patlamaya karşı da korumalı olsun istiyorlar. Bereket versin ki bu konuda oldukça tecrübe sahibiyim. Eski iş yerimizde yine büyük bir firmaya bu tarzda bir sistem imal etmiştik ve makinemiz hâlâ başarıyla çalışmakta. Onlara gerekli izahatı yapıp konu hakkında bilgiler veriyor, istekleri doğrultusunda da teklifimi hazırlayıp göndereceğimi söylüyorum. Öte yandan işi almayı da çok istiyorum çünkü başardığımız takdirde boya sektöründe önüm açılacak ve sonrasında birçok firmaya iş yapabileceğim.

Nihayet beklediğim gün geliyor ve görüşmek için beni fabrikalarına çağırıyorlar. Masadaki yetkilileri teknik olarak aydınlatıp ikna edince ve biraz da fiyat kırınca işi alıyorum. Ancak tam anlamıyla da sevinemiyorum çünkü işimiz hiç kolay değil. Gerek imalatı gerekse çalışma sistemiyle oldukça zor bir makine.

Neyse ki zamanında bitiriyoruz. Şükürler olsun ki korktuğum hiçbir şey başımıza gelmiyor. Denemelerimizde başarımız tam. Artık gönderebiliriz ve gönderiyoruz da... Ustalarım kurmaya, ben ise yine bir ustayla devreye almaya gidiyorum.

Makine gayet güzel çalışmakta, işçiler ise kutu yetiştirememekteler. Üretim yerinde bir telaş, bir koşuşturma başlıyor ve bu telaştan üretim müdürü de nasibini alıyor. Az sonra kapıdan içeri biri giriyor, arkasında da bir sürü kişi... Gelen zatın

etrafı teftiş eder bir hâli var. Makinenin yanına geldiğinde ise çakılıp kalıyor ve bize siparişi veren üretim müdürüne, yani Tuğrul Bey'e soruyor:

"Bu mu yeni aldığınız makine?"

Sonrasında eğiliyor, sağını solunu inceliyor. Tek gözünü kısıp bir yerlerine bakıyor, âdeta makinenin röntgenini çekiyor. Ben ise merakla adamı izlemekteyim ancak kim olduğunu da bilmemekteyim ve de soramıyorum. Etrafındaki herkese tek tek baktıktan sonra bana dönüp soruyor:

"Sizin mi bu makine, siz mi yaptınız?"

"Evet, biz yaptık."

"Tebrik ederim." diyor. "Böylesine güzel işleri görünce ülkem adına gurur duyuyorum. Keşke ülkemizde bütün yapılan işler bu kadar güzel olsa. Başarılarının devamını dilerim."

Fazla kalmıyor, bunları der demez ayrılıyor yanımızdan. Üretim müdürünün yüzü gülmekte, tabii ki benim de... Birlikte biraz makinenin çalışmasını izliyoruz. Sonrasında kahve içmek için odasına davet ediliyorum. Sohbet esnasında soruyor bana:

"Buğra Bey mutlaka biliyorsunuzdur ki bu iş için ELM firmasından da teklif aldık fakat biz işi size verdik. Üstelik sizin fiyatınız ondan düşük de değil ama biz yine de sizi tercih ettik. Pekâlâ, kendinize hiç sordunuz mu? Acaba biz neden bu konuda daha tecrübeli, üstelik de bizde çalışan makineleri bulunan, denenmiş bir firma dururken işi size yaptırdık?"

Bazı tahminlerim var ama net olarak bir şey söyleyebilmem olası değil. Bu sebepten bir şey demiyorum. Devam ediyor Tuğrul Bey. Daha doğrusu bana sorduğu sualin cevabını kendisi veriyor:

"Size yaptırmayı uygun gördük çünkü gerek kişisel davranışınız gerekse iş yerinin temizliği ve düzeni bizi etkiledi.

Şimdiye dek birçok makine imal eden yere girdik çıktık fakat sizinki kadar temiz, sizinki kadar düzenli ve özenli bir yer daha görmedik. Açıkçası gördüklerimizden hepimiz çok etkilendik. Sizden ayrılıp geri dönerken arkadaşlarımın da benimle aynı fikirde olduklarını görünce sevindim. Ve hepimizin ortak kanısı şöyleydi:

"Şayet bir iş yeri temiz ve düzenliyse oradan çıkacak iş de en az o kadar temiz ve kusursuz olur."

Anlayacağınız işi ELM'ye değil de size vermemizin başlıca sebebi budur Buğra Bey."

İşittiklerimden gurur duyuyorum. İzlediğim yolun doğruluğunun mükâfatını görmek de beni ayrıca mutlandırıyor. Anlıyorum ki yeni yerimin ve anlayışımın katkısı çok büyük bunda...

Düşünüyorum da bugüne dek gösterdiğim çabaların beyhude çırpınışlar olmadığını görmek güzel. Ne mutlu bana ki yaptıklarımın karşılığını bir şekilde alıyorum. Azmettim, çalıştım ve bugünlere geldim ama çok da kitap karıştırıp araştırdım. Araştırdıkça öğrendim ve kendimi geliştirdim. Neler geldi neler geçti başımdan, haksızlıklara mı maruz kalmadım, darbeler mi almadım ama şükürler olsun ki yılmadım, yıkılmadım... Devirmeye kalktılar direndim, direndikçe güçlendim. Zorluklar beni korkutmadı, tersine sabrettim, üstesinden geldim. Hem içeriden hem dışarıdan saldırılara uğrasam da umursamadım. Aklıma koymuştum, inatla bildiğim yolda yürüdüm ve de başardım ancak daha alacağım çok yol var ve rehavete kapılmamamın gerektiğinin bilincindeyim. Çünkü hedefim daha da büyümek, bir fabrika binası yapıp imalatımı geliştirmek ve orada devam etmek.

'Bugüne dek ortaklarımın bana attığı kazığın haddi hesabı yok' desem yalan olmaz. Sanki bilerek beni her daim zora sokmaya çalıştılar. Bazen başardılar, bazen de onlar zararlı çıktı. Mesela Oktay her fırsatta önüme taş koymaya çalıştı ve hâlâ da çalışmakta. Yetmezmiş gibi adam kendini dev aynasında görüp beni yok saymaya çalışıyor ancak bu elbette ki olası bir şey değil.

Daha geçenlerde fuarda karşılaştığımızda kasılarak işini büyüttüğünü, bir fabrika inşa ettiğini anlattı. Memnun olduğumu söyledim ve kendimin de büyük bir atölyeye geçtiğini anlattım. Ne dese beğenirsiniz?

"Atölye sahibi olsan ne olur ki? Senin atölyenin alanı, toplasan herhâlde benim tuvaletlerimin alanı kadar değildir."

Bu da ne demek şimdi? Söylenecek söz mü Allah aşkına? Bu adamın benim için iyi niyet beslediğini söyleyebilmem mümkün mü bu durumda?

Altına araba aldığım, zorda kalmasın diye iş yerimi dağıtmadan bıraktığım Sedat da farklı mı sanki? O da artık neler söylüyorsa sağda solda beni konu etmekteymiş. Erman Ağabey'in ve Ekin'in yaptıkları ise zaten ortada, unutmam mümkün değil. Hepsini anladık da ya yanımda çalışanlara ne demeli? Onlar için canımı verdim, bir dediklerini iki etmedim. Kimine ağabeylik, kimine kardeşlik ettim ve hâlâ da ediyorum ama kıymetim biliniyor mu?

İşin bir de başka tarafı var! Bugüne dek benden borç isteyen işçilerden hiçbiri aldığını geri ödemedi. Ama ben hâlâ kapıma geleni geri çevirmiyor, elimden geldiğince yardım etmeyi sürdürüyorum. Bari kıymetim bilinse gam yemeyeceğim. Kimi işlerimin en yoğun, onlara en fazla ihtiyacımın olduğu anda beni terk edip gitti. Hem de önceden haber vermesi gerektiğini bildiği hâlde... Hele ki bazıları giderken diğer elemanları da ayartıp götürdü.

Pekâlâ, tornacı Hüsnü'ye ne demeli? Düştüğü zor durumda beni yanına al diye yalvaran, bana torna tezgâhı aldıran, her istediğinde borç alan adam bile üç kuruş fazla verdi diye başkasının yanına gitti.

Gözünün içine bakarak yetiştirdiğim, kardeşim gibi kolladığım "İleride atölyeye ustabaşı olur." diye düşündüğüm, üzerinde dünya kadar emeğim olan Burak bile üç kuruş fazla parayı görünce beni bırakıp gitti. Sonrasında ise yaptıklarına nadim olup dönmek istedi. Aslında gideni geri almamak gibi bir âdetim vardır ama yaşının küçüklüğüne, biraz da cahilliğine verip tekrar işe başlattım.

Ya iş yaptığım firmalara ne demeli? Servis ya da makine kurmaları için gönderdiğim elemanlarımın pek çoğunu ayarttılar. Zaten Burak'ı da onlardan biri ayartmıştı.

Öte yandan yaptığım makinelerin pek çoğunu imal etmek çok zor ve de meşakkatli. Hepsi insanı yıldıracak nitelikte işler. Bir de müşterilerinin kaprisi buna eklenince baş edilemez oluyor ama ben yine de Allah'a şükür başa çıkıyorum.

Bununla da kalmıyor ki başımdaki sıkıntılar. Bir de borcunu zamanında, hatta hiç ödemeyenler var. Az mı param battı? Gidip de yerinde bulamadığım, iş yerini kapı duvar gördüğüm insan sayısı az mı?

Hele ki ilk zamanlar verdiğim mücadeleleri asla göz ardı edemem. Makineleri ucuza mal etmek için hurdacılardan kullanıma elverişli malzemeleri seçip getirmem bile başlı başına bir olaydır. Üstelik grand tuvalet giyimliyken, kravat takmışken, takım elbise giymişken yaptım bütün bunları. Yağmura, kara, çamura, aldırış etmeden az mı daldım demirlerin arasına? Gazetelere sarıp da sırtımda taşıdığım kilolarca lamaların, profillerin sayısı az mıdır? Şimdiye dek taşıdıklarımı toplasam kim bilir kaç ton gelir?

Yani işin özü:

Bugüne dek başarmak için her türlü meşakkate katlandım, elimden gelen ne varsa yaptım ve de başardığımı düşünüyorum. Daha iyi olmaya, daha iyisini yapmaya da var gücümle devam edeceğim çünkü önümde asıl hedefim var, yani fabrika binasını yapmak var...

4. Bölüm

Vefakâr Elemanlarım (!)

"Her türlü işe balıklama atlıyorum." dersem yanlış olmaz. Aslında esas imalat konumuz; kolonya, sirke, boya, tiner, madeni yağ gibi akla gelebilecek her türlü sıvı maddeleri şişelere dolduran, kapatan, etiketleyen makineler... Oldukça geniş bir pazarımız var. Şu sıralar çiçek yağı dolum makineleri revaçta olmalı ki Trakya Bölgesi'ndeki yağ fabrikalarının neredeyse tümüne dolum hattı imal ediyoruz. Böylelikle de firmam gittikçe tanınmakta ve para da kazanmaktayım. "Yeni yerim uğurlu geldi." diyeceğim ama biliyorum ki asıl sebep burada kurduğum düzenin müşterim üzerinde oluşturduğu olumlu intiba.

"Her şey yolunda." derken Kamil Usta'nın aldığı sekreter ayrılıyor, onun yerine yeni birini alıyoruz. Arzu isimli bu kız çalışmaya başlıyor ancak bir taraftan da üniversite imtihanlarına hazırlanmakta. Amacı Güzel Sanatlar Fakültesi'nin resim bölümünü kazanmakmış. Hevesli ve kabiliyetli, güzel de çizimler yapıyor. Ufak tefek, renkli gözlü, şirin mi şirin bir kız. Cin gibi de maşallah 'leb' demeden leblebiyi anlıyor. Gün geçtikçe de işini benimsiyor, alışıp seviyor. Onunla birlikte işlerime düzen de geliyor çünkü artık arayanların notları eksiksiz iletiliyor. Yani Arzu bir anlamda hayatımı ve işimi kolaylaştırıyor.

Bir gün "Bir şey konuşabilir miyiz?" diyerek yanıma geliyor ama "Nasıl söylesem." der gibi bir hâli var.

"Şu torna tezgâhında çalışan çocuk var ya, hani adı Fikret olan, beni rahatsız ediyor." diyor. Şaşkınım. Çünkü Kamil Usta, yanımda çalışanların hepsini sekreterimi rahatsız etmeme konusunda uyardığını söylemişti. Soruyorum Arzu'ya:

"Rahatsız mı ediyor, nasıl yani? Asılıyor mu?"

"Öyle denebilir."

Gençlik işte! Akça pakça kızı görünce çocuğun içi kıpırdamış olmalı ancak gösterdiği cürete şaşmaktayım. Hem patronunun sekreteri olduğunu bilip de hem de ısrarla üstüne gitmesi enteresan doğrusu! Arzu'nun demesine göre o da Aksaray'da oturuyor, dolayısıyla da iş çıkışı aynı metroya biniyorlarmış. Zaten her defasında da yanına metro istasyonunda yaklaşırmış.

"Sen merak etme, akşam iş çıkışlarında on dakika erken ayrılır, böylelikle aynı metroya binmek zorunda kalıp karşılaşmazsın." diyerek olayı çözdüğümü düşünüyorum ve Arzu rahatlıyor. Sonraki günlerde ise soruyorum, bir sıkıntısının olmadığını söylüyor.

İşler yoğun, her akşam mesai yapıyoruz. İşçilerin birkaçının dışında hepsi memnun çünkü fazladan para kazanmak onların da hoşuna gidiyor.

Atölyedeyim, işleri tek tek gözden geçirmekteyim. Montaj ustaları, torna tezgâhlarından ellerine yeterince parça gelmediğini, bu sebepten işlerinin aksadığını söylüyorlar. İmal ettiğimiz makinelerin parçalarının çoğu tornada işleniyor ve bu tezgâhlardan birinde Fikret, bir diğerinde ise henüz tam ustalaşmamış bir genç çalışmakta. Ustalar bir an evvel parçaları alıp yerlerine takabilsinler diye onların gözünün içine bakıyorlar. Hele bir makine var ki bitmesine ramak kalmış, sadece birkaç

parçası eksik... Yapılıp yerine takılsa makinenin bitmesi işten değil. Kamil Usta'dan benim iş yerinde olmadığım günlerde tornacıların fazla mesai yapmadığı bilgisini alınca soruyorum:

"Niçin kalmadılar, sen mi istemedin?"

"Ben istedim ama kalmadılar. Özellikle de Fikret 'Ben kalamam' dedi, kestirip attı. Can en azından sözümü dinledi, hatırımı kırmadı ve kaldı ama ondan da sağlıklı iş çıkmıyor ki Buğra Bey."

Duyduklarım hoşuma gitmiyor. Bu defa Fikret'in yanına ben gidiyorum. Önce hâlini hatırını soruyor, ortamı ısıtıyorum. Sonrasında işlerin tıkandığını, birkaç parça yüzünden makinenin toparlanamadığını, müşterinin karşısında müşkül durumda kaldığımı söyleyip akşam mesai kalmasını istiyorum.

İkiletmiyor "Tamam, kalırım Buğra Bey." diyor. Hayrettеyim çünkü bana 'Tamam' diyen birinin şefine, yani Kamil Usta'ya 'Hayır' demesi bana pek olası değil gibi gelmekte.

Akşam yine mesai bitimi... Ben imalata girecek yeni bir işin projesiyle uğraşmaktayım. Herkes fazla mesaide olduğu için içerden sesler geliyor. Ne var ne yok anlamak için içeriye giriyorum. Görüyorum ki herkes orada ama Fikret tezgâhının başında değil. Soruyorum, gittiğini söylüyorlar. Doğrudur çünkü tezgâhı temizlenmiş, yağlanmış, etrafı silinip süpürülmüş. Canım sıkılıyor, hatta bir adım ötesindeyim, yani kızgınım. Bana kalacağını söyleyip de sözünde durmaması zoruma gidiyor.

Ertesi gün... Yine içeride kontroldeyim. Fikret'i görünce aklıma akşamki hâlim geliyor, yanına gidip neden kalmadığını soruyorum. Ses yok seda yok, hiçbir bir şey söylemiyor. Ben de mahcubiyet duyduğunu düşünerek üzerine gitmiyor, akşam kalmasını talep ediyorum, o da yine "Tamam, kalacağım." diyor. Hayri Usta da yanımda, olanlara o da şahit.

Akşam yine mesai bitimi ama benim için değil. Ben çalışmaya, çizmeye devam etmekteyim ve içerden de sesler geliyor zira yine fazla mesai yapanlar var. Çizim yapmaktan gözlerim yorulunca ortamı değiştireyim, hem de neler yapılıyor göreyim düşüncesiyle imalathaneye giriyorum fakat Fikret'i yine göremiyorum. Tuvalete gitmiş olabileceği geliyor aklıma. Bekliyorum, gelen giden yok, soruyorum, yine "Gitti." diyorlar. İşte o an beynimden vurulmuşa dönüyorum. Aldatıldığım, suistimal edildiğim artık aşikâr. Hatta bırak patron yerine konmayı, adam yerine bile konmadığımı anlıyorum. Sinirim had safhada, şu an elime geçse ne yaparım bilemiyorum. Maruz kaldığım hareket o kadar etkiliyor ki gece boyunca sinirimden uyuyamıyorum. Aslında alışmam lazım çünkü insanların hepsi ayrı bir tip ve içlerinde iyisi de var kötüsü de huylusu da var huysuzu da. Ahlaklısı, ahlaksızı, dürüstü, düzenbazı, sahtekârı... Say sayabildiğin kadar, yani her türlüsü var ancak bunları bildiği hâlde insan gene de olanları içine sindiremiyor.

Bazen sohbet esnasında, anlattığım bazı olaylar sonrasında annem bana "Oğlum sen ne yapsan yaranamazsın, senin ekmeğinde herhâlde tuz var." der. İnanıyorum ki doğru söylüyor zira ben ne yaparsam yapayım ne edersem edeyim gerçekten kimseye yaranamıyorum. Yanımda çalışan herkese ağabeyim, kardeşimmiş gibi davranıyorum; bir dediklerini iki etmiyorum, ne isterlerse veriyor, dara düştüklerinde yardım elini uzatıyorum ama olmuyor, olmuyor. Bu insanlar daha ne istiyor anlamış değilim.

'Kalacağım' deyip de kalmamak da ne oluyor? Adam olana yakışır mı? Bunlar bir nebze olsun mertlikten nasibini almamış insanlar ama ben bundan sonra ne yapacağımı biliyorum. Anlayacakları dilden konuşayım da görsünler bakalım. O zaman anlarlar el mi yamanmış, yoksa bey mi?

Oysaki şimdiki devirde çalışanlar şanslı. Küçüklüğümü hatırlıyorum da çıraklığımda az hırpalanmamıştım. Hele ki mahallemizdeki marangozda çalışırken yediğim tokatlar hiç aklımdan çıkmaz. Hem de hiç sebep yokken. Neymiş efendim; çay soğukmuş ya da kapıyı sert kapatmışım, biraz geç kalmışım, ustaya yan bakmışım falan filan... Tabii ki ben öyle yapmayacağım ama bundan sonra herkese layığı gibi davranacağım.

Ertesi gün öğleye doğru Kamil Usta'yı çağırıyor, herkesi yemeğe göndermesini, Fikret'i ise tezgâhının başında bekletmesini söylüyorum. Az sonra da içeri giriyorum.

Fikret, tezgâhının başında durmuş, beni beklemekte... Kamil Usta'ya dışarı çıkmasını söylüyor ve kapıyı kapatıyorum. İçerde şimdi sadece ikimiz varız. Ellerim cebimde, yavaş adımlarla üstüne doğru gitmekteyim ve ağzımdan kendimin bile mâni olamadığı küfürler dökülmekte ama ne küfürler! Ben bile küfür hazinemin bu denli geniş olduğunu bilmiyormuşum. Aralarında literatürde olmayanlar bile var. Ben ben olmaktan çıkmışım, sanki yerimi başka biri almış. Fikret ise şaşkın, ağzımdan dökülen her kötü söz sonrasında, biraz daha sinerek kendini tezgâhın arkasına saklamaya çalışıyor. Tırsıp kalmış, neredeyse korkudan ödü patlayacak. Üzerine daha fazla gitmiyor, yanından ayrılırken tek bir cümle sarf ediyorum:

"Sıkıysa bir daha aynı şeyi yap da göreyim!"

Gerçekten insanları tanımakta zorlanıyorum. İllaki kötü davranmak mı gerek, zoru göstermek mi gerek. İşte o günden sonra 'kalacağım' dediği hâlde mesaiye kalmayan Fikret, ben söylemesem bile her akşam mesaiye kalıyor. Akşamın birinde de normal mesai bitiminde kapım tıklatılıyor, kimmiş diye baktığımda Fikret'i görüyorum. İşi varmış erken gitmesi gerekiyormuş, izin istiyor. Veriyorum, zaten onun en tabii hakkı çünkü normal mesaisini yapmış, bitirmiş. Ne var ki kapı

çalmalar her akşam devam ediyor ve mesaiye kalsa bile artık benden izin almadan asla iş yerini terk etmiyor. Bu da garip zira ben ona her akşam benden izin alarak gitmemesini söylemediğim gibi, tersine ustasıyla konuşmasını, gerekmedikçe akşam mesaiye kalmamasını dahi söylemiştim. İçimdeki durumu garipsemiş, kendince konuşuyor:

"İşte görüyorsun değil mi insanoğlu denen varlığı? Sen adam gibi söyledin, rica ettin, yardım etmesi için âdeta yalvardın ama dinlemedi, hatta tınmadı bile. Tarzını değiştirip de biraz baskı kurduğunda hemen nasıl değişiverdi. Günlerdir senden izin almadan iş yerini terk edemez oldu. Neredeyse apteshaneye bile izninle gidecek baksana. Niçin böyle yaparlar, neden böyle davranışlara girerler anlamış değilim. Hâlbuki bu iş yeri senin olduğu kadar onların da ekmek kapısı... Senin kadar olmasa da onlar da bunun bilincinde olmalılar ama nerede! Ancak sen yine de benim bildiğim her zamanki Buğra ol. Bir daha o günkü gibi bir adam görüntüsüne bürünme. Vallahi o gün ben bile senden korktum."

Aslına bakılırsa yaptığımı ben de yadırgamıştım ama artık nasıl etkilenmişsem kendime hâkim olamamıştım. Ne var ki pek de yanlış yapmadığıma inanıyorum. Maalesef karşılaştığım son durum, bazı kişilerin anladığı dilin bunun, yani kabalık olduğunun ispatı niteliğinde

Makineciler Derneği

Yine bir fuardayız... Bu defaki yeni kurulan bir şirket vasıtasıyla Mecidiyeköy'de açılıyor. Fuar alanı geniş bir yer olduğundan katılımcı sayısı bundan öncekilere göre çok daha fazla. Ünlü bir helva markasının makinelerini teşhir ediyorum ve yine övgüler alıyorum. Fuarlara katılmak iyi hoş ama katılım

esnasında herkesin kendine göre derdi oluyor. En çok şikâyet edilen konu ise fuar şirketlerinin akıl almaz tutumları.

Kimi 'Stant kiraları çok pahalı' diyor. Kimiyse 'Hizmetleri iyi değil' diyor. Bazıları 'Yeterli reklam yapmadı, falan gazeteye şu boyutta ilan verecekti vermedi' deyip gelen müşteri sayısının azlığından dem vuruyor. Bazıları ise herkese farklı fiyat verildiğini söylüyor. Yaşananlardan ben de rahatsızım, elim kolu bağlı durmayı kendime yediremiyorum ve birkaç firma sahibinin bulunduğu bir ortamda mizacıma pek uygun olmadığı hâlde âdeta fetva vermeye başlıyorum:

"Bizler bunu hak ediyoruz çünkü her fuara mecburmuşuz gibi balıklama atlıyoruz. Bu hâlimizi gören şirketler de 'Nasıl olsa ne versek gidiyor' diyerek istedikleri gibi at oynatıyorlar. Ayrıca fuar işinde iyi kazanç olmalı ki ortalıkta küçük büyük bir sürü şirket türedi. Bence bu işi düzeltmenin tek yolu var arkadaşlar. O da birlik ve beraberlik içinde olmak. Birlik ve beraberlikle altından kalkılamayacak iş, çözülemeyecek mesele yoktur. Üstelik bunun zor olduğunu da düşünmüyorum. Zaten makine imal eden firmaları toplasak yirmi beş-otuzu ancak buluruz. Bu sayıdaki müteşebbisin bir araya gelmesi ise zor olmasa gerek. Bunu sağlar, birlikte hareket edersek inanın her şey lehimize gelişir ve fuar şirketleri kafalarına göre iş yapamazlar. Hatta dilersek şartları bile biz belirleriz. Yeter ki yaptığımız işin önemini önce kendimiz kavramış olalım."

"Doğru söylüyorsun vallahi. Neden bir araya gelmiyoruz öyleyse. Herkesle konuşalım, bir birliktelik kuralım."

Arkadaşım Rıfkı söylüyor bunu. Görüyorum ki benimle aynı fikirde. Onun nezdinde düşüncemi herkese iletiyorum:

"Bu iş sadece 'Birlik kuralım' demekle olmaz, dernekleşmemiz lazım. Bildiğim kadarıyla bu da pek kolay bir iş değil zira bizim milletimiz konuşunca mangalda kül bırakmaz ama iş eyleme gelince bin bir mazeret üretir. Bunu neden söylüyorum?

Çünkü biz millet olarak bir araya gelemiyoruz, gelsek de uzun vadeli sürdüremiyoruz. Sözün kısası, bizde kolektif anlayış yok ve bu da bize atalarımızdan miras kalmış olmalı. Etrafınıza bir bakın bakalım, uzun süren kaç ortaklık sayabilirsiniz?"

Hayri bu defa sesini yükseltip hesap sorarcasına atılıyor:

"Pekâlâ, ne yapacağız? Fuar şirketleri bizi istedikleri gibi kullansınlar mı yani?"

"Tam zamanıdır." diyerek yine ben giriyorum söze:

"Öyleyse tek çaremiz var, o da bir araya gelip birleşmek arkadaşlar. Fırsat bu fırsat! Nasıl olsa bütün makineciler burada. Yapmamız gereken şey; gidip tek tek stantları dolaşıp firma sahiplerinin böyle bir oluşumda yer almayı isteyip istemediklerini sormak."

Bunu der demez de Arzu'yu yanıma çağırıp konuştuklarımız hakkında kısaca bilgilendiriyorum. Sonra da eline bir bloknot tutuşturup makine üreten firmaların stantlarını tek tek dolaşarak sahiplerinden böyle bir oluşuma katılmayı arzulayıp arzulamadıklarını sormasını istiyorum.

Arzu saatler sonra geri dönüyor ve görüyorum ki konuştuğu herkes katılmak istiyor. Memnuniyet verici bir durum... Rıfkı, Hayri, Cemal ve ben bir araya gelip izlememiz gereken yol hakkında tartışıyoruz. Öncelikle herhangi bir statüye bağlı olmayan bir birlik kuracağız ve sonrasında da dernekleşeceğiz.

"İlk toplantıyı, Florya'da bir restoranda yapalım." diyoruz. Birkaç kişi dışında herkesten kabul görünce, gün ve saat tespit edip kararlaştırıyoruz. Yemekte yirmi iki kişiyiz. Toplamda yirmi altı kişiye duyuru yapılmış, dördü gelmemiş. Az değil, yine de iyi bir çoğunluk...

Fikirler beyan ediliyor, öneriler sunuluyor ve sonunda dernekleşme kararı alınıyor. İlk toplantı Yücel'in yerinde olacak. Kendisi piyasanın eskilerinden, thermoform makineleri

üretiyor. Kendisiyle Oktay'la yeni ortak olduğumuz dönemlerden tanışmıştık. O da bulunduğu noktaya benim gibi bin bir meşakkatle gelmiş biri.

Yaptığımız ilk toplantıda başkanlık görevi, gayrı resmi olarak bana veriliyor. Yücel ikinci başkan, Rıfkı genel sekreter, Hayri sayman, Cemal de veznedarlık görevini yükleniyor. Ortada henüz resmileşmiş bir iş yok ama biz yine de her şeyi dernekler kanununun kuruluş tüzüğüne göre yapıyoruz. Yeni katılımcılar bulalım, sayımız artsın, güçlenelim diye karar alıyoruz ve herkes bir şekilde görev üstleniyor. Yücel, Oktay'a da söylemiş ama beyefendi benim başta olduğumu duyunca "Buğra'nın başkan olduğu bir yerde benim işim olmaz!" diyerek teklifi geri çevirmiş. Eh, ne yapalım? Kendi bilir!

Birkaç toplantı, fikir teatisi falan derken fuar zamanı yaklaşıyor. Yetkilileri ise kapı kapı dolaşıp katılımcı aramaktalar. Belki de 'avlanma peşinde' demek daha doğru olur zira aldığımız duyumlara göre yine herkese farklı fiyatlar sunulmaktaymış. Kulağımıza bu haber gelince aramızda anlaşarak bir karar alıyoruz. Artık herkes kendisine gelen fuar yetkilisini bana yönlendirecek ve vardığımız karara göre sadece iki şirketin düzenlediği fuara katılacağız. Zaten bu iki firmanın dışında kalanları pek ciddiye almamayı düşünüyoruz, bunlarla görüşmeyeceğiz.

Bu iki şirketten biri, fuarını Mecidiyeköy'deki binasında, diğeri ise Tepebaşı'ndaki binasında düzenliyor. İki şirket de birbiriyle kıyasıya rekabet hâlinde ve birbirlerini piyasadan silme gayretindeler. Bu yüzden fuarlarını da neredeyse aynı tarihlerde düzenliyorlar ancak bu bizim hoşumuza gitmiyor çünkü bu durumda iki fuara da aynı makineleri koymak zorunda kalıyoruz. İşin kötüsü böylesi durumda gelen müşteriler de aynı kişilerden oluşuyor.

Oysaki kendilerine defalarca "Biriniz sonbaharda yapıyorsanız, diğeriniz ilkbaharda yapın ki ikisine birden katılalım."

dedik ama dinletemedik. Adamlar bizi istedikleri gibi oynatmak istiyorlar. İşte şayet dernekleşirsek böyle bir şey yapamayacaklar, meydanı boş bulup istedikleri gibi at oynatamayacaklar. O zaman masada biz de olacağız ve bazı şeyleri belirlemede bizim de katkımız olacak.

Gerçi bugün için henüz dernekleşmesek de birlik içindeyiz ve toplantıda aldığımız karardan dolayı Fuar yetkilileri, her gittikleri firmada âdeta duvara çarpıyorlar. Her firmanın kendilerine söylemi aynı...

"Gidip Buğra Bey'le görüşmeniz gerekiyor."

Önce biriyle masaya oturuyorum, yetkili teklifini sunuyor, beğenmiyorum. Metrekare fiyatının yüksek olduğunu söyleyip bu defa ben şartlarımı ortaya koyuyorum:

"Üç büyük gazetede yarım sayfa ilan vereceksiniz, fiyatları yüzde yirmi indireceksiniz, elektrik, hava ve makineleri standa yerleştirme işini bedelsiz yapacaksınız." diyorum. İşittiğinde zavallının nutku tutuluyor. "Ben bunlar için bir şey söyleyemem, istedikleriniz benim boyumu aşar." diyor.

Fuar şirketleri bugüne dek hepimize gerçekten çok çektirdi. Bu yüzden ben bildiğim yoldan gideceğim. Başkalarından da olumsuz çok şey duymuştum ama bana çektirdiklerini de hiç unutamam. Hele ki ilk katıldığım fuarda yaşadıklarımı...

Katıldığım o fuarda yetkili, getirdiğim makineyi görüp "Biz makineleri yerleştirme işine karışmıyoruz." dediğinde nasıl afallayıp kalmış, kendimi nasıl da kullanılmış hissetmiştim. "Ben bu koca makineyi yalnız başıma standa nasıl yerleştireceğim." diye şaşkın şaşkın etrafıma bakınıp durmuştum. Hatta sinirlenip kızgınlıkla "Bunlar bize söylenmedi ki böyle olduğunu bilseydim katılmazdım." bile demiş, gidip sağda solda forklift aramış, bulamayınca da kendimi mecburen onların adamlarına teslim etmiştim.

Belli ki anlaşmalıydılar çünkü adam, fırsatçılık yapıp benden dünya kadar para istemişti. Göz göre göre kazıklanmak nasıl da zoruma gitmişti o gün. Bugün bile aklıma geldiğinde hırslanırım. Sonrasında fuar yönetimine çıkıp beni böylesine ahlak yoksunu insanlarla muhatap ettikleri için söylenmiştim ama tınmamışlardı bile. Anlaşılacağı gibi o günlerde gerçekten çok üzülmüştüm. Ha! Bununla da kalmamışlar, elektriğe bilmem kaç dolar, havasına bilmem kaç lira isteyerek beni sinirden çatlatmışlardı. Şükürler olsun ki o günler geride kaldı. Şu an artık "Gün olur, devran döner." sözü geçerli.

İşte şimdi bu tip olayları yaşamamak azmindeyiz ve ben de yüklendiğim görevin bilincindeyim... Yani herkesin hakkını en iyi şekilde korumam gerektiğinin... Yetkili, isteklerimin kendi yetki alanı dâhilinde olmadığını söyleyince "Zaten bunlar şimdilik sizden taleplerimiz ama siz 'Evet' deseniz bile biz diğer şirketle de konuşacağız ve bize uygun gelenle yolumuza devam edeceğiz." diyorum. O an yetkilinin yüzü değişiyor. İşi hafife alamayacağını, pabucun pahalı olduğunu anlıyor.

Kibarlık yapıp diğer fuar şirketini arıyor, üst yetkililerden biriyle görüşmek istiyorum fakat bir türlü görüştürülmüyorum. Sürekli alt kademelerden birine yönlendiriliyorum. Sonunda bana birini gönderiyorlar, aynı teklifi ona yapıyorum, o da isteklerimin boyunu aştığını, amirleriyle konuşması gerektiğini söylüyor. Sonrasında gelen cevap ise olumsuz, adamların zerre kadar müdanaları yok. Kendilerini uyarıyorum.

"Bakın!" diyorum. "Şayet fuarınıza biz makine üreticilerini katmazsanız zararlı çıkan siz olursunuz çünkü makinecilerin olmadığı bir fuar sadece teşhir yerine döner. Yalnız şişe, kapak, koli, etiket teşhir etmeniz ziyaretçinin ilgisini çekmez, onlar hareket görmek, çalışan aksamlar izlemek isterler. Bu da ancak çalışan makineler teşhir edilirse olur. Zira Anadolu'nun her köşesinden insanlar, makineleri bizzat gözleriyle görmek,

elleriyle dokunmak için geliyorlar. Şayet biz makine üreticilerini hafife alırsanız, zararlı çıkacak sizler olursunuz."

Nasıl olduysa iki gün sonra genel müdür yardımcıları arıyor ama havasından da yanına yaklaşılmıyor beyzadenin. 'Burnundan kıl aldırmamak' tabiri böyleleri yüzünden doğmuş olmalı. Adam kendi koşullarını kabaca ortaya döküp "Bizim şartlarımız bunlar." deyince canım sıkılıyor. "Anladığım kadarıyla şu andan sonra yapacak bir şey yok. O hâlde olacakların sonucuna katlanacaksınız." diyerek üstü kapalı bir tehditle telefonu kapatıyor, konuşmayı sonlandırıyorum.

İşin ilginci, bu görüşmeyi yapmamdan yarım saat sonra ilk görüştüğüm firmanın sahibi arıyor ve benimle karşılıklı görüşmek istediğini söylüyor. Atlayıp ofisine gidiyorum. Beni genç ve güzel bir kadın karşılıyor. Firmanın sahibinin kadın olduğunu biliyordum, hatta ismini bile duymuştum ama kendisini hiç görmemiştim.

Baş başa konuşmaktayız ve istediğim şartlardan haberi var. Kendine göre bazı taleplerde bulunsa da hiçbirini kabul etmiyorum. Aklıma koymuşum bir kere, bana güvenen tüm arkadaşlarım için en iyi şartları oluşturacağım. Bana bir nevi rüşvet öneriyor. En öndeki stantlardan birini teklif ediyor, hem de ücretsiz... Kabul etmiyorum, tereddütsüz daha evvel katıldığım standı istiyorum. Zaten o da en öndeki stantlardan biri. Kadın şaşkın, diyecek söz bulamıyor, düşünüp taşınıyor, sonunda isteklerim kabul görüyor.

Öncekilere nazaran çok daha ekonomik ve katılımcısı bol bir fuar yaşıyoruz. Ben dâhil bütün makineciler hâlinden memnun. Aramızda fuar esnasında iş bağlayanlar bile olmuş. Bir ay sonra ise diğer şirketin düzenleyeceği fuar başlayacak, daha doğrusu öyle bir tarih vermişlerdi ama ortalıkta ne bir afiş ne bir duyuru var. On gün sonra öğreniyorum ki organizasyonu iptal etmişler. Nedeni ise beni haklı çıkaracak

nitelikte. Makinecilerin katılmadığı bir fuarın sönük geçeceğini düşünüp böyle bir karara varmışlar.

Olacağı buydu! Hâlbuki ben kendilerini uyarmış, bizim ürünlerimizin sergilenmeyeceği bir fuarın ilgi çekmeyeceğini söylemiştim ama dinlememişlerdi. Büyük ihtimalle onlar, biz makinecilerin bir araya gelerek birlik içinde olabileceğine inanmamışlardı. Aldığım duyumlara göre de her bir makinecinin tek tek kapısını çalıp hoş imkânlar sunup katılmalarını teklif etmişler, ne var ki aramızda aldığımız kararları ciddiye almadıklarından tabii ki eli boş dönmüşler.

Aramızdaki arkadaşlarımızdan pek çoğu hâlinden memnun zira birlikteliğimizin faydalı olduğu görüşündeler ancak şunu söylemeden, kendimizi eleştirmeden de yapamayacağım. Biz millet olarak her nedense birlik olmayı, bir araya gelmeyi beceremiyoruz. Dernekleşip güç almak isterken tersine bölünmeler başlıyor, herkes kazandığımız avantajları bildiği hâlde bir süre sonra "Ben şuradaki, ben buradaki fuara katılacağım." diyerek başına buyruk hareket etmeye başlıyor. İtidalle hareket edip insanları mantıklı olmaya davet ediyorum ama kime söylüyorum. Herkesi uyarıp dernekleşmenin yararlarını tekrar anlatsam da pek fayda etmiyor; böyle olunca da canım sıkılıp hevesim gidiyor, şevkim kırılıyor ve tabii ki ben de ipin ucunu bırakıyorum. Benden başka kimse sahip çıkmayınca da birliğimiz, henüz dernekleşmeden dağılıyor fakat bu arada bizim yapılaşmamızı ve bu birlikteliğin getirilerini duyan ambalaj sektöründeki bazı kuruluşlar da kendi branşlarında örgütlenmeye başlıyor ve Rıfkı'yla beni toplantılarına çağırıyorlar.

Davetlerine icabet ettiğimiz salon oldukça kalabalık. İçeride her sektörden katılımcı var. Bir araya geldiğimiz yer, büyük bir ofset firmasının konferans salonu. Ne var ki toplantı başlar başlamaz sesler yükseliyor, havada acımasız tenkitler uçuşuyor. Daha henüz kuruluş aşamasında böyle olmasını yadırgasam da

bir o kadar da olağan karşılıyorum. Ve bir kez daha anlıyorum ki biz millet olarak gerçekten bir araya gelip konsensüs sağlayamıyoruz. Anlaşılan o ki örgütlenme becerisine sahip olmamıza daha çok zaman, önümüzde almamız gereken çok yol var.

Mafya Babası

Biri arıyor, ta Sivas'tan... İsmi Hanefi'ymiş, hatırlıyorum. Son katıldığım fuarda, ünlü bir Helva firması için yaptığım pekmez doldurma ve kapatma makinesini teşhir ettiğim fuarda görüşmüştüm. Esmer, sakallı, enteresan tipli bir adamdı. Hatta tipini, küçükken gördüğüm filmlerden birinde ismini hatırlayamadığım Hintli bir artiste benzetmiştim.

Ünlü bir mafya babasıyla ortak olduğunu, Sivas'ta bulunan bir maden suyunu birlikte işleteceklerini söylediğinde ilginç gelmiş, içimden "Mafya babaları bu tarz işlere de mi el atmış?" demiş, aklımdan bir sürü şey gelip geçmişti. "Böyle bir işe kalkışırsak altında kalır mıyız?" diye de düşünmüştüm ama adam o günkü konuşmada benim kendisinde güvenilir bir izlenim yarattığımı söylemiş "Şayet bir makine alacaksam bu büyük ihtimalle sizin firmanızdan olacaktır." demişti. Şimdi ise benimle görüşmek istiyormuş, hem de acil olarak...

Sözleşiyoruz, iki gün sonra da çıkıp geliyor. Sivas'ın ilçelerinin birinde, şifalı olarak bilinen bir kaynak suyu varmış, onu yirmi yıllığına kiralamış ve şimdi o suyu şişeleyip satmayı düşünüyormuş. Parası olmadığı için bir ortak gerekmiş ve nasıl olmuşsa da bir mafya babasıyla anlaşmış. "İsmini pek kullanmıyor, kendisine 'Patron ya da ağabey' diye hitap ediyor. Ben de kendisini gıyaben tanıyorum. Eski kabadayılardan, anlı şanlı, namı tüm ülkeye yayılmış biri. Gerçi ortalıkta birçok kabadayı var ama bunun şanı bir farklı dillenmiş. "Gariban babası,

yardım sever, fakirin fukaranın hâlinden anlar." diyenler de var "Bırak şu kanun kaçağı herifi." diyenler de... Ancak iyi veya kötü kim ne derse desin, adam gerçekten herkesçe kabul görmüş biri.

Hanefi Bey "Patronla konuştum ve fuarda dediğiniz fiyatı kendisine ilettim. O ise bu konulara karışmayı pek arzu etmeyip bana bıraktığını fakat sizi de tanımak istediğini söyledi." diyor. Patronun benimle görüşmek istemesi ilginç geliyor. Diğer ilginç gelen ise Hanefi Bey'in benimle bir pazarlığa kalkışmamış olması.

Konuşmasını ise "Siz mukaveleyi hazırlayıp imzalayın, avansı Patron ödeyecek." diyerek bitiriyor. Yanımdan ayrılmasının üzerinden iki gün geçiyor telefon çalıyor. Sekreterim izinli, mecburen ben bakıyorum. Ahizedeki kısık ama gür bir ses "Merhaba Buğra kardeş." diyor. "Ben Hanefi Bey'in ortağı Basri Pala. Âdettendir, önce bir hatırınızı sorayım. Nasılsınız? İşler gönlünüze göre gitmektedir inşallah! Kazancınız bol olsun. Şimdi gelelim asıl meseleye. Sizinle aramızda galiba bir hukuk doğacakmış, bunun için aradım. Şayet müsaitseniz, sizi yarın saat on ikide Kurtuluş'taki falanca markette bekliyorum. Orada kime olsa ismimi verin, sizi yanıma getirirler."

Adamın kendinden emin, emrivakice bir tarzı var. Hoşuma gitmese bile sonuçta bir müşteri, mecburen gideceğim.

Ertesi gün öğle vakti, söylediği saatte, Kurtuluş'taki marketteyim. İlk gördüğüm birine soruyorum "Bir dakika efendim." deyip bana kasaların önünde duran birini gösteriyor. O zata da Basri Bey'le görüşeceğimi söyleyince "Hay hay, buyurun size yol göstereyim efendim." diyerek bana refakat ediyor. Markete diye giriyorum ama labirent gibi bir yerlerde, kâh daracık koridorlarda, kâh merdivenlerden inip çıkarak gezdirilip dolaştırılmaktayım ve daha ne kadar sürecek bilmiyorum. Neyse ki kasvetli yolculuk bir süre sonra bitiyor. Şimdi kıraathane benzeri

bir yerdeyim ya da kulüp benzeri bir yerde. Kimi insanlar, üstü yeşil çuhalı masalarda iskambil kâğıtlarıyla oyun oynamaktalar. Ancak sanmıyorum ki pişti veya elli bir oynasınlar. Sanırım poker ya da benzeri bir oyunla iştigal etmekteler. Görünce tanıyorum, küçük bir masanın ardında oturmakta Basri Bey. Yanına götürüp beni takdim ediyorlar.

"Hoş geldiniz, buyurun." diyor ama oturmam için bir yer gösterilmiyor. Oysaki çevresinde dört-beş adamı var, kimisi oturmuş, kimisi ayakta durmakta. Dayanamayıp etrafındakilere söyleniyorum:

"Bana bir sandalye vermeyecek misiniz?"

Adamlar şaşkın. Sanki sıra dışı bir şey işitmiş gibiler. Patronlarına bakıyorlar, o işaret edince bir anda altıma üç sandalye birden uzatılıyor.

"Çay getirin." diyor. İki dakikaya kalmadan getirilip önüne konuluyor. Bana da verirler diye bekliyorum ama beyhude bir bekleyiş bu. Basri Bey o sırada önünde bir şeyle ilgilenmekte, etrafta olan bitenden haberi yok adamın. Başını ilgilendiği işten kaldırıp benim şaşkın bakışımı görünce hırçınlaşarak adamlarına söyleniyor:

"Misafirime neden çay getirmediniz?"

Bir koşuşturmadır başlıyor hemen. Az sonra önüme bir değil, iki çay geliyor. O an anlıyorum ki ne kadar embesil varsa adamın etrafında toplanmış. Âdeta robot gibiler, ancak patronlarının ağzından bir emir çıkarsa eyleme geçiyorlar. Basri Bey benimle ne zaman ilgilenecek diye beklemekteyim ama adamda tık yok. O kadar çok bekletiliyorum ki tuvalete gitme ihtiyacım hâsıl oluyor. Soruyorum, birisi yol gösterip refakat ediyor.

Yürürken etrafı izlemekteyim. Bir köşede yedi-sekiz kişi var. Çoğunluğu kadın ve önlerinde de koca koca torbalar durmakta. Anladığım kadarıyla yardım paketleri bunlar. "Allah

razı olsun beyimizden, Allah zeval vermesin." dediklerini işitiyor, merak edip bana refakat eden şahsa soruyorum:

"Bunlar ne arıyorlar burada? Ne yapılıyor, neden dua ediyorlar?"

"Bunlar ağabeyimizin yaptığı yardımlar." diyor. "Gördüğünüz kadınların hepsinin eşi hapishanede mahpustur, her ay buraya gelip paylarına düşenleri alırlar. Sadece bununla da kalmaz; tüm garibin, fakirin fukaranın yanındadır ağabeyimiz."

Aynı sözü sık sık kullandıklarını görünce anlıyorum ki tüm adamları 'Ağabey' diye hitap ediyor Basri Bey'e. Dönüp masanın önünde oturuyor, ilgilenileceğim anı bekliyorum ama işittiğim cümle, hâlâ sıramın gelmediğini anlatıyor.

"Bana avukatı çağırın!"

Emir veriliyor, hemen bir adamı koşuyor ve az sonra yanında biriyle geliyor. Az önce getirilen sandalyelerden biri karşıma çekiliyor ve adam oraya oturtuluyor. Getirdiğim mukaveleyi inceletmek için çağırttığını düşünmekteyim ancak avukata yöneltilen soru sonrasında anlıyorum ki konu benimle ilgili değil.

"Söyle avukat efendi." diyor. "Neden hâlâ çözülmedi bu iş. Niçin kadını mağdur ediyorsunuz?"

"Vallahi ben bir şey diyemeyeceğim, hâkim kararı o yönde verdi."

Birden celalleniyor Basri Bey, köpürerek çıkışıyor:

"Ben neler olup bittiğini biliyorum. Üstelik hâkim şöyle demiş, böyle demiş beni ilgilendirmez. Bana tatava etme ve gidip bir an önce şu işi düzelt. Seni ikinci kez karşımda görmek istemiyorum."

Avukatın başı önde masa başından kalkışını izlerken 'mafya babalığı' bu olsa gerek diye düşünmekteyim. Anladığım kadarıyla Basri Bey, koca bir hukuk adamından mahkemenin

kararını değiştirmesini ve tabii ki kararın kendi istediği gibi verilmesini istiyor. Avukatını yolladıktan sonra en nihayet bana dönüp soruyor:

"Evet, nerede kalmıştık?"

"Şükür." diyorum işittiğimde. Ne mutlu ki sıra bana geldi. Sözleşmeyi göstermek için dizimin üzerinde tuttuğum Bond çantamı açıyorum. Kilitleri çok sert, şifresini çözdüğüm an "Tak!" diye bir ses çıkıyor. Etrafımdaki adamların hepsi irkiliyor, aralarında ellerini beline atan bile var. Şaşırıyorum ancak gülmemek için kendimi zor tutuyorum. Mukaveleyi uzatıyorum, Basri Bey kabaca bir göz atıp soruyor:

"Niçin verdin bunu bana, ne yapacağım?"

"Okuyup imzalamanız gerekiyor."

"Buraya mı?" diyerek irdelemeden Hanefi Bey'in yazdırdığı şirket isminin altına imzasını atıyor ve uzatırken de soruyor:

"Başka yapacağım bir şey var mı?"

"Evet." diyorum. "Sözleşmede yazan avansı ödemenizi bekliyorum."

"Avans mı ödeyeceğiz? Pekâlâ, ne kadardı?"

"Sözleşmede yazan miktar, kırk milyon lira efendim."

"Bana Adem'i çağırın." diyerek adamlarına sesleniyor ve mukaveleyi gelen kişiye uzatıp "Şunu ödeyecek kadar çek getir." diyor. Adem Bey de ayrıldıktan az bir süre sonra elinde bir demet çekle geri geliyor. Basri Bey, her bir çeki tek tek inceliyor ve aralarından seçtiği kırk milyon tutarındaki altı adet çeki bana uzatıyor. İnceliyorum, en uzunu üç aylık, en kısası on günlük çekler. Bereket versin ki on günlük olan yirmi beş milyon tutarında ve tabii ki beni biraz rahatlatıyor zira bu peşin sayılacak bir vade. Çekleri çantaya koyduğumda Basri Bey yüzüme bakıp soruyor:

"İstediğin başka bir şey var mı üstat?"

Mukaveleyi imzalatmış, çeklerimi de almışım, daha ne isteyebilirim ki?

Henüz şişe numunesini almamış olmamama rağmen derhâl işe başlıyorum, öte yandan aldığım çekleri bankaya vermişim ve ödeneceği günleri bekliyorum. Bugün on birinci gün ve yirmi beş milyon liranın ödenmiş olması gerekiyor. Bankayı arayıp çekin akıbetini soruyorum fakat aldığım cevap menfi. Tabii ki canım sıkılıyor ve hemen Basri Bey'in yardımcısı Atilla'yı arıyorum. Kendisiyle yanına gittiğimde tanışmıştım. Yiğit görünümlü, dürüst bir imaj bırakmıştı o gün bende. Çekin ödenmediğini, geri döndüğünü söylüyorum. "Ağabey yarın bana gel birlikte çekin sahibine gidelim." diyor. Alacak peşinde koşmak sevmediğim, hatta nefret ettiğim işlerin başında geliyor. Öte yandan daha ilk çekleri geri teperse sonrakileri, hele ki makinenin tesliminden sonraki alacaklarımın ne olacağını düşünmek bile istemiyorum.

Gittiğimiz yer Sarıyer'de, deniz kenarında konuşlanmış, lüks bir gazino. Sahibi Atilla'yı kapıda karşılıyor. Başta o olmak üzere tüm personel, âdeta esas duruşa geçiyor. Gazino işleticisinin adı Veysel'miş. Çekinin bende olduğunu duyunca karşımda ezilip büzülüyor. Henüz ağzımdan borçla ilgili bir kelâm bile çıkmadan "Lütfen bana yardımcı olup bir kolaylık sağlayın. Borcumu en kısa zamanda, olmazsa haftadan haftaya ödeyeceğim." diyor. Ben Atilla'ya bakıyorum, o bana...

"Ne yapalım?" dercesine bir bakışma bu. Öte yandan yufka yüreğim Veysel Bey'in mahzun bakışına dayanamıyor

"Pekâlâ ama lütfen sözünüzde durun." diyorum. Seviniyor adamcağız. Benden en az on beş yaş büyük olmasına rağmen

neredeyse ellerimi öpecek. Kapıya kadar bize eşlik ediyor. Arabaya binerken de davette bulunuyor:

"Sizi salı akşamı yenge hanımla birlikte muhakkak gazinomuza bekliyorum ama yanınızda mutlaka bir çifti de misafir getirin, olur mu Buğra Ağabey? Hem hesabımızı da görürüz o akşam."

Hoş bir davet bu... Hem misafir olacağız hem para alacağız.

Günlerden salı, Sarıyer yolundayız... Arabada ben ve eşimden başka, eski orkestra arkadaşlarımdan Hamit ve eşi var. Gazinoya girerken korumalardan birine adımı söylüyor, Veysel Bey'e haber vermesini istiyorum. Adam hemen telefona sarılıyor ve kısa bir konuşmanın ardından son derece nazik bir tutumla bize refakat ediyor. Cam kenarında bir masaya yerleşiyoruz ve masa hızla donatılmaya başlanıyor. Belli ki emir verilmiş, garsonlar da uygulamakta. Az sonra Veysel Bey'i görüyorum, ellerini açmış bize doğru gelmekte.

"Aman Efendim! Kimleri görüyorum. Sayın Buğra Ağabey'im hoş gelmiş, sefalar getirmiş, dükkânımıza şerefler vermiş." diyor ve ardından eşime, sonrasında da Hamit'e dönüyor:

"Sizler de hoş geldiniz, saygıdeğer hanımefendi ve beyefendi. Buğra Ağabey'in dostu, bizim de dostumuzdur."

Ardından yine bana dönüyor ve soruyor:

"Nasıl, masanızı beğendiniz mi? Bir isteğiniz varsa söyleyin çocuklar hemen getirsin. Siz bu akşam benim onur konuğumsunuz, dileyin benden ne dilerseniz!"

Veysel Bey yanımızdan ayrıldığında Hamit şaşkın şavalak bana bakmakta. Ardından da suali geliyor:

"Bu ihtimam da ne? Bu gösterilen itibarın sebebi ne Allah aşkına söyler misin Buğra? Nedir bu dost ayakları, şeref, onur falan?"

Hamit'i davet etmiştim ama olan bitenden bahsetmemiştim. Bugüne dek başımdan geçenleri bir bir anlatıyorum. "Vay be!" diyerek bana dönüp kadehini kaldırıyor.

"Hadi öyleyse senin şerefine..."

Dakika başı bir garson gelip isteğimiz olup olmadığını soruyor. Bir diğeri ise başımızda dikilip kıpırdadığımız an "Bir isteğiniz mi vardı efendim?" diyerek bize hizmet etmek için çırpınıyor. Ben böylesi davranışlara hiç alışık değilim. Zaten bu tip yerlere gitme âdetim olmadığı gibi, gençliğim benzeri mekânlarda sahne alarak geçti. Bu yüzden buralarda dönen dolapları bilirim ve bu hareketler bana hiç samimi gelmez. Garsonların gösterdiği bu tutum; hatırı sayılır, makam sahibi birine ya da bol bahşiş dağıtan müşterilere uygulanan bir davranıştır. Ne var ki yine de kendimi ayrıcalıklı hissediyorum. Hep birlikte krallar gibi ağırlanıyoruz. Program başlıyor ve sahnede Gönül Yazar'ı görüyoruz. Birkaç eser okuduktan sonra benim adımı anons edip şeref konuğu olduğumu söylüyor, şaşkınım olanlardan. İçimdeki de benden farklı değil, o da söyleniyor kendince:

"Bana bak oğlum! Bu durum pek normal gelmiyor bana. Tamam, anladık adamın sana borcu var ama bu kadarı da fazla. Baksana 'gak' deyince su 'guk' deyince ekmek getiriyorlar. Bana kalırsa bunlar seni mafya taifesinden biri zannettiler de ondan böyle davranıyorlar. Öyle de olsa sen bozuntuya verme, bırak öyle bilsinler. Keyfini çıkar. Zaten adam çeki ödememekle sana yeteri kadar cereme çektirdi. Bu kadar keyif de artık hakkın olsun!"

Ben de dediğinden farklısını yapmıyor, her dakikanın keyfini çıkarıyorum. Gecenin sonuna doğru yaklaşmaktayız, Veysel Bey masamıza gelip karşıma oturuyor. Kısa bir konuşmanın ardından elini ceketinin iç cebine götürüyor ve uzunca bir zarf çıkartıp masanın altından bana uzatıyor. Etraftaki

garsonlar da o an bizi izlemekteler. Eminim ki benim haraç aldığımı düşünüyorlar zira sergilediğimiz sahne bence başka bir şey düşünülmesine imkân tanımaz. Açıp bakıyorum, içi yüzlük banknot dolu fakat gözüme az gözüküyor, başımı kaldırıp bakıyorum. Göz gözeyiz fakat adamın yüzünde bir mahcubiyet ifadesi seziyorum.

"Zarfta beş bin lira var." diyor. "Bugünlük hâsılattan bu kadar toplayabildim, haftaya telafi ederim ağabeyciğim."

Söyledikleri bu. Ne diyebilirim ki? Kafamı sallıyorum "Öyle olsun." dercesine. Gecenin bitiminde kapıya kadar yolcu ediyor ve bir sürü garsonun şaşkın bakışları altında haftaya mutlaka yine beklediğini söylüyor. Belli ki her biri benim kim olduğumu merek etmekte, belki de birbirlerine "Kim bu adam?" diye de sormaktalar...

Gazinoya üç hafta üst üste gidiyorum ancak her defasında adamın verdiği paranın miktarı azalıyor. İlk ödediği rakam beş bin liraydı, sonraki dört bine, sonrası da üç bine düşüyor. Hâlâ on üç milyon lira borcu var. Son gittiğimde artık gazinoya gelmek istemediğimi, bu işi bir an önce halletmesini istiyorum.

"Sen merak etme ağabey, haftaya salı sana söz ben kendim göndereceğim." diyor. Diyor da salı oluyor, çarşamba oluyor gelen giden yok. Arıyorum, orada olmadığını söylüyorlar, ertesi gün arıyorum, yine aynı cevabı alıyorum.

"Veysel Bey burada değil."

Gidip Basri Bey'i rahatsız etmek istemiyorum çünkü adamın ondan ne kadar korktuğunu biliyorum. Atilla'yı arıyorum, şaşırıyor "Daha ödemedi mi ağabey?" diyor. Bugüne kadar olanları anlatıyorum, merak etmememi, ilgileneceğini söylüyor. Nitekim iki gün sonra Veysel Bey arıyor. Sesi çok derinden gelmekte, sanki özel efekt uyguluyormuş gibi bir hâli var. En azından bende öyle bir intiba uyandırıyor. Yalvarırcasına konuşuyor:

"Buğra Ağabey, ne desen haklısın ancak çok zor durumdayım. Biliyorsun işlettiğim dükkân, Basri Ağabey'in kız kardeşinin ve nedenini bilmediğim bir sebepten dolayı beni dükkândan attı. Şu an seni Antep'ten arıyorum. Burada yeni bir pavyon açtım, işlerim düzelir düzelmez sana borcumu ödeyeceğim, söz vallahi! Senden tek istediğim, bana biraz zaman tanıman. Ne olur, gözünün yağını seveyim, bu olanları kimseye söyleme, aramızda kalsın. Sana sorarlarsa da ödediğimi söyle. Tersini söylersen beni arar bulurlar, ocağımı burada da söndürürler. Senden aman diliyorum Buğra Ağabey."

Gel de söylediklerine katlanabilirsen katlan bakalım. Acıma duygum hemen öne çıkıyor, adamın yakarışlarına karşı koyamayarak "Pekâlâ söylemem." diyorum ama sormayı da ihmal etmiyorum:

"Ne kadar beklemem gerekecek? Söyle de bileyim. İlelebet sürmesin bu bekleme!"

"Ağabey, bana üç ay mühlet ver hepsini temizleyeceğim ama on beş gün sonra mutlaka bir şeyler göndereceğim, sana erkek sözü!"

İçimdeki ise bir şeyler sezmişçesine konuşuyor:

"Bu yaşadıklarından ve gösterdiğin anlayıştan dolayı dilerim acınacak hâle düşmezsin."

Umarım düşmem zira bugün dek benzer olaylarda zararlı çıkan hep ben oldum.

Bu arada makinenin imalatı da devam etmekte ve Hanefi Bey de sık sık arayıp durumlarını sormakta. Ancak Veysel Bey'in verdiği on beş günlük söz tutulmayınca son aradığı gün ondan saklamıyor, olanları anlatıyorum. Hanefi Bey "Siz üzülmeyin Buğra Bey, bundan böyle konuyla ben ilgileneceğim ve en kısa zamanda bu işi çözeceğim." diyor.

Bu arada da Veysel Bey'den hiçbir haber çıkmıyor. Adam âdeta sırra kadem basıyor. Atilla'yı arıyorum, onun da olup bitenden haberi yok. Söylediğine göre de ne gören varmış ne de sesini işiten.

On gün kadar Hanefi Bey'den gelecek haberi bekliyorum ama nafile! Ondan da ses seda çıkmıyor. Bu defa ben onu arayıp artık yorulduğumu, işe kendisiyle birlikte başladığım için başkasını tanımayacağımı, avansımın ödenmediği takdirde de işi durdurup makineyi başkasına pazarlayacağımı söylüyorum. O da yaşadıklarından dolayı üzgün ve şikâyetçi.

"Ağabeyi arıyorum ama benimle görüşmüyor." diyor ve benden biraz daha beklememi rica ediyor. Tabii ki bana yine beklemek düşüyor. Fakat bu defaki fazla sürmüyor. Hanefi Bey bir süre sonra beni yine arayıp içini dökercesine anlatmaya başlıyor:

"Onlarla her türlü ilişkimi kestim çünkü bana verdikleri hiçbir sözü tutmadılar. Onlara güvenip bir sürü insanla görüşme yaptım, bir sürü para harcadım. Beni yarı yolda bıraktılar, benim de artık onlarla bir hukukum kalmadı. Bana kalırsa sen de öyle yap. İster arasınlar, isterlerse sorsunlar, artık sorun onların sorunu olsun."

Bu sözleri işitince Araf'ta kalıyorum, ne yapacağımı bilmez durumdayım. Ben yine de Hanefi Bey'in dediğini yapmayıp arıyorum ama açmıyorlar. Not bırakıyorum, geri dönmüyorlar. Bir süre sonra da ne onlardan ses çıkıyor ne de ben arıyorum. Makineler ise yarım kalmış vaziyette, bir kenarda yer işgal etmekteler. Ödedikleri para ise hâlâ benim kasamda ancak el koysam bile makinelerine harcadığım masrafı karşılamıyor.

Sonuç olarak bir mafya babasından darbe yememiştim, böylelikle onu da tatmış oluyorum.

Bir Mutfak Tüpü Macerası

Belli bir konuda branşlaşmak için çabalamaktayım ve elimden geldiğince düşünceme sadık kalmaya çalıyorum ama önüme öyle işler geliyor ki 'hayır' diyemiyorum. Günün birinde mutfak gazı, diğer adıyla "LPG" gazını tüplere dolduran tanınmış bir firmayla muhatap oluyorum İki tip numune gösteriyorlar ve üstlerindeki mavi kapakları kapatacak bir makine imal etmemi istiyorlar. Teklifler hazırlanıyor, görüşmeler yapılıyor, nihayetinde 'piknik' diye adlandırılan tüpün üstündeki tıpaları el değmeden dizip kapatacak makine için anlaşıyoruz. Ne var ki bugüne dek, böyle bir makineyi ne görmüşlüğüm ne de yapmışlığım var. Oturup tamamen sıfırdan bir proje hazırlayıp imalata sokuyor, kısa zamanda da üretip teslim ediyoruz. Bittiğinde karşılaştığım performans beni bile şaşırtıyor. Ben memnunum, adamlar daha da memnun.

Aradan iki ay geçmeden bu defa mutfak tüpünü kapatacak bir makine istiyorlar. Aslında kapaktan ziyade bir güvenlik sistemi bu... Kullanıcıya anlatmak istenen şey "İlk defa sen elini sürüyorsun." anlamında bir izlenim vermekmiş. Tasarımda ve fiyatta anlaşarak o makineyi de üç ayda bitirip teslim ediyoruz ne var ki iş kabule kaldığında bir türlü engelleri aşamıyorum.

Oysaki böylesi zorlukları aynı firmaya yaptığımız küçük tüp makinesinin kabulünde hiç yaşamamıştık. Makine arada sırada da olsa hata yapmakta ve bazı tüplerin üstüne kapağı tam oturtamamakta ama bunun asıl nedeni tüplerin eğri büğrü, yamuk yumuk olması... Buna sebep ise nakliye esnasında tüplerin birbirine çarpıp ezilmesi, kötü depolanması, kamyonlara yüklenirken karpuz gibi atılarak yüklenmesi falan filan ama bunu firma yetkililerine anlatamıyorum.

Hâlbuki siparişle birlikte bana "Şahit Numune" diyerek tüp örneklerinden vermişlerdi. Elimizdeki numuneyle

kıyaslıyorum, aralarında büyük fark var. Var olmasına var ama ne yapsam adamlara kabul ettiremiyorum.

"Anlamayız, biz bu makineyi işimizi halletsin diye aldık, bunları kapatamazsa bizim ne işimize yarar ki?" diyorlar. Haklı gibi görünüyorlar ama haksızlar zira tüplerde gerçekten de anormal derecede şekil bozukluğu var.

"İyi güzel de arkadaşım! Mademki emsal teşkil etmeyecekti de niçin getirip masanıza "Bu şahit numunedir." diyerek koydular tüplerini? Göstermelik miydi yoksa biblo niyetine mi hediye ettiler? Yapmasınlar Allah aşkına! Baksınlar kapanmayan tüplere, hepsi ekmek ayvasına benziyor, hepsi eğri büğrü, hiçbirinde şekil şemal kalmamış. Merak ediyorum, acaba yeryüzünde bunu kapatabilecek bir sistem var mı?"

Doğrusu ben de merak etmekteyim, gerçekten var mıdır bu denli eğri büğrü tüpleri kotaracak makine? Ayrıca üstümdeki baskı da had safhada... Kabulünü yapmazlarsa paramı alamayacağım gibi avansın iadesi de gündeme gelebilir. Endişemin asıl nedeni de bu zaten. Ustalarının, mühendislerinin önerilerini dinleyip istedikleri değişiklikleri yapıyorum fakat olmuyor, olmuyor! Onların isteklerini yerine getireceğim diye Kamil Usta'nın da canı çıkıyor. Neyse ki onlar da sonunda taştan yapılmadıklarını, birer insan olduklarını gösteriyorlar. Haklı olduğuma inandığımı görünce de iki teklifle geliyorlar karşıma.

"Birlikte yüz adet tüpü makineye yükleyelim ve kaç tanesi düzgün kapanmış ona bakalım. Çıkan orana göre de size ödeme yapalım."

"Öneriye bak, selama dur! Ya kardeşim olur mu böyle şey? Verdikleri şahit numunenin standardında tüpleri versinler bir tane zayiat görecekler mi bakalım? Gelip abuk sabuk, tipi kaymış tüpleri kapatmaya kalkarlarsa tabii ki de fire verecektir. Yoksa niyetleri başka mı bunların? 'Domuzdan bir kıl

koparsam kârdır' misali size yapacakları ödemeyi mi azaltmak istiyorlar?"

İçimdeki söyleniyor ama adamlar duymuyor ki. Bense her şeye, her şartlarına razıyım. Hiç almamaktansa yüzde bilmem kaçını da olsa almaya razıyım. Başlıyoruz tüpleri makineye vermeye. İlk on beş tanesi harika... "Böyle giderse yüzde yüzü de yakalarız." diyeceğim ama o da ne? Son yüklenen tüpler tam anlamıyla bir fecaat. Hepsi birbirinden beter, hepsi ezik büzük, makinenin yıldız yuvasına bile giremiyorlar. Boyun kısımları ise Pisa Kulesi gibi. Eğri mi eğri, her birinin şekli şemaili kaymış. Adamlardan birine işaret ederek gösteriyorum "Ben ne yapayım, aralarında bunlar da var." der gibi hareket gönderiyor bana.

Sonuç açıklanıyor; yüz taneden yetmiş ikisinin işlemi tamam. Kapanmamışlara bakıyorum, aman Allah'ım! Evlere şenlik görüntüler. Silindirik tüplerin, bir küp şekline dönüşmediği kalmış. Ne var ki bu deformasyonlar adamlar için hiçbir şey ifade etmiyor Bir kenara geçip yazıyor, çiziyor, aralarında tartışıyorlar.

Soruyorum, rapor tutuklarını söyleyip "Kararımızı verdik, yüzde yetmişini ödeyeceğiz ancak kapak besleme motorundan endişemiz var. Onun Ex-proof olduğuna dair bize resmi bir rapor gerekli." diyorlar.

Son söylediklerini duyduğumda apışıp kalıyor, ne diyeceğimi bilemiyorum. Zira işi alırken, sözleşme yapılırken, makine çalışırken bu söyledikleri hiç gündeme gelmezken iş tam ödeme aşamasına geldiğinde karşıma hiç hesapta olmayan bir şey çıkartıyorlar. Ancak artık her şey onların iki dudağı arasında... Ne yapmam gerektiğini soruyorum, söylüyorlar:

"Bunu, iki yerden temin edebilirsiniz ve bizim için ancak buralardan aldığınız belgeler bir değer ifade eder. Bunlardan biri ve öncelikli tercihimiz; Zonguldak'taki Alev Sızdırmazlık

Dairesi Başkanlığı, diğeri ise İstanbul Teknik Üniversitesi'dir. İsterseniz Zonguldak'taki kurumun iletişim bilgilerini size verelim, hemen görüşün."

"Sanırım kurdeşen dökmene ramak kalmıştır. Haklısın, bu kadar da eziyet olmaz ki birader! Bu işkence gavur esirine bile yapılmaz. Sözleşme de böyle bir madde var mıydı ki bunu şart koşuyorlar? Hadi üniversiteyi anladık da ta Zonguldak'ta senin ne işin var? Allah sabır versin, bakalım daha neler göreceksin?"

Adamlar, içimdekini bile adamakıllı protest bir tip hâline getirdi. O da kendini tutamıyor, aklında ne varsa ortaya döküyor ama sadece söylenmekle kalıyor.

İki gün sonra eşimi alıp kömür şehri Zonguldak'ın yollarına koyuluyorum. Uzun bir yolculuk sonrası varıyoruz. Eşim doksan kilometreden fazla hız yapmama müsaade etmediği için yolculuğumuz bu denli uzun vakit alıyor. Tarif ettikleri mekân yeşillikler, ulu ağaçlar arasında bir yer. Üç-beş dakikalık beklemenin ardından kendimizi müdürün yanında buluyoruz. Ziyaret sebebimizi sorunca elimde tuttuğum yarım ekmek büyüklüğündeki 'motor' dediğim nesneyi usulca masanın üzerine koyuyorum.

"Nedir bu?" diyor.

"Bu bir vibrasyon motorudur. Öğrendiğime göre, Ex-proof olup olmadığının kararını ancak siz verebiliyormuşsunuz."

"Bu zaten Ex-proof beyefendi."

Kulaklarım beni aldatıyor olmalı. Bir kez daha soruyorum ve yine aynı cevabı alıyorum:

"Zaten ex-proof bu!"

Nasıl sevindiğimi anlatamam. Kurumun müdürü diyorsa artık bu iş bitmiştir. İşin doğrusu böylesine kolay olacağını hiç tahmin etmemiştim. Ne var ki sevincim kısa sürecekmiş. Bunu talebimi sununca anlıyorum.

"Ex-proof olduğunu ben de biliyorum ancak sizden ricam, bunu kanıtlayacak bir yazıyı bana vermeniz."

Müstehzi bir ifade beliriyor adamın yüzünde. Sekreterini arayıp kendi aralarında şifreli bir şey konuşuyorlar. Az sonra sekreteri elinde bir kitapçıkla içeri giriyor ve müdürüne uzatıyor. O da kızdan alıp bakmaya lüzum bile görmeden bana...

"Bu kitapçığı inceleyin sonra konuşalım. İçinde gerekli tüm bilgiler, detaylarıyla mevcut..."

Eşime "Ne oluyor?" der gibi bakıyorum ama kadıncağız da bir şey anlamış değil. O da "Sen ne diyorsun?" dercesine kafasını sallıyor. Önümüze getirilen çayı yudumlarken üstünkörü kitapçığı inceliyorum. Daha ilk saniyelerde bendeki moral yerlere iniyor. Nasıl inmesin ki? İçinde neler yok neler!

Iş yerimin yıllık cirosu... Makine parkımdaki tezgâhların vasıfları ve adetleri... Personel sayısı... Fabrikamın üretim alanı... Sanki mübarekler hibe kredi verecekler de firmamın yapısını inceliyor. Kafam adamakıllı karışıyor, müdüre soruyorum:

"Siz yanlış anlamadınız değil mi? Ben sadece şu küçücük motorun patlamaya karşı korumalı olup olmadığını belirten yazılı bir belge istiyorum. Acaba siz başka bir şeyle karıştırdınız ya da sekreteriniz yanlış anladı da size ilgisiz bir kitapçık mı getirdi."

Müdürün cevabı hazırmış:

"Hayır Efendim! Bunu da nereden çıkarıyorsunuz? 'Şu küçücük' dediğiniz motorun onayını dairemizden almak için elinizdeki kitapçıktaki gereklerin kesinlikle yerine gelmesi lazım. Ha! Bu kadarla da bitmiyor. Ayrıca bazı özel testler de uygulamamız gerekiyor ama siz hele buradaki şartları yerine getirip bir başvuruda bulunun, sonrasında yapmanız gerekenleri size iletirler."

Ne yapacağımı şaşırmış vaziyetteyim. Kitapçığa azıcık baktığım hâlde moralim yerlerde sürünmekte. Tam anlamıyla incelesem kim bilir ne hâle düşeceğim. Belki de gayya kuyusuna gömüleceğim. Naçar vaziyette, canım sıkkın, başım önde, ayrılıyorum eşimle birlikte müdürün yanından. Arabaya biner binmez içimdeki başlıyor:

"Dünyanın bir ucundan kalkıp ta buralara gelmene sebep, bir bardak demsiz çay mıydı? Avuç içi kadar motor için istenilenlere bak! Fabrikan mı var ki alanının metrekaresini soruyor. İki tane tornanı, bir küçük freze tezgâhını makine parkı diye listeleyip oraya koyamazsın ya. Koysan da beğenmezler ki zaten. Küçük bir firmasın diye seni kale bile almazlar. En iyisi sen bu sevdadan vazgeç oğlum. Olmadı adamları ikna et ve git raporunu teknik üniversiteden al."

Başka çarem yok, tek şansım üniversite artık. Gerçi orada da neyle karşılaşacağımı bilmiyorum ama Allah yardımcımız olur inşallah. Gidip adamlarla konuşunca belirlenecek mesele. Ancak sıkkınım zira yine tıpkı makinenin performans kabulünü yaptırdığım günlerdeki gibi yedi adamı birden ikna etmeye çalışmam gerekiyor. Adamlar biraz anlayışlı olsalar gam yemeyeceğim fakat mübarekler bugüne dek yedi düvel gibi karşımda durdular.

İstanbul'a doğru yol almaktayız. Mevsimlerden bahar, aylardan mayıs... Yemyeşil tepeler arasında ilerliyoruz. Yollarda köylüler bir şeyler satmakta. Biz şehirde yaşayanların kafasında yer almış bir düşünce vardır:

"Köylü saftır, temizdir ve sattığı ürün de doğaldır."

Küçük küçük sepetler görmekteyiz önlerinde. Eşim merak edip soruyor:

"Ne satıyorlar bunlar Buğra?"

Bilsem söyleyeceğim de bilmiyorum ki.

"Durup bakalım o denli merak ettiysen. Alt tarafı birkaç dakika kaybederiz." diyorum ve yanlarına yanaşıyoruz. Sepetler çilek dolu, hem de Osmanlı çileği. Bilirim küçük olur ancak mis gibi kokar ve lezzeti de enfestir.

"Alsak mı biraz acaba?" diyor eşim. Satıcı atılıyor:

"Biraz ne demek abla? Zaten bir sepet beş kilo geliyor, alacaksan hepsini al."

Kadın haklı, böyle bir şey azıcık alınmaz ki. Tam da yerinde yetişen bir meyve bulmuşuz, bence kaçırmamamız lazım. Eşime dönüyor "Bunda beis yok hanım, istiyorsan alayım bir sepet." diyorum ama fiyatını öğrenince gözlerim fal çanağı gibi açılıyor. Ne var ki hanıma sözüm var dönemiyorum.

"Bunlar tamamen doğaldır ve sabahın erken saatinde kalkıp ellerimizle tek tek toplayıp diziyoruz sepetlere. Baksanıza görünüşündeki şu güzelliğe, şu ahenge!" diyor köylü kadın.

Öyle gerçekten. "Yeme de seyret." denir ya o misal güzel dizilmiş minicik çilekler.

Yoldayız, arabanın içi mis gibi çilek kokmakta. Canım çekiyor, karım da benden farklı değil. Durabileceğim bir yer kollamaktayım. Durup bir yerde çileklerin tadına bakacağım, yoksa bir yerlerim şişecek. Yol kenarında, bir ağaç altında duruyorum. Yakınında akan bir de çeşme var. Acelemiz varmış gibi sepeti kapıyor, soluğumuzu çeşmenin yanında alıyor, hemen tadına bakmak için de sabırsızlanıyoruz. Ellerimiz münavebeyle sepetin içine girip çıkıyor ve kısa zamanda çileklerin tadına varıyoruz. Mis gibi kokusunun yanında çok da leziz mübarekler. Bir ara eşim elindeki çileği gösteriyor:

"Bu ne kadar da büyük böyle!"

Görünce şaşırıyor "Osmanlı çileği böyle olmaz ki." diyorum ve kuşkulanıp elimi sepetin dibine sokuyorum. Ne göreyim? Meğerse alt tarafı tamamen bildiğimiz o iri çileklerle döşeli değil miymiş! Bir an eşimle bakışıyoruz. Onun içinden ne geçiyor bilmiyorum ama benim içimdeki alıyor sazı eline:

"Pes vallahi! Yahu sen köylüne de güvenemezsen kime itimat edeceksin? Nasıl da aldattılar sizi görüyor musun? Altına bildiğimiz meyveyi koy, üstünü de küçükleriyle kapatıp 'Osmanlı çileği' diye yuttur ha! Kimsenin aklına gelmez ama bunların aklına gelmiş işte. Vallahi şeytana pabucunu ters giydirirler, korkulur bunlardan. Dünya kadar yol gelmesen, geri dön ve 'git sepeti başından aşağı geçir de görsünler bakalım insan aldatmak nasıl olurmuş' diyeceğim ama bunlar için değmez."

Aldatıldığıma mı yeme hevesimin kırılıp sukutuhayale uğradığıma mı yoksa insanlara olan güvenimin kaybolmasına mı üzüleyim bilemiyorum. O andan sonra da yolda gördüğüm, köylülerin sattığı hiçbir şeyi almama kararı verip eşime dönüyor, insanlara güvenmenin ne denli önemli olduğunu anlatan bir söz söylüyorum:

"Güven cam sürahi gibidir, kırıldı mı bir daha onarılamaz."

İstanbul'a geldiğimde iş yaptığım firmaya gidip başıma bu derdi açan adamlarla görüşüyor, Zonguldak'ta yaşadıklarımı anlatıyorum. Onlar da başka seçenek kalmadığını görünce üniversitenin raporunu kabul edeceklerini söylüyorlar.

Ağabeyim Recep, uzun yıllardır üniversitede çalışıyor ve bazı profesörleri tanıdığı için onlarla görüşüp benim için randevu alıyor. Ben de gidip kürsü başkanının karşısına çıkıyorum. Ancak adam ağzımdan çıkanı işitir işitmez "Eyvah yine mi bu Ex-proof hikâyesi." diyor. Ne demek istiyor anlamış değilim. Merakımı gidermek için anlatmaya başlıyor:

"Fi tarihinde, yine bu tarz bir iş için biri başvurmuş, meseleyi halledeceğiz diye anamızdan emdiğimiz süt burnumuzdan gelmişti. İşin kötüsü, o zaman elimizde buna dair ne doğru dürüst bir bilgi ne de bir kaynak vardı. O günün şartlarında bir şeyler yapmıştık ama doğrusu nasıl halletmiştik pek de hatırlamıyorum. Ben en iyisi şimdi seni Yavuz Birlik Hoca'ya yönlendireyim, birlikte bakıp halletmeye çalışın."

'Buyur buradan yak saygıdeğer hocam' diyesim var ama diyemiyorum ve adını verdiği hocanın odasının yolunu tutuyorum. Derdimi anlatınca o da rahatsız oluyor. "Bu da nereden çıktı durup dururken başıma şimdi?" der gibi bir hâle bürünüp "Bununla ilgili kaynak var mı elinde?" diye soruyor. Bereket versin ki var. Hem de iyi kaynaklar var.

Zamanında bir boya firmasına tiner doldurma makineleri yapmış, gerekli bilgi, kitap ve katalogları o dönemde edinmiştim. Ne var ki o zaman onlar, benden herhangi bir rapor istememişlerdi. Bunlar aklıma gelince birden sorgulama ihtiyacı duyuyorum:

"Acaba onlar mı bu işi bilmiyorlar; yoksa bunlar mı?"

İçimdeki yanıtlıyor kendince:

"Bunlar bilmiyorlar çünkü korkuyorlar. Dikkat ettiysen yaptığın bütün toplantılarda, üstlenmeleri gereken mesuliyeti herkes birbirinin üstüne atmaya çalışıyor."

Ben unutuyorum ama içimdekinin maşallahı var. Hemen arşivden çıkarıp karşıma dikiyor. Ne var ki doğruyu söylüyor.

Bu arada Yavuz Hoca soruyor:

"Döner sermayeye para yatırdınız mı?"

Ardından da ekliyor:

"Önce parayı yatırıp makbuzunu getirin, sonrasında izleyeceğimiz yolu konuşalım."

Dediğini yapıyor, makbuzu masasına bırakıyorum.

"Siz elinizde kitap, katalog, broşür, ne kadar neşriyat varsa getirin, ben de kütüphanemizdekileri araştırayım ve bu işe başlayalım. Benim dâhili numaram bu, siz de kartınızı bırakın." diyor. Artık beni aramasını bekleyeceğim. Dilerim fazla sürmez zira aylar geçmekte ve ben hâlâ paramı alamamaktayım. İçimdeki de hâlime acıyıp söylenmekte:

"Zaten paranın yüzde otuzunu kesecekler, alacağını kuşa çevirecekler, bari onu bir an önce ödeseler."

On gün kadar geçtikten sonra nihayet Yavuz Hoca arıyor. Birçok şeyi halletmiş, bazı talepleri olacakmış, yanına çağırıyor. İki saat sonra karşısındayım. Elinde küçücük bir kitap var, belki de 'kitapçık' desem daha doğru olur. Ona bakarak konuşuyor:

"İşin doğruluğunu ispatlamamız için burada birçok kriter var. Kablo dayanım testi, kaplama dayanıklılık testi, ısı testi, falan filan... Ancak işin kötüsü bu testler için özel aletlere ihtiyaç var ve bunların hiçbiri de bizim elimizde yok."

"Allah Allah! 'O yok bu yok.' diyorsunuz. O hâlde bu üniversite ne işe yarıyor? Pekâlâ, siz ne işe yararsınız veya okul neden bu hâlde. Bu aletler niçin bulunmuyor? Şayet bu altyapı kurulmamışsa sizin kabahatiniz yok mu?"

İçimdekinin gösterdiği tepki bu. Yavuz Hoca ise ortaya inciler dökmekte:

"Bu aletler olmadan testleri yapmamız, testleri yapmadan da onay vermemiz mümkün değil. Ne var ki demin söylediğim gibi bu aletlerin hiçbiri bizde yok, bu yüzden siz temin edeceksiniz ve biz de gelip gerekli test uygulamalarını yerinizde yapacağız."

Bu sıralar içimdekine çok iş düşüyor. Hep tenkit hep tenkit ama Allah için haklı konuşuyor:

"Haydi, çık bakalım şimdi işin içinden çıkabilirsen. Sen bu aletleri nereden bulacaksın? Üniversite hocalarının bilmediği bir şeyi kimden sorup edinebilirsin ki?

Birden bir şimşek çakıyor kafamda.

"Nasıl aletler isteniyormuş görebilir miyim?" diyorum. Yavuz Hoca, yanına çağırıp kitabı burnumun ucuna kadar dayıyor. Gördüklerim beni şaşırtıyor çünkü istenilen aletler gayet basit şeylermiş. Yani hiç de gözde büyütülecek cinsten şeyler değilmiş. Şimdi daha rahatım, hepsine bir çare bulabileceğimi söylüyorum, hoca şaşırıyor.

"Sahi mi yapabilir misiniz gerçekten?" diyor.

Bir hafta sonra gereken ne varsa hepsi iş yerimde hazır. Her şeyi pratik yollarla çözüyorum. Yüzey sertliğini ölçmek için ucuna özel imal ettiğim topaç benzeri çeliği takarak elimde mevcut bulunan hidrolik presi kullanacağım. Ve tabii ki üzerine bir de basınçölçer takacağım. Yirmi kilogramlık ağırlık için ise bir boya tenekesini suyla doldurup kapağını kapatmış, kalibre etmişim ve kenarda hazır beklemekte. Yük altındaki ısınma için de elektrikçime özel bir akımölçer yaptırdım, o da emre amade durumda.

Personelimden şoförlüğüne güvendiğim birine arabamı vererek Yavuz Hoca'yı aldırıyorum. Geldiğinde görüyorum ki yanında aynı yaşlarda biri daha var. O şahıs da öğretim görevlisiymiş. İşe, yüzey sertliğinin kontrolüyle başlayacağız. Yavuz Hoca'nın yanındaki zat, oluşturduğum sistemi görünce yadırgıyor.

"Siz mi yaptınız bunu?" diye soruyor. "Evet." cevabımı duyunca da "Yurt dışından getirdiniz sandım. Demek ki burada böyle şeyler yapılabiliyormuş ha!" diyor ama içimdeki, adamın ağzından çıkanları duyunca yadırgıyor ve söylenmeye başlıyor:

"Allah Allah! Ne var ki bunda şaşılıp yurt dışından getirildiği zannedilecek? Eğer bu kadar basit aygıtları yapamayacaksanız bu işe soyunmuş olmanızın ne manası kalır ki? O zaman bu şahsın, ya ülkemizde olup bitenlerden haberi yok ya da etrafına son derece kayıtsız kalan biri. Vallahi bu durumda benim aklıma başka bir şey gelmez."

Zaten oldum olası eğitim sistemimizi beğenmem ama üniversitede hocalık vasfına sahip birinin ufacık, basit bir işi gözünde bu denli büyütmesi doğrusu beni de üzüyor.

Neyse! Artık denemelere başlıyoruz ve ilk adımı başarıyla geçiyoruz. Sıra ikinci testte... Kablo uzama testi için önümde duran tenekeyi gösterince bir gülümseme beliriyor hem Yavuz Hoca'nın hem diğer şahsın yüzünde. Soruyorlar ifadelerini bozmadan:

"Bununla mı yapacağız ağırlık kontrolünü?"

"Evet hocam, gördüğünüz teneke tam tamına yirmi kilogramdır çünkü kalibre ettirdim." diyorum ve onların şaşkın bakışları altında hazırladığım özel bir mekanizmayla motoru sabitleyip içinden çıkan kablonun ucuna tenekeyi bağlayıp aşağı sallandırıyorum. Şimdi kablo, yirmi kiloluk bir yüke karşı direnmekte...

İki saat bu durumda kalacak ve sonrasında ölçüm yapılacak. Şayet normların dışında bir uzama tespit edilirse sınıfta kalacakmışız. Endişeliyim çünkü motor sarılırken bu bilgiye sahip değildik, işte kaygılanma nedenim bu.

Vakit öğleye geliyor ve biz hep birlikte yemeğe çıkıyoruz. Hoş sohbet yemek sonrası, iki saatlik bekleme süresini doldurmak için hocalara atölyeyi gezdiriyor, imalattaki makineleri anlatmaya çalışıyorum. İşlerin burada yapılmış olduğuna inanamıyorlar, her gördükleri iş sonrasında ağızları açık kalıyor. Hem de yarı mamul, henüz imalat aşamasında, yani bitmemiş

hallerini gördükleri hâlde. Öğretim görevlisi olan şahıs ise şaşkınlığını şöyle dile getiriyor:

"Senin gibi bir yardımcım olsa ben bu ülkede neler yaparım neler!"

Duyar da içimdeki boş durur mu? Döküyor ortaya ne varsa:

"Söylediğine bakın şunun. 'Senin gibi bir yardımcısı olsaymış...' Peh! Sanki böyle birisinin yardımcısı olmaya çok meraklıydın. Sen adamın gözüne sokarak bir sürü şey anlattın ama pek azını anladı, belki de anlamadı bile. Yazık ki ne yazık! Böyle hocalar talebelerine öğretecek de onlar da bunlardan feyz alıp iş yapacak ha! Şaşarım vallahi bu işe."

Neyse ki ikinci testten de başarıyla geçiyoruz, sonrasında üçüncüsünden de... Daha sonrakiler ise hiç dert değil, basit işler... Her testten alnımızın akıyla çıkıp raporu almaya hak kazanıyoruz. Hocaları okuluna gönderip derin bir oh çekiyorum. Sıra raporu alıp müşterimin kapısına dayanmaya geliyor.

Ve gidip alıyorum. Artık elimde kapı gibi raporum var ama içimdeki hâlâ olanları sorgulamakta:

"Durup dururken ne halt etmeye başına bu işi çıkardılar da seni bir sürü eziyetin içine soktular? Çok mu önemliydi bu raporu almak. Merak etmekteyim, kimin başının altından çıktı ve ne işe yarayacak bu rapor?"

Neyse! O söylenedursun, artık olan olmuş. Biz şimdi işimize bakalım.

Ertesi gün firmaya gidip belgeyi masalarının üstüne koyuyorum. Evirip çevirip inceliyorlar, aralarında konuşuyorlar ve muhasebeyle konuşmamı söylüyorlar. Dediklerini yapıyor, muhasebeyle konuşup faturayı kesiyorum. Sıra artık kesintiye uğratılıp da kuşa döndürülen alacağımın ödenmesinde...

Ne var ki ertesi gün gelen bir telefon her şeyi allak bullak ediyor. Siparişi verdiklerinde makineyi deneyebilmemiz için

bize emanet olarak otuz adet piknik, otuz adet de mutfak tüpü vermişlerdi. Ben de Kamil Usta'ya, bunları kontrol altında tutmasını, işimiz bittiğinde hepsini iade edeceğimizi söylemiştim. Şimdi de hepsini bir araya toplamasını, ertesi gün adamların gelip tüplerini alacağını söylüyorum. Söylüyorum da ortaya çıkartabildiği tüp sayısı sadece sekizmiş... Evet, ne gariptir ki atölyede sadece sekiz tane tüp bulabilmiş.

"Diğerleri nerede?" diyorum. Görmediğini, bilmediğini söylüyor fakat işçileri sıkıştırınca gerçeği öğreniyorum. Meğer hepsi evlerine götürmüş, üstelik emanet olduklarını bildikleri hâlde. İşin garibi ise yanımda çalışan işçi sayısı on altı ama kayıp tüp sayısı elli iki... Gel de şaşma bu duruma! İçimdeki yine isyanlarda:

"Allah gözlerini doyursun bunların. Kendilerine söylendiği hâlde, emanet olduğunu bildikleri hâlde nasıl olur da alıp evlerine götürürler, pes doğrusu! Hem ikişer üçer hem de kimseye sormadan. Bunun adına düpedüz hırsızlık denir. Başka izahı yok bunun!"

Keşke 'haksızsın' desem ama diyemiyorum. Gidip eksik tüplerin bedelini paşa paşa ödüyor, alacağımı da ancak bu işlemden sonra tahsil edebiliyorum.

Tahran Fuarı

Rıfkı bir gün iş yerime geliyor. Verecek haberi varmış.

"Bir ay sonra İran'a gidiyorum. Fuara katılacağım; sen de gelsene." diyor. O güne dek Almanya, Fransa, İtalya'daki fuarları duymuştum ama İran'daki fuarı hiç işitmemiştim. Ballandıra ballandıra anlatıp davet ediyor:

"Devlet teşvik veriyor; Türkiye için özel pavilyon hazırlanıyormuş, şu firma, bu firma geliyor, senin de mutlaka olman gerek, 'Bu fırsatı kaçırma' derim, hadi sen de gel!"

Allem ediyor kallem ediyor, kandırıyor. Sonunda kararımı veriyorum, ben de gideceğim. Çarçabuk basit bir makine hazırlatıyor, ambalajlatıp diğer katılımcılarla birlikte tek bir tıra yükleyerek gönderiyoruz. Bu arada yurt dışına ilk çıkışım olacağı için gerekli evraklarımı hazırlayıp pasaportumu çıkartıyorum. Artık uçağa bineceğimiz günü beklemekteyim. Gitmemize bir aydan az bir zaman var. Bu arada hazırlıklarımı yapıyor, orada giymek için iki yeni ayakkabı alıyor, İran hakkında bilgi toplayıp kenara da iki bin dolar para koyuyorum.

Ne var ki tam gitmek üzereyken can sıkıcı bir olayla uğraşmak zorunda kalıyorum ve bu işi halletmem gerekiyor.

Son günlerde çok güvendiğim Kamil Usta'da birtakım değişiklikler sezmekteyim. Mutlu görünmüyor, yüzü asık, sürekli oflayıp pufluyor. Bir derdi var ama söylemiyor. Karşıma alıp konuşmayı deniyorsam da ser verip sır vermiyor. Evinde huzursuzluk yaşadığını düşünerek karşıma alıp soruyorum:

"Hayrola usta, evde bir sorunun mu var?"

Şaşırmış görünüyor. "Bu soru da nereden çıktı durup dururken." dercesine suratıma bakıyor.

"Son zamanlarda seni mutsuz, düşünceli görüyorum, bu sebepten soruyorum."

"Allah'ıma şükürler olsun ki hiçbir problemim yok." diyor ve müsaade isteyerek yanımdan ayrılıyor. Ağızlarından bir şeyler alabilirim düşüncesiyle içerdeki ustalardan bazılarını sorguya çekiyorum, kimse bir şey bilmiyor. Ne var ki akşam yazıhanede teklif hazırlarken kapım çalınıyor, Kamil Usta usulca aralayıp başını uzatarak soruyor:

"Biraz konuşabilir miyiz?"

Garipsiyorum çünkü bugüne dek, bu üslupla yanıma gelen kimle konuştuysam altından can sıkıcı bir durum çıktı. Geçmişte yaşadıklarımın etkisiyle endişelensem de içeriye buyur ediyorum ancak ilk cümlesiyle de şoka giriyorum.

"Ben işten ayrılacağım."

Bu söz bende nasıl bir etki yapıyor anlatılması gerçekten zor. En güvendiğim, emekliliğine kadar beraber çalışabilirim gözüyle baktığım usta, karşıma geçmiş, işten ayrılacağını söylüyor.

Birden gözümün önünden onlarca, yüzlerce enstantane geçiyor. O güne dek yaşadıklarım, üstesinden geldiğim zorluklar, ilerisi için yaptığım planlar, daha neler neler...

Kararlıymış, ayrılacakmış... Ne yapsam caydıramıyorum. On gün çalışıyor sonrasında helalleşip el sıkışıyoruz. Yine tek başınayım, yani yine yardımcısız... İçeride başka ustalar var ama Allah için Kamil Usta bir başkaydı. Ancak olmuşla ölmüşe bir şey yapılamazmış. Ben yine önüme bakmak durumundayım.

Yine gazete ilanı, yine birçok gelen insan ve yine mülakatlar... Sonunda biriyle anlaşıyorum, bu da fena gözükmüyor. Gerçi Kamil Usta gibi prezantabl değilse de adı Sarp olan bu ustanın da elinden iyi iş geliyor ve gün geçtikçe de faydalı oluyor.

Ne var ki işler ters gitmeye görsün. O işe başlıyor, birkaç gün sonra da sekreterim Arzu "Buğra Bey ben üniversiteyi kazandım, işi bırakmak zorundayım." diyerek yanımdan ayrılacağını söylüyor. Oysaki kız benim elim ayağımdı ama işin ucunda istikbali olunca 'gitme, kal' diyemiyorum.

Neyse ki hemen Sarp Usta imdadıma yetişiyor ve tanıdığı birinin kızını getiriyor. Boylu poslu, güzel bir kız, adı Güler. Cin gibi de maşallah. Kısa zamanda her şeyi kavrıyor ve böylelikle işlerim kolaylaşıyor.

Ben bu işlerle uğraşırken İran'a gitme günü geliyor ve ben iş yerini Sarp Usta'yla Güler'e emanet ederek yanlarından ayrılıyorum.

Vakit sabahın körü, biz uçaktayız. Her milletten, her tip insan var içeride: Rus'u, Avrupalısı, Japon'u... Yolculuk boyunca Rıfkı'yla sohbete dalıyoruz, Tahran'a yaklaştığımız anons edilince, tuvalet ihtiyacımı gidermek için yerimden kalkıyor, uçağın arka tarafına yöneliyorum ancak gördüklerim beni şaşırtıyor.

Uçakta ne kadar kadın varsa istisnasız hepsi kara çarşafa bürünmüş, görünürde bir tek başı açık kadın yok. Oysaki hatırladığım kadarıyla uçak kalkmadan önce herkesin başı açıktı. Garipsiyorum, özellikle Japon kadınlara gülmemek için kendimi zor tutuyorum. Sebebi de ülkemde çarşaflı, kapalı çok insan görmüşlüğüm var ama çekik gözlülerin çarşaflısını ilk defa görmekteyim. İçimdeki ise beni sorgulamakta:

"O kadar Avrupa ülkesi varken bula bula İran'ı mı buldun fuara katılacak? Ne huyunu bilirsin ne suyunu. Ne işin var senin buralarda?"

O öyle söyleyedursun, göreceğiz bakalım ne işimizin olup olmadığını...

Hava alanına geldiğimizde bir kadınla göz göze gelirim de başım derde girer korkusuyla başımı yukarı kaldıramıyorum. İranlı adamlar, kara sakallarıyla gözüme nursuz, gudubet görünmekteler. Rıfkı ve benimle birlikte yanımızda, benzer makine yaptığımız bir firmanın sahibi daha var. Tahir isimli bu arkadaşım da benim gibi dolum makineleri imal ediyor. İşin güzel tarafı onun, Tahran'da temsilcisi varmış ve bizi de hava alanında o karşılıyor.

Mühendismiş, tahsilini Ankara'da, Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde yapmış. Adı Kanber olan bu gençle tanışıp Türkçe konuştuğunu görünce biraz rahatlıyorum. O da bana çekinmem için herhangi bir neden olmadığını söylüyor.

Güzel, şık bir oteldeyiz. Odalarımıza geçiyor, bavullarımızı açıp eşyalarımızı yerleştiriyoruz. Rıfkı'yla ben aynı odadayız. İşin ilginç tarafı, odada tek bir yatak var ancak yatak değil de yayla sanki. Bırak iki kişiyi, dört kişi yatsa bile kimsenin eli birbirine değmez. Ne var ki ikimiz de şaşkınız, aynı yatakta yatacak değiliz ya!

Resepsiyonu arıyor, ayrı yataklı bir oda istediğimizi söylüyoruz fakat yokmuş, çaresiz gülüşüp kabulleniyoruz.

Dışarı çıkacağız ancak yanımızda İran parası, yani riyal yok. Hepimizde Amerikan doları var. Kanber, riyal alabileceğimiz bir yere götüreceğini söylüyor ve hep birlikte taksiye atlayıp gidiyoruz. Türkiye'deki gibi döviz büroları tahayyül etmekteyim ancak kısa sürede yanıldığımı anlıyorum. Meğer düşündüğüm gibi değilmiş!

Uzun ve geniş bir cadde... Kaldırımda, her yüz metrede bir dizilmiş, döviz bozan adamlar durmakta fakat gördüklerim inanılası gibi değil. Her birinin önünde, üç tane ağzı açık Bond çanta durmakta ve hepsinin de içinde ayrı cinsten para bulunmakta. Bir çanta Amerikan dolarıyla, bir çanta Alman markıyla, bir diğeri ise Türk lirasıyla dolu... Garipsediğim, inanmakta zorlandığım durum bu işte. İki parayı yadırgamıyorum ama Türk parasını görünce yadırgıyorum. Öte yandan paramızın buralarda revaçta olması beni memnun ediyor. Soruyorum Kanber'e:

"Ne kadar bozdurmalıyım?"

"Yirmi dolar bozdurun yeter." diyor. Rıfkı'yla Tahir yirmi dolarlarını hazırlıyorlar. Benim ise kendimi güvene alma gibi bir huyum vardır ya o, burada da kendini öne çıkarıyor.

"Varsın onlar yirmi dolar bozdursun, ben elli dolar bozduracağım." diyorum. Arabadan inmemize gerek yokmuş, Kanber öyle söylüyor. Adamlar yanımıza geliyor, bizimkiyle Farsça

bir şeyler konuşuyorlar. Kanber bana dönüp "Verin elli doları." diyor. Veriyorum ve uzaktan adamı izlemeye başlıyorum. İlgimi çeken bir şey var zira çantadaki tomarları görünce bana bir tomarın kaçta kaçını getireceğini merak ediyorum ve "Herhâlde yarım tomar civarı bir şey verir." diye düşünüyorum. Lakin tahminimde yanılıyorum çünkü adam, bir kucak dolusu parayla dönüp tek tek uzatıyor.

"Yek, do, se, çehar, penc, şeş, heft..."

Ellerimde tam tamına yedi tomar para var. Afallamış vaziyette Kanber'e bakıyorum. Gülümsüyor. "Ben elli doların çok olduğunu, yirmi doların yeteceğini söylemiştim." diyor. Söylemişti de adamın avuçlarıma yedi tomar para bırakacağı da hiç aklıma gelmemişti doğrusu.

Bereket versin ki üstümde ceketim var da hepsini ceplerine dolduruyorum. Otele gittiğimde de bavulumda saklıyorum. Bin dokuz yüz elli doları ise hâlâ üzerimde taşımaktayım.

Öğle yemeği için Kanber bizi "Buranın 'Chelo Kebabı' güzeldir." diyerek küçük bir restorana götürüyor. Görüyorum ki yemeklerimiz bazı yönleriyle benziyor fakat görüntüsü tanıdık olan pilav, alışık olduğumuzdan farklı sunuluyor. Kokulu yasemin pirincinden yapılmış pilavı hemen tanıyorum çünkü aynısından eşim de bir iki kez pişirmişti.

Ancak buradaki çok farklı... Pilav, koca yayvan bir tabağa tepeleme konmuş ve pirinçler bembeyaz, dip diri durmakta. İran'da pilav pişerken içine yağ konmazmış, Kanber öyle söylüyor. Masada duran tereyağı paketlerini gösterip "Beni izleyin." diyor. Açtığı üç mini paketteki tereyağını piramit misali duran pilavın üstüne koyuyor, erimeye bırakıp sonrasında kaşıkla karıyor ve ortaya mis gibi tereyağlı bir pilav çıkıyor. Hele ki o kebap nasıl da güzel, tadına doyamıyorum. İkisi de öylesine leziz ki ne tek bir pirinç tanesini ne de bir gram eti ziyan etmiyor, hepsini yiyip bitiriyorum.

Yemek esnasında bir şey dikkatimi çekiyor. Yerleştiğimiz masa, duvarın dibinde ve benim sırtım duvara yaslanmış. Rıfkı ile Tahir karşımda, Kanber de yanımda oturuyor. Karşımdaki masada ise ikisinin yüzü bana dönük oturan dört kız var. İçlerinden biri öylesine güzel ki anlatamam. Hele ki yosun yeşili gözleri... Bana bakıyor ama ben bana değil arka tarafımda bir yere baktığını düşünüyorum fakat geriye dönüp kontrol ettiğimde görüyorum ki sırtımı düz duvara vermişim. Duvarda asılı bir resim veya başka bir şey yok. Öyle olsa oradaki manzarayı ya da objeyi seyrediyordur diyeceğim ama duvar boş. Bu durumda belli ki kız bana bakıyor. Birden içimi bir endişe kaplıyor, korkuyorum ancak ben ne kadar gayret gösterip bakmamaya çalışsam da zaman zaman gözlerimiz buluşuyor ve bu kaçamak bakışmalar da hoşuma gidiyor.

Kanber, Tahran'da pek çok kişinin İngilizce konuşabildiğini söylemişti. Canım soda istiyor, garsona soruyorum:

"Would you give me a bottle of mineral water?"

Garson bir şey anlamamış olmalı ki aval aval yüzüme bakıyor ama bakıştığım kız hemen atılıyor ve adama Farsça olduğunu sandığım dilden bir şeyler söylüyor. Garsonun cevabı menfi olsa gerek ki başını olumsuzca sallıyor. Kız bu defa bana dönüp konuşuyor:

"Mineral water is not found here."

Kanber de olaya müdahil oluyor.

"Burada soda bulmak zordur ama isterseniz bira vardır."

"Bira mı? İran'da mı?" diyorum şaşkınlıktan afallamış bir hâlde. Kamber gülüyor, açıklamasını yapınca da işin özünü anlıyorum.

"Pardon, söylemeyi unuttum, buradaki bira alkolsüzdür."

Bira istiyorum ve içerken de zevk alıyorum zira soda gibi hafif gazlı bir içecek. Hoşuma gittiğini söyleyince arkadaşlarım

da istiyor ve kutlama yaparcasına hep birlikte şişeleri tokuşturuyoruz. Restorandan çıkarken yine kızla göz göze geliyoruz. Onlar da bizimle aynı zamanda kalkıp önümüzde yürüyor, arada bir de kıkırdaşarak arkalarına bakıyorlar lakin artık ilgilenmiyorum çünkü korkmaktayım.

Etrafa bakınarak geniş bir yolda yürümekteyiz. Kanber, Tahran'daki üniversitelerin neredeyse tümünün bu cadde üzerinde yer aldığını söylüyor. Çok geniş bir cadde... Dikkatimi çeken ise yolun iki yanına dizilmiş, her biri belki de asırlık çınar ağaçları. Öyle olduğunu sanıyorum çünkü her birinin iki insanın kucaklayamayacağı kadar iri, büyük gövdeleri var. Diplerinde ise boydan boya içinden sular süzülen bir kanal bulunuyor, Kanber'in söylediğine göre ağaçların kökleri buradan besleniyormuş.

Fuarın açılmasına daha iki gün var. Bunu fırsat bilip 'Tahran kazan, biz kepçe' misali caddelerinde, kâh taksiyle kâh yayan dolaşmaktayız. İlk akşam yemeğimizi piyanodan gelen yemek müziği eşliğinde, Sheraton otelinde yiyoruz. Sonrasında ise çay, kahve, pasta, limonata... Gece boyunca Agop'un kazı gibi yiyip yutuyoruz ama hesabı öderken ağzım açık kalıyor. Beş yıldızlı oteldeyiz, dünya kadar yemek yemişiz, pasta yiyip çay, kahve içmişiz, ödediğimiz para ise gülünç... Cebimizden çıkan miktar, adam başı sekiz dolar bile değil...

Otele döndüğümüzde dikkatimi çeken bir şey var, garibime gidiyor. Sabah geldiğimizde nasıl olduysa dikkatimden kaçmış. Belki de yol yorgunluğundan görememişim. Yerlerde, bazı karoların üzerinde, Amerikan bayrağının resmi ya da Amerika'ya dair figürler yer almakta ve tabii ki zeminde olduğu için gelen geçen herkes üstüne basıp geçmekte. Yadırgıyorum zira bu görmeye alışık olduğumuz, kültürümüzde var olan bir şey değil. Aklıma hemen Mustafa Kemal Atatürk'ün, üzerine basıp geçmesi için önüne serilen Yunan bayrağını gördüğünde

"Bayrak bir milletin şerefidir, ne olursa olsun yerlere serilmez." dediği anlamlı söylemi geliyor.

Odamızdayız ve İran'daki ilk gecemiz... Koca yatağın bir ucunda Rıfkı, diğer ucunda ben yatıyorum. Günün yorgunluğuyla -belki de her zaman böyledir- arkadaşım kafasını yastığa koyar koymaz uykuya dalıyor. Ne var ki henüz dakikasında horlamaya başlıyor ama nasıl tarif edilir bilemiyorum. Rayların dibine oturmuşsun da âdeta yanından tren geçiyor. Ya da bir otomobil veya motosiklet yarışında sanki hemen pistin yanında durmaktasın. İşte bu denli yüksek bir horlama.

Bununla da kalmıyor! En yüksek perdeden horlarken ne oluyorsa birdenbire ses kesiliveriyor, ortalığı yirmi-otuz saniye boyunca bir sükûnet kaplıyor. Ancak hemen ardından sessizliği telafi edercesine daha da yüksek desibelde bir horlama geliyor. Hadi bakalım, gel de uyu uyuyabilirsen! Uyandıracağım, kıyamıyorum ve biliyorum ki sonrasında gece boyunca senfoni yine devam edecek. Ne var ki gene de her sükûnette pür dikkat kesiliyorum. O esnada Rıfkı saniyelerce nefes almıyor, solunumu duruyor. Belki yarım dakika, belki de kırk ya da elli saniye...

Korkuyorum çünkü bunlar olurken göğsünde bir hareket yok. "Aman Allah'ım! Öldü mü yoksa?" diyorum lakin bir anda kasırga misali yeni bir horlama geliyor, yine etrafı kasıp kavuruyor. Telaşlanıyorum zira daha önce bir yerde okuduğuma göre 'uyku apnesi' denen bir hastalık varmış ve şu an Rıfkı'da gördüğüm arazları gösterirmiş. Sanırım ki Rıfkı'da da bu rahatsızlık mevcut. Okuduğum o yazıda bir - iki dakikalık nefes durmasından bahsediliyordu. Çok tehlikeliymiş, hatta gece ölümlerinin önemli oranını bu tarz ölümler oluştururmuş. Arkadaşım namına üzülüyor, evhamlanıyorum. O geceyi güç bela atlatıyor, ertesi gün gece boyunca yaşadıklarımı kendisine nakledip öneride bulunuyorum:

"Gözünü seveyim! İstanbul'a gittiğimizde ilk işin bir doktora görünmek olsun! Aman dikkat! Bu göz ardı edilecek bir durum değil. Moralini bozmak istemezdim ama arkadaşım olarak bunu bir görev addederek söylüyorum. Sen zaten babandan dolayı bir risk taşıyorsun ve bil ki uykuda yaşadıkların da ayrı bir risk, lütfen bunu ihmal etme arkadaşım."

"Doktora gitmeyi hiç sevmem." diyor. Yadırgıyorum, meraklanıp soruyorum:

"Neden, sevmiyorsun?"

"Doktorun kötü bir şey söyleyeceğinden korkuyorum. 'Hastasın' diyeceğinden endişeleniyorum."

Elimden geldiğince ikna etmeye çalışıyor, benim ise tam tersine, neredeyse doktordan hiç çıkmadığımı anlatıyorum. Tabii ki o da beni yadırgıyor.

Sabah yatağımızın başucundaki komodinin üstünde, ikişer adet yeşil elma buluyoruz ama her nedense ikimiz de el sürmüyoruz. "Bilirse ancak o bilir." diyerek kahvaltıda Kanber'e soruyoruz. Her ne kadar bir müddet Türkiye'de yaşasa da o, bu ülkede doğmuş, bu ülkenin vatandaşı olan biri.

"Sabah aç karına yenilen elma, vücuttaki toksinleri temizler, odalara bu yüzden bırakılır, buradaki otellerde adettir." diyor.

Masa başında "Nereye gitsek, neler yesek?" diye plan yapıyoruz çünkü bugün yine serbest günümüz, yarın ise fuarda stantlarımızın başında olacağız. Bir taksiye atlıyoruz, Kanber bizi bir meydana götürüyor ve orada indirip yürütmeye başlıyor. Şimdi hep birlikte Tahran'ın sokaklarını arşınlamaktayız. Otellerin dışında, hiç yüksek bina görmüyorum. Daha da ilginci, ezan sesi duyuyorum ama gözüme bir tek minare çarpmıyor.

"Camilerimiz sizinki gibi yüksek minareli değildir, bizim kendimize has bir mimarimiz vardır." diyor Kanber.

Caddeler geniş, meydanlar ise alabildiğince büyük. Bu benim gibi, şehirleri geniş alanlardan yoksun, neredeyse 'meydanı yok' denecek kadar meydan fakiri bir ülkeden gelen biri için şaşılmayacak bir şey değil.

Tahran parkı bol, yeşili bol, bir şehir. Ağzı dolu dolu yaşadığı şehri överken enteresan bir şey söylüyor Kanber:

"Burada cadde üzerinde arsası olanlara iki sene mühlet verilir. Şayet bu süre içerisinde burayı değerlendirip bir yapı kondurmazsa bu alan, kamu lehine kullanılır ve parka dönüştürülür."

İlginç bir uygulama! Şehirde yeşilin niçin bu denli bol olduğu şimdi daha iyi anlaşılıyor.

Gördüğüm tüm kadınlar; mavi ya da siyah örtülere bürünmüş, saçlarının ucu gözükenler ise nadir, hatta yok denilecek kadar az. Kamber'in söylediğine göre giyimlerine dikkat etmeyenleri Devrim Muhafız'ları uyarır, uymayanları da arabaya atar götürürlermiş. Artık nereye götürüyorlar, sonrasında da ne yapıyorlarsa?

Tamam! Şehir güzel ve düzenli... Bu konuda söylenecek bir söz yok lakin trafiği tam anlamıyla evlere şenlik bir kent Tahran...

Aman Allah'ım! Sanki lunaparkta çarpışan arabaları seyretmekteyiz. Öylesine bir kargaşa ki sorulmasın gitsin. Ancak işin şaşırtacak tarafı, yine Kanber'in söylediğine göre İran'da çok az kaza oluyormuş. İşittiğimde şaşırıyorum zira böylesine karmaşık bir trafiği görüp de insanın şaşırmaması mümkün değil.

Bu arada birkaç tartışmaya şahit oluyor, aracın camından el kol hareketleriyle yapılan kavgaları izliyoruz ancak aracından inip de aksiyona yeltenen kimseyi görmüyoruz. Kanber "Burada Türkiye'deki gibi darp içeren kavgalar olmaz, en fazla durup birbirlerine söylenir, sonrasında ise gaza basıp giderler." diyor. Bu bana ilginç geliyor. İçimdeki ise hemen harekete geçiyor:

"Şu işe bak sen! Pekâlâ, bizde neden insanlar hemen aracını durdurup iner de elinde levyeyle, sopayla saldırıya geçer. Ne yazık ki ülkemizde silah çeken, hatta adam öldüren bile var. Şimdi soruyorum sana: 'Bu insanlar bizden daha mı medeni, yoksa bizde mi bir gariplik var?"

Hadi, gel de bunu içimdekine izah et bakalım. Elbette bizimki yine haklı...

Arkadaşlarım eşine, dostuna hediye almayı düşünüyor. Benim ise o taraklarda bezim yok. Belki yadırganacak bir huydur ama kimseden bir şey beklemediğim gibi almasını da sevmem. Ne yapayım, fıtratım böyle! Mamafih böyle desem de öylesine güzel şeyler görüyorum ki kendimi satın almaktan alıkoyamıyorum. Önceleri geri durmaya çalışıp ikircikte kalsam da sonrasında kendime mâni olamıyorum. Harikulade el işi kakmalarla bezenmiş panolar, saklama kutuları, Leyla ile Mecnun'u tasvir eden resimler, daha neler neler... Gel de kendini zapt et bakalım zapt edebilirsen! İşin ilginç tarafı ise harcıyorum ama cebimden para eksilmiyor. Her şey o denli ucuz ki şaşmamak elde değil.

Parklarını geziyor, caddelerinde dolaşıyor, çarşılarında fink atıyoruz. Bu arada çok büyük bir hata yaptığımın farkındayım. Ayakkabılarım! Gelirken yanımda şık görünmek amacıyla iki çift yeni kundura getirmiştim fakat iki gündür bana çektirdiklerini anlatamam. Acemilik ve tecrübesizlik... İçimdeki kızıp söyleniyor, sitemden çok da eleştiriyor:

"Hangi akla hizmet edersin de ta buralara, acem diyarına yeni ayakkabılarınla gelirsin anlam vermekte zorlanıyorum. İnsan bir çift de olsa alışkın olduğu pabucunu getirmez mi yanında? Her gün giydiklerini getirseydin de rahat rahat gezip

dolaşsaydın ya. Baksana iki ayakkabı da ayaklarını yara bere içinde bıraktı. Şu hâline bir bak! Değdi mi çektiğin eziyete? Üstelik dayanamayınca gittin üstlerine bastın. Pekâlâ, şimdi ne anlamı kaldı buralarda caka atmaya kalkmanın? Yazık! Yeni ayakkabılarının da içine ettin. Aslında akılsız kafanın cezasını ayaklar çeker sözü başka maksatla söylenmiş ama ezayı çeken yine ayağın olduğuna göre bu söz, senin vaziyetine 'cuk' diye oturuyor."

Dövseydi daha iyiydi ama yine her zamanki gibi haklı. Gerçekten de gezerken çektiğim eziyetin tarifi zor. Yiğitliğe toz sürdürmemek için bu kadar cefaya rağmen ses çıkarmıyorum ama Rıfkı çıkarıyor:

"Ya kardeşim gelirken yanında günlük ayakkabılarından birini getirseydin ya. Bak bana! Görüyor musun ayağımdakileri? Tam bir senelik pabuç bunlar. Ayağım rahat, zerre sıkıntım yok." diyor. Diyor da hemen ardından da başka bir şey söylüyor:

"Arkadaşlar ben yoruldum, daha fazla yürüyemem, bir taksi tutup öyle gezelim."

Söylediklerini yadırgıyorum çünkü ben iki ayağımın derileri kalktığı, canım yandığı hâlde sızlanıp 'taksiye binelim' demiyorum ama arkadaşım, rahat ayakkabılarının içinde yürümekten yorulup "Taksi tutup öyle gezelim." diyor.

Ne var ki arabaya bindiğimizde bir şey dikkatimi çekiyor. Rıfkı nefes nefese... Sanki üç bin metre koşusunu bitirmiş de dinlenme safhasına geçmiş gibi hâli var. Garipsiyorum çünkü neredeyse aynı yaşlardayız ve bu kadar yol yürümekle yorulması bana pek normal gelmiyor.

Akşam yemeği için Azadi Otel'deyiz. Yine müzik, yine harika kebaplar, yine tatlılar ve önümüze konan minicik bir hesap... Hani rejimi yaşantımıza uysa herkese 'gel de burada

yaşa' diyeceğim. Yani her şey o denli ucuz lakin tabii ki Türkiye'de kazanıp burada harcamak koşuluyla...

Fuardayız, Türkiye pavyonu oldukça iyi rağbet görmekte... Ziyaretçilerin çoğu, Arap ülkelerinden olsa da yabancılar da anımsanmayacak derecede fazla. Ancak benim bir şanssızlığım var, hatta 'dert' bile denebilir. Makinemin elektrik bağlantısı yapıldı ama çalışmıyor, ekrandaki dijital sayılar görünmüyor. Hâlbuki nasıl da özene bezene dizayn etmiş, üzerine de en pahalısından dijital ekran koymuştum ama olmayınca olmuyor, şanssızlık işte...

Stantlarda hostesler duruyor ama alıştığımız görüntüde değiller. Hepsi kapalı, üstlerindeki giyecekleri dizlerinin altında ancak yine hepsi pantolon giymiş. İlginç olan tarafı da Amerikan bayrağının üstüne basıp geçenler, aynı ülkenin marka giyeceklerini kullanmakta... Pantolonların çoğu Levi's, ayakkabılar Reebok... Başörtülerini ise bilmiyorum.

Bütün hostesler karakaşlı, kara gözlü ve hepsi dalyan gibi boylu poslu, üstüne üstlük de incecik... Ne var ki hepsinin gözleri velfecri okuyor. Korkudan bakmaya çekiniyorum ama her ne hikmetse onlar korkmuyor, anlamlı bakışlarını ok gibi gönderiyorlar. Doğulu güzellerin gözleri de çok hoşmuş. İp iri, simsiyah ve hepsi de ok gibi upuzun kirpiklerle gölgelenmiş...

Bugün Tahran'daki üçüncü günümüz. Her şey iyi güzel ancak canım ülkem, daha şimdiden gözümde tütmeye başlıyor. Doğrusu hasretine bu kadar çabuk düşeceğim aklıma gelmezdi. 'Memleket hasreti' dedikleri bu olsa gerek.

Alçak tavanından mıdır, havasızlıktan mıdır nedendir bilemiyorum. Fuar alanında sıkılınca hava almak için dışarı çıkıyorum. Bir bankta oturmaktayım, gözüm uzaklarda, nerede olduğunu bilmediğim bir yerlerde... Birden bir ses, bir kadın sesi işitiyorum ve irkiliyorum. Hemen yanı başımdan geliyor ve kömür karası gözlerini gözlerime dikerek soruyor:

"Sen Türk'sen mi?"

İri siyah gözlü, önden saçları yarıya kadar açılmış, muhtemelen otuzlu yaşlardaki kadını görünce irkilip toparlanıyor, kolaçan edercesine etrafıma bakınıyorum. Neyse ki yakınımda kimseler yok. Zira Kanber "İranlı biriyle konuşurken şayet etrafınızın çevrelendiğini fark ederseniz, bilin ki onlar Devrim Muhafızı'dır. Dikkatli olun, ileri geri konuşmayın." demişti. Radar gibi etrafı taramamın sebebi bu işte...

"Evet, Türk'üm." diyorum, ardından ikinci soru geliyor:

"İstanbul'u bilersen mi?"

"Bilirim, zaten orada yaşıyorum."

"O zaman Bosphorus'u da bilersen."

"Tabii ki bilirim."

"Men yazın İstanbul'a gelecem. Meni oraya apara. Hem rakı da içeriz ha, ne deyersen?"

Hayda! İşe bakın şimdi, kulaklarıma inanamıyorum. Ben korkudan dişi kuşa bile bakamazken, kadın benimle sohbete girişip yazın İstanbul'a geleceğini söylüyor. Yetmezmiş gibi bir de "Boğaza götürüp rakı içirir misin?" diyor. Yerindeler mi diye ellerimi kulaklarıma götürüyorum. Zira duyduklarıma inanmak normal gelmiyor. Benim inanasım gelmiyor ama belli ki kadın beni gözüne kestirmiş. Benim zengin bir iş adamı olduğumu anladığını; istediğim takdirde İstanbul'da bana arkadaşlık edeceğini söyleyip telefonumu istiyor, naçar kartımı çıkarıp veriyorum, o da gülümseyerek yanımdan uzaklaşıyor.

Az sonra standıma gitmek için kalkıyor; 12 No'lu holün kapısından girecekken birtakım bağırışlar duyuyorum, birçok insanın aynı yöne koşuştuğunu görünce merak edip ben de gidiyorum. Ne görsem beğenilir?

Zebella misali iki sakallı adam, az önce bana İstanbul'da arkadaşlık edeceğini söyleyen kadını kollarından tutmuş, askeri

bir cipin arkasına zorla sokmaya çalışıyor. Kadın ise tüm gücüyle ayaklarını kasmış, girmemek için direniyor. Fakat etrafta birden garip bir hareketlenme oluyor ve çevrede kadın, erkek kim varsa kadının koluna, bedenine sarılıp arabaya sokulmasına engel oluyor. Her saniye çoğalıp tepki gösterenler artınca askerler kadını bırakıyor ama yüksek sesle bağırarak kendi dillerince bir şeyler söylüyorlar.

Kadın, insanların arasına karışırken telaşla eşarbı alnına kadar indirip başını tamamen örtüyor. Büyük olasılıkla adamların onu götürmek istemelerinin sebebi bu olmalı çünkü az evvel yanımdayken saçlarının başının yarısına kadar açık olduğunu görmüştüm. Yaşananları görünce bir kez daha ülkemdeki kadınların, buradaki kadınlara kıyasla ne kadar rahat ortamda yaşadıklarını anlıyorum.

Bu akşam yine Sheraton'dayız, özel bir yemek yiyecekmişiz, Tahir yönlendiriyor bizi. Söylemeye dilimiz bile dönmüyor. Yiyeceğimiz yemeğin ismi 'chateaubriand steak' imiş. Sohbetimiz esnasında Rıfkı'nın dikkat kesilip gözünün bir noktaya takıldığını görünce merak edip başımı baktığı yöne çeviriyorum. Masamızın bulunduğu hattın ucunda bir adam, kalın ağaçtan yapılmış, tahta tekerlekli bir masayı bize doğru sürmekte, üstünde ise kocaman tepsi benzeri bir şey durmakta...

Yanımıza gelip selam veriyor, Farsça bir şeyler söylüyor, Tahir de anlıyormuş gibi eliyle birtakım işaretler yapıyor. Adamın önünde askılı, kalın köseleden yapılma bir önlük bağlı durmakta. Adamı, çocukluğumdan kalma hayal meyal birkaç anıyla nalbanda benzetiyorum. Arabasının yanında; irili ufaklı bıçaklar, koca koca çatallar, daha bir sürü garip alet asılı. Biz ise merakla sarmalanmış hâlde "Bütün bunlar ne?" dercesine birbirimizle bakışmaktayız. Adam tepsinin kapağını açtığı an sözleşmişçesine üçümüzden de aynı ses çıkıyor:

"Oha! Bu da ne?"

Bu da ne gerçekten! Tepside duran şey; baldırımdan kalın, kolumun yarısı uzunluğunda koca bir et parçası. Adam onu masanın üzerine yatırıp özene bezene doğrarken öylesine bir şov yapıyor ki gerçekten görülesi bir sahne. Açlığımız başımıza vurmuş hâlde onu seyrederken iştahımız daha da artıyor, önümüze servis yapılır yapılmaz üçümüz de aç aslanlar gibi atılıp söylenerek yemeye başlıyoruz.

"Hım! Nefis, lokum gibi, harika, çok lezzetli!"

Bunlar ağzımızdan çıkan lâflar. Gece boyunca, adamın tabağımıza koyduğu her parça ete, avına üşüşmüş aslanlar gibi yumuluyoruz ama hepimiz de aynı şeyi söylemekteyiz:

"Böylesine dolu bir mideyle acaba nasıl uyuyacağız?"

Her gün fuar, her akşam gezme... Yemeklerimizi hep Tahran'ın lüks yerlerinde yiyoruz. Tavsiyeler alıp farklı restoranlara gidiyoruz. Bazı mekânlarda ise sıra beklediğimiz bile oluyor. Yani Tahran'da son derece rağbet gören yerler de var. Öte yandan neredeyse yiyeceklerin tümünü tanıdık, öğrendik. Üç aşağı beş yukarı hepsi birbirinin benzeri... Hep et, hep kebap. Artık et yemekten bıkmış hâldeyim. Canım nasıl da sulu yemek çekiyor anlatamam ama yokmuş; restoranlarda bulunmazmış, sulu yemekler sadece evde pişermiş. Kanber'den bizi farklı bir yere götürmesini, değişik bir yemekle tanıştırmasını istiyoruz. O da bizi alıp yarım saatlik yolculuktan sonra güzel bir binanın ikinci katında yer alan bir restorana sokuyor.

"Burada da kebap var ama diğerlerine göre farklıdır, beğeneceğinizi umuyorum." diyor. Garson siparişleri almak için yanımıza geldiğinde daha evvel gittiğimiz yerlerde duymadığım bir şey söylüyor:

"Tavuk... Evet, hepimizin bildiği tavuk." diyor. "Geldiğimizden beri kursağımdan kırmızı et ve pilavdan başka bir şey geçmedi" desem yalan olmaz fakat birden içimdeki uyarıyor beni:

"Hani kapısında sıraya girip beklediğiniz, mahzen misali restoranda yediğin balığı ve açık büfeden tabağına doldurduğun salatayı unuttun galiba. Hatta siyah havyar bile yemiştin, hatırlasana."

Evet, sadece Hazar denizinde bulunan bir balık yemiştim ve tadı damağımda kalmıştı. O akşam farklı bir akşamdı ancak restoranda masaya geçebilmek için bir saatten fazla sıra beklemiştik ve bu da ben de antipati yaratmış, Kanber'e "Bu şartlarda bir daha asla buraya gelmem." demiştim.

Artık et yemekten bıktım, farklı olsun diye burada tavuk yiyeceğim çünkü tavuğun porsiyonu, et kadar büyük olmayacaktır diye düşünmekteyim.

Dar uzun bir restoranın, en uçtaki masasında oturmaktayız. Mutfak ise bizim zıt tarafımızda olmalı çünkü garsonlar ellerindeki boş ve dolu tabaklarla o taraftaki kapıdan girip çıkıyorlar.

Bir ara iki garsonun peş peşe bize doğru gelmekte olduğunu görüyorum. Gözüm taşıdıkları tabaklara takılıyor. Upuzun, kayık gibi, her biri en az elli-altmış santim...

Rıfkı "Bunlar bizim değildir." diyor ama adamlar masamızın yanına geldiklerinde çakılıp kalıyorlar. Fakat kaplar masaya konduğunda daha da mı büyüyor nedir? Demin kayık gibi gördüğüm tabaklar, masanın üzerine konduğunda filika gibi görünmekteler. Bunlar Tahir'le, Rıfkı'nın siparişleriymiş. İkisi de şaşkın şavalak bir önündekilere, bir de birbirlerinin yüzüne bakmakta. Bense hallerine gülmekte, bir taraftan da takılmaktayım:

"Nerdeyse İranlı oldunuz ama hâlâ şunların kebaplarını tanıyamadınız. İllaki et yiyeceğim diye tutturursanız işte böyle olur. Adamların porsiyonlarının ne kadar bol olduğunu bilmiyor musunuz? Hadi şimdi yiyin de görelim bakalım!"

Onlar tabaklarındakiyle mücadele ederken ben gülerek seyretmekteyim. Ne oluyorsa Tahir birden gözlerini açarak Rıfkı'yı dürtüyor ve "Sen asıl şu gelene bak. İster misin Buğra'nın yemeği bu olsun?" diyor.

Merakla geri dönüp bakıyorum. Garsonun elinde koca bir tabak ama bu sandala değil, daha şimdiden filikaya benziyor. "İnşallah benim değildir." diyorsam da dememle olmuyormuş, maalesef ki benimmiş. Uzaktan filikaya benzettiğim tabak, masanın üstüne konduğunda mavnayı çağrıştırıyor. Bizimkiler kıkır kıkır gülmekteler. Tahir ise lâfı tam orta yere oturtuyor:

"Gülme komşuna, gelir başına."

Vallahi geliyor, hem de ne gelmek! Mübarek tavuk kebabı öylesine çok ki ye ye bitmiyor. Bir kişiyi değil, neredeyse dört kişiyi bile doyuracak büyüklükte. Arkadaşlarıma dönüyor:

"Ismarladıysak el mecbur yiyeceğiz." diyorum. O kadar para verdik, üstelik bu Tahran'daki son akşamımız. Bir daha böylesine leziz yiyeceği nerede göreceğiz ki?"

Restorandan gırtlağımıza kadar doymuş vaziyette ayrılıyoruz. Verdiğimiz para ise yine komik.

Otele dönüyoruz, bir taksideyiz, aracın teybinde İbrahim Tatlıses'in türküleri çalıyor. İran'da çok sevilirmiş ama şoförün söylediğine göre nedense bu kasetleri açıkta dinlemek yasakmış.

Tur atarken ilgimi çeken bir şey oluyor. Vakit gece yarısına, saat on ikiye geliyor ancak gariptir ki kadınlar tek başına sokakta dolaşabilmekteler.

"Burada kadınlar kapalıdır ama hareketlerinde son derece özgürdür. Gördüğünüz gibi yanlarında erkek olmadan günün her vaktinde çıkıp dolaşabilirler. Kimse rahatsızlık vermeye cüret edemez, eden olursa fena cezalandırılır."

Bunları, biraz da övünürcesine Kanber söylüyor. Kadınları kapalılar fakat gerçekten gecenin bir yarısında, tek başına özgürce gezebiliyorlar. Öte yandan gördüğüm kadarıyla araba kullananların yarısından fazlası da kadın. Bir diğer ilgimi çeken ise kadınların erkeklerden kaçmaması... Kaç kere yol sorup tarif istediysek hiçbiri yolunu değiştirmeye teşebbüs etmedi, tersine hepsi cevap vermek için çabaladı. O an gözümün önüne ülkem geliyor, içimi bir üzüntü kaplıyor.

"Bizim kadınlarımız gece vakti böylesine rahat dışarı çıkabilir mi? Öte yandan kaç kadını yolda görürsün de adres sorabilirsin? Pek çoğu şeytan görmüş gibi kaçar ya da yolunu değiştirir. Ne var ki bizimkilerin bu davranışlarının sebebi, pek de kendileriyle ilgili değildir, ne yazıktır ki erkekler ve toplum kurallarıyla alakalıdır."

Bunlar, içimdekinin burada edindiği tecrübelerse de ben de onunla hemfikirim.

Taksimiz otele doğru yol almakta. Şoför, Türkçe biliyor, iyi de konuşuyor. Yaşı da hayli geçkin, kendisine soruyorum:

"Şah dönemi mi daha iyiydi, şimdiki dönem mi?"

"Birbirlerinden pek farkı olmadığını söyleyeceğim fakat bir fark var." diyor. "Şah döneminde yiyiciler ceket giyer, kaçırdıkları parayı da ceketlerinin cebine doldururlardı ama ceketin cebi ne kadar alabilir ki? Hâlbuki şimdikilerin giydikleri kıyafetlerin cepleri o denli büyük, o kadar derin ki; koyuyorlar koyuyorlar bir türlü dolmuyor."

Şoförün cevabı çok şey anlatıyor. Sonrasında bir de nasihatte bulunuyor:

"Ülkenizin kıymetini bilin, cennette yaşıyorsunuz."

Taksimiz, otele kısa yoldan gitmek için dar bir sokağa giriyor. Az ileride aniden bir kapı açılıyor ve içerden hızla, tek tek kadınlar fırlıyor. Hayretle bakmaktayız. Her kadın istisnasız mini etekli, saçları açık ve kimi uzun, kimiyse kısa saçlı. Ne var ki bu görüntüleri sadece yirmi-otuz saniye izleyebiliyoruz çünkü hemen örtülerinin içine girip başlarını örtüyorlar.

"Merak ettiniz değil mi?" diyor şoför. "Düğünden çıkıyorlar, yani gördükleriniz düğün kıyafetleridir. Siz sanmayın ki kadınlar her tarafta kapalı giyinirler. Hayır! Sadece dışarı çıktıklarında örtünürler. Burada da aralarında erkek olmadığı için böyle rahat giyiniyorlar. Ha! Şunu da söyleyeyim, İran'da kadın erkek bir arada düğün yapılamaz, yasaktır."

Tahir atılıyor hemen:

"Canım ülkem benim. Burada geçirdiğim her gün biraz daha kıymetini anladım senin."

Rıfkı'yla ben de ona katılıyoruz.

"Biz de Tahir, biz de..."

Sabah erkenden yola koyulacağız. Valizlerim hazır. Cebimdeki paraya bakıyorum, tam tamına bin altı yüz doksan dolar var. Koskoca on gün geçirdik; yedik içtik, gezdik, hediyeler aldık. Harcadığım para sadece üç yüz on dolar...

İnanılası bir şey değil, akla zarar vallahi...

Acı haber!

Rıfkı, telefon açıp öğle yemeğini birlikte yememizi öneriyor ve beni bir et lokantasına götürüyor. Bu, İran'dan döndükten sonraki ilk buluşmamız olacak. Oradan buradan konuşurken konu işçi ve iş yönetiminde takılıp kalıyor. Amerikalı bir

yazarın kitabını okumaktaymış. Oradan alıntılar yaparak bazı bilgiler aktarıyor:

"Kitabın yazarına göre biz işverenler, çalıştırdığımız elemanlara duygusal yaklaşıp onları bizden, kendimizden bir parça gibi görüyormuşuz. Oysaki bu, biz işverenlerin yaptığı en büyük hataymış."

Hemen tepki gösteriyorum:

"Nasıl yani, bizden bir parça ne demek? İnsan gibi görmeyip de makine gibi görmemizi mi salık veriyor?"

"Tabii ki öyle değil." diyor. "Adam, ülkeleri kategorize etmiş ve demesine göre; özellikle biz Türk'ler, çalıştırdığımız kişileri dostumuzmuş, arkadaşımızmış gibi görüp duygusal davranarak beklenti içine girip beklentilerimiz karşılanmadığında ise kırılıp inciniyormuşuz. Sonrasında da ya işimizden soğuyor ya da karşımızdakini düşman belliyormuşuz. İşte bu bizim ırksal bir sorunumuzmuş."

Ağzım açık dinliyorum. Aslına bakılırsa söyledikleri hiç de yabana atılacak şeyler değil, hatta tamamen doğru... Soruyorum Rıfkı'ya:

"Pekâlâ, ne yapmamız gerekiyormuş?"

"Adam 'şayet çalıştırdığınız elemanları, huyuyla suyuyla işlerinizin temel öğesi olarak görmezseniz, her zaman sıkıntı yaşarsınız' diyor. Yani bir iş yerini açtığımız andan itibaren, karşılaşacağımız birçok sorunu da hesaplamış olmamız lazımmış. Yine dediğine göre elemanlarımızın -tıpkı diğer sorunlar gibi- karşımıza çıkmasını, doğal bir problem olarak görmemiz gerekiyormuş."

Anlattıkları ders niteliğinde Rıfkı'nın... Uygulamaya çalışacağım ama başarabilecek miyim bilmiyorum. Zira bunlar, benim gibi duygusal bir insanın kolay hayata geçirebileceği davranışlar değil ancak mantığımı elden bırakmamam

gerektiğini de bilmekteyim. Çünkü yürekten inandığım bir söz var ve bu deyiş çok şey anlatır:

"Gerektiğinde duygularını mantığının arkasına gizleyebilmelisin."

Bilemiyorum nedendir gece doğru dürüst uyuyamıyorum, içim daralıyor, göğsüm kızışıyor. Ne var ki yorgun düşmüş vücudum, daha fazla direnememiş olmalı ki sabaha karşı uyumuşum. Telefon çalıyor, saatime bakıyorum dokuza geliyor. Bu saatlerde yatakta olduğum nadirdir hâlbuki şu anda iş yerinde olmalıydım oysa. Telefonu açıyorum, ahizenin ucunda Güler var.

"Buğra Bey." diyor esrarını çözemediğim bir ses tınısıyla. Sonrasında devam ediyor "Çok kötü bir şey oldu, nasıl söyleyeceğimi bilemiyorum."

"Sabah sabah bu da ne demek şimdi?" diyorum, zihnimden bin bir şey gelip geçiyor. Öncelikle aklıma annem, kardeşlerim düşüyor. Ardından iş yerinde bir terslik olduğunu, bir şeylerin yolunda gitmediğini, hatta Sarp Usta'nın haber vermeden işi bıraktığını filan düşünüyorum, merakla soruyorum:

"Ne oldu Güler? Susmasana, ne olduğunu söylesene!"

Kısa bir sükûnetin ardından işitiyorum ağzından dökülen:

"Rıfkı Bey... Rıfkı Bey vefat etmiş..."

Duyduğum ilk anda şaka gibi geliyor ancak Güler böyle bir şey yapmaz, biliyorum. Oturduğum yerde bir süre kilitlenip kalıyor, kendime geldiğimde bir şeyleri değiştirebilecekmişim gibi aptalca soruyorum:

"Ne olmuş, nasıl olmuş, kaza mı geçirmiş?"

"Hayır, kalp krizi geçirmiş."

Bir an vücudumdaki tüm kanın çekildiğini zannediyorum. Bu, yeni iş yerime geçtiğimden beri bana verilen ikinci vefat haberi. Daha önceleri de ilk sekreterim Arzu, ağlamaklı bir sesle kekeleyerek ve yine sabahın erken saatinde, okul arkadaşım Osman'ın öldüğünü söylemişti. O da gencecik, erken yaşta ve kalp krizi geçirerek ölmüştü.

İçimdeki şaşkın ve üzgün... Ve de benim hâlimi düşünmekte.

"Umarım yine depresyonlara girip de ilaçlardan medet ummazsın. Kader bu, ne yapacaksın? Kimse yarın ne olacağını bilmiyor. Daha geçenlerde birlikte yemek yiyip sohbet etmiştiniz. Biliyorum senin için büyük kayıp. Çok iyi anlaşırdınız, dürüst ve temiz bir insandı. Yardımlaşırdınız; birbirinize büyük faydalar sağladınız ama yazgı böyleymiş, elinden gelen bir şey yok, ne yapabilirsin ki? Üstelik sen onu her zaman uyarmış, İran'dayken bile 'İstanbul'a gittiğinde ilk işin bir doktora görünmek olsun' demiştin. Hatta son yediğiniz yemekte bile doktora gidip gitmediğini sormuştun da 'bir ara gidip görünürüm' diyerek sualini geçiştirmişti."

Üzüntü, elem, kaos, korku... Hepsi içimde birbirine karışmış, genleşip büyümekte, soluk almakta zorlanmaktayım. Ve tabii ki kabullenmekte de...

Duesseldorf Ambalaj Fuarı (1993)

Elektrik işlerimi yapan arkadaşım Hamit, yemek yerken masada bir soru yöneltiyor:

"Bu seneki Duesseldorf Fuarı'na gidiyor musun?"

Yüzüne garipseyerek bakıyorum. "Bu da nereden çıktı durup dururken." der gibiyim. Bir şey söylememe fırsat bırakmadan devam ediyor:

"Bir evvelki fuara Oktay, beni de götürmüştü. Çok şey gördüm, oradan çok şey öğrendim. Benden sana tavsiye; ne yap et git kardeşim! Hem Türkiye'den oraya düzenlenen özel turlar da var."

İlgimi çekiyor, sorup soruşturuyorum, şartlar uygun geliyor. Fuar önümüzdeki ayda, mayıs ayında gerçekleşecekmiş. Nasıl olsa benim İran'a giderken çıkarttığım pasaportum da var. Turu düzenleyen firma ise vize işlemlerini yapıyormuş; veriyorum her şeyi hallediyorlar.

Günü geldiğinde bir sürü insanın, fuara gitmek için hava alanında bir araya geldiğini görüyorum. Kimler yok ki aralarında! Bugüne dek katıldığım fuarlardan birçok tanıdık firmanın yetkilisini görmekteyim. Aralarında Hayri de var. Onunla ilk katıldığım fuarda tanışmış, zamanla samimi olmuş, dernekleşme yolunda çabalarken de beraber görev yüklenmiştik.

"Uçak... Almanya... Bochum..." derken kendimizi otelde buluyoruz. Fuar alanına elli kilometre uzaktayız. Tur acentesi fuar alanına en yakın olarak burayı bulmuş ama mesele değil. Otobüsle gidip otobüsle dönecekmişiz. Otel, Bochum Futbol Kulübü'nün hemen yanı başında. Futbolla biraz ilgili olduğumdan Alman takımlarının pek çoğunu bilmekteyim.

Tatlı serin bir hava. Hayri'yle birlikte otelin çevresinde dolaşmaktayız ve ben hayranlıkla etraftaki yapıları, caddeleri, parkları izlemekteyim. Otelden beş yüz metre kadar uzaktayız, hava hafiften kapalı. Nereden, ne zaman geldiği anlaşılmayan bir şimşek çakıyor, ardından da ortalığı bir anda gök gürültüsü kaplıyor.

Hayri "Yağmur yağacak, koş ıslanmayalım." diye bağırıyor. Tabanları yağladığımızın üzerinden henüz iki dakika geçmeden, otele yüz metre kala bir yağmur başlıyor ki kimse sormasın. Ama ne yağmur! Sanki gök üzerimize boşalıyor. Otelin kapısından içeri girerken paçalarımızdan şarıl şarıl sular akmakta.

Odama gidip üstümü değiştirdikten sonra aşağıya iniyorum. Gözlerim Hayri'yi arıyorsa da göremiyorum zira ben hâlâ çıkıp etrafı tanıma hevesindeyim.

Bu arada tur operatörü bir anons yapıyor. Akşam yemeğini otelde yiyecekmişiz, fazla uzaklaşmamamızı söylüyor. Ben yine de yanlış bir şey yapmayayım diye soruyorum:

"Çıkıp yakın çevreyi dolaşmamda bir sakınca var mı?"

"Niye olsun ki!" diyor ama benim tanımadığım bir şehirde, ilk defa tek başıma turlayacağımı bilmiyor ki. Üzerimde az da olsa yabancı yerde bulunmamdan ve dil bilmememden kaynaklanan bir ürkeklik var. Zaten otelden pek uzaklaşmak niyetinde de değilim. Dışarıya adım atmamın üzerinden bir dakika ya geçiyor ya geçmiyor, içimdeki etrafı analiz etmeye başlıyor:

"Vay vay vay! Yıllardır gurbetçilerin öve öve bitiremediği ülkede, Almanya'dasın ha! Rüyanda görsen inanmazdın herhâlde. Görüyorsun ya kısmetse oluyormuş. Şu caddelerin güzelliğine, temizliğine bak. Bal dök yala vallahi! Yağmur az önce yağmadı mı? Şu yerlerin temizliği nedir böyle? Bakar mısın, her taraf pırıl pırıl. Etrafta bir damla su birikintisi göremiyorum. Bu yağmur ülkemde yağacaktı ki sen gör curcunayı. Her taraf göl, etraf çamur içinde olurdu. Buradaki asfaltın rengi bile başka sanki. Nasıl bir temizlik, nasıl bir düzendir bu anlamış değilim. 'Medeniyet' dedikleri bu olsa gerek.

Öte yandan şu evlere bak, nasıl da zarif, nasıl da hoş görünümlü. Hepsi ağaçlarla çevrili, yerler hep çim... Her taraf yemyeşil... Bazı arkadaşlarının buralarda çektirdiği fotoğrafları görür de inanmaz, 'Özel yerlerde çektirmişler' derdin, meğer doğruymuş, baksana burada her yer özelmiş birader(!)"

İçimdekinin duyduğu hayret ne kadar da yerinde, katılmamak elde değil. Bu nasıl bir düzendir, nasıl bir yapılaşmadır, aklım kesmemekte vallahi.

Sabah tüm grup otobüsteyiz. Kontroller yapılıyor, hareket ediyoruz. Hayri'yle yan yanayız. O da benim gibi ilk kez geliyormuş. İngilizce bildiğini söylüyor, ona güveniyorum.

Gözlerimiz pörtlemiş bir hâlde etrafımıza bakınmaktayız. Ben zannetmiştim ki 'fuar' denilince bizimkilerin benzeri bir yer ya da bizimkilerin birkaç katı bir alan... Mamafih büyük olduğu söylenirdi ama bugüne dek böylesine devasa bir fuar alanını ne duydum ne de işittim. Ucu bucağı görünmeyen, yan yana dizili onlarca bina... Her birinin üstünde bir numara var. On bir, on iki, on üç... Sadece bir holü ülkemizde katıldığımız fuarın tümünü içine alır da yanında boşluk bile kalır. Dışarıdan gördüğüm manzara karşısında tırsıp kalıyorum. Aptallaşmış hâlimi görünce içimdeki söyleniyor:

"Daha sadece dışını gördün gözün korktu, içerde ne olacaksın Allah bilir? 'Herkes gider Mersin'e, sen gidersin tersine' hesabı, ilk yurt dışı fuarı diye Tahran'a gittin, onu da matah bir şey sandın. Bir oraya bak, bir de buraya! Sana tavsiyem, sakın şaşırma! Doğu ile Batı arasında bu kadar fark da olsun değil mi?"

Sazı eline almış, çalıp duruyor. Ne var ki tespiti doğru. Tahran'daki fuar, bizdekilere kıyasla gözüme büyük gelmişti ama bunu gördükten sonra bir fikir öne sürmek komik olur.

Hayri'yle birlikte ana giriş kapısından içeri dalıyoruz. Mekân gözümüzde daha da büyüyor. İçerisi mahşer gibi, her milletten insan var. Nereden başlayacağımızı, nereye bakacağımızı şaşırmış durumdayız. Herkes kendine göre bir yöntem bulmuş; kimi girişlerde görmek istediği standı arıyor, kimi elindeki plan üzerinde kendi branşıyla ilgili holleri işaretliyor. Benimle Hayri'yi ilgilendirenler ise ambalaj makinelerinin bulunduğu holler. Birkaç dakika süren kararsızlığımızın ardından adımlamaya, ilgimizi çeken stantların önünde durmaya başlıyoruz.

Etrafta dolanan o kadar çok çekik gözlü var ki bu denli yoğun olmalarına hayret ediyorum.

"Şaşırma!" diyor Hayri. "Baksana bunların hepsi kopyacı! Vallahi uyanık adamlar, buradan öğrendiklerini değiştirip kendilerine göre uygulayacaklar."

Kanımca söyledikleri doğru çünkü her birinin elinde fotoğraf makinesi ya da video kayıt cihazı bulunmakta ve bazen yakından, bazen de gizlice çekim yapmaktalar.

Vakit akşama geliyor fakat biz hâlâ ikinci holdeyiz ve ikimizin de bacakları ağrıyor. Henüz daha birinci günde pilimiz bitiyor, şimdiden şarja ihtiyacımız var. Önümüzde koca altı gün ne yapacağız merak etmekteyim. İçimdeki ise bir taraftan bana yol gösterip bir taraftan da kışkırtmakla meşgul:

"Adamlar ne makineler yapmış görüyorsun değil mi? Hayran kalmamak elde değil. Tasarımları bir başka güzel, estetikleri bir başka güzel... Tüm işler nasıl da özene bezene yapılmış. Anladığım kadarıyla fuar için özenilmiş de değil. Görünenler belli ki adamların felsefesinin eseri ve belli ki mantaliteleri bu. Çılgın işler kotarmışlar, her biri akla zarar şeyler:

'Amaca uyumlu hız ve fonksiyon...

Göze hitap eden estetik...

Kullanımı kolaylaştıran ergonomi...'

Daha ne sayayım? Her şey düşünülmüş, taşınılmış, adamlar ortaya sanat eserleri çıkarmış. Gerçekten her biri takdire şayan işler. Buradan öğreneceğin, ilham alman gereken çok şey var Buğra çok..."

Gördükleri karşısında insan komplekse giriyor. Gerçi kendime güvenim tam ve estetik anlayışımın bu insanlardan çok da farklı olmadığını düşünüyorum ancak genele bakıldığında aramızdaki fark, gerçekten çok büyük görünmekte. Özellikle de teknolojik açıdan bakıldığında...

Görüyorum ki bu fuarı görmekte bir ben geç kalmışım. Gezerken birçok tanıdıkla karşılaşıyorum. Aralarında katılımcılar da var ama bunlar genelde malzeme ya da yarı mamul üreten büyük firmalar.

Gün boyu "Bu stant senin bu stant benim." diyerek dolaşmaktan ayaklarıma karasular iniyor. Bereket versin ki İran'a giderken yaptığım hatayı burada yapmıyor, yanımda önceden giydiğim ayakkabıları getiriyorum da aynı eziyeti çekmiyorum.

Bu defaki hatam ise yanımda getirdiğim el çantam... Moda diyerek filmlerde iş adamlarının taşıdığı çantaların benzeri bir çantayla, Bond tipi çantamla gelmiş bulunmaktayım. Samsonite marka çantayı İran'dayken almıştım. Pek de ağır. Hele ki topladığım broşürleri, katalogları doldurunca daha da ağırlaşıyor ve sonrasında taşı bakalım taşıyabilirsen. Sürekli el değiştirmekten bir hâl, daha doğrusu helâk oluyorum ama iyi tarafı da var. Oturacak yer bulamadığımda ya da Hayri stantlarda vakit geçirirken ben onun üzerinde pinekliyorum.

Gezerken makinelerle alakalı merak ettiğim bir husus olursa Hayri'ye sorduruyorum. Çocuk bana tercümanlık yapmaktan bıkıyor ancak ilgimi çeken bir şey var ki o da Hayri'deki cesaret. Gördüğüm kadarıyla bildiği İngilizce benim bildiğimden asla fazla değil, hatta azı bile var fakat çok biliyormuş gibi nasıl da atılıyor doğrusu görülmeye değer. Zaten Türkçe konuşurken de şivesi bozuk, doğulu aksanıyla konuşuyor. İngilizce konuşurken de bütün bu öğeler bir araya geliyor ve ortaya anlaşılması zor, ilginç bir konuşma üslubu çıkıyor. Yani gerçek şu ki; dangıl dungul bir konuşma tarzı var ama olsun yine de anlaşabiliyor. Oysaki ben onu da yapamıyor, bir türlü cesaretlenip konuşamıyorum. İçimdeki de benimle aynı fikirde ama Hayri'yi övmek bahanesiyle beni bir dövmediği kalıyor:

"Olsun." diyor. "Adamdaki cesarete bravo doğrusu... Sen gramer biliyorsun, cümleleri düzgün kuruyorsun da ne işe

yarıyor? Konuşabiliyor musun? Yoo! O zaman boşuna eleştirme adamı. Kafasını gözünü yara yara da olsa meramını anlatıyor ya, helal olsun vallahi!"

Görebildiğim kadarıyla Almanya ilginç, ondan da öte düzenli, yeşili bol, sistemli bir ülke. Çok sayıda Türk ve onların yoğun olduğu mahalleler var. Alman yemeklerini benimseyemediğimizden fırsat buldukça gidip yemeklerimizi oralarda yiyoruz.

Yedi günümü geçirdiğim bu fuarın bana çok şey kattığını, ufkumu açtığını düşünmekteyim. Bundan sonra her şeyi daha farklı bir gözle göreceğime, daha farklı bakacağıma eminim. İlk niyetim de buradan aldığım öğretilerden esinlenerek tasarımlarımı değiştirmek olacak. Ancak yapmam gereken çok önemli bir şey var, o da bir an önce fabrikalaşmak. Zira gerek izlediğim videolarda ya da karıştırdığım broşürlerde adamlar fabrikalarının resimlerini göstermekteler. İçlerinde küçük olanları da var, devasa boyutta olanları da ama hepsi de müstakil binalar. Benimki gibi bir sitenin beşinci katında değil...

Ne zaman olur bilmiyorum ama artık birinci amacım bir fabrika kurmak ve bir gün bunu yapabileceğime gönülden inanıyorum. Ve şuna da inanıyorum ki:

"İnsan istediği şey için çaba gösterir, azimle yılmadan çalışırsa günün birinde ona mutlaka ulaşır."

Acı Bir Ders

Sekreterim Güler'in verdiği habere göre bir zamanlar yanıma çırak olarak girip kalifiye eleman olarak ayrılan Burak askerden gelmiş, benimle görüşmek istemekteymiş. İyi bir elemandı. Gerçekten de zaman içinde benden aldığı öğretiyle iyi bir usta olup çıkmıştı. Zaten azimli ve kabiliyetli bir

delikanlıydı. Gerçi içimde bıraktığı hicranlar da yok değil ama ne yapayım, ben kin tutamıyorum. Her ne kadar katı olmaya çalışsam da bu benim fıtratım.

Hani bir söz vardır:

"Yaptıklarım, yapacaklarımın teminatıdır."

Bu sözü severim zira hem iyi hem de kötü yapılanları anlatır. Burak'ı işe tekrar almayı düşünüyorum ama geçmişte yaptıklarını da unutmuyorum. Bu onun açısından kötü bir şey çünkü çok iyi biliyorum ki aklımın bir köşesinde "Acaba yine benzerini yapar mı?" diye bir düşünce saklı kalacak.

Burak henüz on üç yaşındayken yanımda işe başlamıştı. Azmi ve çalışkanlığı sayesinde birkaç yıl içinde de işe yarar hâle gelmiş, genç yaşına rağmen benim gözümde usta olmasa da kalfa mertebesine erişmişti.

Gençlik 'cahilliktir' denir ya, o da henüz on sekiz yaşındayken yine yanımda çalışıp sonrasında ayrılan biri tarafından kandırılmış, başka bir iş yerinde çalışmaya ikna edilmişti. Hem de az bir para fazlasıyla. Neymiş! Benden aldığının yüzde on fazlasını alacakmış. Bunu duyduğumda kızmış, daha çok da üzülmüş, çağırıp karşıma alarak işin aslını öğrenmiştim. Doğruymuş, o kadar fark için gidecekmiş, inkâr etmemişti. Biraz nasihat edip sormuştum kendisine:

"Beş yıldır yanımda çalışıyorsun. Geldiğinde hiçbir şey bilmiyordun, her şeyi burada öğrendin. Şimdi henüz olgunlaşmamış bilginle kalkıp başka bir yere gitmeye kalkıyorsun. Kendini nasıl olur da yeterli görebiliyorsun. Bilmiyor musun? Sana hep söylerim; bilginin, öğrenmenin sonu yoktur. Yarın orada eksiklerin hissedilir de kapının önüne bırakılırsan ne yapacaksın? Bunu kendine yakıştıracak mısın? Öte yandan burası sana kucak açtı, yaptığın acemiliklerden dolayı yaptığın birçok zararı sineye çekti ama tam senden fayda görecekken gitmekten

bahsediyorsun. Sendeki vefa duygusu bu mudur? Sana kucak açan, iyilik yapan yere karşılığını böyle, onu yüz üstü bırakarak mı ödersin?"

Söyleyecek söz bulamamış, yüzü kızarmıştı ama meğer hepsi o kadarmış. Bu konuşmadan sonra gidip başka bir yerde çalışmaz diye düşünürken o "Oraya söz verdim, gitmezsem ayıp olur." demiş. Beni üzdüğünü, bana ayıp etmiş olacağını hiç düşünmeden yüzüstü bırakıp gitmişti.

Ne var ki birkaç ay sonra yine amcasıyla gelip karşıma geçmiş; af dileyip tekrar yanımda işe başlamak istemiş, amcası ısrar edince de karşı koyamamış, işe geri almıştım. Bu defaki çalışması kısa sürmüştü çünkü bir süre sonra askere gitmişti.

İşte o Burak, şimdi askerliğini bitirmiş, tekrar eski yerine dönmek istemekteydi.

Geçmişi bir kenara atıp tekrar işe başlatıyorum zira işlerim yoğun ve onun gibi bir elemana da ihtiyacım var. Birlikte birçok iş kotarıyoruz ama bu defa da başka bir sıkıntı çıkıyor karşıma. Sarp...

Bir gün "Ben ayrılmak istiyorum." diyerek karşıma dikiliyor. Bozuluyorum ama yapacağım bir şey yok çünkü biriyle ortak bir işe kalkıştığını, mutlaka denemek arzusunda olduğunu söylüyor. Ben de geleceklerine engel olmamak için bir şey diyemiyorum ancak bu konuda içimdekinin bazı fikirleri var:

"Bence işten ayrılmasının sebebi iş kurmaları değil. Sanırım Burak'la aralarında bir problem var, eğer yoksa da en azından kıskanıyor. Kanımca ona gösterdiğin ilginin azaldığını, kendisinin ikinci plana düştüğünü zannetmekte. Zaten bu ilk defa karşılaştığın bir durum değil ve bu işe devam ettiğin sürece, hayatta böylesi olaylarla kim bilir kaç defa karşılaşacaksın."

Hakikaten bugüne dek yanımda çalışıp da üstüne titrediğim biraz yakınlık gösterdiğim her kişi, ilgimin başkasına kaydığını düşündüğünde bu tarz tutumlara girmişti.

Sarp gidince atölyenin başına Burak'ı koyuyorum. Hâlbuki Sarp'ın da işin başında olmasını isterdim çünkü biliyorum ki birlikten kuvvet doğar ve iki kalifiye ustanın birlikte çalışması, iş yerine çok şey katardı ama olmuyor. Belli ki bundan böyle yolumuza Burak'la devam edeceğiz.

Ancak şimdi daha da güçlüyüm çünkü artık oğlum Serkan da yanımda. Kendisi meslek lisesinin teknik resim bölümünü bitirdi ve okula başladığından bu yana gerek evde gerekse tatillerde, bana yardım etmek için çaba gösterdi. Kabiliyetli ve zeki ama üzerinde hâlâ çocukluğundan kalma afacanlığı var. Ne var ki Cavidan Hanım'la yürüttüğüm çizim ve tasarım bölümü, Serkan'la daha da güçleniyor.

Cefakâr ve sabırlı bir çocuktur Serkan fakat biraz dikkatsiz ya da dikkati dağınıktır. Beni en çok uğraştıran tarafı da odur zaten ama terbiyeli ve tevazu sahibidir. Paraya önem vermez, gözü tok ve kanaatkârdır.

Ben âdet edinmişimdir, akşam yatarken cebimdeki paraları çıkarır, başucumdaki komodinin üstüne koyarım. Şayet Serkan işe giderken benden para isterse de "Komodinin üstünden al oğlum." der, ardından da sorarım. İşte o an aramızda ilginç bir diyalog geçer:

"Kaç para aldın?"

"Beş lira aldım baba."

"Yeter mi oğlum? Yirmi lira alsana!"

"Yeter baba, biterse yarın yine isterim."

Önünde o kadar para dururken o gider en azını alır. Yani gözü bu denli toktur oğlumun.

İşe beraber gitmeyiz. O benden önce tek başına, hem de tam saatinde gider. Üstelik ta Göztepe'den, Bayrampaşa'ya! Hem de kışın soğuğu, yazın sıcağında...

Elbette bunun bir sebebi var. Zira istiyorum ki hayatın zorluklarını görsün ve bizzat yaşasın. Ve böylelikle de hata yapmamayı öğrensin.

Çünkü bir baba, daima çocuklarının iyi, düzgün, dürüst olmasını ister ve bunun için de elinden gelen çabayı gösterir. Çünkü ileride onların sıkıntı çekmesini istemez. Kendisi başlarından ayrıldığında onlara miras bıraktığı işi, markayı en iyi şekilde yaşatsınlar ister. Zira şunu çok iyi bilirim:

Hayat acımasızdır, acizliğe tahammülü yoktur. Ona karşı iyi niyetli olmak bir şey ifade etmez. Zayıf gördüğü an seni alaşağı eder.

Babalarından kalan işleri yürütemeyen çok evlat görmüşümdür ve bu beni ziyadesiyle üzmüştür. Nitekim bizzat tanık olduğum birçok olay vardır, bunlardan birinin kahramanı da Vedat'tır ve başından çok üzücü şeyler geçmiştir...

Babası, Zihni Bey'le doksanlı yılların başında tanışmıştım. Kendisinin Kırıkkale'de bir meşrubat fabrikası vardı ve o yörede ünlü bir markayı temsil edip meşrubatları kendi fabrikasında şişeliyordu. Daha ilk karşılaşmamızda kendisinin tam bir ticaret erbabı olduğunu anlamıştım. O da beni çok sevmiş, ilk görüşmemizde beni takdir ettiğini söylemişti.

O günü dün gibi hatırlarım. Orta boylu, elli beş-altmış yaşlarında biriydi. Etiket makinesi hakkında konuşmuş, teknik olarak anlattıklarımı iyi anlamış, içeriye girip de yaptığımız işlerin kalitesini görünce de "Hadi artık şu işin ederini konuşalım." demişti. Pazarlık esnasında kendisine "Ben iyi bir imalatçı olabilirim ama pazarlamacılığım pekiyi değildir." deyince hemen itiraz edip içinden geleni söylemişti:

"Olur mu Buğra Bey, saatlerdir buradayım ve bu konuda ne denli başarılı olduğunuz gözümden kaçmıyor. Şayet siz pazarlama işini iyi bilmiyorsanız, başkaları hiç bilmiyordur. Açıkçası ben, aldığınız eğitiminizin bu olduğunu bile düşündüm."

Duyduklarım hoşuma gitmiş, sonrasında ise Zihni Bey'le karşılıklı hamleler yaparak sıkı bir pazarlığa girişmiştik. Ve adam, işin siparişini hemen oracıkta, hem de derhâl avans çekini keserek vermişti. Buna çok şaşırmıştım çünkü eğer pazarlık mücadelesini saymazsak her şey çok kolay olmuştu. Öte yandan yazdığı çek karşılığında o an makbuz veremeyeceğimi, henüz matbaadan gelmediğini söylediğimde gülümsemiş "Buğra Bey, sen boş ver makbuzu, biz insan sarrafıyız, her şeyi suratından anlarız. Benim için senin yüzün zaten makbuz kardeşim." diyerek beni hem şaşırtmış hem de güldürmüştü. Ve ta ki işi bitirip faturayı kesene kadar da benden makbuz istememişti.

Makinenin teslimatını bizzat gidip yapmıştım. Beni krallar gibi karşılayıp son derece güzel ağırlamışlardı.

Zihni Bey'in oğlu Vedat'ı orada tanımıştım. Pırıl pırıl bir genç, efendi, güler yüzlü, kibar bir delikanlıydı.

Gel zaman git zaman bir gün babası Zihni Bey'in öldüğünü ve işlerin tek çocuk olduğu için Vedat'ın üstüne kaldığını öğrenmiştim. Baş sağlığı ve başarı dilemek için kendisini aradığımda bana yüksek kapasiteli bir kapatma makinesine ihtiyacı olduğunu ve bunu yaptırmak istediğini söylemiş, fiyatını öğrendiğinde de o da babası gibi anlaşma bile yapmadan avansı ödeyip siparişi vermişti.

Şaşkındım çünkü küçük de olsa bir tenzilat talep etmemişti. Gerçi bir şeyden emindim. Bana güveniyordu ve bana duyduğu bu güveni ona babası aşılamıştı. Ancak Zihni Bey, feleğin çarkına çomak sokabilecek yapıda biriydi. Vedat'ın ise benim gözümde bu yönde babasıyla en ufak bir benzerliği yoktu. Bana gösterdiği güveni başkasına gösterse acaba onlar gerekeni mi

yapacak, yoksa samimiyetini, iyi niyetini, istismar yönüne mi gideceklerdi? İşte beni hiç ilgilendirmediği hâlde kafamda bu yönde bazı sorular oluşmuştu.

Makineyi teslim etmiş, biraz sıkıntılı olsa da tüm alacağımızı tahsil etmiştik ancak son ödemeyi yaptığı gün gerek konuşma şekliyle gerekse dert yandığı konulardan dolayı Vedat'ı pek mutlu görmemiştim. Bir derdi vardı ve bu parayla ilgiliydi.

Sanırım son görüştüğümüzün üzerinden iki sene geçmişti. Vedat bir gün beni aramış, borç para istemişti. Şaşkındım çünkü benden katbekat büyük olarak gördüğüm bir firmanın sahibi, benden borç istiyordu. Kıramamış yermiş, o da söz verdiği günde ödemişti.

Daha sonraları işittiğim bir şayiaya göre, nedense fabrikasına haciz gelmiş, evi barkı dâhil elinde ne varsa hepsi gitmiş ve çocuk ortalıkta kalıvermiş. Duyduğumda çok üzülmüş "Koca firma nasıl oldu da bu hâle düştü?" diye düşünüp olanları kafamda sorgulamış, sonrasında da olup biteni öğrenmiştim. Önce işçileri, ardından alacaklıları, onların ardından da iş yaptığı firmalar peş peşe para için üstüne gidince çocuk altından kalkamamış ve maalesef bu da çocuğun sonu olmuş.

Sanırım bu şayiaları duyduğumdan beş-altı ay sonraydı. Bir sabah ofisime geldiğimde kendisini beni beklerken görmüştüm. Yine borç istiyordu ama bu defaki çok daha az bir paraydı. Âdeta cep harçlığı gibiydi. Elbette ikiletmeden vermiş ancak olanları da çok garipsemiştim. Görünüşü hiç de iyi değildi. O yiğit çocuğun avurtları çökmüş, gözlerinin feri gitmiş, zayıflamıştı. Ofisimden ayrıldığında kafamda dakikalarca neler olduğunu ya da olabileceğini sorgulamıştım.

Öğrenmem ise pek uzun sürmemiş, bir ay sonra gelen bir telefon her şeyi aydınlatmıştı. Yine para istiyordu, daha doğrusu bir harçlık... Ama aradığı yeri, kaldığı mekânı öğrendiğimde sanki vücudumdaki tüm kan çekilmişti.

Bakırköy Ruh ve Sinir Hastanesinden arıyordu...

Geçirdiği onca sıkıntıdan dolayı aklını yitirince yakınları, çocuğu oraya bırakıp gitmiş. Düşünün bir kere! Çocuk rahat bir yaşamdan, nasıl zor, nasıl üzücü bir duruma düşmüş. Ben imkânım oldukça çocukla ilgilenmiş, birkaç kez aramış, yine para göndermiş fakat kötü hâlini görürüm endişesiyle bir türlü ziyaret edememiştim. Sonrasında da ne olduğunu maalesef bilmiyorum.

Bu anlattığım, şahit olduğum, ders alınacak olaylardan sadece bir tanesi. Daha neler gördüm, neler işittim. İşte bu yüzden hep çocuklarımın çok uyanık, çok daha dikkatli olmalarını isterim. Çünkü bilirim ki:

Hayatın sunduğu imkânları iyi değerlendiremeyen, gün gelir zora düşer.

EMS Firması Kuruluyor

İşlerim çok yoğun, neredeyse her işimiz gecikmiş durumda ve bu hâl beni çok üzmekte. En büyük sıkıntım ise eleman, daha doğrusu kalifiye eleman... Etrafımda doğru dürüst, elinden iş gelen biri neredeyse yok denilecek kadar az. Ne denediysem, neler yaptıysam bu sorunu çözemiyorum. İyi ve sadık elemanı mumla ara ki bulasın. Sağ olsunlar çok da sorunlular. Onların dertleriyle uğraşmaktan yeniliklere açılamıyorum. Oysaki yapmam gereken bir sürü iş var. Artık sadece Burak yetmiyor, onun kadar olmasa da ona yakın kalitede iş yapacak elemanlara ihtiyacım var.

Bugüne dek imal ettiğimiz sistemlerden farklı bir etiket yapıştırma makinesine başlama arzusundayım ama bir türlü vakit bulup da ilgilenemiyorum. Sonunda kararımı veriyorum, bu engeli aşacağım. Ayrı bir firma kurup orada imal edeceğim.

Ancak ne var ki yine elinden iyi iş gelen bir ustaya ihtiyacım var ve bulmak pek kolay değil.

Aklıma Sarp Usta geliyor. Hani Kâmil Usta'dan sonra yanıma girmişti de bir gün karşıma çıkıp "Ben ayrılıyorum." diyerek tasını tarağını toplayıp ayrılmıştı, işte o ustadan bahsediyorum. Duyduğuma göre biriyle ortak işe kalkışmış ama beceremeyeceklerini anlayınca ortaklıklarına son noktayı koymuşlar.

Aklıma o geliyor ama içimdeki Buğra, bu durumdan peş hoşnut değil. Bana yine akıl veriyor:

"Sen bilirsin ama 'iyi düşün' derim. Bu adamı daha evvel denedin. İyi tarafları çok ama kötü tarafları da var. Her şeyden önce yalancı olduğunu düşünüyorsun ve birkaç kez de yakalayıp yüzüne vurdun. Yaptıklarıyla seni az üzmedi. Yurt dışına ilk defa yaptığınız makineleri devreye almak için bir gitti, pir gitti maşallah. Adam âdeta kayboldu! Ne aradı ne sordu. Zorlukla irtibat kurdun da olanları öğrendin. Sebebi neymiş? Oradaki işçi kızlardan biriyle işi pişirmişmiş. Oysaki sana telefonda ne demişti:

"Makinelerde çok sorun var, onları gidermekle uğraşıyorum."

Tam tamına bir ay kalmıştı orada. Ve bütün bunları niçin yapmış? O kızla daha fazla aşna fişne yapmak için. Kendisine sorduğunda söylememiş ama makineleri satın alan adam hakikati anlatmıştı. Adamın yalanını dolanını ne çabuk unuttun. Şimdi gelmiş; kurda, kuzu teslim ediyorsun."

Söyledikleri aynıyla vaki ama ustalığı iyi olduğu için o günlerde bazı yaptıklarına göz yumup görmezlikten gelmişliğim var. Öte yandan istediği takdirde birlikte çalışmaya kararlıyım çünkü bugün için daha iyi birini bulmam imkânsız. Haber yolluyorum geliyor, düşündüklerimi aktarıyorum:

"Benimle çalıştığın süre içinde teknik anlamda senden memnundum, sanırım sen de benden memnundun. Zaten çağırmamın sebebi de geçmişten gelen bu hukukumuz. Yeni bir yer açmak istiyorum. Burada yapmadığımız imalatları orada yapacağım. Dükkânı dâhil her şeyi hazırladım. Oradan seni sorumlu tutmak, kârdan da yüzde yirmi oranında pay vermek istiyorum, ne dersin? Ha bu arada tekrar söylüyorum:

"Tüm sorumluluk sende olacak, iş yerini sen açıp sen kapayacaksın."

Biraz düşünüp bir sual soruyor:

"İyi güzel de yüzde yirmi karşılığında elime ne geçer bilemiyorum ki. Ya düşündüğünüz gibi iş gelmezse o zaman ne olacak?"

"Merak etme, onu da düşündüm." diyorum. "Senin için sanki çalışıyormuşsun gibi makul bir rakam biçelim, şayet payına düşen para bundan az olursa buna tamamlayalım. Yüksekse zaten mesele yok."

Aklına yatıyor, aramızda mukavele yapıyoruz ve iş yerini hazırlar hazırlamaz işe başlıyor. Yeni yerimiz hemen karşımızdaki sitede. İşlerimiz ise hazır. Sarp Usta, iki adet siparişle derhâl işe başlıyor. Ne var ki içimdeki Buğra, bu durumdan hâlâ hoşnut değil, kucağındaki taşları yine döküyor.

"İşe başlattın hayırlı olsun, ama dikkatli ol! Daha doğrusu senin ustalarına karşı her zaman dikkatli olman gerekiyor. Çünkü sen onlara güvenip fazla yetki ve inisiyatif veriyorsun ama onlar bunun kıymetini bilmiyor ve 'Meğer ben neymişim?' havasına giriyor. Aman dikkat et gözünü seveyim!"

İyi de ona güvenme, buna güvenme! Nasıl yapacağım onca işi? Tek başına bunca işin altından kalkacak hâlim yok ya! Sanki bu defa güvenmemin semeresini görecek gibiyim, zira işler güzel gidiyor. İlk iki siparişi teslim ediyoruz ancak nazar

mı değiyor nedir? Görüyorum ki sonrasında işler pek yolunda gitmemekte ve teslim süresi yaklaşmış olduğu hâlde makineler hâlâ ortada sürünmekte. Elbette bunun bir sebebi var ve ne yazık ki bu da Sarp'tan kaynaklanıyor.

Zira işçilerin söylediğine göre beyefendi sabahları saat on - on birden önce gelmemekteymiş. Sanırım daha şimdiden kendini patron olarak görmekte. Kenara çekip ikaz ediyorum, bir nebze de olsa düzeliyor. Durum böyle olunca orayla daha fazla ilgileniyorum ve böylelikle işler teslim edilmeye başlıyor ama iki iş yeri arasında gidip gelmekten yoruluyorum. Oysaki benim ona hisse vermemin asıl nedeni; onun işini kendi işi olarak benimsemesi ve daha fazla gayret gösterip benim önümü açarak bana zaman kazandırmasıydı. Aslında bunları yapsa eminim ki cebine girecek paranın miktarı çok daha artacak çünkü buraya özgü aldığımız işler hiç de fena değil. Hatta işini sıkı tutsa maaşını ikiye-üçe katlaması bile işten değil. Ancak şu an elimden gelen pek fazla yapacak bir şey yok. Gittiği kadar gidecek, sonrasında Allah Kerim...

Türkmenistan

25 Aralık 1991'de, Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından, Türkiye için bir fırsat doğuyor ama ne yazık ki ülke olarak bu fırsatı pekiyi kullanamıyoruz. O tarihten sonra biri Başkurt Cumhuriyeti, biri de Kazakistan'a olmak üzere iki adet dolum hattı yapıp başarıyla teslim ediyoruz. Ne var ki bazı kendini bilmez insanların sahtekârlıkları yüzünden iki sene içinde o coğrafyadaki ülkeler, Türklerin yaptığı işlere güvenmemeye başlıyor ve tabii ki burada oluşan pazar da daralıyor.

Ancak biz yine şanslıyız çünkü iki yıldır görüştüğüm bir firmanın Türk temsilcisiyle komple bir hat sözleşmesi yapıyoruz.

Yüksek kapasiteli bu dolum hattını, Türkmenistan'ın Başşehri Aşkabat'a kuracağız. Bu iş bizim için çok önemli zira ileri teknolojide imal edilmesi gereken bir sistem. Elimde bununla ilgili çokça doküman var ve bunların bir kısmını Almanya'daki fuardan temin etmiştim.

İşte şimdi bu dokümanlardan faydalanıp kendi anlayışımıza ve şartlarımıza göre taslaklar hazırlıyor, çizime hazır hâle getirip avansı alınca da işe başlıyoruz. Siparişi veren firmanın yetkilisi projeleri görmek isteyince Serkan'la birlikte asıl çizimlere girişiyorum ve kısa sürede imalata başlayabilecek kadar yol alıyoruz. Ancak iş bu resimleri kâğıda bastırmaya geldiğinde şişip kalıyoruz. Öneri Serkan'dan geliyor:

"Baba bizim bir plotter almamız gerekiyor."

Bir şey anlamıyorum çünkü ne olduğunu bilmiyorum. İzah edip ne işe yaradığını anlatınca da "Hemen alalım oğlum." diyorum ve alıyoruz. İşin sahibi gelip plotterdan çıkan projeleri görünce yüzü gülüyor.

Detay resimlerini ise Cavidan Hanım çiziyor. Kendisi bir teknik ressam... 1989'daki Bulgaristan göçünde Türkiye'ye gelmiş, iş bilgisi idare eder vaziyette. Büronun asma katında o ve Serkan, aşağıda ise sekreterim Güler ve ben çalışıyoruz. Güler ve Burak, en güvendiğim elemanların başında geliyor. Girdisini, çıktısını, işe ait olan her şeyi biliyorlar ve ikisinde de odamın anahtarı var. Yani ikisine de o denli itimat etmekteyim.

Rusya pazarı, her nedense ayakkabı boyası üreten firmalara da uğurlu geliyor ve birdenbire irili ufaklı onlarca firma türüyor. 90'lı yılların başında, bunlardan birkaçına standart makineler yapmıştık ve şimdi o firmalardan biri yüksek kapasiteli, 10.000 adet/saatlik bir makine istiyor. Fakat böyle bir

makinanın yüksek teknolojiyle imal edilmesi gerekiyor. Gerekli çalışmalarımı yapıyor, teklifimi hazırlıyorum. Kabul görüyor ve anlaşıyoruz.

Bu sipariş, belki de bizim bundan sonraki gidişatımızı değiştirecek. Zira elimizde hâlihazırda imalatına devam ettiğimiz, Türkmenistan için yaptığımız makineler de var. Bunların ikisi de bugüne dek yaptığımız makinelerden farklı ve yüksek kapasiteli. Üstelik bu da iyi fiyatlı bir iş... Tam tamına yüz bin dolarlık... Otuz bin dolarlık avansı altı taksitte ödeyecek ve ilk taksit bir ay sonra başlayacak. Aslında iyi bir ödeme değil ama döviz üzerinden anlaştığımızdan pek de sıkıntı duymamaktayım. "Proje, tasarım, imalat." derken iş yol almaya başlıyor. Ancak bu arada sipariş veren firma yeni siparişler almış ve bunları acilen yetiştirmesi gerekiyormuş. Benden daha önce aldıkları makineyi, yirmi dört saat hiç durmadan, en yüksek kapasiteyle çalışabilecek hâle getirmemi istiyorlar. Hemen hallediyoruz fakat bu defa da gerektiğinde Burak'ı, gece yarısı vardiyalarında bile çağırabilmek için benden izin istiyor. Burak'a soruyorum "Olur." diyor. "Onca sakıncası yoksa bence hiç olmaz." diyerek müsaade ediyorum. Fakat bu durum bendeki işlerin sekteye uğramasına sebep oluyor çünkü Burak onların işleriyle uğraşmaktan asıl işleriyle uğraşamıyor. Ve tabii ki Türkmenistan'ın makinesi de bundan nasibini alıyor ve çok ağır ilerliyor. Böyle giderse belli ki geç kalacağız, oysaki Burak'a "Şayet bu makineyi gününde bitirirsen sana beş maaş tutarında prim ödeyeceğim." diye de söz vermişliğim var.

Boya firmasının ödeme günü geliyor fakat çek ödenmiyor. Firmayı arıyorum geri dönen yok. Not bırakıyorum arayıp soran yok. Firmanın müdürüyle konuşuyorum "Ödeyeceğiz." diyor ama benim içime bir kurt düşüyor. Çünkü Burak, yoğun bir çaba göstererek ellerindeki makineyi kapasitesinin üstünde çalıştırmış ve onların göndermeleri gereken mamul yurt dışına transfer edilmiş. İçimdeki ise yine söyleniyor:

"Hiç de hoş kokular almıyorum. Bana göre bunlar işlerini hallettiler, yani sıkışıklıklarını atlattılar ve böylelikle de verdikleri siparişin aciliyeti ortadan kalkmış oldu. Bence bu adamlar verdikleri işten cayacaklar."

"Bu söylenenler onun hüsnükuruntusu." diyeceğim ama pek de yanlış sayılmaz gibi görünüyor. Ne var ki ikinci çekleri de ödenmiyor. Defalarca sahibini arıyor, sonunda buluyor, derdimi anlatmak için karşısına geçiyorum. Lakin daha ağzımı açacakken "Ben makineyi yaptırmaktan vazgeçtim." diyor. Çakılıp kalıyorum o an. İçimdeki ise isyanlarda:

"Hayda! Ne diyor bu adam? Olacak şey mi, vazgeçtim demekle cayılacak bir iş mi bu?"

Ben hemen itiraz ediyorum ama adamın cevabı hazırmış:

"Şu anda ona ihtiyacımı gerektirecek bir sipariş yok elimde."

İşe çoktan başladığımı, birçok parçasını hazır ettiğimi, bu işi aramızda çözmemiz gerektiğini, mahkemelerle uğraşmamıza gerek olmamasını hatırlatıyorum. Mahkeme lâfını duyunca adamın nevri dönüyor, ağzından ültimatom verircesine sözler çıkıyor:

"Pekâlâ, tamam, o hâlde yapın ancak bir şartım var! Bu makine, saatte on bin tane şişe dolduracak. Günde sekiz saat çalışırsak seksen bin şişe eder. Şayet sekiz saatte, seksen binden bir tane eksik doldurur, doldururken de benim beyaz şişelerimin üzerine, bir kibrit ucu kadar siyah boya damlarsa makinenizi sırtlar götürürsünüz tamam mı?"

Bunları duy ve sıkıysa "Tamam." de bakalım. Şimdi içimdekinin de nevri dönmüş vaziyette, kendi kendine konuşuyor:

"Şu yaptığına bak ya! Sözleşmeyi imzalarken böyle bir madde koymamışken, şimdi bunu hangi hakla talep ediyor. El insaf! Üstelik madem caymayı düşünüyordu da çok daha evvel söyleseydi ya! Hiç olmazsa boşu boşuna birçok parçayı imal

ettirmezdin. Onun hainliğinin cezasını şimdi sen mi çekeceksin?"

O istediği kadar söylensin, belli ki çekeceğiz, anlaşılan el mecbur çekeceğiz. Aslına bakılırsa mahkemeye versem kazanırım ama ya sonrası? İş makinelerin kabulüne geldiği zaman bu adamlar, bana ot yoldururlar vallahi. Bereket versin ki içime doğmuş gibi en önemli parçaları imalata sokmamıştım da zararım had safhada değil. Olanları Burak'a anlatıyorum, o pek etkilenmiş görünmüyor. Bu da bana enteresan geliyor.

Bu arada Türkmenistan'ın makinesi bitiyor, deneme çalışmalarını yapıyoruz, gayet başarılı geçiyor. Burak ise vaat ettiğim pirimi bekliyor ama teslim edeceğini söylediği süre bir ayı geçiyor. Ben yine de söz verdiğim parayı "Yiğitlik bende kalsın." diyerek çıkarıp peşin olarak veriyorum. Bunu Burak'ın mutlu olacağını, daha da şevkle çalışacağını düşünerek yapıyorum ama ne gezer! Yanılmışım, hem de nasıl yanılmak! Burak ertesi gün işe gelmiyor. Araştırtıp soruşturtuyorum ortalıkta yok. Bir sonraki gün yine arattırıyorum, yine yok... Amcasının çalıştığı yeri biliyor, gidip ona soruyorum "Bir haftadır ne sesini duydum ne yüzünü gördüm." diyor.

Altıncı günde babasıyla çıkıp geliyor. Babasını iyi bir adam olarak bilirim. Her geldiğinde dua eder "Allah senden razı olsun, sayende çocuğum adam oldu." der. Fakat bu defa tam tersini yapıyor, hesap sorar bir hâli var. Benim şaşkın bakışlarım arasında "Oğlum kaç senedir yanında çalışıyor. Artık ona bir dükkân açman gerekir çünkü bizim oralarda öyledir. Çocuk yetişir de ustalık kıvamına gelirse ustası onun elinden tutar, ona bir yer açar." diyor.

Buyurun burada yakın bakalım! Çocuğu usta olmuşmuş da dükkân açacakmışım. Bu zihniyette olan birine düşündüğünün yanlış olduğunu gel şimdi anlat. Anlatamıyorum tabii ki. Baba oğul artlarına bakmadan çekip gidiyorlar. Oracıkta,

iş yerimin kapısının önünde tepilmiş sıpa gibi kalıveriyorum. İçimdeki ise âdeta cinnet geçirmekte:

"Şunların yaptığına bak ya! Bunların yaptığını düşman yapmaz. Sen, on üç yaşında yanına al, her türlü hatasına, verdiği zararlara göz yum. Elinden gelen fedakârlığı ardına koyma. Hem sakın hem öğret ama o seni bir anda yüzüstü bırakıp gitsin. Olacak iş mi bu? Nasıl bir adalettir Allah'ım! İşin kötüsü, bir şey de yapamıyorsun. Hakkını arayabileceğin bir mercii de yok. İş mahkemesine mi gideceksin? Gitsen ne olacak ki 'On beş gün çalışmak zorunda' diyecek, tabii ki o da derse! Zaten şu saatten sonra çalışsa sana ne faydası olur ki?"

Bu yaşadıklarım bana koyuyor, çok üzülüyorum. Pek çok tanıyanım, Burak'ın manevi oğlum olduğunu söylerdi. Gelsinler de şimdi söylesinler bakalım. Kendimi Sezar'a, onu da Brütüs'e benzetiyorum. İşin kötüsü, şimdi başımda bir sıkıntı daha var. Türkmenistan'ın makinesini gönderdiğimizde devreye kim alacak? Oysaki ona verdiğim primin içinde makineyi kurma sözü de vardı. Aklıma bir hinlik geliyor, birden şüpheleniyorum. Sanki imtihan ediliyormuşum gibi bir his var içimde. Amcasını arayıp Burak'la babasını bana göndermesini, teklifini gözden geçirdiğimi söylüyorum. Baba, oğul geliyorlar...

Artık nasıl bir işse babası, bugüne dek kendini cahil biri gibi gösterirdi ama adama sihirli değnek mi değdi nedir? Karşıma bilgiç biri olarak çıkıp başlıyor konuşmaya:

"Galiba teklifimizi kabul etmişsin. Çocuğa dükkânı açıyormuşsun ha!"

Ben öyle bir şey söylemedim ama demek ki adam, işine geldiği gibi anlamış. Yine de isterse ayrı bir iş yeri açabileceğimi, Burak'ı da oraya yüzde otuz ortak edeceğimi ve ondan da emeği dışında hiçbir şey istemediğimi söylüyorum. Adam dudaklarını büküyor. Burak'ta ise ses yok.

"Biz gidip hele bir düşünelim." diyor ve beni yine içimdekiyle baş başa bırakıp gidiyor.

"Daha ne yapacaksın? Altın tepsi içinde ikramda bulundun ama onlar bunun farkında değil. En iyisi sen bu işin ucunu bırak ve kendini daha fazla üzme."

İki gün sonra Burak "Teklifinizi düşündüm, ortaklık teklifinizi kabul ediyorum." diyerek yanıma geliyor. İçim buruk ama yine de memnun oluyorum.

Dükkânı nerede tutacağımızı, çalışma ve ortaklık şartlarını soruyor, izah ediyorum. Kendisinin bir yer beğendiğini, orayı tutarsak memnun olacağını söyleyip dükkânın sahibinin numarasını veriyor. Hemen onun yanında adamı arayıp fiyatta ve şartlarda anlaşıyor, üç gün sonra depozito vermek ve sözleşmeyi yapmak için bir araya gelmeyi konuşuyoruz. Burak hâlinden memnun görünüyor, ben de öyle sayılırım zira biliyorum ki düzgün çalışırsa orada da iyi işler yapabileceğiz.

Gece nispeten iyi bir uyku uyuyorum ama meğerse bedelini gündüz fazlasıyla ödeyecekmişim. Öğlene doğru Burak arıyor ve kısaca bir şey söyleyip telefonu kapatıyor:

"Ben ortaklık işinden vaz geçtim."

"Kabahat ölende mi yoksa öldürende mi?" diye bir söz vardır. Ne denli haklı bir söz olduğunu artık daha iyi anlıyorum. Zira Burak, bu sözü karşıma geçip söyleseydi acaba ne olurdu? Doğrusu düşünmek bile istemiyorum ancak bu kadarı da fazla, bütün bunlara nasıl katlanabildiğime şaşıyorum.

Karşılaştığım muamele içime oturuyor. Ne var ki olmuşa yapacak bir şey yok. Belli ki bundan sonra kendi göbeğimi kendim keseceğim. Makineyi sandıklayıp hazırlıyor, sahibinin almasını bekliyorum. Oraya vardıktan sonra bizi çağıracaklar, biz de o günkü şartlarda "Allah kerimdir." diyerek bir hâl çaresi düşüneceğiz.

Bir pazar günü, yazlık evimde bahçede uğraşırken bir telefon geliyor. Arayan Burak, sanki yüzü varmış gibi hatırımı soruyor. "Niçin aradın?" diyorum. Verdiği cevap tüylerimi ürpertiyor.

"Bir şey söylemek için aradım." diyor ve devam ediyor:

"Hani sahibi Vanlı olan firmanın iptal ettiği iş vardı ya, işte o işi ben yapacağım. Adam zaten bana yaptırmak istediği için size vermeyip iptal etti. Sağ olsun bana bir atölye açtı, tezgâhlarımı da aldı. Artık ben onun için çalışıyorum."

"İyi halt ediyorsun." diyor, telefonu sinirim tepeme fırlamış bir hâlde, hırsla yüzüne kapatıyorum. İçimdeki de zıvanadan çıkmış durumda, hırsla konuşmakta:

"Şu adiliğe bak! Utanmadan nispet yapıyor terbiyesiz. Bunlara insan denemez ya! Bunlar müsvedde bile olamaz. Hatta hayvan bile! O yaratıklarda en azından sadakat vardır. Oysa şunun yaptığına bak! Yetiştir, usta mertebesine eriştir. 'Evleneceğim' desin eşyalarının yarısını sen tedarik et. Cebine harçlığını koy, karısına takısını tak. O da al sana 'yaptıklarının mükâfatı' diyerek bunları yapsın! 'Senin hakkını nasıl ödeyebilirim?' diyecekken, seni maruz bıraktığı duruma bak.

Ha, bu arada sana söyleyeyim. Bu, o makineleri nasıl yapacak ki? Zor iş, bir sürü hesabı kitabı var. Hele ki dişli hesapları! Eminim ki senin hazırladığın bütün projelerin kopyasını çekti, ne kadar bilgi varsa topladı ve buna güvenerek de adamın karşısına çıkıp 'Bu işi çok daha ucuza ben yaparım' dedi. Yani görüldüğü gibi ihanet etti. Bir diğer deyişle seni resmen içeriden vurdu. Adım gibi eminim bundan!"

Bak işte! Doğrusu hiç aklıma gelmemişti, bunu düşünmemiştim. İçimdekinin dediği doğrudur çünkü Burak'ta ofisimin anahtarı var. Orada olmadığım zamanlarda ve mesai yaptığı

günlerde, rahatlıkla girip çıktığını biliyorum. Belli ki adam açıkça fikir hırsızlığı yapmış ve uygun zamanı kollayıp benim tüm projelerimi kopyalamış. Yetmezmiş gibi de adamın himayesine girip siparişleri elimden almış. Ne diyeyim? İş hayatı serüveninde adiliğin böylesiyle de karşılaşmak varmış...

Her ne kadar kabullenmeye kalksam da olanlara şaşıyorum. "Gösterdiğim iyi niyetin karşılığı bu olmamalı." diyorum ama ne yazar! Oluyor işte! İşimi kurduğum günden itibaren uğradığım ihanetleri, haksızlıkları yazsam kitap olur. Gerçekten ne kadar basit ve ne kadar adi insanlar, ne vefasız arkadaş müsveddeleri görmüşüm, yaptıklarına tanıklık etmişim...

Mesela Doğu Bey'in yanındayken 'arkadaşım' dediğim mekanikçi Turhan'la yaşadıklarım...

Firmanın ortaklarından Nasri Bey rica ettiği için Turhan'ın hazırlaması gereken bir projeyi, gece gündüz demeden çalışarak çizmiş, arkadaşıma yardımcı olmak için ona el bile sürdürtmeden teslim etmiştim. Bu iş benim bir aydan fazla zamanımı almıştı. Üstelik bu bir bitirme projesiydi ve bu işi ancak bunun eğitimini almış biri yapabilirdi. Arkadaşım işiyle uğraştığım süre içerisinde, bana şirin görünmek için elinden gelen her şeyi yapmıştı. Anlaşılacağı üzere tam bir yalakalık timsaliydi. Lakin hepsi işini halledene kadarmış. İşi bitince bir teşekkür etmediği gibi, sonrasında beni hep görmezden gelmişti. Günün birinde ufacık bir işim düşmüştü de yapabileceği hâlde ilgilenmemişti bile.

Yaptıkları çok zoruma gidince durumu Nasri Bey'e anlatmıştım. O da üzülmüş "Gerçekten böyle mi yaptı Buğra." demiş. Adamın gözlerinden yaşlar süzülmüştü. Sonrasında da sırtımı sıvazlayıp "Boş ver Buğra, büyüklük sende kalsın." diyerek beni yatıştırmıştı. Ben kabullenmiştim ama içimdeki, bu tarz olayları kabullenmemiş, haklı olarak da sormuştu bana:

"İyi de büyüklük hep sende mi kalacak bu hayatta?"

Ya Ekin'e, Erman Bey'e, hele hele Oktay'a, Cengiz'e ve diğerlerine ne demeli? Tabii ki Sedat'a da... Ben onun elinden tuttum, o güne kadar cebinde metelik barındıramayan adamı dükkân sahibi, iş sahibi yaptım ama o hâlâ sağda solda benim hakkımda konuşuyormuş. Tornacı Hüsnü Usta, Tornacı Süleyman Usta, Yadigâr Usta, daha niceleri...

Say sayabilirsen... Hatta bir ara yakın bir akrabam çalıştı da o bile madik atıp gitti yanımdan. Ya Kamil Usta! O ne yaptı? Her sorduğumda "Bir derdim yok." dedi. Meğerse nasıl da içten pazarlıklıymış. Yanımda çalışırken gidip rakibimle anlaşmış, gerekli zemini hazırlamış, sonra da orada çalışmaya başlamıştı. Hem de her türlü sırrımı taşıyarak ve ustalarımın bir kısmını ayartıp beraberinde götürerek...

Aslında Sarp'ın da onlardan pek kalır yeri yok ama ne yapacaksın? 'Denize düşen yılana sarılır' misali kendisinden medet umuyorum. Hele ki Burak! O ise bütün olanların üstüne tuz biber ekti. Bir şey değil, insanlara olan itimadım tümden kaybolacak diye üzülüyorum ama Allah'a şükürler olsun ki kendime olan güvenim tam. Kim ne yaparsa yapsın ne ederse etsin inanıyorum ki ben altından kalkarım. Çünkü ben yola çıkarken önce Allah'a, sonra kendime güvendim. Ve biliyorum ki:

"İşini bilen, kendine güvenen insan için başarı hiçbir zaman imkânsız değildir."

Türkmenistan - Aşkabat

Makineler Aşkabat'a varmış. Öyle söylüyor makineleri yaptıran Akın Bey. O da bir mühendis ve uluslararası ticaret yapıyor. Makinenin acilen kurulması gerekiyormuş, ne zaman gidebileceğimizi soruyor. Yaz sonundayız, elimizde bitmesi gereken birkaç iş var. Hesabımı yapıp "Ekim ayının başında orada olabiliriz." diyorum.

Makul karşılıyor, kabul ediyor. Bekledikleri birkaç makine daha varmış, anlayışının esas sebebi de buymuş zaten. Artık iş kalıyor kiminle birlikte gideceğime. Kararımı veriyorum, Sarp'la gideceğiz, maalesef başka çarem de yok. Her ne kadar güvenemesem de çevremde, teknik beceri açısından bu işi ondan daha iyi yapabilecek biri yok.

Huyu suyu için pek bir şey diyemem ama Allah için elinden iş geliyor. Geçmişte, Bursa'nın Gedelek Köyü'nde bir fabrikadaki işleri de birlikte yapmıştık. Adamlar hem bizden hem yurt dışından makineler getirmiş, onların kurulmasını da benden istemiş, hatta bana mühendislik bedeli olarak iyi de para ödemişlerdi. Orada on güne yakın bir süre geçirmiştim. İşlerimizden memnun kalmışlar, paramı öderlerken teşekkür etmişlerdi. İşte Sarp'ı orada daha iyi tanımış, elinden gelen becerileri görme imkânım olmuştu.

Elinden iş geldiği kadar pratik zekâlı da... Hemen bir çözüm bulup işleri halledіveriyor. Ne var ki adamın en büyük zaafı kadın. Kadın, kız görmeyedursun... Gözleri hemen velfecri okumaya başlıyor. Hatta orada da kızın birine hafiften sarkmış, iş yerinin sahibi de onu kendine getirmem için beni uyarmıştı. Hele ki kızlardan biri bir şey sormayıversin, hemen laçkalaşıyordu adam. Ancak yine de bana göre Sarp, Aşkabat'ta işimi çözebilecek yegâne adam.

Orada birtakım işlerimi çözebilecek ama... Neyse gittiğimizde göreceğiz. O zaman anlaşılacak Yakup'un kerrakesi...

Hava alanındayız... Ben, Sarp ve Alpay... Alpay, kapatma makinemizin kapatacağı şişelerin kapaklarını üreten firmanın teknisyeni, o da bir mühendis. Bir süre bizimle kalıp oradan Kazakistan'a geçecekmiş.

Hep birlikte dış hatlar terminalindeyiz ama ortalıkta bir kargaşa var ki aman aman! Ne düzen var ne sıra! Tam anlamıyla bir kaosun ortasındayız ve resmen ikinci sınıf vatandaş muamelesi görüyoruz.

İnsanlar, işini bir an önce görebilmek için birbirini itekliyor. Uçağa binerken hayretler içinde kalıyorum. Kimi uçağın ön kapısına, kimiyse arka kapısına koşuşturmaktalar. Sanki minibüste yer kapacakmış gibiler. Uçağın içinde ise tam anlamıyla bir curcuna yaşanmakta... Gözleri çekik kimseler görmekteyim ve pek çoğunun elinde Tahtakale'den alınmış; naylon leğen, kova, saplı fırça gibi eşyalar bulunmakta. Ülkemizdeki otobüslerde bile görmediğim bir manzara bu. Daha da ilginci ayakta giden yolcu bile var. Ortadaki acil çıkış kapısının önünde yere oturmuş kadınlar görmekteyim.

Oldukça ilginç bir yolculuk sonrası Aşkabat'a varıyoruz. Bizi havaalanında karşılıyorlar ve Nuh nebi zamanından kalma bir askeri cipe bindirip şehir merkezine, oradan da Akın Bey'in bizim için hazırlattığı eve götürüyorlar. Lakin evi görünce "Allah'ım sen aklıma mukayyet ol." diyorum. Rahmetli haminnemin evi yıkılmasaydı, inanın yanında saray kalırdı.

Eski püskü, duvarları delik deşik bir yapı. Küçücük bir oda, yerde küçük bir halı parçası... Ortalıkta bir yatak göremiyorum. Bize refakat eden şahsa nerede yatacağımızı soruyorum. Kanepeleri gösteriyor. O an ben de moral sıfır, yerlerde sürünüyor. Yanımızdaki şahsa gidip Akın Bey'le konuşmasını, bize düzgün bir otel ayarlamasını söylüyorum. Söylüyorum da delikanlının cevabı hazır:

"Burada öyle istediğiniz gibi bir otel bulamazsınız. Olsa olsa bir ev olabilir. O da ancak sahipli evlerden biri çıkıp da odalarını kiralarsa... Üçümüz bakışıyor, denemeye değeceğini düşünüp kabul ettiğimizi bildiriyoruz.

Eşim tedbirli bir insandır. Gelirken bavuluma "Bunları da al, bakarsın lazım olur." diyerek bir kutunun içine bir sabun ve bir paket peçete koymuştu. Akın Bey'in temsilcisi olduğu firmanın ofisinde beklerken tuvalet ihtiyacım hâsıl oluyor, yerini soruyorum. Yarım yamalak Türkçe bilen, Rus olduğunu

tahmin ettiğim bir kadın, binada tuvalet olmadığını söylüyor ve yanına çağırıp "İşte şurası." diyerek de pencereden gösteriyor. İşaret ettiği yer, büyük bir tavuk kümesine benziyor. Çıkıp gidiyor, hacetimi gördükten sonra etrafıma bakınıp tuvalet kâğıdı arıyorum ama ne mümkün! Koyduysan bul. İhtiyacımı giderirken yerde gelişigüzel buruşturulup atılmış kitap sayfaları dikkatimi çekmişti. O an kafama dank ediyor ve başımı çevirdiğimde görüyorum ki sağ tarafımda, üst üste dizilmiş birçok ciltli kitap durmakta.

Ancak anlıyorum... Meğer tuvalet kâğıdı yerine bunları kullanırlarmış. Çaresiz ne yazdığını bilmeden en üstteki cildi elime alıp birkaç sayfa koparıyorum. Üzerinde Rusça yazı bulunmakta... Belki *Dostoyevski*, belki *Tolstoy* ya da *Gogol*'un eserleri, kim bilir!

Elimi yıkayacağım fakat bu defa etrafta sabun göremiyorum. Bereket versin ki malum olmuşçasına sabunu cebimde getirmiştim de çıkarıp ellerimi yıkıyorum.

Arabadayız, şoför bir Türk. Bir süredir burada yaşamaktaymış... Lâf lâfı açıyor, bir ara tuvalette yaşadıklarımı, duyduğum hayreti söylüyorum.

"Hiç şaşırmayın; burada tuvalet kâğıdı, sabun, deterjan, kolay bulunacak nesneler değildir, bir an önce buraya alışmaya çalışın, aksi hâlde kafayı sıyırırsınız." diyor. O an birden aklıma geliyor ve elimi cebime atıp sabunu kontrol ediyorum yok, cebimde yok! Adamın anlattığına bakılırsa bu durumda yanımda getirdiğim en kıymetli şey sabun. Telaşla şoföre dönüp sesleniyorum:

"Gözünü seveyim, hemen geri dön, sabunumu tuvalette unutmuşum."

"Döneyim dönmesine de bulan çoktan cebine atmıştır ama ben yine de senin hatırın için deneyeyim ağabey." diyor ve sağ

olsun gördüğü ilk sapaktan U dönüşü yapıyor. Zaten hızlı gidiyor ama daha da hızlanmasını söylüyorum. Sanki uçak kalkacak da kaçırmak üzereymiş gibiyim. Bir taraftan da "İnşallah arkamdan kimse girmemiştir." diye dua etmekteyim. Bir koşu tuvalete fırlıyorum. Gören de altıma kaçıracağım da telaşım ondandır zannedecek.

Gözlerime inanamıyorum, yerinde duruyor! Evet, sabunum yerinde duruyor! O sözün doğruluğunu bir kez daha anlıyorum. Hani denir ya "Allah kulunu sevindirmek için önce eşeğini kaybettirir, sonra da buldururmuş." İşte o sözün doğruluğunu...

Bizdeki askeri lojmanlara benzer, içinde birkaç bina barındıran bir alanda duruyoruz. Her biri dört katlı, beş blok var. Şoförün dediğine göre, Aşkabat'taki lüks evler bu tarzdaymış. Bavullarımızla birlikte merdivenleri kat ederek üçüncü kata tırmanıyoruz. Şoför bir kapıyı çalıyor, karşımıza boylu poslu, güzel bir kadın çıkıyor. Rusça bir şeyler konuşuyorlar, kadın bizi içeriye buyur ediyor. Sade döşenmiş, güzel, temiz bir yer... Şoför beğenip beğenmediğimizi sorarcasına bir işaret yapıyor. Ben de beğendiğimi ifade eden bir işaret...

Artık Aşkabat'taki geçici mekânımız burası. Perdeyle ikiye bölünmüş büyükçe bir odaya Sarp'la ben yerleşiyoruz. Küçük bir odaya da Alpay... İlk gördüğümüz yerle mukayese edilmez. En azından içinde yaşanılan bir yer. Gönlümüz müstakil odalarda kalmayı arzu ediyor ama kötünün iyisi kabilinden 'buna da şükür' diyoruz.

Ev sahibi kadın çat pat İngilizce biliyor. Alpay ise hiç fena değil. Görünen o ki yurt dışında geze geze konuşmasını epeyce ilerletmiş. Bense kadına göre daha iyiyim. Ev sahibimizin adı Tanya'ymış ve kendisi piyano öğretmeniymiş. Oğlu ise keman öğreniyormuş. Kocasından yeni ayrılmış, o da keman öğretmeniymiş. İşittiklerim karşısında şaşkınım. Ailenin üç ferdi de müzikle, yani sanatla uğraşıyormuş.

Bu benim ülkemde pek kolay rastlanır bir durum değil. Hele ki biraz gezip görelim, etrafı tanıyalım diye çıktığımızda şaşkınlığım daha da artıyor. Neredeyse gördüğüm her üç gençten biri, elinde ya da sırtında bir enstrüman taşımakta. Kimi gitar, kimi keman, kimi nefesli bir çalgı ya da çello... İçlerinde kontrbas taşıyanlar bile var. Öğrendiğime göre de her mahallede küçük de olsa bir sanat merkezi varmış.

Sokakta dolaşırken Renan Usta'yla karşılaşıyoruz. Fuarlardan tanıyorum, kendisi sanayici bir arkadaşımın yanında çalışıyor. Onun çalıştığı firma da Akın Bey'e iş yapmışmış, bu yüzden buradaymış.

İlginç bir tip Renan... Nedense yaradan, ibreti âlem için midir nedir bilemiyorum, onu yaratırken çok cimri davranmış. Boy desen boy yok, tip desen tip yok, zavallım her şeyden yoksun ancak temiz bir insana benziyor. İki saat içinde de Sarp'la kaynaşıyorlar.

Ofisteyiz, makinelere kurmaya yarın başlayacağız. Renan'ı, Sarp'ın kulağına bir şeyler fısıldarken görüyorum. Sarp görüldüğünün farkında, bana dönüp soruyor:

"Renan bizi bir yere götürmek istiyor, siz de gelmek ister misiniz?"

Burada aylak aylak durmanın bir âlemi yok diye düşündüğümden üçümüz kalkıp yürüyerek bir yerlere doğru gidiyoruz. Renan kaldığımız evin benzeri bir yerde durup ikinci kata doğru sesleniyor:

"Madam, madam."

Az sonra evin balkonunda, orta yaşlarda, sarışın bir kadın beliriyor. Bizi görünce yarım yamalak bir Türkçeyle sesleniyor:

"Açıyorum, hadi gelin."

Hep birlikte kadının evine giriyoruz. İkram mikram hak getire... Kadın bize bakıyor, biz kadına ama sonrasında anlıyorum ki; Renan, kadınla işi pişirmiş ve bir haftadır burada kalıyormuş. Benim beğenmediğim Renan'ın talibi bile varmış da benim haberim yokmuş. Az sonra kapı çalınıyor, açıldığında içeri sarışın, genç bir kadın giriyor. Sarp bir kadına bakıyor, bir de bana... Genç ve güzel bir kadın, belli ki parayla kendini satmakta... Sarp bana dönüp soruyor:

"İster misin ağabey?"

İster miymişim? Soruya bak şimdi! Ben onca yolu bunun için mi geldim? Tabii ki "Hayır." diyorum. Sarp'ın beklediği cevap da zaten buymuş. Ben oradaymışım değilmişim, hiç aldırmadan yerinden kalkıyor, kadının elinden tutup birlikte odadan çıkıyorlar. Benim için pek sürpriz değil fakat bu işe bu denli çabuk, bu denli aleni tevessül etmesini 'yadırgamadım' dersem yalan olur. Gerçi ofisteyken konuşulan konu da sadece buydu. Türkmenistan ve kadın... Hele ki orada bulunan birinin söylediklerini duyunca ağzım açık kalmıştı.

"Yirmi dolar verirsen burada istediğin kadını alıp götürürsün." demiş. "Hatta elli dolar verirsen bakan karısı bile kaldırırsın." diye de aklınca espri yapmıştı.

Hem şaşkın hem öfkeliyim. Sarp'ın daha ayak bastığımız ilk günde bunları yapması, gördükleri karşısında kendinden geçmesi içimdekini de kızdırıyor, o da başlıyor söylenmeye:

"İşte korktuğun başına geldi bile. Sanırım adamın zafiyeti burada tüm açıklığıyla kendini gösterecek. Dilerim düşündüğüm gibi olmaz, olursa yandın vallahi. Tut ki o zaman Sarp'ı bulup da iş yaptırasın."

Sabah erken saatte gelmiştik Aşkabat'a. Ancak daha akşam olmadan birçok şey yaşayıp görüyoruz. Akşamüstü Akın Bey de geliyor. Bizi yemeğe götürecekmiş, hep beraber ofisinde toplanıyoruz. Olan biten her şeyden haberdar... Kaldığımız yeri beğenip beğenmediğimizi soruyor. Artık aksini söyleyecek durumda değiliz.

"Beğendik, en azından bize evimizi yaşatacak bir ortam." diyoruz.

Hep birlikte içkili bir restorana gidiyoruz. Aşkabat'taki en güzel yerlerin başında gelirmiş, Akın Bey öyle söylüyor. Uzunca bir masaya yerleşiyoruz. Ben en başta, duvarın dibinde oturmaktayım. Restoranın içi tamamen görüş alanımda. Yemeğimiz geliyor, ilk lokmayı ağzıma atarken Akın Bey soruyor:

"Rakı içer misiniz?"

"Rakı mı?" diyorum hayretle. "İçerim ama ben buralarda daha ziyade votka içildiğini zannederdim."

"Votka da var ama biz Türklere biraz ters gelir. Bence bildiğinizden şaşmayın. Zaten buradaki Türklerin yoğunluğunu fırsat bilen bir-iki açıkgöz çıktı da rakıyı buraya getirdi. Bir zaman sonra, Rusların da rakıya müptela olduğunu duyarsanız sakın şaşırmayın. Birçok yerde satılmaya başladı bile. Tabii ki parası olan için geçerli çünkü onların parasına göre rakı çok pahalı bir içki."

Yemeğimi yerken bir ara gözüm dört güzel kızın oturduğu bir masaya takılıyor. Gerçekten hepsi birbirinden güzel, birbirinden alımlı... Sarışın, yeşilimsi bademgözlü olanla göz göze geliyoruz. "Tesadüftür." diyor pek aldırmıyorum ama biraz sonra tekrar baktığımda kızın beni izlediğini fark ediyorum. Bakmalarımı sıklaştırdığımda ise anlıyorum ki kızın gözü gerçekten bende, bakışlarını benden ayırmıyor. İçimdeki de olayın farkında.

"Sende ne buldu da gözlerini ayıramıyor bu kız? Boy desen boy yok. Yakışıklılık desen eh işte! Şöyle böyle... Saçların dökülmüş, gözünde gözlük ama yine de kızın gözü sende. Hayret vallahi!"

Renan da kızın beni izlediğinin farkındaymış. Aklınca kibarca dürtüyor:

"Hadi ağabey iyisin!"

Muhatabı olmak hoşuma gitmiyor ama yine de sormaktan geri kalmıyorum:

"Sence bu kız bana niçin bakıyor?"

"Niçin olacak ağabey? Beğendi seni belli ki."

"Hadi canım beğenilecek neyim var ki restoranda o kadar genç adam varken."

Renan'dan umulmayacak sözler işitiyorum:

"Bırak o züğürtleri ağabey! Onların cebi deliktir. Oysa sen öyle misin? Paran olmasa asaletin yeter, kız kesin senin karizmandan etkilendi."

Bakmakla da kalmıyor kız. Masadan kalkıyor, parmağını oynattığı yetmiyormuş gibi başıyla da işaret edip beni tuvalete çağırıyor. Olanları Renan da görüyor, hemen kulağıma eğiliyor.

"Ağabey hadi, kız gitti seni bekliyor, kaçırma bu fırsatı."

Cesaret var mı ki gideyim. Üstelik henüz daha birinci günün akşamındayız. Ayrıca huyunu suyunu bilmediğim, adetlerinden bihaber olduğum bir yerdeyim. Öte yandan gitsem kızla ne konuşacağım ki? Üstelik benim o taraklarda bezim de yok. Gitmiyorum, beş dakika sonra kız gittiği yerden çıkıyor. Belli ki çok beklemiş ve de kızgın. Sonrasında da yüzüme hiç bakmıyor. Renan da söyleniyor:

"Ağabey bu fırsat kaçar mıydı? Baksana cillop gibi kız! Gücendi sana vallahi!"

Ne diyeyim ki? Hem çekiniyor hem korkuyor hem de istemiyorum. Biliyorum ki şayet böyle bir herze yersem, en başta içimdeki Buğra canıma okur, sonra da burnumdan fitil fitil getirir. Hadi bakalım, sonra da çık işin içinden de baş et onunla edebilirsen.

İşler yolunda, birkaç gün içinde makineleri kuruyoruz, sonrasında imalata başlıyorlar. Şükürler olsun ki büyük bir aksilik yok. Ancak bir sorun var ve o da bizimle ilgili değil. Şişelerin doldurulmadan önce en az iki gün bekletilmesi gerekiyormuş. Yoksa imal edilirken içindeki gaz dışarı atılamaz, şişede kalır, sonrasında suda koku oluşurmuş.

İçinde bulunduğumuz fabrikanın yarı hissesi Akın Bey'in, yarı hissesi de Aşkabat Belediyesi'ninmiş. Açılış yapılacak, fabrikanın bahçesinde tören olacakmış. Ortalıkta bir telaştır gidiyor. Bu arada ben de bir telefon bağlatayım da İstanbul'da neler olup bitiyor öğreneyim istiyorum. Iş yerini Güler'e teslim etmiştim, hâliyle meraktayım. İşlerin yapılması ise artık ustaların insafına kalmış. Dilerim her şey yolundadır. Beş saatte ancak bağlanabileceğimi söylüyorlar. Bekleyeceğiz, başka çaremiz yok.

Aşkabat'ın ileri gelenleri bahçede toplanıyorlar ve ziyafet için masalara yerleşiyor. Akın Bey beni de çağırıyor, böylesi törenleri sevmediğimi söylüyor, gitmiyorum ancak karnım acıkınca da soluğu yemek dağıtılan yerde alıyorum. Hoş görünümlü bir 'Özbek Pilavı' pişirmişler. Mis gibi de kokmakta. Servis yapan kadına işaret ediyorum, o da bir şey söylemeye çalışıyor. Türkçe anlayan Türkmen'in biri, elindeki tabağı işaret ediyor.

Neden sonra ancak anlıyorum demek istediğini. "Tabak getir, versin." diyormuş. Etrafa bakınıyorum ama ortalıkta tabak yok. Kadın, benim çırpındığımı görünce yanında bulaşık olarak duran tabaklardan birini alıp içinde kalanları çöpe döküyor ve doldurup bana uzatıyor. Kadın sözde bana yardımcı oluyor, ben de kabalık olmasın diye uzanıp alıyorum ama hadi ye bakalım yiyebilirsen. Karnım guruldamakta ancak yapamıyorum. Kimin olduğunu bilmediğim bir tabaktan, kimin olduğunu bilmediğim bir kaşıkla nasıl yiyebilirim ki? Neden sonra Renan'ı görüyorum.

"Niçin bana söylemedin ki Buğra Ağabey." diyor ve hızla yanımdan uzaklaşıyor. Az sonra elinde tepeleme bir tabak pilavla bana doğru geldiğini görüyorum. İçimdekine ise fırsat düşüyor ve konuşuyor:

"Helal olsun, bak, beğenmediğin Renan senin yapamadığını yaptı, gör de utan?"

Haklı, diyecek söz bulamıyorum.

Makineler tıkır tıkır çalışmakta. Fabrikanın Rus bir teknisyeni var. Pratik ve zeki, çabuk anlıyor. İngilizce bilmiyor ama yine de anlaşıyoruz. En çok söylediği şey ise her bir şey anlatmaya çalıştığımızda 'da' demesi. Rusça'da 'evet' anlamına geliyormuş.

Gündüzleri iyi hoş da Sarp Usta'yı akşamları koyduysan bul. Ne haltlar karıştırıyor, neler ediyor bilmiyorum ama tahmin edebiliyorum. Öte yandan artık tüm işlerimiz bitti. Eğitimleri de tamamladık. Bugün Aşkabat'taki son günümüz. Yarın öğleye doğru uçağımız kalkacak. Sabah sekizde evden ayrılacağız. Renan, akşam yemek sonrası eve geliyor:

"Buğra Ağabey, siz yarın gidiyorsunuz, ben ise birkaç gün daha buradayım. Hadi hep beraber biraz dolaşalım." diyor. Sarp'a bakıyorum dünden hazır. Taksiye atlıyoruz on beş dakika sonra Renan bizi kafe benzeri bir yerin önünde indiriyor, hep birlikte içeri giriyoruz. İçeride on erkek varsa, otuz da kadın var. Her yaştan kadın ama en yaşlısı kırk bile yoktur. Oturup birer bira içiyoruz. Bu arada birçok kadınla göz göze gelmekteyiz. Soruyor Renan:

"Ağabey beğendiğin biri varsa söyle hemen yanına getireyim."

Kızıyorum ama işin gerçeği, gördüklerimin arasında pek çok da beğendiğim var. Ne var ki üzerimde iki endişe taşımaktayım. Bunlardan biri AİDS, diğeri de eşime ihanet etmenin bende yaratacağı suçluluk duygusunun korkusu. Sonunda bunlar baskın geliyor ve oradan çıkıyoruz.

Caddede yürümekteyiz, kaldırımda dalyan gibi, boylu poslu sarışın bir güzel yürümekte. Gözlerimi ayıramıyorum, o denli güzel bir kadın. Üstelik gencecik... Renan'ın sesini duyuyorum:

"Hoşuna gitti galiba Buğra Ağabey. İstersen tutup kolundan getireyim."

"Yok artık Renan!" diyorum. "Gördüğün herkese de gidilmez herhâlde."

Gülüyor Renan, yanımdan ayrılıyor ve kırk yıldır tanıyormuş gibi kıza yaklaşıyor duyamadığım, duysam da anlayamayacağım bir şeyler söylüyor. Ardından da bana sesleniyor:

"Ağabey, bu alıştıklarımızdan biraz pahalıymış, kırk dolar istiyor. İstiyorsan söyle, hemen gelmeye hazır."

Kafayı yiyeceğim, beğenmediğim, neredeyse kızın yarı boyundaki Renan parası olsa kızı kaldırıp götürecek. İçimdeki de hayretler içinde:

"El insaf yahu! Burada gördüğün her sarışını bu kadar çabuk mu elde edebiliyorsun? Burası nasıl bir yerdir? Bakar mısın yokluk, ülkeyi ne hâle getirmiş?"

Renan'ı yanıma çağırıyorum, yürümeye devam ediyoruz. Güzel bir parkta dolaşmaktayız. Bankta oturan iki kız görüyoruz. Pek Rus'a benzemiyorlar, Türkmen olmalılar. Giyimleri normal, görünümleri mütevazı... Önlerinden geçerken kafalarını kaldırıp bakıyorlar. Ben aldırmıyorum ama bizimkiler öyle değil, aralarında bir kıpırdaşma oluyor. Parktaki turumuza devam ederken bir havuz görüyorum ve yanında duran bir banka oturuyorum. Biraz yorgunum, ayaklarımı dinlendirmek istiyorum. Sarp'la Renan ise:

"Ağabey biz hemen geliyoruz." diyerek yanımdan ayrılıyorlar. Müdahale edecekken etmiyorum. Zira nereye gittiklerini tahmin etmekteyim. On dakika geçiyor, yoklar, yarım saat geçiyor yoklar. Bir saat geçiyor hâlâ yoklar. Ancak benim sinirim artık had safhada, Sarp'ı elime geçirsem parçalayacağım. Parkı adım adım dolaşıyorum ama bulamıyorum. Yer yarıldı, sanki içine girdiler. Üstelik beni de ortada bıraktılar.

Yapacak bir şeyim kalmayınca bir taksiye atlıyor ve zar zor tarif ederek eve ulaşıyorum. Sarp evde de yok, gelmemiş. Delireceğim, nerede bu adam? İçimdekinin sabrı da tahammül sınırlarını aşmış olmalı ki başlıyor söylenmeye:

"Nasıl bir adamdır bu ya? Zaafı olduğunu biliyoruz ama bu kadarına da pes doğrusu. Tam manasıyla bilmem ne budalası olmuş adam. Şu yaptığının yakışıksızlığına bak. Sen onun büyüğüsün, üstelik patronusun ama umurunda değil. Kızları görünce seni bir başına, sap gibi bıraktı gitti. Yok, Buğra yok! Bu herif adam olmaz. Sen gidince bir an önce bu adamı başından defet gitsin. Baksana yarın uçağınız kalkıyor ama o hâlâ ortalıkta yok. Bakalım beyefendi ne zaman arzı endam edecek?"

Gece boyunca da gelmiyor ve hırsımdan sabaha dek gözüme bir dirhem uyku girmiyor. Öte yandan endişeliyim zira uçağımıza yetişmemiz için saat sekizde evden çıkmamız gerekiyor. Haspam eve sabah altı buçukta geliyor. Sinirimden ağzıma geleni söylüyorum ama hırsımı alamıyorum. Sanırım İstanbul'a gittiğimde içimdekinin dediklerini uygulayacağım.

Uçaktayız... Beyefendi gecenin yorgunluğuyla horlayarak uyumakta... Ben ise on iki gün boyunca yaşadıklarımızı gözden geçirmekteyim...

Orada görüp yaşadıklarımın, hayatımda ilginç bir kesit oluşturduğunu düşünüyorum. Buradaki gözlemlerimi sanırım yaşamım boyunca unutamam. Meğer nasıl da fakir bir ülkeymiş. Rusya'dan kopunca belli ki tam manasıyla boşluğa düşmüş ama eminim ki on seneye kalmaz kendini toparlar. Çünkü gördüğüm ve öğrendiğim kadarıyla insanları, sanata çok önem veriyor ve hepsi eğitimli. Zira biliyorum ki sanata bu denli değer veren ülkelerde geri kalmışlık görülmemiştir. Büyük ihtimalle bugüne dek geri kalmışlıklarının sebebi, Rusya'nın esareti altında yaşamış olmalarındandır. Oysaki öğrendiğime göre, Türkmenistan doğalgaz ve pamuk üretiminde dünyanın en zengin ülkelerindenmiş.

Fakat buna rağmen, zavallılar yokluk içinde yüzüyor. Marketler bomboş, raflar tamtakır. Sıçan düşse başı yarılır. Zaten ayda on dolara ne yapılır ki? İşçiler ayda on dolar, mühendisler on beş dolar alıyormuş. Bereket versin ki ekmeği devlet dağıtıyor. Gerçi o da parayla veriyormuş ama pek de para sayılmaz, sadece bir manat, yani bir doların bilmem kaçta biri... Ne var ki o da ekmeğe pek benzemiyor, bizdeki lavaş ekmeğin benzeri bir şey...

Orada kaldığım süre içinde, ekmeklerine bir türlü alışamadım. O yüzden genellikle gidip o yeni açılan Türk pastanesinden açma, poğaça yedim. Fakat onlar da çok pahalıydı birader!

İki tanesi bir dolar... Buradaki aylıkla ancak yirmi tane alınabilir. Gerçekten bazı şeylerin ederi de haddinden fazla yüksek. İddia edemem ama belki de bu yüzden birçok kimse kolay para kazanma yolunu seçiyordur, kim bilir?

Zavallı ülke acınacak hâlde. Ortalıkta doğru dürüst hiçbir şey yok. En başta ilaç yok ve hiçbir zaman da doğru dürüst bulunmazmış. İlaçsızlığın yarattığı sıkıntıdan ben de nasibimi aldım. Ancak insanlar belki de bu yüzden kendilerine has tedavi yöntemleri geliştirmişler.

Nasıl olduysa bir gün parmağım mikrop kapmış, davul gibi şişmişti. Dolama mı olmuştu ne! Nasıl acıyordu, nasıl ağrıyordu anlatamam! Tedavi için 'kara merhem' aradım ama ne gezer? Tabii ki bulamadım ama ev sahibim Tanya, kendine has bir usulle parmağımı iyileştirdi. Hani ben de maşallah acıya bayağı dayanıklıymışım. O kaynamış suyu, sicim gibi parmağımdaki şişmiş bölgeye dökerken iyi katlanmıştım vallahi. Gerçi çok defa elimi çekmeye teşebbüs etsem de Tanya, mengeneyle kavramış gibi bana hareket imkânı vermemişti. Sonucuna ise nasıl şaşırmıştım anlatamam. Sabah kalktığımda parmağım sanki hiç şişmemiş gibiydi. Bir gün evvel zonklayarak ağrıyan parmak, sanki o değildi.

Ne var ki şu Türkmen'ler, bazı yönden garip insanlar. Gerçi aralarında Rus'lar da vardı ama özellikle Türkmenlerin altın diş merakı nasıl da dikkatimi çekmişti. Güldükleri zaman ağızlarının içi kuyumcu dükkânına benziyordu. Ben hiç beğenmemiştim, hele ki kadınların görüntüsü çok itici gelmişti.

Bir de yere tükürme gibi garip bir adetleri var. Kadın, erkek fark etmiyor, her fırsatta tükürüyorlar. Hem de ne tükürmek! Envaiçeşidini keşfetmişler. Herkesin tarzı farklı... Hele ki o şoförü unutamıyorum, hani bizi ciple fabrikaya götüren Rus şoförü... Adam tükürmüyor, sanki patlangaç patlatıyordu. Sesi de vardı, sürati de... Herhâlde on beş metre uzağa gönderiyordur.

Bizi fabrikaya götüren cipi de hayatım boyunca unutamam. Savaş filmlerindeki araçlara benziyordu. Binmek istememiştim ama başka araç yoktu, çaresiz bütün yolculuklarımızı kesif benzin kokusu eşliğinde yapmıştık. Bir de 'at arabası' gibi tangır tungur gidişi yok muydu? O da işin başka tarafı...

Yurduma dönerken bende iyisiyle kötüsüyle Türkmenistan'a ait pek çok anı birikti. Ne var ki gördüklerim, ülkeme olan sadakatimi bir kat daha arttırdı. Dünyadaki en güzel topraklarda yaşıyoruz. Yaşıyoruz ama acaba farkında mıyız?

Hayırlı Elemanlar (!)

Hayat, hele ki iş hayatı, insana ne çok şey yaşatıyor ve öğretiyor. Dersini de 'onları iyi tanı da ona göre davran' dercesine özellikle insanlar hakkında veriyor.

Türkmenistan'dan geldikten sonra Sarp'ta büyük değişimler görüyorum. Daha fevri, bir o kadar da umursamaz davranışlar sergilemeye başlıyor. Aldığımız işler yapılmış, yetişmiş yetişmemiş umurunda değil.

Kendisine yeni bir araba alıyor. Daha doğrusu arabasını değiştiriyor fakat artık hayat sanki onun üzerine kuruluyor. Varsa yoksa arabası, âdeta onunla yatıp onunla kalkıyor ve onunla uğraşmaktan işinin başına geçemiyor. İkaz ediyorum, düzelir gibi oluyor, üç gün sonra yine aslına dönüyor. Anlaşılan o ki artık bu işi Sarp'la götürebilmemiz mümkün değil. Zaten Türkmenistan'da da beni canımdan bezdirmişti.

Burak işten ayrılmadan önce iki eleman almıştı. Bunlardan biri, askerden yeni gelmiş Mülayim isimli bir genç, diğeri de yetmiş beş yaşında İsrafil isimli yaşlı bir usta. Mülayim; çalışkan, cebbar ama pek titiz yapısı olmayan ancak verilen işi en çabuk şekilde yapabilen bir yapıya sahip. İsrafil Usta da tersine titiz yapılı biri.

EMS'de işler kötü gitmeye başlayınca İsrafil Usta'yı kenara çekip kendisini EMS'ye göndereceğimi, bundan sonra orada çalışmasını istediğimi söylüyorum fakat kabul etmeyerek "Ben sizin yanınızda, burada çalışmak istiyorum, öte yandan ben Sarp Usta'yla asla bir arada olmam, aksi hâlde birbirimize gireriz." diyor. Böyle söyleyince diyecek söz bulamıyor, daha fazla üstelemiyorum.

Sonrasında rotayı Mülayim Usta'ya çeviriyorum. O itiraz etmiyor ancak pek gönüllü değilse de beni kırmamak için gittiğini açıkça belli ediyor. Onu göndermemin bir de amacı var. Mesele sadece oradaki işlere yardım etmesi değil. Şayet biraz başarılı olduğunu görürsem ilk fırsatta Sarp'la yolları ayırıp işin başına onu geçireceğim.

Mülayim Usta orada çalışmaya başladığı andan itibaren EMS'de işler hızlanıyor. Fakat bir gün Güler, telaşla yanıma geliyor ve orada çalışan elemanlardan birinin kendisini aradığını, Sarp'la Mülayim'in birbirlerine girdiklerini, acilen müdahale etmem gerektiğini söylüyor. Gittiğimde ne göreyim! İkisinin de yüzlerinde darp izleri var. Belli ki fena hâlde kapışmışlar. İkisini de ayrı ayrı kenara çekip konuşuyor, ardından da orada çalışanlara soruyorum. Anlatılanlara göre olayın müsebbibi Sarp. Benim anladığıma göre de Mülayim Usta'ya yakın davrandığımı görünce kendini dışlanmış hissedip hırsını ondan almaya çalışmış.

Bu olay, Sarp'la yolları ayırmamıza vesile, yoluma onsuz devam edeceğimin işareti oluyor. Ona sunduğum şartların aynısını, bu defa Mülayim'e açıyorum, o da şartsız kabul ediyor. Artık EMS'nin sorumlusu Mülayim Usta. Ne var ki bu defa da İsrafil Usta boş durmuyor, Mülayim hakkında beni sürekli işlemeye çalışıyor. Neymiş efendim, o adam yaramazmış, elinden temiz iş çıkmazmış falan filan... Tabii ki ben kulak asmıyor, yoluma devam ediyorum. Zaten onların her dediğine, hele ki

birbirleri hakkında söylediklerine kulak asmaya kalksam, birini bile yanımda çalıştırmamam gerek. Beni en çok uğraştıranlar da zaten ustalar ve ustabaşı takımı. Hepsi ayrı bir dert, her birinin ayrı yapısı ve kaprisi var. Adamların tafralarından yanlarına yaklaşılmıyor. Gerçekten bu tarz insanlarla uğraşmak çok zor ancak atölyenin başına bir sorumlu koymazsam da bu iş yürümüyor. Bu yüzden de geçmiş yıllarda, farklı bir yöntem denemeye kalkmıştım ama sonucunda gördüklerim beni çok şaşırtmıştı...

İçimdeki ortaya bir fikir atmıştı:

"İşlerini, bir de elindeki ustalarla ekip kurarak götürmeye çalışsan nasıl olur? Mesela; Orhan, Emin, Şenol gibi... Çek bunları bir kenara, vaatlerde bulun, özveriyle çalışırlarsa kazançlı çıkacaklarını ima et. Olmadı açık açık söyle. İlle de başlarında birinin olması gerekmez ya! Bir ekip olarak çalışsınlar, kendi kendilerini yönetsinler."

Denemekte beis görmemiştim. İşin aslı böyle bir oluşumun sağlıklı yürüyeceğine pek inancım yoktu ama yine de "Belki bir faydası olur." diye düşünmekteydim. Sekreterim Güler'e, üçünün ismini vererek çağırmalarını istemiştim. Yanıma geldiklerinde görmüştüm ki üçünün yüzüne de bir hayret ifadesi yerleşmişti. Hepsi birbirlerine bakarak sorunun cevabını aramaktaydılar.

"Bakın arkadaşlar!" diyerek başlamıştım sözlerime. "Son zamanlar yaşadıklarımız malum. Şu birkaç aylık dönemde önce Sarp, sonra Burak işten ayrıldı. Yaşadıklarımdan sonra yeni bir ustabaşı alıp almamakta tereddütteyim, hatta almamak taraftarıyım. Bakın, hepiniz koca insanlarsınız! Bana göre illa başınızda sizi idare edecek, yaptıklarınızı her daim kontrol edecek biri olmamalı. Kanımca hepiniz üzerinizdeki mesuliyeti biliyorsunuz. Mesela Orhan ve Emin! Siz zaten evli ve çoluk çocuk sahibisiniz. Size sorumluluğun ne olduğunu herhâlde

ben öğretecek değilim. Sizden istediğim sadece bugüne kadar çalıştığınız gibi birlik, beraberlik içinde çalışmanız ve bir ekip ruhuyla daha özverili, daha dikkatli olmanız. Ve bilin ki böyle yaptığınızı gördüğümde kârlı çıkan siz olacaksınız."

Lâfın içinde kâr sözü geçince bir anda hepsi kulaklarını dikmiş, elektrikçi Şenol ise hemen atılmıştı:

"Nasıl kârlı çıkacağız? Zam mı yapacaksınız?"

İçimdeki söylenmeye başlamıştı o an:

"Akılları paradan başka bir şeye ermiyor ki adamların. İşleri, güçleri, dertleri para... Biraz durun hele, söylediklerini bir deneyin, azıcık sabredin, sonucunu elbette göreceksiniz."

İçimdeki kendince konuşmuştu ama ben düşündüklerimi açıklamaya devam etmiştim:

"Çocuklar şunu bilin ki size bir vaatte bulunmuyorum. Sadece bir şeyler paylaştım. Yardımınıza ihtiyacım olduğunu dile getiriyorum. Bugüne dek nasıl çalıştıysanız, yine öyle çalışın ancak sizlere güvenebileceğimi gösterin, yani beni ikna edin. Sizden fazla bir şey istemiyorum. Aranızda düşünün taşının, bir öneriniz olursa gelin benimle paylaşın. Ancak tekrar söylüyorum, bir beklenti içine girmeyin. Ben bu konuda sizden sadece yeni fikirler bekliyorum."

Sözlerimi bitirdikten sonra yanımdan ayrılmışlardı ama her birinin yüzünde "Bu da nereden çıktı?" der gibi bir ifade vardı.

Dışarıdaki işlerimi halledip iş yerime geri döndüğümde Güler beni kapıda karşılamış, bir haber vermişti:

"Demin çağırdığınız o üç usta sizinle konuşmak istiyorlarmış. 'Döndüğünüzde bizi bir araya getirir misin?' diye sordular. Ne yapayım, çağırayım mı?"

Bu defa da ben meraklanmıştım. "Çağır gelsinler." demiş, birkaç dakika sonra hepsi sebilhane bardağı gibi karşıma dizilmişti. Ne var ki şimdi, ilk çağırdığımdaki gibi değillerdi,

karşımda daha bir dik, daha kendinden emin oturuyorlardı. Sebebi ziyaretlerini sorunca da diğer ikisinin bakışı Şenol'da birleşmişti. Belli ki onu sözcü seçmişlerdi.

"Dediklerinizi gözden geçirdik, düşündük taşındık birtakım tekliflerle geldik karşınıza." diye başlamıştı söze Şenol. Ardından da devam etmişti:

"Öncelikle maaşlarımıza yüzde elli nispetinde zam, fazla mesailerimizin ise yüzde elli değil, yüzde yüz üzerinden hesaplanmasını istiyoruz. Ayrıca yemek parasının artırılmasını ve üçümüze de yol parası verilmesini talep ediyoruz. Şayet bize bu şartları sağlarsanız biz de sizin dediğiniz gibi çalışırız."

Bunları duyduğunda kimse duymasa da içimdeki feryat figan bağırmaya başlamıştı:

"Aman Allah'ım, şunların söylediklerine bak! Kafayı yememek elde değil. 'Bu şartları sağlarsanız' dedikleri, zaten senin onlardan beklediğin özveri... Senin beklentilerinin karşısında, onların talepleri bu olmamalı. Bu nasıl bir iştir, anlamış değilim. Biliyorum, sinirlerin kabarıyor. 'Defolun gidin karşımdan' dememek için kendini zor tutuyorsun."

Gerçekten de öyleydim ama kendime hâkim olmaya çalışmıştım. Başarmıştım da... Zaten işverenliğin en önemli taraflarından biri de sabırlı ve hoşgörülü olabilmek. Yani böylesi zor durumlarda bile kendine hâkim olabilmek. Gözlerimi üçünün yüzünde tek tek gezdirmiş, ardından da "Öncelikle bu yüce ve asil davranışınız için her birinize tek tek teşekkür ederim." demiş, devam etmiştim:

"Demek size işi düşen birine böyle davranıyorsunuz ha! Bu ne ya? Lozan anlaşmasında, elin gavurları bile masaya böyle şartlarla oturmamıştı. Ben sizden ne istedim ki? Alt tarafı biraz özveriyle çalışmanızı, üstünüze sorumluluk almanızı... Bir de makul bir öneri getirmenizi istedim. Şart öne sürün demedim ki. El insaf yahu!

Neyse! Anlaşıldı arkadaşlar, sizde vefa duygusu, minnet duygusu falan hak getireymiş. Anladığım kadarıyla siz, sömürünün çeşitli versiyonlarını biliyormuşsunuz da benim haberim yokmuş ama bu bilginiz bana sökmeyecek. Şu andan sonra benim sizden istediğim her şeyi unutun ve ben de kendimi bu sözleri söylememiş addedeyim. Şimdi işinizin başına dönün ve nasıl isterseniz, içinizden nasıl gelirse öyle çalışın. Şayet söylediklerim işinize gelmiyorsa da gereğini yapın. Dilerseniz üçünüz birden işten ayrılabilirsiniz. Ancak şunu bilin ki bugünden itibaren gözüm, özellikle üçünüzün üzerinde olacak."

Bunları işittiklerinde üç adamın başı öne düşmüş, odamı öyle terk etmişlerdi. İçimdeki de aklından geçenleri yine ortaya dökmüştü:

"Buyurun bakalım! Ben önerdim ama beni mahcup ettiler. Adam sandım, onlara bir şeyler vaat edersen 'motive olurlar' diye düşündüm ama nerede! İşte böylesi durumlarda, gelip tornacı Hüsnü Usta'nın bir zamanlar sarf ettiği sözlere takılıyorum. Şimdi tam olarak hatırlayamıyorum ama sen kendisine bir şey söylemiştin de o da sana 'Buğra Bey, işçi milleti cahildir, onun aklının erdiği tek şey vardır, o da paradır para' demişti de sen de kızmış 'Olur mu öyle şey? Şimdi işçi, patron diye ayrım mı yapacağız? O da insan, öteki de... Neden işçileri küçümsüyorsun ki? Hem ben ne işçiler gördüm; bilgili, kendini yetiştirmiş, adam gibi adam, ne patronlar gördüm oturmayı, kalkmayı bilmez, cahil mi cahil' demiştin hatırladın mı?

Zaten oldum olası insan ayrımına karşısındır bilirim ama gerçekten de işçi milleti bir garip. Bırak sana yaptıklarını, kendilerine, birbirlerine bile az şey mı yapıyorlar. Hatırlasana! Daha yakınlarda olanları... Emin Usta'yla, Ramazan Usta'nın birbirlerine yaptıklarını... Sözde hemşerilerdi değil mi? Nasıl da samimi olduklarını bilir, dışarıdan bakarsan birbirlerinin can dostu zannedersin. Üstelik bildiğim kadarıyla ailecek de görüşüyorlarmış. Ama bunlar ne ifade ediyor ki onlar için?

Sen kaynakhanedeki işler daha çabuk çıksın diye Ramazan Usta'ya parça başı prim vermeye kalktın, peki ne oldu? Emin Usta duyar duymaz hemen karşına dikildi. Vay kardeşim, o da Ramazan gibi çalışıyormuş da ona neden verilmiyormuş! Sen dilin döndüğünce anlatmıştın ama anlamak istememişti. En son söylediği sözler ise âdeta bir insanlık ayıbıydı. Ne demişti?

'Ona veriyorsan, bana da ver. Bana vermiyorsan, o zaman ona da verme! Sizin bu davranışınız yüzünden geceleri uykusuz kalıyorum.'

Düşün işte, adam kendini bunları söyleyecek kadar küçültmüştü. Dilim varmıyor ama ne yazık ki bu insanlardan her şey beklenir.

En basiti elektrikçi Şenol... İşlerin yarım kalmasın diye az mı gittin evine, hem de ta Dolapderelere, çingene mahallelerine... Adamı yatağından kaldırdığın günler bile oldu, unuttun mu? Az mıdır işe gelmediği günler? Az mıdır 'uyanamadım' diyerek öğle vakitlerinde işe geldiği...

Ya diğer elektrikçi Bekir'e ne diyeceksin? Adama güvendin "Elektrik malzemelerini sen satın al." dedin, o ne yaptı? Götürüp senin malını sattı, parasını cebine indirdi. Suçüstü yakaladın, inkâr edemedi işten attın. "Oh hırsızın birini işten uzaklaştırdım." derken günün birinde avukatı aradı ve haklıymış gibi bir de senden dünya kadar tazminat istedi. İşin tuhaf tarafı; adamın sana "Bu işçi yanınızda, üç yıl boyunca bir gün bile izin almadan, günde yirmi dört saat çalışmış, siz ise bunun karşılığını ödememişsiniz, size dava açacağım." demesiydi. Sense inanmamış, sağa sola sorup bilgi almıştın. Ne demişlerdi? "İş mahkemelerinde işçi her zaman haklıdır, sana bu parayı ödetirler demişlerdi de sen de korkup avukatla anlaşmış, istedikleri paranın yarısını ödemiştin. Bu sanki reva mıydı? Sen hem hırsızlık yap hem yakalan; gel bir de tazminat iste! İşte al sana tam bir ahlaksızlık örneği. Öte yandan bir insan, üç yıl

boyunca hiç durmadan çalışabilir mi? Meğer çalışırmış da biz bilmezmişiz.

Ya Fikri Usta'ya ne demeli? İşini iyi yapıyor diye içinden geldi, durup dururken maaşını arttırdın. Peki, o ne yaptı? 'Yetmez' diyerek karşına çıktı. Hem de hiçbir sebep yokken, maaşını arttırdığın ve de işin ilginç o bir talepte bulunmadığı hâlde. Davranışının etik olmamasına rağmen, yine de onun istediğini, yani ikinci bir zam daha yaptın. Çok değil, on gün sonra yine karşına çıktı. Neymiş efendim kahvehanede kâğıt oynarlarken duymuşmuş da falanca usta ondan daha fazla almaktaymış. Beyefendi, birinin kendisinden fazla maaş aldığını işitince komplekse giriyormuş.

Ya işte böyle! Hangisini söylesem bilemiyorum. Bir tane değil ki. Allah sana sabır, güç, kuvvet versin. Bu insanlarla işin zor Buğra, işin zor!"

Evet, gerçekten zor fakat ne yapayım ki bir kere iş üretmeye ve işverenliğe soyunmuşum, bundan sonra geriye dönebilir miyim bilmiyorum. Fakat benim esas üzüntüm; onları bir ağabey, bir kardeş gibi görerek, bir zerre hakları geçmesin diye kılı kırk yararak, adil davranmaya çalışmamın karşılığında bunlara maruz kalmam...

Ancak yapacak bir şey yok. Kabullensek de kabullenmesek de ne yazık ki devran böyle dönüyor.

Paris Ambalaj Fuarı

Bal üreten, daha doğrusu arıların ürettiği balı paketleyip piyasaya arz eden bir firma, tutkallı etiketleme makinesi sipariş ediyor. Senelerdir fuarlarda görüşmüş ancak bir türlü işi sona erdirememiştik. Demek ki kısmet bugüneymiş. "Kısmetten ziyade olmaz." derdi rahmetli haminnem. Vakti saati geldi mi hakikaten her şey tecelli ediyormuş.

Kendileriyle tanıştığımızda bu işi, Küçükyalı'da bir apartmanın bodrum katında, tam anlamıyla 'merdiven altı' diye tabir edilen bir yerde yapıyorlardı. Ne var ki sahibinin ileri görüşlü biri olduğunu daha o günlerde anlamış, gelecekte çok iyi noktalara gelebileceği inancı doğmuştu. Şimdi de yanılmadığımı anlıyorum çünkü bana makinenin siparişini verdikten kısa süre sonra büyük, modern bir iş yerine taşındıklarını duyuyorum. Ne var ki makineyi alıyorlar ama bir türlü devreye sokamıyoruz. "Bugün, yarın." diyerek bekletiyorlar. Bu arada sahibiyle de iyice ahbap oluyoruz. Bu yeni arkadaşımın adı Sezen...

Bir sohbetimizde, mayıs ayında Paris'teki bir fuara gideceğini, aynı zamanda orada kendine bir ödül verileceğini söylüyor. Ben de gitmeye niyetliyim ama tereddüt yaşıyorum.

Sezen, yalnız gitmek istemediğini, gittiğinde bir de kavanozları kapatmak için kapatma makinesi bakacağını söyleyip benim de onunla birlikte gelmemi teklif ediyor. Gitmek istiyorum, öte yandan gönlüm de arzu ediyor ama yurt dışına gidip gelmenin maliyeti az bir şey değil. İnsanın cebinden bir dünya para çıkıyor. Hâlbuki İran gibi olsa bir dakika bile düşünmem ama Avrupa ülkeleri öyle değil ki. Almanya'da bir sandviçe on mark vermiştim de içime oturmuştu. Türk parasına çevirirsen ortaya azımsanmayacak bir rakam çıkıyor. Üstelik tasarruflu olmaya çalışıyorum zira para biriktirmekteyim. İlk fırsatta fabrika arsası alacağım. Bu sebepten "Ben gelemem, durumum pek elverişli değil." diyorum. Sezen hemen atılıyor.

"Benimle gelirsen sana para ödeteceğimi mi sanıyorsun?" diyor. "Üç günlüğüne benim davetlim olarak geleceksin çünkü her türlü masrafımı, hem de Paris'in en lüks otellerinden birinde ağırlamak koşuluyla ödül verecek firma karşılıyor. Ayrıca bu davet iki kişilik ve harika bir otelde. İnanmazsan '*Le Méridien Etoile*' otelini araştır da gör. Anlayacağın bu durumda ikinci kişi sen olacaksın."

İşin rengi değişiyor, cazibesi de an be an artıyor, sonunda da 'hayır' diyemiyorum.

Gideceğimiz ülke Fransa, şehir ise Paris... Aslında benim dünyada yer alan ülkeleri, şehirleri göreyim diye bir tutkum yoktur. Ne var ki çocukluğumdan beri görmeyi en çok arzu ettiğim bir yer vardır ve o da Fransa'dır. Nedenini bilmem ama bu o küçüklüğümden beri bende bir tutku hâlini almıştır.

Gitsem mi, gitmesem mi diye düşünürken, her şeyimi halletmiş, kendimi Fransa'ya varmış buluyorum. Oteldeyiz, gerçekten muhteşem bir mekân. Eh! Tabi ki, beş yıldızı var sonuçta. Odamız da çok güzel, kral süiti gibi geniş, konforlu...

Ertesi güne kadar serbestmişiz. "Çıkıp gezelim." diyor Sezen. Samimiyetimiz artmış, artık bana "Ağabey." diye hitap etmekte. Ben de onu ismiyle çağırmaktayım.

Paris'e gidildiğinde ilk yapılacak iş nedir? Tabii ki Eyfel Kulesi'ni görmek... Hemen niyetlenip yola koyuluyoruz. Metroyla gideceğiz, gideceğiz de istasyona inip ulaşım şemasını gösteren broşürü edindiğimizde şaşırıp kalıyoruz. Aman Allah'ım, örümcek ağı gibi bir şey Paris'in metro sistemi! Bir kenara çekilip çözmeye çalışıyor, kısa sürede de çözüyoruz. Zaten halledemesek ayıp olurdu herhâlde. Birkaç metro değiştirip aktarma yapıyor, kuleye en yakın metro istasyonunu olan Trocadero'ya ulaşıyoruz.

İstasyondan çıkıp da başımı sola çevirdiğimde o dev yapıyla karşılaşıyorum. Muhteşem bir görünüşü var. Yaklaştıkça haşmeti artıyor, daha da heybetli görünüyor. Bugüne dek Eyfel hakkında çok şey okudum ve dinledim. Herkes kendi gözlemini aktarıp anlatmıştı. Hâlbuki şimdi bizzat kendim görüp kararımı kendim vereceğim.

Muhteşem! Tamamen çelik konstrüksiyondan oluşmuş bir mühendislik harikası. Kimine göre demir yığını sayılabilir ama

ben meslekten biri olarak tasarımına da dizaynına da hayran kalıyorum. Bu nasıl devasa bir yapıdır, anlatması zor. Öncelikle resimlerdeki gibi değil. Bu heyula kuleyi anlayabilmek için bizzat gelip görmek gerek. Ancak yukarı çıkabilmek için de bilet almak ve sıraya girmek gerekir ki bu da işin en can sıkıcı tarafı. Bir saatten fazla bekliyoruz fakat çıkınca da değdiğini anlıyoruz. Bir ara kendimi kuş zannediyorum. Etrafı, gözümün menzili kadar görebilmekteyim, hem de 360 derece...

Meğer tepesine çıkınca ne çok yapı ve yer gözüküyormuş. Bu yerleri tesadüfen o an yanımızda bulunan, sevgilisine Paris'i tanıtan bir Türk'ün "Şurası; Louvre Müzesi, şurası Pantheon, Montmarte Tepesi, Notre Dame Katedrali." diye anlatırken öğreniyoruz. Gördüklerimizi hafızamıza kazıyoruz zira daha sonra buralara gidip gezmeyi düşünüyoruz.

En uç noktası 324 metre yüksekliğindeki bu üç katlı kule, devrimin 100. yılında Fransız demir-çelik sanayisinin geldiği noktayı dünyaya göstermek amacıyla yapılmış. İlk katı yerden 57, ikinci kat 115, üçüncü katı ise 276 metre yükseklikteymiş. İkinci katında restoran, hediyelik eşya satan bir dükkân, en üst katında ise Gustave Eiffel'in bürosu bulunmakta.

Paris'i Sezen'le birlikte gün boyu arşınlıyoruz. Sen Nehri'nde geziyor, Montmarte Tepesi'nde ressamların maharetli elleriyle oluşan resimlerin yapılışını ilgiyle izliyoruz. Paris bende hoş bir etki bırakıyor. Kasım ayının romantizminde beni en çok da parklardaki ağaçlardan dökülen sarı yapraklarının halı misali yerlere serilişi etkiliyor. Bir de müzik geçmişime götüren sokak çalgıcıları...

Sezen için önemli gün başlıyor. Öğleden sonra 14.00'te ödül töreni var. Heyecanlı olduğunu söylüyor. Kürsüde konuşurken yardımcı olması için kendine has notlar tutmuş. Yapacağı iş tabii ki pek kolay değil. Sen kalk, Avrupa'nın bir ucundan gel, burada bütün dünya insanlarının arasına katıl, yetmezmiş gibi bir de çık konuşma yap. Tabii ki heyecanlı olacak.

Yanında küçük bir video kayıt cihazı getirmiş. Hazırlayıp bana veriyor ve yanımdan kalktığı andan, tekrar yanıma geldiği ana kadar ki tüm görüntülerini kaydetmemi istiyor. Zor, çünkü sorumluluk isteyen bir iş zira o ana dek makinesini bir kez çıkartıp göstermedi. Oysaki önceden kullanmayı öğrenip biraz da olsa antrenman yapmam gerekirdi.

İsmi anons ediliyor, yanımdan kalkıyor kürsüye doğru yol alıyor ama ikide bir de dönüp "Acaba kaydediyor mu?" dercesine bana bakıyor. Ben de üstlendiğim görevi pür dikkat kesilerek yapıyorum. Aynı tutumu kürsüde de devam ediyor. Bir taraftan konuşmakta, bir taraftan da beni gözlemekte... Görüntüyü yakınlaştırmak istiyorum fakat ne oluyorsa donuyor. Bir anda telaşlanıyorum, elim ayağıma karışıyor, bir taraftan da 'bari fark etmese' dercesine ona bakıyorum. Ne gezer! Adam sanki popstar. Nasıl da beceriyor bilemiyorum. Gözü bende ama diğer yandan da hâlâ konuşmasını sürdürmekte. "O düğme, bu tuş." derken tekrar çalıştırıyorum ve kaydı gerçekleştiriyorum. Adam meğer konuşmaktan çok bana konsantre olmuşmuş. Yanıma gelir gelmez ne olduğunu bile sormadan bir fırça, bir fırça atıyor ki sorma gitsin! Hani uysam orada herkesin içinde birbirimize gireceğiz. Neyse ki kamerayı elimden alıp görüntüleri izlerken biraz yatışıyor, kendi kendine de söyleniyor:

"Eh işte, bir şeyler çekmişsin, hiç yoktan iyidir!"

Paris'teki üçüncü günümüz ve biz fuarın giriş holünden içeri dalıyoruz. Adam başı elli beş frank istiyorlar. Gözlerimiz yerlerinden fırlıyor. Çok para ama naçar verip giriyoruz. Meğer asıl mesele burada başlayacakmış. Sezen, gördüğü ilk standa dalıyor ve etraftaki makineleri incelemeye başlıyor. Aslında onu ilgilendiren işler değil ama kendine göre ne bulduysa içeride dolanıp duruyor. Stant görevlilerine bir şeyler soruyor, onlar da karşısına geçip uzun uzun bir şeyler anlatıyorlar.

Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde okumuş, İngilizcesi oldukça iyi ama nasıl da mız mız konuşuyor, aman Allah'ım! Ağzından kelimeler sanki münavebeyle çıkıyor. Söylediklerini anlamak için cümlesini tamamlamasını beklemek gerekiyor. İçime sıkıntı giriyor, daralıyorum ama yapacak bir şeyim yok. Üstelik bu sahneler, gün boyu tekrarlanıyor. Ben henüz kendimle ilgili bir şeyle ilgilenebilmiş değilim. Elbette bunda onun suçu yok. Her şey benim dil bilmemem ya da cesaretlenip konuşamamamdan kaynaklanıyor. Bu durumda da bana 'işte kapı işte sapı' misali çaresiz katlanmaktan başka yapacak bir şey kalmıyor. Hâlimi görünce de içimdeki dayamayıp başlıyor konuşmaya:

"Ee! Bu işler böyle! Sen başkasının parasıyla, başkasına güvenerek gelirsen göreceğin bu olur. Görmüyor musun, adam sinamekinin teki? Baksana nasıl da ağırkanlı! Gelirken de neredeyse uçağı kaçıracaktınız. Havaalanında isminiz bile anons edildi. Bereket versin ki anlayışlı insanlar varmış da sizi sıranın başına aldılar, vaziyeti kurtardınız. Yoksa Paris'i ancak rüyanızda görecektiniz. Bu adamın fıtratı, senin tamamen zıttın. Konuşması da öyle, düşünmesi de yürümesi de... Allah sana sabır versin vallahi! Dün yaptığını görmedin mi. Ağız tadıyla Louvre Müzesi'ni bile gezemedin. Neymiş efendim şarjı bitmişmiş, mutlaka gördüklerini kaydetmeliymiş. Yahu kaydetmesen ne olur? Sen aslını görüyorsun ya onunla yetinsene! Akıllım otele gidip makineyi şarj etmeye kalktı, boşu boşuna giriş biletinizi yaktınız ve tekrar gittiğinizde müzeyi kapalı buldunuz. Başka ne olacaktı ki zaten. Adamlar gün boyu sizin için nöbet mi tutacaktı? Bereket versin ki sen birçok yeri hızla dolaştın da başta Mona Lisa olmak üzere, görmek istediğin eserlerin orijinalleriyle buluştun. Neyse artık buna da şükret, yapacağın bir şey yok şu andan sonra."

İçimdeki ne söylediyse doğru... Sen kalk Türkiye'den gel; Louvre Müzesi'ne gir, beyefendinin video kamerasının şarjı bitti diye oradan çık, otele gidip yeniden şarj olsun diye bekle, sonra yine git. Millet orayı gezebilmek için nelere katlanabilecekken biz, bir şarj uğruna doğru dürüst gezmekten yoksun kaldık.

Paris'teki beşinci günümüz... Fuarın da üçüncü günü... Biz ise şimdiye dek henüz üç standı gezebilmişiz. Gezmemiz gereken altı-yedi stant daha sırada beklemekte fakat Sezen'in göstereceği bu performansla pek de olası değil gibi gözüküyor. Neyse ki sonunda beyzadenin aklı başına geliyor ve sanki ben kalmaya çok meraklıymışım gibi "Bundan sonra bir stantta bir dakikadan fazla kalmak yok tamam mı?" diyor. Neyse ki işin güzel tarafı bazı firmalar, broşürlerini açıkta sergiliyor da ben de oralardan tek tek topluyor, akşam otele gittiğimde de tasnif ediyorum. Yine de azımsanmayacak kadar çok broşür topluyorum. Çünkü biliyorum ki bunlar, yeni yapacağım tasarımlarda mutlaka ufkumu açacaktır.

Fransız yemeklerini benimseyemiyorum. Bizi damak tadımıza uygun değil. Akşamları daha çok uzak doğu, en çok da Çin restoranlarına takılıyoruz. Bir de bildiğimiz pizzayı yiyebilmek için İtalyan restoranına...

Sezen çok üzüyor beni. Ne var ki iyi bir şey de yapıyor. Beğendiği makinelerin fiyatlarını duyunca dudakları uçukluyor ve benim bu tarz makineleri yapıp yapamayacağımı soruyor. Elbette yapabilirim, üstelik yola çıktığımız andan itibaren söylemekteyim ama komşunun tavuğu komşuya kaz göründüğünden haspam illa da 'yabancı da yabancı' diye tutturmuş gidiyor. Neyse ki işittiği fiyatlar onu kendine getiriyor da sonunda doğru yolu bulup bir Bal Doldurma ve Kavanoz Kapatma makinesi

için prensipte anlaşıyoruz. Anlaşmasına anlaşıyoruz ama biraz mühlet istiyor. Ancak istediği süre ne kadardır bilmemekteyim. Fuarın son günü öğreniyorum. Meğer görüştüğü birçok firmadan teklif istemiş, onları değerlendirip gerekirse benimle konuşacakmış.

Biraz sıkıntılı olsa da güzel bir Fransa gezisi yapmış oluyoruz. Zira orada bulunduğumuz süre içinde Paris kazan, biz kepçe misali her akşam fuar sonrasında gezilebilecek her yerini, her semtini gezmiş bulunuyoruz. Hele ki yaptığımız bir gezi vardı ki sanırım o akşam hayatımın en uzun yolunu yürümüşümdür...

Otelimiz Pigal semtine yakın bir yerdeydi. Metroya binip Champs Elysees'e gitmiş, orada güzel bir gezinti yapmıştık. Sonrasında ise Zafer Anıtı'nın yakınında bulunan bir bowling salonuna, sözde göz atmak için uğramış fakat takılıp kalmıştık. Orada zaman geçirirken vaktin nasıl geçtiğinin farkına varmamışız. Kendimize geldiğimizde saat gecenin bir buçuğuydu. Hemen metroya koşmuş ama istasyonun kapalı olduğunu görünce taksiyle gidebileceğimizi düşünmüştük. Ancak ne denli yanıldığımızı caddeye çıkıp taksilere el ettiğimizde anlamıştık çünkü hiçbiri durmamıştı.

Artık tek çaremiz yürümekti fakat yabancı bir ülkenin; yabancı bir şehrinde, bilmediğimiz sokaklarında, nasıl ve hangi yöne yürüyecektik. Bereket versin ki Sezen başımıza gelecekleri bilirmiş gibi cebine bir Paris haritası koymuşmuş da bir taraftan haritaya, bir taraftan da sokak tabelalarına bakarak üç saat durmaksızın yürümüş, nihayetinde Pigal'e varıp otelimize gelmiştik.

Neyse ki artık İstanbul'dayız... Kaybolma ihtimalimizin olmadığı, tanıdığımız, bildiğimiz, el ettiğimizde taksilerin durup bizi alabileceği güzel şehrimizdeyiz.

Paris'ten dönüşümüzün üzerinden on beş gün geçtikten sonra Sezen beni arıyor ve makineler hakkında konuşmak istediğini söylüyor. Gidiyorum ve yaptığımız pazarlık sonrası anlaşıyoruz. Otomatik doldurma ve kapatma makinesi yapacağız. Harika bir proje hazırlayıp imalata geçiyoruz. Ortaya harika bir iş çıkıyor. Bu belki de bugüne kadar yaptığımız en güzel, en sessiz çalışan makine.

Fakat teslim etmemizin üzerinden iki ay kadar geçtiğinde duyuyorum ki makineyi çalıştıramıyorlarmış. Hemen atlayıp fabrikalarına gidiyor, sebebini soruyorum. Sezen'in kardeşi, eline aldığı kavanozu gösterip "Sizin makine balımızı şekerlendiriyor." diyor. O an afallayıp kalıyorum. Bu olası değil zira böyle bir şey, bugüne kadar ne görülmüş ne de duyulmuş.

Günlerce araştırıp soruşturuyorum. Gitmediğim, danışmadığım yer kalmıyor. Herkes bir ağızdan "Şekerlenmenin sebebi asla makine olamaz." diyor ama gel de onlara anlat bakalım. Kusuru pompa sisteminde buluyorlar. "Pekâlâ." diyor sistemi değiştiriyor, çalıştırıp teslim ediyorum ancak onlar yine kuşku içinde.

"Maalesef artık makinenize güvenemiyoruz, bu yüzden doldurduğumuz balları bir müddet piyasaya vermeyeceğiz, şayet bir sorun çıkmazsa o zaman tekrar çalıştıracağız." diyorlar. Kendilerine soruyorum:

"Bir müddet dediğiniz ne kadar bir süredir?"

"İki ayda sonuç belli olur." diyor Sezen'in kardeşi.

Çaresiz bekleyeceğiz, başka bir şıkkımız yok. Ne var ki ben iki ay sonra gidiyorum ve doldurduğumuz balları o gün

stokladığımız yerde görüyorum. Hem de pırıl, tertemiz; yani hiçbiri şekerlenmemiş. Hâlâ niçin beklettiklerinin nedenini soruyorum:

"Biraz daha bekleyin." diyor. Çaresiz fabrikalarından yine başım önde çıkıyorum. Kendimi gururu incinmiş hissetmekteyim. İçimdeki de kendini tutamayıp konuşmaya başlıyor:

"Bu yaptıkları iş mi şimdi? 'Sizin makineniz şekerlendiriyor' dediler. Sen öyle bir şeye ihtimal vermediğin, inanmadığın hâlde sırf Mimar Sinan'ın minareyi düzeltmesi gibi gittin dünya kadar masraf edip sistemi değiştirdin. Süre istediler verdin, sonuç lehine çıktı ama yine de bildiklerini okuyor, makineni çalıştırmıyorlar. Hani paranın yüzde doksanını ödememiş olsalar, 'Geriye kalanın üstüne yatmak istiyorlar' diyeceğim ama öyle bir şey de değil. Bu olay tam bir muammaya dönüştü. Ne var ki elinden yine beklemekten başka bir şey gelmeyecek."

Haklı, bekleyip göreceğiz, bakalım zaman ne gösterecek?

Bekliyorum, hem de aylarca bekliyorum ama değişen bir olmuyor. Makinemi çalıştırmıyorlar, hâlâ korkuyorlarmış, öyle söylüyorlar. Gerçekten çalışılması zor kişiler. İlk aldıkları makinede de bana kan kusturmuşlardı. Haklı olsalar gam yemezdim ama empati yaptığımda dahi onları bir nebze olsun haklı göremiyorum...

İlk yaptığımız etiket makinesini aylar boyunca, hatta iki yıl çalıştırmamışlar, bir köşede bekletmişler, yeni yaptıkları fabrikaya geçtiklerinde de çalıştırmamızı istemişlerdi. Hiç unutmam ertesi gün, yine Sezen'le birlikte Almanya'ya, fuara gidecektik ve o akşam makineye start verip çalıştırmıştık. Nasıl güzel çalışıyordu anlatamam. İşçiler, kavanoz yetiştiremiyorlardı. Yani öylesine hızlı çalışıyordu. Birkaç saatte etraf etiketlenmiş kavanozlarla dolmuş, etrafta geçecek yer kalmamış, Sezen de zevkten dört köşe olmuştu.

Her yerde mutlaka kraldan fazla kralcı biri olur ya, orada da öyle biri vardı. Bir ara paletlerden bir kavanoz alıp tırnağıyla etiketini açmaya uğraştığını, sonrasında da Sezen'in kardeşine gösterip bir şeyler söylediğini görmüştüm. O andan sonra da sinirlerim altüst olmuştu. Çünkü Sezen'in kardeşi, elindeki kavanozun üzerinden tırnakla kaldırılmış etiketi gösterip "Bakın, buraya tutkal sürülmemiş, bu risktir, şişeler birbirine değerse bu etiket her zaman sökülebilir." demiş. Ben de bunun asla mümkün olamayacağını söyleyip kavanozlardan birinin etiketini bizzat sökmesini istemiştim. Deneyip sökmeyi başaramamıştı ama o andan sonra da makineyi çalıştırtmamıştı. Daha sonra aldığım bir habere göre de makineyi bir kenara koyup atıl vaziyete getirmişler.

Çalıştığımız bu müşteriler işte böylesine zor insanlardı. Ne var ki imalatçı olarak yine de bize her zaman 'müşteri daima haklıdır' demek düşüyor.

Deva Maden Suyu

Bir akşam eşimle sohbetteyiz ve ben her zamanki gibi iş hayatının zorluklarından yakınmaktayım. Özellikle de makine sektörünün acımasız, nankör müşterilerinden... Çok çektiriyorlar, çok! Nasıl anlatsam bilemiyorum. Sanki bütün anlayışsızlar bir araya toplanmış da kartelleşmişler. Gerçi aralarında iyileri de yok değil ancak nedense çoğunluğu kaprisli, saygısız ve çokbilmiş. Pek çoğu da 'dünyayı ben yarattım' havasında. Akıl vermeleri bitmiyor, akılları ersin ermesin kendilerine ters gelen, kafalarına yatmayan bir şey görmeyedursunlar, hemen akıl üretmeye, ahkâm kesmeye başlıyorlar.

En zora gideni de makine ortaya çıkana kadar ne yapılacağından haberi olmayan, sorduğunda sana bir damla bilgi

aktaramayan insanların, makine ortaya çıkıp da biraz tanımalarının ardından takındıkları tavır. Aman Allah'ım! Nasıl da bir anda işin kompetanı olup ortaya çıkıyorlar, vallahi anlamış değilim. Bugüne dek böylesi durumlara hiç alışamadım, alışabileceğime de kani değilim. Gördüğümde, karşılaştığımda kahroluyorum ancak elimden kızmaktan başka bir şey gelmiyor.

'Başka bir iş mi yapsam' diye düşündüğüm hiç de az değil ama eğitimini aldığım meslek bu, değişik bir işe girişmem olası değil. Düşündüklerimi eşime aktarıyorum, kızıp söyleniyor:

"Nasıl başka bir şey yapamazmışsın, istesen bal gibi de yaparsın. Hiç denedin mi, teşebbüs ettin mi?"

Eşim, evlendiğimizin ilk yıllarında, kendime bir iş yeri açmam için beni teşvik ederdi. Şimdi de başka bir işe yönelmediğimden dolayı eleştirip bir öneride bulunuyor:

"Hani bir zamanlar bahsettiğin biri vardı, Sivaslı mıydı ne? Maden suyu tesisi kuracaktı da sonradan olmamış, makineler yarım kalmıştı. O adamla konuşsana, onun yapmak istediği işi birlikte yapmayı denesene!"

Hanefi Bey'i, hani bir zamanlar mafya babasıyla ortak olup da bana işi veren; ancak söz verilen paralar ödenmeyince sonu hüsranla biten işin mimarı olan adamı kastediyor.

Eşim, başımdan geçenleri bilir çünkü her şeyi anlatırım. Bir ara Hanefi Bey'in "bu işi beraber yapalım mı?" diye teklifte bulunduğunu da anlatmış; eşim o an bir şey dememiş, gülüp geçmişti ama demek ki adamın yaptığı teklif, aklının bir kenarında durmaktaymış. Bu arada içimdeki de boş durmuyor, karımı desteklercesine devreye giriyor:

"Neden olmasın ki? Adamın istediği makineleri zaten yapmıştın. Gerçi birini başkasına sattın ama kapatma makinesini onlara özel yaptığın için hâlâ kenarda durup müşterisini beklemekte. Al onu, yanına da bir dolum makinesi yap olsun bitsin.

Bu işler senin için ne ki, âdeta çocuk oyuncağı. Bildiğim kadarıyla adamın maddi durumu yoktu. Hatta hatırladığıma göre, zaten işe bu sebepten o mafya babasıyla birlikte kalkışmıştı. Şimdi o adamın yapamadığını sen yapar, biraz maddi destekte bulunur, işin önünü açarsın. İlla da çok büyük boyutlu düşünme! Küçükten başlar, sonrasında birlikte geliştirirsiniz. Hadi durma, adamla bir konuş! Bence denemeye değer."

İçimdeki de aynı fikirde olunca bana uygulamak kalıyor. Saatime bakıyorum, akşamın sekiz buçuğu... Tanıştığımızda birbirimize telefonlarımızı vermiş, sonrasında da sıklıkla konuşur olmuştuk. Ne zaman ki iş bozulmuş, bizim görüşmelerimiz de kesilmişti.

Sivas'ın kodunu başa ekleyip arıyorum, sesimi duyduğuna memnun olduğunu söylüyor. Lâfı uzatmadan geçmişte bana yaptığı teklifi hatırlatıp hâlâ geçerli olup olmadığını soruyorum. Sanki bekliyormuş gibi balıklama atlıyor ve konuşmaya başlıyor:

"Ne demek Buğra Bey, siz böyle bir teklife sıcak bakarsınız da ben geçerli olmadığını söyleyebilir miyim? Nasıl mutlu oldum bilemezsiniz. Öte yandan tesadüfe bakar mısınız? Önümüzdeki hafta bir iş için İstanbul'a gelecektim, gelmişken müsaitseniz size de uğrayayım, bu konuyu etraflıca konuşalım, ne dersiniz?"

İşin doğrusu bu kadar basit olacağını düşünmemiştim. Aklımdan birçok sual sorar, soru yağmuruna tutar diye geçirmiştim. Meğer yanılmışım, o da benimle iş yapmaya dünden hevesliymiş.

Hanefi Bey'i ilk gördüğümde Hintliye benzetmiştim, gerçekten de benziyormuş. Karşıma oturduğunda anlıyorum bunu. O imajı veren de simsiyah, hafif kıvırcık sakalı ve esmer denilecek kadar koyu renkli, siyah teni. Yüzünün ovalliği, gözlerinin beyazının kendine has koyuluğu da benim böyle

düşünmemde etkili sanırım. Konuşurken arada bir gözlerini kısması beni biraz da olsa rahatsız ediyor. Nedense bu tip insanların karşısındakine kuşkuyla baktığını, konuştuklarıyla içinden geçirdiklerinin farklı olduğunu düşünürüm ve bu benliğime yerleşmiş bir sezgidir.

Bir restorandayız... Yemeğimizi yemiş, çaylarımızı yudumlarken Hanefi Bey, bugüne dek yaptıklarını, bundan sonrasında yapmak istediklerini anlatıyor:

"Bu suyun kullanım hakkını, iki bin yılına kadar satın aldım, yani o zamana kadar sahibi benim. Size teklifim şu; daha evvel anlaştığımız gibi doldurma ve kapatma makinelerini imal edin, suyun çıktığı yere binayı yapın, elektrik trafosunu yaptırın, ben de bütün bu işleri organize edeyim. Her şey hazır olduktan sonra da işletmedeki imalat sürecinin takibini üstleneyim, yani Sivas'ta yapılacak her iş benim sorumluluğumda olsun."

Talep edilenler hiç az değil, hatta çok bile... Sadece suyun kullanım hakkının onda olmasına karşılık %50 hisse sahibi olmak istemesi bana tuhaf geliyor. Ne var ki suyun kullanım hakkını almak için verdiği mücadeleleri, atlattığı badireleri anlattığında adamı pek de haksız bulmuyorum. Öte yandan suyu da çok da övüyor, faydalarını anlata anlata bitiremiyor.

"Sivas'a geldiğinizde ne denli değerli olduğunu görüp anlayacaksınız." diyor. "Tam manasıyla bir şifa kaynağıdır. Fransa'da iki ayrı laboratuvarda yapılan tahlillerde, dünyada eşine az rastlanır minerallere sahip olduğu kanıtlandı. Oradaki yerel halk da bu suyun değerini bilir ve evlerine bidon bidon taşır. Mide ağrısına, ülsere, gastrite, reflüye, böbrek taşına ve daha nice rahatsızlıklara iyi geldiği her tarafta dillendirilmektedir. Ayrıca bağırsaklara da iyi geldiği söylenmektedir. Hatta yakın zamanda, yıllardır bu sudan içen bir ahbabım, bir hastalıktan şüphelenilerek ameliyat olmuştu da doktorların 'Sizin bağırsaklarınızın cidarları ne kadar temiz, siz özel bir sıvımı tüketiyorsunuz?' dediğini söylemişti."

Hesap kitap yapıyor, kabul ediyorum. O, önceden her türlü araştırmasını yapmış, fizibilitesini çıkarmış. Bana birkaç prefabrik bina modeli gösteriyor, birinde karar kılıp İstanbul'da anlaştığımız bir firmaya yaptırıyoruz. O esnada ben makinelere başlatıyorum ve kısa sürede de bitirip gönderiyorum. Hanefi Bey de bu zaman zarfında, Sivas'ta elektrik idaresiyle görüşüyor, o bölgeye elektrik direkleri diktirip bir trafo yerleştirtiyor. Ne var ki trafo için gerekli tüm para benim cebimden çıkıyor. Hanefi Bey soruyor:

"Sivas'ta yaptıklarımı ne zaman gelip göreceksin?"

"Yakında, hem de çok yakında." diyorum.

Bir cumartesi sabahı erken saatte, eşim ve çocuklarımla birlikte yola koyuluyor, keyifli bir yolculuk sonrası Sivas'a varıyoruz. Bizi karşılayıp evlerine götürüyorlar. Nasıl bir saygı gösteriyorlar anlatamam. Nereye oturtacaklarını, ne yapacaklarını, nasıl ağırlayacaklarını bilemiyorlar.

Pek de güzel yemekler yapmışlar. Bizi izzeti ikram ile karşılıyorlar. Masaya henüz fırından çıkmış, içi et ve sebze dolu, koca bir tepsi koyuyorlar. Tabağımı da bir dolduruyorlar ki görünce gözüm doyuyor. Enfes de bir tadı var fakat bana göre oldukça yağlı ancak misafir ne bulsa yer misali ses çıkarmadan yiyorum.

Üç kızı, bir de oğlu var Hanefi Bey'in. Mütevazı ama hoş, üç odalı bir evde oturuyorlar. Bizi evlerinde misafir etmek istiyorlar, kabul etmiyor, teşekkür edip bir otelde kalmak istediğimi söylüyorum. Akşam vakti çıkıp şehir merkezine iniyoruz ve birkaç otele bakıp önerisi üzerine şehir merkezindeki Madımak Otel'ine yerleşiyoruz.

Sabah kahvaltımızı Hanefi Bey'in evinde, yine hep birlikte yapıyoruz. Ben ise sabırsızım, bir an önce gidip küçük fabrikamı görmek istiyorum.

Fabrikamızın bulunduğu yer, merkeze yirmi kilometre uzaklıkta 'Seyfebeli' denen bir beldedeymiş. Arabayla giderken binamız vadi gibi bir yerde gözüme ilişiyor. Hemen tanıyorum çünkü çizimlerini görmüş, tipine de Hanefi Bey'le birlikte karar vermiştik.

Çevreyi dolaşmaktayım... Her taraftan gürül gürül, buz gibi sular kaynamakta. Etraf, küçük pınarlarla dolu, hepsinden pırıl, cam gibi su çıkıyor. Burası tam anlamıyla bir su cenneti...

En büyük kaynağa, kullanacağımız suyun pompası bağlanmış. Su, oradan bir depoya, oradan da makinelerin kazanına basılıyor. Makineler hazır, kısa sürede ayarlarını yapıyorum ve ilk şişeleri doldurup kapatıyoruz. Hanefi Bey, makinede dolan ilk şişeyi eline alıp göstererek "Bunu büroda saklayacağım." diyor.

Yüzü gülüyor, mutlu görünüyor. Haklı çünkü artık yıllardır sürdürdüğü hayali gerçekleşiyor. Bundan sonraki aşama, gerekli izni alarak üretime geçmek...

Orada misafir olduğumuz üç günün ardından İstanbul'a dönüyoruz. Bu arada şişe tiplerini belirlemişiz, etiket tasarımları hazır. İş artık sadece suyu şişeleyip pazara sunmakta ama Ankara Hıfzıssıhha'dan suyla ilgili onay bir türlü gelmiyor.

Oysaki Hanefi Bey işe başladığımızda "Her türlü girişimi yaptım, müracaatta bulunduğumda ruhsatı hemen verecekler." demişti. Ancak beş aya yakın süredir kendisinden duyduğum söz hep aynı:

"Merak etme! On beş güne kadar hallolacak."

Hallolacak da bu arada ben kendisine para yetiştiremiyorum. Adamı sanki nüfusuma geçirmişim, beş ayda gönderdiğim paranın haddi hesabı yok. Evinin giderleri dâhil, her türlü masrafını ben karşılıyorum. Gönderdiğim her paranın kuruşuna kadar hesabını tuttuğunu, kendine özel harcadıklarını para

kazandığımızda ödeyeceğini söylüyor. Yani benim ona ödediklerime karşı tek güvencem, ağzından çıkan bu söz...

Beyefendi şimdi de Ankara'daki ve Sivas'taki işleri takip edebilmek için bir araba istiyor. Zeminini de hazırlamış, bir gün yanında bir arkadaşıyla birlikte pat diye karşımda görüyorum.

"Bir dakika benimle gelir misin?" diyor, beni iş yerimin önüne çıkarıyor. Kapının önünde, eski model ancak pırıl pırıl bir BMW durmakta.

"Bu araç arkadaşım Osman'ın, sıkışmış, acil paraya ihtiyacı varmış, bize de çok uygun fiyata bırakacak. Gel şu arabayı alalım, bu paraya bir daha böylesini bulamayız."

Yaptığı emrivaki karşısında kızıyorum ama adam pişkin, şimdiye dek işitmediğim, güneş yüzü görmemiş sözlerle yalvarıyor:

"Ne olursun ortak, gözünün yağını yiyeyim, gel kaçırmayalım bu arabayı."

Allem ediyor kalem ediyor, beni kandırıyor. Ertesi gün de arabasına atlayıp memleketinin yolunu tutuyor ve birkaç gün sonra da arıyor. Ben telefonu müjdeli bir haber vereceğini umarak açıyorum ancak ne gezer! Müjde yerine derdini anlatıp gene para istiyor. Hani ortaklığımızda bazı kanıtlar olmasa dolandırıldığımı falan düşüneceğim. O derece yani...

Günler geçmekte, neredeyse ortaklığımızın seneyi devriyesi yaklaşmakta ama ortalıkta, hâlâ beklediğim haberden bir eser görünmemekte. İşin kötüsü beyefendinin istekleri daha da artıyor. Artık adama ve ailesine resmen ben bakıyorum. Az da değiller, tam tamına altı kişilik bir aile; üç kızı, bir oğlu, eşi ve kendisi... Adam çalışmıyor, çünkü başka işi yok. Sırtını bana yaslamış, âdeta lüks hayat yaşıyor. Keyfi kekâ yani...

Beyefendi bir gün arıyor ve sinirlerimi oynatan bir haber veriyor. Arabası motor yakmışmış, tamirciye götürmüş, o da "Arabaya bu kadar masraf etmeye değmez." deyince bizimki de arabayı, hemen oracıkta satıvermiş.

"Parasını ne yaptın?" diyorum, peşi sıra onlarca şey sıralıyor. Tabii ki ikna olmuyorum ama anlaşılan o ki para iç edilmiş durumda. Buna rağmen adamın istekleri bitmiyor. "Bilmem nereye borcum var, ayrıca çocukların okul kaydı, kitap, defter.... ve benzeri birçok şey anlatıyor.

İstiyor da istiyor, talepleri dur durak bilmiyor. Biraz çıkışınca da "Yapma ortak sen bizim babamızsın, bize himmet göster, hepimiz sana minnettarız, şu işi bir yoluna koyalım sana hepsini, hatta fazlasıyla ödeyeceğim" diyor. Bunları söyleyen, benden on yaş büyük bir adam, ne var ki benim yumuşak kalbim dayanamıyor, içimden gelmese de istediklerini veriyorum.

Hâlâ su için çıkacak izni beklemekteyiz. Yaşadıklarımız artık tam anlamıyla yılan hikâyesine dönüşmüş vaziyette. Bir gün Ankara'dan, bugüne dek sesini işitmediğim, adını duymadığım, tanımadığım bir kadın arıyor. Söylediğine göre, Hanefi Bey'in arkadaşıymış.

"Hanefi Bey şu anda benim yanımda, az önce bir fenalık geçirdi, şimdi içerde yatıyor, sadece bilginiz olsun istedim. Ben sizi sonra arar, gelişmelerden haberdar ederim." diyor.

Hayda, buyurun buradan yakın! Neler oluyor bilemiyorum. Doğru mudur, yalan mıdır onu da bilmiyorum. Haspam birkaç gün sonra bir kadınla gelip karşıma çıkıyor. Meğer beni Ankara'dan arayan kadınmış. Soğuk geçen kısa bir laflamanın ardından kadın atılıyor ve konuşmaya başlıyor:

"Adım Ayfer, geçenlerde sizi Ankara'dan arayan bendim. Hanefi Bey, bana aranızdaki ortaklığı ve sizin ona gösterdiğiniz anlayışı anlattı. Kendisi size gönülden minnettar. İnanın sizi

çok seviyor ve anlatırken yere göğe oturtamıyor. Öte yandan kendini size karşı çok mahcup hissediyor. Ancak bugün benim burada olmamın sebebi, size güzel bir haber vermek. Ben Ankara'da oturuyorum ve çalıştığım resmi daireler hasebiyle çevrem çok geniş. Artık sizi Ankara'daki işlerinizi ben takip edeceğim ve bundan dolayı sizden bir şey istemeyeceğim. İşin bu tarafını biz, Hanefi Bey'le kendi aramızda halledeceğiz. Şimdi size bir bilgi vereyim. Biliyorum, Hıfzıssıhha'daki iş için neredeyse iki yıldır bekliyorsunuz ve bir sonuca erişemediniz. Şimdi size iki önerim olacak. Bunlardan birincisini söylüyorum:

"Şayet çıkarıp on altı bin dolar ödersek raporumuzu hemen verecekler."

Bunu duyar duymaz yerimden hopluyor ve Hanefi Bey'e dönüyorum:

"Sen bu işe başlarken bu işin çok kolay olacağını, cüzi bir parayla hallolacağını söylemiştin. Ne oldu da her şey değişti, bu da ne demek şimdi? On altı bin dolardan bahsediyorsunuz. Bu ne ya, düpedüz soygun bu..."

Hanefi Bey'de tık yok. Savunma Ayfer Hanım'dan geliyor:

"Bu önerilerden biriydi ancak ne yazık ki burada işler böyle yürüyor, yani adamlar bir yol tutturmuş gidiyor. Araya çok güvendiğim birini soktum; fakat ona 'Suyunuz istediği kadar normlara uygun olsun, bu parayı vermeden onay alamazsınız, parayı bastırın, isterseniz getirip önümüze lağım suyu koyun, o zaman rahatlıkla hallederiz' denmiş. Evet, aynen böyle denmiş!

İşittiklerinize şaşırdınız değil mi Buğra Bey. İşte ne çare ki ülkemizde bu tip yerlerde sistem böyle yürüyor. Zaten bugüne kadar halledilememiş olmasının sebebi de bu paranın ödenmemiş olması. Hanefi Bey, bu işi parasız olarak çözmeye çalışmış ama anlayacağınız çabaları nafileymiş."

Kadının ağzından çıkanları duyduğumda hafakanlar basıyor, üstümde âdeta kaynar sular dökülüyor. Kızgınlık, pişmanlık, öfke, çaresizlik sıralanmış hepsi beynimde tek tek yer alıyor. İkinci önerisini soruyorum Ayfer Hanım'a:

"Beklemek." diyor. "Bekleyeceğiz zira beklemekte de fayda var çünkü aldığım duyumlara göre bize bu raporu verecek şahsı başka bir göreve nakledecekler ve gelecek kişinin de adı şimdiden kulislerde dolaşmakta. Bizim için işin güzel tarafı; o şahıs benim yakından tanıdığım biri, dolayısıyla o zaman bu işi parasız ya da çok cüzi bir parayla halledebileceğiz."

Tabii ki ikinciyi tercih ediyorum. Zaten bekleyeceğim kadar beklemişim, üstelik bu devirde on altı bin dolar ödemek kolay mı? Öte yandan işten sıdkım da sıyrılmış, artık neredeyse battı gözüyle bakıyorum. Zaten bundan sonra para verecek hâlim de yok.

Akşam eşime gündüz olanlardan bahsedip sitem ediyor, zararı göze alıp Hanefi Bey'le her türlü ilişkimi keseceğimi söylüyorum.

"Bunca zaman katlandın, biraz daha sabret, göreceksin ki işin sonu iyi bitecek."

Eşim böyle söylüyor fakat ben kararsızlık yaşıyorum. Öte yandan ona da hak veriyorum çünkü bugüne kadar harcadıklarım hiç de az değil. İşin doğrusu bir anda hepsinden vazgeçmek pek de kolay gelmiyor. Ne var ki iş sadece bugüne dek harcadıklarımla bitmeyecek ve bunu adım gibi biliyorum ama yine de eşimin dediğini yapıp şimdilik devam etmeye karar veriyorum.

Ne var ki kısa zaman sonra korktuğum başıma geliyor. Beyzadem çocuğunu sünnet ettirecekmiş. Sünnet kıyafetinden tut da sünnetçinin masrafına kadar ne varsa hepsini benden istiyor ve bununla da yetinmiyor. Masrafsız olsun diye

düğünü evde yapacakmış ama evdeki eşyalar eskimişmiş, bu defa benden eşyaları değiştirmek için para istiyor. Öylesine yapışkan bir adam ki tuttu mu sakız gibi bırakmıyor, Tabii ki eşyaları almıyorum ama bu defa da evin perdelerini değiştirtiyor. Yani bana ölümü gösterip dayağa razı ediyor.

Bir sabah onu ansızın ofiste, karşımda görüyorum. Aklınca sürpriz yapmış. Yüzü gülerek anlatmaya başlıyor:

"Ayfer Hanım'ın dediği oldu. Başımızın derdi olan adamı gönderdiler ve beklediğimiz şahıs göreve getirildi. Evelallah artık bize karada ölüm yok."

Güzel, umut verici bir haber ama artık adamın hiçbir söylediğine inanamıyorum ki. İki yıla yaklaşan ortaklığımızda bir kez olsun dediğinin tuttuğunu görmedim. O hep isteyen, bense hep veren oldum. Beyefendinin şimdi yine bir isteği var. Artık yoğunluk Ankara'da olacakmış, arabasız iş yürümüyormuş, iyi kötü bir araba versem razıymış.

ELM'deyken aldığım Opel Kadett marka araç hâlâ bir kenarda durmakta. Oldukça eskidiği için pek kullanmadığımdan "Zaten yeteri kadar cömert davrandım, bunu vermekle mi batacağım?" diyerek onu da adama teslim ediyorum. O da eski püskü demiyor, çocuk gibi seviniyor. Akşamüstü de yanımdan ayrılıp Ankara'nın yolunu tutuyor. Ne var ki gidiş o gidiş, bir daha ne arıyor ne soruyor. Ben de artık ümidimi iyice yitirmişim.

"Ne olursa olsun, kendimi üzmeyeceğim." diyor, ipin ucunu salıp işi oluruna bırakıyorum. Zaten yaşam denen süresi belli olmayan yolda, gerektiğinde vazgeçebilmenin önemini bilen biriyim. Çünkü bana göre mutlu olmanın yolu:

Çalışmak, üretmek, gerektiğinde vazgeçebilmektir...

Radyo

Cebim biraz para gördüğünden mi, yoksa iş yapmayı sevdiğimden mi, ya da müteşebbis olmamdan mıdır nedir bilemiyorum. Bir işe daha, daha doğrusu bir maceraya daha atılıyor "EMS, Deva Maden Suyu derken şimdi de radyoculuğa soyunuyorum. Benim gibi demirlerle, makinelerle uğraşan adamın radyoculukla ne işi olabilir?" diye düşünülebilir ama kazın ayağı hiç de öyle değil.

Büyük ağabeyim Ahmet, birkaç yıl önce TRT Radyosu'ndan emekli oldu. Kendisi, başarılı bir programcıydı ve yaptığı 'Bu Şehr-i İstanbul' isimli bir sabah programıyla da yılın gazetecilik ödülünü almıştı. Radyolar, yakın yıllara kadar sadece devletin elinde olduğundan kimse özel radyo açamıyordu. Oysaki artık izin çıktı ve birçok özel radyo yayın hayatına başladı. Radyoların özelleşeceğini duyduğunda ağabeyim 'günün birinde ben de bir radyoda yayın yönetmeni olurum' diye sevinmiş, bu arzusu da dikkatimi çekmişti.

İşlerin yoğunluğundan pek sık görüşememekteyiz ama aynı semtte oturduğumuz için kendisiyle zaman zaman bir araya gelebiliyoruz. Buna en büyük vesile de annem çünkü ayrı yönlerde olsa da evi, ikimize de yürüme mesafesinde. Anneme gittiğim bir gün karşılaşıyoruz ve ağabeyim bana bir arkadaşının söylediklerini aktarıyor:

"Buğra, geçen gün eski arkadaşlarımdan, daha doğrusu büyüklerimden biri olan Adil Bey'le karşılaştık. Kendisi benim eski dostumdur. Yıllarca aynı dernekte koristlik ve solistlik yaptık. Güvendiğim, sevdiğim bir insandır. Kendisine bir radyoya ortak olması için teklif yapılmış fakat kenarında pek parası olmadığı ve bu işten anlamadığı için yanaşamamış. O da gelip bana danıştı, hatta bana ortaklık teklif etti ama nerede! Bunlar benim maddi olarak yapabileceğim işler değil ancak

orada idari bir görev olsaydı düşünebilirdim. İş sermayeye gelince aklıma sen geldin. Ne dersin, böyle bir işe girmeyi düşünür müsün?"

Dedim ya fıtratımda müteşebbislik var. Eh ne de olsa serde sanatla uğraşmış olmanın verdiği bir medya özentisi de var. İşin içine ağabeyimin arzusunun olduğunu bilmek de girince biraz kurcalıyor, ağabeyimi konuşturuyorum. O da ne biliyorsa aktarıyor ve iki gün sonra Adil Bey, ağabeyim ve ben bir yerde oturup konuşmak için sözleşiyoruz.

Radyonun ismi Vatan FM'miş. Adem isimli, Giresunlu bir genç kurmuş, maddi olarak altından kalkamadığını görünce de çareyi ortak aramakta bulmuşmuş.

Adil Bey "Gidip yüz yüze konuşalım da adamın neden hissesini devretmek istediğini siz kendi kulağınızla işitin." diyor. İki gün sonra radyonun Mecidiyeköy'deki binasındayız. İlginç bir tip Adem Bey...

Atıp tutuyor "Radyomuz bir zaman sonra ülkenin en önde gelen radyolarından biri olacak, benim yaptığım programlar ise tüm rakiplerini geride bırakacak, hatta Fatih Altaylı'nın programının bile önüne geçecek." gibisinden birçok lâf sıralıyor. Görünen o ki adam radyonun sahibi olmakla kalmayıp program da yapıyormuş...

Odaları, stüdyoyu gezdiriyor, elemanlarla tanıştırıyor. Görünüşe göre işletmenin sağlam bir yapılaşması var. Hoşuma gidiyor, birkaç gün müsaade isteyerek oradan ayrılıyoruz. İstenilen rakam çok bir şey değil, öte yandan toplam hissenin yüzde kırkını bana, yüzde dokuzunu da Adil Bey'e teklif ediyor. Kendisini güvence altına almak için de yüzde elli birini elinde tutmak istiyor.

Düşünüp karar veriyor, gözümü karartıp işin içine dalıyorum. Tabii ki güvendiğim bazı şeyler var. En başta da yıllarca edindiğim çevrem...

Adem Bey'e öncelikle şart olarak "Ağabeyim yayın yönetmeni olacak." diyorum, ikiletmiyor, kabul ediyor. Ben de hemen kolları sıvayıp sağa sola saldırmaya; az-çok, ucuz-pahalı demeden reklam almaya başlıyorum. Çalışanların hepsi şaşkın...

"Reklam müdürümüz var, hep koşuşup durduğunu görürüz ama o şimdiye dek, sizin getirdiğiniz işlerin çeyreğini bile getiremedi." diyorlar.

Peynir mayası, konserve, temizlik ürünleri, bal, reçel, muhtelif gıda ürünleri üreten tanıdığım pek çok firmadan reklam alıp radyonun kasasına para girdisi sağlıyorum. Daha da ilginci "Pınar Peynir Mayası" diye bir marka var ve sahibi de benim sevdiğim bir ağabeyim. Reklam vermek istiyor ve tanıtım sözlerini birlikte yazıyoruz. İstediği ise yazdıklarımızın operavari bir tarzda okunması ama radyoda çalışan hangi sunucuya denetsem bir türlü beğenmiyorum, istediğim gibi olmuyor. Biliyorum ki profesyonel bir opera sanatçısına okutmaya kalksam çok para istenecek. Stüdyoya dalıp nasıl okunması gerektiğini bizzat kendim okuyarak kaydettiriyorum. Demosunu dinlediğimizde ise aldığımız kayıt herkesin hoşuna gidiyor.

Tonmayster "Buğra Bey bunu başkasına okutmamıza hiç gerek yok, sizin okuduğunuz gayet güzel oldu, buna hiç dokunmayalım." diyor. Açıkçası benim de hoşuma gidiyor ve böylelikle her işe cesurca "Ben yaparım." diyerek dalan Buğra'nın;

"Peynir mayasız olmaz/ Mayasız olgunlaşmaz

Pınarla mayalanan/Peynire doyum olmaz.

Pınar Pınar Pınar/Pınar Peynir Mayası..." diye seslendirdiği bir de reklam cıngılı oluyor.

Diğer işlerim yetmezmiş gibi bir taraftan da bu işlerle uğraşmaktayım. Ne var ki duyduğum bir şey canımı sıkıyor. Onu da ağabeyim çalışanlardan öğrenmiş. Personelin tümü,

neredeyse dört aydır maaş alamazlarmış, içlerinde borç içinde yüzen, evinin kirasını ödeyemeyenler varmış. Duyunca iki sebepten dolayı üzülüyorum. Birincisi; bu insanların düşürüldüğü, mecbur bırakıldığı zor durum, diğeri ise buraya ortak olurken bütün bunların bana söylenmemiş olması. Zira Adil Bey, bir müşavir arkadaşına burayı denetlettiğini ve önemli bir borcu olmadığını söylemiş, ben de inanmıştım ama meğer doğru değilmiş.

Önce Adem Bey'in karşısına çıkıp verip veriştiriyorum. Ertesi gün getirdiğim parayla da bütün çalışanların alacaklarını ödetiyorum. Hepsi memnun, hepsi mutlu... Teşekkür edip beni âdeta iltifatlara boğuyorlar. Ben de huzurluyum çünkü bugüne dek işçimin, yanımda çalışan elemanımın alacağını çok sıra dışı bir durum olmadıkça bir gün bile geciktirmemiş biriyim. Ağabeyimden personelin dertleriyle ilgilenmesini, bir sıkıntıları varsa bana bildirmesini rica ediyorum. İki gün sonra radyoya uğradığımda beni bir kenara çekiyor ve önüme iki adet kâğıt uzatıyor. Göz atıyorum, bir sürü talep yazılı üstünde. Soruyorum ne olduğunu, söylüyor:

"Onlarla ilgilenmemi istemiştin ya, ben de herkese bunu söyledim, onlar da bir araya gelip isteklerini belirtmişler." diyor. Diyor da belli ki ağabeyim de bu durumdan rahatsız. Kâğıtları tekrar elime alıp detaylıca okuyorum. Okudukça şaşırıyor, şaşırdıkça gözlerim yerinden fırlayacak gibi oluyor. Artık sinir katsayım tavan yapmış vaziyette...

Benim dört aydır maaşını almadığı için ağabeyime serzenişte bulunan vefakâr personelim maşallah neler istememiş ki(!)

Maaşlarının yüzde elli artırılmasını; akşam mesailerinin yüzde elli değil, yüzde yüz olarak hesaplanmasını, yılda iki kere ikramiye verilmesini...

Daha neler neler! Odalarındaki eşyaların değiştirilmesinden tutun da faks makinesinin, odasının perdelerinin yenilenmesine kadar istemedikleri şey kalmamış.

Kızıyor, öfkeleniyorum. Zoruma gidiyor; çünkü düne kadar maaşlarını ceplerine koyamayan, gece geç saatlere kadar kaldıkları hâlde beş kuruş mesai parası alamayan "Neden gidip Adem Bey'den istemiyorsunuz?" diye sorulduğunda "Çekiniyoruz, korkuyoruz." diyen insanların kendilerini kollayan, biraz da olsun rahata eriştiren insana yaptıklarını kabullenemiyorum. Öylesine kızıyorum ki "Onlar bu isteklerde bulunmamış, ben de bunları okumamış olayım." diyerek kâğıtları oracıkta, ağabeyimin gözünün önünde yırtıp atıyorum ve o an anlıyorum ki:

"İnsanlar, yumuşak kalplilerden ister, zalimlerin ise istediğini yaparmış."

Bir gün yaptığımız bir toplantıda radyonun daha iyi tanınması, daha medyatik hâle gelmesi için bazı öneriler geliyor. Bunlardan biri de bir minibüs alıp üzerine radyonun reklamının giydirilmesi fikri. Hoşuma gidiyor ancak şu anda buna verecek paramız yok. Ortaklar benden kredi istiyorlar. Yani benim almamı, kendilerinin de bana borçlanmalarını öneriyorlar.

Tesadüf ya! O sırada bir sigorta şirketinden alacağım parayı beklemekteyim. Bundan altı ay kadar evvel yeni bir araba almıştım ve bu araba, bir buçuk ay önce çalınmıştı. Hem de 'Güvenli(!)' dediğim evimin bahçesinden...

Akşam iş gelişi aracımı apartmanın bahçesine park etmiş, direksiyonla fren arasına, özel yaptırdığım paslanmaz çelik kilidi takmıştım. Sabah işe giderken görmüştüm ki arabam park ettiğim yerde değil. Koyduğum yeri unuttuğumdan şüphelenmiş, evin yan tarafına, arka tarafına bakınmıştım ama yoktu. Sanki yer yarılmış, içine girmişti. Elimde çanta, şaşkın şavalak sağa sola bakınırken akşam park ettiğim yerde arabanın kapı

kolunu görmüştüm. Artık kim yaptıysa söküp çiçeklerin arasına atmış. İşte aracımın çalındığını ancak o zaman anlamıştım. Adamlar, kapı kolunu kırmışlar, bizzat benim yaptığım kilidi kesmişler ve arabayı bahçemden alıp götürmüşler...

Hemen karakola gitmiş, polisler gelip olay mahallini görmek isteyince de birini yanıma katıp evimin bulunduğu yere getirmiştim. Zaten yaşadığım olay beni yeteri kadar üzmüşken, polisin söylediği bir şey de neredeyse aklımı oynatmama sebep olacaktı.

"Arabanızı neden bahçeye koydunuz ki? Sokağa koysaydınız ya, orası çok daha güvenlidir."

Küçük dilimi yutmama ramak kalmıştı. Polisin söylediği anlam veremediğim bir şeydi. O gün, karakolda bir sürü mevzuatla uğraşmış, sonrasında da sigorta şirketiyle cebelleşmeye başlamıştım. Araç henüz altı aylıktı, yani çok yeniydi ve sadece dört bin kilometredeydi. Ne var ki sigorta şirketini ikna etmekte zorlandım. Bana altı aylık aracın çok daha fazla kilometre yapmış olacağını; dolayısıyla kendi belirledikleri fiyat üzerinden ödemede bulunacaklarını söylemişler, ben ise kabul etmemiş, zorda bırakırlarsa olayı medyaya yansıtabileceğimi ima ederek aba altından sopa göstermiştim. İşe de yaramıştı... On beş gün daha beklememi söylemişler, o gün aradığımda da benim beklediğim parayı teklif etmişlerdi. Ben de işi daha fazla uzatmamak için kabul ettiğimi bildirmiştim.

İşte şimdi oradan gelen parayla radyoya minibüs alıyoruz; ancak yaş tahtaya basmamak için de Adem Bey'e "Tamam, parayı vereceğim ama sen de karşılığında bana hem şirket adına hem de şahsi olarak senet imzalayacaksın." diyorum. Önce mırın kırın etse de söylediğimi yapıyor ve senetleri imzalıyor. İş arabanın muamelelerine geldiği vakit ise beni kenara çekip bir maruzat belirtiyor:

"Şimdi biz bu arabayı şirket üstüne alırsak riske gireriz çünkü benim icralık bir sürü davam var. Onun için aracı çok güvendiğim biri üzerine yapacağım haberin olsun."

Kafam bulanıyor, neler olabileceğini düşünürken atılıyor:

"Ne düşünüyorsun ki? Sana hem şahsi hem de şirket olarak senet imzaladım. Bu demektir ki senin taşıdığın bir risk yok."

Doğru söylüyor, riskim yok zira elimde kapı gibi senetler var. Hem de arabanın bedelinden bile fazla. Sıfır kilometre bir araç alınıyor ve tasarımlar yapılıyor, giydirilerek caddelerde 'Vatan FM' diye boy göstermeye başlıyor. Bense bu arada reklam arayışlarıma devam ediyorum ve fırsat buldukça radyoya da uğruyorum. Ağabeyim ise mutlu görünmüyor, sebebini soruyorum:

"Bu adamla bu iş yürümez." diyor. "Yobazın teki, dünya görüşlerimiz, siyasi görüşlerimiz tamamen farklı. Her şeye karışıyor, hatta çalınan müziklere bile... Geçen gün Muazzez Abacı'nın söylediği 'Vurgun' şarkısını yarıda kestirtti. Neymiş efendim günahmış! Hani şarkının içinde 'Sensiz cennet bile sürgün sayılır.' diyor ya beyefendi ona takmış. 'Cennet' sürgün yeri miymiş de böyle şarkı çalınır mıymış da? Falan filan...

Hem bu sadece bir tanesi, daha neler var neler. Hele bir de çalışanları dinlesen aklın şaşar. Bilmiyorum nasıl yaparsın ama ben derim ki bu adamla tez zamanda yollarımızı ayıralım, yoksa alimallah birbirimize gireceğiz."

İçine mi doğmuş ne! Dediği oluyor ağabeyimin. Bir gün Adil Bey, mali müşavir Neşet Bey ve ben; Adem Bey'in odasındayız. Öğreniyoruz ki beyefendi minibüsü satmış. Hem de kimsenin haberi olmadan, hiçbirimize haber vermeden, danışmadan... Tepemin tası nasıl attıysa duyduğum an yerimden fırlıyor, masasına yönelip yerinden kıpırdamasına fırsat vermeden gırtlağına yapışıyorum. Elini hemen sol taraftaki

çekmeceye atıyor, biraz açıldığında görüyorum ki içinde krom kaplı kabzasıyla bir tabanca durmakta. Hemen dizimle bastırıp elini sıkıştırıyor, sonrasında da atik bir hareketle çekmeceyi kilitleyip anahtarı cebime atıyorum. Adil Bey ve Neşet Bey müdahale edip adamı elimden zor alıyorlar. Boğazına kan oturmuş, üzerinde parmaklarımın izi durmakta. Ortalık biraz yatışınca, araba satışından aldığı parayı çıkarmasını ve payıma düşeni istiyorum.

"Eve hacze gelmişlerdi, hepsi oraya gitti." diyor. Sözde alacağım garanti ama nasıl? Adamın cebinde metelik yok ki alayım. Radyodaki eşyalar desen hiçe sayılır. Satsak alacağımız para dişimizin kovuğuna bile gitmez. Görülüyor ki şu andan sonra radyonun ve ortaklığın yürümesi zor, hatta imkânsız... Bir hafta uğramıyorum, birkaç gün sonra da bakıyorum ki frekansımızda yayın yok.

Yayın şirketine olan borç ödenmemiş, bu yüzden de yayın kesilmiş. İleride başıma daha büyük işler açılacağından korkuyor "Senetleri tahsile veririm." diyerek tehdit edip noterde tüm payımı ona verdiğimi, şirketle hiçbir ilişiğimin kalmadığını, geçmiş ve gelecek her türlü sorumluluğun kendisinde olduğunu belirten bir anlaşma yapıyorum ve şirketle alakamı tamamen kesiyorum. Ve bir gün, sabahın erken saatinde gidip işe yarayacak masa, sandalye, telefon, faks cihazı gibi ne varsa yükletip iş yerime getiriyorum. Orada bekçilik yapan Yıldıran isimli çocuğa da "Gel benimle çalış." diyerek yanıma alıp sağda solda yapılacak işlerde kullanmaya başlıyorum.

Adem Bey, bir hafta sonra arıyor; köpürüyor, tehditler savuruyor:

"Seni mahvedeceğim, seni vurduracağım. Biliyorsun ben ülkücüyüm, ülkücü camiaya senin resmini verdim, eşkâlini bildirdim, şimdi seni arıyorlar, buldukları yerde işini bitirecekler."

Radyoya gidip de etrafı tam takır görünce aklı yerinden kaymış, her şeyi benim aldığımı öğrenince de telefon açmış. Korkmuyorum dersem yalan olur çünkü sağda solda, bahsettiği grubun yaptıklarını duymaktayım. Ne derece doğrudur bilinmez ama dedikleri olmayacak bir şey de değil. Hemen aynı örgütte ilçe başkanlığı yapan bir arkadaşımı arayıp olanları anlatıyorum. Araştırıp bana dönüyor;

"Merak etme sen, o zaten camiadan atılmış, camianın yüzkarası biriymiş." diyor.

Aradan bir ay gibi bir süre geçiyor ve bir gün Güler bana bir mektup uzatıyor. 'Adem' denen asalak göndermiş mektubu. Açıp okuyorum...

Özür üstüne özür diliyor, yalvarıp yakarıyor. Senetleri yok saymamı, bir büyüklük yapmamı istiyor. Eşi evi terk etmişmiş, çocuklarının yüzünü görememekteymiş falan filan...

"Allah bildiği gibi yapsın." diyorum ve kasamdan senetleri çıkarıyor, yırtıp atıyorum. Böylelikle ümitle girdiğim bir iş daha hüsranla sonuçlanıyor. Elbette bu da bana ders oluyor ve anlıyorum ki:

"İnsanın yapması gereken en iyi iş, bildiği işmiş."

Fabrika Arsası

Yıl 1995

Serbest iş hayatına geçişimin on altıncı yılındayım. Bugüne dek çok çaba gösterdim, yılmadan usanmadan çalıştım. Bir mühendis gibi düşünmeyi hiçbir zaman aklımdan çıkarmadım. Yani en iyiyi; en güvenli, en kullanışlı ve en düşük maliyetle imal etme düşüncesini... Kazandıysam bu felsefeyi şiar edindiğimden ve tabii ki bir de kendimi küçük hesap peşine düşme gafletinden uzak tuttuğum için kazanmışımdır.

Başka türlüsü de pek olası değildir zaten. Para konusunda eğitimli gibiyimdir. Birikimimin küçük büyük olmasını mesele etmeden; yeri gelmiş borsaya girmiş, yeri gelmiş dövize yönelmişimdir. Yeri geldiğinde de bankaların izini sürmüşlüğüm vardır. Ne mutlu ki becerdim ve biraz da olsa başardım! Sanırım artık hayalimi gerçekleştirmek için ilk adımımı atabilirim.

Yani fabrika sahibi olmak için gereken ilk adımı...

Ama ne var ki arsalar çok pahalı. Hele ki imarlı olanların yanına hiç yaklaşılmıyor.

Eşim, çocuklarım ve ben, arabayla gezintiye çıkmışız, Ambarlı taraflarında gezmekteyiz. Tek tük boş araziler görmekteyim ve hepsinin de üstünde tabelalar var.

"Satılık fabrika arsası."

Eşimin de dikkatini çekiyor ve tavsiyede bulunuyor:

"Bak Buğra arsa arıyordun, buralarda var, arayıp konuşsana, bakarsın uygundur."

"Nasıl uygun olsun ki hanım?" diyorum. "Baksana şehre ne kadar yakın. Hepsi de kocaman, üstelik imarlı. Kim bilir kaç milyar isterler, bizim gücümüz yetmez buralara."

Aslında 'buraları' dediğim bölge, bir zamanlar şehrin çok dışında kalan yerlerdi ama zamanla o duruma geldi ki neredeyse şehrin göbeği oldu.

Benim umutsuz hâlimi gören eşim çantasından çıkarıp gördüğü numaraları tek tek bir kâğıda not ediyor ve eve gittiğimizde de çıkarıp bana uzatıyor fakat tembihlemeyi de unutmuyor:

"Bak mutlaka ara bunları, sakın ihmal etme tamam mı?"

Ültimatom gibi uyarı... Not kâğıdı, birkaç gün ofiste, masamın üstünde bekliyor. Keyifli bir anımda sekreterime

veriyorum, o da tek tek arıyor. Telefonları bana aktardığında görüyorum ki hepsi uçuk fiyatlar, yanına yaklaşabilmem mümkün değil. Konuştuklarımın en ucuzu yedi milyar lira. Nerede bende o para! Ancak son çevirdiği numaranın yetkilisiyle konuştuğumda biraz ümitlenir gibi oluyorum. Beş buçuk milyar istiyor, üstelik arsa da oldukça büyük. Tam tamına üç bin altı yüz elli metre kare... Şayet benim olsa Oktay'ınkinden büyük bir fabrika binası yapmam işten bile değil. Telefonda konuştuğum kişi samimi biri. Bedelin çevrede bulunan diğer arsalara göre neden ucuz olduğunu soruyorum, açıklaması mantıklı.

"Çünkü bu arsanın üzerinden yüksek gerilim hattı geçiyor, on iki metreden daha yüksek bir bina yapamazsınız. Şayet gerilim hattı olmasaydı bu arsanın fiyatı şu andakinin en az iki katı olurdu."

Durumun farkında değilim. İşin doğrusu, oralarda gezindiğim gün, elektrik telleri dikkatimi çekmemişti ama yine de hevesleniyorum. Banka, borsa, altın, döviz ne varsa yatırımlarımı tek tek kuruşuna kadar hesaplıyorum. Lakin her zaman olduğu gibi yine adımlarım kısa kalıyor. Toparlayabileceğim tüm para; dört milyon yedi yüz elli bin lira. Az değil ancak çok da değil... Zira teslim edeceğim işler ve tahsil etmem gereken paralar da var. Var da 'Alacakla borç ödenmez' diye de bir söz var.

Kıvranıp durmaktayım... Emlak pazarlamacısını yine arıyorum ve dört milyar yedi yüz elli milyon liramın olduğunu söyleyip kalanına her ay olmak üzere üç adet, iki yüz ellişer milyonluk çek vermeyi öneriyorum.

"Arsa benim değil, sahibiyle konuşup size bilgi vereyim." diyor. El mecbur bekleyeceğim, yapabileceğim başka seçeneğim yok. Ertesi gün arıyor fakat cevabı menfi. Üzülüyorum "Toprak sahibiyle bir de beni konuşturun." diyor, telefonunu istiyorum. Veriyor sağ olsun, konuşuyorum ama değişen bir şey olmuyor. 'Nuh diyor peygamber demiyor' adam. Oysa onun

üstleneceği bir zerre risk yok çünkü tapuyu borcum bittikten sonra vermesini söylüyorum ama adamda deve inadı var.

İstediğim bir şeye bu kadar yakınken, bu denli uzak kalmak zoruma gidiyor. Çareler arıyorum, birden kafamda bir kıvılcım çakıyor. Daha doğrusu içimdeki beni uyarıyor:

"Peynir mayası üreten firmanın sahibi Vedat Bey'i arasan nasıl olur? Almak istediğin arsanın sahibi Musevi ve iş yeri de Mısır Çarşısı'nın içindeymiş. Vedat Bey de Musevi ve onu iş yeri de hemen mısır çarşısının dibinde. Eminim ki tanışıyorlardır ve yine eminim ki seni sevdiği için yardımcı olur."

Nasıl da daha önce aklıma gelmiyor, hayret doğrusu! Evet ya! Vedat Bey'in ofisi de o adamın dükkânına yüz metre mesafede ya vardır ya yoktur. Bunu biliyorum çünkü arsayı pazarlayan şahıs, arsa sahibiyle konuşmak istediğimi söylediğimde adamın ve iş yerinin ismini vermiş, dükkânını da tarif etmişti.

Hemen Vedat Bey'i arıyor, derdimin büyüklüğünü anlatıyorum.

"Bu yeri çok mu istiyorsun gerçekten?" diyor. Cevabımı alınca da beni havalara uçuracak bir şey söylüyor:

"O hâlde bu yer senindir, akşam evine git ve rahat uyu. Ben seni yarın arayacağım."

Kulaklarıma inanamıyorum "Acaba doğru mu duyuyorum." diye kendimi çimdikliyorum. Sanırım bir bildiği var ki bu kadar kesin konuşuyor. Ertesi gün erkenden masamın başındayım ve çalan her telefonun ondan geldiğini zannederek dikkat kesiliyorum. Tereddütlüyüm çünkü benim yaptığım konuşmada arsa sahibi, en ufak bir taviz vermeye bile yanaşmamıştı. Aklım "Şimdi ne değişecek de adam yumuşayacak" diye kafamı kurcalanmakta... Nihayet beklediğim telefon geliyor.

"Buğra paranı, çeklerini hazırla ve git adamdan tapunu al."

Dilim düğümleniyor bir süre, bir şey söyleyemiyorum. Hisleniyorum, gözlerim nemleniyor. O an konuşsam kesin ağlarım. Sekreterim yanıma giriyor, hâlimi görünce soruyor:

"Hayrola? Kötü bir şey mi oldu?"

Sulanmış gözümü görünce merak ettiğinden soruyor kızcağız fakat bilmiyor ki bu ıslaklık, sevincimin dışavurumu. Susuyor, bir şey söylemiyor, kibarca dışarı çıkmasını işaret ediyorum. O esnada Vedat Bey ise ahizenin ucunda bana seslenmekte:

"Konuşsana Buğra Bey, neden sesin çıkmıyor?"

Kendime geldiğimde ancak konuşabiliyorum. Söylediğim cümle kısa ve öz:

"Sana minnettarım. Hakkını nasıl ödeyeceğim bilemiyorum Vedat Ağabey."

Söylediğim, adet olsun diye söylenmiş bir lâf değil. Gerçekten içten gelerek söylenmiş, samimi bir söz. Çünkü küçüklüğümden beri birinden yardım isteyeceğim diye ödüm kopar; ancak kim ki bana en ufacık bir iyilik yapsın, bir faydası dokunsun, onu asla unutmam ve ona her zaman minnet duyarım.

Ertesi gün hemen arsa sahibinin mekânına gidiyor, Mısır Çarşı'sının içindeki baharatçı dükkânının ikinci katındaki ofisine çıkıp kendisiyle tanışıyorum.

"Madem Vedat Bey'in dostusun bunu telefondayken söyleseydin ya kardeşim." diyor adam. Gülümsüyorum, pek fazla bir şey söylemiyorum. O da gülümseyerek babacan bir tavırla konuşuyor:

"Ben emlakçıma gerekli evrak ve yetkiyi verdim gidip onunla halledin."

Teşekkür ederek sevinçle yanından ayrılıyorum. Ertesi gün de emlakçıyla birlikte tapu dairesine gidip tüm işlemleri hallediyoruz.

Artık sanayi imarlı bir fabrika arsam var ve amacıma adım adım yaklaşmaktayım. Tapu ile ilgili muameleler halledilirken emlak pazarlama ofisinin sahibiyle samimiyetim artıyor ve bana her konuda yardımcı olacağını vaat ediyor. Altı ay sonra arıyorum, kendisine verdiği sözü hatırlatıyorum. Hemen yardımcı oluyor ve bana benim yaşlarımda bir inşaat mühendisini yönlendiriyor.

Gelen zatın adı Recep'miş. Düşüncemi, nasıl bir yer istediğimi anlatıyorum. Zaten arsayı aldığım günden itibaren çiziktirdiğim karalamanın, eskizin haddi hesabı yok. Hepsini tek tek adamın önüne seriyorum. Bakıyor, inceliyor, ara sıra dudak büküyor. Biri üstünde uzlaştığımız anda da soruyorum:

"Böyle bir projeye başlamak için en az kaç lira gerekir?"

Biraz düşünüyor, elindeki kâğıdı evirip çevirip cevabını veriyor:

"Altı yüz-yedi yüz milyon lira olsa başlayabilirsiniz."

Müthiş bir cevap, beni hiç ürkütmüyor. Çünkü ben en az bir milyardan bahsedeceğini tahmin ediyordum. O an seri bir şekilde hesap yapıp yine bir soru soruyorum:

"Pekâlâ, siz bu işin projesi, takibi ve sorumluluğu için ne istersiniz?"

Cevabı çoktan hazırmış.

"Projeyi hazırlamak, kaba işin imalatını takip edip denetlemek için altmış beş milyon lira isterim." diyor.

Kendisini arayacağımı söylüyor, kapıya kadar eşlik ediyorum. Sonrasında ise alıyor beni bir düşünce... Altı yüz milyonu bulmak pek zor değil ama ha dedikçe bir araya getirmek de pek kolay değil. Elimdeki siparişlere, gelmesi muhtemel işlere bakıyorum, neyse ki ortaya pek karamsar bir tablo çıkmıyor. Ancak ben sağlamcı bir yapıya sahip olduğumdan her şeyi kılı

kırk yararak bir bir hesaplıyorum. Şayet her şey benim düşündüğüm gibi giderse dört ay sonra inşaata başlamamam için bir neden görünmüyor. Sıcağı sıcağına Recep Bey'i arayıp projenin ne kadar zamanda hazır olabileceğini soruyorum. Aldığım cevap memnun edici. "Üç ayda bitiririm." diyor. Tam da hesabıma uyuyor. İstediği avansı bankasına gönderip projeye başlatıyorum. İşe giderken artık daha bir arzuluyum çünkü hayal ettiğim şeye daha da yaklaşmaktayım.

O günün, yani Recep Bey'e avans gönderdiğim günün üstünden ne kadar zaman geçiyor bilemiyorum. Kapıdan girer girmez sekreterim bir haber veriyor:

"Recep Bey aradı, şayet bugün buradaysanız gelip görüşmek istiyormuş. Söylediğine göre fabrikanın projesi hazırmış, onu gösterecekmiş."

Güne iyi bir başlangıç... Masanın başında, Recep Bey ile birlikte projelerin detaylarını incelemekteyiz. Bodrum kat yüksekliğini az bulduğumu, en az beş metre olması gerektiğini söylüyorum.

"Problem değil." diyor. "Gereken tadilatı yaparım, olmadı imalat aşamasında da değiştiririm."

Söylediği ilginç geliyor. Benim bildiğim proje çizilir ve onaylatılır, sonrasında bir değişiklik yapılamaz. Hele ki katlar arasındaki yüksekliklerin değişmesi bana göre mümkün değildir. Bütün bunları kendisine de iletiyorum, işittiklerim beni daha da şaşırtıyor.

"Siz tasalanmayın Buğra Bey, bir bildiğim var ki söylüyorum, merak etmeyin ve güvenin. Siz şimdi ne diyorsunuz? Hemen başlayalım mı?"

"Ben hazırım." diyorum. "Lütfen gereken araştırmayı yapıp bana son maliyetler ve önerilerle gelin."

Bir hafta sonra yine yanımda Recep Bey... Bu defa her şey listelenmiş, hesaplanmış. İlk olarak hafriyatı yaptırmamız gerektiğini, bildiğimiz biri varsa onunla çalışmamızı öneriyor. Hâlihazırda birinin olduğunu söylüyorum, ismini verince tanıdığını, makine parklarının bu iş için yeterli olduğunu ama anlaşmayı dikkatli yapmamızı salık veriyor.

Hafriyat firmasını öneren kişi kayınım... Kendisi tır şoförlüğü yapmakta... Aslına bakılırsa asıl mesleği bu değil, kendisi babasının yanında yetişmiş bir kaynak ustası ama ne var ki babasının çok istemesine rağmen bu mesleği sürdürmüyor. Tercihini tır şoförlüğü yapmakta kullanıyor.

Kabiliyetli ve becerikli bir çocuk... Birkaç yıl önce benim yanımda da çalıştı ama kapalı yerde fazla duramama gibi bir huyu var ve bu yüzden de bir yerde sürekli çalışamıyor. Tır sürücülüğü yapmasının temel sebebi de sürekli geziyor olması ve nerede sabah orada akşam etmesi...

Ne olduysa nereden estiyse bir akşam, evimizde birlikte yemek yerken "Bugünden sonra tır şoförlüğü yaparsam ne olayım." diyor ve bana bir teklifte bulunuyor:

"Enişte duyduğuma göre inşaata başlıyormuşsun, hadi hayırlı olsun. İster misin inşaatın başında ben durayım da senin gözün arkada kalmasın."

Ablasıyla bakışıyoruz. Bir tereddüt ifadesi seziyorum yüzünde. "Sen bilirsin, bu konuda bana bir şey sorma" der gibi bir hâli var ve tabii ki bunun da bir sebebi var...

Bundan yedi-sekiz yıl önceydi... Kayınbiraderim bir arkadaşıyla birlikte araba tamirhanesi açtığını söylemişti. Tesadüf bu ya! O sırada benim kullandığım Opel Kadett marka araç da segman kaynatmıştı ve motorunun rektifiye edilmesi gerekiyordu. Kime yaptırayım diye düşünürken aklıma o gelmiş, bu işten anladığını düşünerek ona danışmıştım. O da hazır

beklermiş gibi "Bundan kolay ne var enişte, ver dükkânda yaptırıp sana getireyim." demiş, ben de sözüne inanarak vermiştim. Vermesine vermiştim de bir türlü geri alamamıştım. "On günde veririm" dediği araç aldığının üstünden bir ay geçmiş gelmemiş, iki ay geçmiş gelmemiş, üç ay sonra, o da tüm ailesinin üzerine baskı yaparak söylenmesiyle gelmiş ama bu defa da araba doğru dürüst çalışmamıştı.

Eşim ve ailesi üzülmesin diye söylememiştim ancak ben olanları tahmin edebiliyordum. Çünkü arabam bir türlü gelmeyince merak edip 'dükkânım' dediği yere gitmiş, gördüğüm manzara karşısında donup kalmıştım. Dükkânın tozdan formikaya dönüşmüş camını elimle silip içeriye baktığımda görmüştüm ki benim düldülün üzeri neredeyse örümcek ağı bağlayacak. Üstünde bir karış toz bulunmakta...

Ayrıca ortak 'iş yaptığım' dediği yerin kapısı, belli ki en az on-on beş gündür açılmamıştı. Gördüğüm bu manzara üzerine pek sır vermeden eşime kardeşini sıkıştırmasını söylemiştim de iki gün sonra da arabam gelmişti. Ancak ne var ki hiç el sürülmeden, yani tamir edilmeden gelmişti ve işin kötüsü de bana 'her şeyini baştan aşağı yeniledim' dediği hâlde...

Neyse! O günler geride kaldı ama ben bir sözün doğruluğuna da inanmaktayım.

"Bir insanda insaf duygusu varsa, başından ne geçerse geçsin, hepsini görmezden gelir ve naçar duruma düşene yardım elini uzatır."

Ben de aynısını yapıyor, inşaatı kayınbiraderime teslim ediyorum. Artık işin başında o var, tüm sorumluluk ona ait. Beni hafriyat firmasıyla bir araya getirmesini istiyorum ve ofisimde buluşuyoruz. Adamları gördüğümde pek gözüm tutmuyor ancak kayınçom onları tanıdığını, güvenebileceğimizi söyleyince pazarlığa girişip anlaşıyor ve işi sözleşmeye bağlıyoruz.

Arsamın üst noktasındaki tepeye konuşlanmış, çalışmaları izlemekteyim. Hafriyat kamyonlarının birinin gelip diğerinin gittiğini gördüğümde nasıl da gururlanıyorum anlatamam. Arsam da pek büyükmüş... Aynı anda dört adet kepçe birden çalışıyor. Kamyonlar ise birbirinin peşine takılmış, damperlerinin doldurulmalarını beklemekteler. Recep Bey'in demesine göre tam tamına kırk bin metreküp toprak kazılıp atılacakmış. Bu yüzden hafriyat işi bir ay sürermiş.

Kayınımdan her gün işin gidişatıyla ilgili rapor almaktayım. Şimdilik her şey güzel gidiyormuş. Ancak bir gün tatsız bir davranışla karşı karşıya kalıyorum.

İşin bitmesine az bir zaman kala, hafriyat firmasının sahibi, basarcasına iş yerime gelip odama dalıyor ve bir ay sonra ödemem gereken meblağı hemen vermemi, aksi takdirde işi bu hâlde, yani bitmemiş vaziyette bırakacağını söylüyor.

"Hayda!" diyor içimdeki. "Şunun yediği herzeye bakın şimdi. Bu yaptığı resmen bir tehdit... Kardeşim bu adam seninle ne konuştu? Söz verdiğini ödemedi de mi böyle bir densizlik yapıyorsun? Sen işini tamamen bitirsen bile ödemenin bakiyesini bir ay sonra alacağını bilmiyor musun? Sözleşmeye böyle yazmadınız mı? Bu yaptığın yakışıyor mu sana?"

Bence yakışmalı çünkü adam lâftan sözden anlamıyor, tam manasıyla odunun teki. Ben yaptığımız sözleşmeyi gösteriyorum, oğlu atılıyor:

"Baba, Buğra Bey haklı, henüz işimizi bitirmedik, üstelik sözleşmemize göre alacağımız işin bitiminden bir ay sonra ödenecek." diyor ve ardından uzattığım sözleşmeyi âdeta babasının gözüne sokuyor.

"İşte bak da gör, burada ne yazıyor?"

Adam, adamlıktan çıkmış. Sanki başka bir surete bürünmüş. "Sen misin bu sözü söyleyen." deyip orada, benim yanımda çocuğunu âdeta çamura bulayıp çıkartıyor. Çıldırmış olmalı, bir türlü durulmuyor. Biraz daha üstüne gitsem belli ki hır çıkacak. "Allah'ından bul..." diyerek çekini imzalayıp uzatıyorum da odamdan çıkıyor. Neyse ki bir haftaya kalmadan da işlerini bitiriyorlar.

Niçin böyle yaptığını günler sonra kayınçomdan öğreniyorum. Meğer beyefendi, kendisine bir Mercedes araba alacakmış, bir tane kelepir bulmuşmuş da bize onca baskıyı onu kaçırmamak için yapmışmış. Duyunca daha da sinirleniyorum. İçimdeki ise yine isyanlarda...

"Madem böyle bir işe girişmiş, gelip de derdini adam gibi anlatsaydı ya. İnsan gibi izah etseydi sen onu eli boş göndermezdin herhâlde değil mi?"

Söyledikleri doğru. Gelip adam gibi anlatsaydı elbette ki gerekeni yapardım ama adam medeniyetten uzak biriymiş belli ki. Neyse, zaten bundan sonra onunla işim olmaz. Artık şeytan görsün yüzünü.

Artık sıra temeli atmaya geliyor. Demirciyle gidip bizzat ben görüşüyorum. Demirler, ta Marmara Ereğlisi'nden geliyor. Recep Bey, on sekiz milimlik nervürlü demir kullanacağını söylüyor ve pazarlığımı onun üstünden yapıyorum. İnşaat mahalline tonlarca, kamyon kamyon, on sekizlik demir geliyor. Ustalar, özel tezgâhlar kuruyor, eğip büküyorlar. İçine insanların girebileceği büyüklükte kafesler yapılıyor.

Olanları ilgiyle izlemekteyim. Sadece ben değil, çevredeki sakinlerin de ilgisini çekmiş olmalı ki onlar da merak ederek soruyorlar:

"Bu denli büyük temel attığınıza göre herhâlde gökdelen yapacaksınız?"

Gökdelen yapmak mümkün değil çünkü on beşinci metrede yüksek gerilim hattı var ama Recep Bey kendinden emin ve mutlu.

"Buğra Bey, biliyorsunuz İstanbul, özellikle de Avcılar deprem kuşağında yer alıyor. Temelimizi güçlü yapalım da siz de rahat uyuyun ben de." diyor. Para benim cebimden çıkıyor ama ahkâmı o kesiyor fakat Allah için haklı. Onunla aynı fikirde olduğum için "Doğru söylüyorsun ne olur ne olmaz. İşimizi sağlam yapalım da sonradan üzülmeyelim" diyerek onu destekliyorum.

Demirlerin yerleştirilmeleri günlerce sürüyor ve sonrasında iş temelin atılmasına geliyor, yani betonun dökülmesine... Temel betonunun döküldüğünü izlediğim saatler "Hayatımda en gurur duyduğum saatlerdir." dersem yalan olmaz. Onlarca betonyer, sokak boyunca ardı sıra dizilmiş, sıranın kendilerine gelmesini beklemekteler. İzlenesi bir manzara, keyif verici bir görüntü... Bense o sırada yüksek sesle dua etmekteyim:

"Allah'ım sana binlerce şükürler olsun, bana bu günleri gösterdin."

İnşaat umduğumdan daha hızlı ilerlemekte... Bu işlere girişmek, korktuğum kadar da zor değilmiş. Ödemelerin bir kısmı senetle ve çekle olduğu için işi kotarmada pek zorlanmıyorum. Tabii ki bu arada atölyemdeki işler de devam etmekte.

İnşaat için ilk kazmayı vurduğumuzun üzerinden altı ay geçtiğinde birinci kat bitiyor, ikinci katın kalıplarına başlanıyor. O sırada aklıma, Mühendis Recep Bey'in, proje aşamasındayken söylediği bir söz geliyor ve kendisine soruyorum:

"Hatırlar mısınız Recep Bey? Proje için konuştuğumuz ilk günlerde bana 'İnşaata devam edebilmemiz için temel üstü

ruhsatı almamız gerekli. Birinci kat bittikten sonra belediyeye gidip harcını yatıracağız ve ruhsatımızı alacağız' demiştiniz. Ne zaman müracaat etmeyi düşünüyorsunuz?"

Yüzünü buruşturup eliyle 'boş ver' dercesine bir hareket yapıp cevaplıyor:

"Dert etmeyin, ben onu halledeceğim. Hem belli olmaz, belki de işin bu kısmını en sona bırakırım."

Duyduklarımı yine garipsiyorum çünkü bence mevzuatın gereği yapılmalı. Yine soruyorum:

"Nasıl oluyor bu? Prosedür bunu gerektiriyorsa hemen yaptırmamız lazım değil mi?"

"Dedim ya Buğra Bey, dert etmeyin! Bu iş bende, rahat olun."

Kendinden öylesine emin ki şaşırıyorum. Üstelemiyorum fakat vesveselenmeme de engel olamıyorum. Altı ay sonra ikinci kat da bitiyor ama bu arada ben de bitiyorum. Zira inşaat, sünger gibi para emmekte...

Ve 'Evdeki hesap pazara uymaz' misali Recep Bey'in dedikleri de tutmuyor ve üçüncü kata başlayamadan elimde ne var ne yok hepsi bitiyor. Yapabileceğim tek şey var, o da inşaatı durdurmak ve maalesef bunu uygulamaya geçiriyorum.

Yapabileceğim bir diğer şey ise çok çalışıp para kazanmak, toparlayacağım belli bir birikimden sonra devam etmek...

Deva Maden Suyu

Esas firmam E&B'nin dışında girdiğim işlerden biri olan Vatan Radyo, ne yazık ki istediğim gibi gitmedi ve maalesef hüsranla sonuçlandı. Bir diğer işim Deva Maden Suyu'nun da ne olacağı belirsiz. Zira altı aydır ses gelmiyor ve ben de yiğitliğe sürdüremediğimden ve de yine borç ister korkusundan aramıyorum.

Ne var ki bir öğleüstü Güler "Misafiriniz var." diyerek odama geliyor ve arkasından da sırıtarak Hanefi Bey içeri giriyor. Elinde bir koli var ve yüzü gülmekte...

Meraktayım, bir taraftan da "Bakalım yine nelerle karşılaşacağım?" diye düşünmekteyken Hanefi Bey gülümseyerek elindeki koliyi masamın üstüne koyuyor ve açıp içinden çıkardığı yeşil şişeyi bana uzatıyor. Üstündeki etiketi okuyunca "Deva Maden Suyu" yazdığını görüyorum. O ise hemen atılıyor ve "işte ilk çocuğumuz" diyerek konuşmaya başlıyor:

"Bunca zaman seni niçin aramadığımı mutlaka merak etmişindir. Söyleyeyim... Kaç senedir âdeta bir büyüğüm gibi davrandın, bir dediğimi iki etmedin. Her türlü derdimi çektin, yardımını esirgemedin. Sana olan mahcubiyetim çok fazla, artık daha çoğunu istemeye yüzüm tutmadığı için ne yapabilirim diye düşünmeye başladım ve sağ olsun bana arkadaşlarımdan biri elini uzattı. Babam sağlığında ona birçok himmette bulunmuş, o da şimdi sıra bende diyerek yardım teklif etti.

Onun sayesinde gidip Paşabahçe'den önceleri seninle beğendiğimiz şişeleri aldım. Kapakları da etiketleri de yine onun verdiği paralarla temin ettim. Eh! Allah'a şükür makinelerimiz de var. Biz de ailecek; eşim, kızlarım, ben, hep beraber soyunup işin içine daldık ve tam tamına üç bin şişe doldurup kenara koyduk. Artık sıra sende... Bunların elden çıkarılması lazım ve şimdi de sen çevreni konuştur bakalım..."

İnansam mı, inanmasam mı bilemiyorum. Duyduklarım, bugüne kadar tanıdığım adamın tarzı değil fakat bunları söylemekle yetinmiyor. Cebinden bir tomar da fotoğraf çıkarıp masanın üstüne koyuyor. Bunlar, fabrikanın bir kenarına dağ gibi yığılmış şişelerin resmi. Fotoğraflarda; makinenin başında, şişe doldururlarken, kapatırken, etiket yapıştırırlarken olmak üzere her türlü görüntü mevcut. Bunları görüp de inanmamak pek normal değil, artık rahatlıkla sevinebilirim.

O an aklıma, geçen yıl bizden yağ doldurma hattı alan müşterimiz Abdullah Bey geliyor. Bir zamanlar kendisine bu sudan bahsetmiştim ve o da ilgilenip "İsterseniz ben pazarlayabilirim." demişti. Birkaç bayiden oluşan bir toptancılık firmasının sahibi olan Abdullah Bey, aslen Siirtliymiş ve dediğine göre büyük bir aşiretin mensubuymuş. Toptancılığın dışında, şimdi bir de yağ işine girmişler, ilginç bir de hikâyeleri var...

Herkesçe bilinen, ünlü bir markanın yağını pazarlıyorlarmış fakat günün birinde bu firma sıkışmış ve bunlardan borç istemiş. İstediği de oldukça yüklü, hatırı sayılı bir miktarmış. Vermişler ama paralarını zamanında geri alamamışlar. Aralarında anlaşmazlık çıkınca da Abdullah Bey, firmanın sahibini sıkıştırıp işinin bir an önce hallolmaması hâlinde takibini aşiretinden bazı kimselere devredeceğini, sonrasında olacaklardan da kendisinin mesul tutulmayacağını söylemiş. Yani işin aslı adama aba altından sopa göstermiş. Adamcağız da ne yapsın? Can tatlı "Al takke ver külah." diyerek yaptıkları pazarlık sonrası ünlü yağ markasının kullanım hakkını borcunun karşılığında bunlara devretmiş.

'Bunlar' diyorum çünkü tam tamına yedi erkek kardeşler. Ben dört tanesini tanıyorum ve biri hariç hepsiyle de anlaşmakta zorlanıyorum. Hele içlerinden biri var ki bir ara az daha birbirimize giriyorduk. Adam beni zorla fabrikasına getirmeye çalışmış, gelmeyeceğimi söyleyince ayağıma kurşun sıkmakla tehdit etmişti. Neymiş efendim! Makine hatalı dolduruyormuş. Benim adamım başında dururken saat gibi çalışan makine, nedense kendilerine devredildikleri zaman doğru dürüst çalışmıyor. Sebebi ise başında bu işlerden anlayan birinin olmaması... Oysaki işten anlayan birini bulundursalar hiçbir sorun yaşamayacaklar ama anlat anlatabilirsen. Hâlâ da fabrikalarında eli anahtar tutan bir adamları yok ve biz de onların bu acizliklerinin sıkıntısını çekmekteyiz.

Neyse! Onlarla olan sorunlarımızı bir şekilde hallettik. Şimdi gelelim bugüne...

Benim en iyi tanıdığım kardeş, en büyük ağabeyleri Abdullah Bey. O, diğerlerine nazaran çok daha medeni görünümlü, daha lâftan sözden anlayan biri. Kendisini arıyor, görüşmek istediğimi söylüyor, kabul edince de iki saat sonra yanında bitiyorum. Odasına girip elimdeki şişeyi masasının üstüne koyunca hemen anlıyor ve soruyor:

"Buğra Bey, bahsettiğiniz su bu mu?"

"Evet." diyorum. "Ben de bunun için geldim zaten."

"Elinizde ne kadar var?

"Üç bin şişe."

Düşünmeye başlıyor, çok geçmeden de "Hepsi yaklaşık iki kamyon eder, bunları depoma gönderin." diyor ve ardından da ekliyor "Peşinen söyleyeyim, ödemeyi ancak elimdeki vadeli çeklerle yaparım."

Söylediğine bakın adamın! Ne fark eder ki? Yıllardır bugünü beklemişim, şimdi çeklerin vadesini beklesem ne olacak ki? Tabii ki tereddütsüz kabul ediyorum ve böylelikle Hanefi Bey'in getirdiği tüm şişeler satılmış oluyor. Iş yerime döndüğümde hemen müjdeyi verip kamyonlara yükleyip göndermesini söylüyorum. On beş gün sonra da kamyonlar geliyor ve dosdoğru adresi verilen depoya gönderiyorum.

Kamyonların getirdiği kolilerin bedeli, yüz milyon lira tutuyor. Adam da bana toplamı yüz milyon lira olan üç adet çek veriyor. İnanmakta zorlanmaktayım zira yaptığımız işin semeresini iki yıl sonra da olsa görmeye başlıyorum ve bütün bunlar her şeyden ümidimi kestiğim, pek çok şeyi gözden çıkardığım bir zamanda oluyor. Ne var ki elimdekiler yine de benim harcadığım paranın karşısında devede kulak kalıyor.

Üç çekten ikisi otuz beş milyon, biri otuz milyon tutarında. Otuz beş milyonluk olanlardan birini, arkadaşına olan borcunu ödemesi için ona veriyor, diğerini ben alıyorum. Otuz milyonluk olanı da "Dolduracağımız yeni parti şişeler için kullanalım." diyerek ona uzatıyorum ama beyefendi pek memnun değil ancak ses de etmiyor.

O Sivas'a gidiyor, ben de arkasından şişeleri, kapakları, etiketleri gönderiyorum ve bir ay sonra da bana doldurulmuş, ambalajlanmış şişeleri gönderiyor. Ne var ki bu defa iki kamyon değil, tek kamyonla geliyor çünkü elimizdeki parayla ancak bu kadar şişe, etiket ve koli yaptırabiliyoruz. Hatta yetmiyor da üstüne yine bir miktar ben ilave ediyorum. Kolileri bu defa depoya değil, benim atölyemin önündeki boşluğa diziyoruz. Şimdiki işimiz çok daha zor çünkü artık hepsini bir seferde alacak bir toptancı yok, farklı bir usul bulup denemeliyiz.

Radyoyla ilişkimi tamamen kestiğim günlerde ortağım Adem Bey'in 'sağ kolum' dediği Yıldıray isimli genci yanıma almıştım ve onu sağda solda birtakım işlere koşturmaktayım. Şimdi de "Tam zamanıdır." diyerek E&B'ye ait kamyoneti ona verip Hanefi Bey'le birlikte suların tanıtımını ve satışını yapmalarını istiyorum. Zira bu işe giriştiğimiz günlerde Hanefi Bey bana İstanbul'da birçok market ve bakkal tanıdığını, sadece buralara satsak bile ihya olabileceğimizi söylemişti. Bu planı yapmamın asıl sebebi işte bu.

Artık her sabah arabaya alabildiği kadar koli doldurup götürüyor, akşam ise hepsini bitirip geliyorlar. Tabii ki bu hoşuma gidiyor ne var ki on-on beş gün geçtiği, elimizdeki stoklar bariz şekilde azaldığı hâlde kasaya beş kuruş bile girmiyor. Hanefi Bey'e soruyorum, doğru dürüst cevap alamıyorum. Yıldıray'a soruyorum "Yemek yiyoruz, sigara alıyoruz, para bitiyor." diyor. Kızıyor ve hesapları düzgün vaziyette tutmaları gerektiğini, o paraların şirkete ait olduğunu, bölüşülecekse bile

hakkaniyetle bölüşülmesi gerektiğini söylüyorum fakat bu Hanefi Bey'in pek işine gelmiyor.

"Bu iş böyle olmaz, bu işe bir hâl çaresi bulmamız lazım." diyor. Diyor da bu hâl çaresi nedir bilmiyorum.

Bir öğle yemeğindeyiz... Konu tabii ki yine ürünümüzün pazarlanmasına geliyor.

"Tek yol var" diyor Hanefi Bey. "Bizim kesinlikle büyük marketlerle çalışmamız lazım ve ben bu konuda gerekli araştırmayı yaptım, işin gerisi artık sana kalıyor."

"Bana mı?" diyorum. "Ben bugüne kadar yapacağımı fazlasıyla yaptım. Altına araba tahsis ettim, yanına adam verdim. Daha ne yapacağım ki?"

"Büyük marketlerde, süper marketlerde yer almamız lazım ve bu da ancak orada raf kiralamakla oluyor. Bunun için belirlenmiş fiyatlar var."

Duyduklarım canımı sıkıyor çünkü belli ki işin ucu yine bana dokunacak, elimi cebime atmam gerekecek ki bunu hiç mi hiç istemiyorum. Zira şu an benim için en önemli mesele, inşaatı devam ettirebilmem için para biriktirmek. Bu yüzden şu saatten sonra boşa harcanacak bir kuruşum bile yok. Yine de kayıtsız kalmıyor Hanefi Bey'e soruyorum:

"Bahsettiğin rafların fiyatı ne kadar?"

Duyduğum rakamlar, aklımı kaçırtacak yükseklikte meblağlar.

"On bin dolardan otuz bin dolara kadar olan raflar var. Bu marketlerin ismine, semtine, tutacağın rafın büyüklüğüne göre değişiyor." diyor.

Elimdeki çatalı tabağın yanına bırakıyor, gözlerimi gözlerine dikip konuşmaya başlıyorum:

"Bak Hanefi Bey!" diyorum. "Bundan böyle önümü göremeyeceğim işlere girip de para harcayamam. Zaten harcamaya kalksam da şunu bil ki kenarda köşede bir şeyim kalmadı. Bugüne kadar sana gerekli imkânı sağladım. Gerekirse borca girip eski de olsa bir kamyonet daha alalım, böylelikle pazarlama ağını genişletelim ama senin dediğin gibi bir parayı, ne olacağı belli olmayan bir işe yatırmamı bekleme benden. Zaten beklesen de öyle bir imkânım yok."

Beyefendi bunları duyduğu an kızıp köpürerek söylenmeye başlıyor. Ancak ağzından çıkan sözler, kendisinin bende yarattığı tüm iyi intibaı bir anda yerle bir ediyor.

"Vay be!" diyor. "Ben kızlarımla, karımla, çocuğumla oralarda, fabrika köşelerinde şişeleri doldurayım, kapatayım. Bunları yaparken canım çıksın, ellerimiz yara olsun, sonra da onları getirip satayım ve kazancı da seninle paylaşayım öyle mi? Sen ne kadar akıllı adamsın böyle!"

Bu defa da ben celallenip onun söylediklerinin benzerlerini ortaya salıyorum:

"Vay vay! Bak hele sen!" diyorum. "Neler de söylüyor beyzadem! Şurada iki dakika içinde, yaptığın işi dağlar kadar gözünde büyütün ya helal olsun sana! Ya ben ne diyeyim şimdi, hangi birini sorayım?

Üç seneden fazladır senin sigarana kadar her türlü şahsi ihtiyacını, evinin giderlerini, çocuklarının eğitim masraflarını üstlenen kim? Oğlunun sünnetini yaptıran; evinin perdelerini diktiren, altına bir değil iki araba veren, birini satıp parasını cebine indirdiğin hâlde bunu görmezden gelen, dahası kızlarının kıyafetlerini, özel gereksinimlerini bile düşünüp halleden kim?

Ben üç yıl boyunca bütün bunları yapayım, kendi çoluğumdan çocuğumdan kısıp sana göndereyim ve sen bana bunları söyle ha! Vallahi helal olsun sana! Umardım da doğrusu bu kadarını ummazdım! Yazık, çok nankör adammışsın! Neyse her şeyde bir hayır vardır. Bu da böyle bitecekmiş demek ki. Tamam, arkadaşım! Şu an itibariyle aramızdaki her türlü ilişki bitmiştir. Arabanın anahtarları dâhil elinde ne varsa Yıldıray'a teslim et ve sonrasında da bir daha gözüme görünme!"

Bu sözleri söyledikten sonra yemeğimi yarım bırakıp onun da hesabını ödeyerek lokantadan çıkıyorum.

Canım çok ama çok sıkılıyor, işittiklerim çok mu çok gücüme gidiyor. İçimdeki de kızgın. O da başlıyor ağzına geleni söylemeye:

"İnsanoğlu gerçekten çiğ süt emmiş. Şunun yaptığına bak ya! Nankörlüğün böylesine az rastlanır. Adam, kızlarının özel makyaj malzemelerinden, özel günlerindeki ihtiyaçlarına kadar her şeyi sana karşılatsın, bir de utanmadan sana bunları söylesin. Üç seneyi aşkın süredir maaile kendisine baktırsın. Her gün iki paket sigarasını bile sana aldırtsın, şimdi ise 'Ben kızlarımla, karımla oralarda şişeleri doldurup kapatayım, getirip satayım, sonra da seninle paylaşayım ha! Sen ne kadar akıllısın!' desin. Olacak iş mi söylenecek söz mü bu? Gerçekten de nankörlüğün daniskası. Sen bugüne dek adamın her dediğini yap ama bir istediğini yerine getirmedin diye bütün iyiliklerin unutulsun. Gerçekten de karşılaştığın bu durum çok üzücü."

Üzücü ya! Hem de çok üzücü ama ilk defa karşılaşmıyorum ki böylesi olayla. Hep karşılaştım, her daim de karşılaşma olasılığım var. Çünkü insanların istediklerini yaparsan senden iyisi yok. Yapmazsan da senden kötüsü... Ve artık şunu çok iyi biliyorum...

"İnsanlar başardıklarıyla ve yaptıklarıyla değil, başaramadıkları ve yapmadıklarıyla değerlendirilir."

Enma Hırdavat

Bir akşamüstü sekreterim Güler "Misafiriniz var." diyerek yanıma geliyor. Meşgulüm, yetiştirmem gereken bir teklif var fakat yine de içeriye almasını söylüyorum. Görüyorum ki sekreterimin odama getirdiği misafir, pek de hazzetmediğim eşimin halasının oğlu Yusuf'muş. Uzun zamandır görmediğim ve görmeye hevesli olmadığımdan şaşkınım. Kendisini sevdiğimi söyleyemem ama eşimin akrabası olduğundan selamı sabahı da kesemiyorum. Hâl hatır faslını geçip sadede gelmesini bekliyorum neyse ki fazla uzatmıyor. Belki de benim tavrımdan kısa kesmesi gerektiğini anlıyor ve konuşmaya başlıyor:

"Buğra dolaylı da olsa biz akrabayız, yeri geldiğinde birbirimize yardım elimizi uzatmamız lazım ve ben de şu an bunun için buradayım. Biliyorum şaşkınsın ve benim burada olmamı yadırgıyorsun ama inan naçar kalmasam gelmezdim. İşlerim iyi sayılır ancak nakit paraya sıkıştım ve kredi almak için bir bankayla anlaştım fakat teminat olarak müşteri çeki ya da senedi istiyorlar. Oysaki benim çalışma sistemim haftalık nakit ödemeler şeklindedir. Yani hafta sonu gider, alacağımı nakit olarak alır, cebime koyar dönerim. Bu yüzden asla elimde müşteri çeki veya senedi olmaz. Şimdi senden istediğim, bana toplamı yirmi milyon lira olan üç parça çek yazıp bu sıkıntımı halletmen. Bu işte bir riskin olmayacak çünkü ben yazdığın tarihlerden beş gün önce sana bu bedelleri ödeyeceğim. İşte bak, çek karnemi de yanımda getirdim. Şayet yazdığım çekleri ödemezsem, sen de günü geldiğinde benim çeklerimi ödeme."

Zaten hayatta başıma ne geldiyse iyi yürekliliğimden, iyi niyetimden dolayı gelmiştir. Bir tarafta acıma duygusu, bir taraftan yardım etme isteği karışıp üstüme yüklenince 'hayır' diyemiyor, istediği çekleri yazıp uzatıyorum. Tabii ki karşılığında da onun çeklerini alıyorum. Beyefendi hâlinden memnun,

nasıl olmasın ki? Büyük ihtimalle 'şansımı deneyeyim, bakarsın körün taşı rast gelir' diye düşünerek gelmişti ama yanımdan istediğini alarak çıkıyor.

Akşam evde eşime anlatıyorum "İyi yapmışsın, sonuçta akrabayız." diyor. Ben de 'eşim benden çok daha iyi tanıyor, o öyle diyorsa sorun olmaz' diye düşünüyorum.

Yazdığı çeklerin vadesi geldiğinde her biri tıkır tıkır ödeniyor. Sözünde durması hoşuma gidiyor, çünkü beni verdiğime pişman etmiyor. Son yazdığım çekin vadesi üzerinden bir süre geçiyor ve yine iş yerimde beliriyor. Teşekkür etmek için geldiğini düşünüyorum, o ise gene bir talep için geldiğini söylüyor ve yine çek istiyor. Bu defaki talebi, yirmi beş milyon ve iki ayrı çek...

Rahatsızım ancak kırmıyor, istediğini yapıyorum. O da beş gün öncesine yazıyor ve çekleri takas ediyoruz. Vadesi geldiğinde yine ödüyor fakat adet hâline getirmiş olmalı ki bir süre sonra gene aynı taleple karşıma çıkıyor. Artık endişeliyim, olanlar pek normal gelmiyor. Son kez olduğunu söyleyerek bu defa eline toplamı otuz milyon liralık üç adet çek uzatıyorum. Yüzünde mahzun bir ifade beliriyor, söylemek istediği bir şey var da sanki ağzından çıkmıyor. Az sonra da yanımdan ayrılıyor.

Son geldiğinin üstünden bir ay geçiyor ve maalesef korktuğum başıma geliyor. Zaten bekler gibiydim, şimdi ise tahminim gerçekleşiyor ve günü geldiği hâlde ödenmesi gereken çekin hesaba geçmediğini öğreniyorum. Üzülsem de pek şaşırmış değilim. İkinci çek de vadesinde ödenmiyor, üçüncüsü de... Arıyorum telefonu açan yok, sonrasında geri de dönmüyor. Bir iki üç... Defalarca aratmama rağmen görüşemiyoruz.

Bir gün Güler kapının arasından başını uzatıyor "Yusuf Bey geldi, sizinle görüşmek istiyormuş." diyor. Şaşırıp "Bugüne kadar nerelerdeymiş haspam?" diyorum. Sevgili akrabam içeriye

yine mahzun ve mahcup bir ifadeyle giriyor. Konuşmuyor, dut yemiş bülbül gibi önüne bakıyor. Bir müddet ağzından kelam çıkmıyor. Ne var ki ilk sözü söylediğinde ise âdeta yıkılıyorum.

"Ben battım, iflas ettim Buğra."

'Ne desem ne söylesem' diye düşünürken bir sükût çöküyor odama. Cenaze evindeyiz sanki... Uzun süren sessizliğin ardından soru sormama fırsat bırakmadan anlatmaya başlıyor:

"Biliyorsun ben baba mesleği olan eldivenciliği sürdürmekteydim. 'Sürdürmekteydim' diyorum zira artık böyle bir işle iştigal etmiyorum. Çünkü son zamanlarda işlerim ters gitmeye, ben de parasal olarak zorlanmaya başladım. Nakit paraya ihtiyacım artınca bankalara gittim ama hiçbiri yardımcı olmadı, hiçbiri kredi vermedi. Sorunumu tefeciden para alarak çözeceğimi düşündüm ve bir arkadaşımın tavsiyesiyle biriyle tanıştım. "İstediğin kadar veririz yeter ki sen bize sağlam, itibarlı birinin çekini getir." deyince de kendimi senin yanında buldum. Yani anlayacağın; sana gelip de 'Bankaya vereceğim' dediğim çekleri bankaya götürmedim, gidip onlara verdim. İşin kötüsü de senin çeklerinin karşılığını ödeyemeyince gidip başka bir tefeci buldum ve bu defa da onlardan para alarak ödedim."

İşittiklerim beni buz kesiyor. Bana banka kredisi kullanmak bile zül gelirken, onun gidip de tefecilerle nasıl iş yaptığını havsalam almıyor. İster istemez soru yağmuruna tutuyorum:

"Pekâlâ, bana ödeyeceğin çeklerin karşılığında adamlara ne teminat verdin?"

"Onlar için eniştemden çek aldım."

"Adamlara şu an borcun var mı?"

"Hayır, yok! Evi satıp onlara olan borçlarımı kapattım."

"Evini mi sattın? Ne yapıyorsun sen Yusuf, delirdin mi, ev satılır mı hiç?"

"Satılıyormuş Buğra, satılıyormuş... Naçar kalmasam yapar mıyım? Adamlar paralarını ödemezsem beni öldürecekleri söyleyince satmak zorunda kaldım."

Anlattıklarını ibretle dinliyorum. Olanları irdeliyor, olayı bu hâle nasıl getirdiğini tahayyül etmekte zorlanıyorum. Bu arada sorularım devam ediyor:

"Araban ve dükkânın vardı, onları da satmadın inşallah."

"Maalesef arabayı sattım, dükkân ise hâlâ üzerimde. Zaten bugün burada olmamın asıl sebebi de bu. Gel şu dükkânı sana vereyim Buğra."

Duyduğuma inanamıyorum. Kulağa hoş gelir gibi ama benim kulağımda hiç de hoş tınlamıyor. Hatta kızıyorum. İçimi bir sıkıntı kaplıyor, bir an için dengem bozuluyor. Bir erkek için işini kaybetmiş olmanın verdiği ıstırabı ucundan da olsa tatmış biriyim. Gerçi şimdiye dek Yusuf'un durumuna düşmedim ama yine de içim acıyor, kızarak söyleniyorum:

"Şu saatten sonra sana hesap soracak hâlim yok ancak teklifini kabul etmek de istemiyorum çünkü dükkânın da elden giderse işsiz güçsüz kalacaksın ve ben de kendimi buna vesile olmuş addedeceğim. Sonradan vicdan azabı çekmek istemiyorum. Lütfen beni buna alet etme! Çünkü hâlâ bir dükkân sahibiysen işini yeniden kurabilirsin. Üstelik elinde bir mesleğin var ve istersen hayata yeni başlar gibi düşünüp yaşamını karınca kararınca idame ettirebilirsin. Tersini yaparsan da çok daha zor durumlarda kalır, adamakıllı bunalıma girersin. Olmaz Yusuf olmaz, kabul edemem! Göz göre göre perişan olmana alet olamam!"

Bu defa şaşıran o... Hâlimi yadırgıyor "Sen nasıl adamsın be kardeşim?" diyor. "Senden başka herkes, hatta akrabalarım dâhil herkes üstüme saldırdı. Âdeta akbaba gibi başıma üşüştü ve yangından mal kaçırırcasına ne bulduysa evimden,

dükkânımdan aldı götürdü. Sen ise teklifimi reddedip sunduğumu elinin tersiyle itiyorsun ama şunu gördüm ve anladım ki sen gerçekten adam gibi adammışsın. Senin yaptığını milyonda bir insan belki yapar belki de yapmaz. Senin hakkını nasıl ödeyeceğim bilemiyorum Buğra."

Bunları söylerken hisleniyor, ağlamamak için kendini zor tutuyor ve en kısa zamanda görüşeceğimizi söyleyerek yanımdan ayrılıyor. Ben ise içimdekiyle baş başa kalıyorum.

"Görüyor musun adamın hâlini?" diyor. "Bir zamanlar çalımından yanına yaklaşılmazdı. Size bile nasıl tepeden bakar, her yaptığınıza, her şeyinize bir kulp takardı. Karı-koca nispet yapmayı ne de çok severlerdi. Hele ki yeni bir şey almaya görsünler. Hemen gelir, âdeta gözünüze sokarlardı. Araba aldığı günü hatırlar mısın? Göstermek için üşenmeden ta Gümüşyaka'ya kadar gelmiş, kendince size hava atmıştı ama senin eşinin öfkesi de görülmeye değerdi hani. Onlar yanınızdayken ses çıkarmamıştı fakat gittikten sonra da verip veriştirmişti. Zaten eşin, o olayda zıvanadan çıkınca da birbirinize gidip gelmeyi kesmiştiniz. Neyse! Yaptıkları saymakla bitmez ama bir o günkü hâline bak, bir de bu günkü hâline... Allah kimseyi bu vaziyete düşürmesin. 'Düşmez kalkmaz bir Allah' diye boşa söylenmemiş görüyor musun?"

Anlattıkları bire bir doğru... Aramızda benzeri olaylar hakikaten az yaşanmadı ama bu duruma düşen birinin arkasından da daha fazla bir şey söylenmez. Benim için pek muteber biri olmasa da Allah yardımcısı olsun. Düşmanım bile olsa Allah kimseyi bu duruma düşürmesin.

Olanları akşam eşimle paylaşıyorum, üzülüyor fakat o olaya benim gibi bakmıyor. Yaşadıklarının burun büyüklüğünden, kendilerini beğenmişlikten geldiğini düşünüyor ancak yine de rahatsızlık duyup bana soruyor:

"Yapabileceğin bir şey var mı?"

"Daha ne yapayım?" diyorum. "Elimden geleni fazlasıyla yaptım. Otuz milyon lira para verdim ve alabileceğim de meçhul. Bu kadar parayı nasıl bulacak da geri verecek bilmiyorum. Bir yerde çalışarak ödemeye kalksa ömrü vefa etmez. Yeni bir iş kurması ise şu günden sonra âdeta imkânsız... Olanların üstüne bir bardak soğuk su içmek en doğrusu galiba ..."

Bunları söylüyorum ama eşimde tık yok. Belli ki diyecek söz bulamıyor ama içimdeki beni eleştiriyor:

"Bence hata ettin. Biliyorum iyi kalplilik gösterdin, düşünceli davrandın ama bakalım bundan sonra o sana öyle davranacak mı? O dükkânı almalıydın Buğra, almalıydın! Umarım sonra pişman olmazsın."

'İçimdekinin haklı çıkacağını sanmıyorum' diyeceğim ama ne yazık ki çıkıyor. Bir haftaya kalmadan Yusuf yine karşımda beliriyor. Hem bir haberi varmış hem de bir önerisi ...

"Önce haberi ver." diyorum, duyunca da kızıp öfkeleniyorum.

"Dükkânı verdim Buğra."

"Verdin mi, nasıl yaparsın böyle bir şeyi? Onu bana vermeyi teklif ettiğin hâlde ben istemedim. İstemedim çünkü düşünceme göre yeninden toparlanabilmen için o senin elinde kalmalıydı."

"Mecburdum." diyor. "Enişteme gırtlağıma kadar borçlanmıştım ona verdim, daha doğrusu o istedi."

O an aklıma içimdekinin söyledikleri geliyor. Bu konuda beni uyarmış, hatta tenkit etmişti. O zaman kabul etmeyip de kendisinde kalmasını istediğim dükkân, şimdi başkasına verilmiş, hem de kız kardeşinin kocasına... Şu saatten sonra yapabileceğim hiçbir şey yok. Oysaki ben o dükkânı kendisinde kalsın da işini sürdürsün diye kabul etmemiştim. Kendime kızıyorum, içimdeki de bana... Tek bir cümle söylüyor:

"Demiştim ben sana."

Demişti de artık iş işten geçti.

Ben aklımdan geçenlerle uğraşırken Yusuf bana dönüyor ve "Müsaade edersen şimdi de önerimi söyleyeyim." diyor ve başlıyor anlatmaya:

"Biliyorsun, eldivencilik baba mesleğimdir ve bu işi ülkemizde en iyi yapanlardan biriyim. Evet, şu anda sıfırı tüketmiş vaziyetteyim ama şayet sen elimden tutarsan ben yeniden kalkınabilirim. Hatta sana daha güzelini söyleyeyim. Gel bu işi birlikte yapalım!"

Bir açıklama yapmadığından ne demek istediğini anlayamıyor, soruyorum:

"Hangi işi birlikte yapalım?"

"Eldivenciliği." diyor. "Yeniden makine al, başına geç, kumaşları biç, sonrasında dik, yetmezmiş gibi yanında bir sürü adam çalıştır. Artık bunları istemiyorum kardeşim. Şana teklifim şu... Bana kıyıda köşede de olsa bir dükkân kirala, ben de hemen işe başlayayım. Sen pek bilmezsin fakat benim piyasam geniştir ve işin iyi tarafı bugüne dek çalışıp iş yaptığım yerlerin hiçbiri, içine düştüğüm bu kötü durumu bilmiyor. Tek yapacağım şey; müşterimin istediği malı gidip rakiplerimden almak ve sanki ben imal etmiş gibi götürüp satmak. Böylelikle birlikte kazanacağız ve kazandıkça da sana olan borcumu ödeyeceğim."

Kulağa hoş geliyor ancak aklıma pek de yatmıyor, gözlerinin içine bakarak soruyorum:

"İyi de bütün buraya kadar anlattıklarını kendin de yapabilirsin, beni neden işin içine katıyorsun ki?"

"Katıyorum çünkü mal alırken peşin para olmasa bile vadeli çek vermek gerek, o da bende yok. Şu saatten sonra da bu zaten imkânsız... Ama sen kaygılanma! Çünkü bunun için bir

riske girmeyeceksin. Ben siparişi aldığımda rakibimden malları tedarik edip götüreceğim ve ödememi alacağım. Senin yapacağın tek şey, günü geldiğinde bana çek kesmek. Hem artık bu konuda çekinme, her şey senin gözünün önünde ve bilgin dâhilinde olacak."

Söyledikleri pek mantıksız gelmiyor. Önyargıyla bakıp da birden reddetmeyi uygun bulmuyorum ve bir-iki gün beklemesini istiyorum. Olanları akşam eşimle paylaşıyorum. Ne de olsa akrabası, onun da fikrini almak bence akıllılık olur zira sonradan 'ben demiştim' demesini istemem.

"Vallahi anlattığına göre sana önerilen işin pek de riski yok. Zaten otuz milyon liran batmış görünüyor. Şimdi istediği ya da isteyeceği ise 'Dört-beş milyon ancak tutar' diyorsun. Görünüşe bakarsan bir kumara benziyor ama bence de denemeye değer. Kazanırsanız alacağını alır, sonrasında istersen devam eder, istersen de ayrılırsın. Olmazsa da 'otuz milyonum değil de otuz beş milyonum gitti' dersin. Üstelik sevaptır, her ne kadar ikisini de pek sevmesem de iki çocukları var. Babalarının yüzünden bari onlar perişan olmasın."

Son cümle beni can evimden vuruyor. Ertesi günü çağırtıp kendisine bir şans tanıyacağımı ama her şeyin denetimimde ve gözetimimde olacağını söylüyorum. Dünden razı, zaten başka seçeneği de yok, mecburen kabul ediyor.

Vitrinde birkaç çeşit eldiven, iki sarı çizme, farklı renklerde birkaç önlük yer almakta. Yusuf, önerdiği dükkânı tutmuş da işe başlamış. Bu, iyiye delalet, en azından 'işimi hallettim' diyerek rehavete kapılmamış.

Dizlerinin üstüne inmiş, mavi önlükle beni kapıda karşılıyor. Ablak tatarımsı suratı, hafif göbeği, tıknaz vücut yapısı ve

tabii ki mavi önlüğüyle görünce okul müstahdemine benzetiyorum.

"Nereden nereye?" diyor içimdeki. Ne dese haklı... Bir zamanlar o kendini beğenen, burnundan kıl aldırmayan Yusuf, şimdi başı önde, mahcup bir çocuk gibi yanımda dolaşmakta. Garipsiyorum zira bu hâline alışık değilim. Çünkü geçmişteki mağrur tavrı, beynimin kıvrımları arasına nakşedilmiş gibi aklımdan çıkmıyor.

Dükkân, Çapa Kan Merkezi'ne yakın bir yerde, köşe başında. Belki bakkal dükkânı için uygun bir lokasyon olabilir fakat bizim işimiz için asla uygun bir yer değil. Bu tip bir iş bence kesinlikle sanayi bölgesinde olmalı. Ne var ki acele etmemem gerektiğinin de bilincimdeyim ve bekle gör politikası uygulayacağım. Öte yandan Yusuf'un neler yapabildiğini görüp ona göre karar vereceğim.

Yusuf, bir gün "Assan firmasıyla görüştüm, iki yüz adet eldiven istiyorlar, haftaya beş yüz tane daha isteyeceklermiş, ben tanıdıklarım arasında en ucuz vereni buldum, eğer onay verirsen sipariş edeceğim." diyerek yanıma geliyor.

"Neden onay vermeyeyim ki? Bu yeri zaten bu işler için kurmadık mı?" Hoşuma bile gidiyor. "Siftahı Assan'dan, bereketi Allah'tan." diyorum. İçimdeki atılıp yönlendiriyor beni:

"Adı geçen firma, büyük bir kuruluş... Ona iş yapacak kapasiteniz var ise onu farklı şekilde de değerlendirebilirsiniz. Yusuf'tan adamakıllı öğrensene, bu 'Assan' denen şirket başka neler yaparmış?"

İçimdekine kulak verip firma hakkında bilgi alıyorum. Sadece onunla da kalmıyor, Yusuf'un daha önce kimlerle çalıştığını, onlara neler yaptığını, neler yapılabileceğini de öğreniyorum. Kafamda şimşekler çakıyor ama henüz vaktin erken olduğunu düşünerek Yusuf'a bir şey açmıyorum.

"Akşam bize gelsenize." diyor. Bir an irkiliyor, toparlanınca da soruyorum:

"Sahi ya! Sen evi satıp kiraya çıktığını söylemiştin. Kusura bakma! Telaş arasında ilgilenemedim, nerede oturuyorsun?"

Masamın üzerinde duran kâğıtlardan birini alıp önce ikiye, sonra yine ikiye katlıyor, dörtte bir kâğıdı kesip üzerine bir şeyler karalıyor ve "Ne olur kimseye söyleme, senden başka kimse bilmesin.. diyerek bana uzatıyor. Belli ki korkuyor ve birilerinden kaçıp saklanıyor.

Akşam Gülizar'a söylüyorum. "Eh başlarına bu kadar şey geldikten sonra bir geçmiş olsuna gitmek lazım" diyor ve hemen yola koyuluyoruz.

Şehremini'nin arka sokaklarında dolaşıyor, çıkmaz sokaklarda kaybolup sora sora zar zor da olsa buluyoruz. Otomatik düğmesine basıyorum fakat merdivenlerdeki aydınlatma yanmıyor. Oysaki üçüncü kata çıkacağız. Neyse ki bir süre sonra gözümüz alışıyor ve loş ışıkta üçüncü kata ulaşıp kapılarını çalıyoruz. Başlarına gelen felaketin büyüklüğünü içeriye adım attığım an daha iyi anlıyorum. Hani "Sıçan düşse başı yarılır." diye bir söz vardır ya o bile buradaki manzarayı tarif edemez. Elimde olmadan hemen geçmişe gidip bir şeyler hatırlıyorum...

Eşimin dediğine göre onlar bizden birkaç yıl önce evlenmişler. Nişanlanıp tanıştığım günlerde, bir akşam davetleri üzerine evlerine misafirliğe gitmiştik. Eşyalarına bayılmıştım, özellikle de vitrinleri gözüme çok modern ve kibar görünmüştü. Eşime "Evlendiğimizde biz de bu yemek odası takımının benzerini alalım." demiştim ve hayatımızı birleştirince de almıştık. Sadece yemek odaları mı? Hatırımda kaldığı kadarıyla evlerindeki mobilyalardan, perdelerine kadar her şey güzeldi.

Hâlbuki şimdiki evleri! Aman Allah'ım! Sanki bir perişanlık tablosu, bir ibret göstergesi. Ancak filmlerde izlenecek türden, âdeta özel hazırlanmış bir dekor. Yerde rengi solmuş, delik deşik bir kilim. Ortada bir portakal sandığı, üstünde eski püskü bir örtü. Isırılmış birkaç domates ve elle bölünmüş bir somun ekmek. Tavandan ölü gözü gibi yanan, üstü tozdan görünmeyen bir ampul sarkmakta. Salonda iki, odada eski bir yatak serili. Muhtemelen evlerinden getirilmemiş, eskiciden alınmış olmalı. Oğlu ve kızı, bu yatak üzerinde yan yana büzülmüş oturmakta, yüzlerindeki masum ve şaşkın ifade ise sanki düştükleri durumdan anlam çıkartamadıklarının göstergesi. Evde, perde falan yok. Duvarların pislikten rengi dönmüş, pencereler ise gazete kâğıtlarıyla kaplanmış. Burası büyük ihtimalle ev olarak kullanılmamış, ya da bir zamanlar temizlikten nasibini almamış birileri kullanmış.

Oturmamız için iki eski ahşap sandalye uzatıyorlar. Yusuf'un eşi, eşime "Kusura bakma çay pişirmek isterdim ama görüyorsun hâlimizi." diyor ve peşinden ağlamaya başlıyor. Karşımızdaki kötü bir manzara... Asla görülesi bir tablo değil. Eşim fena oluyor, ben de öyle... Daha fazla kalamıyor ve ayrılmak için ayağa kalkıyoruz. Yusuf "Sizi geçireyim." diyerek bizimle birlikte ayaklanıyor ve kapıdan çıktığımız anda da kapıyı aralayıp kulağıma bir şeyler fısıldıyor:

"Seni buraya davet etmemin asıl sebebi, hâlimizi görüp bana inanmanı sağlamaktı Buğra. Sanırım içine düştüğüm durumu anlamışındır."

Bir şey demiyorum ama sanırım yüzümdeki ifade, üzüntümün boyutunu anlatıyordur. Zira anlattıkları öylesine tüyler ürpertici, öylesine dehşet verici ki!

"Tefeciler bizi öylesine korkutup bezdirdiler ki." diyor. "Etraftan utanıp kimseye duyurmamak için evden hiçbir şeyimizi alamadan çıktık. Eski evimizde hâlâ bazı özel eşyalarımız var

ve onları almaya gidemiyoruz. Duyduğuma göre adamlar oraya gözcü yerleştirmiş, bizim gelmemizi bekliyorlarmış. Bu yüzden oranın yakınından bile geçemiyoruz. Az bir borcum daha var ancak onu ödersem evime gitmeye cesaret edebileceğim."

Soruyorum:

"Ne kadar bu borç?"

"Sadece bir milyon lira." diyor.

Elimde olmadan yüksek sesle bir "Yuh!" çekiyorum. Parmağını dudağının önüne getirerek sus işareti yapıyor. Belli ki eşinin duymasını istemiyor.

"Ne yapacaksın pekâlâ?" diyorum?

"Bilmiyorum, zaman içinde halletmeye çalışacağım."

Görünüşü göre hallolması zor, bu işi çözmek anlaşılan yine bana düşüyor.

"Yarın bana gel, sana bir milyon vereyim, götürüp şu şerefsizlere ver de kurtul." diyorum.

Gözlerinde birer damla yaş belirince utanıyor, başını öne eğiyor. Eşim bana bakıyor, ben ona... Birlikte merdivenleri iniyoruz. Yol boyunca arabada da konuşmuyoruz. Eve geldiğimizde eşim bana dönüp yalvarırcasına bir istekte bulunuyor:

"Ne olursun Buğra, sakın bir gün sen de ihtirasının kurbanı olup da bizi bu durumlara düşürme!"

Dilerim böyle bir hata yapmam. Zira bu gördüklerim tam manasıyla bir ders niteliğinde. Bana diyor ki:

"Asla hata yapmayacaksın! Zira hayat acımasızdır ve sana bedelini en acı şekilde ödetir."

Sanayi eldiveniyle girdik ama iş gittikçe büyümekte... "Kaynak elektrotu, zımpara taşı." derken biz yavaş yavaş

hırdavatçı olma yolunda ilerliyoruz. Yusuf'un performansı ise hiç de fena değil. İşini biliyor, seviyor ve seviye kaybetmiş olmanın verdiği hırsla daha da azimli çalışıyor. Artık düşündüğümü uygulayabilirim. Güler'e, Yusuf'u ofise çağırmasını söylüyorum. O da yüzünde biraz merak, biraz da endişe yerleşmiş hâlde yanıma geliyor.

"Bir haberim var sana." diyorum. "Gördüğüm kadarıyla işler fena gitmiyor. Çıtayı daha da yükseltmek istiyorum ama bu iş sokak aralarında olmaz, artık sanayi ürünleri pazarladığımıza göre bize yeni bir yer lazım. Sen hafta sonu bizim buraları, yani Bayrampaşa çevresini gez dolaş ve işimize uygun bir yer arayıp bul, sonrasında gidip konuşalım."

Yusuf'un bir kalkıp göbek atmadığı kalıyor. Nasıl seviniyor tarif etmek zor. Âdeta bayram ediyor. Pazartesi günü de gülerek yanıma geliyor.

"Buldum." diyor. "Hem de senin iş yerinin iki sokak üstünde... Bir tekstilci varmış, dükkânı yeni terk etmiş ama fiyatı bizim şimdiki yerimizin neredeyse iki katı."

"Elbette iki katı olacak. Burası sanayi bölgesi ve ana caddenin bir sokak altı. Orası gibi evlerin arasına sıkışmış bir mekân değil ki! Üstelik etrafta mal satabileceğimiz yüzlerce iş yeri var." diyorum. Benim söylediğini bu kadar çabuk kabulleneceğime ihtimal vermemiş olmalı ki afallamış bir bu hâle bürünüyor.

Aslında Yusuf, tez canlı ve iş bitirici biri... Tanıdıkça kendimi "Bu adam nasıl bu hallere düştü de iflas etti?" diye düşünmekten alıkoyamıyorum. Ancak bir de sıkıntı gözlemliyorum. Aslında Yusuf çoktan farkında ama belli ki benden çekindiğinden dile getiremiyor.

Araba... Evet, ona acil bir araba gerekli... Zira yaptığı; minibüs tepelerinde, dolmuşa binerek, taksiyle dolaşarak olacak iş değil. Ancak beklentiye girmesin diye bir şey söylemiyor,

yaptığı her hareketi dikkatle izliyorum. Kendisine olan güvenim gün geçtikte artıyor. İş yerime gelip günlük rapor verdiği bir gün ise sürprizimi yapıyorum:

"Galerileri gez, fiyatı makul, gerektiğinde mal da taşıyabileceğin steyşın bir araba bul, gidip senin için alalım."

Sen Yusuf'a onun lehine, menfaatine olan bir şey söylersin de o durur mu? Ne yapar eder, hemen halleder. Nitekim ertesi gün çıkıyor karşıma "Buldum Buğra." diyor. "Tam bize göre bir araç buldum, istersen gidip birlikte bakalım."

Görüyorum, beğenip alıyoruz. Artık Yusuf'un arabası da var. Gün geçtikçe kasaya ufak tefek de olsa para girmeye başlıyor. Yusuf da önce düzgün bir eve kiraya çıkıyor. Sonrasında birkaç parça da elzem eşya alıyor ve tabii ki bütün bunları firmanın kasasından çekip hallediyor. Henüz bana olan borcundan bir şey ödemiş değil ama görünüş güven verici ve ben de bunun farkındayım. Zira her geçen gün satış ciromuzda yukarıya doğru artışlar var ve alacaklarımızın miktarı da yükselmekte. Artık Yusuf da eskisine nazaran çok daha mutlu ve endişesiz görünmekte...

"Bir gün yanıma şu ortaklık işini tam manasıyla konuşsak artık Buğra" diye geliyor. Bunu istemekte biraz haklı çünkü dükkânı ilk açtığımız günlerde benden "İşi ortak yapalım, sen sermayedar ol, ben de tüm işleri yürüteyim ve hisseleri yüzde elli yüzde elli bölüşelim." diye talepte bulunmuştu. Bense o an için bir şey dememiştim ancak içimdeki kızıp söylenmişti:

"Şunun teklifine bak ya! Adamın sana dünya kadar borcu var. Elinde avucunda beş kuruşu yok, kalkmış seninle ortak olmaya niyetleniyor. Sanki sen bu işlere çok meraklıymışsın da 'Aman ne olur gel birlikte iş yapalım' diye yalvarmışsın. Olacak iş mi bu? İlle de bu işi kurup yapman gerekirse kendi başına yapar, onu da yanına alıp kendisine dolgunca bir maaş verirsin olur biter. O da hem hayatını idame ettirir hem de zamanla

sana olan borcunu öder. Aman Buğra sakın öyle bir hataya düşme! Geçmişte sermayedarların sana yaptıklarını düşün ve ona göre hareket et."

Geçmişte yaşadıklarımı elbette aklımdan çıkarmış değilim; ama o günlerde Yusuf'a doğru dürüst tanımadığımdan ve ortalıkta kayda değer bir iş bulunmadığından "Hele sen bir başla, durumunu düzelt de sonra konuşuruz." diyerek geçiştirmiştim. Durumunun eski günlere nispeten düzelmiş olmasından ve benim o günkü söylediklerimden cesaret almış olmalı ki şu an bu teklifte bulunup bana o gün söylediklerimi hatırlatıyor.

İçimdekinin yaptığı uyarıyı kale almadan "Pekâlâ, yalnız bir şartla, şayet limited şirket kurar ve yarı yarıya ortak olursak." kabul ederim diyorum.

Yusuf'un yüzünde önce şaşkınlık ve sevinç karışımı bir ifade beliriyor. Sonrasındaki ise bu görüntü rahatlığa dönüşüyor. Belli ki çoktandır düşünür, bugünü beklermiş. Ben, geçmişte sermaye sahiplerinin bana yaptığını yapmıyor; yani 'para bende, hissenin de çoğu bende olmalı' demiyor; vicdanen rahat olmayı arzuluyor ve fırsat kollayan biri durumuna düşmek istemiyorum. Ayrıca Allah için doğruyu söylemek gerekirse adam da tüm gayretiyle çalışıyor. Ne var ki içimdeki yine kızgınlıkla söyleniyor:

"Dilerim sonunda sen haklı çıkarsın da bana, başına gelenler için 'sen istedin ve hak ettin' dedirtmezsin."

Limited şirket kurulmasını istiyorum çünkü bu şirket türünde ortaklardan birinin başına gelecek herhangi bir durumda herkes, hissesi oranında sorumlu tutuluyor. Hâlbuki adi şirket, yani şahıs şirketlerinde ortaklar her şeyiyle sorumlu oluyor. Yani bu demektir ki gerektiğinde tüm mal varlığına bile el konulabilir. Ve elbette ki böyle düşünmemin sebebi, Yusuf'a bu yönde güvenmeyişim. Çünkü ne denli ihtiraslı biri olduğunu biliyorum ve yarın öbür gün başıma bir sıkıntı

gelsin istemiyorum. O da zaten bu işlerden pek anlamadığından "nasıl istersen öyle olsun" deyip geçiyor ama bir de arzusu var beyefendinin:

"Özellikle araba aldıktan sonra hem piyasaya hem dükkâna yetişemez oldum, bir sakıncası yoksa Ziya'yı da yanıma almak istiyorum. Herhâlde ona da uygun bir maaş veririz." diyor. Bence pek sakıncası yok. El âlemin tanımadığımız adamını alacağımıza, kendi oğluyla çalışması elbette çok daha mantıklıdır ama bir de çekincem var.

Dükkânı Bayrampaşa'ya taşıdıktan sonra Yusuf'un karısı da bizimle çalışmaya başlamıştı. Müşterilerle ilgileniyor, kasaya bakıyor, velhasıl elinden gelen her şeyi yapıp kocasına destek oluyordu. Aradan bir ay geçince Yusuf karşıma çıkıp karısına da maaş istemiş, mantığıma ters gelmeyince de kabul etmiştim.

Şimdi ise aynı şey oğlu için isteniyor. Ne var ki bu durumda iş yeri neredeyse tamamen onların eline geçmiş olacak ve bu da demektir ki şayet onların niyeti bozulursa istedikleri gibi at oynatır, hatta beni saf dışı bile bırakabilirler. Yani görünen o ki bu durumda onların insafına kalmış bir tablo oluşacak.

Bu arada içimdeki de bir temennide bulunuyor:

"Dilerim ki Yusuf, Hanefi Bey'in ve de Adem Bey'in yaptığı nankörlüğü yapmaz da kendisine verilen değerin ve imkânın kıymetini bilir."

Evet, bende dilerim... Gerçi ilk günlerde yaptığımız bir sohbette onlarla yaşadıklarımı kendisine tüm detayıyla anlatmıştım ve o da bana onların nankörlük ettiğini, benim kendisine sunduklarımın fazlasıyla minnet duyulacak davranışlar olduğunu söylemişti. Söylemişti ama doğrusu yine de insanoğluna pek güvenilmiyor. Gün olup devran dönünce insanların huyu değişiyor. Umarım onun tarafından da benzer durumlara maruz kalmam.

Öte yandan istesem de asıl işimin yoğunluğundan Enma Hırdavat'a ayıracak vakit de bulamam. Ve bu durumda Yusuf ve ailesine güvenmekten başka çarem yok. Lakin şüphelerim, incinmişliklerim var ve bu sebepten bir süredir yanlarına gitmiyorum...

Bir gün dükkânı ziyarete gitmiştim. O esnada Yusuf dükkânda yoktu, eşi Gülseren oradaydı. Kısa süren bir sohbet sonrasında kendisine takılmıştım:

"Kaç dakikadır buradayım, insan misafirine 'Bir şey içer misin?' diye sormaz mı?"

O da bana dönüp alaylı bir ifadeyle bakıp konuşmuştu:

"Madem istiyorsun sorayım bari. Ne içersin Buğra?"

Kızmış ama belli etmemiş, soda içmek istediğimi söylemiştim. İşte o an Gülseren bana şaşkınlıkların büyüğünü yaşatmıştı. Yanıma gelip avucunu açmış, benden gidip alacağı sodanın parasını istemişti. Bir an için irkilmiş, sonrasında şaka yaptığını düşünerek sormuştum:

"Misafire para mı ödetiyorsunuz, siz ısmarlamıyor musunuz?"

Sormaz olaymışım. Ortaya dökmek istediklerini nasıl da sinir bozucu bir tarzda anlatmıştı.

Yok efendim; bir zamanlar dayısının bakkal dükkânı varmışmış da bunlar çocukken oraya gider gazoz isterlermiş de dayısı da gidin annenizden, babanızdan para isteyip gelin ancak o zaman veririm dermişmiş, falan filan!

Yani işin özü, hanımefendi kasadan ya da cebinden para çıkmasın diye ipe un sermişti. Yaptığı nasıl da zoruma gitmişti. O meşhur atasözü gelmişti aklıma.

"Babası bağ bağışlamış, oğlu bir salkım üzüm vermemiş."

Gülseren o gün bana gerçekten de tam manasıyla bu atasözünü yaşatmıştı. Oysaki bir şişe maden sodasını esirgediği bu adam, kendilerini bataklıktan çıkartıp tekrar iş güç sahibi, ev bark sahibi yapan adamdı ve onun hakkını ödemek çok zordu ama ne gezer. İnsanoğlu kendine yapılan iyilikleri hemen unutuyor. Zaten bu yüzden de sıklıkla derim ki:

"Şayet tanıdığın, bildiğin birine bir iyilik edersen hemen unut ve asla hatırlama. Hatırlarsan üzülen sen olursun."

Yusuf'un oğlu Ziya... Liseyi bitirmiş, sonrasında okumamış, babasıyla birlikte çalışıyorken de başlarına gelen felaketle açıkta kalmış. Yusuf'a dükkânı açtığımız günlerde bir yere girip çalışmaya başladığını biliyorum. Zaten o vesileyle de elleri biraz para görmüş, kiralarını ödeyebilmişler, zaruri ihtiyaçlarını karşılayabilmişlerdi.

Firma artık üç kişiyle çalışıyor. Sattığımız malların çeşidi artıyor, dolayısıyla iş hacmimiz de büyüyor ve müşterilerden yeni istekler geliyor. Bu talepleri de özellikle Yusuf'un bizzat ayağına kadar gidip satış yaptığı müşteriler yapıyor. Kafamda bazı düşünceler oluşmuşken Yusuf bir gün yanıma benzer bir öneriyle geliyor:

"İş hacmimiz gün geçtikçe artıyor. Şu an sadece benim ayağına hizmet götürdüğüm müşteri sayımız bile elliye yaklaştı. İstersek bunu çok daha fazla artırabiliriz. Derim ki; bir kamyonet alalım ve onu da Ziya'ya verelim. Ben bir taraftan piyasada mal toplayıp bir taraftan satış yaparken, o da benim uğrayamadığım yerlere gitsin ve oralarda satış yapsın."

Makul geliyor. Zaten ben de benzerini düşünmüştüm. Aklıma yatınca peşinatı yatırıp küçük bir kamyonet alıyoruz ve o da piyasaya çıkıp dağıtım yapmaya başlıyor. Derken bununla

da kifayet etmiyoruz, akabinde bir araç daha alıyoruz. Yusuf, onu da kayınçosuna öneriyor. Ben ise altından bir çapanoğlu çıkabileceğini düşünmüyorum ve onu da kabulleniyorum. Artık üç araçla piyasaya dağıtım yapıyoruz. Gülseren'e de bir bilgisayar alıp gerekli programı yüklüyoruz ve artık müşteriler bilgisayardan takip ediliyor.

Bütün bu gelişmeler yetmezmiş gibi Yusuf'un önerisi üzerine dükkânımızı değiştirip Topkapı'da, sanayinin göbeğinde bir yere taşıyoruz. Derken bir araç daha edinip bu arabayı da mülakatla aldığımız birine teslim ediyoruz. Artık piyasada dört aracımız dolaşmakta ve firmamız Sarıyer'den, Avcılar'a kadar neredeyse bütün sanayi sitelerine sıcak servis yapmakta. Sonrasında işi daha da büyütüyoruz. Daha büyük bir kamyonet alıp içini özel olarak dizayn ediyoruz ve bu kamyonet âdeta gezici bir hırdavat dükkânını andırıyor.

Müşteri sayımız bine yaklaşıyor, tabii ki satışımız da... Ancak ne gariptir ki müşteri adedimiz çoğalmasına rağmen nakit para toplayamıyoruz. Bu konuda sıkıntı çekmekteyiz. Bir gün merak ediyorum ve vakit ayırıp bilgisayarın başına geçiyorum fakat gördüklerim hoşuma gitmiyor. Müşteri sayımız artmış, bu firmamız için güzel bir gelişme ancak piyasadan alacağımız rakama baktığımda görüyorum ki o da iyi sayılır. Lakin piyasa borcuna baktığımda canım sıkılıyor. Çünkü ona göre tam bir felaketin eşiğindeyiz ve maalesef alacağımızdan fazla borcumuz var.

"Bu işte bir yanlışlık olmalı." diye düşünmekteyim. Bana göre bu durumun sebebi belli. Zira yaklaşık kâr marjımız yüzde on beş-yirmi civarında ama aylık banka faizi ise yüzde sekiz civarlarında. Bu da demektir ki herhangi bir müşterimizden alacağımız para iki ay geciktiği takdirde, kârımız eriyip gitmekte. Ve ne yazık ki bazı alacaklarımızın süresi üç ayı geçtiği gibi içlerinde dört-beş ay gecikmesine rağmen hâlâ tahsilâtı

yapılmamış alacaklar da var. Oysaki biz kredi kullanmaktayız ve bu durumda iki ayda tahsil edemediğimiz alacak, kâr olmaktan çıkıp zarar hanemize yazılıyor. İşte bu da nakit paraya sıkışmış olmamızın, kredi kullanma nedenimizin açıkça ispatı ama ne yaptıysam bunu Yusuf'a anlatamıyorum.

Kendisi ise bu durum sanki onu hiç mi hiç ilgilendirmiyormuş gibi bir tutum içinde. Buna sebep olarak kredilerin Enma Hırdavat üzerinden değil de E&B şirketi üzerinden alınmış olmasını görmekteyim. Elbette bu durumda beyefendi hiçbir risk taşımıyor ve kanımca bu hâl kendisini rehavete sürüklüyor

Hırdavatın gözle görülür bir mal varlığı olmadığı için adına kredi alabilmek zor. Alsak da ancak müdür yetkisinde olabilir ve o da çok az olur. Oysaki bizim daha yüksek meblağlı kredilere ihtiyacımız var. Zaten ben de bu yüzden iş yerimi ipotek ettirmiştim ve böylelikle de yüksek miktarda kredi kullanabiliyorum.

Yakın zamanda, mevcut atölyemin yanındaki küçük dükkânı da satın almıştım. Şimdi onu da ipotek ettirmeyi düşünmekteyim çünkü son zamanlar iki firmanın birden krediye ihtiyaç duyması beni zorluyor. Yetmezmiş gibi banka da beni sıkıştırıp elindeki teminat tutarının yetmediğini söylüyor. Elbette bu da ayrı bir can sıkıcı durum...

Yusuf'u karşıma alıp konuşuyor, satışlarda daha dikkatli olmasını "İllaki satacağız." diye çok ucuza ve uzun vadeli vermemesini söylüyorum. Söylüyorum ama yine dinlemiyor. İşler büyümeye başlayınca adamın huyu suyu da değişiyor. Bir afra tafra başlıyor ki sorulmasın. "Dünyayı ben yarattım" der gibi bir hâle bürünüyor ve tabii ki böylelikle aramızda gerginlikler başlıyor.

Bir gün görüşmek istediğini söylüyor ve gelir gelmez emrivaki yapar bir tavırla ağzındaki baklayı çıkarıyor:

"Ziya yakında askere gidecek. Gelir gelmez de onu evlendireceğim. Bu sebepten bir ev arıyorum. Şimdiden alırsak bir müddet biz otururuz, evlenince de o geçip yerleşir. Hem bakarsın o gelene kadar biz kendimize başka bir ev de alırız. Ben bankayla konuştum konut kredisiyle alabiliyormuşuz."

Şaşırtıcı, daha doğrusu münasebetsiz bir teklif bu... Ben "Bankaya olan borçlarımızı nasıl ödeyeceğim" diye düşünürken o kalkmış ev almaktan bahsediyor.

"Alabiliyorsan al, bana niye soruyorsun ki?" diyorum. "Üçünüz birden çalışıyorsunuz, herhâlde hesabınızı, kitabınızı yapmışınızdır."

"Ama peşin istedikleri kısmı firmadan çekmem lazım, ortağım olduğuna göre sana danışmam gerek."

"Hayda! Buyur buradan yak" diyor içimdeki. Ben ise öğrenmek istiyorum:

"Ne kadar peşin istiyorsun, daha doğrusu firmadan ne kadar çekmeyi düşünüyorsun?"

"İki milyar lira." diyor. "Firmadan çekmem gereken miktar bu."

"Arkadaşım yanlış yapıyorsun. Şu an bizim eve bağlayacak paramız yok ki! Fakat firmadan çekmeden banka kredisiyle halledebilirsen hallet, ona bir şey diyemem."

Bunu duyunca bozuluyor, kızıyor... Tam bir şey söyleyecekken susuyor ve arkasını dönüp yanımdan uzaklaşıyor. Haftasına kalmadan da "Konuşmamız lazım." diyerek gene geliyor.

"Hallettim Buğra, bankadan kredi alabileceğim." diyor. Ben ise onun namına seviniyorum.

"Hallettim ama kefil lazım, sadece evi ipotek etmeleri yetmiyormuş. Kefil olarak eniştemi götürdüm, kabul etmediler. 'İlla Buğra Bey kefil olsun' diyorlar, başka bir şey demiyorlar."

İşittikleri karşısında içimdeki çatlıyor ve veryansın ediyor:

"Adama bak ya! Senin çalıştığın bankaya gidiyor, kredi istiyor, işini halledemeyince senin adını veriyor. Allah'a şükür senin itibarın var ama neden kefil olasın ki? Üstelik bugüne dek senin ona yaptıklarını kimse yapmazdı. Adamı nereden aldın nereye çıkardın ama hâlâ gözü doymuyor."

Gerçekten de doymuyor. Biliyorum ki bütün bunları kaybettiklerini bir an önce geri alma hırsıyla yapıyor ancak dozunu da gittikçe arttırıyor. Sanki şuurunu kaybetmiş gibi. Zaten bu düşüncemi doğrulayacak bir söylemde bulunuyor:

"Buğra, şayet bu işi halletmezsen yılbaşı oturur, hesabı kitabı yapar, seninle yollarımızı ayırırız."

Bir anda buz kesiliyorum. Kulaklarıma inanamıyorum, daha doğrusu inanmak istemiyorum. Bir zamanlar karşımda, süt dökmüş kedi gibi oturan adamdaki cürete bakın! Bu tutumu kabul edilebilecek bir şey değil. Bu yüzden büyük bir tartışma yaşıyoruz.

Bana kalsa şu an işi bitiririm ama çekincelerim var çünkü artık tüm hesap kitap onların elinde. İstedikleri gibi kalem oynatır, istedikleri gibi delil karartırlar ve ben bu durumda hiçbir şey yapamam.

Akşam evde uzun uzun düşünüp kendimce bir formül buluyorum. Düşündüğüm yol, bir nevi ilmi siyaset. Hayata geçirdiğimiz takdirde onun işi görülmüş olacak ve sesini çıkaramayacak, ben de çekinip taviz vermiş olmayacağım. Ertesi gün yanıma çağırıyorum, koşarak geliyor.

"Tamam, evi alman için gerekenleri yapacağım ancak bir şartım var." diyorum. "Senin oğlun varsa ona yakın yaşta benim de oğlum var. Sen nasıl onun geleceğini düşünüyorsan, ben de oğlumun geleceğini düşünmek zorundayım. Bu yüzden evi alacağız ama tapuda ikisinin ismi yazacak, yani yüzde

elli yüzde elli ortak olacaklar. Aldıktan sonra da evde isterseniz siz oturun, isterseniz Ziya'nın gidip askerden gelmesini bekleyin ancak evin rayiç bedeli üzerinden yarısını kira bedeli olarak oğluma ödemeyi peşinen kabul edeceksin."

Şaşırıyor teklifime ama hoşuna gitmiyor da değil, zaten başka çaresi de yok, kabul ediyor. Böylelikle onun istediği oluyor, ben de taviz vermiş olmuyorum. Yani ortada 'alan memnun, satan memnun' misali bir durum var ve bu da yaptığım ilmi siyasetle gerçekleşiyor. Öte yandan bildiğim bir söz vardır.

"İş hayatında taviz koparmayı bildiğin kadar, taviz vermeyi de bileceksin. Zira denge ancak böyle sağlanır."

İnsanların bazılarının karakteri iş yaparken çıkarmış ya, Yusuf da böyle işte. Geçmiş günlerde neler çektiğini, düştüğü acınılası durumu unutmuş olmalı ki sürekli istekte bulunuyor. İşin garibi hepsi de zor yerine getirilecek istekler.

Bu defa da "Yazlık alacağım." diye tutturuyor haspam. Bu kadarı da fazla artık fakat ne yapsam fikrinden vazgeçiremiyorum.

"İllaki bir şey alacaksak kendimize bir iş yeri bakalım. Yeni yatırımlar yapalım, işimizi büyütelim." diyorum ama adam tınmıyor bile. Öte yandan daha bana olan borcu bitmemiş, alacağım iki senedir sürünüp durmakta. Ayrıca banka borçları gün geçtikçe artmakta ve o hâlâ yazlık diye tutturmuş gidiyor. Söylediklerim işine gelmeyince de kızıyor, bozuluyor ve yüzünü asıp yanımdan söylenerek çıkıyor.

Bir ara bir vesileyle oğlundan almak istediği yazlığın yerini öğreniyorum. Öğrenince şaşırıyorum ve aklıma hemen geçmişte eşimin söylediği bir söz geliyor.

"Sen bilmezsin onların ne denli kıskanç olduğunu. Şayet senin bir malın varsa onda gözleri kalır, 'İlle benim de olacak' diye kendilerini yer, bitirirler."

Görünen o ki haklıymış çünkü almak istediği yer, tam da baldızımın oturduğu sitede ve baldızım evinin iki yanındaymış. İşin ilginç tarafı da baldızımın onlardan hiç hazzetmiyor olması. Sebebi ise eşimin ailesi hakkında sağda solda, yerli yersiz konuşmaları...

Artık acayip bir değişim içinde Yusuf. İlk zamanlardaki adamla arasında en ufak bir benzerlik yok. Burnu Kaf Dağı'nda, dünyayı ben yarattım duygusuna kapılmış ve kimseye zerre müdanası yok. Görüşmek için çağırıyorum, keyfi isterse geliyor, istemezse gelmiyor. İçimdeki ise bana kızıp söyleniyor:

"Sen yarattın bu canavarı."

Hesaplara bakmak istiyorum, bin bir bahaneyle engelliyorlar. Son zamanlarda çek falan da istemiyor, öğreniyorum ki oğlunun üzerine çek almış ve oradan ödeme yapıyorlarmış. Bu açıkça beni saf dışı bırakma peşinde olduklarını gösteriyor. Ben ise olanlara pabuç bırakma niyetinde değilim ve mücadelemi sürdürüyorum.

Bir gün dükkâna gidip hesapları incelemek istiyorum, karısı karşı çıkıyor. "Yusuf burada olmadan bilgisayarı açamam." deyip beni bilgiden yoksun bırakmaya çalışıyor. Israr edince de telefona sarılıp kocasını çağırıyor, o da yarım saate kalmadan geliyor. O sırada yanımda kayınım da var. Onlar ise maaile orada. Yusuf, Gülseren ve Ziya... Niçin böyle davrandıklarının sebebini soruyorum. Ağzından çıkanları işittiğimde kanım çekiliyor.

"Artık seni ortak olarak görmek istemiyoruz, zaten yaptığın ne var ki? Biz ailecek çalışıp kazanıyoruz, sen ise orada oturduğun yerde parayı cebine indiriyorsun." diyor. İnsanı zıvanadan çıkaracak sözler bunlar. Çıkıyorum da zaten.

"Sen ne diyorsun?" diyorum. "Bana olan borcunu yeni bitirdin. Daha şuradan kazandıklarımızla kursağıma bir lokma girmedi. Sen ise parayı cebime indirdiğimi söylüyorsun. El insaf yahu! Her yaptığına göz yumdum, her istediğini yerine getirdim, daha ne istiyorsun? Senin bu yaptığına düpedüz 'Nankörlük' denir."

Haspam bu sözleri işitmeye dayanamıyor, üzerime yürüyüp yakama yapışıyor. İş büyüyecek gibi görünmekte. Ben ise kendime şaşmaktayım çünkü her ne kadar kızsam da soğukkanlılığımdan bir damla bile kaybetmiş değilim. Alaycı bakışlarla gülüyor "Yapacaklarının hepsi bu kadar mı? Daha ne göstereceksin bakalım?" diyorum.

Kızarıyor, bozarıyor, renkten renge giriyor. Aslında amacı belli, beni kışkırtıp kavga çıkartmak istiyor. Zira etraftaki tablo bunu anlatmakta... Oğlu aportta bekleyen köpek misali yay gibi gerilmiş, karısı desen bana saldırmamak için kendini zor tutuyor. Bereket versin ki kayınım onlar gibi değil, benim gibi sakin. Yusuf'un ellerinden tutup yakamı kurtarıyor ve "Hadi enişte gidelim, ikiniz de yirmi dört saat düşünün, sonrasında da bir araya gelip 'Ya tamam ya devam' der işinizi halledersiniz." diyor. Böylelikle dükkândan ayrılıyoruz. Yani kendi ellerimle teslim ettiğim dükkânımdan...

Kendi başıma kaldığımda düşünüyorum. Bana göre bu saatten sonra bu işin yürümesi zor, hatta imkânsız... Ancak kolaylıkla pes etmeyi de düşünmüyorum ve blöf yaparak elimdeki kozu kullanıp Yusuf'a soruyorum:

"Artık Enma Hırdavat'ı ben devam ettirmek istiyorum. Olayı bu raddeye getirdiğine göre hesabını yapmışındır. Söyle hissen karşılığında kaç lira istiyorsun?"

Aslında hiç de yapmak istemediğim bir şey Enma Hırdavat'ın sahibi olmak ama asıl gayem onu köşeye sıkıştırmak. Cevabı da tam istediğim gibi oluyor.

"Hayır, ben hissemi devretmem, orada benim emeğim var."

"O zaman sen teklifini yap." diyorum. Zira ben kendime göre bir hesap yapmışım. Onun piyasa borcu ve elindeki emtia beni pek ilgilendirmiyor. Zaten uzun zamandır hem firmadan hem de Yusuf ve ailesinden sıdkım sıyrılmış vaziyette. Benim artık tek derdim hisseme düşen ve geçen bunca süre içinde firmaya verdiğim parayı güncel banka faiziyle geri alabilmek. Şimdi onun ağzından çıkacak paranın tutarını öğrenmek için beklemekteyim.

"On sekiz milyar veririm." diyor. Beğenmiyorum "Çık çık!" diyorum ve sonunda al takke ver külah yirmi beş milyar lirada anlaşıyoruz. Anlaşıyoruz çünkü benim yaptığım hesaba göre almam gereken miktar bu. Ne var ki bu çekler on ikiye bölünerek verilecek. Lakin bu sadece şirketle ilgili kısım. İşin içinde bir de ev var. Onun yarısı da benim ve evine ne kadar düşkün olduğunu, onu elden çıkarmamak için her şeyi yapabileceğini de çok iyi bilmekteyim. Hemen bir öneri sunuyorum:

"Çeklerin ödemesi bitip de son hesaba geçtiğimizde o günün rayiç fiyatından evin değerini görürüz, sonrasında ise isteyen alır, tamam mı?"

"Olmaz" diyor. "O ev benim. Her düzenimi, dekorumu ona göre yapmışım, onu asla vermem."

"Zaten ben de almaya meraklı değilim." diyorum. "Merak etme sen borçlarını öde, hele bir o güne çıkalım, gereken yapılır. Gerekirse sana o konuda 'Ev Yusuf'undur' diye yazılı teminat da veririm."

Rahatlamış görünüyor "Tamam o zaman, yarın çekleri yazar getiririm işlemleri yaparız."

"Olmaz! Bu iş, böyle basit değil." diyorum. "Bir kez daha sana inanıp güveneceğimi sanıyorsan aldanıyorsun. Bana kati bir güvence vermen gerekir. Bu işin en doğru yolu evi ipotek

etmendir. Zaten başka bir güvenceyi de asla kabul etmem, bunu da bilesin."

Çaresizliğinin farkında, elinden gelen bir şey yok. Yolları ayıracaksak ki öyle çünkü şu saatten sonra birlikte olmamız asla mümkün değil. İster istemez önerimi kabul edecek fakat görüyorum ki hâlâ tereddüt yaşıyor. Bir an mırın kırın edecek gibi oluyor.

"Sen bilirsin." diyorum. "O hâlde bu işi mahkeme çözer. Unutma! Dükkânı gasp edebilirsin ama yarı hissesi hâlâ benim üzerimde. Evin de yarı hissesi de benim üzerimde. Ayrıca borcuna karşılık teminat olarak verdiğin çekler de bende. Şunu bil ki gerekirse her biri için ayrı dava açar, hepsinin satışını isterim. İyi düşün! Bu durumda işsiz kalan sen olursun."

Köşeye sıkıştığının, çaresizliğinin farkında ancak ben yine de iyi niyetimi kaybetmiş değilim. Konuştuğumuz rakamı, anlaştığımız sürelerde ödesin ona da razıyım. Aslında kârlı olan o çünkü hazır, oturmuş bir şirketin tek sahibi olacak. Yanıma geldiği günle bugünü mukayese edebilse zaten çoktan razı olması gerekir ama beyefendi hâlâ düşünüyor. Sonunda da el mecbur kabul ediyor ve soruyor:

"Pekâlâ, ben sana nasıl güveneceğim?"

Öyle bir bakış fırlatıyorum ki 'küfretsen daha iyiydi' der gibi sanki ama tabii ki anlayana. Adamın suratı kasap süngeriyle silinmiş, tükürsen yağmur yağdı sanacak.

"Protokol yapacağız ve konuştuklarımız burada tek tek belirtilecek. Ne zamanki sen tüm çekleri ödeyip borcunu bitireceksin, ben de gidip ipoteği çözeceğim ve ev de şirkette senin olacak."

İkimiz de muhasebecimizi tanıyıp güvendiğimizden protokolü onun huzurunda hazırlıyoruz, Yusuf çeklerini imzalayınca karşılıklı ibralaşıp ortaklığımıza son noktayı koyuyoruz.

Anlaştığımız şartlara göre, artık Enma Hırdavat şirketi Yusuf'un oluyor. İçimdeki ise dertli, bana söylenip durmakta ama yine de söylemleri iyi niyet taşıyor:

"Belki de güzel bir iş yaptın, hayatı çökmüş, elinden her şeyi gitmiş birinin elinden tuttun, sürekli destekledin ve iyi bir noktaya getirdin. Herkese nasip olmayacak bir şey sundun, hem de altın tepsi içinde... Biliyorum, bu işe girerken sen pek bir şey beklemiyordun. Birinci amacın darda zorda olan birinin önünü açmak ve ailesinin sıkıntı çekmesini engellemekti ama senin bu iyi niyetli girişimin karşılığını buldu mu? Ben cevaplayayım:

Bulmadı ne yazık ki! Yine nankörlük, yine hüsran... Gerçekten insanoğlu çiğ süt emmiş, seni benden iyi tanıyan olmaz. Neler yaptığını, haklarında ne iyi şeyler düşündüğünü, özellikle eşinin tenkitlerine karşı onları nasıl koruduğunu çok iyi biliyorum ama ne yazık ki onlar buna layık değilmiş. Maalesef eşin haklı çıktı. "Onlar yarın başına öyle çoraplar örecek ki içinden zor çıkacaksın." diye defalarca çattı sana. Gerçi sen de ne yapacaktın ki? İlk baştan her şeyi eşine danıştın, o da onayladı.

Nereden bilebilirdin ki ailecek bu denli nankör olabileceklerini. Her şeyi düşünmüştün de hepsinin birlikte sana karşı hıyanet içinde olacaklarını, hesapları kitapları kendi menfaatine çevireceklerini düşünmemiştin. Meğer hep birlikte el ele vererek resmen sana kumpas kurmuşlar. Belli ki bu düzeni, daha işin başında düşünmüşler ama belli etmemişler. Canını sıkma Buğra! Şu saatten sonra kendi işine yoğunlaş ve onu daha ileri noktalara taşımayı hedef edin. Anlaşıldı ki sana ortaklıklardan hayır yok çünkü sürekli suistimal ediliyorsun. Ortak olduğunda cebinde beş kuruşu olmayan insanlar, biraz pirelenince seni görmez, tanımaz oluyor "Vay be, ben neymişim meğer!" diyorlar. Bence bundan sonra karşına kim gelirse gelsin asla bir ortaklığa yanaşma."

Keşke "Niçin boş boş konuşuyorsun?" diyebilsem ama haklı. Hem de her söylediği, harfi harfine doğru. Ben adamın önünü açıp yaptıklarını yücelttim ama o bunu kaldıramadı. Ve bana unutmamam gereken güzel bir ders verdi.

"Gerektiğinden fazla değer gören insan, ilk darbeyi kendini o noktaya taşıyan insana indirirmiş."

Borç Batağı

Nedense ülkede bir kriz baş gösteriyor. Döviz almış başını yürümekte. Banka faizleri yüzde yüz yirmilere ulaşmış. Ülkeye bir sükûn çöküyor ama bu tedirgin edici bir sükûnet. Kimse telefonlara çıkmıyor, kimse borcunu ödemiyor. Alacaklıları arıyorsun, sekreterlerine "Yok." dedirtiyor. Ben de hâliyle büyük bir sıkıntıya düşüyorum. Bir taraftan alacaklarımın tahsil edilememesi, bir taraftan borçlularımın kapımı çalması, diğer taraftan rutin harcamalar, beni canımdan bezdiriyor. Ne yapsam işin içinden çıkamıyorum. İşin kötüsü ne yapacağımı da bilemiyorum.

Bugün öylesine doluyum ki; içimde birikenleri, biraz da olsun dökmek istiyor, bunun için de akşam evde odama çekilip zaman zaman içimden gelenleri karaladığım ya da bazı notlar aldığım kareli defterime yazmaya başlıyorum...

"Canım çok sıkkın... Emlak Bankası'na E&B için on bir milyar, Enma Hırdavat için beş milyar kredi borcum var ve mart sonunda dört buçuk milyar lira faiz ödemem gerekiyor. Ayrıca kestiğim çekler için de sadece bu ay için altı buçuk milyar lira gerekli. Yani sadece mart sonunda bana yirmi yedi milyar lira para lazım. 'Ne yapacağım?' diye kara kara düşünüyorum. Sinirlerim bozuk, sanki bir yerime inecek. Her şey yolunda gitse bile ay sonuna kadar sekiz-dokuz milyar liradan fazla para toplayacağımı sanmıyorum. Peki, nisan ayında ne yapacağım?

Sadece bununla da kalsa iyi! Ayrıca Esbank'a da yedi buçuk milyar lira borcum var ve kredi kart borcum ise iki buçuk milyar. Aklımdan kötü şeyler geçiyor. Böyle giderse sağlığımı da kaybedeceğim. Bu durumda tek çarem evi satmak gibi görünüyor, yani oturduğum evi elden çıkarmak."

Ben herkes gibi rahat, vurdumduymaz, umursamaz değilim ki. Bana borcu olanlar telefonuma çıkmıyorlar, kaçıyorlar fakat ben bunu asla yapamam, yalan söyleyemem... Zaten yapamıyor ve söyleyemiyorum. Ben verdiğim sözü tutamazsam kahrolurum. İnsanların benim yüzümden sıkıntıya düşmesine göz yumamam. Yani kısacası herkes gibi olamam. Zaten bankalara borçlanmamın sebebi de bendeki bu hassasiyet. Herkes başkasının parasını kullanırken ben bankadan kredi kullanıyorum.

Öte yandan genel durumdan kaynaklanan sıkıntıların yanında, arkadaşlarım ve kendime yakın bildiğim tedarikçilerim de beni zora sokuyor. Benim ne kadar zor durumda olduğumu görüp bildikleri hâlde üstüme gelip benden ödeme istiyor, kendilerinden biraz zaman istediğimde ise alacaklarını dolara ya da marka çevirmemi teklif ediyorlar. Ve ne üzücüdür ki bunlardan biri de yediğimiz, içtiğimiz ayrı gitmeyen eski bir arkadaşım. Bu iyi gün dostlarını hayretle izliyor, onlara müdana etmemek için dediklerini yapıp alacaklarını Alman markına çeviriyorum.

Bir öğle vakti, bir müşterim geliyor. Samimiyiz "Hadi beni yemeğe götür." diyor, gidiyoruz. Lâf arasında adam bana hiç çekinmeden aptal olduğumu söylüyor. Nasıl gücüme gidiyor anlatamam. Ne var ki kırgınlığımın sebebi aptal sözünü duymaktan kaynaklanmıyor. Adam bana resmen yalancılık öneriyor, onun dediği gibi yapmadığım için de bana bu sıfatı yakıştırıyor.

Neymiş efendim? Borçlarımı erteleyebildiğim kadar erteleyip sallayacakmışım. Yani bankadan kredi almak yerine, borçlu

olduğum kimselerin parasını kullanacakmışım. Maşallah tam da bana göre iş! Ne de güzel beceririm ya! Gerçi yapanlar öylesine çok ki, beceremeyen bir benimdir herhâlde...

Ben başkasına bunu yapamam ama başkası bana yapıyor ve çok değil, hemen ertesi gün kader bana benzer bir olay yaşatıyor...

Temizlik ürünleri üreten bir müşterim var, adı Zeki. Kendisini çok severim 'Ağabey' derim. O da beni çok sevdiğini söyler. Fabrikasında birçok makinem çalışıyor. Şu anda elimizde onun için ürettiğimiz yeni makineler ve borcuna mahsuben verdiği altı tane sıralı çek var.

Şimdi o Zeki Ağabey beni arıyor, yanına çağırıyor ve gelirken çekleri de yanımda getirmemi istiyor. İyi de siparişle birlikte verdiği çekleri niçin yanımda getirmemi istiyor ki? Ne var ki dediğini yapıp yola çıkıyorum ama olanları garipsiyorum. Meraktayım çünkü ne olacağını bilmemekteyim.

İstanbul çok kötü bir gün yaşamakta... Geceden başlayan kar trafiği altüst etmiş, bir yerden bir yere zor ulaşılıyor. Gideceğim yer, yani fabrika da yakın değil ta Çayırova'da... Onca eziyet ve meşakkate aldırmadan gidiyor, zar zor fabrikasına varıyorum.

Zeki ağabey, odasına girdiğimde karşılamasını hemen yapıyor:

"Buğra kusura bakma, seni böyle bir günde ta buralara, Çayırova'ya kadar getirmek istemezdim ama mecburdum. Biliyorsun ki benim çalıştığım, yani markasını ürettiğim firma, Türkiye'nin en büyük satış zincirine sahip kurum. Büyük olmasına büyükler fakat onlar da piyasadaki krizden etkilendiklerini söyleyip dün beni çağırdılar ve borçlarının ödemelerini sekiz ay ileri atacaklarını, yani erteleyeceklerini söylediler. Ben de direnecek hâlim olmadığı için el mecbur kabul ettim.

Sanırım sözü nereye getireceğimi anlamışındır. Seni üzmek istemezdim ama maalesef ben de aynı şeyi yapmak zorundayım ve işe de senden başlıyorum. Şimdi elindeki çekleri muhasebeye götür, ben onlara talimatı ve bilgiyi verdim, onlar gerekeni yapacaklar."

"Hayda!" diyor içimdeki. "Şu hâle bak ya! Sen arıyorsun bindirecek, Allah gönderiyor binecek. Bu kadar derdin arasında, Zeki Bey de böyle yaparsa sen bu işlerin altından nasıl kalkacaksın? Allah yardımcın olsun Buğra, ben ne diyeyim? Üstelik birkaç gün bekleyemez miydi? Bu karda, kışta, kıyamette insan İstanbul'un bir ucundan diğer ucuna çağrılır mı?"

Çağrılırmış demek ki! Eloğlu kendinden başka kimseyi düşünmüyor ki...

Evet, gerçekten de ellerimi açıp 'Allah' demekten başka bir şey söyleyemiyorum. Zira dert dert üstüne gelmekte... Buradaki alacağım en büyük güvencelerimden biriydi ve ne çare ki şimdi o güvendiğim dağlara, kar yağmakta...

Sıkıntım had safhada, ne yapsam işin içinden çıkamıyorum. Ve sonunda kararımı veriyorum. Evi satacağım, yani oturduğum evi... Başka çarem de yok zaten. Gümüşyaka'da bir yazlığım var, onu satmaya kalksam para etmiyor. Etrafında onlarca, yüzlerce yeni ev yapılmakta, ayrıca bugünkü şartlarda yazlıkla mazlıkla kim ilgilenir ki? Eşime açıyorum üzülüyor, ağlamaya başlıyor "Başka yolu yok mu?" diyor.

Yok, ne yazık ki başka yolu yok! Olsa yapacağım ama naçarım, çare bulamıyorum. Tamam, kriz var anladık, alacaklarımı alamıyorum ama benim bu kararı almamda o kadın müdürün de çok katkısı var. Hatta ana sebebi bile diyebilirim. Şayet o kadın beni bu denli sıkıştırmasaydı, belki de işi farklı manevralarla kotarabilirdim...

İş yerimi ziyarete geldiklerinde tanımıştım Seda Hanım'ı. Orta boylu, küt saçlı, hafif dolgun, ela gözlü, hoş bir kadındı. Yanında aynı bankada çalışan genç bir kadın daha vardı. İkisi de pek samimi davranmıştı. Şayet bankalarıyla çalışırsam her türlü imkânı sunacaklarını, ellerinden gelen her kolaylığı göstereceklerini söylemiş, beni tavlayıp hesap açtırtmışlardı. Gerçekten de sözlerini yerine getirmişlerdi. Diğer bankalardan kullanamadığım kadar kredi olanağı sağlamış, işlemlerde de kolaylıklar oluşturmuşlardı.

Ben, hesabını kitabını bilen, sistematik çalışan biriyimdir. Günlük kasa defterime, en ufak bir harcamayı bile yazar, her günün sonunda mutlaka hesapları kontrol ederim. Bu prensibimden dolayı birçok kere yanlış hesaplamaları ortaya çıkarttığım vakidir.

Aylardan ocaktı... Masamın başına oturmuş, bankanın gönderdiği ekstreye göre hesapları kontrol ederken bir garipliğin farkına varmıştım. Ödemem gereken son üç aylık faiz tutarı, benim hesapladığımın çok üstünde görünüyordu. Üstelik ekim ve kasım aylarının faizlerini yüzde seksen beşten, aralık ayının son dokuz gününü, yüzde yüz yirmiden hesapladığım hâlde...

Böyle bir hesaba girmemin nedeni ise aralık ayının ortalarında, bankadan gelen bildiride "21.12.1997 tarihinden itibaren aylık faiz oranınız yüzde yüz yirmiden hesaplanacaktır, bilginize..." yazmasıydı.

Görünce canım sıkılmış ama yapacak bir şeyim olmadığı, daha doğusu elimden bir şey gelmediği için çaresiz kabullenmek zorunda kalmıştım. Neticede söz onların iki dudağı arasındaydı fakat yanlışlığa göz yumacak hâlim de yoktu. Zira gelen yazıya göre yüksek faiz hesaplaması sadece on günlük olmalıydı. Oysaki benim yaptığım hesaba göre son üç aylık faizin

tümü bana gelen yazıdaki oran üzerinden hesaplanmış gibiydi ve bundan dolayı ödemem gereken rakam da neredeyse yüzde kırk civarında yükselmişti.

Derhâl gidip bankadaki yetkiliye hesaplarda bir yanlışlık olduğunu, düzeltilmesi gerektiğini söylemiştim ancak o böyle bir şeyin mümkün olamayacağını, hesaplarının doğru olduğunu iddia etmişti. Sonunda iş müdüre yansımış, o da kendilerinde bir hata olamayacağını savunmuş, ısrarım üzerine ise yarım ağızla da olsa memuruyla birlikte kontrol etmemize müsaade etmişti. Kontrolde görülmüştü ki ben haklıydım çünkü onlar bana gönderdikleri yazıdaki gibi aralık ayının son dokuz gününü değil, üç aylık dönemin tümünü yüzde yüz yirmi faiz üzerinden hesaplamışlardı.

Ben bu sonuca varınca 'yanlış hesap Bağdat'tan döner' misali biraz da olsa rahatlamış, yanlışlığın giderilmesini istemiştim fakat yetkili memur, kendisinin bir şey yapamayacağını, müdire hanımla konuşmam gerektiğini söylemişti. Ben de az da olsa samimiyetimize güvenip derhâl odasına geçmiştim.

Derdimi söyleyinceye kadar gördüğüm itibara söz edemem, gayet güzeldi ancak meselemi ortaya dökünce az evvel beni nezaketle karşılayıp içeriye buyur eden o kibar kadın gitmiş, yerine sanki 'sokak karısı' denilecek kadar basit biri gelmişti. Bu değişime şaşırıp kalmıştım. Ne yapmıştım ne suç işlemiştim ki de bu denli öfkelenmişti? Olsa olsa yanlışın ortaya çıkmasını kendine yedirememiş, buna kızıp içerlemişti. Kim bilir, belki de bile bile yapmışlardı ve foyası meydana dökülünce de 'arsız hırsız ev sahibini bastırır' misali üste çıkmaya çalışmıştı.

Tabii ki onların hesaplamalarını kabul etmemiştim. Lakin müdire hanım beni böylesine dirençli görünce daha da ileriye gitmiş, önce üstü kapalı tehdit etmiş, diş geçiremeyeceğini anlayınca da memuruna acımasızca o talimatı vermişti:

"Tamam, hesaptaki yanlışlığı düzeltin ama bugünden sonra Buğra Bey'in kredi faizini yüzde yüz yetmişten uygulayın."

İşittiklerim karşısında afallayıp kalmıştım. Hâlbuki gelen yazıda yüzde yüz yirmi yazıyordu. Oysa kadın yüzde yüz yetmiş lâfını telaffuz ediyordu. Bu da ne demekti şimdi? Hemen tepkimi göstermiştim.

"Hayır, böyle bir şey yapamazsınız, bana uygulayacağınız faizin oranı belli. Yanlış yapıyorsunuz Seda Hanım."

"Niçin yanlış yapıyor muşum canım? Ben böyle uygun gördüysem böyle olur, daha fazla uzatmayın lütfen."

"Tekrar ediyorum, yanlış yapıyorsunuz. Egonuzu şımartmak için böyle keyfi kararlar alıp da beni yüzüstü, yolda bırakamazsınız. Sizinle yaptığımız bir sözleşme var ve ona göre hareket etmek zorundasınız. Aksi hâlde bu iş genel müdürlüğe kadar gider."

"Hay hay Buğra Bey, yolunuz açık olsun! Buyurun genel müdürlüğe kadar gidin ama unutmayın ki bu şubenin müdürü benim. Kullanabileceğim salahiyetlerimin ne olduğunu biliyorum ve diyorum ki; bundan böyle söylediğim orandan faiz ödeyeceksiniz, aksi hâlde işinize gelirse! Yok, beğenmezseniz paranızı getirin, tüm borcunuzu kapatın ve böylelikle faiz de ödemeyin. Hem artık beni yeteri kadar meşgul ettiniz, işim gücüm var, lütfen çıkıp gidin artık!"

Böylesi bir olay, hayatımda başıma ilk defa geliyordu. Bir bankadan, hem de defalarca "Siz bizim en iyi müşterilerimizdensiniz." dedikleri bir bankadan resmen kovuluyordum. O an hayatta hiçbir zaman hissetmediğim duygular kasıp kavurmuştu beni. Elimde bir silah olsa belki de kadını hiç tereddüt etmeden çeker vururdum. Sonrasında pişman olur muydum bilemiyorum. Zira kadın onurumu incitmemiş, zedelememiş, paramparça, darmadağın etmişti. Benim gibi hümanist,

karıncayı bile incitmekten sakınan bir adamın bu sözleri söylemesine, aklından böyle çılgınca düşünceler geçirmesine sebep oluyorsa o kadının bana nasıl bir tavır takındığı düşünülsün artık.

O gün, hayatımda hatırlamak istemediğim kara bir gündü. Oradan nasıl çıktım, iş yerine nasıl ulaştım, nasıl akşam oldu hiçbir şey hatırlamıyordum.

Bugün dara düşme sebeplerimden biri de işte yaşadığım bu olaydır. Şayet orayla ilişkilerim düzgün gitseydi, belki de bugün bu denli sıkıntıya düşmeyecektim ve kafamda ev satma düşüncesi belirmeyecekti.

Evi bir an önce satması için tanıdık bir emlak pazarlamacısına gösteriyorum. Rayiç bedeli yirmi-yirmi iki milyar lira arasında ama ben acil satılması için on dokuz milyar istiyorum. Birkaç gün bekleyip sonuç alamayınca da ilk çıkan müşteriye on sekiz buçuk milyara "Al senin olsun." diyorum ve insanın içinde oturduğu evi satmasının ne kadar kötü bir şey olduğunu da o zaman öğreniyorum.

Gelenlerin aşağılayıcı bakışları, ukalalıkları, gereksiz soruları, hatta daha da ileriye gidip sordukları özel sualler... Allah kimsenin başına vermesin ve bu durumlara düşürmesin! Eşim günlerce ağlayıp sızlanıyor. En çok da evi alan o yaşlı karı kocanın emredercesine davranışlarına içerliyor.

"Hadi bakalım lütfedip evinizi alıyoruz, kalk da bana demli bir çay yap, eşime de bol köpüklü bir Türk kahvesi..." demesine...

Gerçekten de bu tutumlar katlanılacak gibi değil ama her şey olmuş bitmiş, anlaşılmış. Şu saatten sonra pireye kızıp yorgan yakılacak zaman değil. Zira verip de bir an önce

kurtulmamız gerekiyor, yoksa belli ki daha çok kere bu tip muamelelere maruz kalma ihtimalimiz var.

Elime geçen parayla önce o adi kadının müdürlüğünü yaptığı bankanın borcunu kapatıyor, orayla olan tüm ilişkimi kesiyorum. Emlak bankasındaki borcumun ise ancak bir kısmını kapatabiliyorum. Ne var ki bu arada "Kul sıkışmazsa Hızır yetişmezmiş." sözünün doğruluğuna da bizzat şahit oluyorum. Hiç hesapta olmayan yeni işler geliyor, böylelikle piyasadaki borçlarımın bir kısmını ödüyor, biraz da olsa rahat nefes almaya başlıyorum.

Sattığım güzel bir evdi ancak bu evi aratmayacak, hatta daha güzel ve büyük bir eve kiraya çıkıyorum. Eminim ki bu evde de bazen güzel, bazen sıkıntılı anılarım olacak, oluyor da zaten...

Bundan üç dört sene evvel bir musiki cemiyetine üye olmuştum ve orada çok sevdiğim bir hocam var. Kendisiyle tanışmamız çok ilginçti...

Mecidiyeköy tarafında bir müşterimizle görüşmeye gelmiştim ve o sırada yanımda sekreterim Güler de vardı. Dönüşte arabaya yürürken hafif bir baş ağrısı ve dönmesi hissedince birden evhamlanmış, bir eczaneye gidip tansiyonumu ölçtürmüştüm. Eczacı, küçük tansiyonumun yüksek olduğunu, bir doktora görünmemin yararlı olacağını, hatta yakında Şişli Kalp Vakfı'nın bulunduğunu söyleyip oraya gitmemi önermişti. Ben de dediğini yapmış, Güler'le birlikte yürüyerek yola koyulmuş, sora sora zor da olsa bulmuştuk. Bulmuştuk ama gittiğimiz yer, meğer bize önerilen yer değilmiş, bir şubesiymiş. Zaten bu son derece doğaldı çünkü biz o an Şişli'de değil, Nişantaşı'ndaydık.

Beni yaşlı bir doktor muayene etmiş, bazı tahliller istemiş, istersem yarın sabah erken saatte orada yaptırabileceğimi

söyleyip nerede oturduğumu sormuştu. Göztepe'de oturduğumu söyleyince de hem şaşırmış hem de sevinmiş "O zaman seninle şurada buluşalım, beni de al, buraya birlikte gelelim." demişti. Dediğini yapmış, sabah onu söylediği yerden alıp yola koyulmuştuk. Hoş sohbet bir adamdı. Yolda sohbet ederken konu bir ara nasılsa müziğe gelmiş, ben de eski bir müzisyen olduğumu söylemiştim. Bunu duymak Levent Bey'in çok hoşuna gitmişti. Meğer kendisi de aktif olarak Türk Musikisi ile uğraşmaktaymış ve söylediğine göre çok tanınmış bir bestekârın talebesiymiş. Onun yanında, otuz yılı aşkın süre geçirmiş. Şu an ise bir koro çalıştırmaktaymış. Bunları işitmek hoşuma gitmiş, kendisine yaşantımla ilgili sitemde bulunmuştum:

"Aslında ben de bir faaliyetin içinde yer almak isterdim ama maalesef işten güçten başımı kaldırıp da zaman bulamadım." demiştim. O bunu duyunca beni korosuna davet etmiş, ben de gidip görmüş, hoşlanmış ve katılıp devam etmeye başlamıştım ve hâlâ da devam etmekteyim. Şu an sözde koro elemanıyım ama çalışmalarda ut çalıyorum. Başlayalı da çok olmadı, henüz dört-beş aydır gitmekteyim. Derneğin kendi utları var ve onları çalmaktayım. İki ut da antika, ikisi de birbirinden değerli...

Biri Manol, diğeri ise Onnik Usta'nın. Ben Onnik Usta'nın udunu çalmaktayım.

Pek âdetim değildir ama nasıl olduysa, daha doğrusu şeytan neden dürttüyse bir akşam hocamdan eve götürmek için Manol'un udunu istiyorum zira sesi çok hoşuma gidiyor. Zaten evde çalacak bir udum da yok. Hocam beni kırmıyor ama "Götür ancak dikkat et! Biliyorsun, bu ut antikadır, başına sakın bir hâl gelmesin." diye uyarmaktan da geri kalmıyor.

Bir hafta sonu... Evdeyim, salonda ut çalıyorum. Eşim ise pencereden dışarısını seyretmekte. Birden telaşla sesleniyor:

"Buğra, koş koş! Havada kocaman bir balon var, aynı uçak büyüklüğünde, gel de gör!"

Ben de meraklanıyorum ve udu öylece koltuğun üzerine bırakıp pencereye koşuyorum fakat o sırada da bir ses duyuyorum. Udun yere düşme sesini... Yerde halı var, bir şey olmaz diye düşünüyor, ilgiyle bir süre havada uçan balonu izliyorum. Gerçekten kocaman bir balon, daha doğrusu bir zeplin... Üstünde tanınmış bir markanın ismi var, belli ki reklam amaçlı kullanılıyor.

Merakımı giderip yerime oturuyor, uduma mızrabı vuruyorum. Fakat o da ne? Uttan ses çıkmıyor, abuk sabuk bir inilti duyuyorum. Elime alıp incelediğimde görüyorum ki göğsü çökmüş. Yere düştüğünde aldığı o küçük darbede, nasıl olduysa göğüs tahtası içeriye göçmüş. O an ne hâle geldiğimi anlatabilmem zor. Üstümde antika bir uda zarar vermişliğin yükünü taşıyorum. İçimdeki bağırmaya başlıyor:

"El âlemin udunu alıp da eve getirmek senin neyine! Üstelik bu, sıradan bir ut değil ki. Hem antika hem de çok değerli bir ut. Bedelini ödemeye kalksan altında kalırsın. Hem böylesi bir durumda değeri daha da artar. Hadi, çık bakalım şimdi çıkabilirsen işin içinden."

Hakikaten, şimdi nasıl çıkacağım işin içinden? Bildiğim bir yer de yok ki götüreyim de tamir ettireyim. Çok sevdiğim bir laf vardır:

"Zaruretler, icatları doğurur."

İşte bende de böyle oluyor. Udu evirip çevirip adamakıllı inceliyorum. Nasıl oluyorsa o an gözümün önüne toz hâlindeki ağaç talaşı geliyor. Düşünceme göre şayet onu tutkalla karıştırıp tekneyle göğüs arasına sürersem ikisini birleştirebilirim. Düşündüğüme kendim de inanıyor ve hemen evdeki alet edevat dolabını karıştırıyorum. Tutkal buluyorum ama tabii ki toz talaş yok. İyi de nereden bulacağım? Çevreyi de iyi tanımıyorum ki gidip bir marangozdan isteyeyim. Üstelik ihtiyacım olan fazla bir şey de değil, bir tatlı kaşığı olsa yetecek. Birden

aklıma iki gün evvel alıp dolaba koyduğum hindistan cevizi geliyor.

Hemen masanın üzerine büyükçe bir kâğıt serip eğe ile kabuğunu eğeleyerek toz çıkarmaya başlıyorum. Çıkıyor da... Hem de bir tatlı kaşığı... Toz ile tutkalı bir çay tabağının içinde karıyor, göğüs tahtasını, ince bir bıçakla kastırarak teknenin içine oturtup tutkallıyorum. Sanki olmuş gibi görünüyor, sanırım hallediyorum. Emniyete almak için o kısmı bantlıyor, sonrasında kurumaya bırakıyorum. Üç saat sonra bakıp kontrol ettiğimde görüyorum ki olmuş, hem de taş gibi... Hemen bir zımpara alıp güzelce zımparalıyor, kontrol edip kılıfına koyuyorum.

Ertesi gün de çalışmamız var. Hiçbir şey olmamış gibi udu götürüp hocama teslim ediyorum. Ve böylelikle bunca yaş yaşamış olmama rağmen, kimseden bir şey istememem gerektiğini bir kez daha öğreniyorum.

Bir sabah kalktığımda kendimi yorgun hissediyor, iş yerine telefon edip gelemeyeceğimi söylüyorum. Eşimin ise kadınlar günü varmış, arkadaşlarıyla buluşacağını söyleyip öğleye doğru evden çıkıyor.

Evde yalnızım... Kahvaltı sofrası olduğu gibi durmakta zira canım hiçbir şey yemek istemiyor. Öğle vakti üstüme bir hâlsizlik çöküyor ve aynı anda mide kısmımda bir gariplik oluşuyor. Sanki içim çekiliyor... Bir müddet kanepenin üstünde büzülüp kalıyorum. "Bana neler oluyor?" diye paniklerken aniden şiddetli bir mide bulantısı baş gösteriyor ve hızla lavaboya koşup midemde ne varsa boşaltıyorum.

Gördüklerim karşısında gözlerim yerinden uğruyor. Klozetin içi simsiyah bir suyla dolu ve bu benim midemden

çıkmış... Bir anlam veremiyor, bir şey de konduramıyorum. Akşam yediklerimi gözümün önünden geçiriyorum, hiçbir şeyle örtüşmüyor çünkü gördüğüm sıvının rengi tam anlamıyla kurum siyahı, o denli kara bir renk...

Aradan yarım saat geçmeden yine bir bulantıyla klozete koşuyorum. Görüntü yine aynı, bu sefer miktarı biraz daha az. Tuvaletten çıktığımda ayakta zor durmaktayım. Hocamı arayıp olanları anlatıyorum. O da sağ olsun "Akşam eve geleyim orada konuşalım." diyor.

Geliyor ve yemeğe beraber oturuyoruz. Bu defa iştahım hiç fena değil. Biz yemekteyken kapı çalıyor, kardeşim selam verip elindeki paketi uzatıyor. Yemeğe gelmiş, gelirken de benim sevdiğimi düşünerek turşu getirmiş. Oturup hep beraber keyifle yemeğimizi yiyoruz. Yemek sonrası hocam beni muayene ediyor, sorular soruyor. Zira biliyorum ki kendisi bir dâhiliye mütehassısı.

Haşlanmış patates ve pirinç lapası yememi, birkaç gün işe gitmememi öneriyor. Dediğini yapıyor, gitmiyorum ama zaten bir odadan diğerine gidecek hâlim yok ki gidebileyim. Ne var ki gün geçtikçe hâlsizliğim daha da artıyor. Durumumu hocayla paylaşınca "Bu böyle olmayacak sana bir endoskopi yaptırmak lazım." diyor ve Amerikan Hastanesi'ne gidip endoskopiyle birlikte gerekli tahlilleri yaptırıyoruz.

Sonuç 'helicobacter pyloriye bağlı ülser' çıkıyor. Midemde sekiz yerde yara tespit ediliyor, birçok ilaç yazılıyor ve tedaviye başlıyorum. Bir hafta sonra ancak kendime gelip toparlanmaya başlıyorum. İçimdeki ise bana bir şeyler anlatmakta:

"Görüyor musun, işlerin yüzünden yüklendiğin stresler seni hâle getirdi? Kendini kastın kastın ama vücudun ancak bu kadar tahammül edebildi. Meğer mide ağrılarından boşuna yakınıp durmuyormuşsun. Verilmiş sadakan varmış da atlattın. Maşallah bünyen de kuvvetliymiş, senin yerinde başkası olsaydı, o gün komaya girer ölürdü herhâlde."

Gerçekten de o gün, bir kova dolusu kan kustum ve bana bir şey olmadı. Bu duruma ben de şaşmaktayım. İşin bir ilginç tarafı da o akşam yemekte kardeşimin getirdiği turşuyu yediğim gibi, eşimin yaptığı bol baharatlı çorbayı da içmiştim. Yani, tam da mide kanaması geçiren birinin yiyeceği yemekleri(!)

Düşünüyorum da bütün bunlara rağmen hayatta kalmış olmam bir mucize. Hakikaten "Öldürmeyen Allah öldürmüyormuş..."

Kiraya çıktığımız yeni evde "En fazla bir-bir buçuk sene otururum" diye düşünmekteyim çünkü bu arada taksitle girdiğim başka bir evin inşaatı devam etmekte. Bitmesini beklediğim ev, Beylikdüzü'nde ve Emlak Bankası yapıyor. Bu evi alışımın da ilginç bir hikâyesi var...

Emlak Bankası, çalıştığım bankalardan biriydi ve hâlâ da öyledir. Zaman içinde müdürüyle samimi olmuştuk ve ben her gidişimde işlemlerimi odasında yaptırırdım. Bir gün şubede, telaş içinde koşuşturan insanlar görmüş, merak edip kendisine sormuştum:

"Bu insanlar neden böyle telaş içinde koşuşup duruyorlar, bir mesele mi var?"

"Emlak Bankası, Beylikdüzü Bizimkent konutlarının birinci etabı bitti, oradan yer almak için savaşıyorlar." demişti. Duyunca garipsemiştim çünkü ta Beylikdüzü gibi uzak bir yer için insanların savaş vermeleri tuhafıma gitmişti. Ama müdür öyle düşünmüyor olacak ki bana teklifte bulunmuştu:

"Hadi Buğra Bey gel bir tane de sana verelim."

"Hadi canım sen de!" demiştim. "Ta dünyanın bir ucunda ne işim var benim. Ben İstanbul'un en güzide yerlerinden birinde, Göztepe'de oturuyorum."

Israr etmemişti müdür. Tabii ki o zamanlar henüz evimi satmamıştım. Aylar sonra bir ziyaretimde, yine telaşla koşuşan insanları görünce banka müdürüne yine neler olduğunu sormuştum:

"Bu defa da ikinci etabı satışa çıktı." demiş, açıklamasını yapmış, ardından da beni ikna etmek için gene dil dökmüştü:

"Gelin beni dinleyin Buğra Bey! Bir daire de siz alın, inanın kazançlı çıkacaksınız. Dairenin fiyatı otuz iki milyar lira. Şimdi bir milyar veriyorsunuz, beş ay sonra bunu beş milyara tamamlıyorsunuz. Kalanı da otuz altı ayda ödüyorsunuz. Böyle fırsat her zaman ele geçmez."

Nasıl olduysa o gün bu teklife olumlu bakmıştım. Elbette bunda evin, inşaatı süren fabrikamın bulunduğu muhite, yani Ambarlı'ya yakın oluşunun etkisi de vardı. Hemen o gün bir milyarı yatırmış, ertesi günü de sekreterim Güler'le gidip daireyi seçmiştik. Zaten arasından seçim yapabileceğimiz son üç daire kalmıştı ve zor da olsa birinde karar vermiştik.

O günden bugüne neredeyse iki yıl geçiyor ve evlerin inşaatı devam ediyor. Eşim evi aldığımı biliyor ama sadece yatırım amaçlı aldığımı zannediyor. Oysaki ben "Bir an evvel bitsin de oraya taşınalım." diye düşünmekteyim çünkü bu sıkışık günlerde kira ödemek hiç de akılcı gelmiyor. Zaten krizden etkilenip işler azalınca ve de borçlarla boğuşmaktan bir seneyi aşkın süredir fabrika binasına bir kat çıkabilmeyi bırak, bir tuğla bile koydurabilmiş değilim. Zavallı inşaat ikinci katı bitmiş, kaba hâlde hareketleneceği günü, ben de sabırsızlıkla işlerin açılacağı ve para kazanıp inşaatıma devam edeceğim günleri beklemekteyim.

Erzurum'da Bir Su Fabrikası

Bir gün Güler, kapımı çalıp Erzurum'dan bir misafirim olduğunu söylüyor ve odama alıyor. Adam kendisini tanıtınca hatırlıyorum. Bir tarihte Erzurum'dan aramış, komple su dolum hattı için bilgi ve fiyat teklifi istemişti. Ben de telefonda gerekli izahatı yapmış, istediği her şeyi hazırlayıp göndermiştim lakin kendisini çok ciddiye de almamıştım. Çünkü marka olan bilindik firmaların plastik şişelere su doldurma işine girip de başarılı olduğu görülünce, ilgili ilgisiz herkes bu işi yapmaya kalkışmıştı. Neredeyse son katıldığımız fuarlarda standımıza uğrayan her iki kişiden biri, mutlaka su dolum hattı istiyordu.

Neler anlatmıyorlardı ki?

"Tarlamda su çıkıyor, oraya bir bina yapıp suları şişeleyeceğim." diyenden tutun da "Benim köyümde bir kaynak var orayı kiralayıp su işine girmeyi düşünüyorum." diyenlere kadar...

İşte bundan dolayı Erzurum'dan gelen, ismi Orhan olan bu şahsı da ciddiye almamıştım ancak konuştukça bunun onlar gibi olmadığını görüyorum. Zira kendisi bir devlet bankasıyla anlaşmış ve yatırım teklifi müspet karşılanmış. Şimdi ise benden proforma fatura alıp oraya sunması gerekiyormuş. Ne var ki mali gücü sınırlıymış, kendisi ancak binasını yapabilirmiş fakat şişe imal eden makineleri alabilme imkânı yokmuş. Bu sebepten ihtiyacı olan makinelerin tutarından fazla fatura istiyor. Sevmediğim bir durumla karşı karşıyayım ancak işe de çok ihtiyacım var ve bu da gerçekten iyi fiyatlı, tam tamına yüz bin dolarlık bir iş...

Muhasebecime danışıyorum durumdan pek hoşnut kalmıyor. Kesilecek fazla faturanın bana yük olacağını, gerçekte yapmadığım, gelir elde etmediğim bir iş için vergi ödemek zorunda kalacağımı söylüyor. Bununla da kalmıyor söyledikleri.

"Şayet yarın aranızda bir anlaşmazlık çıkarsa adam, senden gerçekte yapmadığın ama fatura üzerinde yapmış gözüktüğün makineleri de isteyebilir." diyor.

Adamla konuşup muhasebecimin dediklerini aktarıyorum. Kızıp âdeta söyleniyor:

"Olur mu öyle şey? Biz Anadolu çocuğuyuz, biz de yanlış olmaz."

Dilerim doğru söylüyordur. Öte yandan öylesine kötü dönemlerdeyiz ki bugünlerde herhangi bir işi kaçırmak hiç de akıl kârı değil. Ayrıca adam işi bize vermeye de kararlı. Üstüme binecek vergi rakamını söylüyorum, vermeye dünden hazırmış. Prensipte anlaşıyoruz, el sıkışıyoruz, adam Erzurum'a dönüyor.

Bir hafta sonra bir sabah, yine çat kapı geliyor. Yapacağım işin faturasını hemen kesmem gerektiğini; bankanın faturada belirtilen paranın tümünü bana ödeyeceğini, o da gelen paradan konuştuğumuz gibi avans olarak bana elli bin dolar vereceğini, kalan nakit parayı ise kendisinin alacağını, işin bakiyesini de tesliminden sonra kendi çekleriyle ödeyeceğini söylüyor.

Faturada iki kalem iş gözükecekmiş. Bunlardan biri; gerçekten yapacağımız yüz bin dolarlık şişe dolum hattı, diğeri ise Orhan Bey'in fazladan para almak için sanki biz yapmışız gibi göstermemizi istediği şişirme makinesi.

Dediğini yapıyor, toplamda yüz otuz bin dolarlık faturayı kesiyorum. Hemen telefona sarılıyor, oradan biriyle konuşup faks numarası alıyor ve faturayı fakslamamızı istiyor. Güler de hemen dediğini yapıp gönderiyor. Henüz bir saat geçmeden Erzurum'dan arıyorlar ve Orhan Bey telefonu bana verip arayan şahısla görüşmemi istiyor. Konuştuğum kişi banka müdürüymüş. Yarım saat sonra bankasının Bayrampaşa şubesine gidip parayı alabileceğimi söylüyor.

O an tam anlamıyla afallayıp kalıyorum. Kulaklarıma inanamıyorum çünkü böylesine yüksek bir meblağın, sadece fakslanan belgelere güvenilerek gönderilmesini aklım almıyor. Orhan Bey ile birlikte bankaya gidiyoruz ve bizzat müdürün kendisinden tam tamına yüz otuz bin dolar teslim alıyorum.

Gerçekten çok şaşkınım, olanlara inanamıyorum. Atölyemin yolunu tutmak için arabaya bindiğimizde çantamda yüz otuz bin dolar taşımaktayım.

Ofisime geldiğimizde ben teklifte belirttiğim meblağı alıp gerisini, yani seksen bin doları Orhan Bey'e veriyorum.

Bizim tarzımız işlerde, önce sözleşme yapılır, sonrasında da avans alınır. Biz ise bu defa önce avansı alıp sözleşmeyi sonrasında yapıyoruz. Aslında bizim yapacağımız makinelerin gerçek bedeli doksan bin dolar ama on bin dolar da ödeyeceğimiz vergi karşılığında istediğimizden sözleşmede makinenin bedelini yüz bin dolar olarak gösteriyoruz. Bu duruma göre makineyi teslim ettiğimiz zaman elli bin dolar daha alacağız.

Bu iş öyle bir zamanda geliyor ki bir anda ferahlıyor, bütün borçlarımı kapatıyorum. Artık inşaatıma bile para ayırabileceğim. Hemen makinelerin imalatına koyuluyoruz. Zaten elimizde pek işimiz yok. Tüm ağırlığımızı bu işe verip sözleşmedeki tarih gelmeden bitirip gönderiyoruz.

Mevsim sonbahar, aylardan kasım...

Makineleri kurup devreye almaları için Erzurum'a, başlarında İsrafil Usta'nın bulunduğu üç kişilik bir ekip gönderiyorum. Her üç günde bir arayıp vaziyeti soruyorum. Aldığım cevap ise neredeyse hep aynı:

"Merak etmeyin beyefendi! Üç güne kalmaz size müjdeli haberi veririz."

İsrafil Usta böyle diyor ama o müjdeli haber nedense bir türlü gelmiyor. Gittiklerinin üzerinden bir ay geçtiğinde

elemanlardan biri arayıp karısının problem çıkardığını, acilen evine dönmesi gerektiğini söylüyor. İsrafil Usta'ya soruyorum "Benim için bir sakıncası yok, gidebilir." diyor.

Ustam geldiğinde de orada olan bitenleri soruyorum:

"Makineden istediğimiz randımanı hâlâ alamadık ama bunun esas sebebi işin üstüne yeteri kadar düşmememiz, gerektiği gibi ilgilenmememiz." diyor. Bu ilginç cevap benim hiç hoşuma gitmiyor. Sebebini soruyorum, öğrenince çıldıracak gibi oluyorum.

"Gerektiği gibi ilgilenemiyoruz çünkü İsrafil Usta öğleden evvel otelden çıkmıyor. Bunun sebebi de her gece içmesi. Sağ olsun, çok fazla alkol tüketiyor."

Hadi duy da kızma bakalım! Hemen Orhan Bey'i arıyorum. O da durumdan memnun değil. Benim bizzat gelip işin başında durmamı öneriyor. Galiba haklı çünkü çok geciktik. Bu durumda hem adamın işi erteleniyor hem biz paramızı alamıyoruz. Oysaki gelecek olan oldukça yüklü bir meblağ, tam tamına elli bin dolar...

Ocak ayında gidebileceğimizi söylüyorum, Orhan Bey de "Bu kadar bekledik, on beş-yirmi gün daha bekleriz." diyor.

Ben, Veli Usta ve kayınçom, hep birlikte yola koyuluyoruz. İstikametimiz ise Erzurum... Arabayı onlar kullanıyor. "Siz arkada rahat rahat oturun, birimiz sizin şoförünüz, birimiz ise korumanızız." diyor Veli Usta.

Vakit gece yarısı... Erzincan'a girmek üzereyiz. Lapa lapa kar yağıyor, göz gözü görmüyor. Hava soğuk, klima çalışıyor ama içerisi yine de yeteri kadar sıcak değil. Camlar buz tutmuş ancak kayınçom yine de arabayı oldukça rahat kullanıyor. "Dikkatli olmasını, daha yavaş gitmesini söylesem de "Sen

merak etme! Ben buna benzer ne yollardan geçtim." diyor. Geçmiştir inanırım zira çok defa kış aylarında Almanya'ya, Hollanda'ya gittiğini hatırlarım.

Heyecanlı bir yolculuk sonrası Erzurum'a varıyor, Orhan Bey'in bizim için ayırttığı oteldeki odalarımıza yerleşiyoruz. Dışarısının eksi beş dereceden yüksek olduğunu sanmıyorum fakat odam oldukça sıcak.

Sabah kahvaltı sonrasında Orhan Bey bizi alıyor ve fabrikasına doğru yola çıkıyoruz. Gideceğimiz yer, Erzurum merkeze kırk kilometre uzaklıktaymış. Fabrikaya varana kadar karayolu dâhil karla kaplı olmayan bir karış toprak bile görmüyorum ve işin ilginci, Orhan Bey arabayı hiç de yavaş sürmüyor. İçimdeki bana soruyor:

"Bu nasıl iştir anlamadım! Her taraf kar kaplı ama etrafta hiç kaza görmedim. Trafik normal akışında seyrediyor. Bu kar bizim orada olsaydı her taraftan kaza haberi gelirdi. Üstelik Orhan Bey de arabayı yavaş kullanmıyor. Acaba İstanbul'dakiler mi beceriksiz, yoksa burada herkes bu şartlara alışıp da ustalaşmış mı?"

Muhtemelen ikinci dediğidir diye düşünüyorum.

Vardığımızda görüyorum ki dışarıdan bakıldığında Orhan Bey'in "Fabrikam." dediği mekân, aslında betonarmeden yapılmış büyük bir depo. Su dolum işi için hiç de uygun bir görünümlü değil. Acaba içerisi nasıl diye merak etmekteyim. Girdiğimde gördüğüm manzara karşısında âdeta dilim tutuluyor. İçerisi harap, etraf buz gibi... Bizim dolum makinesinin kazanının çevresinde buzdan sarkıtlar oluşmuş. Bunu görür görmez de makinenin neden randımanlı çalışmadığını anlıyorum. Bu denli soğuk bir yerde sızdırmazlık elemanları, lastik contalar kim bilir ne hâle geliyordur, düşünmek bile istemiyor, Orhan Bey'e soruyorum:

"Burada ısıtma sistemi yok mu?"

"Olmaz olur mu?" diyor ve bana deponun ortasına kurulmuş, yanında odun yığılı, yağ fıçısından imal edilmiş sobayı gösteriyor. İçimdeki yine isyanlarda:

"Aman Allah'ım." diyor. "Bu şartlarda böylesi soğuk ortamlarda bir makinenin çalışması mümkün mü? Bunlar gündüz sobayı yakıp etrafı ısıtınca makinedeki buzlar çözülüyordur ama akşam gittiklerinde ısı düşünce her tarafı yine buz kaplıyordur. Bu şartlarda, havanın eksiye düşüp artıya çıktığı bir ortamda, sızdırmazlık elemanlarının sağlıklı kalabilmesi sence mümkün mü? Üstelik aynı şeyler, mekanik aksamlar için de geçerli. Metal parçalar soğuğa maruz kaldığında büzülür ve içinde çalışan parçaya hareket imkânı vermez. Böyle olunca da makine elbette ki randımanlı çalışmaz, daha doğrusu çalışamaz. İşin çok zor Buğra, Allah yardımcın olsun!"

Gerçekten çok zor. Bakalım içinden nasıl çıkacağız? Bu tarz olumsuzlukları mümkün olduğunca müşterime aktarmak istemeyen bir yapım vardır. Mazereti hiç mi hiç sevmem.

Hemen üçümüz birden makineyi temizlemeye girişiyoruz. Oradaki adamlardan da yardım alarak bir saat içinde makineleri çalışabilecek hâle getiriyoruz. Ben etiketleme ve kapak kapatma makinesinin ayarlarını kontrol ediyor, gerekli düzeltmeleri yapıyorum. Veli Usta'yla kayınçom da dolum makinesini ayarlarını kontrol ediyor ve sonrasında hattın düğmesine basıyoruz. Buradaki ortama göre şu an vaziyet hiç de kötü görünmüyor. Şişeler doluyor, kapanıyor, etiketleniyor ve tabii ki benim de yüzüm gülüyor. Orhan Bey de hâlinden memnun görünüyor çünkü ilk defa makinenin böyle randımanlı çalıştığını söylüyor. Haklı konuşuyor zira iki saate kalmadan dolu su şişeleri, deposunun bir köşesine tepeleme yığılmaya başlıyor.

Biz uğraşırken öğlen oluyor, Orhan Bey bizi deponun ortasında duran sobanın yanına kurulmuş, üstü gazetelerle kaplı

masaya davet ediyor. Et kavurtmuş, hep birlikte zevkle yiyoruz. Yemek sonrası bana etrafı gezdiriyor. İlk olarak da ofisine çıkarıyor. Aslına bakılırsa ev ile ofis karışımı bir yer. Tabanına o yöreye ait desenli halılar serilmiş, tipik bir mekân. Etrafa bakınırken duvarın içinde gömülü, yerden oldukça yükseğe yapılmış, zemini halı kaplı, derin bölme dikkatimi çekiyor, Orhan Bey'e soruyorum:

"Burası benim namazgâhım" diyor.

Hem ilginç geliyor hem hoşuma gidiyor. İlginç geliyor çünkü bana göre namaz kılmak için böyle bir yer yaptırmak gereksiz. Hoşuma gidiyor zira yine bana göre namaz kılan bir insan dürüsttür, hak yemez, sözünde durur. İkincisi benim için önemli çünkü adamın bana ödemesi gereken bir sürü borcu var.

Gerçi sözleşmemize göre bakiye için dört adet vadeli çek vermesi gerekiyordu ve maalesef onu bugüne kadar halletmedi. Hatta bir görüşmemizde İstanbul'a dönen elemanlarımla göndereceğini söylemişti ancak o söz de yerine gelmedi. Son görüşmemizde ise elinde çek yaprağı kalmadığını, oraya gittiğimde hazırlayıp bizzat kendi elleriyle bana teslim edeceğini söylemişti. Laf arasında soruyorum:

"Artık çek işini hallediyoruz değil mi?"

"Elbette halledeceğiz, hele siz şu makineleri adamakıllı bir çalıştırın bakalım."

"Makinelerin nasıl çalıştığını görüyorsunuz işte, bana göre bizim tarafımızda önemli bir sorun yok ancak sizin tarafınızda maalesef var." diyerek kendisine olumsuzlukları ve ne yapması gerektiğini sıralıyorum. Dinliyor, haklı olduğumu söyleyip sanki konuyu değiştirmek istercesine beni ofisinin üst katındaki terasa çıkartıyor.

Etraf gözün alabildiğince bembeyaz... Uzaktaki dağlar, yakındaki tepeler, düzlükler, yani her taraf...

"Buradaki ihtiyaçlarınızı nasıl gideriyorsunuz?" diye soruyorum. Eliyle karşıda bir yeri gösteriyor:

"Şuradaki köyden." diyor. Dikkat kesiliyorum ama ortalıkta köy veya benzeri bir yerleşim yeri görmüyorum. Sonrasında aşağıya, imalata iniyoruz. İşler yolunda görünmekte. Veli Usta, oradaki işçilere eğitim verirken bir taraftan da sular şişeleniyor.

"Arkadaşlar çalışmalarına devam etsin ben seni biraz gezdireyim." diyor ve birlikte dışarı çıkıp karların üstünde dolaşıyor, sonrasında arabaya biniyoruz. Benim aklım ise hâlâ bakıp da göremediğim o köyde...

Haklıymış, hakikaten bir köy varmış. İyice yaklaştığımızda ancak görebiliyorum. Ne köy ama! Evler yarısına kadar toprak altına gömülü, üst tarafları da zaten kar kaplı. Dibine yaklaşıncaya kadar orada bir köyün var olduğunu anlamak pek mümkün değil. Hele ki benim gibi köyü olmayan biri için.

Birden aklıma geliyor, soruyorum:

"Erzurum'da bir Tortum Şelalesi olacaktı, buraya yakın mı?"

Bu ismi ta küçüklüğümden beri bilirim. Hayat bilgisi kitabımda resmini görmüş, özellikle ismi ilgimi çekmişti. O zamandan beridir de hatırımdadır.

"Hemen gidelim." diyor. "Buraya on beş kilometre uzaklıkta."

Gidiyoruz... Muhteşem bir güzellik... Hele ki etrafında buzlardan oluşmuş sarkıtlar, dikitler nasıl da güzel görünüyor, nasıl hoş bir manzara, anlatması zor.

Ertesi sabah Orhan Bey bizi yine otelimizden alıyor ve yola çıkıyoruz. Bugün hava dünküne göre daha soğuk. Hem meteoroloji söylemiş hem de rahatlıkla hissediliyor. Fabrikadan içeri girdiğimiz an gördüğüm manzara beni âdeta dehşete düşürüyor. Dolum makinesi yine tamamen buzlarla kaplı... Üstünde, sağında solunda oluşan sarkıtlar, düne göre çok daha uzun ve hacimli.

Hele ki dün doldurulan şişelerin gövdeleri yarılmış, hepsi patlamış. Paletlerin üstüne dizilen şişeler yerlere dökülüp saçılmış, içlerinde neredeyse bir tane bile sağlam kalmamış. Hem kendi adıma hem Orhan Bey adına üzülüyorum. Makinelerin bu şartlar altında çalışması imkânsız görünüyor. Görünen o ki Orhan Bey'in dolum yaptığı bölümü sürekli sıcak tutamaması hâlinde işine devam edebilmesi olanaksız.

Alıyor beni bir düşünce. İçimdeki de başlıyor konuşmaya:

"Allah ikinizin de yardımcısı olsun. Bu koşullarda bırak makinelerden randıman almayı, çalıştıramazlar bile. Tut ki çalıştırdılar... Soğuktan şişelerin patlamasına nasıl engel olacaklar? Elbette ki çözüm için yapabilecekleri var. Ya acilen buraya çok iyi bir ısıtma tesisatı kuracaklar ya da havalar iyice yumuşayana kadar dolum yapmayıp bekleyecekler."

Söylediklerinde yerden göğe kadar haklı... Bana göre de başka bir alternatif yok ortada. Orhan Bey üzgün ve şaşkın... Ne yapacağını bilmez vaziyette ortada dolaşıp duruyor. Kolundan tutup bir kenara çekiyor, içimdekinin bana söylediklerini ben de ona aktarıyorum.

"Galiba haklısın." diyor. "Şu an ısıtma tesisatı yaptıracak param yok, bulabilmem de mümkün değil. Bu durumda martın ortasına kadar çalışmayıp havaların yumuşamasını beklemekten başka çarem yok."

Durum böyle olunca tabii ki bizim çekler de verilmiyor ve biz de makinelerdeki suyu boşaltıp temizliyor, soğuktan etkilenmeyecek hâle getiriyor, o günün akşamı da Erzurum'dan ayrılıyoruz. Artık yapacağımız tek şey var, o da mart ayını beklemek. Bu arada benim hesaplarım yine şaşıyor ve gene para sıkıntısı çekeceğim günlerin işaretini alıyorum.

Mart ayı geliyor ve Orhan Bey benden yine bir eleman istiyor, mecburen gönderiyorum. Döndüğünde de elemanımdan bilgi alıyorum. Dediğine göre her şey yolundaymış, dolum yaptıkları gibi sevkiyata da başlamışlar. Bu güzel bir haber... Birkaç gün sonra arıyor, çekleri göndermesini istiyorum "Bir haftada elinde olur." diyor. Ne var ki bir hafta geçiyor, gelen giden yok. Tekrar arıyorum...

"Aa! Kusura bakma yoğunluktan unuttum, hemen göndereceğim." diyor ama yine bir hafta geçmesine rağmen posta ya da kargodan bir şey gelmiyor ve işin kötüsü bu böyle sürüp gidiyor. Benim aramalarım, onun "Bir haftaya kadar elinde." demeleri bitmiyor ve yazın ortasına geliyoruz. Artık konuşma stilimi değiştirmem gerektiğini düşünüp arıyor, belli bir müddet verip bu süre içinde ödenmezse mahkemeye başvuracağımı, beni bu yollara mecbur etmemesini, her şeyi konuştuğumuz gibi adabınca yapmamız gerektiğini hatırlatıyorum.

Beyefendi birden kükrüyor:

"Ver, kardeşim ver." diyor. "Sen mahkemeye verirsin de ben bunun altında kalır mıyım?"

Bu sözlerden sonra da telefonu yüzüme kapatıyor. Arıyorum açmıyor. Ertesi gün Güler bana bir telefon bağlıyor. Arayan Orhan Bey'in avukatıymış. Gayet kibarca konuşuyor.

"Beyefendi dün Orhan Bey'le konuşup alacağınız olduğunu söyleyip karşılığında çek istemişsiniz. Herhâlde sizin bir yanlışınız var. Bizim size değil, tersine sizin bize borcunuz var. Biz size sözleşmeyle birlikte fatura karşılığı yüz otuz bin dolar ödemişiz, oysa siz bize sadece yüz bin dolar tutarında makine göndermişiniz. Yani bu durumda sizden otuz bin dolar alacaklıyız. Ya hemen bu paramızı ya da sözleşmede yazan şişirme makinelerimizi gönderin, aksi hâlde hakkımızı mahkemede aramak zorunda kalacağız."

Bunları işittiğimde oturduğum yerde âdeta donup kalıyorum. Zaten avukat da başka bir şey söylemeyip telefonu kapatıyor. İçimde yırtıyor kendini.

"Görüyor musun?" diyor. "Korktuğun başına geldi. Bu olasılığı zaten her zaman aklının bir köşesinde barındırmıştın ama olabileceğine pek de ihtimal vermemiştin. Hele ki adamın ofisindeki namazgâhı görünce daha da rahatlamış, 'Böylesine namazına niyazına sahip biri asla aklımdan geçenleri yapmaz' demiştin ama ne yazık ki yapıyormuş. Anlayacağın bu işlerin namazla, ibadetle bir ilgisi yokmuş. İnsanın fıtratında dürüstlük yoksa, insan vicdan sahibi değilse istediği kadar ibadet etsin, eder görünsün bu bir şey ifade etmiyormuş. Hatırlar mısın katıldığın fuarlardan birinde adamın biri o güne dek hiç işitmediğin bir deyiş söylemişti.

'Yoksulluk, mertliği bozar.'

Gerçekten bozar mı bilmem ama bu adamın yoksul duruma düştüğüne de inanmıyorum çünkü sana gelen bilgilere göre işleri gayet iyiymiş. Sanırım adamlar, her şeyi baştan planlayıp yapmış. Bugüne kadar da seni oyalayıp durmuşlar."

Hakikaten öyle yapmışlar. Yani bugüne kadar beni oyalayıp durmuşlar. Avukatın söylediklerinden sonra başımı iki elimin arasına alıp düşünüyorum taşınıyorum ama işin içinden çıkamıyorum. Adam haklı! Bankadan o kadar parayı teslim alan

"Aldım." diye imzalayan benim. Mahkemeye çıksam, hâkim bana bu evrakı gösterse ne diyeceğim? "Almadım mı?"

"Adama verdim" desem elimde bir belge yok. Aslında bir belge var. Kendisine paranın arta kalanını aldığına dair bir kâğıt imzalatmıştım ama bunca resmî belge arasında onun bir geçerliliği olacağını sanmıyorum. Olsa da adam "Bu benim değil." der, işin içinden çıkar. Görülen o ki alacağımızın üzerine bir bardak soğuk su içmemiz gerekiyor. İşin daha da kötüsü, adam aklına koyarsa üstüme gelip aradaki otuz bin dolar farkı bile isteyebilir. Onun için Güler'e, Orhan Bey'i aramasını, avukatının numarasını istemesini söylüyorum.

Öğrenince de sıcağı sıcağına avukatı arayıp sanki hâlâ bekliyormuş gibi davranıp alacağımın ödenmesi için nasıl bir yol izlemem gerektiğini soruyorum. Adam benimle gayet rahat bir şekilde konuşuyor:

"Beyefendi siz bu alacaktan söz etme işinden artık vazgeçin ki biz de sizden olan alacağımızdan vazgeçelim. Daha fazla ısrar etmeyin, sonuçta siz zararlı çıkarsınız. Bahis konusu olanı alamadığınız gibi otuz bin doları da faiziyle ve avukatlık masraflarıyla birlikte bize ödemek zorunda kalırsınız. Onun için gelin, siz bu işten vazgeçin de biz de alacağımızdan feragat edelim."

İçimdeki hemen atılıyor:

"Hadi bakalım! Bu sözleri işittikten sonra, mahkemeye başvur da görelim. Sen en iyisi 'Başımın, gözümün sadakası' de ve bu alacağını unut! Ve bundan sonra da böylesi işlerde daha dikkatli ol! Zira görüyorsun ki hayatın sana verdiği derslerin ardı arkası kesilmiyor."

Gerçekten de dediği gibi; öğretilerin ardı arkası kesilmiyor, ders ala ala bir hâl oldum, hâlâ da alıyorum ve belli ki yaşadığım süre de almaya devam edeceğim.

Bu arada içimdekinin dediğini yapıp avukata teşekkür ederek konuşmayı sonlandırıyorum. Olanları hazmetmem çok zor ama elimden gelen bir şey yok. Adamları biraz kızdırırsam ya da onlar niyeti bozarlarsa ben onlara para ödemek zorunda kalacağım. Artık yapabileceğim tek şey 'Zararın neresinden dönersen kârdır' deyip alacağımın üzerine bir bardak su içmek. Öyle de yapıyorum. Güler'den bir bardak su isteyip kafama dikiyorum

İki İhtiyar

Yaşadığım onca olumsuzluklara, krizin başıma açtığı dertlere rağmen Allah'ıma binlerce şükürler olsun ki hepsini atlatıyorum. Artık yapmam gereken şey daha çok çalışıp üretmek ve bir an önce hedefime ulaşmak. Yani bir an önce fabrika inşaatını bitirip içine yerleşmek.

Geçmişte bir ağda firmasına iş yapmıştım. Müşterim makinesinden son derece memnun ve hâlâ üretimine benim makinemle devam ediyor. Piyasada bu işi yapan, yani ağda üreten firmaların sayısı bir elin parmaklarını geçmeyecek kadar az.

Sekreterim Güler, masamın başındayken bir telefon bağlıyor ve "Ankara'dan arıyorlar." diyor. Ne olduğunu telefondaki şahısla konuşmaya başladığımda öğreniyorum. Ağda dolum makinesi istiyorlar. İsteyen firma, ağda üreten firmalar arasında ikinci sırada gelmekte. İki adet makineye ihtiyaçları varmış. Birini İstanbul'daki, diğerini de Ankara'daki yerlerinde kullanacaklarmış.

İstanbul'daki imalathanelerinde buluşuyor, fiyatta anlaşıp mutabakata varıyor ve sözleşmeleri imzalıyoruz. Aldığım avans ilaç gibi geliyor çünkü inşaat için kenara attığım paranın takviyeye ihtiyacı var.

Elimde birçok iş var ve bunlardan ikisi, ağda dolum makinesi. Önceliği onlara veriyor, çabucak bitirip birini Ankara'daki fabrikalarına gönderiyorum. Diğerini ise almıyorlar ve İstanbul'da yeni bir yer yapmaya başladıklarını, makinenin bir müddet benim atölyemde kalmasını istediklerini söylüyorlar. Ne var ki henüz makineleri çalıştırmadan da borçlarının tümünü kapatıyorlar.

Bir ustamı gönderip Ankara'daki makineyi kurduruyorum. Çok memnunlar... Bir gün Ankara'daki ortaklardan biri, ağızları kulaklarına varmış bir hâlde arıyor ve İstanbul'a geldiğinde benimle görüşmek istediğini söylüyor. Biraz eşeliyorum "Geldiğiniz zaman öğrenirsiniz." diyor.

İstanbul'a gelmişler... Beni yemeğe davet ediyorlar... Öğle yemeğini kardeşlerle birlikte yiyorum. İkisinin de yaşı oldukça geçkin. Kanımca küçük olanı yetmiş beşten, büyük olanı da seksenden az değildir.

Yanlarında tanımadığım biri daha var. Lâf lâfı açıp konuşmalarımız sürerken tanımadığım o zat, kardeşlerden küçük olanın kulağına yaklaşıp bir şey fısıldıyor. Tam karşılarında oturduğum için söyleneni duyuyorum.

"O iş tamam ağabey, 'Bacağına sıktırırım' deyince geldi borcunu, kuzu ödedi."

Aynen bunları söylüyor. Garipsiyor ancak önemsemiyorum. "Beni ilgilendirmez." diyerek yemeğime devam ediyorum. Bir ara büyük olan kardeş, bana dönüyor ve "Buğra Bey hem yemeğimizi yiyelim hem de iş konuşalım, ne dersiniz?" diyor, ardından da bir soru soruyor:

"Buğra Bey, makinelerdeki başarınızı gördük. Şu an İstanbul'da yapmakta olduğumuz yeni fabrikaya daha modern,

daha verimli bir sistem kurmak ve bu konuda sizinle yol almak istiyoruz. Ne dersiniz, yapabilir miyiz?"

Bu ummadığım teklifi büyük olan kardeş anlatmaya başlayınca öğreniyorum. Ağdayı imal etme sisteminin tümünü, yani kazanını, karıştırıcısını, soğutucusunu vs. Hepsini bizim yapmamızı istiyorlar. Fakat bu pek bildiğim bir konu değil. Özellikle de imalat kazanı hiç bilmediğim bir iş.

"Bir düşüneyim, bakalım ne yapabilirim?" diyorum. Yanımda oturan genç kardeş sırtımı sıvazlayarak konuşuyor:

"Siz yaparsınız Mühendis Bey, eminiz bundan. Size güveniyoruz."

Onlar güveniyor da acaba ben kendime güvenebiliyor muyum? Zira hiç bilmediğim bir iş. Öte yandan ilk ağda makinesini yaptığım firmada bu konu açılmış, imalat yetkilisi, işin pek de kolay olmadığı söylemişti. Yani anlaşılacağı gibi tedirginliğimin asıl sebebi bu.

Dönerken direksiyon başında düşünüyorum ancak bir türlü içinden çıkamıyorum. Çünkü bu işin benim imalat konumla uzaktan yakından alakası yok ve bu konuda bir bilgim de yok. Ne var ki adamlar "Bu işi ille de siz yapın." diye tutturuyorlar. Birden aklıma atölye komşularımdan Çetin Bey geliyor. O da makine mühendisi, ihtisas konusu ise ısıtma sistemleri...

Kendisiyle seviyeli bir samimiyetimiz var. Efendi, kibar bir insan. Ofisime geldiğimde arattırıyorum, bir saat sonra da yanımda beliriyor. Kardeşlerden toparladığım bilgileri kendisine aktarıyorum. "Hiç mesele değil, bu zaten benim işim." diyor.

İki gün sonra ihtiyar kardeşlerin ofisindeyiz. Çetin Bey'i tanıştırıp işi beraber yükleneceğimizi söylüyorum.

"Bizim için kiminle yaptığın fark etmez. Biz seni tanır, seni sorumlu tutarız." diyorlar. Bir an için tırsıyorum zira adamlar sadece beni tanıyıp sorumlu tuttuklarını söylüyor ki bu benim

için bir risk. Bu durumda da iş Allah'a ve Çetin Bey'in becerisine kalıyor. Ne var ki şu andan sonra cayacak durumda değilim. Sonunda iş fiyata ve şartlara geliyor. "Al takke ver külah" derken anlaşıyoruz. İşin bedeli oldukça yüksek... Alnımızın akıyla teslimi gerçekleştirebilirsek ikimize de iyi para kalır ve böylelikle yeni bir iş kolu bile açılabilir.

"Gelin şimdi de yeni yerimizi görün, belki önereceğiniz şeyler olur."

Bunu küçük kardeş söylüyor. Hemen gidiyoruz, zaten şu andaki yerlerine çok yakınmış. Adamlar 'Fabrika' diyor ama görüyoruz ki basbayağı dört katlı bir apartman. Güzel bir şey yaptıklarını düşünerek bize her bir katı tek tek gezdiriyorlar. Bu arada Çetin Bey, ima ile bana bakmakta. Ne demek istediğini anlıyor, onun namına ben soruyorum.

"İyi, güzel... Öncelikle hayırlı olsun fakat bu binaya kazanı yerleştirebilmemiz mümkün değil. Katlar arası bu iş için çok dar. Öte yandan sığsa bile dışarıdan içeriye sokmamız imkânsız."

Bu defa iki kardeş soran gözlerle birbirine bakmakta... Büyük olan atılıyor:

"Problem değil, dış duvarlardan birini yıkar genişletiriz."

"Pekâlâ, 'vinç tuttuk ve kazanı içeri soktuk' diyelim yüksekliğini nasıl sığdıracağız?"

Bunun cevabı Çetin Bey'den geliyor, daha doğrusu o soruyor kardeşlere:

"Katlardan birinin tabanında iki buçuk metre çapında bir delik açtırabilir misiniz?"

Kısa bir duraklama ardından, büyük kardeş konuşuyor:

"Hiç sorun değil, yeter ki siz isteyin."

Çetin Bey'e bakıyorum, hâlinden memnun görünüyor. Hemen oracıkta bir tebeşir istiyor ve yere kocaman bir daire çizip üzerine birtakım ölçüler yazıyor ve adamlara soruyor:

"Sizce ne zaman hazır olur?"

"On beş güne kalmaz bitirir, size haber veririz."

İki gün sonra adamların ofisine gidip anlaşmayı imzalıyor, avansımızı alıyor ve işin imalatına başlıyoruz. Artık her gün Çetin Bey'in iş yerine gidiyor, işlerin ilerleme aşamasını kontrol ediyorum. Üç beş gün gecikmeyle de işi bitirip kazanı yerine monte ediyoruz. İş artık sistemi çalıştırıp numune ağda üretimine kalıyor.

Ve o gün geliyor...

Çetin Bey, ben ve ortaklardan büyük olanı, ustalarla birlikte imalathanedeyiz. Endişeli bir merak içindeyim. Tereddüt etmiyorum dersem yalan olur. İhtiyar, ustalarına talimat veriyor, on çuval toz şekeri getirip kazana boşaltıyorlar. Ardından da içine, hatırı sayılır miktarda su ve birtakım kimyasallar katıyorlar. Çetin Bey, bazı düğmeleri çeviriyor, göstergelerin ibreleri kıpırdamaya, kazanın ısısı yükselmeye başlıyor.

Çok iyi biliyorum ki diğer firmaya yaptığım makinedeki ağdanın dolum sıcaklığı, 100 ile 110 derece arasındaydı. Bunlar ise kazandaki ağdanın minimum 120 derece olmasını istiyorlar. Bunu duyunca endişem daha da artıyor, korkmaya başlıyorum zira bu oldukça yüksek bir ısı ve bu denli yüksek derecede kazanın içindeki malın ağda yerine karamelaya dönüşme ihtimali var.

70 derece, 80 derece, 90, 100 derken 110 dereceyi görüyoruz. Şimdilik işler yolunda görünüyor, Çetin Bey'in de yüzü gülüyor ve atılarak bir cümle sarf ediyor:

"Bu iş tamamdır."

O böyle söylüyor lakin bizim ihtiyar aynı kanıda değil.

"Bu sıcaklık yetmez, en az 120 derece olmalı." diyor. Çetin Bey ibreyi biraz daha yukarı çıkarmak için düğmeyi çeviriyor. 115, 116 derken, ortalığı hoş bir şeker kokusu, daha doğrusu yanık şeker kokusu kaplıyor. Etraf âdeta mis gibi karamel kokuyor. Gözüm ihtiyarda, kulağım ağzından çıkacak sözde. Dikkat kesilmiş hâlde beklemekteyim.

"Olmadı, şeker yaktınız." diyor. İzlediklerim bana mantıksız geliyor. Kendimizi müdafaa etme gereği duyup atılıyorum:

"Ama beyefendi." diyorum. "Bakın 115 dereceye kadar bir problem olmadı. Demek ki şeker 115 dereceden sonra yanıyormuş."

"Olur mu canım!" diyor. "Biz 100'er kiloluk kazanlarda yapıyoruz ve ısıyı bazen 140 dereceye kadar çıkartıyoruz. Üstelik biz ısıtma işini gazlı ocaklarda yapıyoruz ama şunu da söyleyeyim ki çok iyi karıştırıyoruz."

Son söyleneni duyduğumda Çetin Bey'e dönüp soruyorum:

"Karıştırma sistemi yetersiz ya da hatalı olabilir mi?"

Bir an duraklıyor, ardından cevaplıyor:

"Olabilir Buğra Bey ama siz merak etmeyin, ben bir şekilde bu sorunu çözeceğim."

Duyduğumda rahatlıyorum. İhtiyar da benden farklı değil, o da ümitli olduğunu söylüyor.

O günden sonra Çetin Bey, her gün oraya gidiyor. Ben de telefonla arayıp durumu soruyorum ancak aldığım cevaplar hiç de tatmin edici değil. Allah korusun iş bir iptal edilirse adamlara paralarını geri vermemiz gerekir ki bu neredeyse imkânsız ve yine biliyorum ki böyle bir durumda Çetin Bey bir şey yapamaz, aldığımız paranın tümünü ben ödemek zorunda kalırım.

On beş gün, bir ay, iki ay derken Çetin Bey işi çözemeyeceğini, artık tıkandığını söylüyor. Ve böylelikle de korktuğum

başıma geliyor. Bir gün adamlar görüşmek için bizi ofisine çağırıyor. Çetin Bey'le de orada buluşuyoruz. Toplantı başlar başlamaz genç olan adam, parmağını göstererek konuşmaya başlıyor:

"Bakın Beyler!" diyor. "Size güvendim ve dünya kadar para verdim. Binamıza yaptığım masraflar ve bugüne kadar israf ettiğimiz yüz çuvaldan fazla şekerin masrafını da henüz söylemedim. Size verdiğimiz parayı bir ay içinde geri istiyoruz, bu süreyi uzatmaya da sakın kalkmayın!"

Adam resmen ültimatom veriyor. Endişeliyim ancak Çetin Bey rahat görünüyor. Hatta her fırsatta adamların haklı olduğunu söyleyip onlara şirin görünmeye çalışıyor. Yetmiyormuş gibi bir de bana sormadan "Merak etmeyin, bir aya kalmaz hepsini öderiz." diyor. Adamların ofisinden ayrıldığımızda kendisine soruyorum:

"Adamlara 'Merak etmeyin' dediğine göre bir bildiğin olmalı. Para durumun herhâlde iyi ki payına düşeni hemen verebileceksin."

"Ne gezer!" diyor. "Patron sensin. Mukaveleyi sen imzaladın, adamlar parayı senin eline saydı. Üstelik daha işin başında sana 'Biz sadece seni tanırız' demişlerdi. Tabii ki bu durumda parayı ödemek sana kalıyor. Ben ise payıma düşeni iş yapıp para kazandıkça sana öderim."

Bir anda sinirlerim oynuyor, söylenmeye başlıyorum:

"Bu nasıl iştir arkadaşım? İşe girerken güvence verip 'Merak etme, bu iş benim branşım' diyen, parayı cebine indiren sendin. Şimdi ise 'Başının çaresine bak' dercesine beni yalnız bırakıyorsun."

İkimiz de arabalarımıza binip adamların ofisinin önünden ayrılıyoruz. Konuşmamız kısa sürüyor zira fazla sürse adamın üstüne atılmam işten değil. Yol boyunca düşünüyorum:

"Bu parayı nasıl geri ödeyeceğim?"

Düşünüyorum çünkü mesele sadece parayı geri vermek değil. Ödemem gereken daha birçok borcum var. İnşaatım ise olduğu gibi duruyor. İçimdeki de kendine göre söylenmekte:

"Sendeki de ne talihtir yani. Bu kadar borcun harcın yanına bir de bu çıktı başına. Allah yardımcın olsun!"

Gerçekten de Allah'ın yardımına ihtiyacım var. Adamların verdiği süre neredeyse bitecek ancak ben daha parayı denkleştirmiş değilim. Öte yandan hâlime şükrediyorum çünkü adamlar makinelerinin birini almayıp "Fabrika ve kazan bitsin o zaman getirirsiniz." demişlerdi. Ya 'makineyi de geri al' deselerdi benim hâlim ne olurdu? İşte o tam anlamıyla felaketim olurdu.

Bir pazartesi günü... Müşterilerden biriyle görüşmüş, işim bitmiş atölyeye dönmekteyim. Güler arıyor, sesi bir tuhaf, sanki korkmuş gibi konuşuyor:

"Buğra Bey, siz gittikten sonra iki adam gelip sizi sordu. Geç geleceğinizi söyledim, 'Bekleriz' dediler. Fakat ben adamların hâlinden şüphelendim, hatta korktum. Ne olur Buğra Bey bugün gelmeyin."

Meraktayım... Bunlar işitilir de meraklanılmaz mı?

"Kimmiş, nereden gelmişler? İşleri, istedikleri neymiş?" diye peş peşe birçok soru soruyorum, Güler cevaplayamıyor çünkü adamlar hiçbir şey söylememişler. Sadece tiplerini tarif ediyor:

"Biri orta yaşlarda, hafif göbekli, diğeri yirmili yaşlarda, esmer, uzun boylu, iri yarı..."

Güler'in dediğini yapmıyor, aklımın söylediğine uyup atölyenin yolunu tutuyorum. Vardığımda görüyorum ki Güler

gerçekten korkmuş. Odama giriyorum, çok geçmeden de bir ses duyuyorum, kaba bir erkek sesi...

"İçerde mi?"

Meğer bir üst katın merdivenlerinde gelmemi beklemişler. Geldiğimi görünce de içeriye dalmışlar.

Bir şey bilmiyormuş gibi sakin bir tavırla karşılıyor, elimi uzatarak yer gösteriyor, ardından da bir şey içip içmeyeceklerini soruyorum. Genç olan diğerine bakıyor, o da "Sağ ol kardeş, birer su alalım." diyor. Geliş sebebini soruyorum. Orta yaşlı olan arkasına yaslanıyor, kollarını koltuğun sırtına koyup gerinerek konuşuyor:

"Bak kardeş." diyor. "Seni görmek için ta Ankara'dan kalktık geldik. Bizim çok sevdiğimiz iki büyüğümüz, daha doğrusu iki ağabeyimiz var. Kimsenin onlara yanlış yapmasına, onları üzmesine müsaade etmeyiz. Zaten yanlış yapmaya kalkanın da vay hâline! Zerre gözyaşına bakmaz sıkarız vallahi. Bunu herkes böyle bile. Söylenene göre sende makineleri varmış ve sen onu vermiyormuşsun. Doğru mu bu?"

Duyunca şaşırıyorum zira böyle bir şey yok ki. Adamların makineleri bitmiş, aylardır atölyede duruyor ve alınmalarını bekliyor. Bir an için aklımdan 'Acaba adamlar kazanı mı kastediyor' diye geçiyor ama olamaz ki! Kazan, zaten adamların iş yerlerinde. Adamlara böyle bir bilgiyi neden versinler ki!

Ben bunları düşünürken adamlar da beni izlemekteler. Kendimi toparladığımda adama dönüyorum ve kibarca "Sanırım yanlış bilgilendirilmişsiniz. Sözünü ettiğiniz makine uzun zamandır içerde hazır ve gönderilmeyi bekliyor. Gelin size göstereyim." diyerek adamları içeri alıp makinenin yanına götürüyor, makine hakkında bilgi veriyorum.

Adamlar şaşkın, birbirlerine bakıyorlar. Genç olan diğerine bakarken "Ben bu işten bir şey anlamadım." dercesine

dudak büküyor. Tekrar odama geçiyoruz ve ben, bugüne kadar olanları tek tek, hiç saptırmadan, en ufak detayına kadar, hatta zaman zaman kusurlarımızı da kabullenerek anlatıyorum. Adamlar benim açık sözlülüğüm karşısında şaşırıyor, pek belli etmeseler de hâlim hoşlarına gidiyor. Ancak genç olan yine de gözdağı vermek istercesine ceketini geriye sıyırıp belinden silahını çıkarıyor ve namlusunu bana döndürüyor. Önce göz hizamda olan namlu, sonrasında ayak bileğime kilitleniyor.

"Bunu görüyorsun değil mi?" diyor. "Sana inanmasaydık hemen şimdi, şuracıkta tetiğe basardım ama sen delikanlı birine benziyorsun. Yamuk yapacak gibi görünmüyorsun ancak yine de dikkatli ol! Ağabeylerimizin emanetlerini hemen gönder ve bizi bir daha buraya getirme! Zaten getirirsen ne olacağını anlamışındır herhâlde."

Sözlerine hafif bir gülümsemeyle karşılık veriyor, ardından konuşmaya başlıyorum:

"Merak etmeyin!" diyorum. "Siz bu aleti gösterseniz de göstermeseniz de ben zaten onların makinesini göndereceğim ve kurup çalıştıracağım. Ben, tam tamına on dokuz yıllık bir firmanın sahibiyim. Bugüne kadar hiçbir müşterime yanlış yapmadım. Hele ki onlar gibi yaşını başını almış insanlara ise saygımdan dolayı hiç yapmam. Ancak burada bir yanlış anlaşılma ya da bilgi kirliliği var. Ben yarın derhâl kendilerini arar, gerekirse gider her şeyi konuşurum."

Adamların tavrından anlıyorum ki bana güveniyorlar ve atölyeden yüzleri rahatlamış vaziyette ayrılıyorlar. Ancak genç olan adam, giderlerken yine belindeki tabancayı göstererek ihtarını yapmaktan geri kalmıyor.

Ertesi gün ihtiyarları arayıp hiçbir şey olmamış gibi görüşmek istediğimi söylüyorum. Kabul ediyorlar, gidiyorum. Kısa bir muhabbetin ardından soruyorum:

"Ne gerek vardı ki böyle bir şeye? Neden üstüme adam gönderiyorsunuz? Ben size makinenizin hazır olduğunu ne zamandır söylüyorum ama siz almadınız. Üstelik ben size makinenizi vermiyorum dedim mi ki?"

"Hayır, biz asla böyle bir şey yapmayız." diyor genç olan müşterim. Sonrasında devam ediyor:

"Herhâlde Ankara'daki arkadaşlarımız, bu adamlara bir şeyler anlatmış, onlar da bizi sevdiklerinden üzüldüğümüzü düşünerek gelmiştir. Bizim öyle mafyayla, tetikçiyle falan işimiz olmaz."

Yani göz göre göre inkâr ediyorlar. Üstünde durmuyorum ama inanmıyorum çünkü geçmişte; onlarla yediğimiz bir yemekte, çalışanlarından birinin "O iş tamam ağabey. 'Bacağına sıktırırım' deyince geldi, borcunu kuzu kuzu ödedi." dediğini kulağımla işitmiştim.

Belli ki bunlar, zorda kaldıklarında bu tip adamları kullanmaktalar. Zaten ülkenin genelinde, pek çok şehirde, tahsilat çeteleri türemiş. Parasını alamayanlar, bu adamlardan yardım istemekteler.

Sıra kazanın parasının adamlara geri ödenmesine geliyor ve söyledikleri bir şey hoşuma gidiyor. Çetin Bey gelmiş ve kendilerine işin yüzde otuzundan fazla miktarda bir çek vermiş. Ben de yüzde elliye yakın bir miktarı hazırda tutuyorum ama bu arada çok da sıkıntıdayım. 'Çek' lafını duyunca kafamda bir ışık çakıyor ve birden aklıma Enma Hırdavat'tan aldığım çekler geliyor. Şayet kabul ederlerse onlar, bu iş için yeter de artar bile.

Teklifimi yapıyorum, ihtiyarlar birbirlerine bakıyor, ardından genç olanı bana dönüp konuşuyor:

"Seni mi kıracağız? Olsun be Mühendis Bey!" diyor. "Ankara'ya gittiğimde gördüm ki makinen tıkır tıkır çalışıyor. Ustalar

memnun. Zaten sendeki makineyi de Ankara'ya göndermeye karar verdik. Belki adam göndermene bile gerek kalmaz, bizim ustalar her şeyi hallederler."

İşittiklerim hoşuma gidiyor. Ertesi gün getirip çekleri veriyorum ve karşılığında bir protokol yapıp önceki anlaşmayı feshediyoruz. Makinelerini de gönderdikleri kamyonla Ankara'ya yolluyorum ve dedikleri gibi adam göndermeye gerek kalmadan işi kendileri hallediyorlar. Böylelikle ihtiyarlarla yaptığımız işten biraz yara alsak da kurtulmuş oluyoruz.

İnşaata Devam

İnşaat, bir buçuk yıldır iki katın kabası bitmiş vaziyette beklemekte. Kenarda bu iş için biriktirdiğim bir miktar param var. Artık tekrar başlayabilirim.

Kayınçomu çağırıyor, nereden başlayacağımızı, nasıl bir yol izleyeceğimizi soruyorum.

"Yine Şevki Usta'yla devam edeceğiz" diyor.

Şevki Usta, Recep Bey'in bize önerdiği kalfanın getirdiği biri. İşe Sadullah Kalfa ile başlamış fakat kayınçom ondan pek memnun kalmayınca işe Şevki Usta ile devam etmeye karar vermişti.

İyi biri Şevki Usta... Üstelik işi de biliyor, elinden her türlü iş geliyor. En güzeli de paragöz değil, tokgözlü... Ben de onu mağdur etmemiş; inşaata ara verdiğim dönemde isteği üzerine kardeşleriyle birlikte inşaatta kalmalarına müsaade etmiş, bununla da kalmayıp sigortasını yaptırıp bir de bekçilik ücreti ödemiştim.

Mali müşavirimin demesine göre inşaatların metre karesiyle orantılı olarak belirlenmiş sayıda işçiyi sigortalı gösterme zorunluluğu varmış. Ben de buna uyarak daha ilk günlerde Şevki Usta ve yanında çalıştırdığı herkesi sigortalı yapmıştım ve o kişiler hâlâ sigortalı görünmekte.

Kalıplar hazırlanıp önce kolonlar, ardından zemin betonları atılıyor. Kat aralarına asmolen kullanıyoruz. Recep Bey'in önerisi bu... Daha hafif olurmuş ve ısı geçirgenliği bakımından daha avantajlıymış.

Binanın üçüncü katının betonları atılıyor ancak son kata geldiğimizde çuvallıyoruz çünkü binanın üstünden yüksek gerilim hattı geçiyor ve betonyer operatörü tehlikeli gördüğü için işi yapmaktan kaçınıyor. Çok haklı. Gerçekten bir kaza oluşması hâlinde başımız büyük derde girer. Biz de risk almaktan kaçınıp üst iki katı hazır betonla değil, kumla çimentoyu karıştıran küçük makinelerle kardığımız betonla bitiriyoruz.

Biraz meşakkatle de olsa sonunda kaba inşaatımız bitiyor. Bodrum kat hariç, üç buçuk katlı, toplamda yedi bin beş yüz metre karelik bir binamız var artık. Şimdi sıra duvarların örülmesinde...

Binanın en üst katı bittiğinde Recep Bey'in yeni kolon kalıpları diktirdiğini, demirlerini ördürdüğünü görüyor, merak edip soruyorum:

"Bildiğim kadarıyla projede böyle bir şey yoktu, bunu neden yapıyorsunuz?"

"Böyle bir ilave yapma hakkımız var, onu değerlendiriyorum."

Recep Bey aynen böyle söylüyor. Sıra bu yapılan kısmın betonunu atmaya geldiğinde ise gelip benden para istiyor.

Bildiğim kadarıyla ödemem gereken bir para yok. İsteme nedenini soruyorum, bana şunları söylüyor:

"Buğra Bey bugüne kadar dikkat ettiyseniz bir Allah'ın kulu gelip de sizi rahatsız etti mi, bir şey sordu mu?"

Evet, gerçekten bugüne dek kimse gelip de bir şey sormadı ancak istenen paranın bununla ne ilgisi var anlayamıyorum, bir bağlantı kuramadığımdan da anlatmasını istiyorum.

"Şayet ben gerekli yerlere, gereken paraları vermeseydim bu inşaata defalarca mühür vurmaya gelirlerdi. İşte ben sizden aldığım paraların bir kısmıyla bunları engelledim. Şimdi istediğim para ise son kata yaptığımız çıkma için. Bunu verince yaptığımız fazlalığı görmezden gelecekler ve bizi rahatsız etmeyecekler."

Onlar bizi rahatsız etmeyecek ama ben işittiklerimden son derece rahatsız oluyor ve hemen ustalardan döşedikleri kalıpları sökmelerini istiyorum. Recep Bey şaşkın "Dünya kadar emek verildi, bir sürü malzeme kaybınız olacak, yapmayın." diyor ama dinlemiyor hepsini söküp dağıtmaları için talimat veriyorum.

Kanun dışı bir iş yapmak hiç bana göre değil. Her şartta kurallara uyarım. Bomboş yolda bile gitsem, düz çizgi varsa şerit değiştirmem, asla sollama yapmam. Şimdi de gayet iyi biliyorum ki şayet bu çıkmanın yapılmasına göz yumsam bir daha geceleri asla gözüme uyku girmez. Bu yüzden Recep Bey'in ısrarına kulak asmıyor, ne yapıldıysa söktürüyorum.

Recep Bey'le yaptığımız anlaşma sadece inşaatın kaba inşaatını kapsadığı için bundan sonraki imalata artık onsuz devam etmek durumundayım. İlk iş olarak duvarlar için izolasyon tuğlası alıp ördürmeye başlıyor, bir taraftan da taban şaplarını attırıp yerleri mozaik kaplattırıyorum. Fakat maddi olarak yine tükeniyorum ve devam etmek için biraz para tedarik etmem

gerekiyor. Ve maalesef inşaata gene ara vermek zorunda kalıyorum.

Artık inşaat kaba olarak tamamen bitmiş, tüm cesametiyle ortada durmakta. Bu hâliyle bile bakınca gururlanıyorum. Bir de bitse kim bilir nasıl mutlu olacağım. Ancak o hâle gelmesi için yine çalışıp para biriktirmem gerekiyor. Yani daha çok çalışmam gerek çok...

17 Ağustos Depremi

Beylikdüzü'nde, Emlak Bankası'ndan aldığım konut teslim ediliyor ve 1999 yılının haziran ayında oraya taşınıyoruz. Ay içinde eşyalarımızın bazılarını yenilemiş, gerekli dolap vesaire işleri halletmiştik. Taşındığımız ilk günler çocuklara çok zor geliyor: Göztepe'yi, Kadıköy'ü özlediklerini söyleyip fırsat buldukça oraya kaçıyorlar. Ben ise her gün işime Bayrampaşa'ya, hafta sonları da koro çalışmalarım için Kadıköy'e gidiyorum. Çünkü artık Altıyol'da bulunan başka bir musiki derneğinde ut çalmaktayım.

Beylikdüzü, Kadıköy'e göre eksikleri çok olan bir yer ancak havası güzel ve çok ferah bir yerleşime sahip. Her şeyden önce yeşili var. Büyük çamlık koruları var. Hele ki evimizin bulunduğu sitenin her tarafı yeşil... Belki de tek kötü tarafı E5 karayolundan siteye girişi yok. Bu yüzden ta bir sonraki semtin kavşağından dönmek zorunda kalıyoruz. Ne var ki bir gün güzel bir hareket görüyorum.

Bir köprü ve kavşak yapılıyor. Hem de tam bizim evin önünden geçen yola bağlanan bir köprü... Kısa zaman sonra köprüyü trafiğe açıyorlar ve biz de böylelikle rahatlıyoruz.

Bir akşam iş çıkışı köprüden geçerken birini görüyorum, tanıdık geliyor. Az ilerde durup arabadan iniyorum. O beni görünce şaşırıyor, tabii ki ben de onu...

Mesut bu... Çok yıllar önce Enter şirketinde birlikte çalıştığım elemanım... Köprüyü denetime gelmişmiş, kendisi Kavaklı Beldesinde Belediye Başkan Yardımcısı'ymış. Kendisini çok severim, güvenilir biridir. Oradan buradan konuşurken artık buraya yerleştiğimi, bir semt sakini olduğumu söyleyerek belediyesinden bir talepte bulunuyorum:

"Ben birkaç senedir musikiyle uğraşıyor, her hafta sonu buradan ta Kadıköy'e gidiyorum. Beylikdüzü'nde bir dernek kursak da ben o kadar uzak bir yere gitmek zorunda kalmasam. Böylelikle de buradaki insanlara bir faydamız olsa. Eminim bu tip bir oluşumun içinde bulunmak isteyen çok insan vardır."

"Tamam ağabey." diyor. "Ben gerekeni yapacağım."

Bu sözden sonra da bana beklemek düşüyor.

Gün geçtikçe ben de ev halkı da semtimize alışmaya başlıyoruz, Yaz sıcakları kendini göstermeye başlayınca yazlık evimize, Gümüşyaka'ya taşınıyoruz. Serkan'la ben, her gün işe gidiyoruz. Eşimle küçük oğlum Erkan ise orada kalıp evin ve denizin keyfini çıkartıyorlar ancak bu fazla sürmüyor çünkü o günlerde kayınvalidem bir kalp krizi geçiriyor ve Silivri'de bir hastaneye kaldırılıyor. Mecburen bir süre eşim ve kardeşi nöbetleşe olarak onun yanında kalıyor.

Bir sabah oğlumla işe giderken eşim, kendisinin de bizimle geleceğini, hastaneye uğrayıp annesini göreceğini, oradan da Beylikdüzü'ndeki evimize geçip akşam hep birlikte dönmek istediğini söylüyor.

Dediğini yapıyor, önce hastaneye uğrayıp kayınvalidemi görüyoruz. Sonrasında eşimi eve bırakıyorum ben de oğlumla birlikte işin yolunu tutuyorum. Akşam dönüşümüz geç oluyor ve evden eşimi alıp yemek yemek için hep birlikte dışarı

çıkıyoruz. Vaktin nasıl geçtiğini anlamamışız, oysaki saat on bire gelmekte. Eşim "Sabah yine hastaneye uğrayacağım, bu vakitte boşu boşuna o kadar yolu gitmeyelim. Ben buradan otobüse biner giderim. Bu akşam burada kalalım." diyor. Makul geliyor evimize geçiyoruz.

Tarih: 17 Ağustos 1999

Gece saat üçe doğru yatağımdan kalkıyor, lavaboya gidiyorum. Dönüşte de yatak odasının penceresini açıp içeriyi havalandırıyorum. Bu sırada bir şey dikkatimi çekiyor. Dışarda ne kadar köpek varsa hepsi bir ağızdan ulurcasına havlıyorlar ancak ben bir anlam veremiyor, camı kapatıp tekrar yatağıma giriyorum.

Tam uykuya dalacakken yatağın şiddetle sarsıldığını hissediyorum. Eşim uyanıp soruyor:

"Ne oluyor, yatağı sen mi sallıyorsun?"

"Hayır, ben sallamadım, sanırım hafif bir deprem oldu." diyorum. Bu sözümün üstünden birkaç saniye ya geçiyor ya geçmiyor. Demin sallanan yatak, bu defa bizi üstünden atmak istercesine sarsılıyor. Hemen ikimiz de yataktan fırlıyoruz. Eşim "Çabuk dışarı çıkalım." diyor. Bense telaşlanmamasını söyleyip çocukların yanına koşuyorum. Onca sarsıntıya rağmen çocukların ikisi de uyumakta. Telaşla uyandırıyor "Kalkın çabuk dışarı çıkıyoruz." diyorum ama ayakta duramıyoruz ki dışarı çıkabilelim.

Küçükken bize deprem olduğunda kapıların kirişleri altında durmamız söylenirdi. Oraları diğer yerlere göre daha emniyetliymiş. Ben de öyle yapıyor, ikisini de bir kapının çerçevesinin içine yerleştiriyorum. Zavallıların ikisi de ne yapacağını bilmez vaziyette. Hem uyku sersemi hem de korkmuşlar. O

sırada eşim "Allah'ım ne olur bitir şunu!" diye dua etmekte. Benim ise aklımdan neler geçmekte neler...

Neyse ki sonunda sarsıntı duruyor ve dışarı çıkmak için kapıya geliyoruz ancak o an beni bir korku alıyor. "Merdivenler acaba yerinde mi." diye düşünmekteyim. Kapıyı açıp önce sahanlığı, ardından merdivenleri kontrol ediyorum. Alt katlardan çıkanların da aşağıya koştuklarını görünce anahtarı alıp "Beni takip edin." diyorum ve hep birlikte dokuzuncu kattan aşağıya inmeye başlıyoruz.

Ben öncülük ediyorum ve oldukça hızlı bir şekilde inmekteyim. Çocuklarımın hızla inebileceklerini biliyorum ama annelerinin onlara ayak uyduramayacağını düşünüp kendi hızımı da ona göre ayarlamaya çalışıyorum. Ne var ki arkamdan karımın sesini duyuyorum:

"Hadi be adam! Hızlı gitsene!"

Ben âdeta uçarcasına gittiğimi zannederken o, benim ensemde bitmiş ve daha çabuk olmamı söylüyor.

Dışarıya çıktığımızda görüyoruz ki herkes aptallaşmış vaziyette. Aralarında henüz depremden haberi olmayıp ne olduğunu soranlar var.

Uğultulu konuşmaların arasından birden tanıdık bir ses duyuyorum. Bu kayınçomun sesi, ablasına sesleniyor. Şaşkınız, bu saatte onun burada ne işi var? Sorunca öğreniyorum. Gece annesi yine hafif bir fenalık geçirmiş, doktor geçmişte yaptırdığı tüm tahlilleri, görüntüleri istemiş. O da bacanağıyla birlikte Kocamustafapaşa'daki eve gidip onları almış.

Dili peltekleşmiş bir hâlde konuşuyor. Anlattıkları ise dehşet verici... Ancak filmlerde görülecek sahneler.

"Tam Küçükçekmece'den, Avcılar'a çıkarken arabanın direksiyonuna hükmedemediğimi gördüm." diyor. "Araç benim inisiyatifim dışında sağa sola yalpalıyordu ve ben buna mâni

olamıyordum. Rampanın ortasında ilerlerken birden yolun sağındaki ve solundaki apartmanların yıkılmaya başladığını, koca beton blokların yola doğru indiğini gördüm. Yoğun toz bulutundan göz gözü görmüyordu. Ortalık mahşer yeri gibiydi. Aman Allah'ım, ne korkunçtu! Filmlerde görsem 'Böyle şey olur mu?' der inanmazdım. Kıyamet kopuyor sandım. Avcılar mahvoldu enişte! Avcılar da taş taş üstünde kalmadı!"

Bunları anlatırken sanki gözleri yerinden fırlayacaktı. Öylesine korkmuştu ki, zaten hangimiz korkmamıştık ki?

Bizimki de şans işte... Şayet akşam Gümüşyaka'ya, yazlığımıza gitseydik depreme burada, bir apartmanın dokuzuncu katında yakalanmayacaktık.

Şimdi Marmara Bölgesi'nin tümünde hayat durmuş vaziyette. Trafik felç olmuş, telefon hatları çalışmıyor, kimse kimseye ulaşamıyor. Daha güvenli olduğunu düşündüğümüzden yazlık eve gitmeye karar veriyoruz fakat yukarıda evden almamız gereken lüzumlu eşyalarımız var. Ancak artçı depremler de devam etmekte ve herkes birbirini içeriye girmemeleri konusunda uyarmakta.

İşin ilginci, böylesine büyük bir sarsıntı yaşanmış olmasına rağmen çevremizdeki bütün binalar sapasağlam ayakta. Tesadüfen Mesut'u görüyorum, onlar da durum tespiti yapıyorlarmış ve şu ana kadar onlara endişe verici bir haber gelmemiş. Şaşırıyorum çünkü çok değil, daha birkaç ay evvel büyük bir günlük gazetenin ekinde tam sayfa olarak bir haber okumuştum ve başındaki yazı şöyleydi:

"Büyük İstanbul depremi olursa Avcılar ve Beylikdüzü'nde taş taş üstünde kalmayabilir."

Evet, aynen böyle yazıyordu fakat Beylikdüzü'nde hiçbir zayiat yoktu ancak kayınçomun dediğine göre ne yazık ki Avcılar'da zayiat çokmuş.

Yola koyulduğumuzda önce fabrika inşaatımı görmek istiyorum çünkü o Avcılar sınırı içinde. Neyse ki korktuğum başıma gelmiyor, sadece çatıda, küçük bir bölümden bazı tuğlaların aşağıya düştüğünü ve bazı duvarlarda sıva çatlağı görüyorum.

Beni görünce Şevki Usta yanıma geliyor. Esas haberler onda olmalı çünkü o ve kardeşi burada kalıyor. Çok korkmuşlar, kendilerini dışarıya zor atmışlar. Bu arada anlattığı bir şey var ki beni hem korkutuyor hem de güldürüyor.

Benim binamın hemen yakınında, tam tamına otuz üç katlı bir gökdelen var. Şevki karşıma geçip onun nasıl sallandığını anlatıyor ama anlatırken gözleri sanki yerinden fırlayacak. Belinden üst kısmını birkaç defa artarda yere paralel hâle getirerek konuşuyor:

"İşte Buğra Bey, o koca bina aynen böyle yere yaklaştı kalktı, yaklaştı kalktı... Üstümüze yıkılacak sandık ve korkup buradan uzaklaştık."

İnşaata ve hiçbirimize bir şey olmadığına seviniyorum ancak canı yanan, her şeyi harap olan birçok insan var.

İnşaata Devam - 2

Deprem sonrası bir nebze de olsa yaralar sarılıyor ve hayat normale dönüyor ancak artçı depremler hâlâ devam etmekte...

Ofisimdeyim, Antalya'dan bir müşterim var. Kendisi oldukça tanınmış, temizlik maddeleri üreten bir firmanın sahibi. Bir makine hakkında konuşuyoruz. Bahse konu olan ise uyanıklık yapıp da parasını ödemediği için bir müşterimden geri aldığım, garip hikâyesi olan bir makine...

Bir gün, meyve konsantresi üreten bir firma aramış, kapatma makinesi için görüşmek istemişti. Dört tip şişesi, iki tip

kapağı varmış. Aslında zor bir işti ama ben yapabileceğimizi söylemiş, pazarlık sonucu kırk bin Alman markına anlaşmıştık.

Makineyi, hâlihazırda firmanın elinde mevcut olan bir doldurma makinesinin arkasına monte etmemiz gerekiyormuş. Biz de imalatı bittiğinde götürüp bu işi halletmiştik. Makinemiz, gittiği andan itibaren sorunsuz çalışmaya başlamış, ben de o ilk günlerde makinenin farklı şişelerle çalışmasının videosunu çekmiştim.

Bir ay içinde dört tip şişe de denenmiş, bu esnada on binlerce şişe piyasaya verilmişti. Bunu bizzat firmanın sahibinden duyup öğrenmiştim. Ne var ki bir aydan fazla süre geçmesine rağmen adam ödememi bir türlü yapmamış, bahane olarak da şişelerin üstündeki etiketlerin çizilmesini göstermişti. Hâlbuki kapatma makinesine gelen şişelerin etiketsiz olması gerekiyordu ama bunu adama anlatamamıştım.

Sonrasında da haziran, temmuz ve ağustos ayları boyunca makineyi sürekli çalıştırmış, bu sürede beş yüz bin adetten fazla şişe kapatmıştı ancak buna rağmen ödemeyi yapmamakta diretmişti. Ve bir ustamı da neredeyse her gün makinenin başında alıkoymuştu.

Bir gün ustam odama gelmiş, adamın ödeme yapacağını ancak bazı istekleri ve şartları olduğunu söylemiş, cebinden bir kâğıt çıkarıp bana uzatmış, okuduğumda kan tepeme fırlamıştı. Neler yazmıyordu ki kâğıtta? Ancak her madde beni çok kızdırmış fakat bir madde vardı ki beni sinirden çatlatmıştı.

Adam, ödeyeceği para karşılığında benden banka teminat mektubu istiyordu. Bu nasıl olabilirdi ki? Sen gel üç ay boyunca makinemi çalıştır. Bir milyona yakın şişe kapat. Bunları piyasaya sür ve para kazan. Sonra da gel buna rağmen kullandığın makineme ipotek koydur. Belli ki yaz sezonu boyunca sıkışıklığını benim makinemle atlatmış ve sonrasında da bu şekilde çamura yatmıştı. Bu asla katlanılabilecek bir durum değildi ve zaten ben de katlanamamıştım.

Öylesine kızmıştım ki adamı aramaya bile tenezzül etmemiş, ustama derhâl makinemi oradan alıp getirmesi talimatını vermiştim. Ne var ki adam iade etmek istemeyince de avukatıma vekâlet verip makineyi oradan almasını ve hemen tazminat davası açmasını söylemiştim. Çok sürmemiş, makine iki gün sonra avukat marifetiyle gelmiş ve atölyemin bir köşesinde konmuştu.

İşte şimdi Antalya'dan gelen müşterimle bu makine hakkında konuşmaktayız. Bir ara nasıl oluyorsa dizim masama çarpıyor ama bu ben bacağımı oynatmadığım hâlde oluyor. Dahası yerimde de sallanıyorum. Meğerse o an deprem başlamış. Olanları da müşterimin "Deprem oluyor." demesiyle anlıyorum. Derken sarsıntı artıyor ve biz kendimizi ofisten dışarı atıyoruz ancak dışarıya çıkmamız olanaksız çünkü bulunduğumuz yer, bir sitenin üçüncü katı. Herkes panik içinde sağa sola koşuşturuyor. Site çok büyük, hele ki kolonları iki insanın kucaklayamayacağı kadar büyük ama deprem anındaki hareketleri ve o an çıkardıkları sesler korkunç. Müşterim korkudan söyleniyor:

"Antalya'da deprem olmuyor diye seviniyordum ama gelip İstanbul'da yakalandım."

Neyse ki bir dakika sonra sarsıntı geçiyor. Ufak tefek artçılar olsa da biz umursamıyor ve pazarlığımıza devam ediyoruz. Sonunda da yirmi beş bin dolara anlaşıyoruz. Yani eski müşterimin yirmi beş bin mark ödemekten kaçındığı makine, şimdi aynı rakama dolar olarak satılmış oluyor.

Makinede gerekli değişiklikleri yapıp Antalya'ya göndereceğim ancak bu arada diğer firmayla olan tazminat davamın sonuçlanmasını da beklemekteyim.

Depremin yarattığı psikolojik sıkıntı, herkes gibi beni de etkiliyor ve bir süre inşaatla ilgilenmek içimden gelmiyor. Zaten belediyeler de müsaade etmiyor. Özellikle de hafriyat kamyonlarının trafiğe çıkması kesinlikle yasak.

Ben de bu arada binanın dışının sıvasına başlatıyor, kısa sürede de bitiriyorum. Artık sıra camlardaki mermer denizliklerde... Arnavutköy'de bir yerden, en ekonomik fiyata mermer işini de hallediyorum. Ne var ki bizim ustalarımız gerçekten eğitimsiz ve kendilerini düzeltme yoluna hiç gitmiyor aksine hep burunlarının dikine gidiyorlar.

Mermer denizlikler pırıl pırıl cilalanmış geliyor ve mermer ustası tarafından özenle yerine yerleştiriliyor. Gel gelelim sıvacı, bu düzgünlüğün tam manasıyla içine ediyor. Dikkatsizliği yüzünden bütün sıvalar mermerlere dökülüyor ve o güzel, parlak görüntü mahvoluyor. Uyarıyorum ama dinleyen kim?

"Onunla uğraşıp da vakit kaybedemem." diye kestirip atıyor. Olanları görüp de görmezden gelmek, katlanabilmek mümkün değil. O yüzden de hiç sevmediğim hâlde hep bağırıp çağırıyorum ancak bu arada sinirlerim de berbat oluyor.

Sıva, boya, camların, kapıların takılması, su tesisatı, elektrik tesisatı derken sıra artık en ince işlere kalıyor. Çok fazla anlamasam da bilenlere danışıp binadaki gerekli yerlere internet hattı, alarm, müzik dinleme hoparlörlerinin alt yapılarını hazırlatıyorum ancak yine param bitiyor ve yine ara vermek zorunda kalıyorum. Fakat bu aranın pek uzun süreceğini düşünmemekteyim çünkü artık kendimi okyanusu geçmiş addediyorum. Biliyorum ki bundan sonra dereyi daha çabuk geçeceğim.

Nitekim kısa bir aradan sonra yine devam ediyorum ve olabildiğince ucuza mal etmek için çabalıyorum. Her türlü

malzemeyi, üretim noktalarından alıp, yer kaplamalarını, büro kapılarını, tuvaletleri, vitrifiyeleri ve diğer tüm işleri ustalarla kıran kırana pazarlık ederek yaptırıyorum. Bu arada telefonlarımız da bağlanıyor ve en sonunda da binanın dışını boyatıp araba yollarına asfalt döktürüyorum.

Artık bina tümüyle hazır... Yani yıllar önce yapmayı aklıma koyduğum, kendime amaç edindiğim fabrika binam...

Bina artık içine taşınılacak vaziyette. Bundan böyle yapacak tek şey, Bayrampaşa'daki atölyemi boşaltıp tüm tezgâhları, alet edevatı buraya nakletmek.

Heyecanlı Bir İş Kabulü...

Artık yeni yerime geçmem için pek bir engelim yoksa da elimdeki makineleri bitirmeden oraya geçmek pek akıl karı gelmiyor. Üstelik elimizde İzmir'de daha önceleri iş yaptığımız büyük bir firmanın makineleri var ve bitmek üzere. Başta o olmak üzere, diğer birkaç işi bitirince geçmeyi düşünüyorum.

İzmir'e yaptığımız iş oldukça yüksek meblağlı. Bugüne dek böylesine büyük bir iş yapmamıştık. Projelerini oğlum Serkan'la birlikte hazırladığımız makineler, yan yana gelip birleşince âdeta küçük bir tesis oluyor. Teslim süresi yaklaşıyor fakat bizim hâlâ yapmamız gereken işlerimiz var ve böyle giderse de iş gecikecek.

Artık 2000 yılının son ayına girmek üzereyiz. Yaptığımız sözleşme gereği ise makineleri yeni yıla girmeden vermek zorundayız. Aksi hâlde siparişin iptal edilme olasılığı bile var. Bu yüzden bizzat başlarında durarak işçilerimle fazla mesai yapıp hep birlikte makineleri yetiştirmeye çalışıyoruz.

Ne var ki elemanları mesaiye bırakmak tam anlamıyla bir dert... Biri kalsa diğerinin bir işi oluyor ya da çeşitli bahaneler duyuyorum.

Ofisimin üstündeki bölümün hemen yanında işçilerin soyunma odası var. Duvarlar suntadan yapıldığı için orada yapılan konuşmalar ister istemez duyuluyor. Tesadüf bir akşam fazla mesai bitiminde, üst kata çıkıp projeleri karıştırırken tornacı Şener Usta'nın arkadaşlarını kışkırtacak tarzda söylemlerine şahit oluyorum.

"Çocuklar kafanızı çalıştırın!" diyor. "Bakın elimizdeki makineler Buğra Bey için çok önemli, hatta hayat memat meselesi. Şayet o işi zamanında veremezse batar. İşte şimdi size diyorum ki; 'Fırsat bu fırsattır.' Şimdi tam zamanı. Hep birlikte karşısına çıkalım ve maaşlarımıza en az yüzde kırk zam isteyelim. Vermezse de hep birlikte işten ayrılacağımızı söyleyelim. Eminim ki mecburen kabul edip verecektir."

Bereket versin ki; insanların hepsi kötü, hepsi fırsatçı ve art niyetli değil. İçlerinde vicdan sahibi olanlar da var. Şener Usta'nın tahrikinden sonra herkes kendine göre bir şey söylüyor. İçlerinde "Olur mu öyle şey? Bunca yıldır ekmeğini yiyoruz, böyle bir şey bize yakışır mı?" diyen de var. "Haklısın. Hep o kazanacak değil ya, biraz da biz kazanalım." diyen de...

Duyduklarım beni üzüyor. Nasıl üzülmeyeyim ki? Altı ayda bir zamlarını yapıyorum, bir işveren olarak bütün yapmam gerekenleri yerine getiriyor, onları hoş tutmak için elimden geleni yapıyorum ama yine de yaranamıyorum. Bu doğanın kuralı ya da işin gereği olmalı. Neyse ki sonraki günlerde kimse Şener Usta'nın peşinden gitmiyor da karşıma çıkmıyor, biz de işimize devam ediyoruz. Ancak mesaiye kalmaları için hâlâ karşılarına geçip âdeta yalvarmak zorunda kaldığım kişiler var.

Neyse ki zor da olsa makineleri bitirip yılbaşına bir hafta kala gönderiyor ve böylelikle de anlaşma mucibince yapmamız gerekeni yerine getirmiş oluyoruz. Ne var ki işimiz bununla bitmiyor. İşin bir de montaj ve işletmeye alma faslı var. Yılbaşından sonra elemanlarım gidecek ve bu işi halledecekler. Bu iş için Veli Usta, İsrafil Usta ve İhsan Usta'yı düşünmekteyim.

Veli Usta'yı ekip başı yapıp altlarına firmanın kamyonetini verip gönderiyorum ancak kamyonetin önüne şoför hariç sadece bir kişi binebildiği için İhsan ve Veli Usta birlikte gidiyor, İsrafil Usta'yı ise otobüsle gönderiyorum. Fakat İsrafil Usta gitmemek için elinden geleni yapıyor, anamdan emdiğim sütü âdeta burnumdan getiriyor. Neymiş efendim; Veli Usta'dan hiç hazzetmezmiş, İhsan Usta'yla anlaşamazmış, birbirlerine girerlermiş, falan filan...

Ben de ona "Tamam, sen git, hep birlikte makinenin montajını yapın, bitirdiğinizde otobüse atlar gelirsin." diyorum da ancak böyle razı edebiliyorum. Nitekim dört gün sonra da otobüse atlayıp geliyor. Kendisine oradaki durumu soruyorum:

"Makinelerin montajı bitti. Adamlar kazanların boru hatlarını yapıyor, elektrik tesisatlarını çekiyorlar." diyor. Bu iyi bir haber! Artık Veli Usta'dan gelecek olumlu haberleri bekleyeceğim ancak o haberler bir türlü gelmediği gibi usta, benden iki-üç günde bir para göndermemi istiyor. Bir ay sonra geliyorlar ama işi hâlâ çözememişler. Hâlâ giderilmesi gereken sorunlar varmış. Evlerinde hasretlerini giderdikten sonra tekrar gidiyorlar ancak iş ikinci ayda da bitmiyor.

Görünen o ki İzmir'de işler iyi gitmiyor. Zaten firmanın müdürü de bunu görmüş olmalı ki beni oraya çağırıyor. Mecburen gideceğim çünkü iş artık çığırından çıkmak üzere. Öte yandan sağ olsun müdür, bugüne dek bize çok yardımcı oldu. Gerçi işi fiyatımız rakiplerimizden ucuz olduğu için almıştık ama çok güçlü bir rakibe rağmen ben müdürü bu işi yapabileceğimize dair ikna edebilmiştim. Bundaki büyük etkenlerden biri de adamı fabrikama götürüp göstermemdi. Müdür orayı görünce etkilenmiş "Böylesi yere sahip bir firma, bizim işimizi rahatlıkla yapabilir." diye düşünmüş ve bunu da bana bizzat söylemişti.

Gidiyorum ve yapılan işleri görüyorum. Aslında önemli bir sorun yok ancak tamamen kusursuz çalıştığı da söylenemez. Gittiğim günün akşamüstü soyunup makinanın içine dalıyor, çalıştırıp kusurların teşhisini koymaya çalışıyorum ve buluyorum. Özellikle şişe çalkalama makinesinde bir hata görüyorum ancak bulduğum bu kusurun bugüne kadar adamlarımın bulamamış, görememiş olması da beni şaşırtıyor. Müdahalemi yapıyorum fakat iyi bir işçiliğe ihtiyaç var ve bunu burada yapabilmek mümkün değil. Bunun üzerine müdürle konuşuyorum ve gerekli parçaları söküp götüreceğimi, bir haftalık süreye ihtiyacım olduğunu, bu defa sorunun kesinlikle çözüleceğini söylüyorum. Sağ olsun o da bana inanıp güveniyor ve parçaları söküp kamyonetin arkasına yükletiyor. Bu arada bana sitem etmekten de geri durmayıp kibarca söyleniyor:

"Buğra Bey adım gibi eminim ki; şayet makineyi gönderdiğinizde bizzat siz kendiniz gelseydiniz, bu iş çoktan biterdi."

O bunları söylese de ben kendisine "Aslında haklısınız ancak ben burada olsaydım iş yerindeki işler ne olacaktı?" diye soramıyorum.

Hep beraber İstanbul'a dönüyoruz ancak şoför mahalline üç kişi binmek zorunda olduğumuzdan onca yolu eziyet çekerek geliyoruz. Yoldayken Manisa civarında, Beylikdüzü'nde başkan yardımcılığı yapan Mesut arıyor. Aylar evvel kendisinden kurulmasını istediğim musiki derneğinin alt yapısını hazırladıklarını, bu konuda görüşmek istediğini söylüyor. Güzel bir haber bu... Şayet bunu gerçekleştirebilirsem böylelikle hem iş yerim hem evim hem de musiki derneğim aynı ilçede olacak.

Bir hafta sonra Veli Usta ile Mülayim Usta'yı gönderip bu defa İhsan Usta'yı iş yerinde bırakıyorum. Ancak beyleri bu defa kamyonetle değil, kendi arabamla gönderiyorum çünkü Veli Usta'nın dediğine göre kamyonet, onların prestijini düşürüyormuş. Beylerin gönlü olsun diye çıkarıp veriyorum zira şu

saatten sonra onlarla ters düşmek hiç işime gelmiyor. Zaten benim de ikinci bir arabam var ve onu kullanacağım.

"İkinci arabam." dediğim araç bir cip. Onu, yaptığımız bazı makineler karşılığında deterjan üreten bir firmanın sahibi olan Zeki Bey'den almıştım. Bu aracı ilk olarak Zeki Bey'in eski iş yerinde görmüş, gördüğüm anda âdeta çarpılmıştım.

Bu araç Amerikan filmlerinde gördüğüm ciplerin aynısı... Birçok aksesuara ve donanıma sahip güçlü bir araba... Bir yıldır kullanıyorum ve bu kadar kısa zamanda bende birçok ilginç anı bıraktı. En çok da kar yağan günlerde...

Beylikdüzü yüksek bir yer olduğu için İstanbul'un diğer semtlerine göre çok daha fazla kar tutuyor ve kar kalınlığı oldukça yüksek oluyor. Cipimin önünde kancalı, çelik halatlı bir vinç sistemi var. İşte kışın bu vinç sayesinde yolda kalan pek çok araca yardım etmiş, karların içinden çekip çıkarmıştım.

Ustalarım gittikten bir hafta sonra beni arayıp her şeyin yolunda gittiğini, defalarca deneme yaptıklarını, son kabulün yapılması için beni beklediklerini söylüyorlar. Ben de arabama atlayıp gidiyorum.

Bugün kabul günü... Saat 14.00'te heyet gelecek ve onların gözetiminde makineleri çalıştıracağız. Sistemimiz saatte 6000 şişe dizecek; yıkayacak, dolduracak, tıpa çakacak, kapak kapatacak ve etiket yapıştıracak. Ve bütün bunları binde üç hata ile yapacak. Bu demektir ki; bir saatte en fazla on sekiz adet fire verme hakkımız var.

Saat 14.00... Ekip toplu hâlde, ellerinde dosyalarla makinenin karşısında beklemekte. Bende bir heyecan var ki hiç sorulmasın. Nabız atışım herhâlde doksandan aşağı değildir. "Bismillah." diyerek düğmeye basıyorum ve makine hareket geçiyor. Ben bir saat boyunca şişeleri tek tek gözlüyorum ve sonunda süreyi dolduruyoruz. Yetkililerle beraber kenara

ayırdıklarımızı kontrol edip saydığımızda sadece yirmi adet fi-renin olduğunu görüyoruz ve onlarda da pek önemli hatalar yok. Ekip başı olan makine mühendisi, bir kenara çekilip ses-sizce arkadaşlarıyla konuşuyor ve sonrasında yanıma geliyor. Şu an benim için en önemli an... Merakla adamın ağzından çıkacak sözü bekliyorum. Mühendis elini uzatıp sadece iki ke-lime söylüyor:

"Geçmiş olsun!"

O an hissettiklerimi anlatabilmem çok zor. İçimdeki ise çoktandır sessiz fakat şimdi sessizliğini bozuyor:

"Gözün aydın Buğra Bey. Çok zor bir işe giriştin. Çok uğ-raştın, çok sıkıntı çektin ama sonu istediğin gibi oldu. Hadi ba-kalım yolun açık olsun."

Gerçekten zor bir işe girdik ve şükürler olsun ki alnımızın akıyla içinden çıkıyoruz. Öte yandan başardığımız bu iş, bizim ufkumuzu genişletiyor ve bundan sonra bu tarz işlere hiç çe-kinmeden girebileceğimizin işaretini veriyor.

5. Bölüm

İz Bırakan Elemanlarım

Güler

Bunca yıllık iş hayatımda, benimle birlikte birçok insan yol yürüdü ve ne yazık ki hiçbiri tam anlamıyla yanımda olmadı. Yani diğer bir deyişle: 'Bir dost, daha da ilerisi bir can dostum olmadı' diyeceğim ama sadece biri, iyi günümde de kötü günümde de hep yanımda oldu.

Yanıma yüzlerce işçi girip çıktı. Benimle birlikte onlarca usta; tornacı, frezeci, planyacı, kaynakçı çalıştı ama sadece biri gerçek dost gibi davrandı ve o kişi bir kadındı. Ne ilginç değil mi? Yüzlerce erkeğin çalıştığı bir yerde iz bırakan bir kişi var ve onun kadın olduğunu söylüyorum.

Benim dost gördüğüm, her zaman yanımda olduğunu hissettiren kişi sekreterim Güler'di. Gerçekten de mert bir kızdı. Onu Sarp Usta getirip tanıştırmıştı. Boylu poslu, güzel ama biraz çekingendi. Fakat zekiydi, cin gibiydi. İş yerinde o olduğu zaman kendimi daha güvende, daha huzurlu hissediyordum.

Zamanla aramızda baba kız gibi bir yakınlık doğmuş olsa da o, bu yakınlığa rağmen aradaki mesafeyi hiç bozmamış, her daim haddini bilmişti.

Zaman içinde firmanın tüm hesaplarını o kontrol eder olmuştu. Odamın anahtarı sadece onda vardı. Zaman içinde itimadımı kazandığından tüm kasayı da ona emanet etmiştim.

Güler bir işçi kızıydı ve bu sebepten ilk işe başladığında bana patronlar hakkında sürekli imalı laflar söylerdi ama ben anlamaz gibi davranırdım. Ancak zaman içinde çalışanlarım tarafından maruz kaldığım haksız durumları görünce bir gün karşıma geçip bana şunları söylemişti:

"Biliyor musunuz Buğra Bey, size bir özür borcum var çünkü bugüne kadar size karşı hep ön yargılı davranmışım. İşte özrümün sebebi bu... İşe ilk başladığım dönemde size bir insandan ziyade, bir patron gözüyle baktığımdan ve sizi böyle görmek istememden dolayı, siz farkında olmasanız da ben hatanızı görmeye, açığınızı yakalamaya çalıştım ama bunu bir türlü gerçekleştiremedim. Çünkü gün geçtikçe sizin; insana, çalışanlarınıza nasıl değer verdiğinizi, kendi hakkınızı korurken bile onların hakkını da nasıl savunduğunuza şahit oldum.

Ve gördüm ki; eğer iki kişi içinde biri mağdur duruma düşecekse bu mağduriyeti yaşayan hep siz oldunuz. Ben, işçilerin size yaptıklarını ve sizin ise onlara nasıl davrandığınızı gördüğümde ister istemez 'Acaba o da bunlar gibi mi?' diye babamı sorgulamadan da duramadım. Eminim ki bütün işverenler, yanında çalışanlara sizin gibi hakkaniyetle davransa işveren-işçi arasındaki tüm sorunlar sona erer."

Bunları işittiğimde duygulanmıştım. Bir çalışanımdan bunları duymak hoştu, güzeldi. O gün, içimdeki bile kendini tutamamış, kendince bir şeyler söylemişti:

"Nasıl şaşkınım anlatamam! Bunca yıldır yanında insan çalıştırıyorsun, onların içinde senin iyi olduğunu, seni sevdiğini söyleyen çok oldu ama ilk defa bu denli içten ve samimi anlatan birine rastlıyorum."

Hani mertlik deyince akla hemen erkekler ve erkeklik gelir ya! İşte Güler benim gözümde bu anlayışı tam anlamıyla çürüten bir kızdı. Ailevi durumunu iyi bilirdim. Pek varlıklı değillerdi, hatta kıt kanaat geçiniyorlardı. Paramızı alamadığımız, kasamızda hiç paramızın olmadığı, dolayısıyla maaşları geciktirdiğimiz günlerde çalışanların içinde sesini çıkartmayan, itiraz etmeyen tek kişiydi. Yine çok zor durumda olup da zam yapamayacağımı söylediğimde sadece boynunu eğen tek kişi yine oydu.

Ne var ki ben de onun bu dost görüntüsünün karşısında kayıtsız kalamazdım. Babası emekli olup da aldığı ikramiyeyle ev almaya girişmiş ancak parası yetmeyince Güler buna çok üzülmüştü. İşte o zaman ben elimi uzatmış, eksik kalan kısmını vermiş, Güler de zaman içinde onu bana peyderpey ödemişti. Yani bir anlamda dostluğumuz karşılıklıydı. Zaten dostluğun anlamı da bu değil midir?

Sadece dostluğu ve mertliği bunlarla sınırlı değildi Güler'in. Hele yaşadığımız bir olay vardı ki onu unutmam asla mümkün değildir.

Iş yerimiz beşinci kattadır ve her dükkânın önü aynı zamanda bir park yeridir. Benim iş yerimin önü ise üç arabalıktır ve ben kendi aracımı daima buraya park ederim. O gün nasıl olduysa orası doluydu ve ben de arabamı mecburen komşulardan birinin iş yerinin önüne park etmiştim fakat her ne kadar 'Komşu' desem de bu iş yerinin sahibini tanımıyordum. Arabayı park ettiğimin üzerinden on beş-yirmi dakika ya geçmiş ya geçmemişti ki Güler, bir adamın gelip arabayı çekmemi istediğini söylemiş ben de derhâl oraya gitmiştim.

Ne var ki insan beladan ne kadar kaçmaya çalışırsa çalışsın, bazen olacaklara engel olamıyor. Daha doğrusu o olay vuku bulacaksa bir şekilde gelip seni buluyor.

İşte o gün, işgal ettiğim yerden çekmek için aracıma binerken uzun mavi önlüklü, usta görünümlü biri gelmiş, bana sert, daha doğrusu emrivaki bir tavırla konuşmuştu:

"Hemşerim bir daha arabanı buraya koyma!"

Şaşırmıştım çünkü bu yaptığım, ilk olan bir şey değildi. Zira gerek buradaki iş yeri sahipleri gerekse dışarıdan gelen insanlar, aracını o an boş bulduğu yere koyarlar. Zaten ben de kendi iş yerimin önünün dolu olmasından dolayı buraya park etmiştim.

Neyse! Ben adamın kaba davranışına karşı yine de ses çıkarmamıştım ancak adama bu hâlim de batmış olmalı ki yine sataşmıştı:

"Anladın değil mi usta? Arabanı bir daha buraya koyma!"

Bu defa "Sen ne demek istiyorsun?" dercesine adamın yüzüne bakmıştım. Lakin belli ki adam olay çıkarmak istiyordu. Bu defa elleriyle beni bana göstererek konuşmuştu:

"Oo! Beyefendi bir de trip atıyor bize. Söylediğimi anlamadın galiba. Bir daha bu arabayı burada görmeyeceğim!"

Hadi bakalım, bunları duy da sessiz kal! Eh artık! Benimki de bir sabır. Adam beni ufak tefek gördü, Karamürsel Sepeti zannetti galiba. Artık sabrım taşmaya başlamış, bu defa da ben konuşmuştum:

"Bak güzel arkadaşım! Ben senin komşunum. Kendi dükkânımın önünde yer bulamayınca buraya koydum. İlelebet burada duracak değil ya, çekiyorum işte."

Belli ki adam başına dert almak istiyordu. Merak etmekteydim, acaba beni temiz kıyafetli, gözlüklü gördü de hanım evladı mı zannetti. Acaba Kocamustafapaşalı olduğumu bilseydi yine yapar mıydı?

Ben ne kadar beladan uzak kalmaya çalıştıysam da o defalarca garip hareketlerde bulundu. En sonunda ellerini uzatıp

"Hadi çek arabanı, gözüm görmesin seni." dediğinde artık bende ipler kopmuştu. O an adamın gömlek cebinde iri bir cep telefonu vardı ve benim arabamın hemen yanında da ön camı açık bir BMW otomobil durmaktaydı. İşte ne olduysa adamın bana söylediği şu sözden sonra oldu:

"Hadi, fazla konuşma da s... git buradan."

Bu sözü duyduğum an, ani bir refleksle adamın cebinden telefonu alıp yandaki arabanın açık camından içeriye atmamla birlikte, adamın suratının ortasına yumruğu patlattım. Az evvel tafrasından geçilmeyen adam, iki seksen yere uzanmıştı. Az sonra güç bela kalkıp vurmaya kalkınca ben sıçradım ve aynı filmlerdeki gibi bir elim bir arabada, diğeri öbür arabada olmak üzere yükseldim ve bu defa adamın yüzüne sıkı bir taban patlattım. O yine sırt üstü düşerken bu defa başka bir adam peyda oldu ancak o da tabanımdan nasibini aldı. Artık ikisi de yerde yatmaktaydı.

Ben olacakları az çok tahmin ettiğim için arabayı orada bırakıp koşar adımlarla iş yerime yöneldim. Kapıya sekiz-on adım kalmıştı ki bir anda arkamdan koca bir ordunun bana doğru gelmekte olduğunu gördüm. Öylesine kalabalıklardı ki en azından on sekiz-yirmi kişi vardı. Beni içeriye girmeden kapının yanında kıstırdılar ve hepsi birden üstüme çullanıp vurmaya başladılar. Bunun üzerine tıpkı anne karnındaki cenin gibi bir pozisyon alıp can alıcı yerlerime vurmalarına mâni olmaya çalıştım. O sırada etrafta birçok insan vardı ancak işin garibi kimse müdahale etmiyordu.

İşte gerçek kahraman o anda ortaya çıktı... Bir ses duydum.

"Siz nasıl erkeklersiniz? Yirmi kişi bir olup bir kişiye saldırmak erkekliğe sığar mı?" diyen bir ses... İşte bu Güler'in sesiydi...

Üstelik sadece söylenmekle kalmamıştı. Onca erkeğin arasına dalıp beni kurtarmaya çalışmıştı. Neden sonra da iş yerimdeki elemanlar olanları duymuşlar da müdahale etmişlerdi.

İşte Güler, o kadar erkeğin içine gözünü kırpmadan dalabilecek kadar yürekli ve can dostu bir kızdı.

Bunun dışında beraber çalışırken başımızdan birçok ilginç olay geçmişti...

Güler Alibeyköy'de oturuyordu. Bazı günler eve gitmek için onun evine giden güzergâhı kullanır, böylesi durumlarda Güler de benimle birlikte gelir, evine yakın bir yerde inerdi.

Yine öyle günlerden biriydi, mevsim bahardı... Güler, Haliç'in kenarından geçerken rengarenk çiçeklerle donanmış parkları görünce heyecanlanmış, bana dönerek "Buğra Bey parka girip biraz dolaşmak istiyorum, benim için birkaç dakikanızı ayırabilir misiniz?" diye sormuş, ben de onu kırmamış, direksiyonu parka kırıp müsait bir yere park etmiştim.

Hava biraz serin ama güneşliydi. Güler, arabadan inip çiçeklerin arasında dolaşmaya başlamış, az sonra ben de inip ona eşlik etmek için yanına gitmiştim ki ne zaman, nereden geldiğini anlayamadığım bir polis minibüsünün yaklaştığını ve içinden iki memurun inerek yanımıza geldiğini görmüştüm. İşin ilginci; iki polisin de elinde Sten makineli tüfek vardı ve namluları bize dönüktü. Onları gördüğü an, Güler'in beti benzi atmıştı. Kız haklıydı zira polislerden biri bana dönüp sert bir sesle komut verircesine konuşup "Ellerini kaldırıp arabaya yasla, bacaklarını da iki yana aç!" demişti.

Çaresiz dediğini yapmış fakat kendimi bir şey sormaktan da alıkoyamamıştım:

"Memur Bey, bu ne üzücü bir muameledir. Bizi terörist mi sandınız da böyle davranıyorsunuz?"

Ne var ki bunu der demez polis, sırtıma hafif bir dipçik vurmuş ve "Fazla konuşma!" demişti. Bu arada iki polisin de Güler'i zorla minibüse bindirdiklerini görmüştüm. Polis kimliğimi alıp incelemesini bitirmiş, beni sorguya tutuyordu:

"Yanındaki kız kim, neyin oluyor?"

"Yanımda çalışıyor, sekreterim oluyor."

Ben bunu söyleyince Güler'i minibüse bindiren polislerden biri gelip beni sorguya çekenin kulağına bir şeyler söylemişti. İşte o andan sonra polisin tutumu değişmiş, daha nazik, daha kibar davranmaya başlamıştı. Bunu fırsat bilip sormuştum:

"Hanımefendiyi niçin arabaya bindirdiniz, ne suç işledi ki?"

"Ona seni sormuşlar, o 'Sekreteriyim' dememiş, 'Dayım olur' demiş."

Bu polisin bana verdiği yanıttı.

"Bunun neresi suç ki?" demiştim. "Kız kendini korumak için, korkudan öyle söylemiştir."

Polis pek bir şey diyememiş, kem küm etmişti. Sonrasında Güler'i araçtan indirmişler, kimliklerimizi iade etmişlerdi. Yanımızdan ayrılırlarken de kartvizitimi istemişler, ben de çıkarıp vermiştim. Güler ise hâlâ korkudan titriyordu. Arabaya bindiğimizde olanları anlatmasını istemiştim, o da nakletmişti:

"Sizin neyim olduğunuzu sordular, 'Dayım' dedim. Sonra da sizin çok hatır sahibi, çevrenizin geniş olduğunu söyledim ve iş yaptığımız birçok büyük firmanın adını saydım. İşte bundan sonra da yanımdaki polis beni bırakıp sizin oraya geldi."

Olanları o zaman anlamıştım. Meğer her şey, hatırlı biri olduğumu, daha doğrusu öyle biri olduğumu zannettiklerinden dolayı değişivermiş. Zaten kısa bir süre sonra da bu ispatlanmıştı. Bir akşamüstü o iki polis iş yerime gelmiş, önce benden kardeşlerine iş bulmam için yardım, bununla kalmayıp bir de para da istemişlerdi.

Sadece bu da değildi Güler'le başımıza gelen...

Bu defa bir kış günüydü ve hava karanlıktı. Vakit geç olduğu için Güler'i yolda indirmeyip evine kadar götüreceğimi söylemiştim. Varmamız gereken yere yaklaşmışken birden trafik sıkışmış ve biz adım adım ilerlemeye başlamıştık. Birden o ana kadar fark etmediğim bir şey görmüştüm. Önümüzdeki araç bir polis otobüsüydü ve içi hıncahınç doluydu. Bir ara trafik tamamen durmuş, ilerleyemez olmuş ve bu arada sol tarafımızdan konvoy hâlinde kalabalık bir insan kitlesini geçtiğini görmüştük.

Nedense bu grubun bir bölümü otobüsün yanında durmuş, ellerindeki koca koca taşları otobüse fırlatmaya başlamıştı. Polisler de bunu karşılıksız bırakmayıp dışarı çıkıp havaya ateş etmişlerdi. Bir anda ortalık savaş yerine dönmüş, bağırtılar, camlardan gelen şangırtılar, silah sesleri birbirine karışmıştı. Ve bütün bu olaylar bizim hemen önümüzde cereyan etmişti.

Tabii ki bu olanlar esnasında çok korkmuş, arabanın içine sinip kalmıştık. Bereket versin ki kalabalıktan silah çeken olmamıştı da iş çatışmaya dönüşmemişti. Şayet öyle bir şey olsaydı, biz iki ateş arasında kalacak, belki de o akşam, orada hayatımızı kaybedecektik.

Güler'in en sevdiğim yanlarından biri de çalıştığı yeri kendininmiş gibi görmesiydi. Benim güvenimi kazandıktan sonra da zaten arkadaş gibi, dost gibi olmuştuk. Her şeyimi onunla paylaşır, dertleşirdim.

Radyoya denetlemeye gittiğimde bazen o da benimle gelir, fikirler yürütürdü. Orayla ilgili dert yandığım bir gün söylediği bir şey çok hoşuma gitmişti ve doğruydu.

"Buğra Bey, aklınızı karıştırmak istemem ama bence sizin bu elemanlarla işi götürmeniz zor." demiş, devam etmişti:

"Baksanıza hiçbiri kendi radyosunda arkadaşının yaptığı ya da kendi yaptığı programı dinlemiyormuş. Hatta ismini vermeyeceğim birinin, çalıştığı yeri, yaptığı yayınları küçümsediğini gördüm. Siz böylelerinden ne bekleyebilirsiniz ki? Bunların hiçbiri yaptığı işi ve iş yerini sevmiyor."

Haklıydı, bu durumda onlardan ne bekleyebilirdim ki? Zaten o işin sonunda hüsran yaşamamda da mutlaka Güler'in bu söylediklerinin etkisi olduğunu düşünmekteyim.

Fabrika inşaatını yaptırırken denetlemeye gittiğimde de bazen benimle gelir, kendince fikirler verir, kendi oturacağı odanın hayalini kurardı. Ne var ki o odada hiç çalışamadı. Önce nişanlandı, kısa süre sonra da evlenip yanımdan ayrıldı.

Sözün kısası Güler, E&B firmasını kurduğum günden bugüne yanımda çalışan en vefalı elemandı. Cinsiyeti kadın olmasına karşın, adam gibi adamdı, yani gerçek bir insandı...

İsrafil Usta

Atölyede ilk gördüğümde nasıl da şaşırmıştım. Kim olduğunu bilmediğim yaşlı, sakallı biri, matkabın başına geçmiş, delik deliyordu. İçimdeki "Yeni alınan bir eleman olabilir mi?" diye sormuş, ben ise olasılık tanımamıştım. Çünkü bizdeki elemanların yaş ortalaması otuz-otuz beş arasıydı. Oysaki bu adam en az yetmiş yaşında olmalıydı, belki daha da fazla...

Gerçi matkabın başında; tığ gibi, dimdik bir duruşu vardı. İzlediğim kadarıyla hareketleri seri ve bilinçliydi. Gözünde gözlüğüyle, uzun kırçıllı sakalıyla tamda dergilerdeki 'dede' figürlerini çağrıştırıyordu. Merak edip Burak'a sormuştum. İşe yeni aldığını, çok tecrübeli olduğunu, daha ilk gün işe intibak

ettiğini söylediğinde hayretten ağzım açık kalmıştı. İsmi İsrafil'miş... İşçiler arasında kendisine 'İsrafil Usta' diyenler de vardı 'dede' diyenler de...

Burak'ın haklı olduğuna İsrafil Usta'yla birlikte yaptığımız 'Rotatif Kapatma Makinesi' gibi komplike bir makinenin imalatı esnasında şahit olmuştum. Hangi işi versem en kısa sürede, neredeyse kusursuz yapıp getiriyor, kendine göre de akılcı fikirler üretiyordu. Hakikaten tecrübeliydi. Söylediğine göre yedi yaşında bir demirci ustasının yanına çırak olarak verilmiş, sonrasında "O iş yeri senin, bu iş yeri benim." diyerek dolaşıp durmuş. Hem de tam altmış yedi sene... Üstelik sadece piyasada değil 'Makine Kimya' gibi büyük yerlerde de çalışmışlığı varmış.

İlginç bir adamdı. Özel hayatından bahsetmekten kaçınırdı. Hatta sohbet ettiğimiz bir gün Burak "Bu adamın geçmişinde karanlık işler var ama çözemedim, deşmeye kalktığımda ise uyandı bu defa da hiçbir şey söylemedi." demişti.

Beni çok severdi İsrafil Usta. Sıklıkla "Birlikte yaptığımız o kapatma makinesini yaparken aldığım zevki inanın hayatta çok az işte tatmışımdır beyim." derdi. Mülayim Usta'yı ise hiç sevmez ve geçinemezdi.

Çok da kıskançtı. EMS firmasında Sarp ayrıldıktan sonra yerine Mülayim Usta'yı başına koyduğumda hasedinden çatlamış, kendini tutamayarak bana çatmış "Böyle bir şey yaptınız ama sonunda çok pişman olacaksınız." demişti.

Bazı gariplikleri de vardı. Birlikte bir dolum makinesini yapıp bitirmiş, akşam paydosa yakın bir vakitte çalıştırıp durumunu birlikte izlemiştik. Her şeyini gayet güzel ayarlamıştı. Makine sorunsuz çalışıyordu. Ertesi gün ise benden izin istemiş, gelmemişti. Ben de o gün ustalardan birini alarak makinenin başına geçmiş, ustadan düğmeye basıp çalıştırmasını istemiş, çalışmaya başlayınca da hemen durdurmasını işaret etmiştim.

Çalışan makinenin, bir gün evvelki makineyle uzaktan yakından alakası yoktu. Garip hareketler yapıyordu. Sanki hiç ayarlanmamış gibiydi. Hâlbuki daha dün akşam her şeyiyle mükemmel çalışmaktaydı. Ben makinenin altına girip olabilecek muhtemel hataları tespit etmeye çalışırken Metin Usta yanıma gelmiş "Buğra Bey boşuna uğraşıp da vakit kaybetmeyin, o makine çalışmaz." demiş. Ben nedenini sorduğumda da "Çünkü akşam iş çıkışı giderken İsrafil Usta onun ayarını bozdu. Ben uzaktan izledim ve gördüm." demişti.

Duyduğumda kulaklarıma inanamamıştım. "Olur mu öyle şey? Sen yanılıyorsundur, öyle zannetmişindir." demiştim ama içime kurt düşmüş, bütün gün kafamı kurcalamıştı. Ertesi gün de dayanamayıp kenara çekmiş, sormuştum.

Önce "Eh peh" demiş ardından da çözülmüş "Evet beyim doğrudur, ayarını bozdum." demişti. Rahatça itiraf ettiğine şaşırıp nedenini sormuş, cevabını duyduğumda ise ağzım açık kalmıştı. Söylediği ise çok ilginçti:

"Küçükken ilk ustam söylemişti bana. 'Şayet sadece senin yapabildiğin bir iş varsa onu asla kimseye öğretmeyeceksin. Yaptıysan bile sonrasında bozacaksın ki böylelikle kimse senin yerini dolduramasın ve senin kıymetin iyi anlaşılsın."

Nerede oturduğunu, nereden geldiğini bilmiyordum fakat her sabah mutlaka erkenden işinin başında olurdu. Bir gün benimle konuşmak istediğini söylemiş, ben de kırmamış karşıma alıp konuşmuştum. Sıkıntısı varmış, kalacak yer arıyormuş, Atölye şefinin küçük camlı bölümünün üstünü gösterip "Şuranın etrafına bir parmaklık çekeyim, akşamları orada kalayım." demişti. Ben ise garipsemiştim. Nasıl olurdu ki bu? Toplasan altı-yedi metre karelik bir yer, üstelik yerden iki metre yüksekte. Gece uykusunda düşse ölüp kalacak. Sonrasında al başına belayı. O zaman öldüğüne mi üzülürsün, başına açılan işe mi? Tabii ki kabul etmemiştim.

Öylesine yalvaran gözlerle, öylesine alçak sesle ısrar etmişti ki sonunda dayanamayıp torna hanenin üstündeki depoyu göstermiş "İstersen burada kendine bir yer hazırlayabilirsin." demiştim. Ne var ki içim hiç rahat değildi çünkü orası bana göre bırakın yatmayı, beş dakika oturulacak yer bile değildi. Sonuçta bir asma kattı ve tavan yüksekliği yüz seksen santim ya vardı ya yoktu ama ısrar edince "Sen bilirsin." demek zorunda kalmıştım. Ne var ki sonrasında, müsaade ettiğime pişman olmuştum.

Bir gün atölyenin her yerini, kesif bir koku kapladığını fark etmiştim. İşçiler de benimle hemfikirdi. Her tarafı araştırmışsak da nedenini bulamamıştık. Neden sonra, İsrafil Usta'nın serviste olduğu bir gün işçilerden biri, kokunun onun yattığı yerde yoğunlaştığını söyleyip "Koku İsrafil Usta'nın kaldığı yerden geliyor." diyerek beni uyarmıştı. Nedenini işittiğimde ise az daha küçük dilimi yutacaktım.

"Koku, yukarıdaki asit bidonundan geliyor. Açtık baktık, içi sidik doluydu. Belli ki geceleri tuvalete gitmeye üşenip çişini oraya yapıyormuş."

Aynen bunları söylemişti Muhittin Usta.

"Kızar mısın, güler misin?" demiştim çocuklara. "Be adam tamam anladık! Gece vakti sitenin koridoruna çıkıp elli metre yürümeye üşendin ama hiç olmazsa git atölyede, elinizi yıkadığınız yerdeki lavabonun altındaki gidere yap. Onu da yapmıyorsan sabah git bidonu boşalt."

Ertesi gün çocukların kızdığımı söylemesi üzerine o da ilk iş olarak bidonu boşaltmış, sonrasında da kokmaması için götürüp atmış. O günden sonra da orada daha fazla kalamamıştı.

Bir zamanlar yanımda çalışan frezeci Selahattin Usta, yanımdan ayrıldıktan sonra sitede kendine bir yer tutmuş, dokuma makinelerinin tamiriyle uğraşmaktaydı. İsrafil Usta'ya

mesai saatleri dışında beraber çalışmayı önermiş, o da kabul edince birlikte çalışmaya başlamışlar. Yeri müsait görünce de bu defa Selahattin'e dükkânda yatıp kalmayı talep etmiş, o da müsaade etmişmiş.

Artık orada kalıyor, sabah işe oradan geliyordu. Atölyemizle arası üç dükkân, yani yirmi metre ya vardı ya yoktu. Ne var ki oraya gittikten sonra Ustanın hâli tavrı değişmiş, başta benimle olmak üzere sanki herkesle arasına kara kedi girmişti.

Uzak semtlerde otururken işe erkenden gelen, hiç geç kalmayan adamı artık koyduğumuz yerde bulamıyorduk. Adamda bir umursamazlık, bir ilgisizlik alıp yürümeye, iş yetişmiş yetişmemiş umurunda olmamaya başlamıştı. Ve en kötüsü bunun sebebi neydi bunu kimse bilmiyordu.

Yaptığı işlerin hepsi yarımdı ve bitirmek için bir çaba göstermediği gibi sürekli bir mazeret üretiyordu. Konuşurken beni takmaz tavırları ise gözümden kaçmıyordu. Bir zamanların bana "Beyim." diye hitap eden kibar adamı gitmiş, yerine sanki bir odun gelmişti. Ben ise adamakıllı gerilmeye, kızmaya, hatta nefret etmeye başlamıştım.

Bu kadar sabretmemin sebebi vardı tabii ki. Yaptıklarına katlanıyor olmamın nedeni; öncelikle geçmişte gösterdiği efendilik, işindeki performansı ve bana gösterdiği yarenlikti.

Bu son söylediğim, en önemlilerinden biriydi çünkü site komşularımdan biriyle yumruk yumruğa birbirimize girdiğimiz kavgada takındığı davranışı hiç unutamam...

Kavga ettiğim adamın çalışanlarının, toplanarak beni atölyemin önünde kıstırdığında, beni kurtarmak için sekreterim Güler'den sonra ilk o koşup gelen, korumak için bana vücudunu siper eden kişiydi.

Sadece onunla da kalmamıştı fedakârlığı. Beni nezarete attıklarında bir an bile oradan ayrılmamış, gidip beni bırakması

için komisere yalvarmış. Bunu ertesi gün komiserin bizzat kendisi söylemiş "O sakallı adam seni çok seviyor, bana seni bırakmam için sürekli yalvardı." demişti.

Zaten o olaydan dolayı yaşadıklarımın da hayatımda ayrı bir yeri vardır...

Kavga ettiğim adamın çalışanları, beni tartaklamakla kalmamış, iş yerimi basmaya yeltenmişlerdi. Bunun üzerine Güler, polise haber vermiş, az sonra gelen ekip ise hem o iki adamı hem beni alarak karakola götürmüştü.

Anneannemin bir sözü vardı. Derdi ki:

"Bahtsız adam, hırsızlığa niyetlenirse ay akşamdan doğar."

Gerçekten de şansı yoksa o insan, her zaman zorlukla karşılaşıyor.

Güler polisi aradığında en yakın karakola yönlendirilmiş. İşin garibi o sırada Bayrampaşa Emniyet Müdürü de oradaymış. Telsizden konuşulanları duyunca merak edip olan bitenleri öğrenmek için orada beklemiş. Karakola gittiğimizde bahçede bir ağacın altında birkaç kişinin oturduğunu görmüştüm. Bize eşlik eden polis, bizi hemen onların yanına götürmüştü. Meğer içlerinden biri Emniyet Müdürü'ymüş. Müdür, yüzlerindeki morlukları, şişlikleri görünce adamlara "Sizi bu hâle kim getirdi?" diye sormuş, onlar da beni göstermişti. O an müdürün hâli görülmeye değerdi doğrusu. Şaşkın bir ifadeyle beni baştan aşağı süzmüş, yine adamlara dönüp sormuştu:

"Bu adam mı?"

Belli ki benim böyle bir şeyi yapabileceğime hiç ihtimal vermemişti. Şaşkınlığının sebebi muhtemelen buydu.

Sonrasında bizi karakola davet edip ifadelerimizi almışlar, iki adamı da rapor almak için hastaneye götürmüşlerdi. Ben ise biraz hava almak için karakolun önüne çıkmış, beni kapıda görünce emniyet müdürü uzaktan bağırmıştı:

"Bu adam neden dışarıda? Onu çabuk nezarete atın!"

İçimdeki söylenmeye başlamıştı:

"Gerçekten de ne şanssız adamsın. Allah bilir Emniyet Müdür'ü karakola ayda yılda bir uğruyordur, o da sana rast gelmiştir. Adamın gözüne battın, o da seni içeri tıktırmak için fırsat kollamış sanki."

Hakikaten de öyle olmuştu. Zira 'emir demiri keser' misali amirinin sözünü duyan polis, ezilip büzülerek yanıma gelmiş "Beyefendi kusura bakmayın, komiserim sizi nezarete koymamamı söylemişti ama müdürüm emredince yapabilecek bir şeyim yok. Mecburen dediğini yapacağım." demiş. Benden saatimi, ayakkabı bağlarımı çıkarmamı istemiş; üzerimdeki tüm şahsi eşyalarımı da alıp hepsini bir torbaya doldurmuştu. Ve tabii ki sonrasında da bana nezarethanenin kapısını açıp yol göstermişti.

Hayatımda ilk kez başıma böyle bir şey geliyordu. Gerçi henüz gençliğe adım atmaya başladığımız günlerde de yine kavga yüzünden bir kez karakola, bir kez de adliyeye gitmişliğim vardı ama nezarete düşmeyi ilk defa yaşıyordum.

Benden başka içeride üç kişi daha vardı. Biri Romanyalı bir kaçakmış, diğer ikisi de hırsızlık yaparlarken yakalanmışlarmış. Ve ben bunlarla beraber aynı mekânda, aynı tahta kanepede oturmak zorundaydım. Bereket versin ki böyle durumlarda metanet sahibiyimdir de hiç mesele etmemiş, hatta içerdekileri fazla konuştukları için tersleyip susturmuştum.

İşte o akşam ben nezaretteyken İsrafil Usta, bir dakika bile karakolun kapısından ayrılmamış, komisere beni bırakması için yalvarmış, komiser de gece yarısı beni serbest bırakıp evime göndermişti. Gerçi oradan çıkmam da ayrı bir maceraydı...

Kavga ettiğim adam, meğer siyasi bir gençlik kolunun yönetim kadrosundaymış. Başına gelenler duyulduğunda

kalabalık bir grup toplanıp karakola doluşmuş, demir parmaklıkların arkasından bana tehditler savurmuşlardı. Neler söylememişlerdi ki:

"Bu yaptıklarını yanına bırakmayız. Bir damla kanın bedelini biz bir avuç kanla ödetiriz. Arkadaşımıza vurulan yumruğu bize vurulmuş addeder, hesabını misliyle sorarız..."

Benzeri daha birçok sözler söylemişlerdi. Ne var ki bu olanları bir şekilde kayınçom duymuş, o da aynı gençlik kolunun başka bir şubesinin başkanını adamlarıyla birlikte oraya getirmişti de onlar, kendi aralarında orta yolu bulmuş, ben de bu sayede o geceyi kazasız belasız atlatmıştım.

İşte o günler benim için çırpınan vefakâr İsrafil Usta'nın yerinde şimdi yeller esmekte ve benim sabrım da son demlerini sürdürmekte.

Bir sabah saat on civarı atölyede bir müşterimin ustasını görmüş, kendisine sormuştum:

"Hayrola Hacı Usta ne yapmaya geldin?"

"Dün etiket makinesi arıza yapmıştı, baktım ki parçalardan biri aşınmış, ben de buraya gelip İsrafil Usta'ya vermiştim. Kendisi de bana, 'Yarı sabah saat onda gel al parçayı' demişti ama ortalıkta ne parça var ne de İsrafil Usta. Şu anda işler durdu, fabrika yatıyor, bütün işçiler de beni bekliyor. Gidince hiç suçum olmadığı hâlde patrondan bir ton fırça yiyeceğim."

Duyduğumda kızmış, atölyedekilere nerede olduğunu sormuştum. Kimse bilmiyordu, kimse işbaşı saatinden bu yana görmemişmiş. Aklıma hemen Selahattin'in yeri gelmiş, koşup oraya gitmiştim. Bir de ne göreyim! İsrafil Usta horlayarak uyumakta. Normal zaman olsa kıyamazdım ama yine de kızgınlığıma hâkim olmaya çalışarak hafifçe dürtüp uyandırmıştım. Uyku sersemliğiyle çakır mavi gözlerini açmış, beni görünce utanmıştı ama bu hâli çok kısa sürmüştü. Sonrasında

ise umursamaz bir tavırla "Siz gidin, ben birazdan geleceğim." demişti.

Nasıl da zoruma gitmişti karşılaştığım manzara ve davranış anlatamam. Hırsıma yenik düşmemek için önüme baka baka, sabır duası okuyarak atölyeme geçmiştim. Gözlerim kapıda, yanımda da Hacı Usta vardı ve ben ustamı bekliyordum. Ne var ki; on dakika, yarım saat, bir saat geçmiş, İsrafil Usta hâlâ yirmi metrelik yolu gelememişti. Daha fazla dayanamayıp tekrar gitmiş fakat bu defa hayatımdaki en büyük sürprizlerden biriyle karşılaşmıştım.

Selahattin Usta'nın atölyesinin tam ortasına, büyükçe bir sandık kurulmuş, üstüne de gazete serilmişti. Yani bir nevi masa hazırlanmıştı. Üstünde, dilimlenmiş yarım kavun, dörde bölünmüş bir domates, ona arkadaşlık eden uzunca doğranmış bir salatalık ve küçük bir kalıp peynir durmaktaydı. İlk görüşte bir kahvaltı sofrası sanılan bu masada, işin garibi bir de büyük rakı şişesi duruyordu.

İsrafil Usta, başına dikilinceye kadar yanına geldiğimi fark edememişti. Görünce de zaten pek bir şey değişmemişti.

"Ne bu hâl, mesai saatinde olacak iş mi bu yaptığın?" dediğimde saatini göstermiş, alay edercesine "Öğle paydosu beyim, görüyorsun ki yemeğimi yiyorum." demişti

O gün kendimi nasıl tutabildim, nasıl olay çıkarmadan oradan çıktım hâlâ kendime şaşmaktayım. Çünkü o ana dair gayet net hatırladığım bir şey var. Onun alaycı bakışları esnasında gözüme iki şey takılmıştı. Rakı şişesi ve kel kafası...

Düşünmüştüm ve neredeyse uygulayacaktım. Rakı şişesini boynundan kaptığım gibi kafasında patlatacaktım. Bilemezdim sonrasında ne olurdu. Muhtemelen gidilecek yerler belliydi. O mezara, ben hapishaneye...

O an kararımı vermiş, ertesi gün de tazminatını hesaplayıp ilişiğini kesmiş ve böylelikle bir ustamın daha devrini bitirmiştim. Ne var ki o usta, aradan uzun bir zaman geçtikten sonra yanıma gelmiş "O günlerde çok büyük sorunlarım vardı, ne yaptığımı bilmiyordum, büyüklük sizde kalsın beni affedin beyim." diyerek özür dilemişti. Ben de yaşına hürmeten affetmiş, işsiz olduğunu öğrenince de yanıma alamayacağımı söyleyip eleman arayan bir müşterime, Zeki Bey'in yanına göndermiştim. Ancak "Çok iyi bir ustadır ama enteresan biridir, gözünü dört aç, sonra beni mesul tutma." demeyi de ihmal etmemiştim.

Bir gün çalıştığı yere gittiğimde ise gördüklerime inanamamıştım. Söylediğine göre kendine çeki düzen vermiş, hatta beş vakit namaza bile başlamış. Bu hâli nasıl da hoşuma gitmişti anlatamam ama meğer bu görünüş mum alevi gibi kısacık sürecekmiş. Olanları patronu Zeki Bey anlatınca öğrenmiştim.

İsrafil Usta işe başladıktan bir süre sonra Zeki Bey'e "Şayet imkân tanırsanız E&B'deki makinelerin aynısını burada yapabilirim." demiş. O da aklınca ucuza mal edecek ya, balıklama atlamış ve birkaç küçük makine yapıp başardığını görünce de daha yüksek kapasiteli bir makine yapmasını teklif etmiş. İsrafil Usta da hiç çekinmeden yapabileceğini söyleyip işe başlamış ama makine bir noktaya geldikten sonra ilerlemeyip hep aynı noktada kalmış. Bu durum, hâliyle Zeki Bey'in dikkatini çekmiş ve "Bu adam acaba akşamları ne yapıyor?" diye düşünüp İsrafil Ustayı takip ettirmeye başlamış.

Takip ettirdiği adam da dedektif gibi iz sürmüş ve akşamları ne yaptığına dair birçok bilgi edinmiş. Gecenin birinde de Zeki Bey'i yanına katmış ve onu, izini sürdüğü yere götürüp "Buyurun, buradan sonrası sizin." diyerek bir binanın ikinci katında, bir dairenin kapısının önünde bırakmış. O esnada Zeki Bey'in yanında ortağı ve fabrika müdürü de varmış. Kapıyı çalıp da baskın yaparcasına içeriye girdiklerinde ne görsünler!

İsrafil Usta, odanın ortasında yere oturmuş rakısını yudumlamakta, etrafında da üç dansöz dolanıp kalça kıvırmakta, yerde ise saçılmış kâğıt paralar durmaktaymış. Zeki Bey olanları görünce dayanamamış ve yaşına başına aldırmadan adamlarıyla birlikte İsrafil Usta'ya girişmiş. Polise götürmeyi, davacı olmayı düşünmüş ama "Bırak Allah versin cezasını." diyerek kadınların gözü önünde yerde ne kadar para varsa toplattırmış. Ardından da İsrafil Usta'ya dönüp "Yarın gel, neyin varsa al götür, bir daha da sakın gözüm görünme." diyerek oradan uzaklaşmış.

Bu olanları bana bizzat Zeki Bey anlatmıştı. Dinleyince garipsemiş ama kendisine de kızmıştım çünkü İsrafil Usta'yı önerirken dikkatli olmasını sıkı sıkı tembihlemiş "Aman dikkat et! Yarın karşına geçer, sana 'Ben şu makineyi yaparım, şunu şöyle hallederim' gibi tekliflerde bulunabilir, temkinli ol, sonra oyuna gelirsin." demiştim ama o beni dinlememiş. Görünen o ki o da ihtirasının kurbanı olmuş.

Veli Usta

Mülakata geldiğinde doğrusu bu denli başarılı olabileceği hiç aklıma gelmezdi. Sanırım böyle bir kanaate, tipini gördükten sonra kapılmıştım. Uzun boylu, iri yarı, karakaşlı, kara gözlü, sert bakışlı, karaya yakın, yani şark esmeri biriydi. İsmi Veli'ymiş, aslen İran kökenliymiş. Kendini böyle tanıtmıştı. Özgüvenli konuşması dikkatimi çekmiş, hatta içimdeki bile etkilenip hakkında kısa bir yorum yapmıştı:

"Kendine pek güveniyor. Gerçi sen daha nice kendine güvenip de fos çıkanları gördün ama ben 'etkilenmedim' dersem yalan olur. 'İşe al ve dene' derim. Nasıl olsa bir ay deneme süresi hakkın var."

İçimdekinin sözünü dinlemiş, Veli Usta'yı bir hafta sonra işe başlatmış, henüz bir hafta geçmeden de diğer işçilere fark atmaya başladığını görmüştüm. O dönemde tesadüf olsa gerek, dört adet doldurma makinesi siparişi almış, her birini bir ustaya dağıtmayı düşünürken o yanıma gelip aklımı karıştıracak bir talepte bulunmuştu:

"Bana göre yanlış yaparsınız! Gelin siz dört makineyi birden bana verin ve vakit kaybetmeyin ama buna karşın isteklerim var. Yanıma bir yardımcı veya çırak istiyorum. Bir de projeler eksiksiz verilsin ve parçalar tam zamanında gelsin! Gelsin ki ben de iş gelecek diye aylak aylak oturup beklemeyeyim."

Yadırgamıştım zira bu çok iddialı bir teklifti. Bir süre düşününce içimdeki atılmıştı:

"Bence bir şans ver. On beş gün yaptıklarını izle. Bu zaman zarfında da zaten ne olacağını kestirebilirsin."

Böylesine kendine güvenen, iddialı, başka bir ustayla çalıştığımı hatırlamıyordum. Tereddüt ettiğimi görünce o sert bakışının altında gizlediği güler yüzünü ortaya çıkarmış, hafif sırıtarak ikinci bir teklifte bulunmuştu:

"Siz benim dediğimi yapın ve isteklerimin yerine getirilmesi şartıyla bana bu dört makineyi verin! Bakın bakalım bu dört makineyi iki ayda bitiriyor muyum, bitiremiyor muyum? Bitiremezsem istediğinizi söyleyin, isterseniz de iş akdimi feshedin. Ancak!.. Şayet bitirirsem siz bana ne vereceksiniz, yani beni nasıl ödüllendireceksiniz?"

Böyle bir tipe ve böylesi bir talebe ilk defa rastlıyordum. Bugüne dek "Kendine bu denli güvenen bir ustayı bırakın, bir insana bile rastladım." desem yalan olur. Sormuştum Veli Usta'ya:

"Pekâlâ, sen ne bekliyor ya da ne istiyorsun?"

Sualim karşısında mahcup bir tavır takınmıştı. Sonrasında da dilinden kelimeler dökülmeye başlamış "Söze önce sizden özür dileyerek girmek istiyorum." demiş, devam etmişti:

"Henüz işe gireli bir ay bile olmamışken sizinle pazarlığa girmiş gibi oluyorum ama böyle düşünmeyin lütfen, zira bunun bir sebebi var. Baldızım Erdek'te bir devre mülk sahibi ve iki ay sonra, yani ağustos ayında evi boşa çıkıyormuş. Eşim de 'illa gidelim' diye tutturdu. Ne yaptıysam ona lâf anlatamadım. 'İşe yeni başladım, nasıl izin isteyebilirim ki' dedim ama gel de anlat bakalım kadın milletine anlatabilirsen. Sözün kısası, sizden talebim şu olacak: Şayet dediğim zamanda bitirirsem on beş gün izin ve yarım maaş da prim istiyorum. Biliyorum biraz ileri gidiyorum ama inanın siz kârlı çıkacaksınız."

Dediği gibi yapsa gerçekten de kârlı çıkardım çünkü biliyordum ki dört makineyi dört ayrı ustaya versem onlar bile dördünü, iki- iki buçuk ayda zor verirler. Bu sözlerinden sonra kendisine bir sualim olmuştu:

"Pekâlâ, fazla mesai alacak mısın?"

"O da sorulur mu yani?" dercesine yüzüme bakarak sorumun gereksiz ve yersiz olduğunu hatırlatmıştı. Bir an için hissettiğim mahcubiyetin ve tereddüdün ardından kararımı vermiş, coşkulu bir sesle "Tamam be! Sen sözünü tut, ben de gerekeni yapacağım." demiştim.

O da dediğini gerçekten yapmış, iki ayın sonunda dört makineyi birden bitirip çalıştırmıştı. Nasıl da şaşkındım anlatamam. O güne kadar çok iyi ustalarla çalışmıştım ama böylesi bir adam karşıma ilk defa çıkmıştı. Elbette ben de sözümü tutup yarım maaş primini vererek iznine göndermiştim.

Zamanla insanlar erozyona uğruyor ya da işe yaradıklarını düşündüklerinde bir yerleri isyana kalkıyor olmalı. Veli Usta da geçen zaman içinde birtakım değişikliklere uğramış;

yemeklere kusur bulan, arkadaşlarını beğenmeyen, her fırsatta maraz çıkaran, huysuz bir tipe dönüşmüştü. Bir keresinde sekreterimle bile birbirlerine girmişlerdi. Güler de az değildi hani. O sert bakışlı adama nasıl da çata çat cevap vermişti. Doğrusu görülmeye değerdi.

Zaman içindeyse atölyede takışmadığı adam kalmamış, neredeyse kimseyle arkadaşlık edemez olmuştu. Sadece İsrafil Dede'yle arası fena değildi, bir de Mülayim Usta'yla. Parayı çok severdi. Parayı görünce her şeyi yapabilecek bir yapıya sahipti. Atölyede en çok maaşı o alıyordu ama yine de parasının azlığından dolayı sitemlerinin ardı arkası kesilmiyordu. Sık sık borç ister, ödünç istemelerinin sonu gelmezdi.

En kötü, nefret ettiğim huylarından biri ise şayet istediğini alamazsa ertesi gün işe gelmemesi, neden gelmediği sorulduğunda ise "Sağda solda borç para aradım." diye cevap vermesiydi.

Bu tür davranışlarından dolayı zaman içinde güvenimi de kaybetmişti. O sert, kaba görünüşünün ardında, daha ziyade kadınlara has bir huy saklıydı Veli Usta'da. Biriyle bir kenarda bir şey konuşmaya göreyim, hemen dikkat kesilir, kaş altından izler ve fırsatını bulduğu anda da yanımda biterek hesap vermek zorundaymışım gibi âdeta beni sorguya çekerdi. Ne yaptıysam bu huyunun önüne geçememiştim. Ondan başkasına biraz ilgi göstermeye kalksam hemen gelir, nedenini sorardı. Yani adamın o denli garip huyları vardı.

Beni çileden çıkardığı olaylar hiç de az değildi. En kötüsü de ona muhtaç olduğumu, eline düştüğümü düşündüğünde takındığı tavırdı. Neler çektirmişti neler! Hele ki Suudi Arabistan' giderken yaptıklarını aklımdan çıkarmak istesem de çıkaramam...

Bir tarihte, Suudi'nin birinden, iki komple dolum hattı siparişi almıştık. İyi bir işti. Rakamı hiç de fena değildi. Adam,

bana avans olarak yapacağı bütün ödemelerini üzerinde taşıdığı küçük, garip çekler vasıtasıyla İstanbul'daki bir bankada ödemişti.

Doldurma makinelerini Veli Usta, kapatma makinelerini diğer ustalardan bazıları, etiket makinelerini de Mülayim Usta ortaya çıkarmıştı. Makineler daha imalat aşamasındayken ikisine de Arabistan'a birlikte gideceklerini söylemiş, kendilerinden gerekli evrakları isteyip pasaportlarını çıkarmış, ellerine vermiştim.

Bir süre sonra makineler bitmiş, ambalajlanıp gerekli işlemler yapılıp tırlara yüklenmişti. Suudi Arabistan'dan "Makineleri teslim aldık." haberi gelince de Mülayim Usta'ya, falanca gün uçak biletlerini alacağımı söyleyip haber vermiş, gerekli hazırlıklarını yapmasını söylemiştim. O ise "Tamam Buğra Bey, ben gereken hazırlığımı yaparım ama bence siz Veli Usta'yla da bir konuşun, onun bazı talepleri olacak sanırım." dediğinde merak etmiştim.

Çok sürmemişti öğrenmem... Yola çıkacaklarının bir gün öncesiydi. Orada yapması gerekenleri söylemek, gerekli olacak cep harçlıklarını vermek için Veli Usta'yı yanıma çağırmıştım. Henüz konuşmaya başlamıştım ki sözümü bitirmeme fırsat vermeden beni çıldırtacak bir söz söylemişti:

"Ben Suudi Arabistan'a gitmeyi düşünmüyorum."

Bunu deyince de oturduğu yerden kalkarak çıkmaya yeltenmişti. "Dur, nereye?" diye seslendiğimde ise bir ayağı sekreterin odasında, bir ayağı benim odamda durmuş, ellerini arkada birleştirip sırtını kapıya dayamış, ukala bir tavır takınmıştı. Bu davranışı ve söylediği söz karşısında, nasıl da afallayıp kalmıştım. Bir an şaka zannetmiş, yüz ifadelerini incelemiştim ama hiç de şaka yapıyor gibi hâli yoktu. Tersine kara, kalın kaşlarını çatmış, yüzüne sert, hatta korkunç bir ifade yerleştirmişti. Gerilmiş, ama ortamı yumuşatmak istercesine sormuştum:

"Şaka yapıyorsun herhâlde değil mi?"

"Hayır! Gayet ciddiyim. Gitmeyi düşünmüyorum, kaldı ki gitsem de bazı taleplerim var ve onlar olmazsa olmazlarım..."

Bu tutumu karşısında nasıl da sinirlenmiştim, içim daralmıştı. Öfkeden çatlayacaktım ama sakin olmam gerekiyordu. Elimden geldiğince sesimi yumuşatarak sormuştum:

"Ne istiyorsun, neymiş olmazsa olmazların?"

Blöfünü gördüğümü düşünerek sıralamaya başlamıştı. Neler istemişti neler:

Orada çalıştığımız her gün fazla mesai sayılacak. Şayet akşamları ve hafta sonları çalışmamız gerekirse yüzde yüz mesai vereceksiniz. Orada yapacağımız her türlü gideri siz karşılayacaksınız. Yani zaten yapmanız gerekenlerin dışında; gezme, sigara, eğlenme, ekstra yeme gibi her şeyi. Üç akşamda bir, sanki burada çalışıyormuş gibi üç günlük yevmiyemi eve, eşime göndereceksiniz. Geri döndüğümde de maaşıma hatırı sayılır bir zam yapacaksınız."

O gün, aklıma nasıl mukayyet olduğuma hâlâ bile anlam veremem. Kendimi zor zapt etmiş, elimden bir kaza çıkmaması için "Tamam şimdilik git, az sonra konuşuruz." diyerek içeriye göndermiştim. O gün ne yapacağımı şaşırmıştım. Bir tarafta müşterim bir an önce makinelerin servise alınmasını bekliyor, diğer taraftan da aracı firma sıkıştırıyordu. Benim ustam ise düştüğüm zor durumun farkındaydı ve ahlak dışı kozlarını kullanıyordu.

Yapacak başka bir seçeneğim yoktu ve çaresiz söylediklerini kabul etmiştim fakat bir elemanımın beni bu duruma düşürmesi çok zoruma gitmişti. Daha da kötüsü; her şey bittikten, Arabistan'dan geldiklerinden sonra duyduklarım içimi fena hâlde acıtmıştı. Bizzat Mülayim Usta söylemişti:

Veli Usta'nın karşıma geçip benden istekte bulunduğu "İçeriye git seni çağıracağım." dediğim gün, odamdan çıkar çıkmaz soluğu Mülayim Usta'nın yanında alıp şunları söylemiş:

"Bana bak, ben Buğra Bey'i köşeye sıkıştırdım ve birçok talepte bulundum, o da tırstı kaldı. Kararlıyım, söylediklerimi yapmazsa gitmeyeceğim. Zorla değil ya, işine gelmezse versin tazminatımı yollasın ama biliyorum ki mecburen verecek çünkü başka çaresi yok. Bir kere elimize düştü ya, fırsatı değerlendireceğiz. Sen de beni destekle ki daha güçlü olalım."

İşte adamın karakteri bunları yapmaya müsaitmiş. Kendi yaptıkları yetmemiş gibi, etrafındakileri de kışkırtırmış. Neyse ki Mülayim Usta ona uymamış da onunla birlikte hareket etmemiş. Zaten bu hareketinden sonra da güvenimi kazandığı için kendisini EMS'ye hissedar yapmıştım.

Ne var ki Veli Usta'nın yaptıkları bu kadarla sınırlı değildi...

Bir de emeklilik hikâyesi vardır ki bu da akıllara zarar bir şeydi. Bir akşamüstü yanıma gelmiş, ertesi gün için izin istemiş fakat nedenini söylememişti. Ertesi gün öğleden sonra kapım çalınmış, içeri girenin Veli Usta olduğunu görünce de şaşırıp sormuştum:

"Sen bugün için izin istemiştin neden geldin?"

Sırıtarak cevaplamıştı:

"İşimi hallettim onun için geldim."

"O zaman geçip çalışacaksın demek."

"Hayır, çalışmayacağım. Bugün halletmem gereken işim emekliliğimle ilgiliydi. Artık emekli oldum. İşte bu da emekliliğe hak kazandığımın belgesi..."

Uzattığı belgeyi gördüğümde onun adına sevinmiş, bir de temennide bulunmuştum:

"Hadi bakalım, hayırlı olsun."

Ben teşekkür edip kalkıp gitmesini beklerken, o hiç kıpırdamadan koltuğu kiralamış gibi oturmaktaydı. Şaşkındım, bu hâliyle ne demek istediğini çözmeye çalışırken yerinden kalkmış, masama yaklaşmış ve "Evet ağabey, hadi emeklilik paramı ödemeni bekliyorum." demişti.

O an şaşkınlığım daha da artmıştı.

"Anlamadım Veli." demiştim. "Emekli olduysan evraklarını mali müşavirime gönderir, onun yönlendirmesi sonucu hakkın neyse alırsın."

"Hayır, ağabey! Ben fazla bekleyemem. En geç yarın paramı istiyorum. Aksi hâlde çalışmaya devam etmem haberin olsun."

Bu yaptığı resmen tehditti fakat bilmiyordu ki artık ne olursa olsun onun tehditlerine pabuç bırakmamaya kararlıydım. Zira o güne dek, daha ziyade müşterilerime mahcup olmayayım, onların işini aksattırmayayım diye bazı isteklerini geri çevirmemiş, yerine getirmiştim ama artık sonucu ne olursa olsun istediğini yapmamaya kararlıydım. Kendisine dönüp konuşmuştum:

"Sana bu işin nasıl olacağını anlattım. Sonucunu bekleyeceksin. Merak etme! Hakkın neyse bir kuruş eksiksiz alırsın. Ancak hemen verebilmem mümkün değil çünkü şu an verecek param yok. Elime geçen ilk parayla hiç olmazsa bir kısmını öderim."

Kızmıştı haspam. El kol hareketi yapmaya başlayınca ben de sinirlenmiş, kendime hâkim olamayıp yerimden fırlamıştım. Veli hiddetlendiğimi görünce şaşırmış, korkup odadan kaçmıştı. Doğrusu o koca cüsseli, kara adamın koşarak odamdan çıkışı görülmeye değerdi. İşin ilginç tarafı ise ertesi gün işe gelip sanki hiçbir şey olmamış gibi beni gördüğünde gülümsemesiydi. Ancak artık ona olan itimadım tamamen kaybolmuştu.

Hani bir lâf vardır. "Can çıkar, huy çıkmaz."

İşte bu söz sanki bu adam için söylenmiş. Çünkü benzeri hareketleri daha sonra da defalarca yaptı. İşin kötüsü de hepsi yine kendi çıkarı uğrunaydı. Iş yeri için ondan ne zaman bir şey istesem her defasında burnumdan getirir, beni isteyip isteyeceğime pişman ederdi. İşte ben de bu yüzden çok iyi bir teknik eleman olmasına karşın, karakter düşkünü biri olduğu için kendisine ancak dört yıl dayanabildim. Sonrasında o da her istediğini elde edemediğini görünce çekip gitti.

Serkan

Büyük oğlum...

Kurduğu işin çocukları tarafından yürütülüp sürdürülmesi her babanın arzusudur. İşte bu oğlumu da kendim gibi hayatı daha önceden tanıması için meslek lisesinin teknik ressamlık bölümüne yazdırdım ve okula başladığı dönemde gösterdiği başarıyla da yanlış yapmadığımı gördüm. Buradan da anlaşılıyor ki 'armut dibine düşermiş' sözü de gerçekten doğruymuş.

Henüz okula yeni başladığı, teknik resmi yeni yeni çözdüğü günlerde üstüne oldukça fazla yük yükledim. Biliyorum ki biraz üzdüm ancak şimdi de görüyorum ki iyi yapmışım. Özellikle de onun tarafından baktığımda...

Zira emsallerine, sıra arkadaşlarına göre şu an çok daha iyi durumda. Gerek bilgi gerekse uygulama açısından onlardan biraz değil, çok daha fazla önde.

İşin ilginci; onun mühendislik eğitimi almasını istediğim hâlde o, çalışma ekonomisi ve endüstriye ilişkiler okumak istedi ve ben de onun kararına saygı duyup özgür bıraktım. Şu an da eğitimine devam etmekte.

Kendine has bir yapısı vardır Serkan'ın. Çok konuşmaz. Kültürlüdür ama ortaya atılmayı pek sevmez. Hiperaktif ama sakin görünümlü, kolay kızmayan ancak kızdığında ortalığı dağıtan fakat oldukça sabırlı ve de iyi yürekli biridir.

Hareketlidir, yerinde duramaz. Sporla ilgilenir, birçoğunu da başarıyla uygular.

Serkan, özellikle ilk çağlarında her annenin, babanın sahip olmak istediği bir yapıya sahipti. Hani uslu çocuk tiplemesi vardır ya, işte bu tam da ona uyar. Etrafı karıştırmayan; oturttuğun yerde oturup kalan, sakin, sessiz bir çocuktu. Ne var ki büyümeye başladığında huyları da değişmeye başlamıştı. Öncelikle küçük de olsa yalanlarını yakalar ve çok kızardım. Zira bu konuda çok hassasımdır ve çocuklarıma daima yalandan uzak durmalarını öğütlemişimdir.

Biz büyükler, çocuklarımızı eleştiririz ama nedense kendimizde hiç kusur bulmayız. Aslında biz anne ve babaların, çocuklarımızdan öğrenmesi gereken çok şey, alması gereken çok ders var. Onlar her ne kadar tecrübesiz de olsalar, içgüdüsel olarak yaptıkları pek çok hareket, büyüklere ders verecek nitelikte oluyor.

Bunu Serkan'la delikanlılığını sürdürürken yaptığımız bir sohbette daha iyi anlamıştım ve bu sadece biriydi...

"Hani biliyorsun baba, küçükken kütüphanende karıştırmamı istemediğin bazı kitaplar vardı." diye başlamıştı söze ve devam etmişti:

"İşte o günlerde yasak olduğundan mıdır nedir, ben meraktan çatlıyor ancak korkudan bu kitaplara elimi sürmeye cüret edemiyordum. Ne var ki bir gün dayanamamış, evde kimsenin olmadığı bir anda tırmanıp bu kitaplardan birkaçını alarak torbaya koymuş ve evimizin 'kiralık' yazan giriş katındaki mutfak tezgâhının altına saklamış, başka bir gün de bu kitapları

incelemeye başlamıştım. Sanırım bunlar romandı ama herhâlde büyükler için yazılmıştı.

Evin bahçe tarafındaki camlardan biri kırıktı. Nasıl olduysa o an Celal isimli arkadaşım, benim orada olduğumu bilirmiş gibi o kırık camdan bana seslenmiş, anneannem de bunu duymuş, o esnada eve yeni gelen dayımı aşağıya gönderip neler olduğunu öğrenmek istemiş.

İşte ne olduysa o an olmuştu. Dayım içeri girdiğinde beni mutfakta duvarın dibine çökmüş, yanımda da kitapları görünce merak edip karıştırmış, 'Bunlar senin elinde ne arıyor' diye kızıp bana tekme atmıştı. Öylesine kuvvetli vurmuştu ki bir metreden fazla uzağa düşüp yere kapaklanmıştım. Aslında bunu çok umursamamıştım ama "Akşam babana söyleyeyim de sana cezanı versin." dediğinde çok korkmuştum.

Söylemiş de gerçekten. Akşam sen hem beni hem kitapları karşına alıp sormuştun:

"Bunları nereden aldın?"

"Ekrem getirdi."

Yalan söyleme, döverim bak!"

"Söylemiyorum."

Yalan söylemiştim ve tabii ki dayağı da yemiştim. Gerçi bu benim için sürpriz değildi ama şunu da çok iyi biliyordum.

Şayet doğruyu söylersem dayak yeme ihtimalim yüzde yüzdü; ancak yalan söylersem bu ihtimal yüzde elliye düşüyordu. Çünkü bunu defalarca etrafımda gördüm ve bizzat da yaşadım."

İşte oğlumun söylediği bu son söz, 'Şayet doğruyu söylersem dayak yeme ihtimalim yüzde yüzdü; ancak yalan söylersem bu ihtimal yüzde elliye düşüyordu." demesi aslında biz büyüklere çok şey öğretiyor ve bu sorgulanması gereken bir durum. Pekâlâ, biz büyükler neden böyleyiz?

Bence meselenin aslı şu:

Bizim kuşağımız ve ondan evvelki kuşaklar; ailelerinden, semt, sokak ve toplum kültüründen edindiği negatif kazanımlardan dolayı böyleyiz.

Şayet bir anne, anneanne, çocuğun yaptığı bir hata karşısında cezalandırılması gerektiğini düşünüyorsa ve "Akşama geldiğinde babana söyleyeyim de o, sana gereken cezayı versin." diyerek babayı infaz memuru hâline getiriyorsa, baba da hiç yüksünmeyip kendine bu görevi yüklüyorsa çocuk ne yapsın?

Doğruyu söyleyip suçu kabullendiğinde başına gelecekleri biliyorsa yalana başvurmasın mı? "Nasıl olsa her hâlükârda cezalanacağım, yalan söylersem bir ihtimal de olsa kurtarabilirim." diye düşünmez mi?

Elbette kim olsa böyle düşünür ve nitekim benim oğlum da işte böyle düşünmüş.

Aslına bakılırsa toplumumuza baktığımızda bu tarz kusurların var olduğunu görmemek imkânsız. Çocuklar, daha küçücük yaşlardan itibaren korkuyla, baskıyla yetiştiriliyor.

Bizleri daha küçücükken; polis, bekçi, jandarma, asker, öcü, iğneli fıçı, kör kuyuyla korkutan, falakaya yatıran, ağaçlara bağlayıp dövenler annelerimiz, babalarımız, yani büyüklerimiz değil miydi? Maalesef onlardı ve artık istemeden edinilse de sağlıklı nesillerin yetişmesi için bu adetlerin terk edilmesi gerekiyor.

Serkan, delikanlılığa adım attığında işlerimde gerçekten bana faydalı olmaya başlamıştı. Ancak başarılı, üretken bir babanın oğlu olmak da pek kolay olmasa gerek çünkü o baba, ister istemez çocuklarının da başarılı olmasını arzu ediyor. Tabii ki buradaki en büyük etkenlerden biri de babalık mesuliyetine sahip olmasıdır. Zira bir baba; kendi yaşadığı zorlukları, çektiği eziyetleri, çocuklarının çekmesini istemez. Ne var ki bazen o

baba, ipin ucunu kaçırıp baskıcı olabiliyor veya öyle görülüyor. Belki de onu da pek yargılamamak gerek çünkü bunu; hayatın acımasızlığını görmüş, tatmış, yaşamış biri olduğundan dolayı yapıyor.

Öte yandan bir iş yerinde canından, kanından birisinin bulunması insana ayrı bir güven veriyor. Nitekim Serkan yanımda işe başladığından itibaren bunu gördüm ve yaşadım. İş yerinde başladığımız çizimleri bitiremediğimizde eve götürür orada devam ederdik ve bu bazen sabahlara kadar sürerdi. Hafta sonları çalıştığımız da hiç az değildi. Bazen bütün gün birlikte eve kapanır, çizim yapardık.

Ben, çocuklarımın iyi ahlaklı olmasını istemiş ve doğru, dürüst insan olmaları konusunda çaba göstermişimdir ancak bunu abarttıklarına şahit olmuşluğum da vardır. Mesela örnek verebileceğim şöyle bir olay yaşamıştım.

Atölyemde sadece tek torna tezgâhının bulunduğu dönemdi ve işçilerden biri, bu tezgâhta çalışan ustanın hafta sonu işten ayrılacağını kulağıma çıtlatmıştı. Çok üzülmüştüm çünkü onun ayrılması demek, işlerin yapılamaması demekti ki bunun bedeli bizim için çok ağır olurdu. Bu haberi yolda giderken Serkan'a "Enver Usta hafta sonu işi bırakacakmış ve bize hâlâ da bir şey söylemedi, şayet doğruysa zor durumda kalacağız." demiştim de ondan duyduğumla da şok olmuştum.

"Ben on gündür biliyorum baba, başka bir yerde daha yüksek maaşla iş bulmuş, oraya gidecekmiş." demişti. Garipsemiş hemen sormuştum:

"Yani sen on gündür biliyordun ama bana söylemedin öyle mi?"

Aldığım cevap "Evet"ti ve ben o an donup kalmıştım. Elbette o an içimdeki de söylenip durmuştu:

"Ustanın ayrılacağını on gündür biliyormuş ve bunu sana söylememiş ha! Bak hele şunun yaptığına! İnsan böyle bir şeyi duyar da babasına söylemez mi? Ustanın ayrılmasından dolayı karşılaşacağı sıkıntıları hiç aklına getirmez mi? Şunu daha evvelden söyleseydi de sen de tedbirini alsaydın fena mı olurdu yani?"

Sormuştum kendisine:

"Madem biliyordun, neden bana söylemedin?

Verdiği cevap kendine göre bir dürüstlük örneğiydi.

"Söyleyeyim de sonra bana 'İspiyoncu' desinler öyle mi?"

Ona göre bu yaptığı bir dürüstlük örneğiydi ve ustanın haber vermeden işi bırakıp gidecek olması bir suç değildi. Öte yandan bunun sonucunda ortaya çıkacak aksaklıkları da hiç mi hiç irdelemiyordu.

Ve tabii ki bütün bunlar onun tecrübesizliğinden, toyluğundan ve ahlaki anlayışından dolayı vuku bulan olaylardı. Neyse ki artık o günler geride kaldı ve Serkan her geçen gün kendisini geliştiriyor, daha faydalı hâle geliyor. Eminim ki bir zaman sonra benim üstümdeki teknik yüklerin pek çoğunu alacak ve işine dört elle sarılıp daha da sahip çıkacaktır.

Başardım...

"Şükürler olsun ki yıllarca hayalini kurduğun fabrika binan bitti ve iç dekorasyonunu bitirip büro mobilyalarını aldığında içine girebileceksin. Ne var ki E&B'yi kurduğun 1979 yılından, içinde bulunduğumuz 2001 yılına kadar geçen 22 yılda başından neler geldi, neler geçti... İnanıyorum ki başına gelenler,

pişmiş tavuğun bile başına gelmemiştir."

Bunları içimdeki söylüyor ve hepsi de doğru. Gerçekten de bugüne kadar başımdan neler gelip geçmedi ki?

Birçok konuda suistimal edildiğimi düşünüyorum ve ne yazık ki bunların pek çoğu, daha önceleri söylediğim gibi yanımda çalışanlar tarafından gerçekleşti. Ben her ne kadar onların yanında olmaya, dertlerine ortak olmaya çalışsam da onlardan bir vefa görmedim. Her fırsatta benden faydalanmaya, beni sömürmeye çalıştılar.

İşe alırken her birine "Bizim işlerimiz genelde montaja dayalıdır, dolayısıyla ülkemizin her yerine veya yurt dışına gitmek zorunda kalabilirsiniz." dememe, gittiklerinde normal mesailerinin dışında çalıştıkları zamanın bedelini, sadece onların beyanına istinaden ödememe, gittiklerinde yanlarına gerekli parayı vermeme rağmen ne yaptıysam benden daha fazlasını istediler. Servis için dışarıya gidenlerden bazıları orada ve yolda içeceği sigarayı bile benim almamı istedi. Hele ki biri, yanında götürdüğü fotoğraf makinesini çaldırmış, utanmadan benim suçummuş gibi gelip benden zorla parasını istemişti.

Ya pek çoğunun yaptığı ihmallerden dolayı çektiğim ceremelere ne demeli? Hele ki Mülayim'in...

Yaptığımız en güzel, en pahalı makinelerden biri onun ihmali yüzünden hurdaya atıldı. Ne yapması gerektiğini, arabadan indirirken nasıl bir işlem yapmasını üstüne basa basa anlattığım hâlde o bildiğini yaptı. Maalesef koca makine, ikinci kattan düşüp kullanılamaz hâle geldi.

İşin garip tarafı da bugüne dek yaptığımız tüm anlaşmalarda "Nakliye siparişi veren firmaya aittir." der, makineyi mutlaka sigorta etmelerini öneririm. Basiretim bağlanmış olacak ki; bu makinenin nakliyesini sahibini iyi tanıdığım ve yeri de iş yerimize çok yakın olduğu için biz üstlenip sigorta yaptırmaya

da gerek görmemiştik. Görmemiştik ama bedelini de fazlasıyla ödemiştik. Ve şu söz bir kere daha kendisini hatırlatmıştı...

"Asla hata yapmamalısın zira hayat acımasızdır ve sana bedelini en acı şekilde ödetir."

Mülayim Usta'nın bildiğini yapma huyu vardı da sanki Adil Usta ondan farklı mıydı? O da aynıydı ve o da kamyonun üstüne yüklediği makinenin yüksekliğini hesaplamadan kamyoncuya "Hadi, bastır git." diyerek makineyi, sitenin çıkış kapısına çarptırıp devrilmesine sebep olmuş, bu yüzden makine kullanılmaz hâle gelmiş, onu da yeniden yapmak zorunda kalmıştık.

İyi niyet göstermekten de başıma az şey gelmedi. Fabrikaya hatır için aldığım bekçi bile bana neler yaptı...

Bir tanıdığım istediği için, çok da gerek olmadığı hâlde işe aldığım Tayyar Efendi, ısrarla yapmam gerektiğini söylediğim hâlde sakıncası olduğunu söyleyerek sigortalı olmak istemedi. İki sene sonunda da "İşten ayrılacağım." diyerek ödenmemiş sigorta primlerini kendisine vermemi istedi, kabul etmeyince de kürekle üstüme yürüdü.

Bir de işin müşteri ayağı var. İçlerinde tehdit eden de oldu, ana avrat küfreden de... Hele ki Ankara'daki iki kardeşten küçük olanının yaptıkları, daha doğrusu söyledikleri... Ölsem aklımdan çıkmaz. Artık içinden nasıl bir kin beslediyse işin içine sekreterimi bile katmış, bana yıllarca "Ağabey" dediği hâlde makinesi gecikmiş diye beni küfür yağmuruna tutmuş, ettiği küfürlerden hem annem hem sekreterim nasibini almıştı.

Devletin başıma açtığı işler de hiç göz yumulacak, görmezden gelinecek gibi değildi ama sonunda zararı çeken hep ben olmuştum...

Mali müşavirim, inşaat bittiğinde SSK'ya bir bildirge vermemiz gerektiğini ama inşaatın metrekaresine göre çalışan sayımızın eksik olduğunu, bunun için bize bir ödeme

çıkacağını, bir an evvel gidip bunu yatırmamız gerektiğini söylemişti. Bunun üzerine de gidip müfettiş davet etmiş, onlar da bir hafta içinde geleceklerini söylemişlerdi. Söylemişlerdi de fakat tam sekiz ay sonra gelmişlerdi. İşin kötüsü, bu geç gelişlerinin bedelini yine bana ödetmişlerdi. Onların hatasından dolayı ödemem gerekenin dışında, anapara kadar da faiz ödemiştim.

Bir de mühendis Recep Bey'in yüzünden ödediklerim vardı...

Bir gün inşaattaki bekçi aramış "Buğra Bey, bugün inşaata bir kadın geldi, sizi sordu. Olmadığınızı söyleyince de inşaatın her tarafından bir sürü ölçü alıp gitti." demişti. Ben de bunu Recep Bey'e anlatmış "Aman, gözünü seveyim! Başımıza bir hâl gelmesin, şu işi takip et!" demiştim ama o bunu pek mesele etmemiş olacak ki kadını aramamış bile. Ve sonra olan olmuş, belediyeden gelen tebligatı gördüğümde apışıp kalmıştım. Tam on iki milyar ceza yazılmıştı ve ben de gidip bunu kuzu gibi ödemiştim.

Tabii ki bütün bunlar başıma gelenlerin bir kısmı. Yirmi iki yılda başıma gelen dertlerin, geçirdiğim sıkıntıların hepsini anlatmaya kalksam koca bir kitap daha olur.

Ben şayet bugün bir şeyler başardıysam sanırım bunun temelini henüz beş yaşında, daha çocukken pazarda su satmaya başladığımda atmışım.

İlk bardağı müşteriye uzatıp da beş kuruşu elime aldığım gün nasıl da sevinmiştim. Kazandığım parayı anneme göstermek için koşarken ayaklarım nasıl da kıçıma vurmuştu. İşte beni daha küçükken iş hayatına hazırlayan faktörlerden biri belki de buydu.

Mesela ilkokula giderken tatillerde galeta sattığım günleri, o işi yaparken başıma gelenleri, ya da ortaokula giderken sabahın köründe sokak sokak dolaşıp gazete sattığım saatleri, yine sabahın köründe Babıâli'ye gidip matbaalardan topladığım gazeteleri müvezzilere dağıttığımı, hafta sonu geldiğinde haftalığımı alıp da eve nasıl koştuğumu hiç unutmam. O yaşlarda bir iş yapıp karşılığında para kazanmış olmanın mutluluğunu yaşayabiliyor olmak da bence beni bugünlere getiren faktörlerden biri.

Henüz lise ikiye giderken atölye hocamızın beni Dolapdere'de bir firmaya tecrübeli teknik ressam diye göndermesi; firma sahibinin hafta sonunda bana "Fahrettin Bey'den yetişmiş, tecrübeli eleman istemiştim, o ise bana tıfıl bir çocuğu göndermiş diye düşünmüştüm ama meğer sen bu yaşta kendini gayet güzel yetiştirmişsin." deyip de, staj yapan arkadaşlarım ayda ancak yüz elli lira kazanırken bana haftalık yüz lira ödemesini yadırgamamış olmam da daha o yaşlarda kendime güvendiğimi gösteren faktörlerden biridir diye düşünürüm.

Enter firmasında çalışırken okulda öğrendiklerimle kifayet etmeyip ustalardan bir şeyler öğrenmeye çalışmamı, biraz pratik kapayım diye onlarla kurduğum arkadaşlıkları ya da onların yaptığı kaprislere katlanmanın da beni bugünlere getiren faktörlerden biri olduğuna eminim.

Geçmişte bana faydası olmuş, artı değer katmış birçok şey yaşadım. Eminim ki hepsinin benim bir noktaya gelişimde payları vardır. Öte yandan; şayet başarılı olduysam, bundaki en büyük faktörlerden bazıları da işimi düzgün yapmaya, verdiğim sözü tutmaya, borcuma sadık olmaya, daha doğrusu her şeyi ahlaki sınırlar içinde yapmaya odaklanmış olmamdır. Lakin her ne kadar bunlar önemli faktörler olsa da ben her zaman yaptığım işten zevk aldım. Para kazanma düşüncesini geri plana atıp amacıma ulaşmayı hedefledim. Hiçbir zaman çok para

kazanma ya da işimi çok büyütme gibi bir düşüncem olmadı. Ben her daim işimi düzgün yapmak, insanlar arasında itibarımı kaybetmemek için çabaladım.

İşte bütün bu yaşadıklarım, gösterdiğim emek sonunda amacıma ulaştım ve on üç sene önce aklıma koyduğum, altı sene önce arsasını aldığım ve beş sene öncesinde de inşaatına başladığım fabrika binam, şükürler olsun ki bitti. Artık müşterilerim "Fabrikanıza gelip görüşelim." dediğinde ezilip büzülmeden "Hay hay, buyurun gelin fabrikamda görüşelim." diyebilirim.

Evet, aklıma koydum, inandım ve başardım. Zira şunu çok iyi biliyorum ki:

Başarmak, basamakların ulaştıracağı en yüksek nokta ise inanmak, basamakların ortasında yer alan sahanlıktır...

SON

Başarı nedir?

Başarı: Girişilen işin istenilen, hedeflenen biçimde bitirilmesi, hayal edildiği gibi sonuçlanmasıdır.

Başarı: Gösterilen çaba ve gayretin sonunda elde edilen olumlu sonuçtur. Ne var ki istenilen sonuca varabilmek için öncelikle çalışmak, hem de çok çalışmak gereklidir. Ve bir insan başarıya ancak içinde var olan hırs ve mücadele gücünün yanına çalışmayı katarsa ulaşabilir.

Temel olarak başarının ana faktörleri: Konuyla ilgili bilgi sahibi olmak, çok çalışmak, hırs, mücadele gücü olarak gözükse de yanına daha birçok faktör gerekir.

Aşağıda; "Olmak ve Olmamak..." diye adlandırılan başlıkların altında, bir işi başarabilmek için olmazsa olmaz faktörler sıralanmıştır ve bilinmelidir ki; bunlardan birinin eksik olması başarıyı zedeler.

Olmaklar...

Adil olmak: Koşullar ne olursa olsun, doğrudan ayrılmayıp karşısındakinin hakkını, kendi hakkıymış gibi savunabilme özelliği...

Akıllı olmak: Verilecek kararın sonucunda istediğine ulaşabilme yetkinliği...

Alırken kazanma: Bir malı satın alırken en uygun fiyata alabilme özelliği...

Atik olmak: Hızlı düşünüp hızlı hareket edebilme özelliği...

Azimli olmak: Başarıya ulaşmak için çaba gösterebilme gücü...

Babacan olmak: Duruş ve davranışlarıyla karşısındakine güven verebilme, sığınılabilecek liman itimadını uyandırabilme özelliği...

Cebbar olmak: Hiçbir işten kaçmama, çaba gösterebilme özelliği...

Çözümcü olmak: Her türlü sorunun üstesinden gelip halledebilme özelliği...

Çabuk karar verebiliyor olmak: Zaman kaybetmeden doğru kararı verebilme özelliği...

Çalışkan olmak: İşten kaçmayıp sonuca odaklanma özelliği...

Disiplinli olmak: İşinin gerektirdiği nizam ve intizam içinde hareket edebilme özelliği...

Dürüst olmak: Şartlar ne olursa olsun, doğru yoldan sapmama özelliği...

Düzenleyici olmak: İşleri belli bir nizama oturtabilme özelliği...

Düzenli olmak: Dağınık olmamak, sistemli olma özelliği...

Empati sâhibi olmak: Gerektiğinde kendini karşısındakinin yerine koyabilme özelliği...

Eleştiriye katlanabiliyor olmak: Karşıdan gelen uyarılara tahammül edebilme özelliği...

Estetikten anlıyor olmak: Çevresinde yaptığı her türlü işi başkalarının göz zevkine uydurabilme özelliği...

Fırsatı değerlendirebiliyor olmak: Karşısına çıkan imkânları ahlaki değerler içinde uygulama özelliği...

Fırsat yaratabiliyor olmak: Yaptığı uygulamalarla çevresinde imkân yarabilme özelliği...

Hedef belirliyor olmak: Bir işe girişirken sonunun nasıl olması gerektiğini belirleyebilme özelliği...

Hesabî olmak: Eldeki parayı planlayarak kullanma özelliği...

Hoşgörülü olmak: Çevresinde olup bitenlere tahammül edebilme özelliği...

Hırslı olmak: Bir işi başarmak için başkasına zarar vermeden amaca ulaşabilme özelliği...

Hızlı düşünebiliyor olmak: Karşılaşılan herhangi bir durumda yapılacak eylemin sonucunu hemen tahmin edebilme özelliği...

Hızlı olmak: Çabuk karar verip uygulamaya koyabilme özelliği...

İkna edilmeye açık olmak: Karşıdan gelen fikirlere kapalı olmama özelliği...

İleriyi görebiliyor olmak: İşin başında sonucunu tahmin edebilme özelliği...

İrdeleyici olmak: Herhangi bir konunun detaylarına girip soruşturabilme özelliği...

İstekli olmak: İşe inanarak başlayıp başarıyı arzulama özelliği...

Kabiliyetli olmak: Girişilen işle ilgili yeteneğe sahip olma özelliği...

Kaybetmekten korkmuyor olmak: Başarıya ulaşmak için gidilen yolda bazen olumsuzluklarla karşılaşılabileceğini olağan karşılayıp sonuca gitmekten vazgeçmeme özelliği...

Kendine saygılı olmak: Başkasına gösterilen saygıyı kendisinden esirgememe özelliği...

Kendine zaman ayırabiliyor olmak: Hayatın sadece iş olmadığını kabullenip kendine vakit ayırabilme özelliği...

Koordinasyon özelliğine sahip olmak: İşi bir plan dâhilinde hayata geçirebiliyor olma özelliği...

Kültürlü olmak: Kendini her alanda yetiştirmiş olma özelliği...

Minnet duygusuna sahip olmak: Kendine yapılan iyiliği unutmama özelliği...

Mücadeleci olmak: Sonuca varabilmek için her türlü zorluğa göğüs gerebilme özelliği...

Mülayim olmak: Yumuşak başlı olabilme özelliği...

Müsamahakâr olmak: Gerektiğinde karşısındakini yaptıklarını görmezden gelebilme özelliği...

Mütevazı olmak: Kendini kimseden yüksek görmeme özelliği...

Onurlu olmak: Kendini zora sokacak, gururunun incinmesine meydan verebilecek her türlü eylemden uzak durabilme özelliği...

Otoriter olmak: Hedefe kilitlenip gidilecek yolda alınan kararlardan vazgeçmeden uygulayabilme özelliği...

Önsezili olmak: Sonucu önceden kestirebilme özelliği...

Paylaşımcı olmak: Her türlü fikri etrafıyla müzakere edebilme özelliği...

Pazarlıkçı olmak: Bir malı edinirken karşısındakinin durumunu da göz ardı etmeden en ucuz fiyata satın alabilme özelliği...

Planlayıcı olmak: İşe başlarken her detayı göz önünde bulundurup sistemi düzenleyebilme özelliği...

Reddetmeyi biliyor olmak: Gerektiğinde "Hayır" demeyi bilme özelliği...

Sistemli olmak: Bir işi plan dâhilinde düzenleme özelliği...

Sabırlı olmak: Zorluklara direnç gösterebilme özelliği...

Sakin olmak: Telaşa kapılmadan ileriyi düşünüp sükûnetle uygulayabilme özelliği...

Sanatsever olmak: Sanatın her dalına hoş gözle bakabilme özelliği...

Saygılı olmak: Herkese toplum kurallarına uygun davranabilme özelliği...

Sosyal olmak: İnsanlarla bir araya gelebilme, paylaşabilme özelliği...

Sözüne sadık olmak: Her koşulda verdiği sözün arkasında olabilme özelliği...

Takipçi olmak: Yapılan işin her adımını denetleyebilme özelliği...

Tasarruflu olmak: Eldeki mevcut parayı hesaplı kullanıp boşa harcamama özelliği...

Tavizkâr olmak: Gerektiğinde karşısındakinin arzusuna imkân tanıma özelliği...

Temiz olmak: Vücut ve zihin paklığına sahip olma özelliği...

Titiz olmak: Yaptığı işi en ince detayına kadar düzgün yapma özelliği...

Tutumlu olmak: Elindekilerin değerini bilip boşa savurmama özelliği...

Vazgeçebiliyor olmak: Gerektiğinde daha fazla zarar görmemek için sahip olunan maddi veya manevi değerleri ahlaki sınırlar içinde gözden çıkarabilme özelliği...

Vefa duygusuna sahip olmak: Kendine yapılan iyiliği asla unutmama özelliği...

Vicdanlı olmak: Haklıyı kabullenebilme özelliği...

Yaratıcı olmak: Kendine özgü bir şeyleri ortaya çıkarabilme özelliği...

Zeki olmak: Her ne kadar Allah vergisi olsa da bir işe girişirken muhtemel çıkabilecek her şeyi hesaplayabilme özelliği...

Olmamaklar...

Tamahkâr olmamak: Gereğinden fazlasına sahip olmayı istememe özelliği...

Gösterişçi olmamak: Alçak gönüllülüğü elden bırakmama özelliği...

İçine kapanık olmamak: Dertlerin, sıkıntıların paylaşıldığı takdirde kaybolacağına inanma özelliği...

Küçük hesap peşinde olmamak: Küçük kazançları kar olarak görmeme özelliği...

Haset olmamak: Başkasının yaptıklarını, başarılarını kıskanmama özelliği...

SEN DE BAŞARIRSIN!

GERÇEK BİR YAŞAM ÖYKÜSÜ

"Sen de Başarırsın!" içinde sanat ateşi yanan ancak koşullar gereği daha önce yaşadığı sanat dolu hayatı bırakıp aldığı eğitimle ilgili işe kalkışmak zorunda kalan bir gencin, içindeki girişimci yapıyı keşfedip gerçek anlamda olanaksızlıklarla mücadele ederek amaçladığı hedefe varmasının hikâyesi...

KORSANI DEĞİL BENİ OKU
TBYM

otantikkitap
ISBN 978-625-7394-50-5
9 786257 394505

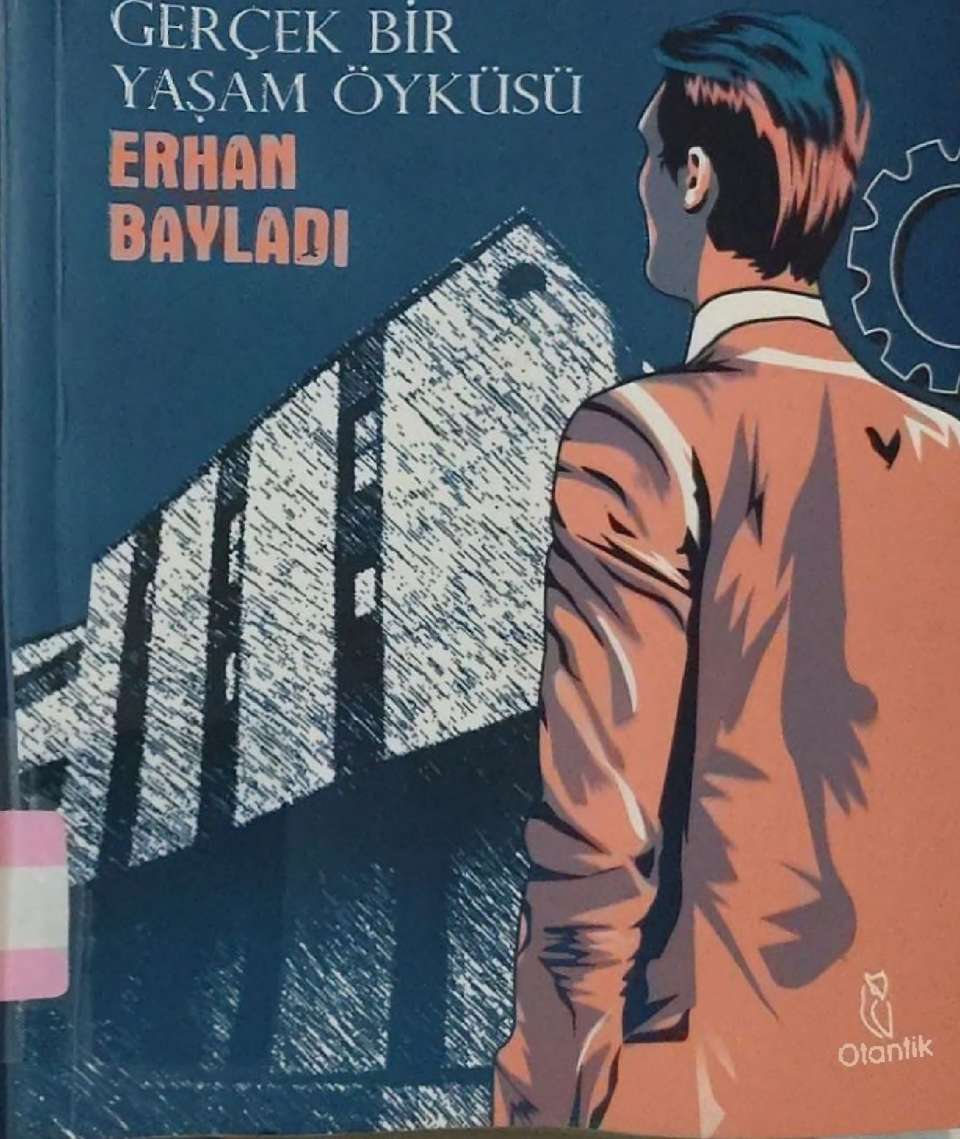
ROMAN

SEN DE BAŞARIRSIN! ERHAN BAYLADI

SEN DE BAŞARIRSIN!

GERÇEK BİR YAŞAM ÖYKÜSÜ

ERHAN BAYLADI

otantik